

PÍSMO SVĚTÉ NOVÉHO ZÁKONA

SV. I.

PRELOŽILI A POZNÁMKAMI OPATRILI

UNIV. PROF. MSGR. DR. ŠTEFAN ZLATOŠ,
VŠ. PROF. DDR. ANTON JÁN ŠURJANSKÝ,
členovia Biblickej komisie pri SSV

Číslo členovských (podielových) kníh: 197

TRNAVA 1946

VYDAL SPOLOK SV. VOJTECHA

Imprimatur.

Nr. 6244/1945.

Tyrnaviae, die 28. Novembris 1945.

Dr. Paulus Jantausch,
Eppus, Admin. Apostolicus.

Copyright 1946 by Spolok sv. Vojtecha, Trnava.

Rotačnou tlačou Knih tlačiarne Spolku sv. Vojtecha v Trnave.

ÚVODOM.

Spolok sv. Vojtecha od svojho založenia až doteraz mal na starosti slovenský preklad Písma sv. Jeho 75-ročné dejiny vykazujú nepretržité stopy tejto pozornosti a starostlivosti. Je to prirodzená vec, veď Písmo sv. vždy mohutne pôsobilo na duševné preporodenie ľudstva, kde slovo Božie prijali. Úlohou Spolku je starať sa o kultúrne a náboženské povznesenie nášho katolíckeho ľudu. Tým je už naznačené, že zvýšenú pozornosť venoval aj Písmu sv., aby ho katolícky Slovák mohol dostať na poučenie a posilnenie svojho náboženského myslenia.

Spolok sv. Vojtecha chce byť slovenským katolíkom duchovným vodcom a spoľahlivou oporou v zápase rozličných svetonáhľadov, ktoré ani náš národ nenechávajú nedotknutý. Proti nepriateľom duše odporúča Apoštol vyzbrojiť sa plnou výzbrojou Božou. Odporúča vziať si „meč Ducha“, t. j. slovo Božie (Ef 6, 13—17). Preto vždy bolo túžbou Spolku, aby podľa časových potrieb dal do rúk nášmu ľudu najprimeranejšiu a najpotrebnejšiu náboženskú knihu. Medzi knižnými vydaniaми náboženského obsahu, ktoré vydal Spolok sv. Vojtecha, čestné miesto zaujímajú vždy novší, so všetkou starostlivosťou pripravovaný slovenský preklad Písma svätého.

Tak to bolo pred niekoľkými desaťročiami, keď vyšiel tlačou preklad Písma sv., cez dlhý čas predtým pripravovaný, ale vydaný až v r. 1913—1926. No týmto jediným vydaním slovenskej Biblie nie sú ukončené starosti Spolku sv. Vojtecha o slovenské Písmo sv. Správa Spolku urobila i potom všetko, aby sa na tomto diele neprestalo pracovať. Pravda, slovenskej verejnosti

nie sú podrobne známe tie práce a námahy, ktoré Spolok v tejto veci neúnavne podniká.

Roku 1936—37 znovu vydal Spolok sv. Vojtecha Nový zákon, pri ktorej príležitosti okrem menších zmien osnovy predošlého prekladu revidované a podľa potreby zmenené boli poznámky. Aby sa do prekladovej práce pritiahli odborní pracovníci, utvoril vo svojom lone Biblickú komisiu, ktorej sveril úlohu postarať sa o novší preklad Písma sv. v takej forme, ktorá by urobila veriacim čítanie Biblie príťažlivým a ľahším. Prvým výsledkom prác Biblickej komisie je vreckové vydanie Nového zákona Písma sv., ktoré Spolok sv. Vojtecha podáva do rúk slovenských katolíkov. Autorom úvodných poznámok je predseda Biblickej komisie, univ. prof. Dr. Štefan Zlatoš, ktorý preložil evanjelium podľa sv. Matúša, Marka a Lukáša a tiež Skutky apoštolské; ostatné knihy Nového zákona preložil Dr. Róm. Anton Šurjanský, prof. na Vysokej škole bohosloveckej v Banskej Bystrici.

To všetko sú dôkazy veľkej starostlivosti Spolku sv. Vojtecha o Písmo sv. Tým so svojej stránky všetko vykonal, aby čo najpochvejšie splnil svoje poslanie v lone slovenského národa a splnil aj všetky oprávnené nádeje, ktoré slovenski katolíci vkladajú do jeho činnosti.

Spolok sv. Vojtecha usporiadal toto vydanie ako podielovú knihu č. 197 pre svoje členstvo v náklade 165,000 kusov.

Naším želaním je, aby Písmo sv. v novej rečovej forme svojimi večnými spasiteľnými pravdami obnovilo mysle a srdcia tých ľudí, čo ho budú čítať. Nech zobúdzda v nich spasiteľné myšlienky a túžby, vedie ich k dôkladnejšiemu poznaniu Boha a jeho diela a povzbudzuje ich vždy vrúcnejšie milovať Otca nášho na nebesiach.

O PÍSME SVÄTOM.

Písmo sv. je listom všemohúceho Boha, ktorý poslal svojmu stvoreniu — tak odpovedá na otázku sv. Gregor Veľký. Sv. Ján Zlatoústý rozvádza toto prirovnanie, aby zvýšil túžbu, s akou máme čítať spisy, dané nám od Boha. Od svojej vlasti vzdialení vyhnanci dychtivo prijímajú i najmenšiu zprávu z domova. Tak i kresťania majú sa usilovať, aby poznali náboženský obsah posvätných spisov, ktoré ich Cirkev dostala do úschovy, aby aj z neho učila veriacich, čo majú robiť a veriť, aby dosiahli spásu.

Strediskom ľudských dejín je príchod Spasiteľa na svet. Boh oddávna pripravoval ľudí na príchod svojho Syna na tento svet. Od dávnej minulosti postupne oznamoval isté náboženské pravdy. Toto božské zjavenie dovŕšil a zakľúčil Spasiteľ Ježiš Kristus, ako tvrdí aj Apoštol: „Mnoho ráz a rozličným spôsobom voľakedy hovoril Boh otcom ústami prorokov, ale teraz v poslednom čase prehovoril k nám v Synovi...“ (Žid 1, 1—2.)

V dejinách zjavenia rozoznávame teda prípravu spásy a splnenie sľúbenej spásy. V príprave spásy vrcholnou udalosťou bola smluva Božia, ktorú uzavrel so svojim vyvoleným ľudom pri hore Sinaj, a preto posvätné spisy z tejto prípravnej doby menujeme aj **Starým zákonom** alebo spismi Starého zákona.

Ježiš Kristus pred svojim utrpením slávnostne pripomína apoštolom, že ide vyliť svoju krv, ktorá bude krvou novej smluvy na odpustenie hriechov. Preto spisy, ktoré nám podávajú zprávu o živote Ježišovom alebo ktoré pochádzajú od apoštolov, menujeme spismi **Nového zákona**. Spisy Nového zákona — vydané v tomto diele — delíme na:

1. dejepisné: 4 evanjeliá, a to podľa sv. Matúša, Marka, Lukáša a Jána a Skutky apoštolské;

2. poučné: 14 listov sv. Pavla, a to Rimanom, 2 listy Korintanom, Galatanom, Efezanom, Filipanom, Kolosanom, 2 listy Solunčanom, 2 listy Timotejovi, Titovi, Filemónovi, Židom; ďalej list sv. Jakuba, 2 listy sv. Petra, 3 listy sv. Jána Ev. a list sv. apoštola Judáša Tadeja;

3. prorocké — vlastne len 1 spis: Zjavenie sv. Jána, ináč Apokalypsa.

O všetkých spisoch Písma sv. vyznáva me, že vznikly pod zvláštnym vplyvom Ducha Svätého. Sám Boh pohol istých ľudí, ktorých si vyvolil, aby napísali myšlienky, nim vnuknuté, a písali iba to, čo on chcel. Preto prvotným pôvodcom posvätných spisov je sám Boh a druhotnými pôvodcami sú svätopisci. Táto činnosť Božia pri vzniku posvätných spisov našich dostala meno: inšpirácia (vnuknutie).

Veľmi dôležité sú následky tohto božského vnuknutia. Nesmieme pripustiť, že by sa Písmo sv. mýlilo alebo obsahovalo nejakú nepravdu. Pravda, v ňom máme hľadať predovšetkým náboženské poučenie, teda to, čo máme veriť a činiť, aby sme boli spasení. Písmo sv. teda nie je ani prírodovedeckou, ani dejepisnou príručkou. V otázkach svetskej vedy vedie nás spoľahlivo ľudský rozum a výskum.

Keďže tak zjavenie, ako aj ľudský rozum majú jediný spoločný prameň a pôvodcu, a to samého vševiedaceho Boha, preto nemôže byť vážneho rozporu medzi zjavením (vierou) a vedou. Lebo ten istý Boh nemôže sebe protirečiť.

EVANJELIÁ.

Ježiš od svojho verejného vystúpenia pred ľudom hlásal evanjelium, t. j. radostnú zvesť, blahozvesť o kráľovstve Božom. Podstatou Ježišovej náuky bolo, že nás prišiel oslobodiť od hriechu a večnej záhuby. Preto zpráva o vykúpení je hlavným predmetom apoštolského kázania. (1 Kor 1, 23; 2, 1.)

Zprvu iba kázanie o Kristovi, o jeho vykupiteľskom diele dostalo meno evanjelium. Len v II. storočí kresťanskom používajú tento názov aj o napísanej náuke kresťanskej, a tak evanjelium znamená spis o živote Ježišom.

Už za života apoštolov vzniklo viac spisov, ktoré podávaly stručný obraz o živote a náuke Ježišovej. Sv. Lukáš vo svojom evanjeliu spomína už mnohých, čo sa pokúsili napísať zprávy o hlavnějších udalostiach vykúpenia. (Lk 1, 1 a n.) Z veľkého počtu „evanjelií“ Cirkev prijala iba 4 spisy, o ktorých učí, že jedine tieto boli vnuknuté Duchom Svätým, a preto iba tieto zaradila do soznamu (kánonu) posvätných spisov. Ostatné podobné spisy sú mimokánonické alebo apokryfické. Rozdiel medzi kánonickými a mimokánonickými spismi je miestami až veľmi zřejmý. Kým pravé evanjeliá podávajú svoje zprávy trpezlivo a s akousi posvätnou skromnosťou, zatiaľ nepravé evanjeliá a im podobné spisy sa prezrádzajú opačnými sklonmi.

Najdávnejšia Cirkev poznala jediné evanjelium, a tým bola ústne podávaná náuka o Ježišovi. Aj keď prijala štyri spisy evanjelií, udržalo sa presvedčenie, že ide vlastne iba o štvoraké podanie jediného evanjelia. Sv. Otcovia radi prirovnávajú štyri evanjeliá ku štvorke zapriahnutých zvierat, ktoré ťahajú voz Boží (sv. Irenej, sv. Augustín). Obraz Ezechiela proroka (1, 5 a n.) majú pred očami, keď tajomné zvieratá, čo nesú trón Boží, pokladajú za symboly, znaky jednotlivých evanjelistov. Ako na týchto zvieratách viditeľné boli prvky človeka, leva, býka a orla, tak privlastňujú symbol človeka sv. Matúšovi, leva sv. Markovi, býka sv. Lukášovi a orla

sv. Jánovi. Pri tomto privlastňovaní majú na zreteli úvody jednotlivých evanjelií. Sv. Matúš začína svoju rozpravu rodostromom Ježiša Krista, a tak blízka bola myšlienka priznať mu symbol človeka, keďže podáva ľudský pôvod Spasiteľov. Sv. Marek uvádza prorokove slová o hlase, zaznievajúcom na púšti, a preto sa mu pripisuje lev. Sv. Lukáš začína rozpravou o kňazovi Zachariášovi, ktorý koná službu v chráme; keďže však najvzácnejšou činnosťou starozákonného kňazstva bolo obetovanie zvierat Bohu, preto sa mu pripisuje symbol býka. A konečne svojim vzletom všetkých prevyšuje v úvode evanjelia sv. Ján, preto dostal znak orla.

Nový zákon má 27 spisov. Sú rozličného obsahu a tvaru. Spája ich spoločná vlastnosť, že sú Bohom vnuknuté. Ich pôvodcami sú apoštoli alebo apoštolskí učeníci. Ich obsahom je nový poriadok spásy, ktorý ustanovil Ježiš Kristus. Smrťou Ježiša Krista ustanovenia Starého zákona stratili svoj význam pre dosiahnutie spásy.

Na čelo novozákonných spisov kladieme 4 rozpravy dejepisného obsahu, a to 4 spisy o živote Ježišovom, ktoré menujeme evanjeliami. Pripisujeme ich dvom apoštolom, sv. Matúšovi a Jánovi, a dvom apoštolským učeníkom, sv. Markovi a Lukášovi. Časové poradie ich vzniku je: evanjelium podľa sv. Matúša, Marka, Lukáša a Jána.

Kresfania od starodávna vysoko si vážili spisy, ktoré dostali od apoštolov alebo ich učeníkov. Usilovali sa zao patriť si odpisy aj tých listov a spisov, ktoré opatrovaly jednotlivé cirkvi. Pri boloslužobných shromaždeniach z nich čítali na povzbudenie veriacich, a tak sa stali spisy Nového zákona spolu i so starozákonnými spismi súčiastkou kresťanskej bohoslužby. Je prirodzené, že si najviac vážili spisy, ktoré podávaly zprávu o živote a náuke Ježišovej. Tak sa stalo Písmo sv. veľmi dôležitým činiteľom pri sv. omši. Pri slávení pamiatky krvavej obete Kristovej z týchto spisov poučoval biskup veriacich o pravdách a povinnostiach kresťanskej viery a života. Šírením kresťanskej viery medzi rozličnými národmi vznikla aj potreba prekladať Písmo sv. do rozličných rečí. Medzi staré preklady Písma sv. patrí aj

staroslovanský preklad, pripisovaný sv. Cyrilovi a Metodovi.

Čítať Písmo sv. nie je prikázané v Cirkvi ako nevyhnutná podmienka spásy, ale veriaci majú poznať zjavené pravdy. Písmo sv. je jedným hlavným prameňom zjavenia Božieho, ktoré okrem tohto poznávame aj z podania Cirkvi (tradícia). Cirkev si želá, aby veriaci sami čítali najmä spisy Nového zákona a tak si osvojili bohatý poklad náboženskej pravdy a potechy, ktorá z tých spisov vyviera. Kiežby každá kresťanská rodina na čestnom mieste mala položené Písmo sv. alebo spsoň spisy Nového zákona, aby z nich horlivo čítala a upevňovala sa v dôvere v Boha. Veď jedným z najvzácnejších darov neba je i zjavené Slovo Božie, ktoré nás chce vyučovať a vychovávať v spravodlivosti, aby sa Boží človek stal dokonalým a schopným konať všetko dobré (2 Tim 3, 16).

POUŽÍVANÉ ZNAČKY.

Abd = Kniha Abdiášova. **Ag** = Kniha Aggeova (Aggaeus). **Am** = Kniha Amosova. **Bar** = Kniha Baruchova. **Dan** = Kniha Danielova. **Dt** = Deuteronomium (piata Kniha Mojžišova). **Ef** = List sv. Pavla Efezanom. **Est** = Kniha Ester. **Ex** = Exodus (druhá Kniha Mojžišova). **Ez** = Kniha Ezechielova. **Ezd** = Kniha Ezdrášova. **Flm** = List sv. Pavla Filemónovi. **Flp** = List sv. Pavla Filipanom. **Gal** = List sv. Pavla Galatanom. **Gn** = Genezis (prvá Kniha Mojžišova). **Hab** = Kniha Habakukova. **Iz** = Kniha Izaiášova. **Jak** = List sv. Jakuba. **Jdt** = Kniha Judit. **Jer** = Kniha Jeremiášova. **Jn** = Evanjelium podľa sv. Jána (Ján). **1, 2, 3 Jn** = prvý, druhý, tretí List sv. Jána. **Jób** = Kniha Jóbova. **Joel** = Kniha Joelova. **Jon** = Kniha Jonášova. **Joz** = Kniha Jozue. **Jud** = List sv. Judáša Tadeja. **Kaz** = Kazateľ (Ecclesiastes, Qohelet). **Kol** = List sv. Pavla Kolosanom. **1, 2 Kor** = prvý, druhý List sv. Pavla Korintanom. **3, 4 Kr** = tretia, štvrtá Kniha kráľov. **Lk** = Evanjelium podľa sv. Lukáša (Lukáš). **Lv** = Leviticus (tretia Kniha Mojžišova). **1, 2 Mak** = prvá, druhá Kniha Makabejcov. **Mal** = Kniha Malachiášova. **Mich** = Kniha Micheášova. **Mk** = Evanjelium podľa sv. Mar-

ka (Marek). **Mt** = Evanjelium podľa sv. Matúša (Matúš). **Múd** = Kniha múdrosti. **Nah** = Kniha Nahumova. **Nár** = Náreky proroka Jeremiáša (Lamentatio). **Neh** = Kniha Nehemiášova. **Nm** = Numeri (štvrtá Kniha Mojžišova). **Oz** = Kniha Ozeášova. **1, 2 Par** = prvá, druhá kniha Paralipomenon (alebo **1, 2 Krn** = prvá, druhá kniha Kronik). **Pies** = Veľpieseň (Pieseň piesní). **Pnt** = Pentateuch (5 Knih Mojžišových). **Pris** = Kniha prísloví Salamúnových. **1, 2 Pt** = prvý, druhý List sv. Petra. **Rim** = List sv. Pavla Rimanom. **Rút** = Kniha Rút. **Sdc** = Kniha sudcov. **Sir** = Kniha syna Sirachovho (Ecclesiasticus). **Sk** = Skutky apoštolské. **1, 2 Sm** = prvá, druhá Kniha Samuelova (prvá, druhá Kniha kráľov). **Sof** = Kniha Sofoniášova. **1, 2 Sol** = prvý, druhý List sv. Pavla Solunčanom. **1, 2 Tim** = prvý, druhý List sv. Pavla Timotejovi. **Tit** = List sv. Pavla Titovi. **Tob** = Kniha Tobíášova. **Zach** = Kniha Zachariášova. **Zjv** = Zjavenie sv. Jána. **Ž** = Kniha žalmov. **Žid** = List sv. Pavla Židom.

(...) = slovo v takejto zátvorke je vložené do posvätného textu, aby bol preklad jasnejší. [...] = takto označené slovo alebo i veta je ale vo Vulgáte (Vg), chýba v dôležitejších gréckych rukopisoch.

* pri čísle verša = pod čiarou je poznámka k textu.

Porov. Mt 12, 46* = pri označenom texte Evanjelia podľa sv. Matúša treba si všimnúť poznámku.

SVÄTÉ EVANJELIUM JEŽIŠA KRISTA PODĽA MATÚŠA.

Úvodné poznámky.

1. Pôvodcom prvého kánonického evanjelia je sv. Matúš. (Toto hebr. meno v preklade znamená: Dar Boží, Teodor, Bohdan.) Okrem tohto mena uvádzajú ho Marek a Lukáš aj menom Lévi (Mk 2, 14 a Lk 5, 27). Bol rodený Žid; jeho otec bol Alfej (Mk 2, 14). Pred svojím povoláním za apoštola bol mýtnikom k Kafarnaume, kde mal aj svoj dom. Lukáš a Marek toto jeho zamestnanie zamlčujú, kým Matúš otvorene vyznáva o sebe — zaiste z pokory — svoje niekdajšie zamestnanie, ktoré mohlo znamenať pre neho isté uponiženie.

Po smrti Spasiteľovej hlásal evanjelium v Palestíne asi 10 až 15 rokov. Po rozoslaní apoštolov — asi roku 40 po Kristu — aj sám odišiel k pohanom. Bližšej a určitej zprávy o jeho ďalšej činnosti nemáme. Nevieme teda, v ktorej pohanskej krajine vykonával svoj apoštolský úrad, ako ani to nie je nám známe, akou smrťou dokončil svoj život. Pokladá sa za mučeníka.

2. Najstaršie pamiatky cirkevnej spisby jasne svedčia, že prvé naše kánonické evanjelium tešilo sa zvláštnej pozornosti v dávnej Cirkvi, a tak jeho niektoré výroky sa uvádzajú ako výroky ostatného Pisma sv. Tak Papias, biskup z Hierapolu vo vo Frýgii (75—150). Niektorí cirkevní spisovatelia výslovne tvrdia, že sv. Matúš napísal evanjelium; sv. Irenej (zomrel 202), Origenes, Eusebius z Cézarey a Hieronym a i. Presvedčenie o tom, že prvé evanjelium pochádza od sv. Matúša, v dávnej Cirkvi bolo také pevné, že ani bludári neodvážili sa ho napadnúť, alebo aspoň pochybným urobiť.

Výroky tohto evanjelia často uvádzajú najstarší spisovatelia cirkevní, ako: sv. Justín, Klement Alex., Irenej, Atenagoras, Origenes, Tertulián a mnohí iní. Obsah prvého evanjelia vo všetkom potvrdzuje a podporuje údaje vonkajších svedectiev. Pôvodca prvého evanjelia predpokladá u svojich čitateľov znalosť náboženských, politických a spoločenských pomerov Palestíny v dobe Kristovej. Židovské zvyky nevysvetľuje svojím štátom, keďže by to bolo bývalo ubytočné. V samom evan-

Jeliu vyzdvihuje prednosť Izraela v poriadku spásy. Starý zákon často uvádza ako svedectvo, ktoré bez odporu treba prijať.

3. Podľa jednomyselného svedectva kresťanského staroveku prvé evanjelium pôvodne bolo písané tým istým nárečím, ktoré užívali v prvom storočí v Palestíne domorodci. Je to tzv. aramejská (aramská) reč. Aramejsky kázal aj sv. Matúš svojim poslucháčom a v tejto reči aj zaznačil svoje kázanie pre svojich veriacich. Ale už hneď v prvom kresťanskom storočí bol tento spis preložený do vtedajšej svetovej reči, do gréčtiny. Preklad urobil asi niektorý apoštolský učeník. Preklad je spoľahlivou náhradou za stratenú pôvodinu a v podstate sa s ňou aj shoduje. Cirkev od prvopočiatku tento preklad prijala a uznala za rovnocenný s pôvodinou. Prvými čitateľmi aramejského spisu boli obrátení Židia. Dôkazom toho je to, že predpokladá u nich znalosť Starého zákona, ktorý aspoň 70 ráz uvádza alebo sa naň odvoláva. Hebrejské výrazy alebo miestopisné názvy v Palestíne nevysvetľuje.

4. Hlavným cieľom, pre ktorý sv. Matúš svoj spis složil, bolo podať dôkaz o tom, že Ježiš Nazaretský je prorokmi prislúbený Mesiáš. Proti ohovárkam Židov ide aj sám do útoku a dokazuje im, že Židia, zvedení nesvedomitými vodcami, sami sú si na vine, že ostávajú v tvrdej nevere oproti Ježišovi a jeho Cirkvi a taktó sami sa pozbavili účastenstva na jeho spásu.

Kresťanom v Palestíne hrozilo veľké nebezpečenstvo, že sa vrátia do židovstva. Lákala ich skvelá bohoslužba, aká sa konala v jeruzalemskom chráme. Tento cieľ sledovalo aj prenasledovanie kresťanov v Palestíne za kráľa Agrippu I. Aby veriaci v Palestíne nepodľahli v útrapách prenasledovania, bolo potrebné upevniť ich vo viere. Preto dokazuje spis sv. Matúša, že Ježiš je skutočný a pravý Vykupiteľ, iného mesiáša čakať bolo by nerozumnou vecou. Vykúpenie nemôže znamenať politické oslobodenie Židov zpod jarma Rimanov, ale má vyšší význam. Zahŕnuje v sebe oslobodenie od hriechu. Mesiášske kráľovstvo je spoločnosť veriacich, ktorú Ježiš zriadil ako potrebnú ustanovizeň spásy pre všetkých ľudí. Len v Cirkvi možno najistejšie pracovať na spásu.

Sv. Matúš vybrané podrobnosti Ježišovho života nepodáva v časovom poradí, ale ich sskupuje podľa vecného vzťahu. Tak nájdeme hneď na začiatku spisu sv. Matúša rozsiahlu reč Kristovu, ktorú predniesol na vrchu (hlava 5—7), v hl. 8—9 uvádza zasa zázraky Ježišove, hl. 13 podáva nám sobrane podobnosť. Obsahom hl. 24—25 je tzv. eschatologická reč, t. j. predpoveď o nastávajúcej skaze Jeruzalema a proroctvo o konci sveta.

5. Kedy, v ktorých rokoch vzniklo toto evanjelium, presne udať nevieme. Ale podľa jednomyselného svedectva najdávnejších pamiatok musíme sa pevne držať toho, že sv. Matúš napísal svoju rozpravu ako prvý z evanjelistov. S najväčšou pravdepodobnosťou môžeme určiť roky okolo 50. Možno tvrdiť že vzniklo asi v Jeruzaleme.

6. Obsah prvého evanjelia dá sa rozčleniť takto: Začína sa stručným opisom detstva Ježišova (hl. 1—2). Verejná činnosť Ježišova sa rozdeľuje na pôsobenie v Galilei a v Jeruzaleme (3—25). Koniec evanjelia tvorí zpráva o utrpení a oslávení Pána Ježiša (hl. 26—27 a 28).

7. Evanjelium sv. Matúša nadobudlo akési prvenstvo medzi synoptickými evanjeliami. Keďže sv. Matúš svoju pozornosť venuje najviac náuke Kristovej a Kristom založenej Cirkvi, stal sa miláčikom sv. Otcov. I v samej bohoslužbe sa prvé evanjelium pomerne najčastejšie užíva.

V prvom evanjeliu nájdeme dôležité vieroučné miesta. Najmä zdôraznená je v ňom náuka o Cirkvi. Kráľovstvo Božie na zemi je Cirkev, jej predstavení majú sudcovskú moc (13, 15—20). Prvenstvo sv. Petra a jeho nástupcov v apoštolskom úrade je slávnostne prisľúbené (Mt 16, 16—18). A najmä záverečné slová evanjelia podávajú slávnostný misijný rozkaz, aby sa evanjelium ohlasovalo po celom svete (23, 19—20), čím sa kresťanstvo stáva celosvetovým, „katolíckym“ náboženstvom. Nie bezdôvodne menujú prvého evanjelistu kazateľom katolicizmu.

Detstvo Ježišovo, 1—2.

Kristov rodostrom. — Rodostrom Ježiša Krista, syna Dávidovho, syna Abrahámovho.

Od Abraháma pochádza Izák,

2*

Boh už Abrahámovi prisľúbil, že sa Mesiáš narodí z jeho rodu (Gn 12, 3), a práve tak prisľúbil i neskoršie, že sa má narodiť z rodu Dávidovho (2 Kr 7, 13—16). — „Syn Dávidov“ je obľúbené pomenovanie Mesiáša u prorokov; tento názov užívali aj Zidia pre označenie Mesiáša. — „Kristus“ je grécke slovo; je to preklad hebrejského slova „Mesiáš“, t. j. Pomazaný. Pomazaním boli v Starom zákone ustanovení a do úradu uvádzaní králi, kňazi a proroci. — Keď sv. Matúš hneď na čele svojho spisu uvádza mesiášsku hodnosť Ježišovu až dvojitým označením „Kristus“ a „Syn Dávidov“, tým chce zvlášť zdôrazniť mesiášsku dôstojnosť Ježišovu. — Ježiš, ako potomok Abrahámov a Dávidov, vystupuje v dejinách ako stredobod všetkého, čo Boh pre spásu ľudského pokolenia robil. Až po Ježiša trvá príprava na spásu. Ježiš zasa uskutočňuje spásu — nový poriadok spásy. S ním prichádza na svet prisľúbené kráľovstvo Božie.

Rodostrom Ježišov prechádza cez tri obdobia dejín vyvolaného národa, a to cez a) dobu rozvoja od Abraháma po kráľa Dávida (2—5) — v prvom období dostane Izrael časného kráľa; b) dobu kráľov až po zaniknutie kráľovskej dôstojnosti (6—11)

- od Izáka pochádza Jakub,
od Jakuba pochádza Judáš a jeho bratia.
- 3 Od Judáša pochádzajú Fáres a Zara z (matky) Tamary,
od Fáresa pochádza Ezron,
od Ezrona pochádza Aram.
- 4 Od Arama pochádza Aminadab,
od Aminadaba pochádza Náson,
od Násona pochádza Salmon.
- 5 Od Salmona pochádza Bóz z (matky) Rahaby,
od Bóza pochádza Obed z (matky) Rút,
od Obeda pochádza Jese.
Od Jeseho pochádza kráľ Dávid.
- 6 Od kráľa Dávida pochádza Šalamún z tej, čo bola
(manželkou) Uriášovou.
- 7 Od Šalamúna pochádza Roboam,
od Roboama pochádza Abiáš,
od Abiáša pochádza Aza.
- 8 Od Azu pochádza Jozafat,
od Jozafata pochádza Joram,
od Jorama pochádza Oziáš.
- 9 Od Oziáša pochádza Joatam,
od Joatama pochádza Achaz,
od Achaza pochádza Ezechiáš.
- 10 Od Ezechiáša pochádza Manases,
od Manasesa pochádza Amon,
od Amona pochádza Joziáš.
- 11 Od Joziáša pochádza Jechoniáš a jeho bratia za babylonského zajatia.
- 12 A po babylonskom zajatí od Jechoniáša pochádza
Salatiel,
od Salatiela pochádza Zorobabel.
- 13 Od Zorobabela pochádza Abiud,

— Izrael má iného kráľa čakať; c) dobu po zajatí, v ktorej sa očakáva príchod večného Kráľa — Mesiáša, a ním je Ježiš (12—16). Niektorí členovia z rodostromu boli náročky vyneschaní, asi pre ich hriechnosť, a zasa v rodostrome uvádzajú sa iba hriechne ženy, okrem Márie, aby bola schladená pýcha Židov a tiež aby vynikla, že Jazid prišiel spasiť hriešnikov.

od Abiuda pochádza Eliakim,
 od Eliakima pochádza Azor.
 Od Azora pochádza Sadok, 14
 od Sadoka pochádza Achim,
 od Achima pochádza Eliud.
 Od Eliuda pochádza Eleazar, 15
 od Eleazara pochádza Matan,
 od Matana pochádza Jakub.
 Od Jakuba pochádza Jozef, manžel Máriin, z ktorej sa 16
 narodil Ježiš, menovaný Kristom.

Teda všetkých rodov od Abraháma až po Dávida bo- 17
 lo štrnásť, od Dávida až po babylonské zajatie bolo
 štrnásť a od babylonského zajatia až po Krista bolo
 štrnásť rodov.

Počatie a narodenie Ježiša Krista. —
 Narodenie Ježiša Krista udalo sa takto: Keď jeho matka 18*
 Mária bola zasnúbená s Jozefom, prv ako by sa boli
 sišli, vyšlo najavo, že počala z Ducha Svätého. Keďže 19*
 jej muž Jozef bol spravodlivý a nechcel ju vystaviť po-
 tupe, zamienil si ju tajne prepustiť. Keď sa teda s tým- 20
 to svojím úmyslom zapodieval, hľa, anjel Pánov sa mu
 zjavil vo sne a hovoril: „Jozef, syn Dávidov, neboj sa
 vziať si Máriu za ženu, lebo čo sa v nej počalo, je z Du-
 cha Svätého. Porodí syna, a ty mu dáš meno Ježiš (t. j. 21
 Vysloboditeľ), lebo on vyslobodí svoj ľud z jeho hrie-
 chov.“

No toto všetko sa stalo, aby sa splnilo, čo oznámil 22
 Pán prostredníctvom svojho proroka slovami:

Hľa, Panna počne a porodí Syna, 23
a dajú mu meno Emanuel, a
čo v preklade znamená: S nami je Boh.

a Iz 7, 14.

Manželstvo u Židov sa začínalo zasnúbením. Od tej chvíle 18
 treba pokladať snúbencov za skutočných manželov.

Manžel u Židov mohol prepustiť manželku, ale bol povinný 19
 dať jej priepustný list, kde bola uvedená aj príčina prepustenia.
 Jozef nepomýšľa na takéto úradné prepustenie. Je presvedčený
 o nevinosti Máriinej.

24 Keď sa Jozef prebudil zo sna, urobil, ako mu kázal
 *25 anjel Pánov, a vzal si (Máriu) za ženu. Ale nenažíval
 s ňou, kým neporodila svojho prvorodeného syna. I dal
 mu meno Ježiš.

*2 *Príchod mudrcov z Východu.* — Keď sa
 teda narodil Ježiš v judskom Betleheme za čias kráľa
 Herodesa, hľa, mudrci prišli do Jeruzalema z východ-
 *2 ných krajov | a pýtali sa: „Kde je novonarodený kráľ
 židovský? Videli sme totiž jeho hviezdu na Východe
 3 a prišli sme sa mu pokloniť.“ Keď to kráľ Herodes po-
 4 čul, zarazil sa nad tým a celý Jeruzalem s ním. Dal
 svať všetkých veľkňazov a zákoníkov ľudu a vyzve-
 5 dal sa od nich, kde sa má Mesiáš narodiť. Oni mu odpo-
 vedali: „V judskom Betleheme, lebo tak napísal prorok:

6 *Ty, Betlehem, judská zem,*
 a *medzi poprednými mestami Judska,*
keďže z teba vyjde vojvoda,
ktorý má spravovať môj ľud izraelský.“

a Mich 5, 2.

25 Sv. Jozef dostal poučenie od Ducha Sv., že Mária vo svo-
 jom panenstve stala sa matkou Syna Božieho; preto neporušil
 jej panenstvo ani pred narodením a ani po narodení Syna Bo-
 žieho. To je učenie viery, ktorá nepripúšťa pochybnosti. Výraz
 „kým neporodila“ treba vysvetľovať v tom smysle, že Mária na-
 vždy ostala pannou. — „Prvorodený“ = jednorodený. V Sta-
 rom zákone prvý syn bol označený vždy ako prvorodený bez
 ohľadu na to, či po ňom ešte nasledovali iní alebo nie. Prvorod-
 ený syn mával isté výsady oproti ostatným súrodencom, a
 preto bolo dôležité pripomenúť o ňom, že je prvorodený.

1 Rok, v ktorom sa Ježiš narodil, nedá sa presne určiť. Náš
 kresťanský letopočet (aera Dionysiana) kladie narodenie Ježí-
 šovo o niekoľko rokov neskoršie, takže Ježiš pri začiatku kres-
 ťanského letopočtu mal už asi 5—9 rokov. (Porovnaj Lk 2, 2 a
 3, 1.*)

Herodes Veľký bol kráľom od roku 40 (37) pred Kristom
 a do roku 4 pred Kristom. V skutočnosti sa Ježiš narodil už prv,
 ako zomrel Herodes.

2 Mudrci sa v gréckom texte volajú „mágoi“ (mágovia). Po-
 menovanie označuje perzských kňazov, ktorí pre svoju účnosť
 boli aj kráľovskými poradcami. Zaoberali sa prírodovedou, najmä
 hviezdárstvom a veštením z polohy hviezd. Presvedčenie,
 že v židovskej krajine sa narodí mocný kráľ, bolo všeobecne
 rozšírené (porovnaj Nm 24, 17). Zjav neobyčajnej hviezdy si vy-
 svetľovali ako znak narodeného kráľa — Spasiteľa.

Tu Herodes dal si potajomky privolať mudrcov a usilovne sa vyzvedal od nich o čase, kedy sa im hviezda zjavila. | Potom ich poslal do Betlehema a povedal: „Idte a usilovne sa dopytujte na dieťa. Keď ho nájdete, oznámte mi, aby som sa mu i ja šiel pokloniť.“

Keď vypočuli kráľa, vydali sa na cestu. A hľa, hviezda, ktorú uzreli na Východe, šla pred nimi, až prišla a zastavila sa (nad miestom), kde bolo dieťaťko. Keď uzreli hviezdu, preveľmi sa zaradovali. I vošli do domu, našli dieťaťko s Máriou, jeho matkou, padli na tvár a klaňali sa mu. Potom otvorili svoje pokladnice a podali mu dary: zlato, kadidlo a myrhu. Ale keď vo sne dostali napomenutie, aby sa nevracali k Herodesovi, inou cestou sa vrátili do svojej krajiny.

Útek do Egypta. — Keď odišli, hľa, anjel Pánov zjavil sa vo sne Jozefovi a vyzval ho: „Vstaň, vezmi dieťaťko i jeho matku a uteč do Egypta. Ostaň tam, až pokým ti nepoviem, lebo Herodes bude hľadať dieťaťko, aby ho zmárnil.“ | Vstal teda. Za noci vzal dieťaťko i jeho matku a odišiel do Egypta. Zostal tam až do smrti Herodesovej, aby sa splnilo, čo povedal Pán skrze proroka slovami: *Z Egypta som si povolal syna.*

Povraždenie dieťok v Betleheme. — Keď Herodes zbadal, že ho mudrci oklamali, veľmi sa rozhneval. Vyslal (vojakov) a dal pozabíjať v Betleheme a na jeho okolí všetkých chlapcov, od dvojročných počnúc nadol, podľa času, o ktorom sa dôkladne prezvedel od mudrcov. Vtedy sa splnilo, čo povedal prorok Jeremiáš slovami:

*V Ráme bolo počuť hlas,
nárek a veľké kvílenie.*

a Oz 11, 1. b Jer 31, 15.

Slovný význam prorockého miesta nám predstavuje skutočnosť, že Izrael podľa Božieho riadenia svoj detský, mladistvý vek strávil v Egypte, a keď sa tak rozmnožil Jakubov rod, že bol schopný samostatného národného života, Boh ho vyviedol z Egypta.

Ráchel mala iba dvoch synov: Jozefa a Benjamína. No prorok Jeremiáš ju uvádza, ako by zastupovala pramatku celého

1 Písmo sv. Nového zákona.

*Ráchel oplakáva svojich synov
a nechce sa dať potešiť,
lebo ich niet.*

- 19 *Návrat z Egypta.* — Keď umrel Herodes, hľa,
20 anjel Pánov zjavil sa vo sne Jozefovi v Egypte | a vy-
zval ho: „Vstaň, vezmi dieťaťko i jeho matku a vráť sa
do izraelskej krajiny, lebo pomreli ti, čo čihali dieťaťku
21 na život.“ On vstal, vzal dieťaťko i jeho matku a vrátil
22 sa do izraelskej krajiny. Ale keď sa dopyčul, že v Jud-
sku kráľuje Archelaus namiesto svojho otca Herodesa,
bál sa ta ísť. A napomenutý vo sne odišiel do galilej-
ského kraja. Keď ta došiel, osadil sa v mestečku, ktoré
*23 sa volalo Nazaret. — Tak sa splnilo, čo predpovedali
proroci, že sa bude menovať Nazaretským.

Príprava na verejné vystúpenie Ježišovo, 3, 1—4, 11.

- 3 *Pôsobenie Jána Krstiteľa.* — V tom čase
vystúpil Ján Krstiteľ na Judskej púšti a takto kázal: |
*2 „Kajajte sa, lebo sa priblížilo kráľovstvo nebeské!“

vyvoleného národa, ktorá žalostne narieka, keď jej ľud odvieďli do krutého zajatia. Tomuto náreku podobné boly aj zúfalé výkriky betlehenských matiek, keď im vraždili synov.

1—12: Mk 1, 1—8; Lk 3, 3—18; Jn 1, 19—28.

- 23 Tento poukaz na prorocké slovo je založený na podobnosti slov „Nazara“ a „Nezer“. „Nezer“ vyskytuje sa u proroka Izaiáša (11, 1) a znamená ratolesť, ktorá vyrastie z koreňa rodu Jesseho. Tento „výhonok“ alebo „ratolesť“ označuje Mesiáša. Sv. Hieronymym poukazuje na to, že „nazír bolo meno Bohu zasvätenej osoby.

Púšť, kde Ján Krstiteľ začal svoju činnosť, je kraj na ľavom brehu dolného Jordána, naproti Jerichu.

- 2 Názov „kráľovstvo nebeské“ vyskytuje sa len u sv. Matúša. U iných synoptikov zastupuje ho výraz „kráľovstvo Božie“. Oba výrazy majú ten istý význam. Proroci predpovedali (najmä Dn 2, 31 a n.), že kráľovstvá tohto sveta sa budú striedať, kým nepride vláda Božia, večné kráľovstvo Božie na svete. Židia túžobne očakávali toto Mesiášovo kráľovstvo, ale predstavovali si ho podľa svojich politických túžob ako nadvládu Židovstva nad celým svetom, ktorá sa mala uskutočniť vtedy, keď čakaný Mesiáš, „kráľ Izraela“ vystúpi a porazí nenávidených nepriateľov svojho ľudu. Sv. Ján Krstiteľ dôrazne poučuje, že očakávané kráľovstvo má duchovnú povahu a podmienkou vstupu do neho je pokánia a polepšenie života.

O ňom totiž predpovedal prorok Izaiáš, keď hovoril: 3

Na púšti zaznieva hlas:

Pripravte cestu Pánovi!

Urovnajte mu chodníky!

Ján sám nosil rúcho z favej srsti a kožený pás mal 4
okolo bedier. Za pokrm mal kobyľky a poľný med.

Vtedy putoval k nemu Jeruzalem, celé Judsko a ce- 5
lé okolie Jordána. Dávali sa mu krstiť v rieke Jordán, 6*
pričom vyznávali svoje hriechy. Keď videl, ako prichá- 7
dzajú k nemu mnohí farizeji a saduceji na krst, hovoril
im: „Vreteničie plemeno, ktože vám ukázal, ako uniknúť
prichádzajúcemu hnevu? Prinášajte teda ovocie oprav- 8
divého pokánia! Nenazdávajte sa, že si smiete povedať: 9
»Otcom nám je Abrahám!« — lebo vravím vám, Boh
aj z týchto kameňov môže vzbudiť synov Abrahámovi. |
Veď sekera je už položená na korene stromov. Každý 10
strom, čo neprináša dobré ovocie, sa vytnie a hodí na
oheň. | Ja vás vodou krstím na pokánie. Ale ten, čo po 11
mne príde, je mocnejší ako ja. Lebo ja nie som hoden
nosiť mu obuv. Ten vás bude krstiť Duchom Svätým
a ohňom. V ruke má vejačku, aby vyčistil svoje hum- 12*
no; pšenicu shromaždí do svojej sýpky, ale plevy spáli
v neuhasiteľnom ohni.“

Pokrstenie Ježiša. — Vtedy prišiel Ježiš 13*
z Galiley k Jánovi pri Jordáne, aby sa mu dal pokrstiť. |
Ale Ján mu odporoval a vravel: „Ja by som sa mal dať 14

a Iz 40, 3.

13—17: Mk 1, 9—11; Lk 3, 21—22; Jn 1, 29—34.

Jánov krst má hlbší význam ako očisťovanie Židov. Pokrste- 6
ní vyznávali svoje hriechy, čím uznali svoju hriechnosť, potrebu
a túžbu po očistení svedomia. Jánov krst hriechy neodpúšťal.
Neboľ totiž sviatosťou (porovnaj Sk 19, 4).

Plevy znamenajú mravne bezcenných ľudí, na ktorých Bohu 12
už nezáleží, keďže sa sprotivili všetkým pokusom o ich spásu.

Ježiš si žiadal prijať krst Jánov, aby nám podal príklad ve- 13
kej pokory, lebo sa tým obradom postavil medzi hriešnikov,
ktorých hriechy berie na seba, a tiež preto, aby od svojho Otca
dostal verejné potvrdenie o svojom masliáskom poslaní.

¹⁵ tebe pokrstiť, a ty prichádzaš ku mne?“ Ježiš mu odpovedal: „Nechaj to teraz! Lebo tak sa nám sluší splniť všetko, čo je správne.“ Tu ho pripustil.

¹⁶⁻¹⁷ Keď bol Ježiš pokrstený, hneď vyšiel z vody. A hľa, otvorily sa nebesá, i videl Ducha Božieho, ktorý zostupoval ako holubica a prichádzal na neho. A hľa, z neba hovoril hlas: „Toto je môj milý Syn, v ktorom sa mi zaľúbilo.“

⁴ *Pôst a pokúšanie Pána.* — ¹ Vtedy Duch vyviedol Ježiša na púšť, aby ho diabol pokúšal. Postil sa ² štyridsať dní a štyridsať nocí a potom pocítil hlad. Vtedy pristúpil k nemu pokušiteľ a povedal mu: „Ak si ³ Syn Boží, povedz, aby sa z týchto kameňov staly chleby.“ | Ale on mu odpovedal: „Napísané je: *Nielen samým chlebom sa živí človek, ale každým slovom, čo vychádza z úst Božích.*“

⁵ Potom ho ~~z~~al diabol do svätého mesta, postavil ho ⁶ na hradbu chrámu | a povedal mu: „Ak si Syn Boží, shoď sa, lebo napísané je:

b *Svojim anjelom prikázal o tebe,
aby ťa vzali na ruky,
žeby si neurazil svoju nohu o kameň.*

c ⁷ Ale Ježiš povedal: „No napísané je i tak: *Nepokúšaj svojho Pána Boha!*“

⁸ A zasa ho vzal diabol na veľmi vysoký vrch, ukázal ⁹ mu všetky kráľovstvá sveta a všetku ich slávu | a pove-

a Dt 8, 3. b Z 90,11—12. c Dt 6, 16.

Mk 1, 12—13; Lk 4, 1—13.

¹⁵ „Čo je správne“. Vulgáta má: „všetku spravodlivosť“; to znamená všetko, čo Boh ustanovil, lebo vtedy si počneme správne, keď plníme vôľu Božiu. Bohumilý život je pred Bohom „spravodlivý“ život a dobré skutky sú zasa „spravodlivosťou“ (Mt 6, 1).

¹ „Duch“, t. j. ten, ktorý na neho zostúpil pri krste. Je to Duch Boží. — Púšť, kde sa Ježiš postil, je — podľa podania — Kvarantánia, severozápadne od Jericha. Divoké skaliská boli utočiskom divých zverí (Mk 1, 13). — Ježiš dovolil toto pokúšanie pre naše poučenie.

² „Sväté mesto“ = Jeruzalem.

dal: „Toto všetko ti dám, ak padneš a budeš sa mi kla-
ňať.“ | Vtedy mu povedal Ježiš: „Odstúp odo mňa, sa- 10
tan! Lebo napísané je: *Pánu Bohu svojmu sa klaňaj a a*
jemu jedine božskú poctu vzdávaj!“

Vtedy ho opustil diabol, a hľa, pristúpili anjeli, aby 11
mu posluhovali.

Verejná činnosť Ježišova v Galilei, 4, 12—18, 35.

Ježiš odchádza do Galiley. — Keď sa Je- 12^a
žiš dopyčul, že Jána uvrhli do žalára, utiahol sa do Ga-
liley. Opustil Nazaret a prišiel bývať do pobrežného 13
mesta Kafarnauma, v krajoch Zabulona a Neftaliho, |
aby sa splnilo, čo predpovedal prorok Izaiáš: 14

Krajina Zabulona a krajina Neftaliho, 15

(kadiaľ vedie) cesta k moru, b

Zajordánsko,

Galilea pohanská!

Ľuď, čo sedí vo tme, 16

uzrel veľké svetlo,

a tým, čo žijú v pošmúrnom kraji smrti,

zažiarilo svetlo.

Od toho času začal Ježiš kázať a hlásať: „Kajajte sa, 17
lebo sa priblížilo kráľovstvo nebeské!“

Povolanie prvých učeníkov. — Keď cho- 18
dil po brehu Galilejského mora, uzrel dvoch bratov, Ši-
mona, ktorého nazval Petrom, a Ondreja, jeho brata,
ako spúšťali sieť do mora; boli totiž rybármi. | I povedal 19
im: „Poďte za mnou, a urobím vás rybármi ľudí!“ Oni 20
hneď opustili svoje siete a nasledovali ho.

a Dt 6, 13. b Iz 8, 23; 9, 1.

18—22: Mk 1, 14—20; Lk 5, 1—11.

V severozápadnej Galilei medzi židovským obyvateľstvom 12-18
bolo mnoho pohanov. Prorok Izaiáš predpovedal, že práve
v tomto kraji svitne nové svetlo, tu sa začne hlásať slovo Bo-
žie, aby sa k Bohu obrátili všetci, ktorí bývali vo tme hriechov
ako odsúdení na duševnú smrť

- 21 Keď sa odtiaľ ďalej poberal, zazrel iných dvoch bratov, Jakuba, (syna) Zebedejovho, a jeho brata Jána. Boli na loďke so svojim otcom Zebedejom a opravovali
- 22 si siete. Aj týchto povolal. | Oni hneď zanechali loďku a otca a išli za ním.

- Prehľad činnosti v Galilei od prvého*
- 23 *rozoslania apoštolov.* — Ježiš chodil po celej Galilei. Vyučoval v synagogách, hlásal evanjelium o kráľovstve a uzdravoval každú chorobu a každý neduh medzi ľudom. Povest o ňom rozniesla sa po celej Sýrii.
- 24 A privádzali mu (Iudia) všetkých, čo boli postihnutí rozličnými chorobami a utrpeniami, posadlých, námesačníkov a porazených. On ich uzdravoval. | A nasledovali ho veľké zástupy z Galiley, z Dekapola, z Jeruzalema, Judska a zo Zajordánska.

Ježiš káže na vrchu.

Úvod.

- *5 Keď Ježiš uzrel zástupy, vystúpil na vrch a tam si
- 2 sadol. Jeho učeníci pristúpili k nemu. | Potom otvoril ústa a takto ich začal vyučovať:

Osem blahoslavenstiev.

- *3 Blahoslavení chudobní v duchu, lebo ich je kráľovstvo nebeské.

3—12; Lk 6, 20—26.

- 25 Dekapol (Desafmestie) je sväz 10 väčšinou helenistických, t. j. pohanských miest južne od jazera Galilejského (Genzaretského) alebo severovýchodne od neho.

- 1 V tzv. kázni na vrchu Ježiš načrtáva svoj stručný mravo-
učný program a zdôrazňuje, že jeho kráľovstvo je v ostrej pro-
tivy s očakávaniami Židov. Nie časné, svetské kráľovstvo prišiel
zriadiť, ale chce duchovne obrodíť človeka. Kázeň na vrchu ostá-
va neprekonateľným základom vyššej mravnosti a duchovnej
dokonalosti.

- 3 „Chudobní v duchu“ sú všetci Iudia, ktorí sú si vedomí svo-
jej duchovnej biedy, a preto sa s celou dôverou podriaďujú Bo-
hu, od ktorého očakávajú svoju spásu. Znamená aj to, že sa vo
veciach hmotných majetkov usilujeme zachovať ľahostajne,
keďže ani hmotná chudoba, ani bohatstvo nesmie nám prekážať
na ceste k spásu.

- Blahoslavení tichí, lebo im bude patriť zem. 4°
 Blahoslavení, ktorí žalostia, lebo potešení budú. 5
 Blahoslavení, ktorí sú hladní a smädní po spravod- 6
 livosti, lebo nasýtení budú.
 Blahoslavení milosrdní, lebo dosiahnu milosrdenstvo. 7
 Blahoslavení čistého srdca, lebo uzrú Boha. 8
 Blahoslavení pokojamilovní, lebo ich synmi Božími 9
 budú volať.
 Blahoslavení, ktorých prenasledujú pre spravodli- 10
 vosť, lebo ich je kráľovstvo nebeské.
 Blahoslavení ste, keď vás budú pre mňa potupovať 11
 a prenasledovať a všetko zlé na vás nepravdive hovoriť
 — | radujte sa a veseľte, lebo vaša odplata hojná je 12
 v nebi; tak totiž prenasledovali prorokov, ktorí boli pred
 vami.

Povinnosti predstavených v Cirkvi.

Vy ste soľou sveta. Keby soľ stratila svoju chuť, čím 13°
 ju osolia? Na nič už nie je, iba ju vyhodíť, aby ju ľudia
 pošliapali.

Vy ste svetlom sveta. Na návrší vystavené mesto 14
 nemôže sa ukryť. Ani sviecu nezažihajú nato, aby ju 15
 postavili pod mericu, ale položia ju na svietnik, aby
 svietila všetkým, ktorí bývajú v dome. Nech tak svietí 16
 vaše svetlo pred ľuďmi, aby videli vaše dobré skutky
 a oslavovali vášho Otca, ktorý je na nebesiach.

Ježiš prišiel zdokonaľiť zákon.

Nenazdávajú sa, že som prišiel zrušiť zákon alebo 17°
 (náuku) prorokov. Nie zrušiť som ich prišiel, ale zdoko-

13—16: Mk 9, 50; 4, 21; Lk 14, 34—35; 11, 33.

„Zem“ znamená „prisľúbenú“ krajinu, ktorá vo vyššom smy- 4
 sle naznačuje vlasť všetkých blažených, čo dosiahli spásu, t. j.
 nebeskú vlasť.

Soľ zachováva naše pokrmy (najmä mäso) a dáva im chuť. 13
 Apoštolí majú zachrániť ľudí pred duchovnou hnilobou a dať im
 v mravných predpisoch chuť, aby sa ich skutky mohli páčiť
 Bohu. Ak by sa tejto svojej úlohe spreneverili, nič im nepo-
 môže.

„Zákon a proroci“ je stručné označenie náuky celého staro- 17
 zákonného zjavenia. Ježiš nechce zrušiť to, čo je odvekou vôľou
 Boha. Mravné zákony dal ľuďom Boh, aby ich zachovávaním

- 18 zaliť. | Lebo, veru, hovorím vám: Skôr by sa mohli pominúť nebo i zem, ako by pominulo jediné písmeno
 19 alebo čiarka zo zákona, kým sa všetko nesplní. Kto by teda zrušil jediné najmenšie prikázanie a tak by vyučoval ľudí, ten bude najmenší v kráľovstve nebeskom. Ale kto ich zachová a tak bude aj vyučovať, ten bude
 *20 najväčší v kráľovstve nebeskom. Lebo hovorím vám: Ak len vaša spravodlivosť nebude väčšia ako (spravodlivosť) farizejov a zákoníkov, nevojdete do kráľovstva nebeského.

Piate prikázanie Božie.

- a 21 Počuli ste, že dávnym (predkom) bolo povedané: *Nezabiješ!* Kto by sa teda dopustil vraždy, zaslúži si súd.
 *22 No ja vám hovorím, že každý, čo by sa (bez príčiny) hneval na svojho brata, zaslúži si súd. Kto by však svojmu bratovi povedal: „Hlupák!“ zaslúži si (odsúdenie) vysokej rady. A kto by mu povedal: „Blázon!“ ten si zaslúži pekelný oheň. Keď teda prinášaš svoj dar na oltár a tam ti pride na um, že tvoj brat má niečo proti tebe, | nechaj svoj dar pred oltárom, odíď sa najprv smieriť so svojím bratom a potom sa vráť a obetuj svoj dar. Pokonaj sa chytro so svojím protivníkom, dokiaľ si s ním na ceste, aby ťa azda protivník nevydal sudcovi, a sudca dozorcovi, a hodia ťa do väzenia. Veru, vravím ti, nevyjdeš odtiaľ, kým nezaplatíš do posledného haliera.

viedli bohumilý život. Preto ich Ježiš chce zdokonaľiť. Iná čiastka predpisov Mojžišovho zákona žiadala, aby sa izraelský národ oddeľoval od ostatných okolitých susedných národov, a preto po vykúpení všetkých ľudí stratili svoj niekdajší význam.

a Ex 20, 13; 21, 12.

- 20 Farizeji sa uspokojili, keď sa mnohým predpisom Mojžišovho zákona iba naoko usilovali zadosť urobiť. Stačilo im, keď podľa vonkajšieho zdania vyplnili príkaz. Kresťania majú dbať na to, aby vyplnili, čo duch a obsah samého príkazu vyžadujú.
 22 Ježiš nestavia tu na roveň hnev a vraždu, ako by šlo o rovnaký zločin. Možno, že má na mysli ťažký, trvalý hnev, ktorý vedie ku vražde (1 Jn 3, 15), alebo vo všeobecnosti chce povedať, že pred Bohom je priestupkom už aj hnev, a nielen vražda (hoci ich mravné zlo nie je úplne rovné). Láska k bližnému nedá sa porovnať s hnevom.

Siete prikázanie Božie.

Počuli ste, že bolo povedané: „Nez cudzoložíš!“^{27 a}
 No ja hovorím vám, že každý, kto s hriешnou túžbou po-^{28*}
 zrie na ženu, už scudzoložil s ňou vo svojom srdci. Ak fa-^{29*}
 teda na hriech zvädza tvoje pravé oko, vylúp ho a od-
 hoď od seba, lebo viac ti osoži, keď zahynie jeden tvoj
 úd, ako aby celé tvoje telo uvrhli do pekla. A ak fa tvo-³⁰
 ja pravá ruka na hriech zvädza, odtni ju a odhoď od
 seba, lebo viac ti osoži, keď zahynie jeden tvoj úd, ako
 aby celé tvoje telo dostalo sa do pekla.

▲ Povedané bolo: *Kto prepustí svoju ženu, nech jej dá*^{31* b}
listinu o prepustení. Ja vám však hovorím, že každý,³²
 kto prepustí svoju ženu — okrem prípadu smilstva —
 vystavuje sa cudzoložstvu, a kto si prepustenú ženu
 vezme, cudzoloží.

a Ex 20, 14.

b Dt 34, 1.

„S hriешnou túžbou“ = pri úplnom vedomí a s vnútornou²⁸
 túžbou súhlas dať k nečistému skutku, čo je ťažkým previnením
 proti čistote.

Pravé oko a pravá ruka naznačuje tú väčšiu hodnotu alebo²⁹
 väčšiu potrebu týchto údov, ako je oproti tomu ľavé oko a ľavá
 ruka. Spasiteľ hovorí obrazne. Ak je príležitosť k hriechu tak
 blízka alebo azda aj vzácna, ako je nám blízke a vzácne pravé
 oko alebo ruka, i vtedy máme odstúpiť a chrániť sa zlej príle-
 žitosti. Nedáva teda rozkaz, aby sme sa fyzicky, telesne okyptili,
 ale odporúča, aby sme sa pokúsili svoju vôľu skoro až násilne
 zlomiť a od zlého odvrátiť.

U Židov sa dovoľovalo manželku prepustiť, a tým bolo man-³¹
 želstvo úplne zrušené; oprávňovala urobiť ten krok nejasná prí-
 čina: ak sa našiel u ženy akýsi „hanebný čin“ (Dt 34, 1 a n.).
 O podstate tejto viny v časoch Kristových bola hádka medzi
 židovskými učiteľmi. Jedni chceli prísnejšie súdiť o veci a do-
 voľovali rozvod len pri ťažkom previnení ženy, iní zasa brali
 vec povrchné a dovoľovali rozvod z akejkoľvek, a to aj celkom
 malichej príčiny. Ježiš však zakazuje manželský rozvod a
 dovtedajší zvyk Židov v tej veci vyhlasuje za zvyk iba dočasne
 trpený. No dovoľuje, aby sa manželia mohli rozísť, ale iba tak,
 že oddelený manžel nesmie si vziať druhú ženu, keď „prepustil“
 svoju manželku, a zasa ani prepustenú si nesmie iný muž za
 ženu vziať. V oboch prípadoch páchali by ťažký hriech proti
 manželstvu. Keď teda Spasiteľ pripúšťa „prepustenie“ manžel-
 ky bez ohľadu na to či ide o vinnú alebo nevinnú stránku, tým
 nedovoľuje im nové manželstvo; dovoľuje iba dočasné alebo i
 trvalé prerušenie spolunažívania manželov (separatio). Manžel-
 ský sväzok nesmie byť dotknutý a zrušený. — O slovách „okrem
 prípadu smilstva“ porovnaj aj Mt 19, 9.*

D prisaha.

- 33 Opäť ste počuli, že dávnym predkom bolo povedané:
 a b Nebudeš krivo prisahať, ale splníš, čo si Pánovi prisaha-
 34 hal! Ja vám však hovorím, aby ste vôbec neprisahali! —
 35 ani na nebo, lebo je trónom Božím, | ani na zem, lebo
 je podnožkou jeho nôh, ani na Jeruzalem, lebo je mes-
 36 tom veľkého kráľa, | ani na svoju hlavu neprisahaj, lebo
 ani jediný vlas nemôžeš urobiť bielym alebo čiernym. |
 37 Nech je vaša reč: Áno, áno — nie, nie. Čo je nad to, je
 od zlého.

Odvetná pomsta.

- e *38 Počuli ste, že bolo povedané: *Oko za oko, zub za zub.* |
 *39 Ja vám však hovorím: Neprotivte sa zlu; ale ak ťa
 niekto udrie po pravom líci, nastav mu aj druhý; |
 40 a tomu, kto sa chce súdiť s tebou a vziať ti oblek, pre-
 41 pusť mu aj svoj plášť. Ak ťa niekto núti na jednu míľu
 42 cesty, id' s ním dve. Tomu, kto ťa prosí, daj; ani sa neod-
 vracaj od toho, kto by si chcel od teba niečo vypožičať.

Miluj aj nepriateľov.

- d *43 Počuli ste, že bolo povedané: „Milovať budeš svojho
 44 priateľa a nenávidieš svojho nepriateľa.“ Ale ja vám

a Lv 19, 12.

b Nm 30, 9.

c Ex 21, 24; Lv 24, 20.

d Lv 19, 18.

38—42: Lk 6, 27—36.

- 38 Tu uvádzané príklady nemáme brať doslovne, ako by ich
 bolo treba podľa písmena zachovávať. Nimi chcel nám Ježiš od-
 porúčať tichosť, trpezlivosť a nepoddajnosť, keby nám to umož-
 nilo ľahšie vyhnúť väčšiemu zlu. Ináč spravodlivú obranu nám
 nezakazuje. I sám Spasiteľ sa ohradzoval oproti bitiu, keď ho
 súdil veľkňaz (Jn 18, 22—23). Voči odporcovi máme byť povoľ-
 nejší a nemyslieť vždy na odplatu a pomstu. Máme sa usilovať
 miernosťou získať svojho protivníka Bohu a aj sebe.
 39 Na Východe dodnes platí zásada rovnakej odvety; najmä
 v prípade vraždy treba splniť povinnosť krvnej pomsty. Je to
 nenapísaný zákon Východu; povinnosť splniť ho menujú aj „bre-
 menom“, uloženým od Boha.
 43 Čiastka vety: „Nenávidieš svojho nepriateľa“ — nie
 je v Starom zákone. Ale tak vyučovali pravdepodobne iba zá-
 koníci. Láska k nepriateľovi je čisto kresťanskou náukou. Le-
 bo hoci aj v Mojžišovom zákone bol daný rozkaz milovať blíž-
 ného (Lv 19, 18), vysvetľovali si to tak, že len súkmeňovcov tre-
 ba milovať, iných ľudí už nie.

hovorím: Milujte aj svojich nepriateľov, [dobra robota tým, ktorí vás nenávidia] a modlite sa za svojich prenasledovateľov [a osočovateľov], | aby ste boli synmi svojho Otca, ktorý je v nebi. On dáva svojmu slnku vychádzať nad zlých a dobrých — a dáva pršať na spravodlivých a nespravodlivých. Lebo ak len tých milujete, ktorí aj vás milujú, akú zásluhu máte? Ci to isté nerobia aj mýtnici? A ak pozdravujete iba svojich bratov, čo zvláštneho tým robíte? Ci to isté nerobia aj pohani? Buďte teda dokonalí, ako je dokonalý aj váš Otec nebeský.

Pri dobrých skutkoch vyžaduje sa aj dobrý úmysel.

Pozor si dajte, aby ste svoje dobré skutky nekonali pred ľuďmi, žeby vás obdivovali. Inak nemáte zásluhy u vášho Otca, ktorý je na nebesiach.

Keď teda almužnu dávaš, nevytrubuj pred sebou, ako to robia pokrytci v synagogách a po uliciach, aby ich ľudia chválili. | Veru, hovorím vám: Už majú svoju odmenu. Ale keď dávaš almužnu, nech nevie tvoja ľavá ruka, čo robí tvoja pravá, | aby tvoja almužna ukrytá zostala, a odplatí ti tvoj Otec, ktorý vidí aj skryté veci.

Ako sa treba modliť.

A keď sa modlíte, nebuďte ako pokrytci, ktorí sa s obľubou stojačky modlievajú po synagogách a na rohoch ulíc, aby sa ukázali ľuďom. Veru, povedám vám: Už majú svoju odmenu. | Ale keď sa ty chceš modliť, vojdí do svojej komôrky, zatvor za sebou dvere a tak

Mýtnikovia Zidia nenávideli a hľadeli na nich, ako by boli najväčšími hrešníkmi najmä preto, lebo konali služby nenávideným Rimanom; aj pri svojom obchode dopúšťali sa mnohej krivdy (porovnaj Lk 3, 12 a n. alebo 19, 8).

Farizeji sa modlili zdľhavo a nápadne s tým úmyslom, aby ich ľudia videli. Takúto modlitbu Ježiš odsudzuje. Ale svojim slovom a príkladom sám nás povzbudzuje k vytrvalej, vrúcnnej modlitbe. Sám sa modlil v samote, cez celú noc, ale predsa aj tak, že ho apoštoli mohli vidieť a pozorovať. Ani nám nezakazuje verejné alebo dlhšie trvajúce modlitby. O to ide, aby sme sa modlili s takým duchom a úmyslom, akým sa modlieval on sám.

sa modlí k svojmu Otcovi, ktorý býva v skrytosti; tvoj Otec vidí v skrytosti a dá ti odmenu.

- 7 Pri modlitbe nehovorte mnoho ako pohani. Myslia
8 totiž, že budú vypočutí pre svoje mnohé hovorenie. Ne-
pripodobňujte sa im. Veď váš Otec vie, čo potrebujete,
prv, ako by ste ho prosili.

Modlitba Pána.

- 9 Vy teda takto sa modlite:
Otče náš, ktorý si na nebesiach,
Posväť sa meno tvoje.
10 Príď kráľovstvo tvoje.
Buď vôľa tvoja ako v nebi tak i na zemi.
11 Chlieb náš každodenný daj nám dnes.
12 A odpusť nám naše viny, ako i my odpúšťame svo-
jim vinnikom.
13 A neuvod' nás do pokušenia, ale zbav nás od zlého.
[Amen.]

Máme si odpúšťať.

- 14 Lebo ak odpustíte ľuďom ich poklesky, i váš Otec
15 nebeský odpustí vám; | ale ak vy neodpustíte ľuďom,
ani váš Otec neodpustí vám vaše poklesky.

Ako sa máme postiť.

- 16 A keď sa postíte, nemajte zamračený pohľad ako po-
krytci. Znetvorujú si tvár, aby ľudia videli, že sa postia.
17 Veru, hovorím vám: Už majú svoju odplatu. | Ale keď
18 sa ty postíš, pomasti si hlavu a umy si tvár, | aby ľudia
nezbadali, že sa postíš, ale tvoj Otec, ktorý býva v skry-
tosti; a tvoj Otec, ktorý vidí v skrytosti, dá ti odmenu.

Majetky tohto sveta — majetky neba.

- 19 Neshromažďujte si poklady na tomto svete, kde moľ
a hrdza ich kazia a kde sa môžu zlodeji vlamať a ukrad-
núť ich. Ale shromažďujte si poklady v nebi, kde ich
20 ani moľ ani hrdza neničia, ani zlodeji sa nevlamujú ani

9—13: Lk 11, 2—4.

14—15: Mk 11, 25—26; Jn 17, 11 a 15.

19—24: Lk 12, 16—21; 11, 34—36.

ich nekradnú. Lebo kde je tvoj poklad, tam bude i tvo- 21
je srdce.

Svetlom tvojho tela je oko. Ak je tvoje oko zdravé, 22*
celé tvoje telo bude mať svetlo. Ak je však tvoje oko 23
choré, celé tvoje telo bude vo tme. Keď teda (už) svetlo,
čo je v tebe, je tmou, aká veľká je potom sama tma?

Nikto nemôže dvom pánom slúžiť, keďže alebo jed- 24*
ného bude mať v nenávisti a druhého milovať, alebo
jedného sa bude pridrižovať a tým druhým opovrhovať.
Nemôžete slúžiť Bohu i mamone.

Starosti tohto života.

Preto vám hovorím: Nebuďte ustarostení o svoj ži- 25
vot, čo budete jesť a čo budete piť, ani o svoje telo, čím
sa budete odievať. Či život nie je viac ako jedlo a či telo
nie je viac ako rúcho? Pohliadnite na vtákov nebeských! 26
Ani nesejú, ani nežnú, ani do stodôl neshromažďujú, no
váš Otec nebeský kŕmí ich. Či vy nie ste oveľa viac ako
oni? A kto z vás by si vedel svojimi starosťami predĺžiť 27*
život čo len o lakeť? A čo sa tak staráte o svoj odev? 28
Pozorujte poľné lalíe ako rastú! Nepracujú ani neprá-
dú. Hovorím vám, ani Šalamún vo veľkej svojej nádhe- 29
re nebol tak zaodetý ako jediná z nich. Keď teda Boh 30

25—34: Lk 12, 22—31.

Oko je svetlom pre telo v tom smysle, že človek so zdravým 22
zrakom bez ťažkosti a prekážky môže užívať všetky údy svojho
tela na potrebnú činnosť, lebo zdravé oko správne upravuje vše-
tky pohyby údov. Tak práve aj vnútorný život má podobné
svetlo, a ním je srdce (svedomie) človeka. Podľa náhľadu Pís-
ma sv. srdce je sídlom všetkej duševnej činnosti. Všetko záleží
na tom, či máme myseľ, srdce obrátené k Bohu alebo k zem-
ským veciam. Srdce je vtedy zdravé, ak sa neoddáva nezriade-
ným túžbam, ale s ochotou prijíma vôľu Božiu a spolupôsobí
s jeho milosťou.

Vtedy nemôžeme súčasne dvom pánom slúžiť, ak je medzi 24
nimi podstatná protiva, takže poslúchnuť jedného znamenalo by
zradit druhého.

Vulgáta má: „Kto z vás premýšľaním môže pridať jeden la- 27
keť k svojej postave.“ Grécke slovo „helikia“ znamená aj postá-
vu, vzrast, ale aj vek (života). Súvislosť ukazuje, že je tu reč
nielen o tých starostiach, ktoré majú vzťah k telu, ale aj k dlž-
ke života vôbec. Dni života sú každému od Boha stanovené. (po-
rovnaj Jób 14, 5; Sir 17, 3; Z 38, 6.)

poľná trávu tak šatí, ktorá dnes je, a zajtra ju hodia do pece — či nie skôr vás, maloverní?

- 31 **Nebudte teda ustarostení a nevravte:** „Čo budeme jest?“ — alebo: „Čo budeme piť?“ — alebo: „Čím sa 32 **zaodějeme?“** | Veď to všetko vyhľadávajú pohani. Váš 33 **Otec totiž vie, že toto všetko potrebujete.** Hľadajte teda najprv **kráľovstvo [Božie] a jeho spravodlivosť, a toto 34 všetko sa vám pridá.** **Nebudte teda ustarostení o zajtrajšok, lebo zajtrajší deň sám sa postará o seba.** **Dost má každý deň svojej vlastnej biedy.**

Opovážlivé posudzovanie.

- 7-2 **Nesúďte, aby vás neposúdili.** | **Lebo akým súdom súdite, (takým) aj vás posúdia; a akou mierou budete 3 iným merať, (takou) i vám odmerajú.** **Prečo vidíš smietku v oku svojho brata, kým brvno vo vlastnom oku ne- 4 badáš?** | **Alebo ako môžeš povedať svojmu bratovi:** „Dovoľ, nech ti vytiahnem smietku z oka!“ — **kým, hľa, 5 brvno je v tvojom oku? Pokrytec, najprv odstráň brvno zo svojho oka a potom hľaď vytiahnuť smietku z oka svojho brata.**
- 6 **Nedávajte psom, čo je sväté, ani nehádzte svoje perly pred svine, aby ich azda nepošliapaly svojimi nohami. Mohly by sa proti vám obrátiť a roztrhať vás.**

O dôvernej modlitbe.

- 7 **Proste a dajú vám. Hľadajte a nájdete. Klopte a 8 otvorí vám. Lebo každý dostane, kto prosí; každý 9 nájde, kto hľadá; a každému otvorí, kto klope.** **Lebo či by sa našiel medzi vami človek, čo by dal svojmu synovi kameň, keď ho prosí o chlieb? Alebo keby pýtal 10 rybu, či by mu dal hada? Keď teda vy, hoci ste zlí, viete 11**

1—6: Lk 6, 37—42.

7—12: Lk 11, 9—13; 6, 31.

- 8 **„Sväté“ veci sú pravdy viery a všetky prostriedky mŕlosti, ktoré apoštoli dostali k dobru veriacich. Preto ich nemajú zbytočne udeľovať ľuďom, ktorí by si z nich iba posmech robili alebo by ich hocijako potupovali. Azda aj toto miesto dalo podnet k tomu, že oddávna Cirkev posvätné veci skrývala pred pohanmi (arcani disciplina).**

dobré dary dávať svojim deťom — o čo skôr dá váš Otec, ktorý je na nebesiach, dobré veci tým, čo ho prosia!

Všetko teda, čo chcete, aby vám Iudia robili, aj vy im to robte. Lebo toto je zákon i proroci. 12

Dva cesty.

Vchádzajte tesnou bránou, lebo priestranná brána a široká cesta vedie do zatratenia, a mnoho je tých, čo kráčajú po nej. Tesná je však brána a úzka cesta, čo vedie do života, a málo je tých, čo ju nachádzajú. 13^a 14

Falošní proroci.

Chráňte sa falošných prorokov, ktorí prichádzajú k vám v ovčom rúchu, znútra však sú dravými vlkmi. Po ovoci ich poznáte. Veď či oberajú z tŕnia hrozná alebo s bodľacia figy? Tak každý dobrý strom rodí dobré ovocie, kým zlý strom rodí zlé ovocie. Dobrý strom nemôže rodiť zlé ovocie, ani zlý strom nerodí dobré ovocie. No každý strom, čo nerodí dobré ovocie, vytnú a hodia na oheň. Teda po ich ovoci ich poznáte. 15 16 17 18 19 20

Vôľu Božiu treba plniť.

Nie každý, kto mi hovorí: „Pane, Pane!“ — vojde do kráľovstva nebeského, ale iba ten, kto plní vôľu môjho Otca, ktorý je na nebesiach. V ten deň mi mnohí budú vraviť: „Pane, Pane, či sme neprorokovali v tvojom mene, či sme v tvojom mene nevyháňali diabla, či sme v tvojom mene nekonali mnoho zázrakov?“ A vtedy im vyhlásim: „Nikdy som vás nepoznal; odíďte odo mňa, páchatelia neprávosti!“ 21 22 23

Dom na skale a dom na piesku postavený.

Preto každý, kto počúva tieto moje nauky a plní ich, podobá sa múdremu mužovi, ktorý si vybudoval dom 24

13—14: Lk 13, 23—24.

15—20: Lk 6, 43—46.

21—23: Lk 6, 46.

24—27: Lk 6, 47—49.

Úzka brána je obrazom prísneho svedomia, pobádajúceho človeka verne nasledovať to, čo mu ono správne odporúča. Široká cesta a pohodlná brána je obrazom mravnej neviazanosti. 13-14

- 25 na skale. I prišiel prívál, rozvodnily sa potoky, dudy
 vetry a oborily sa na ten dom, ale nezrútil sa, keďže
 26 mal základy na skale. A naopak každý, kto síce počúva
 tieto moje slová, ale ich neplní, podobá sa bláznivému
 27 mužovi, ktorý si vybudoval dom na piesku. I prihnal
 sa prívál, rozvodnily sa potoky, dudy vetry a oborily sa
 na ten dom, takže sa zrútil, a jeho pád bol veľký.

Záver.

- 28 Keď Ježiš skončil tieto svoje reči, divily sa zástupy
 29 jeho učeníu. Lebo ich vyučoval ako ten, čo má moc,
 a nie ako ich zákoníci [a farizeji].

- 8 *Uzdravenie malomocného.* — Keď sostu-
 2 poval s vrchu, šly za ním mnohé zástupy. Tu prišiel
 k nemu človek malomocný, poklonil sa mu a vrazil:
 3 „Pane, keď chceš môžeš ma očistiť.“ | [Ježiš] vystrel ru-
 ku, dotkol sa ho a povedal: „Chcem, buď čistý!“ A hneď
 *4 bol očistený od svojho malomocenstva. Potom mu Je-
 žiš povedal: „Hľaď, aby si o tom nikomu nehovoril, ale
 a ťd, ukáž sa kňazovi a prines obetu, ktorú nariadil Moj-
 žiš; nech im je to ako svedectvo.

- 5 *Uzdravenie stotníkovho sluhu.* — Keď
 potom vchádzal do Kafarnauma, pristúpil k nemu istý
 6 stotník s prosbou: | „Pane, sluha mi leží doma pora-
 7 zený a hrozne sa trápi.“ | [Ježiš] mu povedal: „Pridem
 8 a uzdravím ho.“ Stotník mu odpovedal: „Pane, nie som
 hoden, aby si vošiel pod moju strechu, ale povedz len
 *9 slovo, a ozdravie môj sluh. Lebo i ja som podriadeným

a Lv 14, 2—32.

1—4: Mk 10, 40—45; Lk 5, 12—16.

5—13: Lk 7, 1—10.

- 4 Ježiš na začiatku svojej činnosti nechce, aby sa šírila zvest
 o jeho podivných činoch; ľud postupne mal prísť k presvedčeniu
 o jeho božskom poslaní a spolu mal zmeniť aj svoje nesprávne
 náhľady na mesiášske kráľovstvo; miesto toho, aby očakávali
 časné a hmotným bohatstvom oplývajúce kráľovstvo, mali pra-
 covvať na tom, aby sa v srdciach ľudí ujala viera v Ježišovo bož-
 ské poslanie a úsilie o vyššiu mravnosť.
 9 Stotník myslí asi na to, že Ježiš je ako by jedným z vyš-
 ších veliteľov Božích, ktorý má pod mocou anjelov.

človekom a mám vojakov pod sebou. Keď tomuto po-
 viem: »Id!« — tak ide; a zasa inému poviem:
 »Pod!« — a príde, a sluhovi svojmu: »Urob to!«
 — a urobí to.“ Keď to Ježiš počul, udivený povedal tým, 10
 ktorí ho sprevádzali: „Veru, hovorím vám, u nikoho
 v Izraeli nenašiel som toľkú vieru. Ale vravím vám: 11
 Mnohí prídu od východu a západu a stolovať budú
 s Abrahámom, Izákom a Jakubom v kráľovstve nebe-
 skom, | synov kráľovstva však vyhodia do vonkajšej 12*
 tmy; tam bude plač a škripanie zubmi.“ A stotníkovi 13
 Ježiš povedal: „Id, a ako si uveril, nech sa ti stane!“
 A v tú hodinu ozdravel jeho sluha.

Ježiš uzdravuje testinú Petrovu. — A 14
 keď potom vošiel Ježiš do domu Petrovho, uvidel jeho
 testinú ležať v horúčke. Keď sa dotkol jej ruky, opu- 15
 stila ju horúčka. I vstala a posluhovala mu.

A keď sa zvečeralo, priniesli mu mnohých diablom 16*
 posadlých. Vyháňal zlých duchov slovom a uzdravoval
 všetkých chorých. Tak sa splnilo slovo proroka Izaiáša, 17
 ktorý hovorí: *Sám vzal na seba naše neduhy a znášal a*
naše choroby.

Nasledovanie Krista. — Keď Ježiš uzrel 18
 okolo seba veľké zástupy, rozkázal preplaviť sa na dru-
 hý breh.

Vtedy prišiel k nemu istý zákoník a hovoril mu: 19

* Iz 53, 4.

14—17: Mk 1, 29—34; Lk 4, 38—41.

18—22: Lk 9, 57—62.

„Synovia kráľovstva“ sú členovia vyvoleného národa, ktorí 12
 boli prví pozvaní vstúpiť do kráľovstva Božieho, ale svojou za-
 tvrdnosťou, nepoddajnosťou a odporom proti Ježišovi stratili
 toto svoje prednostné právo (Lk 13, 28—29). — Radosti neba zná-
 zornuje Kristus obrazom hostiny, ktorá bývala večer vo vysvie-
 tenej miestnosti.

Boh iba výnimočne dovolil zlému duchu, aby smel používať 16
 teho niektorého človeka ako svoj nástroj. Nič nesvedčilo tak mo-
 hutne o božskej moci Ježišovej, ako to, že sa mu na jeho jediné
 slovo poslušne poddávali aj zlí duchovia. Evan. dobre rozoznáva
 posadlosť od iných chorôb.

† Písmo sv. Nového zákona.

*20 „Učiteľ, budem ťa nasledovať, kam len pôjdeš.“ | Ježiš mu odpovedal: „Lišky majú svoje skrýše a vtáctvo nebeské má svoje hniezda, ale Syn človeka nemá kde hlavu skloniť.“ A zasa iný učeník mu povedal: „Pane, dovoľ mi najprv odísť a pochovať svojho otca.“ Ježiš mu však odpovedal: „Poď len za mnou a nechaj, aby si mŕtvi pochovávali svojich mŕtvych.“

23 *Búrka na mori.* — A keď vstúpil na loďku, nasledovali ho jeho učeníci. A hľa, na mori strhla sa veľká
24 búrka, takže vlny zavaľovali loďku. No on spal. | Tu pristúpili k nemu učeníci a zobudili ho slovami: „Zachráň nás, Pane, hynieme!“ On im však odpovedal: „Čo sa strachujete, maloverní?“ Potom povstal, rozkázal
26 vetrom a moru, a nastalo hlboké ticho. Ľudia sa divili a medzi sebou sa vypytovali: „Ktože je tento, že ho i vietor i more poslúchajú?“

*28 *Dvaja posadlí v Gadare.* — Keď potom prešiel na druhý breh, do krajiny Gadarčanov, prišli mu do cesty dvaja posadlí, ktorí práve vyšli z hrobov. Boli takí zúrivi, že nikto sa neodvážil prejsť tou cestou. |
29 A hľa, skrikli: „Čo ťa do nás, [Ježišu] Synu Boží? Prišiel si sem predčasne nás mučiť?“ Neďaleko od nich
30 pásla sa veľká črieda sviň. Tu ho diabli prosili: „Ak nás už chceš vyhnaf, pošli nás do čriedy sviň.“ Odpovedal im: „Idte!“ Tu vyšli a vošli do sviň. A hľa, celá črieda
33 sa rútila dolu úbočím do mora a zahynula vo vode. Pastieri sa však dali na útek. Keď prišli do mesta, podali
34 zprávu o všetkom, ako aj o posadlých. A hľa, celé mesto

23—27: Mk 4, 35—41; Lk 8, 22—25.

28—34: Mk 5, 1—20; Lk 8, 26—39.

20 „Syn človeka“ je mesiášsky názov, ktorým Ježiš asi 50 ráz menuje sám seba. Neznamená len toľko, že Ježiš je pravý človek, ale podľa Daniela (7, 13) tým názvom sa vyjadruje aj nebeský pôvod Ježišov, ako aj večná jeho sláva a vláda.

22 „Mŕtvi“ (podľa ducha) sú všetci, ktorí ďaleko stoja od Ježiša a jeho evanjelia. Preto pokrvní učeníka — hoci telesne sú ešte živí — duchovne sú mŕtvi.

28 Okolie Gajary (takto grécky = Geraza) treba hľadať pravdepodobne v Dekapole, na východnom pobreží jazera Genezaretského.

vyšlo v ústrety Ježišovi. Keď ho zazreli, prosili ho, aby odišiel z ich kraja.

Pán uzdravuje porazeného. — Potom 9
vstúpil na loďku, preplavil sa na druhý breh a vrátil sa
do svojho mesta.

Tu mu priniesli porazeného človeka, ktorý ležal na 2
posteli. Keď Ježiš videl ich vieru, povedal porazenému:
„Dúfaj, synu! Odpúšťajú sa ti hriechy.“ | A hľa, nie- 3
ktorí zákoníci mysleli v sebe: „Tento sa rúha!“ Keďže 4
Ježiš vedel ich myšlienky, pýtal sa ich: „Prečo myslíte
zlé vo svojich srdciach? Čože je ľahšie povedať: »Od- 5
púšťajú sa ti hriechy!« — alebo rozkázať: »Vstaň a
choď?« Ale aby ste vedeli, že Syn človeka má na tomto 6
svete moc odpúšťať hriechy, — vtedy povedal poraze-
nému: — Vstaň, vezmi si posteľ a id' domov!“ Ten vstal 7
a odišiel do svojho domu. Keď to zástupy videly, zľakly 8
sa a chválili Boha, ktorý takúto moc dal ľuďom.

Ježiš povoláva Matúša. — Keď Ježiš odtiaľ 9
odchádzal, uzrel istého človeka, menom Matúša, sedieť
na mýte a vyzval ho: „Nasleduj ma!“ Tu on vstal a na-
sledoval ho.

Keď potom Ježiš stoloval v (jeho) dome, prišli mnohí 10
mýtníci a hriešnici a stolovali spolu s Ježišom a s jeho
učeníkmi. Farizeji to videli a povedali jeho učeníkom: 11
„Prečože váš učiteľ je s mýtníkmi a hriešnikmi?“ Je- 12
žiš to počul a odpovedal im: „Nie zdraví potrebujú
lekára, ale chorí. | Id'te a naučte sa, čo to znamená: *Milo- 13 a*
srdenstvo chcem, a nie obeť. Lebo neprišiel som volať
spravodlivých, ale hriešnikov.“

O pôste učeníkov. — Vtedy prišli k nemu Já- 14
novi učeníci a hovorili: „Prečo sa my a farizeji [často]

a Oz 6, 6.

1—8: Mk 2, 1—12; Lk 5, 17—26.

9—13: Mk 2, 13—17; Lk 5, 27—32.

14—17: Mk 2, 18—22; Lk 5, 33—39.

Oboje rozkázať je rovnako ľahkou alebo ťažkou vecou. Ale 5
účinne rozkázať niekomu iba jedným slovom, aby bol zdravý
alebo zbavený hriechov, to vôbec presahuje ľudskú moc.

- *15 postíme, kým tvoji učeníci sa nepostievajú?“ Ježiš im odpovedal: „Nuž či môžu družbovia smútiť, kým je s nimi ženích? Ale nastanú dni, keď im ženícha vezmú; a potom sa budú postiť.
- *16 Veď nikto neprišíva na staré rúcho záplatu z nového súkna, lebo záplata vytrhne (kus) z rúcha a trhlina bude ešte väčšia. Ani nové víno nelejú do starých nádob, lebo nádoby sa roztrhnú, víno vytečie a nádoby sa zničia. Ale nové víno vlievajú do nových nádob, a tak oboje sa zachová.
- 18 *Predstavený synagogy.* — Kým takto im rozprával, hľa, prišiel k nemu istý popredný muž, poklonil sa mu a povedal: „Pane, moja dcéra práve teraz zomrela. Ale príď, polož na ňu ruku, a ožije.“ Ježiš vstal a šiel za ním i so svojimi učeníkmi.
- 20 A hľa, istá žena, ktorá trpela na krvotok dvanásť rokov, pristúpila k nemu odzadu a dotkla sa obruby jeho rúcha. Povedala si totiž: „Keď sa len jeho rúcha dotknem, ozdravím.“ Ježiš sa obrátil, a keď ju uzrel, povedal jej: „Dúfaj, dcéra, tvoja viera ťa uzdravila.“ A v tú hodinu žena ozdravela.
- 23 Keď potom vstúpil Ježiš do domu toho popredného muža a uzrel tam pískajúcich na píšťalách a lomoziaci
- *24 zástup, povedal: | „Odíďte, lebo dievča neumrelo, ale iba spí!“ No oni ho vysmiali. | A keď vyhnal zástup,
- 25 vošiel dnu, chytil ju za ruku, a dievča vstalo. Povest o tom rozniesla sa po celom tom kraji.
-
- 18—26: Mk 5, 21—43; Lk 8, 40—56.
- 15 Už smluva Božia s izraelským národom bola predstavovaná ako duchovná svadba. Ježiš svoju novú smluvu tiež prirovnáva k svadbe. Nateraz seba menuje ženíchom a svojich učeníkov vyhlasuje za družbov. Pôst znamená zasa smútok. Kým Ježiš ešte viditeľne žije so svojimi, je to pre nich čas radosti. Keď im bude Ježiš odňatý, nastane i pre nich čas smútku.
- 16-17 Nová záplata a nové víno znamenajú evanjelium, Nový zákon; a zasa staré nádoby (kožené mechy) a staré šaty znamenajú dávnejšie prejavy izraelskej nábožnosti. Mesiášska doba vyžaduje celkom nové spôsoby nábožnosti; preto staré spôsoby už na to nestačia.
- 24 Takto mohol Kristus povedať, lebo mal moc a zamýšľal ju vzkriesiť z mŕtvych. Bolo to teda pre neho, ako by len spala.

Dvaja slepci. — A keď Ježiš odtiaľ odchádzal, 27 šli za ním dvaja slepci, ktorí kričali: „Synu Dávidov, zmiluj sa nad nami!“ Keď vošiel do domu, pristúpili 28 k nemu slepci. Ježiš sa ich pýtal: „Veríte, že vám to môžem urobiť?“ — Oni mu odpovedali: „Áno, Pane.“ | Vtedy sa im dotkol očí a povedal: „Nech sa vám stane 29 podľa vašej viery.“ | I otvorily sa im oči. Ježiš im však 30 pohrozil a povedal: „Hľaďte, aby sa o tom nikto nedozvedel!“ Ale oni odišli a rozniesli o ňom povest' po celom 31 kraji.

Nemý človek. — Keď sa tí vzdialili, hľa, pri- 32 viedli mu nemého človeka, ktorý bol diablom posadlý. A keď vyhnal z neho zlého ducha, nemý človek preho- 33 voril. Zástupy sa divily a hovorily si: „Ešte nikdy sa niečo takého neprihodilo v Izraeli.“ Ale farizeji vraveli: 34* „Mocou kniežata diablov vyháňa diabolstvá.“ Tak cho- 35 dil Ježiš po všetkých mestách a dedinkách, vyučoval v ich synagogách, hlásal evanjelium o kráľovstve a uzdravoval všetky choroby a všetky neduhy.

Veľké pracovné pole. — Keď zazrel zástu- 36 py, prišlo mu ich ľúto, lebo boli zmorené a považovali sa ako ovce bez pastiera. Vtedy povedal svojim učení- 37 kom: „Žatva je síce veľká, ale robotníkov je málo; | proste teda Pána žatvy, aby poslal robotníkov na svoju 38 žatvu.“

Voľba apoštolov. — Zavolať k sebe svojich 10 dvanástich učeníkov, dal im moc vyháňať nečistých duchov a uzdravovať každú chorobu a každý neuh.

Mená dvanástich apoštolov sú však tieto: Prvý je 2 Šimon, ktorý sa volá aj Peter, a jeho brat Ondrej; | Ja- 3 kub Zebedejov a jeho brat Ján; Filip a Bartolomej; Tomáš a mýtnik Matúš, Jakub Alfejov a Tadej. | Šimon 4 Horlivec a Judáš Iškariotský, ktorý ho aj zradil.

27—31: Mt 20, 29—34.

32—35: Mk 7, 32—37.

1—4: Mk 3, 13—19; Lk 6, 13—16.

Mt 12, 24.

5 *Vyslanie apoštolov.* — Týchto dvanástich
 vyslal Ježiš a prikázal im: „Na cestu k pohanom neza-
 6 bočujte, ani nevchádzajte do miest Samaritánov, | ale
 7 radšej idte k strateným ovciam domu izraelského. Na
 svojej ceste ohlasujte: »Priblížilo sa kráľovstvo nebe-
 8 ské.« Chorých uzdravujte, mŕtvych krieste, malomoc-
 ných očisťujte, diablov vyhánajte. Zadarmo ste dostali,
 9 zadarmo dávajte! Neberte si do svojich opaskov zlata,
 10 ani striebra, ani peňazí, | ani len kapsu na cestu, ani
 dva obleky, ani obuv, ani palicu. Lebo hoden je robot-
 11 ník svojho pokrmu. Do ktorého mesta alebo mestečka
 prídete, dopytujte sa, kto je v ňom hoden (vás). Tam
 12 ostaníte, až kým neodídete. A keď vstúpite do domu,
 13 pozdravte ho [a povedzte: »Pokoj tomuto domu!«] Ak
 ten dom je toho hoden, váš pokoj nech príde naň; ale
 ak nie je toho hoden, váš pokoj nech sa k vám vráti.
 14 A kto by vás neprijal, ani nevypočul vašu reč, pri
 svojom odchode z takého domu alebo mesta otraste si
 15 prach s nôh. Veru, povedám vám, ľahšie bude v deň
 súdu krajine Sodomčanov a Gomorčanom ako tomu
 mestu.

16 *Budúce prenasledovania.* — Hľa, posie-
 lam vás ako ovce medzi vlkov. Buďte teda opatrní ako
 17 hady a prostí ako holuby. | Ale chráňte sa ľudí! Lebo
 vydajú vás súdom a budú vás bičovať po svojich syna-
 18 gogách; | i pred vladárov a kráľov budú vás vláčiť pre
 mňa, aby ste pred nimi a pred pohanmi (o mne) svedčili.
 19 Keď vás vydajú, nestarajte sa o to, ako alebo čo máte
 hovoriť, lebo v tej hodine sa vám vnukne, čo máte
 20 hovoriť. Veď nie vy budete hovoriť, ale Duch vášho
 Otca prehovorí z vás.

21 Brat vydá brata na smrť a otec syna; aj dietky vy-
 22 stúpia oproti svojim rodičom a usmrtia ich. V nená-
 visti budete u všetkých pre moje meno; ale kto vytrvá
 *23 do konca, ten bude spasený. Keď vás budú prenasle-

5—15: Mk 6, 7—13; Lk 9, 1—6.

16—23: Mk 13, 9—13; Lk 21, 12—17.

23 Význam miesta je dosť neistý. Súvis osnovy odporúča vý-
 klad: Apoštoli — a ich nástupcovia — s dôverou v pomoc Bo-

dovať v jednom meste, utečte do druhého. Veru, vravím vám, neprídete ku koncu s mestami izraelskými, kým nepríde Syn človeka.

Treba mať trpezlivosť v prenasledovaní. — Učeník nie je nad svojho učiteľa, ani sluha nad svojho pána. Stačí učeníkovi, aby bol ako jeho učiteľ, a sluhovi ako jeho pán. Keď už pána domu nazvali Belzebubom, o čo skôr (tak nazvú) i jeho domácich!

Nebojte sa ich! Lebo nič nie je [skryté, aby nevyšlo najavo, a nič] utajené, aby sa neprezvedelo. Čo vám hovorím za tmy, hovorte o tom za svetla, a čo počujete do ucha, rozhlasujte to so striech. Nebojte sa tých, čo môžu telo, ale nie dušu zabiť. Skôr sa však obávajte toho čo môže i dušu i telo zahubiť v pekle. Či nepredávajú dva vrabce za peniažtek? A ani jeden z nich nepadne na zem bez (vôle) vášho Otca. Vám však spočítané sú všetky vlasy na hlave. Teda nebojte sa, vy ste cennejší ako mnoho vrabcov! Každého teda, kto ma vyzná pred ľuďmi, vyznám i ja pred svojím Otcom, ktorý je na nebesiach. Kto ma však zaprie pred ľuďmi, i ja ho zapriem pred svojím Otcom, ktorý je na nebesiach.

Triedenie duchov. — Nemyslite si, že som prišiel pokoj priniesť na zem. Neprišiel som pokoj priniesť, ale meč. Prišiel som odlúčiť syna od otca, dcéru od matky, nevestu od svokry. Lebo vlastní domáci sú človekovi nepriateľmi.

Kto viac miluje otca alebo matku ako mňa, nie je ma hoden. A kto viac miluje syna alebo dcéru ako mňa,

žiu majú konať svoj úrad až do konca sveta, kým Pán príde. On im bude pomáhať, lebo úloh bude vždy dosť.

24—33: Mk 8, 34—35 a 38; Lk 12, 2—9.

34—42: Lk 12, 51—53.

„Tma“ a „šepkať do ucha“ — znamená zátišie, uzavreté miesto, nie verejnosť. „Svetlo“ a „ohlasovanie na strechách“ znamená zasa verejnosť. Učeníci teda majú ohlasovať náuku Ježišovu verejne.

Kristus je pôvodcom pokoja v tom smysle, že nám priniesol smierenie s Bohom, ale tým neúprosnejší boj vyhlásil svetskému duchu. Aj jeho učeníci sa majú zapierať, odlúčiť sa aj od najbližších osôb, ak by im znamenali prekážku na ceste za spásou.

- *38 nie je ma hoden. | Kto nevezme svoj kríž a nenasleduje
 *39 ma, nie je ma hoden. Kto sa usiluje nájsť svoj život, stratí ho; a kto stratí svoj život pre mňa, nájde ho.
 40 Kto vás prijíma, mňa prijíma, a kto mňa prijíma,
 41 prijíma toho, ktorý ma poslal. Kto prijíma proroka pre jeho prorocké poslanie, dostane odplatu proroka, a kto prijíma spravodlivého človeka pre jeho spravodlivosť,
 42 dostane odplatu spravodlivého. Kto by teda podal piť jednému z týchto maličkých čo len pohár studenej vody, pretože je mojím učeníkom, veru, vravím vám, ne-stratí svojiu odmenu.“
- 11 Keď Ježiš skončil toto poučovanie svojich dvanásť učeníkov, odišiel odtiaľ ďalej, aby učil a kázal po ich mestách.

Ján Krstiteľ zo žalára vysiela posolstvo k Ježišovi. — Keď sa Ján v žalári do počul o skutkoch Kristových, vyslal k nemu dvoch svojich učeníkov | pýtal sa ho: „Ty si ten, ktorý má prísť, alebo iného máme čakať?“ Ježiš im odpovedal: „Idte, oznámte Jánovi všetko, čo ste počuli a videli. Slepívidia, chromí chodia, malomocní sa očisťujú, hluchí počujú, mŕtvi vstávajú a chudobným sa hlása evanjelium. Blahoslavený, kto sa na mne nepohorší.“

Ježišovo svedectvo o Jánovi Krstiteľovi. — Keď tí odchádzali, začal Ježiš hovoriť zástu-

2—6: Lk 7, 18—35.

38 Mt 16, 24 a n.

39 Kto by chcel svoj dočasný život zachovať odstúpením od Krista, za cenu zrady, stratí večný život. Kto zasa z lásky ku Kristovi v obeť vydá svoj časný, zemský život, zaistí si večný život, ktorý obsiahne ako odmenu a náhradu za všetko, čoho sa tu na svete vzdal (Lk 17, 33).

Lk 17, 33; Jn 12, 25.

2-5 Ján bol už pred svojou blízkou smrťou. Keďže chcel upevniť svojich učeníkov vo viere v Ježišovo mesiášstvo, poslať ich k nemu, aby sa presvedčili z jeho vlastných úst, že Ježiš je skutočne „poslom Božím.“ — V Starom zákone označovali Mesiáša aj výrazom: „Ten, ktorý má prísť“ (Gn 49, 10; Dt 18, 5; Ez 21, 27; Ž 39, 8; 117, 26). Ježiš ich odkázal na svoje činy. Hovorila presvedčivou rečou o tom, že je Mesiášom, keď ich predvídala a predpovedal i prorok Izaiáš (35, 5; 61, 1).

pom o Jánovi: „Čo ste vyšli na púšť vidieť? Azda trstinu, vetrom klátenú? | Alebo načože ste (ta) vyšli? Aby ste uzreli muža mätko odetého? Hľa, jemné šaty nosia tí, čo bývajú v kráľovských palácoch. Načože ste teda vyšli? Aby ste videli proroka? Áno, hovorím vám, ešte i viac ako proroka. Lebo on je to, o ktorom je napísané: 10

Hľa, ja posielam svojho posla pred tvojou tvárou; a on pripraví cestu pred tebou.

Veru, vravím vám, nepovstal medzi narodenými zo žien väčší nad Jána Krstiteľa; no v kráľovstve nebeskom najmenší je väčší ako on. Od čias Jána Krstiteľa až doteraz sa prekáža kráľovstvu nebeskému a násilníci ho chcú ovládnuť. Lebo všetci proroci i sám zákon až do Jána prorokovali. On sám však — ak ho chcete za takého uznať — je Eliáš, ktorý má prísť. Kto má uši [na počúvanie], nech počúva! 11* 12* 13 14 15

*Ježiš karhá Židov: sú ako svojhlavé deti. — Komuže prirovnám toto pokolenie? Podobá 16**

a Mal 3, 1.

16—19: Lk 7, 32—35.

Ján svojou osobnou svätosťou je zaiste veľký. Ale svojim pôsobením patrí ešte do radu starozákonných poslov Božích, a teda k predošlému poriadku spásy, ktorý je menej dokonalý a nemôže sa vyrovnat Novému zákonu. Preto aj príslušníci Starého zákona, nech už boli osobne aj akokoľvek veľkí svätci, v tomto smysle sú menší od príslušníkov Nového zákona, ktorí požívajú dobrá vyššieho poriadku. 11

Kráľovstvo Božie od svojho počiatku je vystavené utrpeniu. „Násilníci“ sú farizeji (Lk 16, 16), ktorí sa všemožne chcú zmocniť diela Kristovho, aby ho zničili, a zabrahujú iným vstupovať do kráľovstva Božieho (Mt 23, 13). 12

Kto sa chce pravde protiviť, vždy si nájde zámienku, aby pravde vyhýbal. Židom nik nevedel hovoriť po chuti, lebo sa nechceli poddať pravde. Veď tichosť a miernosť Kristova a zasa prisnosť Jánovho života uznáva sa ako skutočná múdrosť od tých, ktorí majú smysel pre cesty Božie. — Vulgáta: „A múdrosť ospravedlnená je od svojich synov.“ No „múdrosť“ je aj bohabojnosť. Podľa toho smysel by bol: Skutky oboch (Jána a Krista) musíme uznať za bohumilé počínanie. Ján svojou prisnosťou predstavoval neúprosnosť a tvrdosť Starého zákona, kým Kristus svojou miernosťou a vľúdnosťou predstavuje druhú Novú zmlúvu. Ona sa týka toho, čo bolo predtým, a teraz je to nové. 16-19

sa defom, čo vysedávajú na námestí a prívolaávajú ostatným:

- 17 »Pískali sme vám, a netancovali ste; nariekali sme, a neplakali ste.«
- 18 Prišiel totiž Ján, ktorý nejedol, ani nepil, a jedna-
 19 ko sa hovorilo o ňom: »Diabla má!« | Prišiel Syn človeka. On je a pije, a hovoria: »Hľa, pažravec a pijan, priateľ mýtnikov a hriešnikov.« No ospravedlnily múdrosť jej skutky.
- 20 *Nekajúce mestá.* — Vtedy sa začal vyhrážať mestám, v ktorých najviac zázrakov konal, a predsa sa
 *21 nedaly na pokánie. | „Beda ti, Korozain! Beda ti, Betsaida! Lebo keby sa v Tyru a Sidone boly staly tie zázraky, ktoré sa udaly u vás, dávno by sa boly v kajú-
 22 com rúchu a popole kajaly. No hovorím vám, že Tyru
 23 a Sidonu ľahšie bude v súdny deň ako vám. A ty, Kafarnaum, či sa budeš až do neba vyvyšovať? Až do pekla sostúpiš. Lebo keby sa v Sodome boly staly zázraky, ktoré sa staly v tebe, bola by azda zostala až po tento
 24 deň. Ale vravím vám, krajine sodomskej bude v súdny deň ľahšie ako tebe.“

Ježiš velebí svojho Otca a volá k sebe
 *25 *ustatých.* — Vtedy Ježiš prehovoril týmito slovami:

„Zvelebujem Ťa, Otče,
 Pán neba i sveta,
 lebo si ukryl tieto veci
 pred múdrymi a obozretnými,

20—24: Lk 10, 12—15.

25—30: Lk 10, 21—22.

- 21 Korozain a Betsaida boly blízko Kafarnaumu. Tyrus a Sidon boly mestá fenické, teda pohanské.
- 25 „Múdri a obozretní“ sú ľudia, čo vynikali znalosťou Písma sv. a zákona v židovskej spoločnosti za čias Ježišových. Pre svoju pýchu a predpojatosť nemohli pochopiť náuku Kristovu. No ľudia, ktorí vôbec neboli v židovskej učení školení — „malíčkí“ — pre svoju pokoru pochopili náuku spásy. Tak sa to stalo múdrym riadením Božím.

ale maličkým si ich vyjavil.
Áno, Otče, lebo tak sa ti to páčilo. 26

Všetko mi odovzdal môj Otec,
a nikto nepozná Syna iba Otec,
ani Otca nikto nepozná iba Syn
a komu to Syn bude chcieť zjaviť. 27

Podťe ku mne všetci,
ktorí sa namáhate a obťaženi ste,
a ja vám dám odpočinúť. 28
Vezmite na seba moje jarmo 29
a učte sa odo mňa,
lebo som tichý a ponížený srdcom,
a nájdete odpočinok svojim dušiam.

Moje jarmo je totiž príjemné 30
a moje bremeno ľahké.“

Ježiš bráni svojich učeníkov. — V tom 12
čase šiel Ježiš v sobotu pomedzi zbožie. Jeho uče-
níci boli hladní, i začali trhať klasy a jesť. Farizeji to 2*
videli, a povedali mu: „Hľa, tvoji učeníci robia, čo ne-
slobodno robiť v sobotu.“ On im však odpovedal: „Ne- 3
čítali ste, čo urobil Dávid, keď bol hladný on i jeho
sprievod? Ako vošiel do domu Božieho a zjedol pred- 4
kladné chleby, ktoré nebolo dovolené jesť ani jemu ani a
jeho sprievodu, iba samotným kňazom? Alebo či ste ne- 5
čítali v Zákone, že kňazi v sobotu narušujú v chráme so- b
botný (odpočinok), a sú bez viny? No vravím vám, že je 6
tu väčšie niečo, ako je chrám. Keby ste pochopili slovo: 7
Milosrdenstvo si želim, a nie obetu, neboli by ste odsú- c
dili nevinných. Lebo Pánom soboty je Syn človeka.“ 8

Človek svyschnutou rukou. — A keď odi- 9
šiel odtiaľ, prišiel do ich synagogy. A hľa, bol tam člo- 10

a 1 Kr 21, 1—6. b Nm 23, 9. c Oz 6, 6.

1—3: Mk 2, 23—28; Lk 6, 1—5.

9—14: Mk 3, 1—6; Lk 6, 6—11.

Zákon Boží to dovoľoval (Dt 23, 25), ale pravidlo, ľudmi 2
stanovené to zakazovalo. Jesť bolo dovolené v sobotu, a tým
bolo dovolené aj pripraviť si jedlo.

vek s vyschnutou rukou. Aby mohli (Ježiša) obžalovať,
 11 pýtali sa ho: „Je dovolené v sobotu uzdravovať?“ On
 im odpovedal: „Keby niekto z vás mal jedinú ovcu a
 12 padla by mu v sobotu do jamy, či nesiahne po nej a ne-
 vytiahne ju? O koľko je však človek cennejší ako ovca!
 13 Teda slobodno i v sobotu dobre konať.“ | Vtedy povedal
 tomu človekovi: „Vystri si ruku!“ Keď ju vystrel, bola
 14 znova taká zdravá ako druhá. Farizeji však vyšli a ra-
 dili sa o ňom, ako by ho zmárnili.

15 *Tichosť Ježišova.* — Keď sa to Ježiš dozve-
 del, vzdialil sa odtiaľ. Išly však za ním mnohé (zástupy),
 16 a všetkých uzdravoval | a zakázal im rozhlasovať ho.
 17 Tak sa splnilo slovo proroka Izaiáša, ktorý hovorí:

18 *Hľa, sluha môj, ktorého som si vyvolil;*
 a *miláčik môj, ktorého si obľúbila moja duša.*

*Svojho ducha vložím na neho,
 a on oznámi právo národom.*

19 *Nebude sa škriepiť, ani krik robiť,
 ani nikto nepočuje hlas jeho na ulici.*

20 *Nalomenú trstinu nedolomí,
 a hasnúci knôt nedohasí,
 kým neprivedie právo k víťazstvu.*

21 *A v jeho mene budú dúfať národy.*

Ježiš uzdravuje nemého slepca, útok
 22 *farizejov, obrana Ježišova.* — Vtedy pri-
 viedli k nemu posadlého človeka, ktorý bol slepý a ne-
 *23 mý. Uzdravil ho, takže začal hovoriť a videl. | Tu žasly
 zástupy a hovorily: „Či tento nie je azda Syn Dávi-
 24 dov?“ Farizeji to počuli a povedali: „Tento vyháňa
 diablov iba pomocou Belzebuba, kniežata zlych duchov.“
 25 Ježiš však poznal ich myšlienky, preto im takto od-
 povedal: „Každé kráľovstvo rozdvojené sa rozpadne;

a Iz 42, 1—4.

22—30: Mk 3, 22—30; Lk 11, 14—23.

23 „Syn Dávidov“ je vzácné označenie Mesiášova. (Porovnaj
 1, 1.)

ani jediné mesto, ani jediný dom rozdvojený neobstojí. Keby teda satan vyhánal satana, bol by rozdvojený 26 akože potom obstojí jeho kráľovstvo? Lebo ak ja vyhánam diablov pomocou Belzebuba, pomocou koho potom vyhánajú ho vaši synovia? Preto oni budú vašimi sudcami. | Ale keď ja pomocou Ducha Božieho vyhánam diablov, tak potom prišlo k vám kráľovstvo Božie. 28 Alebo ako môže niekto vniknúť silnému človeku do domu a ozbijať ho o všetko, čo má, ak len prv nesviaže toho silného? Až potom môže celkom ozbijať jeho dom. Kto nie je so mnou, je proti mne, a kto so mnou neshromažďuje, rozhadzuje. 30

Hriechy proti Duchu Svätému. — Preto 31 vravím vám, že každý hriech a každé rúhanie odpustí sa ľuďom, ale rúhanie proti Duchu sa neodpustí. Kto 32 slovo povie proti Synovi človeka, odpustí sa mu, ale kto by hovoril proti Duchu Svätému, tomu sa neodpustí ani v tomto, ani v budúcom veku.

Dobry strom. — Alebo pokladajte strom za 33 dobrý, a tak za dobré i jeho ovocie; alebo pokladajte strom za zlý, a tak za zlé i jeho ovocie; strom totiž pozná po ovocí. Vretničie plemeno, ako môžete hovoriť 34 dobré veci, keď sami ste zlí? Lebo čím je srdce naplnené, to hovoria aj ústa. Dobrý človek vynáša z dobrej 35

31—37: Lk 12, 10.

33—37: Mt 7, 17; Lk 6, 43 a n.

Ze diabla možno iba pomocou Najvyššieho vyhnáť, toho dôkazom sú aj tí veriaci Starého zákona („vaši synovia“), ktorých Boh vyznamenal takýmto darom.

Kto tvrdošijne odporuje pravde Božej, nakoniec úplne znenávidí Boha. Pre odpustenie hriechov vyžaduje sa kajúce smýšľanie, no zatvrdlivý človek práve toto odopiera Bohu, a preto mu Boh nemôže odpustiť ani na tomto svete ani v budúcom živote, t. j. nikdy. — Keďže toto miesto hovorí o odpúšťaní hriechov na druhom svete, myslieť máme iba na odpustenie všetkých hriechov, preto toto miesto potvrdzuje učenie Cirkvi o očistení.

Srdce je ako by pokladnicou a zásobárňou človeka, odkiaľ každý vynáša dobré alebo zlé smýšľanie podľa toho, čím je naplnené jeho srdce. (Porovnaj Mt 12, 52.)

36 pokladnice dobré veci, ale zlý človek zo zlej pokladnice
 37 vynáša zlé veci. No pravím vám, v deň súdu sa budú
 38 musieť Iudia zodpovedať z každého daromného slova,
 39 ktoré povedia. Lebo podľa svojich slov budeš vyhlásený
 za spravodlivého a podľa svojich slov budeš odsúdený.

38 *Jonášovo znamenie.* — Vtedy ho oslovili
 niektorí zákoníci a farizeji a povedali mu: „Učiteľ,
 39 chceli by sme vidieť od teba (zázračné) znamenie.“ Ale
 on im odpovedal: „Zlé a cudzoložné plemeno žiada si
 40 znamenie, no nedostane sa mu iného znamenia okrem
 41 znamenia Jonáša proroka. Lebo ako bol Jonáš v bruchu
 žraloka tri dni a tri noci, tak bude i Syn človeka tri
 42 dni a tri noci v lone zeme. Mužovia z Ninive povstanú
 proti tomuto pokoleniu pri súde a odsúdia ho; lebo ko-
 43 nali pokánie na Jonášovo kázanie, a tu je (predsa)
 44 niečo väčšie ako Jonáš. Kráľovná Juhú povstane proti
 tomuto pokoleniu pri súde a odsúdi ho; lebo ona od
 kraja sveta prišla vypočuť Šalamúnovu múdrosť, a hľa,
 tu je niečo väčšie ako Šalamún!

43 *Návrat k hriechu.* — Keď nečistý duch vyjde
 z človeka, blúdi po miestach bez vlahy a hľadá odpo-
 44 činok, ale ho nenájde. Vtedy si povie: »Navrátim sa do
 svojho domu, odkiaľ som vyšiel.« Pri svojom návrate
 45 nájde ho prázdny, vymetený a vyzdobený. Potom odí-
 de a priberie si sedem iných duchov, podlejších ako on
 sám, vojdú a ostanú tam bývať. Posledný stav takého
 človeka býva horší, ako bol predošlý. Práve tak sa po-
 vedie i tomuto zlému plemenu.“

*45 *Pravá rodina Ježišova.* — Keď ešte hovoril
 zástupom, hľa, jeho matka a bratia stáli vonku a chceli

38—42: Mk 8, 11—12; Lk 11, 16 a 29—32.

43—45: Lk 11, 24—26.

46—50: Mk 3, 31—35; Lk 8, 19—21.

40 Pri slovách „tri dni a tri noci“ netreba myslieť na úplné
 dni, lebo u židov každý započatý alebo ešte nedokončený deň po-
 čítali za úplný deň. Tak sa má vec aj s počítaním rokov.

46 „Bratia Ježišovi“ neboli jeho súrodencami. Cirkevné učenie
 hlása večné panenstvo Matky Božej, a tak už aj preto „bratia“

s ním hovorí. Ktosi mu spomenul: „Hľa, tvoja matka ⁴⁷
a tvoji bratia stoja vonku a chceli by s tebou hovoriť.“ |
On však odpovedal tomu, čo mu to oznámil: „Kto je ⁴⁸
moja matka? A kto sú moji bratia?“ | I vystrel svoju ru- ^{49*}
ku na učeníkov a vyhlásil: „Hľa, moja matka a moji
bratia! Lebo kto plní vôľu môjho Otca, ktorý je na ne- ⁵⁰
besiach, ten mi je bratom, sestrou a matkou.“

Podobenstvo o rozsievачovi. — V ten ¹³
deň vyšiel Ježiš z domu a sadol si pri mori. Tu shromaž- ²
dily sa okolo neho veľké zástupy, takže vstúpil na loď-
ku a posadil sa v nej, kým všetok zástup ostal stáť na
brehu. Hovoril im mnoho v podobenstvách: ³

„Hľa, vyšiel rozsievач, aby rozsieval. | A pri rozsie- ⁴
vaní niektoré (zrnká) padly na kraj cesty, i prileteli
vtáci nebeskí a pözobali ich. Iné padly na skalnatú pôdu, ⁵
kde nebolo mnoho zeme. Hneď aj vzišly, pretože ne-
maly hlbokú zem. Ale keď vyšlo slnko, zahorely, a ⁶
keďže nemaly koreňa, uschly. Iné zasa padly do tŕnia, ⁷
ale tŕnie vyrástlo a udušilo ich. No iné padly do dobrej ⁸
zeme a priniesly úrodu, jedno stonásobnú, iné šesťde-
siatnásobnú, iné tridsaťnásobnú. Kto má uši [na počú- ⁹
vanie], nech počúva.“

Prečo hovorí Ježiš v podobenstvách.
— Vtedy pristúpili k nemu jeho učeníci a pýtali sa ho: ¹⁰
„Prečo im hovoríš v podobenstvách?“ | Odpovedal im: ¹¹
„Vám je dané poznať tajomstvá kráľovstva nebeského,

Ježišovi môžu mu byť iba ďalší pokrvní. Jeden z bratov Ježi-
šových, Jakub, má za matku Máriu, manželku Kleofášovu (Mt
27, 56; porovnaj Gal 1, 19). A tak sú aj ostatní „bratia“ Ježišovi
iba jeho bratanci. Spisy Starého zákona, ako aj mnohé pamiatky
helenistického sveta svedčia o tom, že pojem „brata“ bol často
užívaný v širšom smysle (Abrahám a jeho synovec Lot sa
v Biblii volajú bratmi — Gn 13, 8; 14, 16). Dokonca celkom cudzí
ľudia, ak uzavrujú priateľstvo, sú si bratmi (Dávid a Jonatan).

1—9: Mk 4, 1—20; Lk 8, 4—15.

Ježiš dáva prednosť duchovnému pokrvenstvu nad telesným ⁴⁹⁻⁵⁰
(porovnaj Lk 11, 28). Aj v tomto duchovnom pokrvenstve zaují-
ma Mária, matka Ježišova, svoje čestné miesto, keďže sa vo
všetkom usilovala poslušne splniť, čo Boh od nej žiadal (Lk
1, 28).

- *12 ale im nie je dané. Lebo kto má, tomu sa pridá, a bude
 13 oplývať; ale kto nemá, vezme sa mu i to, čo má. Preto
 im hovorím v podobenstvách, lebo hľadia a predsa ne-
 14 vidia, počúvajú a predsa nečujú, ani nerozumejú. Tak
 sa spĺňa na nich proroctvo Izaiáša, ktorý hovorí:

a *Počúvajte, len počúvajte, ale neporozumejte,
 hľadte, len hľadte, ale neuvidíte!*

- 15 *Lebo otupelo srdce tohto ľudu,
 a ušima ťažko počuli
 a zažmúrili si oči,
 aby očima nevideli
 a ušima nepočuli
 a srdcom nechápali
 a neobrátili sa,
 a aby som ich neuzdravil.*

- *16 No vaše oči sú blahoslavené, lebo vidia, a vaše uši,
 17 lebo počujú. Lebo, veru, hovorím vám, mnohí proroci
 a spravodliví žiadali si vidieť, čo vy vidíte, ale neuzreli,
 a počuť, čo vy počúvate, ale nepočuli.

- Ježiš vysvetľuje podobenstvo o roz-
 18 sievačovi. — Vy si teda vypočujte podobenstvo o
 19 rozsievачovi. Ku každému, čo počúva slovo o kráľovstve,
 ale ho nechápe, prichádza zlý (duch) a uchyti, čo mu
 bolo zasiate do srdca. U takého je (zrno) na kraj cesty
 20 zasiate. Do skalnatej pôdy bolo zasiate u toho, čo vypo-
 21 čuje slovo a hneď ho s radosťou prijíma; | ale nemá v se-
 be koreňa, lebo je len chvíľkový. Keď však nastáva sú-
 ženie alebo prenasledovanie pre to slovo, hneď odpadne.
 22 Do trnia bolo zasiate u toho, ktorý vypočuje slovo, ale
 starosti (tohto) sveta a klamlivé bohatstvo udusia slovo,*

a Iz 6, 9—10.

- 12 „Kto má — tomu sa pridá“ — treba rozumieť: Kto má v srdci dobrú vôľu a ohotu pre veci Božie, ten dostane vyššie osvietenie, takže jeho poznanie sa rozhojní. Kto však neprejavi túto dobrú vôľu oproti náuke Božej, nemá sa odizovať aj to poznanie, ktoré mal. Aspekty vyššieho osvietenia sa mu rozjasnia.

23 Lk 14, 35.

takže ostane bez úrody. Do dobrej zeme bolo zasiate ²³ u toho, ktorý vypočuje slovo, pochopí ho a prinesie aj úrodu, jeden stonásobnú, druhý šesťdesiatnásobnú a iný tridsaťnásobnú.“

Podobenstvo o kúkoli. — Iné podobenstvo ²⁴ im predniesol týmito slovami: „Kráľovstvo nebeské sa podobá človekovi, ktorý dobré semeno zasial na svoju roľu. Ale kým ľudia spali, prišiel jeho nepriateľ, prišiel kúkoľa medzi pšenitou a odišiel. Keď už siatina vyrástla a začala do klasu vyháňať, vtedy sa ukázal aj kúkoľ. | Tu prišli sluhovia k hospodárovi a pýtali sa ho: »Pane, či ²⁵ si nezasial na svoju roľu dobré semeno? Kde sa teda vzal kúkoľ?« | On im odpovedal: »Človek-nepriateľ to ²⁶ urobil.« A keď sa sluhovia (ďalej) pýtali: »Chceš, aby sme išli a vysbierali ho?« — | odpovedal im: »Nie, aby ste ²⁷ azda pri sbieraní kúkoľa nevytrhali spolu s ním aj pšenicu. | Nechajte oboje rásť až do žatvy. V čas žatvy ²⁸ vydám rozkaz svojim žencom: »Posbierajte najprv kúkoľ a poviažte ho do snopov na spálenie, čistú pšenicu však shromažďite do mojej stodoly!«“

Podobenstvo o horčičnom zrnku a kvase. — Aj iné podobenstvo im predniesol, keď povedal: ^{31*} „Kráľovstvo nebeské je podobné horčičnému zrnku, ktoré vzal človek a zasial na svoju roľu. Ono je síce ³² menšie od všetkých obilných semien, ale keď vyrastie, býva väčšie od všetkých zelenín, ba vyrastie ako strom, takže vtáctvo nebeské priletuje a hniezdi na jeho konároch.“

Aj iné podobenstvo im povedal: „Kráľovstvo nebeské ^{33*}

31—35: Mk 4, 3—32; Lk 13, 18—21.

Cirkev je nadsvetovou náboženskou spoločnosťou. Jej začiatky ³¹⁻³² boli priskromné. Podobenstvo o vzraste horčičného semienka má znázorniť tento vonkajší rozvoj kráľovstva Božieho na svete od skromných začiatkov až po celosvetovú veľkosť.

Cirkev má aj iné poslanie: má sa nielen rozšíriť po celom ³³ svete, ale zvlášť premeniť vnútorné smýšľanie ľudí, aby dosiahli vyššiu mravnosť a dokonalosť a tak sa stali milými Pánu Bohu. Táto vnútorná práca má byť ľúbivejšou a účinnejšou než podobenstvo o kvase.

* Slovo sv. Matúša o kúkoli.

je podobné kvasu, ktorý berie žena a zapraví ho do troch mier múky (a nechá) celé skysnúť.“

- 34 Toto všetko hovoril Ježiš zástupom v podobenstvách
35 a bez podobenstva im nič nehovoril, | aby sa naplnilo, čo predpovedal prorok slovami:

• *Otvorím ústa svoje v podobenstvách,
vysvetľovať budem záhady,
skryté od stvorenia sveta.*

Čo znamená podobenstvo o kúkoli. —

- *36 Vtedy prepustil zástupy a vošiel do domu.

I pristúpili k nemu jeho učenci a povedali: „Vysvetli nám podobenstvo o kúkoli na roli.“ On im odpovedal: „Syn človeka je ten, ktorý rozsieva dobré semeno. | Roľou je svet. Dobrým semenom sú synovia kráľovstva, kým kúkol sú synovia zlého. Nepriateľ však, ktorý ten (kúkol) zasial, je diabol. Žatvou je koniec sveta a žencami sú anjeli. Ak teda sbierajú kúkol a pália ho na ohni, tak bude i na konci sveta. Syn človeka vyšle svojich anjelov, aby vysbírali z jeho kráľovstva všetkých zvodcov a zločincov | a hodili ich do ohnivej pece. Tam bude plač a škripanie zubmi. | Vtedy sa zaskvejú spravodliví ako slnko v kráľovstve ich Otca. Kto má uši [na počúvanie], nech počúva!

Podobenstvo o skrytom poklade, o

- *44 *perlách a o sieti. —* Kráľovstvo nebeské je podobné pokladu, skrytému na poli. Človek, čo ho našiel, ukryl si ho, od radosti nad ním ide a predá, čo len má, a kúpi to pole.

- 45 Kráľovstvo nebeské podobné je ďalej kupcovi, čo

a Z 77, 2.

- 36-42 V Cirkvi spoločne žijú i dobrí i zlí ľudia, a tak to bude až do konca sveta. Bludné boli teda náuky, že Cirkev pozostáva iba z vyvolených. O sebe nik nemôže povedať, či bude neomylné spasený alebo nie. Zjavne ich od seba oddelí Boh na konci čiasnosti.

- 44-46 Na poli skrytý poklad a vzácna perla znázorňujú bohaté poklady, ktorými oplýva Mesiášovo kráľovstvo.

shľadáva vzácne perly. Keď našiel veľmi cennú perlu, 46
odišiel, predal všetok svoj majetok a kúpil si ju.

A zasa podobné je kráľovstvo nebeské rybárskej 47*
sieti, ktorá spustená do mora zachycuje rozličné druhy
rýb. Keď sa naplnila, vytiahli ju na breh, posadali si, 48
dobré povyberali do nádob, zlé však odhodili. Tak bude 49
i na konci sveta: anjeli vyjdú, oddelia zlých od spravod-
livých | a hodia ich do ohnivej pece, kde bude plač a 50
škrípanie zubmi.

Či ste tomu všetkému porozumeli?“ — „Áno!“ od- 51
povedali mu. Vtedy im povedal: „Každý učiteľ (záko- 52
na), zbehlý v náuke kráľovstva nebeského, podobá sa
hospodárovi, ktorý zo svojej komory vynáša nové i sta-
ré (veci).“

Ježiš v Nazarete. — Keď Ježiš ukončil tieto 53
podobenstvá, odišiel odtiaľ. Vrátil sa do svojej vlasti 54
učil v ich synagoge, takže žasli nad tým a hovorili:
„Odkiaľže má tento svoju múdrosť a podivnú moc? | Či 55*
to nie je syn tesárov? Či jeho matka nevolá sa Mária?
A či jeho bratmi nie sú Jakub a Jozef, Šimon a Júda? |
A či jeho sestry nie sú všetky u nás? Odkiaľže má toto 56
všetko?“ | A preto sa pohoršovali nad ním. Ale Ježiš 57
im povedal: „Proroka si (všade) uctia, iba v jeho vlasti
a v jeho domove nie!“ Pre ich neveru neurobil tam 58
Ježiš veľa zázrakov.

Státie Jána Krstiteľa. — Keď v tom čase 14*
vládár Herodes počul zvest' o Ježišovi, | povedal svojim 2

53—58: Mk 6, 1—6; Lk 4, 16—30.

1—12: Mk 6, 14—19; Lk 3, 19—30; 9, 7—9.

Podobenstvo o rybárskej sieti alebo radšej o činnosti ry- 47-50
bárov po rybolove znázorňuje, aký osud čaká dobrých a zlých
členov Cirkvi na konci sveta.

O „bratoch“ Ježišových pozri Mt 12, 46.* Tu spomínané 55-56
„sestry“ Ježišove boli s ním asi v takom stupni pokrvenstva
ako jeho „bratia“.

Herodes Antipas bol jedným zo synov Herodesa Veľkého. 1
Z dedičstva otcovho dostal za podiel Galileu a Zajordánsko (Pe-
raea). Svoju bratovi Filipovi odlákal manželku Herodiadu a
šiel s ňou.

dvoranom: „Toto je Ján Krstiteľ. Povstal z mŕtvych,
 3 a preto pôsobia v ňom divotvorné sily.“ Herodes totiž
 dal Jána chytiť, sviazať a uvrhnúť do žalára pre Hero-
 4 diadu, manželku svojho brata Filipa, | lebo Ján mu do-
 5 hovárať: „Neslobodno ti ju mať!“ Rád by ho bol chcel
 usmrtiť, ale bál sa ľudu, lebo ho pokladali za proroka.

6 V deň Herodesových narodenín tancovala Herodia-
 dina dcéra uprostred (hostí). Herodesovi sa (natoľko)
 7 zapáčila, | že jej pod prisahou sľúbil dať všetko, čo si
 8 len bude žiadať od neho. Ona na návrh svojej matky
 povedala: „Daj mi tu na mise hlavu Jána Krstiteľa!“
 9 | Kráľ sa nad tým zarmútil. No pre svoju prisahu a kvôli
 10 spolutvorníkovi vydal rozkaz, aby jej ju dali. Poslal
 11 (kata) a dal stať Jána v žalári. Priniesli jeho hlavu na
 mise, odovzdali ju dievčaťu, a toto ju zaneslo svojej
 12 matke. Tu prišli Jánovi učeníci, vzali si jeho mŕtve telo
 a pochovali ho. Potom odišli a zvestovali to Ježišovi.

13 *Zázračné rozmnoženie chleba.* — Keď
 sa o tom Ježiš dopytal, utiahol sa odtiaľ na loďke na
 pusté a osamelé miesto. Ale keď zástupy o tom počuly,
 pešo sa pustili za ním zo svojich miest.

14 Keď vystúpil (z loďky) a uzel veľký zástup, zľu-
 15 toval sa nad nimi a uzdravoval ich chorých. Keď sa
 potom zvečeriť, pristúpili k nemu učeníci a povedali
 mu: „Kraj je pusty a čas už pokročil. Rozpusť teda
 16 zástupy, aby odišli do dedín nakúpiť si pokrmu.“ Ježiš
 im však povedal: „Netreba im odchádzať, ale vy im
 17 dajte jesť!“ Odpovedali mu: „Nemáme tu nič iné iba päť
 18 chlebov a dve ryby.“ | Tu im on povedal: „Prineste mi
 19 ich sem!“ Potom kázal zástupom uložiť sa na trávnu,
 vzal päť chlebov a dve ryby, pohliadol k nebu a po-
 žehnal ich. Potom lámal a dával chleby učeníkom, uče-
 20 níci zasa zástupom. Všetci jedli a nasýtli sa a zo zvyš-
 21 ných odrobiniek nasbírali dvanásť plných košov. Tých
 však, čo jedli bolo okolo päťtisíc mužov okrem žien a
 detí.

Ježiš chodí po mori. — Hneď potom kázal 22
 Ježiš svojim učeníkom vstúpiť do loďky, aby ho predišli
 na druhý breh, kým nerozpustí zástupy. Keď rozpustil 23
 zástupy, celkom sám vystúpil na vrch modlíť sa. Už na-
 stal večer, a ešte vždy tam bol osamote.

Loďka bola už hodne vzdialená od brehu a vlny 24
 zmietaly ňou sem a ta, lebo dul protivný vietor. Tu 25
 o štvrtej nočnej stráži približoval sa k nim Ježiš, krá-
 čajúc po mori. Keď ho učeníci zazreli chodiť po mori, 26
 naľakali sa a hovorili: „To je mátoha.“ A od strachu
 kričali. No Ježiš sa im hneď ohlásil a vravel im: „Majte 27
 odvahu, ja som to, nebojte sa!“ Tu sa ozval Peter a 28
 povedal: „Pane, ak si to ty, rozkáž mi prísť k tebe po
 vode!“ | On mu povedal: „Poď!“ Vystúpil Peter z loďky 29
 a kráčal po vode, aby sa dostal k Ježišovi. Ale keď videl 30
 silný vietor, zľakol sa. Začal sa topiť, a preto zakričal:
 „Pane, zachráň ma!“ | Tu Ježiš hneď vystrel ruku, ucho- 31
 pil ho a povedal mu: „Ty maloverný, prečože si po-
 chyboval?“ Len čo potom vstúpili do loďky, ustal vie- 32
 tor. Vtedy všetci na loďke prítomní padli pred ním 33
 a vyznávali: „Naozaj, Syn Boží si!“

V kraji genezaretskom. — Keď sa prepla- 34*
 vili cez more, došli do kraja Genezaret. Keď ho oby- 35
 vatelia toho kraja poznali, vyslali poslov do celého oko-
 lia a dali k nemu podonášať všetkých svojich chorých.
 Títo ho prosili, aby sa im dal dotknúť čo len obruby 36
 svojho rúcha. A všetci, čo sa ho dotkli, ozdraveli.

Ježiš karhá farizejov pre ich náuky.
 — Z Jeruzalema došli k Ježišovi farizeji a zákoníci a 15
 hovorili: „Prečo prestupujú tvoji učeníci podanie pred- 2*

22—33: Mk 6, 45—52; Jn 6, 14—21.

34—36: Mk 6, 53—56.

1—9: Mt 15, 1—20; Mk 7, 1—23.

Genezaret (podľa Vg Genezar) je úrodná rovina na severo- 34
 západnom pobreží jazera Genezaretského (Galilejského).

„Podanie predkov“ znamená predpisy, ktoré farizeji popri- 2
 dávajú k Mojžišovmu zákonu.

- kov? Oni si totiž neumývajú ruky, keď jedia chlieb.“ |
 3 On im odpovedal: „A vy prečo prestupujete prikázanie
 4 Božie pre svoje podanie? Lebo Boh povedal: *Cti otca a matku, a Kto by zlorečil otcovi alebo matke, nech
 5 smrťou zomrie.* Vy však hovoríte: »Ktokoľvek povie otcovi alebo matke: Nech je to dar (Bohu), čokoľvek
 6 by ti patrilo odo mňa, — | ten už nemusí viac ctíť svojho otca alebo svoju matku.« Takto ste pre svoje
 7 podania zrušili zákon Boží! | Pokrytci! Dobre prorokoval o vás Izaiáš, keď povedal:

8 *Tento ľud len svojimi perami ma ctí,*
 b *ale jeho srdce je ďaleko odo mňa.*
 9 *Darmo si ma však ctia,*
lebo učia náuky a príkazy ľudské.“

- 10 *Pravá nečistota.* — Potom privolal k sebe
 11 zástupy ľudu a povedal im: „Počujte a rozumejte! Nie to poškvŕňuje človeka, čo vchádza do úst, ale čo vychádza z úst, to poškvŕňuje človeka.“
 12 Tu pristúpili k nemu jeho učeníci a povedali mu: „Vieš, že sa farizeji pohoršili nad tvojou rečou, keď
 13 ju počuli?“ Ale on im odpovedal: „Každá priesada, ktorú nesadil môj nebeský Otec, bude s koreňom vytrhnutá. | Nechajte ich! Sú slepými vodcami slepcov. Ale keď slepý vedie slepého, obaja padnú do jamy.“
 15 Vtedy sa ozval Peter a povedal: „Vysvetli nám to
 16 podobnosť.“ On im však odpovedal: „Ešte i vy ste

a Ex 20, 12; 21, 17; Dt 5, 16. b Iz 29, 13.

- 5-6 Židia v dobe Kristovej mali zvyk sľubom venovať Bohu to, čo mali dávať na výživu rodičov. Týmto spôsobom mohol sa syn zbaviť povinnosti udržiavať svojich rodičov a mohol im odoprieť všetku hmotnú podporu. Závazok takého sľubu pokladali za mocnejší ako prirodzenú povinnosť starať sa o rodičov a zapatriť ich. Počínanie zákoníkov bolo často výsmechom všetkej spravodlivosti.
 11 Ježiš učí, že človeka môže naozaj poškvŕniť iba hriech, ktorého koreň väzí v neposlušnosti a zlej žiadosti ľudského srdca. Už i dobrovoľná zlá myšlienka je hriechom, lebo zpravidla vedie ku zlým skutkom.

nerozumní? Či neviete, že každé (jedlo), čo vchádza 17
do úst, dostane sa do žalúdka a potom sa vylúči do
stoky? Ale to, čo vychádza z úst, vyviera zo srdca, a to 18*
poškvrňuje človeka. Lebo zo srdca pochádzajú zlé myš- 19
lienky, vraždy, cudzoložstvá, smilstvá, krádeže, krivé
svedectvá, rúhania. Toto je to, čo poškvrňuje človeka. 20
Ale neumytými rukami ješť nikoho nepoškvrňuje.“

Kananejská žena. — Odtiaľ potom Ježiš odi- 21
šiel a utiahol sa do okolia Tyru a Sidona. A hľa, vyšla 22
mu v ústrety istá pohanská žena z toho kraja a kričala:
„Zmiluj sa nado mnou, Pane, Synu Dávidov! Dcéru mi
ťažko trápi zlý duch.“ Ale on jej ani slovom neodpo- 23
vedal. Pristúpili teda k nemu jeho učeníci a prosili ho:
„Odbav ju, lebo kričí za nami.“ | Ale on im povedal: 24
„Poslaný som iba k ovciam, ktoré sa stratily z domu
Izraelovho.“ Ona však prišla k nemu, poklonila sa mu 25
a povedala: „Pane, pomôž mi!“ On však odpovedal: 26
„Nie je dobré vziať chlieb deťom a hodiť ho šteňatám.“ |
„Áno, Pane“, odpovedala ona, „ale predsa i šteňatá 27
jedávajú z odrobiniek, ktoré padajú zo stola ich pánov.“
Vtedy jej povedal Ježiš: „Ó žena, veľká je tvoja viera. 28
Nech sa ti stane, ako si želáš.“ A v tú istú hodinu jej
dcéra ozdravela.

Druhé zázračné rozmnoženie chleba.
— Keď potom Ježiš odišiel odtiaľ, prišiel ku Galilej- 29
skému moru, vystúpil na vrch a tam si sadol. Tu prišli 30
k nemu veľké zástupy, čo mali so sebou kuľhavých,
mrzákov, slepých, nemých a mnoho iných; kládli mu ich
k nohám, a on ich uzdravoval. Keď zástupy videly, že 31
nemí hovoria, mrzáci sú zdraví, kuľhaví chodia a slepi
vidia, divily sa a velebily Boha Izraelovho.

Ježiš však svolal k sebe svojich učeníkov a hovoril 32
im: „Eúto mi je zástupu, lebo už tri dni zotrývajú pri

21—23: Mk 7, 24—30.

29—30: Mk 8, 1—9.

Podľa bežného chápania ľudu srdce sa pokladá za sídlo po- 13
znania, vôle a citov. Preto zo srdca môže pochádzať i mravné
dobro i zlo.

mne a teraz nemajú čo jesť. Nechcem ich prepustiť
 33 hladných, aby azda nepoomdlievali na ceste. Odpove-
 dali mu učeníci: „Kdeže by sme tu na púšti vzali toľko
 34 chleba, aby sme nasýtili toľký zástup?“ I opýtal sa ich
 Ježiš: „Koľko chlebov máte?“ Odpovedali mu: „Sedem
 35 a málo rybičiek.“ Tu kázal ľudu posadať si na zem.
 36 Vzal sedem chlebov i ryby, vďaka učinil, rozlámal ich
 a podával svojim učeníkom a učeníci dávali zástupom.
 37 Všetci jedli a nasýtili sa a z pozostalých odrobiniek
 38 nasbierali sedem plných košov. Tých však, čo jedli bolo
 39 asi štyritisíc mužov okrem žien a detí. A keď rozpustili
 zástupy, vstúpil do loďky a preplavil sa do magedan-
 ského kraja.

16 *Znamenie s neba.* — Prišli k nemu farizeji
 a saduceji, aby ho pokúšali. Žiadali od neho, aby im
 2 ukázal znamenie s neba. Ale on im povedal: „Keď sa
 zvečerí, hovorievate: »Pekne bude, lebo zore sú zapá-
 3 lené na nebi.« | A ráno zasa: »Dnes bude nečas, lebo sa
 4 červená zachmúrené nebo«. Vzhľad neba si teda viete
 vysvetliť, no znamenia časov už neviete? Zlé a cudzo-
 ložné pokolenie domáha sa znamenia. Ale nedostane sa
 mu iného znamenia okrem znamenia Jonášovho.“ Tu
 ich zanechal a odišiel.

5 *Kvas farizejov.* — Keď sa jeho učeníci pre-
 6 plavili cez more, zabudli si vziať chleba. Ježiš im po-
 vedal: „Dajte si pozor a chráňte sa kvasu farizejov a sa-
 7 ducejov!“ Oni však premýšľali o tom a povedali si: „Veď
 8 sme si chleba nevzali.“ Ježiš to zbadal a povedal: „Vy
 maloverní, prečo si robíte z toho starosť, že chleba ne-
 9 máte? | Či ešte nechápete? Či sa nepamätáte na päť
 chlebov pre päťtisíc ľudí a koľko košov ste vtedy
 10 nasbierali? Ani na sedem chlebov pre štyritisíc mužov
 11 a koľko košov ste vtedy nasbierali? Prečože nechápe-

1—4: Mk 8, 11—13; Lk 12, 54—56.

5—12: Mk 8, 14—21.

29 Magedan bola oásis na úpätí hory, podľa ktorej sa ľudská
 podoba píše v Matúš 15, 21.

te, že som vám nie o chlebe hovoril? Chránite sa kvasu farizejov a saducejov!“ Vtedy pochopili, že nemyslel 12 na to, aby sa chránili kvasu chlebového, ale náuky farizejov a saducejov.

Cirkev na skale založená. — Keď Ježiš 13 prišiel do okolia Cézarey Filipovej, pýtal sa svojich učeníkov: „Za koho pokladajú ľudia Syna človeka?“ Oni 14 (mu) odpovedali: „Jedni za Jána Krstiteľa, iní za Eliáša a zasa iní za Jeremiáša alebo za jedného z prorokov.“ Opýtal sa ich [Ježiš]: „A za koho ma pokladáte vy?“ 15 Šimon Peter odpovedal: „Ty si Kristus, Syn Boha živého.“ 16 Ježiš mu povedal: „Blahoslavený si, Šimon, syn 17 Jonášov, lebo telo a krv ti to nezjavily, ale môj Otec, ktorý je na nebesiach. Ale ja ti hovorím: Ty si Peter 18 (t. j. Skala), a na tejto skale vystavím svoju Cirkev. a brány pekelné ju nepremôžu. Tebe dám kľúče od kráľovstva nebeského, a čokoľvek sviažeš na zemi, bude 19 sviazané i na nebi, a čokoľvek rozviažeš na zemi, bude rozviazané i na nebi.“ Vtedy prikázal svojim učeníkom, 20 aby nikomu nepovedali, že on je Mesiáš.

Ježiš predpovedá svoje utrpenie. — Odvtedy začal Ježiš (Kristus) svojim učeníkom poukazať 21 na to, že mu treba ísť do Jeruzalema a mnoho trpieť od starších z ľudu, veľkňazov a zákoníkov a že

13—20: Mk 8, 27—30; Lk 9, 18—21.

21—23: Mt 16, 21—23; Mk 8, 30—39; Lk 9, 22—27.

„Skala“ aramejsky je kěfa. — Pri tejto príležitosti Ježiš 18-19 dal do výhľadu Petrovi prvenstvo v Cirkvi, ktoré mu po svojom vzkriesení aj skutočne odovzdal (Jn 21, 15—17), keď Petra poveril úradom najvyššieho pastiera. Najvyššia moc Petrova, jeho primát, zahrnovala v sebe moc kľúčov, moc viazať a rozviazať, čo obrazne naznačuje skutočnú, úplnú najvyššiu právomoc v Cirkvi. V osobe Petrovej — a v jeho nástupcoch — dostáva Cirkev svoj skalopevný základ, ktorý až do konca časov bude vzdorovať všetkým nepriateľským útokom.

Ľudia, najmä od Ježiša uzdravení, nemali rozširovať o ňom, 20 že on je Mesiáš. Tak to zakazuje aj svojim apoštolom, aby nevzbudili v ľude nádeje na svetské kráľovstvo mesiášske, ktoré Ježiš nechcel zriadiť.

22 ho zabijú, ale tretieho dňa vstane z mŕtvych. Tu si ho vzal Peter nabok a začal ho odhovárať: „Boh uchovaj,
 *23 Pane, to sa ti nikdy nesmie stať!“ Ale on sa obrátil a povedal Petrovi: „Ber sa mi s očú, satan! Na pohoršenie si mi, lebo nemáš smyslu pre božské veci, ale iba pre ľudské.“

24 *Ako treba Ježiša nasledovať.* — Potom povedal Ježiš svojim učeníkom: „Kto chce za mnou ísť, nech zaprie sám seba, vezme svoj kríž a nasleduje ma.
 25 Lebo kto sa usiluje zachrániť svoj život, stratí ho; ale
 26 kto stratí svoj život pre mňa, nájde ho. Veď čože osoží človekovi, keby získal aj celý svet, ale duši svojej by uškodil? Alebo čo dá človek v zámenu za svoju dušu? Lebo Syn človeka príde v sláve svojho Otca so svojimi anjelmi a vtedy odplatí každému podľa jeho skutkov.
 *28 Veru, povedám vám, sú niektorí medzi tými, čo tu stoja, ktorí neokúsia smrť, kým neužrú Syna človeka prichádzajúceho v jeho kráľovstve.“

17 *Premenenie Ježišovo.* — O šesť dní neskôr vzal si Ježiš Petra, Jakuba a jeho brata Jána a viedol ich osve na vysoký vrch. Tam sa premenil pred nimi. Tvár mu zažiarila ako slnko, jeho rúcho zbelelo ako svetlo. A hľa, zjavili sa im Mojžiš a Eliáš a shovárali sa s ním. Vtedy sa ozval Peter a hovoril Ježišovi: „Pane, dobre je nám tu. Ak chceš, spravím tu tri stánky, 4 sa s ním. Vtedy sa ozval Peter a hovoril Ježišovi: „Pane, dobre je nám tu. Ak chceš, spravím tu tri stánky, 5 tebe jeden, Mojžišovi jeden a Eliášovi jeden.“ Kým ešte hovoril, hľa, jasný oblak ich zaclonil a z oblaku ozval sa hlas: „Toto je môj milovaný syn, v ktorom mám záľúbenie. Jeho počúvajte!“ Keď to učeníci počuli, padli

1—8: Mk 9, 1—8; Lk 9, 28—36.

23 Peter vo svojej priveľkej horlivosti chce odvrátiť Ježiša od jeho najvlastnejšieho posolania, a v tomto smysle je Peter „satanom“, t. j. „protivníkom“ Božím (slovo „satanas“ doslovne znamená protivníka, pokašiteľa).

28 „Príchod Pánov“ je alebo skaza Jeruzalema alebo rozvoj a rozšírenie Cirkvi, keďže aj ona je kráľovstvom Božím. Ináč súd Boží nad Jeruzalemom je ako by počiatok „prichodu Pánovho“ na konci sveta, keď bude súdiť všetkých ľudí.

na tvár a veľmi sa báli. Potom pristúpil k nim Ježiš, 7
dotkol sa ich a povedal im: „Vstaňte a nebojte sa!“ Keď 8
pozdvihli svoje oči, nikoho iného nevideli iba samého
Ježiša.

Keď potom zostupovali s vrchu, Ježiš im prikazoval: 9
„Nikomú nehovorte o videní, kým Syn človeka nevstane
z mŕtvych!“

Druhý príchod Eliášov. — Tu sa ho pýtali 10*
jeho učeníci: „Prečo teda hovoria zákoníci, že najprv
má prísť Eliáš?“ On im odpovedal: „Eliáš síce príde a 11
všetko privedie do predošlého stavu; ale hovorím vám, 12
že Eliáš už prišiel, no nepoznali ho a urobili s ním, čo
len chceli. Tak aj Syn človeka trpieť bude od nich.“
Vtedy pochopili učeníci, že im to vrazil o Jánovi Krsti- 13
teľovi.

Námesačný chlapec. — Keď prišli k zástu- 14
pu, pristúpil k nemu istý človek, padol pred ním na
kolená a prosil ho: „Pane, zmiluj sa nad mojím synom.
Je námesačný a fažko trpí. Lebo často padá do ohňa a
často do vody. Privedol som ho k tvojim učeníkom, 15
ale ho nemohli uzdraviť.“ Ježiš odpovedal: „Ó neve- 16
riace a prevrátené pokolenie! Dokiaľže ešte budem s va-
mi? Dokiaľže vás ešte budem trpieť? Privedte mi ho
sem!“ Ježiš pohrozil zlému duchu, a vyšiel z chlapca, 17
takže bol zdravý od tej hodiny. Vtedy pristúpili k Je- 18
žišovi jeho učeníci a pýtali sa ho osamote: „Prečo sme
ho nemohli my vyhnat?“ Ježiš im povedal: „Pre svoju 19*
malú vieru. Veru, vravím vám, ak máte (čo len toľko)
viery, ako je horčičné semienko, a rozkážete tomuto

10—13: Mk 9, 9—12.

14—21: Mk 9, 13—23; Lk 9, 37—43.

U Židov sa ujalo presvedčenie, že pred Mesiášom príde na 10-13
svet Eliáš. Ježiš síce potvrdzuje túto mienku, ale za Eliáša vy-
hlasuje aj Jána Krstiteľa (porovnaj Lk 1, 17), ktorý poslanie
Eliášovo vlastne už splnil.

Viera, o ktorej je tu reč, je divotvorná. Je to zvláštna mi- 19
lost, tzv. charizmatický dar viery, ktorý divy pôsobí (1 Kor
12, 9).

vrchu: »Prejdi odtiaľto ta!« — prejde. Nič vám nebude nemožné. No tento druh (diabolstva) sa nedá ináč vyhnať, iba modlitbou a pôstom.“

Ježiš druhý raz predpovedá svoje utrpenie. — Kým ešte chodili po Galilei, povedal im Ježiš: „Syna človeka vydajú ľuďom do rúk; | usmrčia ho, ale tretieho dňa vstane z mŕtvych.“ Nad tým sa veľmi zarmútili.

*23 *Chrámová daň.* — Keď došli do Kafarnaumu, vyberači chrámovej dane pristúpili k Petrovi a pýtali sa ho: „Či váš učiteľ neplatieva chrámovú daň?“ On im odpovedal: „Platieva“.

Keď potom prišiel domov, hneď ho Ježiš predišiel otázkou: „Šimon, čo myslíš? Od koho berú poplatok alebo daň pozemskí králi, od svojich synov a či od cudzích ľudí?“ On mu však odpovedal: „Od cudzích“.

25 Ježiš mu povedal: Teda synovia sú oslobodení. | Ale aby sme ich nepohoršili, id' k moru a hoď udicu. Tú rybu, ktorá sa prvá chytí, vezmi, otvor jej pysk a nájdeš stater. Ten vezmi a zaplať im za mňa i za seba.“

18 *Opokore maličkých.* — V tú hodinu pristúpili k Ježišovi jeho učeníci a pýtali sa ho: „Kto je asi 2 najväčší v kráľovstve nebeskom?“ Tu Ježiš zavola k sebe chlapčeka, postavil ho medzi nich a povedal im: 3 „Veru, vravím vám, ak sa neobrátite a nebudete ako 4 deti, nevojдете do kráľovstva nebeského. Ktokoľvek sa teda uponíži ako toto dieťa, ten je najväčší v kráľovstve nebeskom. A kto prijme jedno také dieťa pre moje 5 meno, mňa prijme.“

21—22: Mk 9, 29—31; Lk 9, 43—45.

1—5: Mt 18, 1—14; Mk 9, 32—36; 9, 41—50; Lk 9, 46—48; 17, 1—2.

23 Každý člen židovskej spoločnosti za čias Ježišových od svojho 20. roku bol povinný každoročne platiť daň na jeruzalemský chrám a tamojšie bohoslužby pol sikla, t. j. dve drachmy (stater = 4 drachmy, asi 25—30 korún pr. v.).

O pohoršení. — Kto však pohorší jedno z týchto maličkých, ktoré vo mňa veria, lepšie by bolo pre neho, keby mu mlynský kameň zavesili na šiju a tak ho ponorili do morskej hlbiny. Beda svetu pre pohoršenia! Treba je síce, aby sa vyskytly aj pohoršenia, ale beda človekovi, pre ktorého pohoršenie prichádza. Keď fa teda tvoja ruka alebo tvoja noha pohoršuje, odtni si ju a zahod'; lebo pre teba lepšie bude, keď zmrzačený alebo chromý vojdeš do života, ako keby si mal obe ruky alebo obe nohy a tak by fa hodili do večného ohňa. A keď fa oko tvoje pohoršuje, vylúp ho a zahod'; lepšie ti bude s jedným okom vojsť do života, ako keby si mal obe oči a tak fa hodili do ohnivého pekla. Hľadte, aby ste neopovrhli ani jedným z týchto maličkých! Lebo vravím vám, ich anjeli v nebi ustavične vidia tvár môjho Otca, ktorý je na nebesiach. Syn človeka totiž prišiel spasiť, čo bolo zahynulo.

Stratená ovečka. — Čo myslíte? Keby tak niekto mal sto oviec, a jedna z nich by zablúdila, či nezanechá tých deväťdesiatdeväť na vrchoch a nepôjde hľadať tú zblúdenú? A keď sa mu ju podarí nájsť — veru, vravím vám — väčšmi sa jej teší ako tým deväťdesiatimdeviatim, ktoré nezblúdily. Práve tak nechce váš Otec, ktorý je na nebesiach, aby zahynul čo len jediný z týchto maličkých.

Bratské napomenutie. — Keby sa teda tvoj brat prehrešil proti tebe, id' a pokarhaj ho medzi štyrmi očami. Keď fa počúvne, získal si svojho brata. Keď fa však nepočúvne, príber si ešte jedného alebo dvoch, aby výpoveďou dvoch alebo troch svedkov všetko bolo po-

a Dt 19, 15.

12—14: Lk 15, 3—7.

Nejestvuje vnútorná potreba toho, aby muselo prísť pohoršenie, t. j. verejné hriechne prípady nie sú takej povahy, žeby ich nebolo možné prekaziť. Ale keďže sú už raz ľudia k zlému náchylní, tak skoro prirodzené je, že vznikajú aj pohoršujúce prípady. Boh nechce zlo, i keby z toho malo vzniknúť niečo dobrého.

- 17 tvrdené. Keby ani tých nepočúvol, tak to povedz cirkvi; a keby ani cirkev nepočúvol, nech ti je ako pohan a mýtnik.
- *18 Veru, vravím vám, čokoľvek sviažete na zemi, bude sviazané i na nebi, a čokoľvek rozviazete na zemi, bude rozviazané i na nebi.
- 19 A zasa vám hovorím, keď dvaja zpomedzi vás na svete o čokoľvek budú prosiť jednomyseľne, dostanú to
- 20 od môjho Otca, ktorý je na nebesiach. Lebo kde sú dvaja alebo traja shromaždení v mojom mene, tam som i ja medzi nimi.“
- 21 *O nemilosrdnom sluhovi.* — Vtedy pristúpil k nemu Peter a pýtal sa: „Pane, ako často mám odpustiť svojmu bližnému, keď sa proti mne previni?
- 22 Či až do sedem ráz?“ | Ježiš mu na to odpovedal: „Nehovorím ti, do sedem ráz, ale až do sedemdesiatšedem ráz.
- 23 Preto sa kráľovstvo nebeské podobá kráľovi, ktorý
- *24 sa chcel porátať so svojimi sluhami. Keď sa toto ráta-
nie začalo, priviedli mu človeka, ktorý mu bol dlžen
25 desaťtisíc talentov. Keďže nemal z čoho zaplatiť, rozká-
zal ho jeho pán predať, i jeho ženu i dietky i všetok
26 jeho ostatný majetok, a (z toho) zaplatiť. Ale ten sluha
padol pred ním a takto ho prosil: »Pane, poshovej mi,
27 a všetko ti zaplatím.« Pán sa zľutoval nad sluhom, pre-
-
- 18 Ako predtým (Mt 16, 19) prisľúbil Ježiš sv. Petrovi najvyššiu moc v Cirkvi, tak dáva teraz celému sboru apoštolov sudcovskú moc. Prirodzenou zákonodarnou a výkonnou mocou majú predstavení Cirkvi právo nielen isté záväzky ukladať, ale neposlušníkov môžu oprávnene trestať, nie telesnými trestami, ale duchovnými (ako je vyobcovanie z Cirkvi v prípade hriechnej neposlušnosti). Táto moc prešla na nástupcov apoštolov, t. j. na biskupov, ktorých Boh ustanovil, aby spravovali jeho Cirkev (Sk 20, 28). Slová „keby ani cirkev nepočúvol, nech ti je ako pohan a mýtnik“ ukazujú zjavne, že Cirkev má moc neposlušníkov vyobcovať, lebo pohaní a mýtnici sú mimo Cirkvi.
- 24 Desaťtisíc talentov alebo hrivien (talent = približne 45.000 predvojnových korún) predstavuje obrovskú hodnotu. Podľa dávnejšej zlatej valuty by to bolo prinajmenej 60 miliónov zlatých korún (presnejšiu hodnotu dnes ťažko určiť).

pustil ho a odpustil mu aj dlžobu. Ten sluha však, len čo vyšiel, stretol sa s jedným zo svojich spolusluhov, ktorý mu dlhoval sto denárov. Zdrapil ho a škrtil: »Zaplať, čo mi dlhuješ!« Vtedy jeho spolusluha padol pred ním a prosil ho: »Poshovej mi ešte a zaplatím ti!« Ten však nechcel, ale odišiel a uvrhol ho do žalára, dokiaľ by mu nezaplatil dlh. Tu keď ostatní sluhovia videli, čo sa stalo, veľmi sa zarmútili. Išli k svojmu pánovi a rozpovedali mu všetko, čo sa bolo prihodilo. Vtedy si ho jeho pán predvolal a povedal mu: »Zlý sluha! Všetok dlh som ti odpustil, pretože si ma prosil. Či si sa teda nemal aj ty zľutovať nad svojim spolusluhom, ako som sa ja zľutoval nad tebou?« A rozhnevaný jeho pán vydal ho mučiteľom, dokiaľ by nezaplatil celý svoj dlh.

Tak i môj Otec nebeský urobí vám, ak neodpustíte zo srdca každý svojmu bratovi.“

Ježišova činnosť v Judsku a Jeruzaleme, 19—25.

Na poslednej ceste do Jeruzalema. O nerozlučiteľnosti manželstva. — Keď Ježiš dohovoriť tieto svoje reči, vybral sa z Galiley a prišiel na judské územie za Jordánom. A šly za ním veľké zástupy, ktoré on tam uzdravoval.

Vtedy prišli k nemu farizeji, aby ho pokúšali. Pýtali sa ho: „Či smie človek prepustiť svoju manželku z akejkoľvek príčiny?“ Odpovedal im: „Či ste nečítali, že Stvoriteľ na počiatku stvoril (tudi) ako muža a ženu? A povedal:

*Preto opustí človek svojho otca i svoju matku
a bude ňa pridržiavať svojej manželky,
a tí dvaja stanú sa jedným telom.*

a Gn 2, 24.

1—9: Mk 10, 1—12.

Denár (= asi 8 predvojnových korún) bola denná mzda pracovníka vo vinici (Mt 20, 2). Sto denárov naznačuje teda omnoho menšiu podlžnosť oproti vyššie uvedeným talentom.

6 A tak už nie sú to dve telá,
ale iba jedno telo.
Čo teda Boh takto spojil,
človek nech nerozlučuje!”

7 Povedali mu: „Prečože nám potom Mojžiš kázal, dat
8 (manželke) rozvodný list a prepustiť ju?“ Odpovedal im:
„Mojžiš len pre tvrdosť vášho srdca vám dovolil pre-
pustiť vaše manželky. Ale od počiatku to tak nebolo. |
9 No ja vám vravím: Ktokoľvek by svoju manželku pre-
pustil, ak len nie pre smilstvo, a vzal by si inú, cudzo-
ložil by. [A kto by si vzal prepustenú, cudzoložil by.]“

10 *Dobrovoľné bezženstvo.* — Povedali mu
jeho učeníci: „Keď sa tak má vec s mužom a ženou,
11 vtedy je lepšie neženiť sa.“ On im odpovedal: „Nie
12 všetci chápu túto reč, ale iba tí, ktorým je to dané. Le-
bo sú takí, ktorí sú už zo života svojej matky odkázaní
na bezženstvo, a iní musia ostať neženatí, lebo im ľudia
nanútili bezženstvo, a zas iní, ktorí si pre kráľovstvo
nebeské sami vyvolili bezženstvo. Kto to môže pochopiť,
nech pochopí!“

13 *Ježiš požehnáva dievky.* — Vtedy mu pri-
niesli dievky, aby vložil na ne svoje ruky a modlil sa
14 (nad nimi). Ale učeníci im to zabráňovali. | Ježiš im však
povedal: „Nechajte dievky, a nebráňte im prichádzať ku
15 mne, lebo takýchto je kráľovstvo nebeské.“ Potom klá-
dol na ne svoje ruky a odišiel odtiaľ.

16 *Bohatý mládenec.* — A hľa, ktosi pristúpil
k nemu a pýtal sa ho: „Učiteľ [dobrý], čo dobrého mám

13—15: Mk 10, 13—16; Lk 18, 15—17.

16—22: Mt 19, 16—26; Mk 10, 17—27; Lk 18; 18—27.

9 Manželstvo neslobodno zrušiť ani v prípade smilstva, kto-
rého by sa jedna alebo druhá manželská stránka dopustila. Do-
voľuje sa iba dočasné alebo aj doživotné odlúčenie (separácia)
manželov, čím manželstvo medzi nimi nezaniká.

11-12 Dobrovoľne sa zrieknuť manželstva z lásky k Bohu je zá-
služný skutok. Stáva sa to vplyvom zvláštnej milosti Božej,
ktorú dostanú tí, čo o ňu vytrvale prosia. Spasiteľ dáva takto
pokyn, ako možno s pomocou Božou dosiahnuť vyššiu mravnú
dokonalosť.

konaf, aby som obslahol život večný?“ On mu odpove- 17
dal: „Prečo sa ma pýtaš na to, čo je dobré? Len jeden
je dobrý [— Boh]. Ale ak chceš vojsť do života, zachov-
ávajúj prikázania.“ | On sa pýtal: „Ktoré?“ — Ježiš mu 18
odpovedal: „Nezabiješ, nescudzoložíš, nepokradneš, nepre-
hovoríš krivého svedectva; | cti otca i matku a mi- 19
luj bližného svojho ako seba samého.“ Odpovedal mu 20
mládenec: „Toto všetko som zachovával [od svojej mladosti].
Čo mi ešte chýba?“ | Ježiš mu odpovedal: „Ak 21
chceš byť dokonalý, id', predaj, čo máš, a rozďaj chudobným
a budeš mať poklad v nebi. Potom sa vráť a nasleduj ma!“ Ale keď
mládenec vypočul tú reč, odišiel 22
zarmútený, keďže mal mnoho majetku.

Bohatstvo môže znamenať nebezpečenstvo pre dušu. — Tu povedal Ježiš svojim 23
učeníkom: „Veru, vravím vám, bohatý ťažko vojde do
kráľovstva nebeského. A znova vám vravím: Lahšie je 24*
ťave prejsť uchom ihly, ako boháčovi dostať sa do kráľovstva
nebeského.“ Keď to učeníci počuli, veľmi sa nad 25
tým zarazili a vraveli: „Ktože potom môže byť spase-
ný?“ Ale Ježiš pohliadol na nich a povedal im: „Luďom 26
je to nemožné, ale u Boha je všetko možné.“

Odmena dobrovoľnej chudoby. — Vte- 27
dy sa ozval Peter a povedal mu: „Hľa, my sme všetko
opustili a nasledovali sme ťa. Čo teda dostaneme za to?“
Ježiš im odpovedal: „Veru, vravím vám, pri obnovení 28*
(sveta), keď Syn človeka zasadne na trón velebnosti
svojej, vtedy i vy, čo ste ma nasledovali, zasadnete na
dvanásť trónov a budete súdiť dvanásť kmeňov izrael-
ských. Lebo každý, kto opustí dom alebo bratov alebo 29
sestry alebo otca alebo matku [alebo manželku] alebo

27—30: Mk 10, 28—31; Lk 18, 27—30.

Obraz o ihle a ťave je najskôr prislovím, ktoré naznačuje 24
nemožnosť istej veci. Ide tu o veľkú ťažkosť, aby sa spasil bo-
háč, čo si nezriadené viaže srdce k bohatstvu.

Odmenou apoštolov bude zvláštna, a to autoritatívna účasť 28
na sláve Kristovej pri poslednom súde. Sudcovská moc nad 12
pokoleniami Izraela znamená, že takú moc budú mať vôbec nad
všetkými luďmi.

* Písmo sv. Nového zákona.

deti alebo polia pre moje meno, stonásobne viac dostane
30 a obsiahne život večný. Mnohí, čo sú prví, stanú sa poslednými, a poslední prvými.

- *20 *Robotníci vo vinici.* — Kráľovstvo nebeské je podobné hospodárovi, ktorý si hneď na úsvite vyšiel
2 najat robotníkov do vinice. Keď sa dohodol s robotníkmi na jednom denári dennej mzdy, poslal ich do svojej
3 vinice. A keď vyšiel okolo tretej hodiny, zazrel niekoľkých záhaľčivo postávať na námestí. Aj tým povedal:
4 »Aj vy poďte do mojej vinice, a čo bude spravodlivé, dám vám.« | Tu oni šli. A keď znova vyšiel okolo šiestej a
5 okolo deviatej hodiny, podobne urobil. Ale keď potom vyšiel okolo jedenástej hodiny, našiel tam iných postávať a povedal im: »Čo tu postávate a zaháľate celý
7 deň?« | Odpovedali mu: »Nikto nás nenajal.« Povedal im:
8 »Poďte aj vy do mojej vinice!« | Keď sa zvečerilo, povedal pán vinice svojmu správcovi: »Zavolaj robotníkov a vypláť im mzdu, počnúc od posledných až po
9 prvých.« Keď teda tí, čo došli okolo jedenástej hodiny, dostali po denári, | nazdávali sa tí, čo došli pred
10 nimi, že oni viac dostanú. Ale aj oni dostali iba po jednom denári. Keď ho prevzali, šomrali na hospodára:
11 »Títo poslední pracovali iba jedinú hodinu, a predsa postavil si ich na roveň nám, čo sme niesli farchu a
12 horúčosť (celého) dňa.« Ale on prehovoril k jednému z nich a takto mu povedal: »Priateľu, nekrivdím ti. Či
13 si sa nezjednal so mnou na jednom denári? Vezmi teda, čo je tvoje, a id! Chcem dať aj tomu poslednému toľko,
14 čo je tvoje. Alebo či nesmiem urobiť so svojim majetkom, čo chcem? Alebo azda preto máš zlé oko (na mňa), lebo som dobrý?«
15
16 Tak budú poslední prvými a prví poslednými. [Lebo mnoho je povolaných, ale málo vyvolených.]“

1-16 Hodina 3., 6., 9. a 11. je naša 9., 12.; 15. a 17. — Boh vždy volá novších pracovníkov do svojej vinice. Odmena závisí nielen od veľkosti práce, ale predovšetkým od milosti Božej a od spolupráce človeka s ňou.

Ježiš po tretie predpovedá svoje utrpenie. — Keď sa Ježiš chystal odísť do Jeruzalema, vzal si osve dvanástich učeníkov a na ceste im povedal: „Hľa, ideme horé do Jeruzalema, kde Syna človeka vydajú do rúk veľkňazov a zákoníkov. Títo ho odsúdia na smrť. Vydajú ho pohanom, aby ho vysmiali, ubíchovali a ukrižovali, ale na tretí deň vstane z mŕtvych.“

Matka Zebedejovcov. — Vtedy prišla k nemu matka Zebedejovcov so svojimi synmi, poklonila sa a prosila ho o voľačo. On sa jej opýtal: „Čo chceš?“ — Odpovedala mu: „Rozkáž, aby títo moji dvaja synovia sedeli v tvojom kráľovstve jeden zprava a druhý zľava. Ale Ježiš jej povedal: „Neviete, o čo prosíte. Či môžete piť z kalicha, z ktorého ja mám piť?“ Odpovedali mu: „Môžeme.“ | On im však povedal: „Z môjho kalicha síce budete piť, ale dať niekomu miesto po mojej pravici alebo ľavici nepatrí mne; no (dá sa to miesto) tým, ktorým to môj Otec vopred určil.“

Keď sa to dozvedeli ostatní desiati, namrzeli sa na oboch bratov. Ježiš si ich však zavolať a vravel im: „Viete, že panovníci (tvrdo) vládnu nad národmi a mocnári dávajú im cítiť svoju moc. Medzi vami to tak nebude. Ale kto by sa medzi vami chcel stať veľkým, nech bude vašim posluhovačom. A kto by chcel byť medzi vami prvý, nech bude vašim sluhom. Ako ani Syn človeka neprišiel nato, aby sa dal vysluhovať, ale aby sám slúžil iným a položil svoj život ako výkupné za mnohých.“

Slepí pri Jerichu. — Keď vychádzali z Jericha, šiel za ním veľký zástup. A hľa, dvaja slepci sedeli kraj cesty. Keď počuli, že Ježiš ide tade, začali kričať:

17—19: Mk 10, 32—34; Lk 18, 31—34.

20—28: Mk 10, 35—43.

29—34: Mk 10, 46—52; Lk 18, 35—43.

Synovia Zebedejovi boli Ján a Jakub Starší. Ich matka bola Salome, ktorá spolu s inými ženami galilejskými hmotne podporovala družinu Ježišovu. Sedieť zprava a zľava je obraz najvyššej hodnosti a pocty. Kalich je zasa muka a bolestná smrť Kristova (trpký osud).

- 31 Pane, Synu Dávidov, zmiluj sa nad nami!“ | Zo zástupu
 m však dohovárali, aby mlčali. No oni tým väčšmi kri-
 32 čali: „Pane, Synu Dávidov, zmiluj sa nad nami!“ | Tu sa
 Ježiš zastavil, zavolał ich a pýtal sa: „Čo chcete, aby
 33 som vám urobil?“ Odpovedali mu: „Pane, aby sa nám
 34 otvorily oči.“ Ježiš sa teda zlutoval nad nimi, dotkol sa
 im očí, a hneď videli a nasledovali ho.

Kvetná nedeľa.

- 21 *Ježiš vchádza do Jeruzalema.* — Keď
 sa priblížili k Jeruzalemu a došli až po Betfage na
 Olivovom vrchu, poslal Ježiš dvoch svojich učeni-
 2 kov | a povedal im: „Idte do dedinky, ktorá je na-
 proti vám, tam hneď nájdete priviazanú oslicu a s ňou
 3 osliatko; odviažte ich a priveďte sem. A keby vám nie-
 kto voľačo namietal, povedzte mu, že Pán ich potrebuje,
 4 a hneď vám ich prepustí.“ Toto všetko sa stalo, aby
 sa splnilo slovo prorokovo:

*5 *Povedzte dcére sionskej:*

a *Hľa, tvoj kráľ ti prichádza,
 ponížený a sediaci na oslici*

b *a na osliatku, mláďati ťažného zvierata.*

- 6 Učeníci teda odišli a vykonali, ako im Ježiš rozká-
 7 zal. Priviedli oslicu a osliatko, pokládli na ne svoje rú-
 8 cha a on vysadol na ne. Premnohí však zo zástupu pre-
 stierali na cestu svoje rúcha, iní stínali haluze so stro-
 9 mov a stlali ich po ceste. A zástupy, ktoré šly vpredu
 i vzadu, volaly:

„Hosana Synovi Dávidovmu!

- c *Požehnaný, ktorý prichádza v mene Pánovom.
 Hosana na výsostiach!“*

a Iz 62, 11. b Zach 9, 9. c Ž 117, 26.

1—11: Mk 11, 1—11; Lk 19, 29—40; Jn 12, 12—19.

- 5 Ježiš neprichádza hrdo na koni ako svetský bojovník, ale
 ako skromný tichý pútnik, i keď súčasne je kráľom, ktorý pri-
 6 áša svetu pokoj a spásu.

- 9 Hosana je slovo pôvodu hebrejského (hoši'ána) a znamená:
 nože nás zachráň! pomôž! Neskôr sa ním pri oslavách volalo na
 slávu oslavovanému.

Keď Ježiš takto vtiahol do Jeruzalema, celé mesto 10 sa rozvírilo a povrávalo sa: „Ktože je tento?“ | A zástupy 11 odpovedaly: „Toto je Ježiš, prorok z galilejského Nazareta.“

Pondelok Veľkého týždňa.

Ježiš vyháňa kupcov z chrámu. — Ježiš 12* potom vošiel do chrámu a začal vyháňať všetkých, čo predávali a kupovali v chráme; peňazomencom poprevracal stoly a stolice tým, čo predávali holuby. I po- 13 vedal im: „Napísané je: *Môj dom má byť domom mod- a litby*, vy ste však z neho urobili *lotrovskú peleš*.“

Tu pristúpili k nemu, kým bol v chráme, slepí a 14 chromí, a uzdravil ich. Ale keď veľkňazi a zákoníci 15 videli tie podivné veci, ktoré konal, a (počuli aj to) ako deti v chráme volaly: „Hosana Synovi Dávidovmu!“ — mrzeli sa | a povedali mu: „Čuješ, čo títo tu 16 kričia?“ Ale Ježiš im odpovedal: „Áno. Nikdy ste nečítali: *Z úst nemluvníatok a dojčat pripravil si si pochvalu?*“

Potom ich opustil. Odišiel z mesta do Betánie, kde 17 prenocoval.

Figovník bez plodov. — Keď sa zavčas rá- 18 na vracal do mesta, pocítil hlad. Pri ceste uzrel figov- 19 ník. Išiel k nemu, ale nenašiel na ňom nič iba listie. Vtedy mu povedal: „Nech nikdy viac už nerastie na tebe nijaký plod!“ A figovník hneď vyschol.

Utorok Veľkého týždňa.

Keď to videli učeníci, zadivili sa a povedali: „Ako 20 len mohol figovník tak náhle vyschnúť?“ Ježiš im 21 povedal: „Veru, vravím vám, ak budete mať vieru a

a Iz 56, 7. b Z 8 3.

12—17. Mk 11, 15—19, Lk 19, 45—48; Jn 2, 14 a n.

18—22: Mk 11, 12—14; 11, 20—26.

Ježiš toto pravdepodobne už druhý raz očisťuje jeruzalemský chrám od neprísťojností, ktorých sa tam ľudia dopúšťali. Po prvé to urobil asi na začiatku svojho verejného života (Jn 2, 14 a n.). 12-13

nebudete pochybovať, nielen s figovníkom to urobíte, ale keby ste rozkázali tomuto tu vrchu: »Zdvhni sa 22 a zrúť sa do mora!« stane sa. Lebo všetko, o čo budete prosiť v modlitbe s vierou, obsiahnete.“

23 *Od kiaľ je moc Kristova.* — Potom vošiel do chrámu a tam vyučoval. Vtedy pristúpili k nemu veľkňazi a starší z ľudu a pýtali sa: „Akou mocou si 24 takto počínaš? A kto ti dal túto moc?“ | Ježiš im odpovedal: „I ja sa vás spýtam na voľačo. Ak mi odpoviete, potom vám i ja poviem, akou mocou si takto 25 počínam. | Od kiaľ bol Jánov krst? Či bol s neba alebo od ľudí?“ Oni premýšľali o veci a takto si povedali: 26 „Ak povieme, že s neba, povie nám: »Prečože ste mu teda neuverili?« — ale ak povieme, že od ľudí, vtedy sa máme čo obávať ľudu, lebo všetci pokladajú Jána 27 za proroka.“ Odpovedali teda Ježišovi: „My to nevieme.“ Na to im aj on odpovedal: „Teda ani ja vám nepoviem, akou mocou si takto počínam.“

28 *Podobenstvo o dvoch synoch.* — Čo však myslíte (o tomto)? Istý človek mal dvoch synov. Prišiel k prvému a povedal mu: »Syn môj, id' mi 29 dnes pracovať do vinice!« On mu odpovedal: »Áno, pane.« Ale nešiel. | Potom sa obrátil na druhého svojho 30 syna a tiež ho podobne vyzval. Ale ten mu odpovedal: »Nechce sa mi.« No potom to oľutoval, a (predsa len) 31 išiel. Ktorý z týchto dvoch splnil vôľu otcovu?“ | Odpovedali mu: „Tento druhý.“ Ježiš im povedal: „Veru, 32 pravím vám, mýtnici a neviestky vás predídu do kráľovstva Božieho. Lebo keď prišiel k vám Ján, aby vám ukázal cestu k spravodlivosti, neuverili ste mu, kým mýtnici a neviestky mu uverili; vy však, hoci ste to videli, ani potom ste sa nekajali, ani ste mu neuverili.“

Podobenstvo o nájomníkoch vinice.
33 — Vypočujte iné podobenstvo! Bol človek-hospodár,

23—27: Mk 11, 27—33; Lk 20, 1—8.

33—46: Mk 12, 1—12; Lk 20, 9—19.

ktorý si vysadil vinicu. Plotom ju ohradil, zhotovil v nej lis, vybudoval strážnu vežu, dal ju do prenájmu roľníkom a potom odcestoval. Keď nastal čas obračky, 34 poslal svojich sluhov, aby od roľníkov prevzali úrodu. Ale roľníci pochytili jeho sluhov, jedného zbili, iného 35 usmrtili a iného zas ukameňovali. Potom znova poslal 36 iných sluhov, a to ešte vo väčšom množstve ako predtým, ale aj týmto podobne urobili. Naposledy poslal 37 k nim svojho syna, lebo si myslel: »Oproti môjmu synovi azda len budú úctiví.« Ale keď roľníci uzreli syna, 38 povedali si: »To je dedič; poďte, zabime ho, a tak sa zmocníme dedičstva.« Chytili ho, vyhodili z vinice a 39 zabil. Keď príde potom pán vinice, čože má urobiť takýmto roľníkom?« Odpovedali mu: „Ničomníkov nemi- 41 losrdne zahubí a svoju vinicu prenajme iným roľníkom, ktorí mu budú na svoj čas odovzdávať úrodu.“ Povedal im Ježiš: „Nikdy ste nečítali v Písme: 42

*Kameň, ktorým opovrhli staviteľa,
stal sa uholným —
je to dielo Pánovo,
a je to podivná vec pre naše oči?*

Preto vám vravím: Kráľovstvo Božie sa vám vez- 43 me a prenesie na národ, ktorý bude prinášať náležitú úrodu. Lebo kto padne na ten (uholný) kameň, doláme 44* me sa; na koho však on padne, toho rozdrví.“

Keď veľkňazi a farizeji vypočuli tieto jeho podo- 45 benstvá, zbadali, že o nich hovorí. Preto hľadeli ho za- 46 jať, ale sa obávali zástupov, ktoré ho pokladaly za pro- roka.

a Z 117, 22—23.

Ježiš bol poslaný, aby k životu vzkriesil všetkých, ktorí ho 44 prijmu. Ale mnohí ho nechceli prijať. Takým nemohol poskytnúť vyšší život; ich odpor bol príčinou ich väčšej skazy (porovnaj Mt 11, 22 a 24). Lepšie by bolo pre nich, keby nikdy neboli poznali Krista, lebo komu Kristus nemôže poskytnúť spásu pre jeho vinu, tomu budú dary Kristove na záhubu (porovnaj Lk 2, 34).

Podobenstvo o kráľovskej svadbe. —

- *22 Ježiš znova pokračoval v podobenstvách a hovoril:
 2 „Kráľovstvo nebeské sa podobá človeku — kráľovi,
 3 ktorý vystrojil svadbu svojmu synovi. Poslal svojich
 4 sluhov, aby zavolali pozvaných na svadbu; ale (po-
 5 zvaní) nechceli prísť. Preto opäť poslal iných slu-
 6 hov s odkazom: »Povedzte pozvaným: Hľa, pripravil som už svoju hostinu; moje voly a ostatný kŕmny dobytok je už pozabíjaný a všetko je pripravené.
 7 Podďte na svadbu!« | No oni nedbali na to, ale sa porozchádzali, jeden na svoje polia, iný po svojom ob-
 8 chode. Ba ostatní pochytali jeho sluhov, zhanobili ich
 9 a pozabíjali. Kráľ však [keď sa o tom dopočul] rozhneval sa, poslal svoje vojsko, tých vrahov zahubil a ich
 10 mesto podpálil. Potom povedal svojim sluhom: »Svadba
 11 je pripravená, ale pozvaní neboli jej hodní. Preto idte na križne cesty, a kohokoľvek nájdete, zavolajte ho na
 12 svadbu.« Sluhovia vyšli na cesty a posháňali všetkých, ktorých len našli, tak zlých ako i dobrých. I naplnila
 13 sa svadobná sieň hodovníkmi. Keď potom kráľ vošiel, aby si pozrel hodovníkov, zbadal tam človeka, neoblečeného do svadobného rúcha. I povedal mu: »Priateľu, akože si sa opovážil sem vojsť bez svadobného rúcha?«
 14 Ten však ostal bez slova. | Vtedy rozkázal kráľ sluhom: »Sviažte mu ruky a nohy. Vyhodte ho do vonkajšej tmy; tam bude plač a škripanie zubmi.« Lebo mnoho je povolaných, ale málo vyvolených.“

1—14: Lk 14, 16—24.

- 1-14 Vinu Židov, ktorej sa dopustili odmietnutím ponúknuťej spásy, Matúš znázorňuje troma podobenstvami: a) o dvoch bratoch (21, 28—32), b) o nájomníkoch vinice (21, 33—46) a c) o kráľovskej svadbe (22, 1—14). Všetky tieto podobenstvá svojou jasnou rečou naznačujú dobrotu a vernosť Boha, ktorý poslal svojho Syna predovšetkým pre dobro a spásu Židov; no keď sa mu postavili na odpor, sami sa odsúdili na to, aby ich Boh zavrhol. Nič už teda neprekážalo apoštolom hlásať evanjelium pohan-ským národom.
- 14 Mesiáš sa zjavil uprostred vyvoleného ľudu Božieho. Tí všetci sa mali pridať k nemu a vstúpiť do kráľovstva Božieho, lebo boli na to oddávna „povolani“. Ale iba málo sa ich našlo takých, ktorí prijali Krista, a tak z Izraela bolo málo „vyvolených“. To súhlasí aj s predpoveďou prorokov (Iz 10, 21; Am 3, 12). Tak

Daňový peniaz. — Vtedy odišli farizeji a ra- 15
dili sa, ako by ho mohli podchytiť v reči. Poslali k ne- 16
mu svojich učeníkov a herodiánov s dotazom: „Učiteľ,
vieme, že si pravdovravný a ceste Božej podľa pravdy
učíš a pritom na nikoho nedbáš, lebo nehľadáš na oso-
bu človeka. | Povedz nám teda, čo si myslíš: Slobodno 17
platiť daň cisárovi a či nie?“ Ježiš spoznal ich zlomy- 18
seľnosť a povedal im: „Čo ma pokúšate, pokrytci? | Ukáž- 19
te mi daňový peniaz!“ — Oni mu podali denár. | Spýtal 20
sa ich [Ježiš]: „Či je tento obraz a nápis?“ Odpovedali 21^a
mu: „Cisárov.“ Tu im povedal: „Dávajte teda, čo je
cisárovo, cisárovi, a čo je Božie, Bohu.“ Keď to počuli, 22
zadivili sa, nechali ho a odišli.

O vzkriesení z mŕtvych. — Toho dňa pri- 23
stúpili k nemu aj saduceji, ktorí tvrdia, že niet vzkrie-
senia, a spýtali sa ho: | „Učiteľ, Mojžiš povedal: Keď 24^a
niekto bezdetný umrie, vtedy jeho brat má si vziať je-
ho vdovu a z nej splodiť potomstvo svojmu bratovi. |
Bolo u nás sedem bratov. Prvý sa oženil a umrel, a 25

učí aj sv. Pavol (Rim 11, 5). Je to spolu výstrahou pre členov
Cirkvi, aby horlivo spolupracovali s milosťou na svojej spáse,
lebo byť členom Cirkvi bez zásluhných skutkov ešte neznamená
istú spásu. Na to upomína podobenstvo o pracovníkoch vo vinici
(Mt 20, 1—16), ktoré sa končí touto istou výstrahou.

a Dt 25, 5.

15—22: Mk 12, 13—17; Lk 20, 20—26.

23—33: Mk 12, 18—27; Lk 20, 27—40.

Obraz a nápis na minci mali upozorniť farizejov na sku- 21
točný právny stav ich vlastí. Mali si uvedomiť, komu sú poli-
tický podrobení. Všeobecná odpoveď Ježišova o plnení povin-
ností voči štátu svedčí o tom, že štát a jeho predstavitelia i po-
dľa Božieho zákona oprávnené žiadajú od podriadených posluš-
nosť i dane. Neznamená však toľko, že každá požiadavka štátu
sama v sebe je už dokonalá, a preto bezpodmienečne oprávnená
a správna. To závisí od vnútornej, mravnej hodnoty štátneho
ustanovenia. — Ježiš poukazuje na to, že okrem štátnych povin-
ností máme plniť aj povinnosti vyššieho poriadku — záväzky
oproti Bohu. Tieto majú prednosť pred inými povinnosťami a
nijaké ľudské ustanovenie nesmie a nemôže ich zrušovať, lebo
Boha máme viac poslúchať ako ľudí (Sk 4, 10).

Porovnaj Dt 25, 5. Ustanovenie o švagrovskom (levirátskom) 24
manželstve. Saducejmi prednesený údajný prípad — nie veľmi
pravdepodobný — chcel zosmiešniť Ježišovu náuku o zmŕtvych-
vstaní.

- keďže nemal potomstva, zanechal svoju manželku bra-
 26 tovi. Podobne sa stalo s druhým, tretím až do siedmeho.
 27-28 Napokon po všetkých zomrela aj žena. | Ktorému teda
 zo siedmich bude prináležať, keď nastane vzkriesenie?
 29 Veď ju všetci mali!“ | Ježiš im odpovedal: „Blúdite, lebo
 30 nechápete ani Písmo, ani moc Božiu. Pri vzkriesení totiž
 nebudú sa ani ženiť, ani vydávať, ale budú podobní
 31 anjelom Božím v nebi. A či ste nečítali o zmŕtvychvstá-
 a 32 ních, čo vám povedal Boh, ktorý hovorí: | *Ja som Boh*
Abrahámov, Boh Izákov a Boh Jakubov. Boh predsa nie
 je Bohom mŕtvych, ale živých.“
 33 Keď zástupy toto počuly, divily sa nad jeho učē-
 ním.
 34 *Najväčšie prikázanie.* — Keď sa farizeji
 35 dozvedeli, že umlčal saducejov, sišli sa, | a jeden z nich
 36 — bol to zákoník — ho pokúšal: | „Učiteľ, ktoré je
 37 hlavné prikázanie v zákone?“ Odpovedal mu [Ježiš]:
 b *Milovať budeš Pána Boha svojho celým svojím srdcom,*
 38 *celou svojou dušou a celou svojou myslou.* Toto je naj-
 39 väčšie a prvé prikázanie. Druhé však mu je podobné:
 c 40 *Milovať budeš bližného svojho ako seba samého.* Na
 týchto dvoch prikázaniach spočíva celý zákon a pro-
 roci.“
 41 *Syn Dávidov.* — A keď sa farizeji shromaž-
 42 dili, spýtal sa ich Ježiš: | „Čo sa vám zdá o Kristo-
 43 vi? Čí syn je? — Odpovedali mu: „Dávidov.“ | Povedal
 im: „Akože ho potom Dávid môže volať v duchu svo-
 jím Pánom, keď vraví:
 44 *Povedal Pán môjmu Pánovi:*
 d *Posaď sa na moju pravicu,*
dokiaľ ti nepoložím tvojich nepriateľov
pod nohy ako podnožku.

a Ex 3, 6. b Dt 6, 5. c Lv 19, 18. d Ž 109, 1.
 34—40: Mk 12, 28—34; Lk 10, 25—28.
 41—48: Mk 12, 35—37; Lk 20; Lk 20, 41—44.

- 32 Boh sám je večne živý. A jeho obľúbení poddaní by nemali
 žiť? Nebol by pravým Bohom, keby nemohol spravodlivých
 zrova k životu vzkriesiť alebo ich pred smrťou zachrániť. Tak
 už prirodzený rozum žiada nesmrteľnosť duše a vzkriesenie
 mŕtvych.

Keď ho teda Dávid volá Pánom, akože mu je 45* spolu i synom? A nikto mu nevedel odpovedať ani 46 slova, ani sa ho od toho dňa nikto viac neopovážal spytovať.

Ježiš karhá farizejov a zákoníkov. — Vtedy hovoril Ježiš zástupom a svojim učeníkom: 23 „Na stolicu Mojžišovu zasadli si zákoníci a farizeji. 2 Všetko teda, čo by vám hovorili, robte a zachovávajúte, 3 ale podľa ich skutkov nerobte, lebo hovoria, a nekonajú. Viažu totiž ťažké, až neznesiteľné bremená 4* kladú ich ľuďom na plecía, ale sami ich ani len prstom nechcú pohnúť. Všetky svoje dobré skutky len preto 5* vykonávajú, aby ich ľudia videli. Robia si totiž široké modlitebné remienky a zväčšujú strapce (na rúchu). Radi majú popredné miesta pri hostinách, prvé sedadlá 6 v synagogách, | pozdravy na námestiach a oslovovanie 7 od ľudí: učiteľ. No vy sa nedajte nazývať učiteľmi; jed- 8*

1—12: Mk 12, 38—40; Lk 20, 45—47; 11, 37—52.

Keby bol Mesiáš len telesným synom Dávida, ktorého trón 45 a kráľovstvo má obsiahnuť, nedalo by sa to srovnáť s tým, čo hovorí o ňom ten istý Dávid z vnuknutia Ducha Sv. v žalne, kde mu pripisuje vyššiu prirodzenosť a božskú moc.

Zákoníci židovskí patrili väčšinou do strany farizejov. Keď 4 že sa vydávali za opatrovníkov ústneho zákona (porovnaj Mt 15, 2), vymýšľali rozličné predpisy, ktoré sa vzťahovali na všetky životné pomery až do podrobností. Množstvo podrobných predpisov znamenalo temer neznesiteľné a nesplniteľné bremeno, ktoré ustavične prekážalo ľuďom povzniesť sa k Bohu.

Modlitebné remienky (tefilin, gr. fylakteria) boli pergamo 5 nové prúžky, popísané výrokmi Písma sv. (Ex 13, 1—10; 13, 11—16; Dt 6, 4—9; 11, 13—21) a vložené do schránky tvaru kocky. Pri rannej modlitbe viazali si ich na čelo a na ľavé rameno naproti srdcu, čo malo naznačovať, že pamätajú na zákon, a preto srdce i myseľ majú obrátené k Bohu. Zákoníci a farizeji nosili veľmi široké modlitebné remienky, aby každému bolo nápadné, že si veľmi vážia zákon. — Strapce zasa nosili podľa iného predpisu (Nm 15, 38 a Dt 22, 12) na štyroch rohoch plášta, aby pri pohľade na ne spomenuli si, že sú príslušníkmi vyvoleného národa, ktorý dostal od Boha zákon. Všetko to využívali farizeji a zákoníci, aby dali svetu najavo svoju veľkú horlivosť za zákon.

Ježiš sa stavia proti nemiestnemu sháňaniu sa po nezaslú- 8-10 ženej úcte a taktó nadobudnutých čestných menách. Známe je, že zákoníci žiadali od svojich učeníkov pre seba väčšiu úctu,

9 ného totiž Učiteľa máte, ostatní všetci ste bratmi. Ani
 10 otcom nevolajte nikoho na zemi, lebo jeden je váš Otec,
 11 a ten je na nebesiach. Ani sa nedávajte volať vodcami,
 12 lebo jedného Vodcu máte — Krista. Kto je väčší medzi
 vami, nech je vašim sluhom; | lebo kto sa povýši, bude
 bude ponížený, a kto sa poníži, bude povýšený.

13 *Beda farizejom.* — Ale beda vám, zákoníci
 a farizeji, pokrytci, lebo zatvárate pred ľuďmi kráľov-
 stvo nebeské. Sami totiž do neho nevchádzate, a tým,
 čo by chceli vojsť, nedovolíte.

14 [Beda vám, zákoníci a farizeji, pokrytci! Zožierate
 domy vdovám, modliac sa dlhé modlitby. Preto vás
 postihne krutejší súd.]

15 Beda vám, zákoníci a farizeji, pokrytci! Lebo pre-
 cestúvate more a zem, aby ste získali čo len jediného
 novoverca; ale keď sa ním stane, robíte z neho syna
 pekla, dva razy horšieho, ako ste sami.

16 Beda vám, slepí vodcovia, ktorí hovoríte: »Kto by
 prisahal na chrám, to je nič; ale kto by prisahal na
 17 chrámové zlato, to ho už viaže.« Vy hlupáci a slepci!
 Veď čože je viac: zlato a či chrám, ktorý posväcuje
 18 lato? | Ďalej: »Kto by prisahal na oltár, to je nič; ale
 kto by prisahal na dar, ktorý je na ňom, to by ho už
 19 viazalo.« | Slepici! Čože je teda viac: dar a či oltár, ktorý
 20 posväcuje ten dar? Kto teda prisahá na oltár, prisahá
 21 naň, aj na všetko, čo je na ňom; | a kto prisahá na
 chrám, prisahá naň, aj na toho, ktorý prebýva v ňom.
 22 A kto prisahá na nebo, prisahá na trón Boží, aj na toho,
 čo sedí na ňom.

23 Beda vám, zákoníci a farizeji, pokrytci, ktorí de-
 siatky dávate z mäty, kôpru a rasce, ale pritom zane-
 dbávate to, čo je v zákone dôležitejšie — spravodlivosť,
 milosrdenstvo a vernosť. Toto sa malo robiť, a tamto
 24 nezanedbávať. Slepí vodcovia, čo preciedzate komára, ľa-
 vu však prežierate.

a poslušnosť ako to vyžadoval detinský pomer učeníkov k ich
 vlastným rodičom.

Beda vám, zákoníci a farizeji, pokrytci! Lebo čistíte 25*
vonkajšok čaše a misy, ale vnútri sú plné lúpeže a nečis-
toty. Slepý farizej, vyčisti najprv vnútrajšok čaše 26
[a misy], aby tak čistý bol aj vonkajšok!

Beda vám, zákoníci a farizeji, pokrytci! Lebo sa po- 27*
dobáte obieleným hrobom, ktoré sa zvonka zdajú ľu-
ďom úhľadnými, ale vnútri sú plné umrlých kostí a
všelijakej nezdoby. Tak aj vy navonok zdáte sa ľuďom 28
spravodlivými, no vo svojom vnútri plní ste pokry-
tectva a všetkej neprávosti.

Beda vám, zákoníci a farizeji, pokrytci! Prorokom 29
budujete hrobky a spravodlivým vyzdobujete pomní-
ky | a hovoriavate: »Keby sme boli žili za čias svojich 30
otcov, neboli by sme bývali ich spoločníkmi v (prelie-
vaní) krvi prorokov.« A tak svedčíte sami proti sebe, 31
že ste synmi tých, ktorí vraždili prorokov. Aj vy len 32
dovŕšate mieru (previnenia) svojich otcov! Hadi, vrete-
ničie pokolenie! Ako ujdete pekelnému súdu? 33

Beda i Jeruzalemu. — Preto, hľa, posielam 34
vám prorokov, mudrcov a zákoníkov, a vy z nich nie-
ktorých zabijete a ukrižujete a iných budete bi-
čovať vo svojich synagogách a preháňať z mesta do
mesta, | aby prišla na vás všetka spravodlivá krv, vy 35
liata na zemí, počnúc od krvi spravodlivého Ábe'a až
po krv Zachariáša, syna Barachiášovho, ktorého ste za-
vraždili medzi chrámom a oltárom. Veru, hovorím vám 36
všetko to príde na toto pokolenie.

Jeruzalem, Jeruzalem, ktorý vraždíš prorokov a ka- 37
meňuješ tých, čo ti boli posielaní, koľko rás som chcel
shromaždiť tvoje deti, ako sliepka shromažďuje svoje

34—39: Lk 13, 34—35.

Všetko, čím naplňujú svoje misy, nadobudli zväčša svojou 25
hrabivou lúpežou.

Podľa knihy Starého zákona Nm 19, 16 uvalil na seba po- 27
škrvnu, kto sa dotkol hrobu alebo mŕtvol. Aby teda boli hro-
by každému zjavné, bielili ich vápnom pred veľkonočnými
sviatkami.

- *38 kuriatka pod krídla, a nechcel si! Uvidíte, váš dom vám
 *39 spustne! Lebo hovoriť vám: Už ma viac nevidíte,
 kým nebudete volať:
 a „Požehnaný, ktorý prichádza v mene Pánovom!“

- Príležitosť zvestovať skazu Jeruzalema a koniec sveta.* — Ježiš potom opustil chrám a odišiel. Tu pristúpili k nemu jeho učeníci, aby
 *24 mu ukázali veľkolepé staviská chrámu. Ale on im odpovedal: „Vidíte toto všetko? Veru, povedám vám, nezostane tu kameň na kameni, všetko bude zručené.“
 3 A keď potom sedeli na Olivovom vrchu, pristúpili k nemu samotní jeho učeníci a pýtali sa ho: „Povedz nám, kedy sa to stane a čo bude znamením tvojho príchodu a konca sveta?“

- 4 *Známennia konca sveta.* — Ježiš im takto
 5 odpovedal: „Dajte pozor, aby vás nikto nezviedol. Lebo mnohí prídu (ako by) v mojom mene a budú hovoriť:
 6 „Ja som Kristus.“ A mnohých zvedú. | Budete čuť o bojoch a zvesti o vojnách. Hľadte, aby ste sa nenaľakali.
 7 To musí byť, ale to ešte nie je koniec. | Povstane totiž národ proti národu a kráľovstvo proti kráľovstvu, a budú hlad, mor a zemetrasenie hneď tu, hneď tam. Ale to všetko je len začiatok útrap.
 9 Potom vás vydajú na mučenie a zabijú vás a ne-
 10 návidieť vás budú všetky národy pre moje meno. A vte-

a Ž 117, 26.

4–14: Mk 13, 1–13; Lk 21, 5–19.

- 38-39 Zidia odmietli Ježiša a jeho nauku a preto neujdu trestu. Ich hlavné mesto, ktoré bolo oporou ich pýchy a namyslenosti, bude kruto zničené. Ani Ježiš sa im už viac neukáže. Príde až na konci sveta, aby aj ich súdil. Vtedy ho znova uvidia.
 1 Pred opisom umučenia Ježišovho kladú traja prví evanjelisti Ježišovu reč; v nej predpovedá a) skazu Jeruzalema, na ktorú už upozornil farizejov (Mt 23, 38), a b) koniec sveta. — Keďže ide o posledné udalosti života na zemi, menujeme túto kázeň eschatologickou rečou, t. j. rečou o posledných udalostiach. Apoštoli totiž tak položili otázku Ježišovi: a) kedy nastane skaza Jeruzalema a b) aké znaky sa ukážu pred príchodom Ježišovým na súd? Apoštoli boli toho presvedčenia, že skaza Jeruzalema nastane bezprostredne pred druhým príchodom Ježišovým na súd sveta (parúzia).

dy sa mnohí pohoršia a budú sa navzájom udávať a nenávidieť. Mnoho falošných prorokov vystúpi a zvedú 11 mnohých. A keďže zmohutnie nepravosť, v mnohých 12 vychladne láska. Kto však vytrvá až do konca, ten bude 13 spasený. A ohlasovať sa bude toto evanjelium po celom 14 svete na svedectvo všetkým národom, a až potom príde koniec.

Predznaky skazy Jeruzalema. — Keď 15* teda na posvätnom mieste uzriete ohavné spustošenie, o ktorom hovorí prorok Daniel — kto toto číta, nech to pochopí —, | vtedy tí, čo sú v Judsku, nech utekajú 16 do vrchov. Kto bude vtedy na streche, nech nesostu- 17 puje, aby si vzal niečo z vecí v dome. A kto bude na poli, nech sa už nevracia domov vziať si vrchný oblek. Beda vtedy ženám v požehnanom stave a tým, čo v tých 19 dňoch pridávajú. Preto modlite sa, aby ste nemuseli 20 utekať v zime alebo vo sviatočný deň.

Veľké súženie. — Lebo vtedy nastane veľké 21 súženie, akého nebolo od počiatku sveta až doteraz, a ani viac nebude. A keby tie dni (utrpenia) neboly skrá- 22 tené, ani jediný človek by sa nezachránil. No pre vyvo- lených skrátia sa tie dni. Ak by vám vtedy niekto 23 povedal: »Hľa, tu je Kristus«, alebo: »Tamto je«, — neverte! Lebo vystúpia i falošní mesiáši a iní falošní 24 proroci a budú robiť veľké znamenia a zázraky, aby podľa možnosti zvedli aj vyvolených. Hľa, predpove- 25 dám vám to. | Keby vám teda povedali: »Hľa, na púšti je«, — nevychádzajte! — »Hľa, skrýva sa v komorách«, — neverte! Lebo ako blesk zažiarí na východe a za- 27 svieti až po západ, taký bude aj príchod Syna človeka.

15—20: Mk 13, 14—32; Lk 21, 20—33.

(Porovnaj Dan 11, 31; 12, 11.) „Ohavné spustošenie“ je naj- 15 skôr všetka tá pohroma, ktorú páchali v meste Jeruzalema a v samom chráme tzv. zelóti v časoch pred dobytím Jeruzalema za židovskej vojny v r. 66—70. Vraždili tam, rabovali a páchali 16 nelýchané svätokrádeže, takže sväté miesto bolo v najväčšej miere zneuctené.

*28 Kdekoľvek bude ležať mŕtvola, tam sa shromaždia aj supy.

Druhý príchod Kristov na svet. —

29 Hneď po súžení týchto dní slnko sa zatmie, mesiac nevydá svoje svetlo, aj hviezdy budú padať s neba a pevnosti
30 nebies sa otrasú. Vtedy sa ukáže znamenie Syna človeka na nebi a kviliť budú všetky národy sveta a uzrú
31 Syna človeka prichádzať na oblakoch neba s veľkou mocou a velebnosťou. Potom rozpošle svojich anjelov
za mohutného zvuku trúb, a shromaždia jeho vyvolených so štyroch svetových strán, od jedného konca neba až
po druhý.

32 *Podobenstvo o figovníku.* — Od figovníka však naučte sa podobenstvo. Keď mu ratolesť
33 nladne a pučí listie, viete, že blízko je leto. Tak aj vy, keď toto všetko uzriete, vedzte, že je už blízko, predo
*34 dvermi. Veru, vravím vám, nepominie sa toto pokolenie, kým sa toto všetko nestane. Nebo a zem sa pominú,
35 ale moje slová sa nepominú.

36 *Výzva bedliť.* — O tom dni a tej hodine nikto nevie, ani anjeli v nebi, iba sám Otec.

37 Ale ako to bolo za čias Noemových, tak to bude aj
38 pri príchode Syna človeka. Ako totiž v dňoch pred potopou ľudia jedli, pili, ženili sa a vydávali až do
39 toho dňa, keď Noe vošiel do korába, a nič nezbadali, kým neprišla potopa a nesmietla všetkých, tak bude
40 aj pri príchode Syna človeka. Vtedy budú dvaja na

36—44: Mk 13, 33—37; Lk 21, 34—36; 17, 26—34; 12, 39—46.

28 Ako supy (lat. aquilae = orly, podľa súvislosti skôr supy) zacítia svoju korisť a prudkým letom ženú sa na mŕtvolu, tak prudko príde i Pán na súd, keď nadíde jeho chvíľa. Iný výklad: Vtedy spravodliví budú túžbou letieť k svojmu Spasiteľovi, ako keď rýchle supy sa ženú vzduchom.

34—36 Na otázku apoštolov: Kedy nastane skaza Jeruzalema? — odpovedá Ježiš (Mt 24, 33), že je už blízko, predo dvermi. — „Toto pokolenie“ sú vrstovníci Ježišovi. Dožijú sa toho, čo im o Jeruzaleme predpovedal. — Na druhú otázku: Kedy bude koniec sveta? — odpovedal, že o tom dni a o tej hodine nikto nevie... (24, 36).

poli: jeden bude vzatý a druhý sa ponechá. Dve (ženy) 41
budú mlieť na mlyne: jedna bude vzatá a druhá sa
ponechá.

Bedlite teda, lebo neviete, v ktorú hodinu príde váš 42
Pán. | Toto si však uvážte: Keby hospodár vedel, o ktorej 43
nočnej stráži príde zlodej, veruže by bedlil a nedal
by si podkopať dom. Preto aj vy buďte pripravení, le- 44
bo Syn človeka príde v hodinu, o ktorej sa ani ne-
nazdáte.

Verný a zlý správca domu. — Kto je te- 45*
da takým verným a opatrným sluhom, že ho pán usta-
noví nad svojou čeladou, aby jej na čas dával pokrm?
Blažený sluha, ktorého pán pri svojom príchode nájde 46
tak si počínať. Veru, vravím vám, ustanoví ho nad 47
celým svojím majetkom. Keby však ten sluha bol 48
zlý a povedal by si v srdci: »Pán môj odkladá s prí-
chodom«, | a začal by biť svojich spolusluhov, jesť a 49
piť z ôpilcami, | pán toho sluha príde v deň, keď sa 50
ani nenazdá, a v hodinu, o ktorej nevie, | a odstráni ho 51
a určí mu podiel medzi pokrytcami, kde bude plač a
škripanie zubmi.

Podobenstvo o desiatich pannách. —
Vtedy bude kráľovstvo nebeské podobné desiatim pan- 25
nám, ktoré si vzaly lampy a vyšly v ústrety ženichovi
[a neveste]. Päť z nich bolo bláznivých a päť rozum- 2
ných. Bláznivé panny mali lampy, ale oleja si so sebou 3
nevzaly. Rozumné panny si však vzaly s lampami aj 4
oleja do svojich nádob. Ale keď ženich dlho meškal, 5
všetkým sa začalo driemať a zaspaly. O polnoci však 6
strhol sa krik: »Hľa, ženich už prichádza, vyjdite mu
v ústrety!« Vtedy vstaly všetky panny a pristrojily si 7
lampy. | Tu bláznivé panny povedali rozumným: »Daťe 8
nám zo svojho oleja, lebo naše lampy nám hasnú.« Roz- 9

Podobenstvá o vernom správcovi domu (24, 45—51), o de- 45
siaticich pannách (25, 1—13) a o piatich talentoch (24, 14—30) sú
názorným napomenutím a výzvou bedliť (24, 37—44). Každé
z nich nám hovorí: Maj pripravenú svoju dušu pre každú
chvíľu!

* Písmo sv. Nového zákona.

- umné panny im odpovedaly: »Aby azda nebolo ani vám, ani nám málo, preto radšej idte k predavačom a kúpte si!« Kým však tie odišly nakúpiť si (oleja), prišiel ženích, a ktoré boli pripravené, vošly s ním na svadbu, a dvere sa zatvorily. Konečne došly aj ostatné panny a hovorily: »Pane, Pane, otvor nám!«
- 12 Ale on im povedal: »Veru, vravím vám, nepoznám vás.«
- 13 Preto bedlite, lebo neviete ani dňa, ani hodiny!
- 14 *Päť talentov.* — Tak to bude (s kráľovstvom nebeským), ako keď si istý človek pri svojom odchode povolal sluhov, aby im (do správy) odovzdal svoj majetok. Jednému dal päť talentov, inému dva a tretiemu jeden, každému podľa jeho schopnosti. A hneď potom odcestoval. Tu ten, čo dostal päť talentov, odišiel, kupčil s nimi a získal iných päť. Podobne i ten, ktorý dostal iba dva talenty, získal ďalšie dva. No ten, čo dostal iba jeden talent, odišiel a zakopal ho do zeme a tak ukryl peniaz svojho pána. Po dlhom čase však navrátil sa pán týchto sluhov a kázal im vyúčtovať. I prišiel ten, ktorý dostal päť talentov, priniesol so sebou iných päť talentov a povedal: »Pane, päť talentov si mi odovzdal, a hľa, ešte iných päť som získal.« Jeho pán mu povedal: »Správne, sluha dobrý a verný! Keďže si bol nad málom verný, nad mnohým ťa ustanovím; vojdí do radosti svojho pána!« Potom prišiel i ten, čo dostal dva talenty, a povedal: »Pane, dva talenty si mi odovzdal, a hľa, ešte iné dva som získal.« Jeho pán mu povedal: »Správne, sluha verný a dobrý! Keďže si bol nad málom verný, nad mnohým ťa ustanovím, vojdí do radosti svojho pána!« Prišiel však aj ten, čo dostal iba jeden talent, a povedal: »Pane, vedel som, že si tvrdý človek, žneš, kde si nesial, a sbieraš, kde si nerozsýpal, preto od strachu odišiel som skryť do zeme tvoj talent. Hľa, tu máš, čo je tvoje.« Tu mu jeho pán odpovedal: »Zlý a lenivý sluha! Vedel si, že žnem, kde som nesial, a zbieram, kde som nerozsýpal; mal si teda moje peniaze odovzdať peňazomencom, a pri ná-

vrate bol by som si vzal, čo je moje, aj s úrokmi. Preto 28
 mu vezmite talent a dajte ho tomu, čo má desať talen-
 tov! Lebo každému, kto už má, sa pridá, aby mal hoj- 29*
 nejšie. Tomu však, kto nemá, odoberie sa i to, čo má.
 A neužitočného sluhu vyhoďte do vonkajšej tmy; tam 30
 bude plač a škripanie zubmi!«

O poslednom súde. — Keď príde Syn člo- 31
 veka vo svojej velebnosti a všetci anjeli s ním, vtedy
 zasadne na trón velebnosti svojej. I shromaždia sa pred 32
 ním všetky národy. A oddelí ovce od kozlov. | A tak 33
 ovce si postaví zprava, kým kozlov zľava. Vtedy povie 34
 Kráľ tým, ktorí budú zprava: »Poďte, požehnaní od
 môjho Otca, zaujmite kráľovstvo, ktoré vám bolo pri-
 pravené od ustanovenia sveta.

Lebo hladný som bol, a dali ste mi jesť; 35
 smädný som bol, a dali ste mi piť;
 ako hosť som prišiel, a priťúlili ste ma;
 nahý som bol, a priodeli ste ma; 36
 chorý som bol, a navštívili ste ma;
 v žalári som bol, a prišli ste ku mne.«

Vtedy mu povedia spravodliví: »Pane, kedy sme 37
 ťa videli hladného, a nasýtili sme ťa, alebo smädného,
 a dali sme ti piť? Kedyže sme ťa videli ako hosťa, a pri- 38
 túlili sme ťa, alebo nahého, a priodeli sme ťa, | alebo 39
 kedy sme ťa videli chorého, alebo v žalári, a prišli sme
 k tebe?«

Kráľ im odpovie: »Veru, vravím vám, čo ste jed- 40
 nému z týchto mojich najmenších bratov urobili, mne
 ste urobili.«

Potom povie i tým, čo mu budú zľava: »Vzdialte sa 41
 odo mňa, zlorečení, do večného ohňa, ktorý je pripra-
 vený diablovej a jeho anjelom.

Lebo hladný som bol, a nedali ste mi jesť; 42
 smädný som bol, a nedali ste sa mi napiť;

Kto milosť Božiu dobre používa, s ňou spolupôsobí, obsiahne 29
 od Boha ešte väčšiu pomoc. Kto by však svoj dar, daný od Bo-
 ha, nechcel usilovne využiť, stratí aj to, čo predtým obsiahol.

- 43 ako hosť som prišiel, a neprítúľili ste ma;
nahý som bol, a nepriodeli ste ma;
chorý som bol a v žalári, a nenavštívili ste ma.«
- 44 Vtedy mu odpovedia aj oni a budú sa ho pýtať:
»Pane, kde sme ťa videli hladného alebo smädného
alebo ako hosťa alebo nahého alebo chorého alebo v žalári,
a neposlúžili sme ti?«
- 45 Vtedy im odpovie: »Veru, vravím vám, čokoľvek ste
neurobili jednému z týchto najmenších, ani mne ste
to neurobili.«
- 46 A pôjdu títo do večného trápenia, spravodliví však
do večného života.“

Ježišovo utrpenie, smrť a pochovanie, 26—28.

Streda Veľkého týždňa.

- 26 *Usnesenie veľrady.* — Keď Ježiš dokončil
2 všetky tieto reči, povedal svojim učeníkom: | „Viete,
že o dva dni bude Veľká noc, a Syna človeka vydajú,
aby ho ukrižovali.“
- 3 Vtedy sa shromaždili veľkňazi a starší z ľudu vo dvo-
4 rane veľkňaza, ktorý sa menoval Kajfáš, | a usniesli sa,
5 že sa podvodne zmocnia Ježiša a že ho zabijú. Ale si
povedali: „Nie vo sviatočný deň, aby nepovstala vzbu-
ra medzi ľuďom.“

*Ježiša pomažú drahou masťou v Be-
6 tánii.* — Keď však bol Ježiš v Betánii, v dome Šimo-
7 na Malomočného, | pristúpila k nemu žena s alabastro-
vou nádobou drahocennej masti a vyliala mu ju na
8 hlavu, keď bol za stolom. Keď to učenici videli, na-
9 mrzeli sa a povedali: „Načo takéto márnenie? | Veď
10 mohlo sa to drahocennejšie dať chudobným.“ Keď to
Ježiš zbadal, povedal im: „Čo robíte fažkosti tejto že-
11 ne? Veď mi dobrý skutok urobila. | Lebo chudobných
vždy budete mať medzi sebou, mňa však nebudete mať

1—5: Mk 14, 1—2; Lk 22, 1—2.

6—13: Mk 14, 3—9; Jn 12, 1—8.

vždy. Keď totiž túto masť vyliala na moje telo, už vo-¹²
pred mi to spravila na pohreb. Veru, hovorím vám,¹³
kdekoľvek sa po svete bude kázať toto evanjelium, bu-
de sa na jej pamiatku aj o tom hovoriť, čo urobila.“

Judášova dohoda so Židmi. — Vtedy¹⁴
odišiel jeden z dvanástich, ktorý sa volal Judáš Iška-
riotský, ku veľkňazom | a spýtal sa ich: „Čo mi chce-^{15*}
te dať, keď vám ho zradím?“ Oni mu určili tridsať
strieborných. A od toho času hľadal príležitosť, aby¹⁶
ho zradil.

Zelený štvrtok.

Príprava veľkonočného baránka. —
Prvého dňa nekvasených chlebov pristúpili k Ježišovi^{17*}
učeníci s otázkou: „Kde chceš, aby sme ti pripravili jesť
veľkonočného baránka?“ On však odpovedal: „Idte do^{18*}
mesta k istému človekovi a povedzte mu: »Učiteľ ti
odkazuje: Môj čas je blízko, u teba budem so svojimi
učeníkmi jesť veľkonočného baránka.«“ Učeníci vyko-¹⁹
nali, ako im Ježiš rozkázal, a pripravili mu veľkonoč-
ného baránka.

Keď sa zvečeriло, zaujal miesto za stolom spolu s dva-²⁰
ástimi [učeníkmi]. A keď jedli, povedal im: „Veru, vra²¹
vím vám, jeden z vás ma zradí.“ Zarmútili sa veľmi a²²
začali sa ho po jednom vypytovať: „Azda som to ja,

14—16: Mk 14, 10—11; Lk 22, 3—6.

17—25: Mk 14, 12—21; Lk 22, 7—18; 22, 22—23; Jn 18, 21—30.

Tridsať strieborných peňazí (asi „šiklov“) rovná sa hodno-¹⁵
te asi 200 predvojnových korún. Bola to cena otroka. Iba Jozef
syn Jakubov, bol predaný za 20 strieborných peňazí. (Gn 37, 28;
ináč Zach 11, 12—13.)

Slávnosť Veľkej noci u Židov trvala osem dní. Cez ten čas¹⁷
jedli nekvasený chlieb (azyma, u nás známa ako „maces“), preto
sa volá veľkonočný sviatok u Židov aj slávnosťou nekvasených
chlebov. Slávnosť sa konala od 14. do 21. nízana (jarný mesiac),
asi druhá polovica marca a prvá apríla.

Majiteľ domu v Jeruzaleme, ku ktorému Ježiš posielala svo-¹⁸
jich učeníkov, bol priateľom Ježišovým. Dá sa predpokladať, že
sa Ježiš už predtým dohodovil s ním o tom, že u neho budú mať
slávnosť veľkonočnú večeru. Porovnaj Mk 14, 14*.

- 23 Pane?“ On im však odpovedal: „Kto si so mnou omá-
 24 ča ruku v mise, ten ma zradí. Syn človeka síce ide,
 ako je o ňom napísané, ale beda tomu človekovi, ktorý
 zradí Syna človeka, Tomu človekovi by bolo lepšie,
 *25 keby sa nebol narodil.“ Ale ozval sa Judáš, ktorý ho
 zradil, a pýtal sa: „Učiteľ, som to azda ja?“ On mu
 odpovedal: „Ty si to.“

Ježiš ustanovuje Svätosť Oltárnu.

- *26 — Keď teda večerali, Ježiš vzal chlieb, požehnal ho,
 lámal a dával svojim učeníkom, vraviac: „Vezmite a
 27 jedzte, toto je moje telo!“ A vzal kalich, vďaka vzdá-
 28 val a dal im ho, vraviac: „Pite z neho všetci, | toto je
 totiž moja krv [Nového] zákona, ktorá sa vyleje za
 *29 mnohých na odpustenie hriechov. No hovorím vám, že
 odteraz nebudem piť z tohto viničného plodu až do toho
 dňa, keď ho budem piť s vami nový v kráľovstve svoj-
 ho Otca.“

Ježiš predpovedá, že ho Peter zaprie.

- *30 — A keď zaspievali chválospev, vyšli na Olivový vrch.
 31 Vtedy im Ježiš povedal: „Vy všetci sa pohoršíte na mne
 a tejto noci. Lebo je napísané: *Udriem pastiera, a rozprfch-*

a Zach 13, 7.

26—29: Mk 14, 22—25; Lk 22, 19—20; 1 Kor 11, 23—25.

30—35: Mk 14, 26—31; Lk 22, 31—34; Jn 18; 36—38.

- 25 Odpoveď, ktorou Ježiš označil Jánovi Judáša ako zradcu,
 bola povedaná celkom ticho, takže ostatní apoštoli si ju alebo
 nevšimli alebo ju ani nepočuli (porovnaj Jn 13, 28).
- 26-28 Týmito slovami Spasiteľ ustanovil sv. omšu a prevel. Svä-
 tosť Oltárnu, spolu aj svätosť posvätenia kňazstva (Trid. snem,
 sess. 22, c. 1).
- 29 Ježiš sa lúči so svojimi učeníkmi. Smysl jeho slov je:
 V nebi bude nová hostina, ale nie toho druhu, ako je tu na svete
 napr. veľkonočná večera. Tam v nebi nastúpi jej dokonalejšie
 splnenie — večná blaženosť. Slová Ježišove nevzťahujú sa na
 eucharistický kalich, ale na druhý kalich, ktorý patril ešte k veľ-
 konočnej večeri. Ide o významovú zámenu, pri ktorej kalich a
 pitie z kalicha (teda len jedna čiastka) zastupuje celú hostinu.
 Ako by povedal: Terajšia veľkonočná slávnosť je predobrazom
 budúcej blaženého života v nebi. Porovnaj Mk 14, 25*.
- 30 Veľkonočná večera sa končila spievaním žalmov, a to žal-
 mov 113—117, 22 a 133.

nu sa ovce stáda. Ale po svojom vzkriesení predídem 32
 vás do Galiley. Tu sa ozval Peter a povedal mu: „Ke- 33
 by sa aj všetci pohoršili na tebe, ja sa nikdy nepohor-
 šim.“ Ježiš mu povedal: „Veru, hovorím ti, že tejto 34
 noci, skôr ako sa kohút ozve, tri razy ma zaprieš.“ Pe- 35
 ter mu povedal: „Keby som aj zomrieť mal s tebou,
 nezapriem ťa.“ Podobne hovorili aj všetci (ostatní) uče-
 níci.

Ježišova modlitba v záhrade Getsemani. — Potom prišiel s nimi Ježiš do záhrady, kto- 36
 rá sa volá Getsemani, a povedal svojim učeníkom:
 „Sadnite si tu, zakiaľ odídem tamto a pomodlím sa.“
 I vzal so sebou Petra a dvoch Zebedejových synov. 37
 Tu sa začal zarmucovať a cítiť úzkosť. | Vtedy im po- 38
 vedal: „Smutná je moja duša až na smrť. Ostaňte tu
 a bedlite so mnou!“ A keď trocha poodišiel, padol na 39
 tvár, modlil sa a hovoril: „Otče môj, ak je možné, nech
 ma minie tento kalich. No nie ako ja chcem, ale ako 40
 ty.“ A keď sa vrátil k svojim učeníkom, našiel ich 40
 spať. I povedal im: „Teda nevládali ste ani hodinu
 so mnou bedliť? Bedlite a modlite sa, aby ste neprišli 41*
 do pokušenia. Duch je síce ochotný, ale telo slabé.“

I druhý raz sa vzdialil od nich a znova sa mod- 42
 lil: „Otče môj, ak ma nemôže minúť tento kalich bez
 toho, žeby som z neho pil, nech sa stane tvoja vôľa!“
 Keď sa vrátil k nim, znova ich našiel spať; ich oči boli 43
 totiž obťažené. | I nechal ich. Znova sa vzdialil a mod- 44
 lil sa po tretí raz tými istými slovami. Potom prišiel 45
 k svojim učeníkom a povedal im: „Spite len ďalej a
 odpočívajte. Hľa, priblížila sa hodina, v ktorú sa Syn
 človeka vydá hriešnikom do rúk. Vstaňte a poďme! 46
 Hľa, priblížil sa môj zradca.“

36—48: Mk 14, 32—42; Lk 22, 39—46.

Pokúšanie hrozilo apoštolom najmä z toho, že pri utrpení Je- 41
 žišovom pocítia trpké sklamanie a zakolíšu vo svojej oddanosti
 voči Ježišovi. Ich presvedčenie o jeho mesiášskej dôstojnosti bolo
 ešte neujasnené.

47 *Judáš zrádca Pána.* — Kým ešte hovoril, hľa, prišiel Judáš, jeden z dvanástich, a s ním veľký zástup ľudí, ozbrojených mečmi a kyjmi, [vyslaných] 48 od veľkňazov a starších z Iudu. Zradca však dal im znak slovami: „Koho pobozkám, to je on, chyďte ho!“ | 49 A hneď pristúpil k Ježišovi a povedal: „Zdrav buď učiteľ!“ — a pobozkal ho. Ježiš sa ho však opýtal: „Priateľ, načo si prišiel?“ — Vtedy pristúpili (k nemu ostatní), 50 položili ruky na Ježiša a zajali ho. A hľa, jeden z tých, čo boli s Ježišom, napnul ruku a vytasil meč, 51 udrel ním veľkňazovho sluhu a odťal mu ucho. Vtedy mu Ježiš povedal: „Vlož svoj meč na jeho miesto! Lebo 52 všetci, čo siahajú po meči, mečom zahynú. Alebo sa nazdávaš, že nemôžem požiadať svojho Otca, ktorý by mi hneď dal na pomoc viac ako dvanásť plukov anjelo- 53 v? Akože sa potom splnia Písma, že sa to tak má stať?“

54 V tú hodinu povedal Ježiš zástupom: „Vyšli ste ma zajat s mečmi a kyjmi ako zločinca. Každodenne som 55 sedával u vás v chráme a učil, a nezajali ste ma.“ Ale toto všetko sa stalo, aby sa splnili písma prorokov. 56 Vtedy ho všetci učeníci opustili a rozutekali sa.

Veľký piatok

57 *Ježiš pred najvyššou radou.* — Tí však, čo zajali Ježiša, odviedli ho k veľkňazovi Kajfášovi, 58 kde sa shromaždili zákoníci a starší (z Iudu). Peter šiel za ním zďaleka až po nádvorie veľkňazovo; a keď sa dostal dnu, prisadol si k sluhom, aby videl, ako sa to 59 skončí. Veľkňazi však a celá rada sháňali nepravdivé svedectvá proti Ježišovi, aby ho mohli na smrť odsúdiť. Ale nenašli, hoci sa dostavilo mnoho falošných sved- 60 kov. Napokon prišli dvaja falošní svedkovia | a vraveli: „Tento povedal: »Môžem zboriť chrám Boží a za tri 61 dni ho zasa vystaviť.«“ Tu povstal veľkňaz a pýtal sa ho: „Nič neodpovedáš na to, čo títo svedčia proti tebe?“ | 62 Ale Ježiš mlčal. No najvyšší kňaz mu povedal: „Zapri-

47—56: Mk 14, 43—52; Lk 22, 47—53; Jn 18, 1—11.

57—68: Mk 14, 53—65; Lk 22, 63—71; Jn 18, 12 a n.

sahám ťa na živého Boha, aby si nám povedal, či si ty Mesiáš, Syn Boží?“ Ježiš mu odpovedal: „Áno, som. 64*
Ba poviem vám: Odteraz uvidíte *Syna človeka sedieť a na pravici moci [Božej] a prichádzať na oblakoch nebeských.*“ Vtedy si najvyšší kňaz roztrhol rúcho a povedal: „Rúhal sa Bohu! Vari potrebujeme ešte svedkov? Hľa, sami ste teraz počuli (jeho) rúhanie. | Čo sa 66
vám vidí?“ Oni však odpovedali: „Zasluhuje si smrť!“

Potom mu plivali do tvári a tľkli ho pästami. Iní ho 67
zasa zauškovali | a vraveli: „Mesiáš, uhádni, kto ťa 68
udrel?“

Peter zapiera svojho Pána. — Peter 69
však sedel vonku na nádvorí. Tu prišla k nemu akási
slúžka a hovorila: „Aj ty si bol s Ježišom Galilejským.“ Ale on to pred všetkými zaprel a povedal: 70
„Neviem, čo hovoríš.“ | A keď vychádzal bránou, videla ho iná slúžka a povedala okolostojacim: „Aj tento bol s Ježišom Nazaretským.“ A znova zaprel s pri- 72
sahou: „Nepoznám toho človeka.“ | Krátko potom priblížili sa tí, ktorí (tam) stáli a vraveli Petrovi: „Na- 73
ozaj, i ty si jeden z nich, veď aj tvoja reč ťa prezrádza.“ | Vtedy sa začal preklínať a prisahať: „Nepo- 74
znám toho človeka.“ A hneď sa ozval kohút. | Tu si Peter spomenul na slovo Ježišovo, ktorým mu oznámil: 75
„Skôr než sa kohút ozve, tri razy ma zaprieš.“ I vyšiel a horko zaplakal.

Ježiša odvádzajú k Pilátovi. — Keď na- 27
stalo ráno, radili sa veľkňazi a starší z ľudu o Ježišovi
a usniesli sa, že ho usmrtia. Preto ho sviazaného od- 2*
viedli a odovzdali vladárovi Pilátovi.

a Dan 7, 13.

69—75: Mk 14, 53—65; Lk 22, 63—71.

1—2: Mk 15, 1; Lk 23, 1; Jn 18; 28.

Sediť na pravici moci Božej znamená vládnuť spolu s Bohom. Príde na oblakoch ako večný sudca. Ako by im bol povedal: Syna človeka nechápete teraz, lebo na jeho vonkajšku niet ani stopy jeho budúcej slávy a moci. A predsa uzriete ho raz zaskvieť sa božskou velebnosťou.

Ak židovská veľrada (sanhedrin) za vlády Rimanov odsú- 2
dila niekoho na smrť, musel rozsudok potvrdiť rímsky vladár,
aby sa stal právoplatným a mohol sa previesť.

3 *Judáš si zúfa.* — Keď Judáš, ktorý ho zradil, videl, že (Ježiša) odsúdili na smrť, ľútosťou pohnutý vrátil tridsať strieborných veľkňazom a starším z ľudu | so slovami: „Zhrešil som, lebo som zradil nevinnú krv.“ Ale oni povedali: „Čo nás do toho? To je tvoja vec!“ I zahodil strieborné peniaze v chráme a vzdialil sa. Potom odišiel a obesil sa. | No veľkňazi posbierali tie peniaze a povedali: „Nesmú sa vhodiť do (chrámovej) pokladnice, lebo je to cena krvi.“ Poradili sa teda a kúpili za ne hrnčiarovo pole na pochovávanie cudzincov. Preto až podnes sa volá to pole Pólom krvi. Vtedy sa splnilo, čo predpovedal prorok Jeremiáš:

a *A vzali tridsať strieborných,
cenu oceneného,
ktorého takto ocenili synovia Izraelovi.*

10 *A dali ich za pole hrnčiarovo;*

b *tak mi uložil Pán.*

11 *Ježiš pred Pilátom.* — Ježiša však postavili pred vládára (Piláta), a vládár sa ho pýtal: „Si ty kráľ židovský?“ Ježiš mu odpovedal: „Áno, som.“ 12 A keď veľkňazi a starší (z ľudu) na neho žalovali, nič neodpovedal. Vtedy mu Pilát povedal: „Nepočuješ, aké veľké veci proti tebe svedčia?“ Ale (Ježiš) mu neodpovedal ani na jediné slovo, takže sa vládár veľmi divil.

15 Ale vládár mal obyčaj, že na (veľkonočný) sviatok prepúšťal jedného väzňa, ktorého si žiadali. Mal 17 vtedy povestného väzňa, ktorý sa volal Barabáš. Shro-

a Zach 11, 12—13.

b Jer 32, 6—10.

11—23: Mk 15, 1—15; Lk 23, 1—25; Jn 18, 18—19 a 26.

9-10 Toto miesto zdá sa byť ozvenou prorociev zčiasťky Jeremiáša (32, 6 a n.; 18, 2 a n.) a zčiasťky Zachariáša (11, 12 a n.). Evanjelista však celé miesto pripisuje jedinému Jeremiášovi. Zachariáša azda náročky vynechal, alebo sa pri opisovaní stalo, že celé miesto bolo len Jeremiášovi pripisované a meno Zachariášovo bolo vynechané; alebo Jeremiáša uvádza azda preto, lebo evanjelistovi šlo o kúpu poľa, a nie tak o presný údaj počtu tridsať strieborných.

maždeným teda Pilát povedal: „Koho chcete, aby som vám prepustil: Barabáša alebo Ježiša, ktorý sa volá Kristus?“ Vedel totiž, že ho iba zô závidia vydali. 18

A keď sedel na súdnej stoliči, odkázala mu jeho manželka: „Nemaj nič s tým spravodlivým, lebo veľa som dnes vytrpela pre neho vo sne.“

No veľkňazi a starší nahovorili zástupy, aby ziadali Barabáša, Ježiša však zahubili. Ale vládár sa ich opýtal: „Ktorého si z týchto dvoch žiadate prepustiť?“ Oni odpovedali: „Barabáša!“ Povedal im Pilát: „Čo teda mám urobiť s Ježišom, ktorý sa volá Mesiáš?“ Od- povedali všetci: „Ukrižovať ho!“ Vládár sa ich opý- tal: „Ale čože zlého urobil?“ Oni však ešte väčšmi kri- čali: „Ukrižovať ho!“ 23

Pilát odsudzuje Ježiša na smrť. — Keď Pilát videl, že nič nepomôže, ba že pobúrenie ešte vzrastá, vzal vodu, umyl si pred zástupom ruky a vyhlásil: „Nemám viny na krvi tohto spravodlivého. Vy sa budete za ňu zodpovedať.“ A všetok ľud odpove- dal: „Jeho krv na nás a na naše deti!“ 25

Ježiša tŕním korunujú. — Vtedy im prepustil Barabáša. Ježiša však dal zbičovať a vydal ho, aby ho ukrižovali. 26

Vtedy vládarovi vojaci odviekli Ježiša do radného domu, kam priviedli na neho celú kohortu (vojakov). Vyzliekli ho a zahalili do šarlátového plášťa. Uplietli veniec z tŕnia, položili mu ho na hlavu a do pravej ruky (mu dali) trstinu. Potom padali pred ním na kolena a posmievali sa mu slovami: „Zdrav buď, kráľ židovský!“ I pľuli na neho, brali mu trstinu z ruky a bili ho ňou po hlave. 28-29 30

Križová cesta. — A keď sa mu naposmievali, 31

26—30: Mk 15, 16—19; Jn 19, 2—5.

31—44: Mk 15, 20—32; Lk 23, 26—43; Jn 19, 17—24.

Rímsky vládár mal svoje riadne sídlo v Cézarei. Na veľko- nočné sviatky, asi z bezpečnostných príčin, došiel do Jeruzale- ma a sídlil v úradnej budove, v „prétoriu“; tam koňal aj súdy. 27

vyzliekli ho z plášťa, obliekli mu jeho rúcho a viedli ho, aby ho ukrižovali.

- 32 Keď však vychádzali, postretli človeka z Cyrény,
 *33 menom Šimona. Tohto prinútili vziať mu kríž. | A prišli
 na miesto, ktoré sa volá Golgota, čo znamená: Lebeč-
 *34 né miesto. | I dali mu piť víno, smiešané so žľcou. Ale
 35 keď ochutnal, nechcel piť. Keď ho potom ukrižovali,
 losovaním si rozdelili jeho rúcho [aby sa splnilo slovo,
 čo predpovedal prorok:

a *Rozdelili si moje rúcho
 a o môj odev losovali].*

- 36-37 Potom si sadli a strážili ho. | A nad jeho hlavou umie-
 stili nápis s udaním jeho viny: „Toto je Ježiš, kráľ
 38 židovský.“ Vtedy ukrižovali s ním aj dvoch lotrov, jed-
 ného zprava, druhého zľava.

- 39 Tí však, čo tade prechádzali, rúhali sa mu, potria-
 40 sali hlavami | a hovorili: „Aha, ty, čo zboríš chrám
 Boží a za tri dni ho znova postavíš, seba samého za-
 41 chráň! Ak si Syn Boží, sostúp s kríža!“ | Podobne sa
 mu posmievali i veľkňazi spolu so zákoníkmi a starší-
 42 mi a vraveli: „Iných zachraňoval, seba samého nevie
 zachrániť. Ak je kráľom Izraela, nech teraz sostúpi
 43 s kríža, a my mu uveríme. Dôveroval v Boha, nech ho
 teraz vyslobodí, ak chce. Veď povedal: »Syn Boží som.«“
 44 A tak isto ho tupili aj lotri, čo boli s ním ukrižovaní.“

- 45 *Ježiš na kríži umiera.* — Od šiestej až do
 46 deviatej hodiny nastala tma po celom kraji. Okolo de-
 viatej hodiny Ježiš zvolal veľkým hlasom: „Eli, Eli,
 lamma sabaktani?“ — Čo znamená: „Bože môj, Bože

a Ž 21, 19.

45—50: Mk 15, 33—41; Lk 23, 44—49; Jn 19, 28—30.

- 33 Golgota je aramejské slovo; znamená lebku (zaiste taký bol
 var miesta, preto „Lebečné miesto“).

- 34 „Žlč“ nemáme tu rozumieť doslovne, ide tu o istú horkú te-
 kutinu (Mk 15, 23), ktorá mala omámiť odsúdeného na smrť a
 tak ho zbaviť, aspoň čiastky jeho hrozných múk. Preto Ježiš,
 keď okúsil tento nápoj, neprijal ho, aby mohol trpieť v plnej
 miere a pri jasnom vedomí.

môj, prečo si ma opustil?“ Keď to niektorí z okolostojacích počuli, vraveli: „Tento volá Eliáša.“ | A jeden z nich hneď pribehol, vzal špongiu, naplnil ju octom, nastokol na trstinu a dával mu piť. No ostatní hovorili: „Nechaj, aby sme videli, či ho príde Eliáš vyslobodiť.“ Ježiš však znova zvolal veľkým hlasom a vypustil ducha.

Udalosti po smrti Ježišovej. — A hľa, roztrhla sa opona v chráme na dve čiastky od hora až dolu, zem sa zatriasla a skaly sa pukaly. Otvorily sa i hroby a mnohé telá svätých, čo boli zosnuli, vstaly. Po jeho vzkriesení vyšli aj oni z hrobov, prišli do sväteho mesta a ukázali sa mnohým.

Stotník však a tí, čo spolu s ním strážili Ježiša, keď videli zemetrasenie a to, čo sa dialo, veľmi sa báli a vraveli: „Naozaj, tento bol Syn Boží!“

Boly tam a zďaleka sa dívaly mnohé ženy, ktoré prišli sem za Ježišom, aby mu posluhovaly, | medzi ktorými bola Mária Magdaléna, Mária, matka Jakubova a Jozefova, a matka Zebedejových synov.

Ježiša pochovávajú. — Keď sa však zvečerilo, prišiel istý bohatý človek z Arimatey, menom Jozef, ktorý aj sám bol žiakom Ježišovým. Tento zašiel k Pilátovi a vyžiadal si Ježišovo telo. Vtedy Pilát rozkázal vydať mu telo. Jozef vzal telo a zavinul ho do čistého plátna. I položil ho do svojho nového hrobu, ktorý si bol vytesal do skaly. Ku vchodu do hrobu privalil veľký kameň a odišiel. Bola však tam Mária Magdaléna a druhá Mária, ktoré sedely oproti hrobu.

Biela sobota.

Stráž pri Ježišovom hrobe. — Nasledujúceho dňa, ktorý svitol po prípravnom dni, shromaž-

57—61: Mk 15, 42—47; Lk 23, 50—56; Jn 19, 38—42.

„Druhá Mária“, pokrvná Márie, matky Ježišovej, je manželka Kleofášova a matka Jakuba, „brata“ Ježišovo (porovnaj Mt 12, 46).

Prípravným dňom sa volal deň pred sobotou (teda piatok) lebo v ten deň si pripravili na sviatok potrebné veci, najmä

- 63 dili sa veľkňazi a farizeji k Pilátovi | a povedali: „Pane, rozpamätali sme sa, že nám ten zvodca ešte zaživa po-
 64 vedal: »Po troch dňoch vstanem.« | Rozkáz teda strá-
 žiť hrob až do tretieho dňa, aby azda neprišli jeho
 65 učeníci, neukradli ho a nepovedali ľudu: »Vstal z mŕt-
 vých.« A bude posledný blud horší ako prvý.“ | Pilát
 im povedal: „Máte stráž. Idte a strážte, ako viete.“
 66 Odišli teda a zabezpečili hrob tým, že zapečatili kameň
 a (postavili) stráž.

Vzkriesenie Ježišovo a zakončenie jeho pobytu na zemi, hl. 28.

Veľkonočná nedeľa.

Nábožné ženy pri hrobe Ježišovom. —

- 28 Keď sa pominula sobota, na úsvite prvého dňa týždňa
 prišla Mária Magdaléna a druhá Mária pozrieť si hrob.
 2 A hľa, nastalo veľké zemetrasenie, lebo anjel Pána so-
 stúpil s neba, prikročil k hrobu, odvalil kameň a sadol
 3 si naň. Jeho zjav bol ako blesk a jeho rúcho ako sneh.
 4 Strážnici od strachu pred ním sa zatriasli a ostali ako
 5 mŕtvi. Anjel však prehovoril a povedal ženám: „Vy
 6 sa nebojte! Viem totiž, že hľadáte Ježiša, ktorého ukri-
 7 kovali. | Niet ho tu, lebo vstal, ako povedal. Poďte a po-
 8 zrite si miesto, kde spočíval [Pán]. Potom idte chytró,
 9 oznámte to jeho učeníkom, že vstal z mŕtvych. Hľa,
 predchádza vás do Galiley, tam ho uvidíte. Hľa, povedal
 som vám.“
 8 Tu chytró vyšly z hrobu so strachom i s veľkou ra-
 9 dosťou a bežaly to zvestovať jeho učeníkom. A hľa,
 prišiel im Ježiš v ústrety a povedal: „Budte pozdra-
 vené!“ Tu ony pristúpily k nemu, objaly mu nohy a
 10 klaňaly sa mu. Vtedy im povedal Ježiš: „Nebojte sa!

Jedlá, aby v smysle zákona nemuseli narušiť sobotňajší odpo-
 činok. Deň po prípravnom dni je sobota alebo aj koniec sláv-
 nosti, keď už bolo dovolené pracovať alebo úradne veci vyba-
 vovať.

1—10: Mk 16, 1—8; Lk 24, 1—11; Jn 20, 1—18.

Id'te a zvestujte mojim bratom, aby šli do Galiley; tam ma uvidia.“

Židia podplácajú strážcov. — Keď odi- 11
šly, hľa, niektorí zo strážcov došli do mesta a hlásili
veľkňazom všetko, čo sa stalo. Tito sa shromaždili spo- 12
lu so staršími, poradili sa, dali vojakom veľa peňazí | a 13
povedali: „Hovorte: »Jeho učeníci prišli v noci a ukrad-
li ho, kým sme my spali.« A keby sa vládár dopočul 14
o tom, my ho uchlácholíme a vykonáme, aby sa vám
nič nestalo.“ Oni teda vzali peniaze a urobili, ako 15*
ich poučili. A táto zvesť je rozšírená medzi Židmi až
dodnes.

*Apoštoli majú zvestovať evanjelium
celému svetu.* — Jedenásti učeníci odišli do Gali- 16
ley na vrch, kam im bol Ježiš rozkázal. Keď ho uzreli, 17
klaňali sa mu, niektorí však pochybovali. Tu pristú- 18
pil k nim Ježiš a povedal im: „Daná mi je všetka
moc na nebi i na zemi. Id'te teda a učte všetky národy 19*
a krstíte ich v mene Otea i Syna i Duchu Svätého | a 20
naučte ich zachovávať všetko, čo som vám prikázal.
A hľa, ja som s vami po všetky dni až do skončenia
sveta.“

16—20: Mk 16, 14—18.

Až dodnes, t. j. v tom čase, keď Matúš svoje evanjelium 15
písal.

Ježiš rozkazuje apoštolom, aby sa usilovali všetkých ľudí 19-20
získať pre evanjelium a tak ich obrátiť na kresťanstvo. Kresťanmi sa stanú prijatím sv. krstu, a Cirkev ich má potom viesť svojou náukou a prikázaniami Božími a svojimi.

SVÄTÉ EVANJELIUM JEŽIŠA KRISTA PODĽA MARKA.

Úvodné poznámky.

1. Pôvodcom druhého evanjelia je učeník a tlmočník Petrov, sv. Marek. Pôvodne sa menoval Ján. Pochádzal z Jeruzalema. Jeho matka sa volala Mária. V jej dome sa shromažďovali jeruzalemskí kresťania na bohoslužby. Tu klope na bránu aj sv. Peter po svojom zázračnom vyslobodení zo žalára (Sk 12, 12). Keďže bol bratancom levitu Barnabáša (Kol 4, 10), predpokladajú o ňom, že aj sám bol levitom. Sv. Peter ho menuje svojim „synom“ (1 Pt 5, 13). Tým naznačuje, že Marka pokrstil. Sv. Pavol na svojej prvej misijnej ceste, asi roku 45, mal so sebou i Marka. Nevytrval s ním do konca; vrátil sa do Jeruzalema (Sk 12, 25; 13, 5 a 13). Pre neho sa sv. Pavol rozišiel aj s Barnabášom.

Podľa svedectva sv. Otcov Marek je čoskoro potom v Ríme v sprievode sv. Petra, kde aj sám hlásal evanjelium pod dozorom svojho učiteľa. Na žiadosť Rimanov spísal stručný obsah Petrovho kázania, čomu Peter neodporoval, ba podľa istého svedectva sa tomu radoval.

Sv. Petra mohol Marek sprevádzať už i na prvej jeho ceste do Ríma roku 42. Ale sa to nepozdáva veľmi pravdepodobným. Isté je, že v roku 61—63, ba aj neskoršie, nájdeme ho v Ríme v sprievode Pavlovom. Po smrti sv. apoštolov Petra a Pavla — podľa podania — zomrel mučeníckou smrťou. Rok smrti nie je možné s istotou ustáliť.

2. Cirkevné podanie od najstarších čias jednomyselne sv. Markovi pripisuje druhé naše kánonické evanjelium. Najdávnejšie svedectvo o tom nám dáva: Papias (75—150), sv. Irenej († 202), sv. Klement Alexandrijský († 214). Tieto najstaršie svedectvá podávajú správu o tom, že sv. Peter a sv. Marek boli dlho spolu, a tak obsah druhého evanjelia iste úzko súvisí s kázaním sv. Petra.

Obsah druhého kánonického evanjelia potvrdzuje údaje vonkajších svedectiev. Opis niektorých udalostí v evanjeliu je živý a názorný, takže Marek, ktorý sám nebol očitým svedkom udalostí, musel dostať svoje zprávy od svedka, ktorý bol pri nich sám prítomný a vedel ich živo predniesť. Petrova osobnosť

v druhom evanjeliu stojí v popredí. Rozprava je veľmi podrobná, široká a presná, kde ide o uptonženie Petrovo, kým udalosti, pri ktorých bol sv. Peter nad ostatných apoštolov vyznačený, alebo sú zamlčané, alebo len veľmi stručne podotknuté.

3. Prvými čitateľmi Markovho evanjelia boli rímski veriaci, obrátení z pohanstva. Preto v druhom evanjeliu sa vysvetľujú židovské zvyky, bližšie sa určujú miestopisné údaje a názvy; naproti tomu právny poriadok a ustanovizne Rimanov sa predpokladajú u čitateľov ako známe veci. Dalej autor sa neodvoláva na Starý zákon tak často, ako to vidíme u Matúša. Výčitky, robené farizejom, sú krátke.

4. Svojím spisom Marek chcel utvrdiť veriacích v tom presvedčení, že Ježiš je skutočne božskou osobnosťou; jemu ako Synovi Božiemu prislúcha všetka vláda nad prírodou, ako aj nad neviditeľným svetom. Zdôrazňuje moc Ježišovu nad zlými duchmi; o dlhšie reči Kristove nemá veľký záujem, ale tým viac sa usiluje podať priebeh jednotlivých zázrakov. Vyzdvihuje, že apoštolí sú zvlášť ustanovení svedkovia, ktorí majú dosvedčiť božstvo Ježišovo z jeho skutkov. Ich ustanovil, aby pokračovali v diele spásy a kázali evanjelium. Ježiš ich starostlivo pripravil na ich budúci úrad.

5. Čas, kedy sv. Marek napísal evanjelium, nedá sa presne zistiť. Vieme iba toľko, že vzniklo po aramejskom evanjeliu sv. Matúša, ale iste ešte pred Lukášovým evanjeliom. Tak mohlo byť napísané v r. 50—60, a to v Ríme.

6. Opis udalostí u Marka oplýva živostou. Do svojej rozpravy vie vložiť kde-tu slovko, ktorým podfarbí a oživí svoju rozpravu, takže ho pokladajú za umelca v opisovaní jednotlivých podrobností. — Svoju rozpravu začína vystúpením a kázaním sv. Jána Krstiteľa na púšti. Potom opisuje tri roky verejnej činnosti Ježišovej v Galilei (prvý rok 1, 14 — 2, 22, druhý rok 2, 23 — 6, 29 a tretí rok 6, 30 — 13). Posledné udalosti Ježišovho života majú za javisko Jeruzalem (hl. 14—16).

Marek azda najviac pôsobí na cit. Tak podáva život Ježišov, aby čitatelia poznali Ježiša ako skutočného Boha a spolu aj ako človeka.

Verejná činnosť Ježišova, 1—13.

Ján Krstiteľ pripravuje cestu Pána-
 *1 *v i.* — Začiatok evanjelia Ježiša Krista, Syna Božieho,
 2 (bol taký,) | ako je napísané u proroka Izaiáša:

a *Hľa, ja posielam svojho posla
 pred tvojou tvárou,
 aby ti pripravil cestu.*

3 *Hlas volajúceho na púšti (znie):*

b *Pripravujte cestu Pánovi,
 urovnávajújte mu chodníky!*

4 Ján Krstiteľ vystúpil na púšti a hlásal krst po-
 5 kánia na odpustenie hriechov. Tu prichádzala k nemu
 celá ľudská krajina a všetci Jeruzalemčania a dávali
 sa mu krstiť v rieke Jordáne, pričom vyznávali svoje
 hriechy.

6 Ján mal rúcho z ťavej srsti, okolo bedier kožený pás
 7 a jedával kobyľky a poľný med. Kázal a hovoril: | „Po
 mne prichádza mocnejší odo mňa, ktorému nie som ho-
 den padnúť k nohám a rozviazať remienok na obuvi.

*8 Ja som vás pokrstil vodou, ale on vás bude krstiť Du-
 chom Svätým.“

9 *Pokrstenie Ježiša.* — V tých dňoch prišiel
 Ježiš z galilejského Nazareta, a Ján ho pokrstil v Jor-
 10 dáne. Len čo vystúpil z vody, (Ján) videl, ako sa otvo-

a Mal 3, 1. b Iz 40, 3.

1—8: Mt 3, 1—12; Lk 3 1—18; Jn 1, 19—28.

9—11: Mt 3, 13—17; Lk 3, 21—22; Jn 1, 29—34.

1 „Začiatok evanjelia... (bol taký).“ „Evanjelium“ tu nie je
 spis, ale znamená ústne kázanie Kristovo o tom, že vykúpenie
 a spása ľudí je už skutočnosťou. Začiatkom spásy bola verejná
 činnosť Kristova na svete. Preto je prvou čiastkou alebo „za-
 čiatkom“ evanjelia to, čo Ježiš kázal a robil.

8 Sv. Ján Krstiteľ pripravuje ľudí, ako majú prijať spásu,
 ktorú im zaslúži a prinesie Mesiáš. Jeho krst len naznačoval
 očistenie, ale neodpúšťal hriechy, lebo nebol sviatostným krstom.
 Mesiáš bude krstiť, t. j. očisťovať ľudí na duši. Mesiášovo dielo
 má nadprirodzený cieľ: pride očistí duše a povzniesť ich do
 stavu milosti.

řily nebesá a Duch ako holubica sostúpil na neho [a ostal nad ním]. A s neba zaznel hlas: „Ty si môj milovaný Syn, v tebe sa mi zaľúbilo.“ 11

Pokúšanie Ježiša. — A hneď ho viedol Duch 12 na púšť. I bol na púšti štyridsať dní a štyridsať noci 13 a satan ho pokúšal. Tam žil so zvermi a anjeli mu posluhovali.

Prví učeníci. — Keď Jána uväznili, Ježiš odišiel do Galiley a tam hlásal evanjelium o kráľovstve Božom. Hovoril: „Čas sa naplnil a kráľovstvo Božie sa priblížilo. Kajaite sa a verte evanjelium!“ 14

Keď išiel pobrežím Galilejského mora, zazrel Šimona a jeho brata Ondreja spúšťať sieť do mora; boli totiž rybármi. I povedal im Ježiš: „Poďte za mnou, a 17 urobím vás rybármi ľudí.“ Oni hneď opustili siete a šli za ním.

Keď potom odišiel trochu ďalej, videl Jakuba Zebedejovho a jeho brata Jána; i oni si opravovali siete na lodi. I hneď ich povolal. I zanechali svojho otca Zebedeja i s najatými pracovníkmi na lodi a odišli za ním.

Uzdravenie posadlého muža. — Tak vošli do Kafarnaumu. Hneď v sobotu vošiel (Ježiš) do synagogy a učil. I žasli nad jeho učením, lebo ich učil ako taký, kto má moc, a nie ako zákoníci. V tej synagoge bol človek, posadlý nečistým duchom. I skríkol: „Čo fa do nás, Ježiš Nazaretský? Prišiel si nás zahubiť? Viem, kto si: Svätý Boží!“ I Ježiš sa mu pohrozil: 25

12–13: Mt 4, 1–11; Lk 4, 1–13.

14–20: Mt 4, 12–17, 18–22; Lk 5, 1–11.

21–23: Lk 4, 31–37.

Zlý duch tuší, že Ježiš je osobnosťou vyššej prirodzenosti. Podľa sv. Otcov Ježišova božská prirodzenosť bola pred diablom ukrytá, a tak nepoznal ani tajomstvo vtelenia Syna Božieho. Preto menuje Ježiša iba nepriamym mesiášskym titulom „Svätý Boží“, čím označuje osobu, ktorá je Bohu zvlášť zasvätená alebo ktorá vie zvláštne úmysly Božie splniť. Ježiš odmieta toto svedectvo najskôr preto, lebo ho podáva podvodník — diabol.

26 „Mlč a vyjdi z neho!“ Tu nečistý duch zatriasol ním,
 27 zareval mocným hlasom a vyšiel z neho. I divili sa
 všetci a hádali medzi sebou: „Čože je to? Aké (mo-
 hutné) je toto nové učenie, keďže aj nečistým duchom
 28 (mocne) rozkazuje a poslúchajú ho!“ A hneď sa roz-
 niesla povest' o ňom po celom galilejskom kraji.

29 *V dome Petrovom.* — Len čo vykročili zo
 synagogy, prišli s Jakubom a Jánom do domu Šimo-
 30 novho a Ondrejovho. Simonova testiná ležala v horúč-
 31 ke. Hneď mu hovorili o nej. | I pristúpil k nej, chytil
 ju za ruku a zodvihol. Tu jej prestala horúčka a (uzdra-
 vená) posluhovala im.

32 Večer však, keď už slnko zapadlo, podonášali k ne-
 33 mu všetkých chorých a diablami posadlých, | a celé
 34 mesto sa shromaždilo pred dvermi. I uzdravil mno-
 hých, ktorých trápily rozličné choroby, a vyhnal mno-
 ho zlých duchov, ktorým nedovolil rozprávať, keďže
 ho poznali.

35 *V okolí Kafarnaumu.* — Ráno veľmi za-
 včasu vstal, vyšiel a utiahol sa na osamelé miesto a tam
 36 sa modlil. Šimon a tí, čo boli s ním sa ponáhľali za
 37 ním. Keď ho našli, povedali mu: „Všetci ťa hľadajú.“
 38 On im odpovedal: „Poďme inde, do susedných dedín
 a mestečiek, aby som i tam kázal. Veď nato som pri-
 39 šiel.“ A kázal v ich synagogách i po celej Galilei a vy-
 háňal diablov.

40 *Uzdravenie malomocného.* — Tu prišiel
 k nemu malomocný a na kolenách ho prosil: „Ak chceš,
 41 môžeš ma očistiť.“ Ježiš sa zmlieval nad ním, vystrel
 42 ruku, dotkol sa ho a povedal: „Chcem. Buď čistý!“ Ako
 to povedal, zrazu zmizlo s neho malomocenstvo, a bol o-
 43*44 čistený. A keď sa mu pohrozil, hneď ho poslal preč | a po-

29—34: Mt 8, 14—17; Lk 4, 38—41.

35—39: Lk 4, 42—44.

40—45: Mt 8, 1—4; Lk 5, 12—16.

44 Ježiš postupne chcel privádzať svojich poslucháčov k pre-
 svedčeniu, aby sa naučili správne chápať duchovný ráz mesáš-
 skeho kráľovstva. Ich nesprávne predstavy o svetskom kráľov-

vedal mu: „Hľaď, aby si o tom nikomu nevravel, ale choď, ukáž sa kňazovi a prines za svoje očistenie obeť, ktorú predpísal Mojžiš; nech im je to na svedectvo.“

Ten však odišiel a začal hovoriť a vec rozširovať, ⁴⁵ takže (Ježiš) už nemohol verejne vojsť do mesta, ale býval vonku na opustených miestach. No (ľudia) prichádzali k nemu od všadiaľ.

Uzdravenie porazeného človeka. — O ² niekoľko dní znova prišiel do Kafarnaumu. Keď sa ² rozchýrilo, že je v dome, hneď sa nahrnulo mnoho ľudí, takže už nemali miesta ani pred dvermi. A on ich učil.

Tu prišli k nemu s istým porazeným človekom. ³ ktorého štyria prinášali. Ale keď ho pre zástup ne- ⁴ mohli priniesť až k nemu, odkryli strechu (na mieste), kde bol (Ježiš) a dolu otvorom spustili posteľ, na ktorej ležal porazený. Keď Ježiš videl ich vieru, povedal porazenému: „Synu, odpúšťajú sa ti hriechy!“ ⁵ Ale ⁶ sedeli tam aj niektorí zákoníci a rozmýšľali vo svojich srdciach: | „Ako môže tento tak hovoriť? Rúha sa. Ktože ⁷ môže odpúšťať hriechy okrem samého Boha?“

Ježiš vo svojom duchu hneď spoznal, že tak v sebe ⁸ rozmýšľajú, a povedal im: „Prečo si to myslíte vo svojich ⁹ srdciach? | Čo je ľahšie povedať porazenému: »Odpúšťajú sa ti hriechy« — a či povedať: »Vstaň, vezmi si posteľ a choď?« ¹⁰ Ale aby ste vedeli, že Syn človeka má na zemi moc odpúšťať hriechy“ — povedal porazenému: | „Vravím ti: Vstaň, vezmi si posteľ a choď ¹¹ domov!“

Ten hneď vstal, vzal si posteľ a pred očami všetkých ¹² odišiel. Všetci sa divili a vebili Boha hovoriac: „Nikdy sme nevideli nič takého!“

stve boli by ich strhly k prenáhleným a nerozumným činom. Boli by znemožnili potrebnú výchovu a neboli by si opravili mylné náhľady o podmienkach spásy, keby boli začali rozchv-
rovať, že Mesiáš, očakávaný politický osloboditeľ Židov, je už medzi svojim ľudom. Preto im zakazuje hovoriť o zázrakoch. (Porovnaj Lk 9, 21.)*

1—12: Mt 9, 1—8; Lk 5, 17—26.

- 13 *Povolanie Matúša.* — I vybral sa znova k moru. Všetok ľud hrnul sa k nemu, a on ho vyučoval. A keď išiel vedľa, uzerel Léviho, syna Alfejevho, sedieť na mýte. I povedal mu: „Nasleduj ma!“ Ten vstal a nasledoval ho.
- 14
- 15 Keď potom (Ježiš) stoloval v jeho dome, boli s Ježišom a s jeho učeníkmi za stolom aj mnohí mýtnici a hriešnici; bolo totiž mnoho takých, čo ho nasledovali. Keď ho zákoníci a farizeji videli ješ s hriešnikmi a mýtnikmi, hovorili jeho učeníkom: „Prečo je a pije 16 [váš učiteľ] s hriešnikmi a mýtnikmi?“ Keď to Ježiš počul, povedal im: „Nie zdraví potrebujú lekára, ale chorí. Neprišiel som totiž volať spravodlivých, ale hriešnikov.“
- 17
- 18 *Otázka pôstu.* — Jánovi učeníci a farizeji sa postili. Prišli teda (k Ježišovi) a povedali mu: „Prečo sa učeníci Jánovi a učeníci farizejov postia, ale tvoji učeníci sa nepostia?“
- 19 Odpovedal im Ježiš: „Či sa môžu družbovia postiť, kým je ženich medzi nimi? Kým majú ženicha 20 pri sebe, zatial sa nemôžu postiť. Prídu však dni, keď im vezmú ženicha, a potom v tých dňoch sa budú postiť.
- 21 Nikto neprišívá záplatu z nového súkna na staré rúcho, lebo nová záplata sa odtrhne od starého (rúcha), a trhlinka bude väčšia.
- 22 Ani nikto nevlieva nové víno do starých nádob, ináč víno roztrhne nádoby, a aj víno vytečie aj nádoby sa zničia. Ale nové víno [sa má nalievať] do nových nádob.“
- 23 *Učeníci trhajú klásky.* — V istú sobotu siel (Pán) siatinami a jeho učeníci idúcky začali trhať

13—17: Mt 9, 9—13; Lk 5, 27—32.

18—22: Mt 9, 14—17; Lk 5, 33—39.

23—28: Mt 12, 1—8; Lk 6, 1—5.

14 Lévi je apoštol Matúš. Obaja synoptíci (Mk a Lk) ho menujú iba Lévim.

19-20 Porovnaj Mt 9, 15.*

21-22 Porovnaj Mt 9, 16—17.*

klasy. Tu mu povedali farizeji: „Hľa, prečo robia v so-²⁴
botu, čo sa nesmie?“ I odpovedal im: „Nikdy ste nečí-²⁵
tali, čo urobil Dávid, keď trpel núdzu a bol hladný
on sám i jeho sprievod? Ako vošiel za veľkňaza Abia-²⁶
tara do domu Božieho a jedol z predkladných chlebov,^a
z ktorých iba kňazom bolo dovolené jesť, a ako dal aj
svojim sprievodcom?“ A povedal im: „Sobota bola usta-²⁷
novená pre človeka, a nie človek pre sobotu. A tak je^{28*}
Syn človeka pánom aj soboty.“

Človek s vyschnutou rukou. — Znova 3
vošiel do synagogy. Bol tam človek s vyschnutou ru-
kou. Aby mohli (Ježiša) obžalovať, pozorovali ho, či 2
tohto (človeka) uzdraví v sobotňajší deň. Tu povedal 3
človekovi s vyschnutou rukou: „Staň si do prostried-
ku!“ A tamých sa opýtal: „Dovolené je v sobotu dobré 4
robiť, alebo zlé — zachrániť život, alebo zahubiť?“ Ale
oni mlčali.

Poobzeral sa teda po nich s hnevom, zarmútený 5
pre tvrdosť ich srdca, a povedal tomu človekovi:
„Vystri ruku!“ I vystrel, a ruka mu ozdravela. | Tu 6
farizeji vyšli a hneď sa radili s herodiánmi o ňom, ako
by ho zabili.

Pán uzdravuje pri mori. — Ježiš sa so 7
svojimi učeníkmi utiahol k moru. Išiel za ním veľký
zástup ľudu z Galiley; | ba aj z Judska a Jeruzalema, 8
z Idumey a z krajov zajordánskych, ako aj z okolia
Tyru a Sidonu sa hrnuli ľudia k nemu vo veľkom
množstve, keď počuli, čo konal. Tu rozkázal svojim 9
učeníkom pripraviť pre neho lodičku, aby ho zástup
netlačil. Mnohých totiž uzdravoval. takže sa valili na 10
neho, aby sa ho mohli dotknúť všetci, ktorí trpeli ne-
duhmi. A nečistí duchovia, keď ho uzreli, padali pred 11

a 1 Kr 21, 6.

1—6: Mt 12, 9—14; Lk 6, 6—11.

7—12: Mt 12, 15—21; Lk 6, 17 a n.

Ježiš tým, že sa vyhlasuje za Pána soboty, pripisuje si bož- 23
skú vážnosť a odmieta akékoľvek námietky a hádky, ktoré by
proti tomuto vyhláseniu mohli jeho protivníci ešte predniesť.

- 12 ním a kričali: | „Ty si Syn Boží!“ Ale on im prísne hrozil, aby ho nevyjavovali.
- 13 *Voľba apoštolov.* — Potom vystúpil na vrch a povolal k sebe tých, ktorých sám chcel. A tí prišli k nemu. Ustanovil ich dvanástich, aby boli s nim, a týchto chcel poslať kázať. Dal im moc [liečiť choroby a] vyháňať diablov. Ustanovil teda týchto dvanásť: Šimona, ktorému dal meno Peter, | potom Jakuba, syna Zebedejovho, a Jána, brata Jakubovho, a dal im meno Boanerges, čo znamená: Synovia hromu, | ďalej Ondreja, Filipa, Bartolomeja, Matúša, Tomáša, Jakuba (syna) Alfejovho, Tadeja, Simona Kananejského | a Judáša Iškariotského, ktorý ho aj zradil.
- 20 *Hriechy proti Duchu Svätému.* — Potom prišli do domu. A znova sa sišiel zástup, takže si nemohli ani chleba zajať. Keď o tom počuli jeho ľudia, vyšli, aby ho odvedli; hovorilo sa totiž o ňom, že je vyjavený.
- 21 22 No zákoníci, čo boli prišli z Jeruzalema, tvrdili, že má Belzebuba a že pomocou kniežata diablov vyháňa diablov.
- 23 Tu si ich zavolať a hovoril im v podobenstvách: „Akože môže satan vyháňať satana? Keď sa kráľovstvo vnútorne rozdelí, kráľovstvo toto nemôže obstáť. Keď sa dom vnútorne rozdelí, dom tento nemôže obstáť.“

13—19: Mt 10, 1—4; Lk 6, 12—16.

20—30: Mt 12, 22—37; Lk 11, 14—26.

- 17 „Boanerges“ je asi hebrejské „bene regeš“, t. j. ľudia hromovej, búrlivej, prudkej povahy. Naznačuje sa tým ich popudlivá, ohnivá povaha, ktorá ťažko niesla odpor (porovnaj Mk 9, 38 a n.; 10, 35 a n.; Lk 9, 54).
- 20 Dom v Kafarnaume, do ktorého Ježiš vchádzal ako do svojho, je pravdepodobne niekdajší Petrov príbytok, kde uzdravil aj jeho testinú (1, 29—34).
- 21 Pokrvní a iní známi Ježišovi zpočiatku nemali dostatočného pochopenia pre Ježišovo počínanie. Jeho horlivé kázanie, ako aj celú zmenu jeho života — odkedy opustil tichý dom v Nazarete — nevedeli si ináč vysvetliť ako tým, že sa pomiatol na myslí. Preto ho chcú násilne odvieť domov a tak mu prekaziť ďalšie kázanie (porovnaj Jn 7, 5). Aj neskoršie zapochybovali o jeho poslaní.

A keď satan povstane proti sebe samému, rozdelený je²⁶
 a nebude môcť obstáť, lebo mu je koniec. Nik nemôže²⁷
 vkročiť do domu silného človeka a ozbijať ho o všetko,
 čo má, ak len prv nesviaže toho silného, a až potom
 mu vykradne dom. Veru, vravím vám, odpustia sa sy-²⁸
 nom ľudským všetky hriechy a rúhania, ktorými sa
 budú rúhať; | kto by sa však rúhal proti Duchu Svä-^{29*}
 tému, nebude mať odpustenia naveky, ale bude vinný
 večným hriechom.“ Vraveli totiž: „Má nečistého du-³⁰
 cha.“

Pravá rodina Ježišova. — Tu prišli jeho^{31*}
 matka a bratia. Ostali vonku a dali si ho vyvolať. | Oko-³²
 lo neho sedel zástup, i povedali mu: „Hľa, tvoja matka,
 tvoji bratia a tvoje sestry fa vonku hľadajú.“ On im³³
 odpovedal: „Kto je moja matka a moji bratia?“ A keď³⁴
 sa poobzeral po tých, ktorí sedeli okolo neho, povedal:
 „Hľa, moja matka a moji bratia! | Lebo kto plní vôľu³⁵
 Božiu, ten mi je bratom aj sestrou aj matkou.“

Podobenstvo o rozsievачovi. — A zno-⁴
 va začal vyučovať pri mori. I sišiel sa k nemu veľký
 zástup, preto vstúpil na loďku a sedel (v nej) na mori,
 kým všetok zástup bol na zemi okolo mora. Učil ich²
 mnohým veciam v podobenstvách a pri svojom vyučovaní
 hovoril:

„Počúvajte! Hľa, rozsievач vyšiel siať. | Ako roz-³⁻⁴
 sieval, niektoré (zrno) padlo na kraj cesty; i prišli vtá-
 ci nebeské a sozobali ho. Iné zasa padlo na skalnatú⁵
 pôdu, kde nemalo mnoho zeme; aj hneď vzišlo, lebo zem
 nebola hlboká. A keď vyšlo slnko, spálilo ho, a keďže⁶
 nemalo koreňa, uschlo. Iné padlo do trnia; trnie zbuduj-⁷
 nelo, udusilo ho, a (zrno) neprinieslo úrodu. No iné⁸
 padlo do dobrej pôdy; vzišlo, rástlo a prinieslo úrodu,
 jedno prinieslo tridsaťnásobnú, iné šesťdesiatnásobnú a

31—35: Mt 12, 46—50; Lk 8, 19—21.

1—9: Mt 13, 1—23; Lk 8, 4—15.

Vid' Mt 12, 32.*

Vid' Mt 12, 46.* Tu je reč iba o ďalších pokrvných (o bratan-²⁹
 coh) Ježišových. 31

9 iné stonásobnú.“ A povedal: „Kto má uši na počúvanie, nech počúva!“

Vysvetlenie podobenstva o rozsievajúci. — Keď potom ostal sám, pýtali sa ho tí, čo boli s ním spolu s dvanástimi, na smysel podobenstiev.
 *11 I povedal im: „Vám je dané poznať tajomstvo kráľovstva Božieho; tým však, ktorí sú vonku, podáva sa
 12 všetko v podobenstvách, | aby,

a *hľadeli, ale nevideli,
 počúvali, ale nerozumeli,
 aby sa neobrátili,
 a neodpustily sa im hriechy.“*

13 Potom vravel: „Nerozumiete tomuto podobenstvu?“
 14 A akože pochopíte ostatné podobenstvá? | Rozsieváč seje
 15 slovo. Tí však na kraji cesty, kde sa rozsieva slovo, sú takí, ku ktorým prichádza satan hneď, ako vypočuli
 16 slovo, zasiaté do ich srdca, a berie im ho. Podobne do skalnatej pôdy je zasiaté u tých, ktorí len čo počujú
 17 slovo, hneď ho s radosťou prijímajú, | ale nemajú v sebe koreňa, sú chvílkoví. Keď potom pre slovo nastane sú-
 18 ženie a prenasledovanie, hneď odpadávajú. A iní sú, u ktorých bolo (slovo) zasiaté do tŕnia; títo vypočujú
 19 slovo, | ale svetské starosti, klamlivé bohatstvo a vznikajúce iné žiadosti udúšajú slovo, takže ostáva bez úro-
 20 dy. A tí, u ktorých bolo zasiaté do dobrej zeme, vypočujú slovo, prijímú ho a prinášajú aj úrodu, jeden tridsaťnásobnú, iný šesťdesiatnásobnú a iný stonásobnú.

a Iz 6, 9 a n.

11-12 Ježiš vysvetľuje hlboký smysel podobenstiev iba svojim učeníkom, ktorí sa svojou ochotou stali hodnými, aby poznali vyššie nauky o kráľovstve Božom. Tak ich pripravoval, aby mohli samostatne hlásať evanjelium, keď už Ježiš nebude s nimi. Židovskí učenci neobsiahli takú mimoriadnu milosť od Boha. Každý má spolupôsobiť s milosťou. Kto ju odmieta, tomu ju Boh nemôže nanútiť. Preto aj slová podobenstiev ostaly mnohým len prázdnyimi slovami; pre svoj odpor oproti Ježišovi zvláštného poučenia už nikdy nedostali. (Porovnaj Mt 11, 25.)

Prečo hovorí v podobenstvách. — Po- 21*
tom im vrazil: „Či preto prinášajú sviecu, aby ju po-
stavili pod mericu alebo pod posteľ? Či nie skôr preto,
aby ju postavili na svietnik? Nič nie je totiž (natolko) 22
ukryté, aby sa nevyjavilo, ani sa nič nedeje (tak) tajne
aby sa nedostalo najavo. Kto má uši na počúvanie, 23
nech počúva!“

A hovoril im: „Dávajte pozor na to, čo počúva- 24*
te. Akou mierou budete merať, takou mierou i vám
odmerajú, ba aj pridajú vám, ktorí počúvate. Lebo to- 25
mu, kto má, ešte pridajú; a kto nemá, tomu vezmú aj
to, čo má.“

Podobenstvo o rastúcej siatine. — Ďa- 26*
lej vrazil: „Tak je to s kráľovstvom Božím, ako keď
človek hodí zrnó do zeme. Spáva a vstáva v noci a vo 27
dne, a zrnó kľíči a vzrastá, a on ani nevie ako. Lebo 28
zem sama od seba vydáva úrodu, najprv steblo, potom
klas a napokon plný klas zrna. A keď úroda dozreje, 29
hneď priložia kosák, lebo nastáva žatva.“

Podobenstvo o horčičnom zrne. — Po- 30
tom hovoril: Čomu pripodobníme kráľovstvo Božie, ale-
bo akým podobenstvom ho znázorníme? Je ako hor- 31

30—34: Mt 13, 31—34; Lk 13, 18—19.

Kristova náuka je svetlom pre ľudstvo (Jn 1, 4—5), lebo 21-22
Kristus prišiel osvietiť všetkých ľudí (Jn 1, 9). Úloha apoštolov
bude v tom, že v mene Ježišovom budú verejne celému svetu
zvestovať pravdy božského zjavenia, aby ich každý človek bez-
pečne a neomylné mohol poznať.

Ježiš pripravoval svojich učeníkov na ich budúci učiteľský 24-25
úrad nielen prirodzenou cestou, ale im dáva do výhľadu aj nad-
priródené osvietenie. Podľa tej miery, akou budú svetu zvesto-
vať nadpriródené pravdy, podľa ich osobnej horlivosti poskytnú
im aj Boh vždy väčšie milosti. Kto by však nechcel plniť túto
úlohu, ktorej sa mu od Boha dostalo, vezme sa mu každá ďalšia
možnosť získať si zásluhu, vyššieho poznania sa mu už nedo-
stane.

Ako totiž zasiaté zrnó bez ľudského pričinenia pomaly vy- 26-29
rastá a dozrieva, tak práve aj kráľovstvo Božie svojou vnútor-
nou silou pomaly a iba postupne sa bude rozvíjať a tak sa bude
vždy viac približovať k svojmu úplnému a dokonalému rozvo-
ju, kým nepríde žatva — súd sveta.

čičné zrno. Keď ho sejú do zeme, menšie je od všetkých semien na zemi. Ale keď je zasiate, vzrastie a býva väčšie ako všetky byliny; vyháňa (také) veľké raťolesti, že vtáci nebeski môžu hniezdiť v jeho tóni.“

33 A v mnohých takýchto podobenstvách im hovoril
34 podľa toho, ako mohli chápať. Bez podobenstiev im nič nehovoril. Ale keď ostal samotný s učeníkmi, všetko im vysvetľoval.

35 *Víchrica na mori.* — Keď sa toho dňa zve-
36 čerilo, povedal im: „Prejdime na druhý breh!“ Keď
opustili zástup, vzali ho so sebou tak, ako bol na loď-
37 ke. Aj iné loďky boli s ním. | Tu strhla sa mohutná
víchrica, ktorá hnala vlny na loďku, takže sa loďka už
38 zaplňala. A on sám spal v zadnej čiasťke lode na po-
duške. I zobudili ho a vraveli mu: „Učiteľ, či nedbáš
39 o to, že hynieme?“ Tu on vstal, pohrozil vetru a po-
vedal moru: „Mlč! Zatični!“ I prestal vietor a nastalo
40 veľké ticho. | Potom im povedal: „Čo sa bojíte? Ešte
vždy nemáte viery?“ — Báli sa veľkým strachom a ho-
vorili si: „Ktože je tento, že ho vietor i more poslú-
chajú?“

Ježiš v Dekapole. Posadlý v Geraze.

5 — Tak sa dostali na druhý breh mora do kraja Gera-
*2 zanov. Len čo vystúpil z loďky, hneď mu z hrobov pri-
3 behol v ústrety človek s nečistým duchom. Býval v hro-
4 boch a ani refazami ho už nikto nevládal sviazať. Lebo
často sputnaný okovami a refazami refaze popretíhal
a putá rozlámal, takže ho už nikto nevládal skrotiť.
5 Tak bol vždy, vo dne i v noci v hroboch a vo vrchoch,

35—41: Mt 8, 23—27; Lk 8, 22—25.

1—20: Mt 8, 28—34; Lk 8, 26—39.

2 Mt (8, 28—34) hovorí o dvoch posadlých, Mk a Lk hovoria iba o jednom. Majú na mysli iba toho jedného, ktorý sa po svojom uzdravení hlási za učeníka u Ježiša, ale on ho poslal domov. Vyzdvihujú iba toho, na ktorom sa významnejšie uzdravenie stalo; z dvoch posadlých jeden azda väčšmi zúrill, a preto si Mk a Lk iba tohto všimajú. Tak sa má vec asi aj s uzdravením slepcev v Jerichu (porovnaj Mt 20, 29—34; Mk 10, 46—52; Lk 18, 35—43).

kričal a tŕkol sa kameňmi. Keď však zďaleka uvidel 6
 Ježiša, pribehol k nemu, poklonil sa mu | a silným hla- 7
 som zvolal: „Čo ŕa do mňa, Ježišu, Synu Boha najvyš-
 šieho? Zaprisahám ŕa na Boha, nemuĉ ma!“ | (Ježiš) mu 8
 totiž bol povedal: „Neĉistý duch, vyjdi z tohto ĉlove-
 ka!“ | Opýtal sa ho: „Ako ŕa menujú?“ Odpovedal: 9*
 „Pluk je moje meno, lebo je nás veľa.“ A veľmi ho 10
 prosil, aby ich nevyháňal z toho kraja. Pásla sa tam 11
 pod horou veľká ĉrieda sviň. Prosili ho teda duchovia: 12*
 „Pošli nás do sviň, aby sme do nich vošli.“ | Ježiš im 13
 to hneď dovolil. Tu vyšli neĉistí duchovia a vošli do
 sviň, a ĉrieda — asi dvetisíc kusov — náramne prudko
 sa rútila do mora a potopila sa v mori. Pastieri však 14
 ušli a rozhlásili to po meste a dedinách. I vyšli ľudia
 pozrieť, ĉo sa stalo. Keď došli k Ježišovi, uzreli toho, 15
 ktorého bolo trápiť diabolstvo a mal v sebe pluk, ako
 sedel obleĉený a bol pri zdravom rozume; i báli sa.
 Oĉití svedkovia im rozprávali, ako to bolo s posadlým 16
 a so sviňami. I začali ho prosiť, aby odišiel z ich kraja. 17
 Keď vystupoval na loďku, začal ho prosiť ten, ĉo 18
 bol posadlý, aby smel ísť s ním. Nedovolil mu to, ale 19
 mu povedal: „Vráť sa domov k svojim a zvestuj im,
 aké veľké veci ti urobil Pán a ako sa nad tebou zmi-
 loval.“ I odišiel a začal rozhlasovať v Dekapole, aké 20
 veľké veci mu urobil Ježiš; a všetci sa divili.

Jairova dcéra a chorá žena. — Keď teda 21
 Ježiš znova prešiel na loďke na druhý breh, shromaž-
 dil sa k nemu veľký zástup; a on stál na brehu mora
 Tu prišiel ktorýsi z predstavených synagogy, menom 22
 Jair, a keď ho uzrel, padol mu k nohám | a veľmi ho 23

21—43: Mt 9, 18—26; Lk 8, 40—56.

Pluk, lat. legio. Rímska légia mala riadne okolo 6000 mu- 9
 ŕov. Názov duchov „légia — pluk“ zaznaĉuje množstvo duchov,
 ktorí mali v moci toho úboŕiaka.

Ježiš dovoľuje zlým duchom, aby mohli prejsť z ĉloveka do 12-13
 sviň. Zázrak sa deje v kraji pohanov. Ježiš chcel upozorniť oby-
 vateľov na zlosť zlých duchov, aby ich k pravej viere priviedol.
 Modloslužba pohanov bola v podstate poĉtou, vzdávanou dia-
 bolскеj moci (porovnaj 1 Kor 10. 20—21). Ale ani zázrak im ne-
 otvoril oĉi, aby to pouĉenie poznali.

prosil: „Dcéra mi skonáva. Poď, polož na ňu svoju ruku, aby ozdravela a žila.“

24 I odišiel s ním, a nasledoval ho veľký zástup, tak-
 25 že ho tlačili. Bola tam aj žena, ktorá mala dvanásť
 26 rokov krvotok | a mnoho vytrpela od mnohých lekár-
 27 ro a minula celý svoj majetok, ale nič to neosožilo,
 28 ba bolo jej ešte horšie. Keď počula o Ježišovi, prišla
 29 k nemu v zástupe odzadu a dotkla sa mu rúcha. Pove-
 30 dala si totiž: „Ak sa mu dotknem čo len rúcha, ozdra-
 31 viem.“ A hneď jej prestala tiecť krv, a pocítila v tele,
 32 že vyzdravela z choroby. Tu Ježiš hneď zbadal v sebe,
 33 že vyšla z neho moc, obrátil sa k zástupu a spýtal sa:
 34 „Kto sa mi dotkol rúcha?“ | Jeho učeníci mu odpovedali:
 35 „Vidiš, že ňa tlačí zástup, a pýtaš sa: »Kto sa ma
 36 dotkol?«“ Ale on sa obzrel, aby uvidel tú, čo to urobila.
 37 Žena však, vediac, čo sa s ňou stalo, naľakaná a
 38 trasúc sa pristúpila, padla pred ním a rozpovedala mu
 39 celú pravdu. Ale on jej povedal: „Dcéra, tvoja viera
 40 ňa uzdravila, odíď v pokoji a buď uzdravená zo svojej
 41 choroby.“

35 Keď ešte hovoril, prišli od predstaveného synago-
 36 gy s odkazom: „Dcéra ti umrela. Načo ďalej unúvaš
 37 učiteľa?“ Ale keď Ježiš počul slová, ktoré hovorili,
 38 povedal predstavenému synagogy: „Neboj sa, len ver!“
 39 A nikomu nedovolil nasledovať ho, iba Petrovi, Jaku-
 40 bovi a Jánovi, bratovi Jakubovmu. Prišli do domu
 41 predstaveného synagogy. I videl trmu-vrmu ľudí, čo
 42 plakali a veľmi bedákali. Keď vstupoval, povedal im:
 43 „Čože sa plašíte a nariekate? Dievča neumrelo, ale
 44 spí!“ | Oni ho však vysmiali. Tu vyhnal všetkých, vzal
 45 so sebou otca i matku dievčaťa a tých, čo boli s ním,
 46 a vstúpil (do miestnosti), kde ležalo dievča. Chytil diev-
 47 ča za ruku a povedal mu: „Talita kumi!“ — čo v pre-
 48 klade znamená: „Dievča, — vravím ti — vstaň!“ | Tu
 49 dievča hneď vstalo a chodilo; malo totiž dvanásť ro-

30 Opis o uzdravení ženy je u sv. Marka tak podaný, ako keby
 Ježiš nebol predvídal celú udalosť. Zo súbežných miest jasne
 vysvitá, že aj tento dej odohral sa s plným predvídaním a v sú-
 hlase s vôľou Ježišovou. Sv. Marek pri tejto príležitosti nápadne
 zdôrazňuje ľudskú povahu a prirodzenosť Ježišovu.

kov. I ustrnuli všetci veľkým zadivením. | On im však 4³
prísne prikázal, aby sa o tom nikto nedozvedel. A po-
vedal, aby jej dali jesť.

Ježiš v Nazarete. — Keď potom odišiel od- 6
tiaľ, prišiel do svojho kraja. Jeho učeníci ho nasledo-
vali. V nasledujúcu sobotu začal vyučovať v synagoge. 2
Mnohí poslucháči sa divili [jeho učeniu] a vraveli: „Od-
kiaľ to všetko má tento? Akáže je to múdrosť, ktorej
sa mu dostalo, a také zázraky, čo sa konajú jeho ru-
kami?“ A či je to nie tesár, syn Máriin, brat Jakubov 3*
a Jozefov, i Júdov a Šimonov? A či aj jeho sestry ne-
žijú tu medzi nami?“ Pohoršovali sa na ňom. | Ale Je- 4
žiš im vravel: „Nie je prorok bez úcty, iba vo svojej
otčine, medzi svojimi príbuznými a vo svojom dome.“
Nemohol tam urobiť nijaký (väčší) zázrak, iba že skla- 5*
daním svojich rúk uzdravil niekoľkých chorých. I divil 6
sa ich nevere. Potom chodil po okolitých osadách a vy-
učoval.

Vyslanie apoštolov. — I svolal svojich 7
dvanástich učeníkov a začal ich vysielat po dvoch a
dal im moc nad nečistými duchmi. Prikázal im tiež, 8*

1—6: Mt 13, 53—58; Lk 4, 16—30.

7—13: Mt 10, 1 a 5—15; Lk 9, 1—6.

Porovnaj Mt 12, 46;* 13, 55—56.*

Nevera a zatvrdlosť prekážaly, aby Ježiš chcel urobiť zá- 5
zrak. V tomto smysle „nemohol“ v Nazarete konať mnoho zá-
zrakov, lebo jeho krajanovia neprijali Ježiša ako Božieho posla

Život apoštolov bude plný sebazapierania. Len vtedy bude 8-9
ich práca úspešná, ak sa celkom odovzdávajú svojmu povolaniu.
Preto aj ich život musí vynikať skromnosťou a nenáročnosťou.
Podľa Mt (10, 10) Kristus nedovoľuje mať apoštolom pri vyko-
návaní úradu ani obuv, ani palicu. Podľa Mk zasa dovoľuje pa-
licu i sandály. Vysvetlenie nám dá obraz pastiera. Palestínsky
pastier mával dve palice: jednu ako odznak pastierstva a zasa
druhú tvrdú a hrčovitú palicu ako zbraň proti nepriateľom ale-
bo divej zveri. Keď Ježiš podľa sv. Marka dovoľuje apoštolom
palicu, myslí zaiste na pútnickú palicu, na odznak pastierskeho
úradu; ak ju podľa Mt a Lk zakazuje, treba myslieť na obrannú
palicu, ktorá medzi ľuďmi nemá významu, keďže ich Pán posielal
ako baránkov medzi vlkov, kde sa majú so všetkou pokorou a
tichosťou pohybovať a všetkým spásu zvestovať. — Spasiel
odporúča apoštolom vziať si iba najchudobnejšie vystrojenie na

- aby si okrem palice ničoho nebrali na cestu, ani chle-
 9 ba, ani kapsu, ani peňazi do opaska, | ale aby sa obuli
 10 do sandálov, neobliekali si však dvojce šiat. I hovoril
 im: „Kdekoľvek vojdete do domu, ostaňte tam až do
 11 svojho odchodu. A kde by vás neprijali, ani vás nevy-
 počuli, odidte odtiaľ a straste prach so svojich nôh na
 svedectvo proti nim.“
- 12*13 Odišli teda a hlásali pokánie. | Vyháňali mnoho zlých
 duchov, veľa chorých pomazali olejom a uzdravili ich.

Uväznenie a statie Jána Krstiteľa. —

- 14 Kráľ Herodes sa dopočul (o Ježišovi) — jeho meno sa
 totiž stalo všeobecne známym — a vravel: „To Ján
 Krstiteľ vstal z mŕtvych, preto pôsobia v ňom (zárač-
 15 né) sily.“ | Iní však hovorili: „To je Eliáš.“ Iní zasa
 16 vraveli: „Je to prorok, ako boli iní proroci.“ | Keď to
 Herodes počul, povedal: „Ján, ktorého som bol dal stať,
 ten vstal z mŕtvych.“
- 17 Sám Herodes totiž dal chytiť Jána a sviazaného ho-
 dil do žalára pre Herodiadu, manželku svojho brata
 18 Filipa, ktorú si bol vzal za ženu. Lebo Ján bol vyčí-
 tal Herodesovi: „Nie ti je dovolené žiť s manželkou
 19 tvojho brata.“ Herodias preto zanevrela na neho a
 *20 chcela ho dať zabiť, ale nemohla. No Herodes bál sa
 Jána, keďže vedel, že je to muž spravodlivý a svätý;
 i dal ho strážiť. Keď ho počúval, býval vo veľkých
 rozpakoch, no jednako rád ho počúval.
- 21 Tu prišiel vhodný deň, keď Herodes na svoje na-
 rodeniny pripravil hostinu veľmožom, vysokým dôstoj-

apoštolskú cestu. Nejaká batožina by im bola na tarchu po ces-
 tách. Slová Kristove nemáme spočítavať, ale súdij iba o tom,
 či je rozličnými slovami vyjadrený ten istý smysel. Mať iba pa-
 licu na cestu označuje práve toľkú chudobu, ako keby ju niekto
 ani nemal.

14—29: Mt 14, 1—12; Lk 3, 19—20; 9, 7—9.

- 13 Stará lekárska veda užívala mazanie olejom všeobecne ako
 posilňujúci prostriedok. (Porovnaj aj milosrdného Samaritána
 u Lk 10, 34). Trid. snem (sed. 14, hl. 1) označuje naše miesto za
 také, kde budúce ustanovenie sviatosti sv. pomazania je aspoň
 načrtnuté.
- 20 Takto podľa dôležitých gréckych rukopisov. Vg: „Mnoho re-
 bieval podľa jeho rady.“

nfkom a popredným mužom z Galiley. Keď potom vošla 23
dcéra onej Herodiady a tancovala, zapáčila sa Herode-
sovi i jeho hosťom, takže kráľ povedal dievčaťu: „Žia-
daj si odo mňa, čo chceš, a dám ti.“ Aj sa jej zapri- 23
sahal: „Čo si len zažiadaš, dám ti, čo hneď i polovicu
svojho kráľovstva.“ Ona vtedy vyšla a spýtala sa svo- 24
jej matky: „Čo si žiadať?“ Ona jej však povedala:
„Hlavu Jána Krstiteľa.“ | Keď potom hneď vošla ku 25
kráľovi, ponáhľajúc sa, vyslovila svoju žiadosť: „Chcem,
aby si mi hneď dal na mise hlavu Jána Krstiteľa.“ Kráľ 26
sa zarmútil; ale pre prisahu a pre spoluhodovníkov ne-
chcel ju odmietnuť. Poslal kata a rozkázal priniesť (Já- 27
novu) hlavu. Ten odišiel a sfal ho v žalári, | priniesol 28
jeho hlavu na mise a odovzdal ju dievčaťu, dievča ju
zas dalo svojej matke. Keď sa o tom dopyčuli Jánovi 29
učenici, prišli, vzali jeho mŕtvolu a uložili ju v hrobe.

Návrat apoštolov. — Keď sa apoštoli po- 30
schádzali k Ježišovi, zvestovali mu všetko, čo robili a
učili. On im povedal: „Podťte na osamelé miesto samotní 31
a odpočinite si trochu.“ Bolo totiž mnoho tých, čo stále
prichádzali a odchádzali, takže sa ani nemali kedy na-
jesť. [Vystúpili] teda na loďku a uchýlili sa samotní 32
na opustené miesto. Ale videli ich odchádzať a mnohí 33
spoznali (aj ich úmysel). I sbehli sa ta pešo zo všetkých
miest a predstihli ich.

Nasýtenie päťtisícového zástupu. —
Keď vystúpil Ježiš (z loďky), uzrel veľký zástup a uľú- 34
tilo sa mu ich, lebo boli ako ovce bez pastiera, a za-
čal ich učiť mnohým veciam. Keď už bolo veľa ho- 35
dín, pristúpili k nemu učenici a povedali mu: „Toto
miesto je pusté a už je mnoho hodín. Rozpusť ich, 36
nech odídu do okolitých osád a dedín nakúpiť si po-
krmu, aby mali čo jesť.“ Odpovedal im: „Vy im dajte 37
jesť.“ Oni mu povedali: „Máme azda odísť a nakúpiť
chleba za dvesto denárov a dať im jesť?“ Opýtal sa 38
ich: „Koľko chlebov máte? Idte a pozrite.“ Keď zistili,

30—33: Mt 14, 13—21; Lk 9, 10—17; Jn 6, 1—15.

34—44: Mt 14, 13—21; Lk 9, 10—17; Jn 6, 1—15.

39 povedali: „Päť a dve ryby.“ Tu im kázal usadiť vše-
 40 tkých po skupinách na zelenej tráve. Usadili sa teda
 41 v skupinách po sto a po päťdesiatich. I vzal tých päť
 chlebov a dve ryby, pohliadol k nebu, požehnal ich, lá-
 mal chleby a dával svojim učeníkom, aby im ich podá-
 42 vali. Aj obe ryby rozdelil medzi všetkých. | Všetci jedli
 43 a nasýtli sa. Potom nasbierali dvanásť plných košov
 44 odrobiniek, čo ostaly, a (odpadkov) z rýb. Tých však,
 čo jedli, bolo päťtisíc mužov.

45 *Ježiš chodí po mori.* — Potom hneď prinú-
 til svojich učeníkov nastúpiť na loďku a preplaviť sa
 pred ním na druhý breh do Betsaidy, kým sám neroz-
 46 pustí zástup. Keď ich rozpustil, utiahol sa na vrch a
 47 modlil sa. Keď sa sotmilo, loďka bola stred mora, kým
 48 on samotný (ostal) na pevnine. Keď ich videl namáhať
 sa pri veslovaní — mali totiž protivný vietor — pribli-
 žoval sa k nim okolo štvrtej nočnej stráže, kráčajúc po
 49 mori, a chcel ich obísť. Oni však, keď uvideli, ako krá-
 50 ča po mori, mysleli si, že je to mátoha, a skríkli, | lebo
 ho všetci videli a naplašili sa. On ich hneď oslovil a po-
 51 vedal im: „Vzmužte sa! Ja som to, nebojte sa!“ | Vstúpil
 k nim na loďku, a vietor prestal. Ale ich prenikol ešte
 *52 väčší úžas, | lebo nepochopili ani (udalosť) s chlebmí:
 ich srdce totiž bolo nechápavé.

Uzdravenia v kraji genezaretskom. —

53 Keď sa preplavili, došli do kraja Genezaret, kde pristáli.
 54-55 Len čo vystúpili z loďky, ľudia ho hneď poznali, | roz-
 behli sa po celom kraji a začali na nosidlách prinášať
 svojich chorých, kde sa len dopyčuli o jeho prítomnosti.
 56 Kamkoľvek prišiel, či už do dedín, miest alebo osád,
 tam všade vynášali chorých na námestia a prosili ho,
 aby im dovolil aspoň obruby jeho rúcha sa dotknúť,
 lebo všetci, čo sa ho dotkli, ozdraveli.

45—52: Mt 14, 22—33; Jn 6, 16—21.

53—58: Mt 14, 34—36.

52 Už zázračne rozmnožený chlieb mal ich presvedčiť, že Ježiš
 je Pánom prírody. Ale oni ešte vždy ostávajú vo svojej predpo-
 jatosti, že Mesiáš je iba človekom tohto sveta.

Prevrátené náuky farizejov a zákoníkov. — A sišli sa k nemu farizeji a podaktorí zákoníci, čo došli z Jeruzalema. I videli, že niektorí jeho učeníci jedia chlieb poškrvnenými, to jest neumytými rukami; | lebo farizeji — a Židia vôbec — nejedávajú bez častého umývania rúk, v čom sa pridŕžajú podania predkov. Keď (sa vrátia) z trhu, nejedia, kým sa nevykúpu. A je ešte mnoho iných vecí, ktoré prijali a mali zachovávať, ako: umývanie čiaš, džbánov, medenic [a postiel]. I pýtali sa ho farizeji a zákoníci: „Prečo si tvoji učeníci nepočínajú podľa podania predkov, ale jedia chlieb poškrvnenými rukami?“ On im však odpovedal: „Dobre o vás, pokrytcach, prorokoval prorok Izaiáš, ako je napísané:

*Ten ľud len svojimi perami ma ctí,
ale jeho srdce je ďaleko odo mňa.*

*Darmo si ma však ctia,
lebo čo učia, sú náuky a príkazy ľudské.*

Opúšťate totiž prikázanie Božie, a držíte sa ľudského podania, umývate džbány a čaše; a robíte mnoho iných vecí, podobných týmto.“ A hovoril im: „Pekne viete rušiť prikázanie Božie, len aby ste zachovali svoje podanie. Lebo Mojžiš vám povedal: »Cti otca svojho a matku svoju!« a tiež: »Kto zlorečí otcovi alebo matke, nech umrie.« | Vy však vravíte: »Ak niekto povie svoju otcovi alebo matke: korban — to jest dar (venovaný Bohu) — je to, čo by ti odo mňa mohlo byť podporou«, — | a už nepripúšťate, že musí urobiť ešte voľačo

a Iz 29, 13.

b Ex 20, 12; Dt 5, 16

c Ex 21, 17.

1—13: Mt 15, 1—20.

Markovo evanjelium je venované rímskym kresťanom ako prvým učiteľom. Preto im židovské zvyky vysvetľuje. Veď táketo „očisťovanie“ Rimania nepoznali. „Podania“ alebo „ustanovenia starších“ boli právne vysvetlivky k zákonu Božiemu, ktoré opatrovali dávnejší učeníci židovskí. Ich mienky Židia nielen všeobecne prijímali, ale často si ich vyššie cenili ako ustanovenia samého Božieho zákona. — Porovnaj Mt 15, 2; 23, 4.*

Boh zaiste nechce, aby niekto krivdil svojim rodičom pod zámienkou, že chce niečo obetovať na chrám.

- 13 pre svojho otca alebo matku. Rušíte slovo Božie svojím podaním, ktoré ste si podávali. A podobných takých vecí robíte až mnoho.“
- 14 *Pravá nečistota.* — A keď znova svolal k sebe zástup, hovoril: „Počujte ma všetci a rozumejte!
- 15 Nič nevchádza zvonka do človeka, čo by ho mohlo poškrvniť. Ale to ho poškrvňuje, čo vychádza z človeka.
- 16 Ak má kto uši na počúvanie, nech počuje!“
- 17 A keď potom odišiel od zástupu do domu, pýtali
- 18 sa ho učeníci na to podobenstvo. I povedal im: „Tak aj vy ste ešte nechápaví? Nerozumiete, že nič ho ne
- 19 môže znečistiť, čo zvonka vchádza do človeka? Lebo mu nevchádza do srdca, ale ide do brucha a vychádza
- 20 do stoky, a tak sa vylučujú všetky jedlá.“ Potom povedal: „Čo z človeka vychádza, to poškrvňuje človeka.
- 21 Lebo znútra, totiž z ľudského srdca vychádzajú zlé myšlienky, smilstvá, krádeže, vraždy, cudzoložstvá, | lakomstvá, nešťachetnosti, podvody, rozkošníctva, závišť, rúhanie, pýcha, nerozumnosť. Všetky tieto zlá vychádzajú
- 23 znútra človeka a poškrvňujú ho.“
- 24 *Pohanská žena.* — Tu vstal a odišiel odtiaľ do krajov Tyru a Sidona. Vošiel do ktoréhosi domu a nechcel, aby sa o tom voľakto dozvedel. No nemo
- 25 hol sa utajiť. Lebo len čo sa o ňom dopyčula žena, ktorej dcéra mala nečistého ducha, predstúpila a padla mu
- 26 k nohám. Bola to pohanská žena, rodom Sýrofeničianka.
- *27 Prosila ho, aby vyhnal diabolstvo z jej dcéry. | Ale on jej povedal: „Nechaj, nech sa najprv deti nasýtia. Lebo nie
- 28 je dobré brať chlieb deťom a hádzať ho šteňatám.“ Ona mu však odpovedala: „Tak je, Pane. Ale aj šteňatá jedia pod stolom z odrobiniek po deťoch.“ I povedal jej:
- 29
-
- 24—30: Mt 15. 21—28.
- 27 Pohanská žena dobre vie, ako si predstavujú Židia svoj pomer k Mesiášovi. Seba totiž pokladajú za jediných oprávnených dedičov všetkého dobra v mesiášskom kráľovstve. Oni sú teda „diatky“ domu, plnoprávni občania a požívatelia mesiášskeho blaha. Pohani podľa ich mienky nemajú také plné právo. Preto len prosiť môžu a uspokojia sa aj s menšími prejavmi jeho dobroty (odrobinkami).

„Pre túto svoju reč choď — diabolstvo vyšlo z tvojej dcéry.“ Keď odišla do svojho domu, našla dievča ležať 30 na posteli, ale diabolstvo už bolo vyšlo z nej.

Pán uzdravuje hluchonemého. — A 31* keď znova opustil tyrský kraj, cez Sidon sa vrátil ku Galilejskému moru, do stredu dekapolského kraja. Tam 32 mu priviedli hluchonemého a prosili ho, aby položil na neho ruky. I vzal ho nabok od zástupu, vložil mu prsty 33 do ušú, poslinil si ich a dotkol sa mu jazyka. Pohliadol 34 k nebu, vzdychol a povedal: „Efeta“, čo znamená: „Otvor sa!“ Hneď sa mu otvorily uši a rozviazal sa mu 35 spútaný jazyk, takže začal správne hovoriť. I zakázal 36 im (Ježiš) o tom dakomu hovoriť. Ale čím väčšími im to zakazoval, tým viac to rozhlasovali a nadmieru udive- 37 ní si vraveli: „Dobre robí všetko, i hluchým dáva sluch i nemým reč.“

Druhé rozmnoženie chleba. — Keď 8 v tých dňoch zasa bol s ním veľký zástup a nemali čo jesť, svolal k sebe učeníkov a vravel im: | „Lúto mi 2 je zástupu, lebo, hľa, už tretí deň zotrávajú pri mne, a nemajú čo jesť. Ak ich lačných pustím domov, od- 3 padnú na ceste, keďže niektorí z nich prišli zďaleka.“ Odpovedali mu jeho učeníci: „Odkiaľže kto bude môcť 4 (dostať) chleby a nasýtiť ich tu na púšti!“ I opýtal sa 5 ich: „Koľko chlebov máte?“ Odpovedali: „Sedem.“ | Tu 6 rozkázal zástupom rozložiť sa na zemi. Potom vzal sedem chlebov, vďaka vzdával, rozlámal ich a dával svojim učeníkom, aby ich rozdávali. I rozdali ich zástupu. | Mali aj niekoľko rybičiek. I tie požehnal a kázal 7 ich rozdať. Jedli a nasýtli sa a z odrobiniek, čo po- 8 zostaly, nasbierali ešte sedem košov. Tých, čo jedli, 9 bolo asi štyritisíc. Potom ich rozpustil.

1—9: Mt 15, 32—39.

Pán odvádza chorého nabok, aby ho nenápadne uzdravil a 31-38 zakazuje mu, aby o tom verejne hovoril. Tým chcel vyhnúť ľudskej chvále, lebo zázraky konal jedine preto, aby v ľuďoch upevnil vieru (porovnaj 6, 6).

- 10 *Znamenie s neba.* — Hneď potom so svojimi učeníkmi vstúpil na loďku a prišiel do dalmanutského kraja. Tu vyšli k nemu farizeji a začali sa s ním hádať.
- 11 Pokúšali ho a žiadali od neho znamenie s neba. | On si vzdychol v duchu a povedal: „Prečo toto pokolenie žiada znamenie? Veru, vravím vám, tomuto pokoleniu sa nedostane znamenania.“ Opustil ich a vstúpil na loďku a preplavil sa cez more.
- 14 *Kvas farizejov.* — Zabudli si však vziať chleba a mali na loďke iba jediný chlieb. On ich vystrihal: „Majte sa na pozore a chráňte sa kvasu farizejov a kvasu Herodesovho!“ Rozmýšľali o tom medzi sebou a hovorili si: „Veď nemáme chleba.“ | Ježiš to spozoroval a povedal im: „Prečo rozmýšľate o tom, že nemáte chleba? Ešte nechápete a nerozumiете? Ešte máte nechápavé srdce? | Máte oči, a nevidíte? Máte uši, a nepočujete? Ani sa už nepamätáte, | koľko košov, plných odrobiniek, ste nasbierali, keď som bol rozlámal päť chlebov piatim tisícom?“ Odpovedali mu: „Dvanásť.“ | „A koľko košov odrobiniek ste nasbierali, keď som (bol rozlámal) sedem chlebov štyrom tisícom?“ Odpovedali mu: „Sedem.“
- 21 I povedal im: „Ešte nechápete?“
- 22 *Uzdravenie slepého.* — Keď prišli do Bet-saidy, priviedli mu slepého a prosili, aby sa ho dotkol.
- 23 On chytil slepého za ruku a vyviedol ho z dedinky. Potom mu naslinil oči, položil na neho svoje ruky a opýtal sa ho, či voľačo vidí. Keď ten pohliadol hore, povedal:

10—13: Mt 16, 1—4; Lk 12, 54—56.

14—21: Mt 16, 5—12; Lk 12, 1.

- 15 Kvas je nato, aby dodal múke chuti. Ak by bol kvas zlý, nemôže chutným urobiť chlieb, ale ho skazí. Tak aj mravná náuka máme nato, aby dávala dobrý smer ľudskej činnosti. Ale neúprimné mravy, pokrytectvo farizejov zle účinkovali na duše, a k tomu ešte ľahkomyseľnosť a verejná hriechnosť Herodesova pôsobila priamo rozvratným vplyvom na myseľ ľudí.
- 24 Spasiteľ nie odrazu, ako by v jedinom okamihu vrátil slepému zrak, ale postupne ho privádza k tomu, aby videl. Preto mu len postupne vracal zrak, presne nevieme povedať. Azda preto, aby si slepec tým väčšmi vážil dar zraku. Iní myslia, že nám tým chcel Spasiteľ naznačiť, aby sme si trpezlivo počínali

„Vidím ľudí ako chodiace stromy.“ Potom mu zasa položil svoje ruky na oči. I prehliadol a tak ozdravel, že všetko jasne videl. Potom ho poslal domov a povedal: „Do dediny ani nevchádzaj!“

Petrovo vyznanie. — Ježiš a jeho učeníci odišli do dediniek okolo Cézarey Filipovej. Cestou sa spytoval svojich učeníkov a vravel im: „Za koho ma majú ľudia?“ Oni mu odpovedali: „Za Jána Krstiteľa; iní za Eliáša, iní však za jedného z prorokov.“ Tu sa Peter opýtal: „A za koho ma vy máte?“ Odpovedal mu Peter: „Ty si Mesiáš!“ | I zabránil im to o ňom komukoľvek hovoriť.

Ježiš predpovedá svoje utrpenie. — Vtedy ich začal poučovať, že Syn človeka bude musieť mnoho trpieť, že ho starší (z ľudu), veľkňazi a zákoníci zavrhnú a zabijú, ale po troch dňoch vstane z mŕtvych. | Hovoril im to otvorene. — Tu ho vzal Peter (nabok) a začal mu dohovárať. Ale on sa obrátil, pohliadol na svojich učeníkov a pokarhal Petra: „Ber sa mi s očú, satan! Lebo nechápeš to, čo je Božie, ale iba to, čo je ľudské.“

Ako máme nasledovať Krista. — Privoľal zástup a svojich učeníkov a povedal im: „Ak chce kto za mnou ísť, nech zaprie sám seba, vezme svoj kríž

s tými, ktorí sú duševne slepi. Trpezlivosť so zlými sa odporúča aj v podobenstve o kúkoli (Mt 13, 24—30).

27—30: Mt 16, 13—20; Lk 9, 18—21.

31—33: Mt 16, 21—23; Lk 9, 22.

34—39: Mt 16, 24—23; Lk 9, 23—27.

Podľa Vg.: „Choď do svojho domu, a keby si vošiel do dedinky, nikomu o tom nehovor!“ Teda slepec asi nebol z Bet-saidy, ale bol potulným žobrákom, ktorý sa po svojom uzdravení vrátil domov.

Keď Ježiš už dostatočne upevnil vieru v srdciach svojich učeníkov pre svoje vyššie poslanie, hoci ešte vždy neboli zbavení všetkej pochybovačnosti, nastal čas, aby ich postupne pripravoval na svoje utrpenie, ktoré bolo tiež jeho mesiášskou úlohou. Museli poznať a sa presvedčiť, že Ježiš má položiť život ako obeť na usmierenie za hriechy.

- 35 a nasleduje ma. Lebo kto si bude chcieť zachovať život, stratí ho; kto by však stratil svoj život pre mňa
 36 a pre evanjelium, zachová si ho. Veď čože by osožilo človekovi, keby celý svet získal, ale svojej duši by
 37 uškodil. Lebo čože dá človek ako výmenu za svoju dušu? Kto sa bude hanbiť za mňa a za moju nauku pred
 38 týmto cudzoložným a hriešnym pokolením, za toho sa aj Syn človeka bude hanbiť, keď príde vo sláve svojho
 *39 Otca so svätými anjelmi.“ A povedal im: „Veru, vravím vám, sú niektorí medzi tými, čo tu stoja, ktorí neokúsia smrť, kým neuvidia kráľovstvo Božie prichádzať s mocou.“

- 9 *Premenenie Pána.* — Po šiestich dňoch vzal si Ježiš Petra, Jakuba a Jána, vyviedol ich samotných
 2 na vysoký vrch a premenil sa pred nimi. Saty sa mu zaskvely a veľmi zbelely [ako sneh], ako by ich nemo-
 3 hol vybieliť nijaký bielič na svete. Potom sa im ukázal Eliáš s Mojžišom a rozprávali sa s Ježišom. Tu sa
 4 ozval Peter a povedal Ježišovi: „Učiteľ, dobre je nám tu! Spravme si tu tri stánky, tebe jeden, Mojžišovi je-
 5 den a Eliášovi jeden.“ Nevedel totiž, čo hovorí, lebo
 6 sa boli preľakli. | I utvoril sa oblak a začlonil ich. Z oblaku zaznel hlas: „Tento je môj milý Syn, poslúchajte
 7 ho!“ A len čo sa rozhládli, nikoho viac nevideli pri sebe, iba Ježiša.
 8 Keď potom zostúpovali s vrchu, prikázal im, aby o tom, čo videli, nikomu nehovorili, kým Syn človeka nevstane z mŕtvych.

- 9 *Príchod Eliášov na svet.* — Zachovali teda tie slová, ale hádali sa medzi sebou, čo to znamená

1—8: Mt 17, 1—13; Lk 9, 28—36.

- 39 Po poslaní Ducha Svätého začala sa Cirkev podivne šíriť a vzmáhať. To bol zaiste ten mohutný príchod kráľovstva Božieho so všetkou mocou. Mnohí z poslucháčov Ježišových sa toho dožili, predovšetkým sami apoštoli. Keď pri podobných príležitostiach (Mt 16, 28; Lk 9, 27) hovorí Ježiš o prítomných, ktorí predpovedané budúce udalosti majú na vlastné oči uzrieť a presvedčiť sa o pravdivosti proroctiev Ježišových, pod „prítomnými“ máme rozumieť aj apoštolov, a azda ich predovšetkým. (Porovnaj Lk 9, 27.)

„vstať z mŕtvych“. I spýtali sa ho: „Prečo teda hovorí 10^a
 farizeji a zákoníci, že najprv má prísť Eliáš?“ On 11
 im odpovedal: „Najprv príde Eliáš a všetko obnoví.
 Ako je však napísané o Synovi človeka, že mnoho vy-
 trpí a za nič ho nebudú mať? Ale vravím vám: Eliáš 12
 už prišiel, a urobili mu, čo sa im zachcelo, ako je o ňom
 napísané.“

Posadlý chlapec. — Keď sa vrátil k svojim 13
 učeníkom, uvidel okolo nich veľký zástup a zákoní-
 kov, ako sa s nimi dohadujú. A všetok ľud, len čo za- 14
 zrel Ježiša, užasol; [preľaknutí] bežali mu v ústrety a
 pozdravili ho. On sa ich opýtal: „O čom sa dohadu- 15
 jete medzi sebou?“ Odpovedal mu jeden zo zástupu: 16
 „Učiteľ, priviedol som k tebe svojho syna, majúceho
 nemého ducha, | ktorý ním lomcuje, kdekoľvek ho po- 17
 padne, i penia sa mu ústa, škripe zubmi a schne. Po-
 žiadal som tvojich učeníkov, aby toho (ducha) vyhnali,
 ale ti nemohli.“ Vtedy sa ozval a hovoril im: „Ó ne- 18
 veriace pokolenie, dokiaľže mám byť s vami? Dokiaľ-
 že vás mám trpieť? Privedte ho ku mne!“ | Priviedli 19
 ho teda. A keď duch videl (Ježiša), hneď zalomcoval
 (chlapcom), takže padol na zem, váľal sa po nej a pe-
 nily sa mu ústa. Opýtal sa (Ježiš) jeho otca: „Od akého 20
 času sa mu to stáva?“ Odpovedal mu: „Od detstva, | a 21
 často ho vrhá do ohňa i do vody, aby ho zahubil. No
 ak len niečo môžeš, zľutuj sa nad nami a pomôž nám!“ |
 Ježiš mu povedal: „Ak môžeš? — Všetko je možné 22^a
 tomu, kto verí!“ Otec chlapcov hneď [slzami zaliaty] 23
 hlasne zvolal: „Verím, [Pane,] pomôž mojej nedôvere!“
 Keď Ježiš videl, že sa zástup sbieha, pohrozil nečistému 24
 duchu: „Nemý a hluchý duch, ja ti rozkazujem, vyjdi

a 3 Kr 19, 2 a 10.

13—28: Mt 17, 14—21; Lk 9, 37—43.

Viď Mt 17, 10—13.*

10-12

Podľa prijatého gréc. textu 9, 23 by bolo doslovne: „Čo sa 22
 týka slova »Ak môžeš«, všetko je možné tomu, kto verí.“ —
 Vg má: „Ak môžeš veriť, všetko je možné tomu, kto verí.“ Nie-
 ktorí však upravujú túto vetu ako otázku: „Čože je to »ak mô-
 žeš?“ — alebo vidia v nej obdiv a výkrik: „Ach, to »ak mô-
 žeš!“

- 25 z neho a už nikdy viac doň nevchádzaj!“ Tu vykřikol,
veľmi ním zalomcoval a vyšiel [z neho]. Chlapec ostal
26 ako mŕtvy, takže si mnohí vraveli, že zomrel. Ale Je-
žiš ho chytil za ruku, zodvihol ho, a (chlapec) vstal.
27 Keď potom (Ježiš) vošiel do domu a boli sami, uče-
níci sa ho opýtali: „Prečo sme ho my nemohli vyhnať?“
28 Odpovedal im: „Tento druh nedá sa ničím iným vyhnať
iba modlitbou [a pôstom].“

Ježiš v Galilei. Po druhý raz predpo-
29 *vedá svoje utrpenie.* — Keď odtiaľ odišli, pre-
chádzali Galileou, ale nechcel, aby sa o tom niekto
30 dozvedel. Vyučoval svojich učeníkov a hovoril im:
„Syna človeka vydajú ľuďom do rúk. Zabijú ho, ale
*31 keď bude zabitý, tretieho dňa vstane z mŕtvych.“ Oni
však nechápali túto reč, no báli sa ho spýtať.

Spor o prvenstvo medzi učeníkmi. —
32 Keď prišli do Kafarnaumu a boli doma, pýtal sa ich:
33 „O čom ste sa shovárali cestou?“ | Oni však mlčali;
cestou sa totiž o tom shovárali, kto je [medzi nimi]
34 väčší. Keď si sadol, povolal k sebe dvanástich a po-
vedal im: „Kto chce byť prvý, nech je zo všetkých
35 najposlednejší a nech je sluhom všetkých.“ Tu vzal
dieťa, postavil ho medzi nich, objal ho a povedal im:
36 „Kto prijme jedno z takých detí v mojom mene, ten
prijíma mňa; a kto mňa prijíma, nie mňa prijíma, ale
toho, ktorý ma poslal.“

37 *Nemiestna horlivosť.* — Povedal mu Ján:
„Učiteľ, videli sme kohosi, čo nechodievala s nami, ako
v tvojom mene vyháňal zlých duchov; bránili sme mu
38 v tom, lebo nechodí s nami.“ Ježiš však odpovedal:
„Nebráňte mu, lebo kto koná divy v mojom mene, ne-

29—31: Mt 17, 22—23; Lk 9, 43—45; 9, 29—49.

32—36: Mt 18, 1—9; Lk 9, 46—50; 17, 1 a n.

- 31 Príčina toho, prečo nemohli apoštoli srovať utrpenie Pá-
novu s jeho mesiášskym poslaním, boli ich mylné predstavy o
osobe a poslaní Mesiášovom. V ich predstavách žil iba oslávený
Mesiáš, ku ktorému nielen utrpenie, ale ani len tóna porážky
nesmie mať prístup.

bude tak ľahko zle hovoriť o mne. Veď kto nie je proti 39
vám, je za vás. Ktokoľvek by vám dal piť čo len po- 40
hár vody v mojom mene, pretože ste Kristovi, veru,
vravím vám, nestratí svoju odmenu.

Nikoho nepohoršovať. — Kto by pohoršil
jedného z týchto maličkých, ktorí veria vo mňa, lepšie
by mu bolo, keby mu mlynský kameň zavesili na šiju
a hodili ho do mora. Ak ťa tvoja ruka zväzda (na 42
hriech), odtni si ju; lepšie ti bude zmrzačenému vojsť
do života, ako mať obe ruky, a ísť do pekla, do neuha-
siteľného ohňa, | [kde ich červ neumiera, ani oheň ne- 43
hasne]. Ak ťa tvoja noha zväzda na hriech, odtni si ju; 44
lepšie ti bude kuľhavému vojsť do (večného) života,
ako by si mal obe nohy, a tak ťa hodili do pekla [s ne-
uhasiteľným ohňom, | kde ich červ neumiera, ani oheň 45
nehasne]. Ak ťa tvoje oko zväzda na hriech, vylúp si 46
ho; lepšie ti bude jednookému vojsť do kráľovstva Bo-
žieho, ako by si mal obe oči, a tak ťa hodili do [ohni-
vého] pekla, | kde ich červ neumiera, ani oheň nehasne. 47
Každý totiž bude solený ohňom [ako každá obeť soľou 48*
sa pripravuje].

Soľ je dobrá vec, ale keď sama soľ sa stane nesla- 49*
nou, čím ju prisolíte? Majte soľ v sebe a zachovajte
pokoj medzi sebou.“

*Na ceste do Jeruzalema. Nerozluči-
teľnosť manželstva.* — Keď sa vybral odtiaľ, 10

Každá starozákonná obeť mala byť posolená. Keď sa obeť 48
konala podľa predpisov zákona, bola Bohu milá. Tak aj človek,
ktorý chce byť Bohu milý, má byť očistený ohňom a soľou po-
solený. Soľ zachováva od hniloby a udržuje v čerstvosti. Soľ
je teda najskôr náznakom mravnej čistoty, neporušenosti. Oheň
je prostriedkom očistenia. (Porovnaj Mt 3, 11.)

Náuka Kristova je soľou svetu. Ak sa predovšetkým apošto- 49
li budú ňou riadiť, stanú sa aj oni soľou svetu (Mt 5, 13). Okrem
náuky Kristovej dostanú ešte prostriedky milosti, aby tak mohli
chrániť svet pred všetkou duševnou nákazou. Slúžiť slovu Bo-
žiemu, šíriť mravnosť a posväcovať ľudí — to znamená „solíť
svet.“ V tom nech je ich ctibažnosť. A preto nesmie byť medzi
nimi sporu o prvenstvo (Mk 9, 33).

- prišiel na judské územie za Jordánom. Znova sa sišiel k nemu zástupy, a on ich ako obyčajne vyučoval.
- *2 Tu pristúpili k nemu farizeji, a aby ho pokúšali, pýtali sa ho: „Smie muž prepustiť svoju manželku?“
- 3-4 On im odpovedal: „Čo vám prikazuje Mojžiš?“ | Oni od-
 a povedali: „Mojžiš dovolil napísať rozvodnú listinu a tak
 5 prepustiť (manželku).“ No Ježiš im povedal: „Pre tv-
 6 dosť vášho srdca vám napísal také prikázanie; | na po-
 čiatku sveta však Boh stvoril (Tudí) ako muža a ženu.
 7 Preto opusti človek svojho otca i matku a bude sa pri-
 b držiavať svojej manželky, | a budú dvaja jedným te-
 8 lom. Tak teda už nie sú dvaja, ale iba jedno telo. | Čo
 9 teda Boh spojil, človek nech nerozlučuje.“
- 10 Doma sa ho znova pýtali jeho učeníci na tú vec.
- 11 On im povedal: „Kto by prepustil svoju ženu a ože-
 nil by sa s inou, cudzoložstvom sa previní proti nej.“
- 12 Ak žena prepustí svojho muža a vydá sa za iného,
 cudzoloží.“
- 13 *Ježiš a dietky.* — Priniesli mu dietky, aby sa
 14 ich dotkol. Ale učeníci im to zabráňovali. | Keď to Je-
 žiš videl, namrzol sa a povedal im: „Nechajte dietky
 prísť ku mne a nebráňte im, lebo takých je kráľov-
 15 stvo Božie. Veru, vravím vám, kto neprijme kráľovstvo
 16 Božie ako dieťa, nevojde doň.“ I bral ich do náručia,
 kládol na ne ruky a požehnával ich.
- 17 *Bohatý mládenec.* — Keď sa potom vydal
 na cestu, pribehol ktosi k nemu, kľakol si pred ním
 a pýtal sa ho: „Dobrý učiteľ, čo mám robiť, aby som
 18 sa stal dedičom večného života?“ Ježiš mu odpovedal:

a Dt 24, 1. b Gn 2, 24.

1—12: Mt 19, 1—9.

13—16: Mt 19, 13—15; Lk 18 15—17.

17—22: Mt 19, 16—26; Lk 18, 18—27.

- 2 Kresťanov, obrátených z pohanstva, nemohly zaujímať spo-
 ry a hádky Židov o príčinách, pre ktoré prepúšťali manželky.
 Preto u Mk (Lk) nenájdeme nič o tom, či nevernosť stačí na pre-
 pustenie manželky (Mt 19, 3 a 5, 32). Sv. Matúš zasa v súhlase
 so židovským právnym názľadom iba manželovi priznáva právo
 prepustiť manželku; Mk to isté právo priznáva aj manželke
 oproti manželovi v súhlase s rímskym právnym zvykom.

„Prečo ma voláš dobrým? Nik nie je dobrý, iba sám Boh. | Prikázania poznáš: Nezabiješ! Nescudzoložíš! Nepokradneš! Nepovieš krivého svedectva! Nebudeš poškodzovať! Cti svojho otca i svoju matku!“ Odpovedal mu (mládenec): „Učiteľ, toto všetko som zachovával od svojej mladosti.“ Ježiš s láskou pohliadol na neho a povedal mu: „Jedno ti ešte chýba: id', predaj, čo len máš, rozďaj chudobným a budeš mať poklad v nebi. Potom sa vráť, vezmi svoj križ a nasleduj ma!“ Na to slovo sa zarmútil a odišiel rozžialený, lebo mal mnoho majetku.

Nebezpečenstvo bohatstva. — Ježiš sa rozhlídal po svojich učeníkoch a takto im povedal: „Ako ťažko vojdú do kráľovstva Božieho takí, čo majú majetky!“ | Učeníci žasli nad jeho slovami. Ježiš im znova povedal: „Synkovia, ako ťažko vojdú do kráľovstva Božieho ľudia, ktorí svoju dôveru skladajú v bohatstvo! Lahšie prejsť ťave uchom ihly, ako vojsť boháčovi do kráľovstva Božieho.“

Oni sa ešte väčšmi zadivili a hovorili si takto: „Ktože potom môže byť spasený?“ Ježiš pohliadol na nich a povedal im: „Ľuďom je to nemožné, ale nie Bohu. Bohu je totiž všetko možné.“

Odmena dobrovoľnej chudoby. — Tu začal Peter hovoriť: „Hľa, my sme všetko opustili a nasledovali sme ťa.“ Ježiš mu odpovedal: „Veru, vravím vám: Ktokoľvek pre mňa a pre evanjelium opustil svoj dom alebo bratov alebo sestry alebo otca alebo matku alebo deti alebo pole, | dostane sto ráz toľko, teraz v tomto čase domy i bratov i sestry i matky

28—31: Mt 19, 27—30; Lk 18, 28—30.

Príslovie o ťave a ihle naznačuje nemožnosť niektorej veci. Aj tu môže mať iba takýto smysel: Boháčovi je veľmi ťažké vojsť do kráľovstva Božieho. No evanjelium nepokladá za úplnú nemožnosť, aby aj boháč vstúpil do Cirkvi a tak dosiahol spásu. (Porovnaj Mt 19, 24.)*

Ako Ježiš musel vo svojom živote mnohé utrpenia znášať, tak aj tí, ktorí pre neho všetko opustili majú okúsiť prenasledovania, utrpenia jedine preto, lebo sa pridali k nemu.

i dietky i polia — hoc aj s prenasledovaním — a večný
 31 život v budúcom veku. A mnohí prví stanú sa posled-
 nými a poslední prvými.“

Ježiš po tretej raz predpovedá svoje
 *32 *utrpenie.* — Na ceste, keď vystupovali do Jeruza-
 lema, Ježiš sa ponáhal pred nimi. Divili sa tomu a so
 strachom ho nasledovali. A znova si vzal k sebe dva-
 33 nástich a začal im hovoriť o tom, čo ho očakáva: | „Hľa,
 vystupujeme do Jeruzalema, a Syna človeka vydajú
 veľkňazom a zákoníkom. Odsúdia ho na smrť a vydajú
 34 pohanom. I budú sa mu posmievaf a pľuvať na neho,
 budú ho bičovať a zabijú ho; ale po troch dňoch vstane
 z mŕtvych.“

35 *Synovia Zebedejovi.* — Tu pristúpili k ne-
 mu synovia Zebedejovi, Ján a Jakub, a povedali mu:
 „Učiteľ, chceme, aby si nám urobil, o čo ťa poprosí-
 36 me.“ Opýtal sa ich: „Čo chcete, aby som vám urobil?“
 37 Povedali mu: „Daj nám sedieť v tvojej sláve jednému
 po tvojom pravom a druhému po tvojom ľavom boku.“ |
 *38 Ale Ježiš im odpovedal: „Neviete, o čo prosíte. Či mô-
 žete piť kalich, ktorý ja pijem alebo dať sa pokrstiť
 39 krstom, ktorým som ja krstený?“ Oni mu odpovedali:
 „Môžeme.“ Ježiš im povedal: „Z kalicha, z ktorého ja
 pijem, budete piť a pokrstíte sa krstom, ktorým som
 40 ja krstený, | ale dať (niekomu) sedieť po mojom pravom
 alebo ľavom boku nie je mojou vecou, to sa dostane
 tým, ktorým je to pripravené.“

41 Keď sa o tom do počuli desiatí učeníci, začali sa
 42 mrziť na Jakuba a Jána. Tu si ich Ježiš zavolať k sebe

32—34: Mt 20, 17—19; Lk 18, 31—34.

35—45: Mt 20 20—23; Lk 22, 25—27.

32 Keď apoštoli a ostatný ľud videli Ježišovu neohrozenú od-
 hodlanosť, s akou išiel v ústrety svojej istej smrti, naplnení boli
 strachom a obavami o neho. Necháпали, ako ich môže ešte i pred-
 biehať na ceste do Jeruzalema, kde ho Židia už niekoľko rúž
 chceli usmrtiť.

38 Pri krste ponorili človeka do vody, ako keby mal úplne odu-
 mrieť. Preto krst naznačuje nielen očistenie vôbec, ale aj utr-
 penie a smrť Ježišovu.

a hovoril im: „Viete, že tí, čo sa pokladajú za vládcov nad národmi, (tvrdo) vládnu nad nimi a ich veľmoži dávajú im cítiť svoju moc. Medzi vami to tak nemá 43 byť. No kto sa chce stať medzi vami veľkým, nech vám posluhuje, | a kto chce byť medzi vami prvý, nech je 44 sluhom všetkých. Lebo ani Syn človeka neprišiel dať 45 sa vysluhovať, ale aby sám slúžil a dal svoj život ako výkupné za mnohých.“

Slepci v Jerichu. — Tak vošli do Jericha. 46* A keď so svojimi učeníkmi a s prevelkým zástupom odchádzal z Jericha, sedel pri ceste slepý žobrák Bartimej, syn Timejov. Keď sa do počul o tom, že je to Ježiš z Nazareta, začal kričať a volať: „Ježišu, Synu Dávidov, zmiluj sa nado mnou!“

Mnohí ho okríkali, aby mlčal, ale on tým hlasnejšie 48 volal: „Synu Dávidov, zmiluj sa nado mnou!“ | Ježiš 49 sa zastavil a povedal: „Zavolajte mi ho!“ Zavolali teda slepeho a povedali mu: „Dúfaj! Vstaň, volá ň!“ | Odhodil svoj plášť, vyskočil a prišiel k Ježišovi. Ježiš mu 51 povedal: „Čo chceš, aby som ti urobil?“ Slepý mu odpovedal: „Učiteľ môj, aby som videl!“ | Ježiš mu povedal: „Id, tvoja viera ň uzdravila.“ A hneď videl a nasledoval ho na ceste.

Kvetná nedeľa.

Triumfálny vchod Ježišov do Jeruzalema. — Keď sa približovali k Jeruzalemu, ku Betfage a Betánii, (smerom) na Olivový vrch, vyslal dvoch svojich učeníkov | a povedal im: „Idte do dedinky, 2 ktorá leží naproti. Keď vstúpite do nej, hneď nájdete priviazané osliatko, na ktorom doteraz ešte nikto ne-

46—52: Mt 20, 29—34; Lk 18, 35—43.

1—11: Mt 21, 1—11; Lk 19, 29—40; Jn 12, 12—19.

Mt (20, 29 a n.) spomína dvoch slepcov v Jerichu, kým Mk 46 a Lk spomínajú iba jedného. Tento číselný rozdiel má svoj základ asi v tom, že jeden z nich neobyčajne nápadne prejavoval svoju dôveru v Ježišovu moc, a asi preto sa stal aj viac známym v kresťanskom podaní. Podobne je to aj s uzdravením dvoch posadých v Geraze (Mt 8, 28; Mk 5, 1—20 a Lk 8, 26—39).

- 3 sedel. Odviažte ho a prived'te! | Ak by vám však niekto
 vrel: »Čo to robíte?« — povedzte: »Pán ho potre-
 4 buje«, — a hneď vám ho zasa sem prepustí.“ A keď
 odišli, našli osliatko, priviazané o dvere vonku na ceste.
 5 I odviazali ho. | No niektorí z tých, čo tam stáli, im
 6 vraveli: „Čože to robíte, že odväzujete osliatko?“ | Oni
 im odpovedali, ako im to prikázal Ježiš. I nechali ich.
 7 Priviedli teda osliatko k Ježišovi, položili naň svoje
 8 plášte, a on sa posadil naň. Mnohí prestierali svoje rú-
 cha na cestu a iní zasa zelené ratolesti, nasekané na po-
 9 liach. A tí, čo šli pred ním a za ním, volali:

- a „Hosana!
 10 Požehnaný, ktorý prichádza v mene Pánovom!
 Požehnané prichádzajúce kráľovstvo
 nášho otca Dávida.
 Hosana na výsostiach!“

- 11 Tak vošiel do Jeruzalema a do chrámu. Popozeral
 si všetko, a keďže už bolo neskoro, vrátil sa s dvanásti-
 mi do Betánie.

Pondelok Veľkého týždňa.

- 12 *Kliatba nad figovníkom.* — Keď druhé-
 13 ho dňa odišli z Betánie, pocítil hlad. Zďaleka zazrel
 figovník s listím. Podišiel k nemu, či by azda nena-
 šiel niečo na ňom. Ale keď prišiel k nemu, nič na ňom
 14 nenašiel okrem lístia. Nebol totiž ešte čas fig. | I pove-
 dal mu: „Nech naveky nikto viac neje s teba ovocia!“
 Jeho učeníci to počuli.
- 15 *Vyháňa predavačov z chrámu.* — A pri-
 šli do Jeruzalema. Vošiel do chrámu a začal vyháňať

a Ž 117, 25.

12—14: Mt 21, 18—19.

15—19: Mt 21, 12—17; Lk 19, 45—48; Jn 2, 14 a n.

- 8 Vg má: „Iní sekali so stromov ratolesti a stlali ich na cestu.“
 (Túto odchyľku majú aj niektoré grécke rukopisy, ako aj iné
 veľmi staré preklady.)
- 14 Kliatba nad figovníkom je náznakovým úkonom, ktorý mal
 poučiť o tom, že Ježiš zavrhol neveriaci ľud židovský, a tak spo-
 lu znamenal aj skazu Jeruzalema a jeho vodcov.

tých, čo predávali a kupovali v chráme; poprevracal stoly peňazomencom a stolice tým, čo predávali holuby. Ani nikomu nedovolil prenášať náčinie cez chrám. | Vy- 16-17
učoval ich a hovoril: „Či nie je napísané: »Môj dom sa a
bude volať domom modlitby pre všetky národy.« Ale
vy ste urobili z neho lotrovskú peleš.“

Keď to počuli veľkňazi a zákoníci, hľadali (spôsob), 18
ako ho zahubiť; báli sa ho totiž, lebo všetok zástup
žasol nad jeho učením. Keď sa zvečerilo, vyšiel z mesta. 19

Utorok Veľkého týždňa.

Vyschnutý figovník. — Keď včasráno išli 20
popri figovníku, videli, že vyschol od samého koreňa. |
Tu sa rozpomenul Peter a povedal mu: „Učiteľ, hľa, 21
ako vyschol figovník, ktorý si bol preklial.“ Ježiš im 22
však odpovedal: „Majte vieru v Boha! | Veru, vravím 23
vám, kto by povedal tomuto vrchu: »Zdvihni sa a hoď
sa do mora!«, a nepochyboval by vo svojom srdci, ale 24
veril, že sa mu stane, čo rozkáže — stane sa mu. Preto 24
vám vravím: Verte, že všetko, za čo sa modlíte a čo 25
žiadate, dostanete a stane sa vám. A keď vstanete mod- 25
lif sa, odpustite, ak máte niečo oproti komukoľvek, aby 26
vám odpustil poklesky aj váš Otec, ktorý je na nebesiach. [Lebo ak vy neodpustíte, ani váš Otec, ktorý je 26
na nebesiach, neodpustí vám vaše poklesky.]“

Pôvod Ježišovej právomoci. — Prišli 27
zasa do Jeruzalema. A keď sa prechádzal po chráme,
pristúpili k nemu veľkňazi, zákoníci a starší (z Iu-
du) | a povedali mu: „Akou mocou robíš tieto veci? 28
A kto ti dal moc takto si počínať?“ | Ježiš im odpo- 29
vedal: „Opýtam sa vás i ja na jednu vec: odpovedzte
mi na to, potom vám i ja poviem, akou mocou si takto
počínam. | Jánov krst bol s neba, či od ľudí? — Odpo- 30
vedzte mi!“ | Ale oni si takto hovorili: „Ak povieme: 31
»S neba«, povie nám: »Prečo ste mu teda neuverili?«“

a Iz 56, 7; Jer 7, 11.

20—26: Mt 21, 20—22.

27—33: Mt 21, 23—27; Lk 20, 1—8.

9 Písmo sv. Noveho zákona.

- 32 Ale povedať: »Od ľudí« — báli sa zástupu, keďže Jána
 33 všetci pokladali za skutočného proroka. Preto odpove-
 dali Ježišovi slovami: „Nevieme.“ Ježiš im povedal:
 „Ani ja vám nepoviem, akou mocou si takto počínam.“

Podobenstvo o nájomníkoch vinice.

- 12 — Potom im začal hovoriť v podobenstvách. Istý člo-
 vek si vysadil vinicu. Ohradil ju plotom, vykopal v nej
 jamu na lisovanie a postavil strážnu vežu. Potom ju
 2 prenajal roľníkom, a sám odcestoval. V ustanovený
 čas poslal k roľníkom sluhu, aby prevzal od roľníkov
 3 (podiel) z úrody vinice. Ale títo ho chytili, zbili a pre-
 4 pustili naprázdno. Potom znova poslal k nim iného
 5 sluhu. Aj toho poranili na hlave a zneuctili. | Aj iného
 ešte vyslal, ale toho zabili, ako aj mnohých iných, jed-
 6 ných zbili a ostatných povraždili. Mal ešte jediného
 milovaného syna. Napokon tohto poslal k nim, lebo si
 7 myslel: »Ťtíví budú voči môjmu synovi.« | Ale roľníci
 si povedali: »To je dedič. Poďme, zabime ho, a tak je-
 8 ho dedičstvo bude naše.« Chytili ho teda, zabili a vyho-
 9 dili z vinice. — | Čo urobí pán vinice? Príde a zahubí
 roľníkov a svoju vinicu dá iným.
- *10 A nečítali ste tieto (slová) Písma:
 a *Kameň, ktorým opovrhli staviteľa,
 stal sa uholným kameňom;*
 11 *Od Pána sa to stalo
 a je to podivná vec pre naše oči.“*
- 12 Tu ho hľadeli zajať, ale báli sa zástupu. Poznali to-
 tiž, že to podobenstvo o nich povedal. — Preto ho opu-
 stili a odišli.

a Ž 117, 22 a 23.

1—12: Mt 21, 33—46; Lk 20, 9—19.

- 10-11 Aj Zidia chceli budovať kráľovstvo Božie. Ale počínali si
 pritom predpojata. Chceli mať mesiášske kráľovstvo bez Vyku-
 pitela — Ježiša. Ich pýcha im zastrela potrebu pokánia a du-
 ševného očistenia, ktorú Ježiš hlásal a žiadal. Zavrhlí teda pri
 svojej stavbe základný a dôležitý náročný kameň. Proti ich očá-
 kávaníu sa stal Ježiš spojku, ktorá spája v jednej Cirkvi židov
 a pohanov. Kráľovstvo Božie na zemi — Cirkev Kristova — nie
 je pre jediný národ, ale pre všetkých ľudí. Má celosvetový, a
 preto nadnárodný ráz.

Daňový peniaz. — Potom vyslali k nemu niektorých farizejov a herodiánov, ktorí ho mali podchytiť v reči. Keď prišli, povedali mu: „Učiteľ, vieme, že si pravdovravný a nedbáš na nikoho, lebo nehľadiš na osobu človeka, ale ceste Božej učíš podľa pravdy. Dovoľené je dávať daň cisárovi, a či nie? Dávať ju, a či nedávať?“ (Ježiš) poznal ich pokrytectvo a povedal im: „Čo ma pokúšate? — Prineste mi denár, aby som si ho obzrel.“ Oni priniesli. Tu im povedal: „Či je to obraz a nápis?“ Odpovedali: „Cisárov.“ Ježiš im povedal: „Dávajte [teda] cisárovi, čo je cisárovo, a Bohu, čo je Božie.“ I divili sa mu.

O zmŕtvychvstaní. — Prišli k nemu saduceji, ktorí tvrdia, že niet zmŕtvychvstania, a pýtali sa ho: „Učiteľ, Mojžiš napísal, že ak niekomu umrie brat a zanechá manželku bez detí, aby si jeho brat vzal vdovu po ňom a vzbudil potomstvo svojmu bratovi. | Tak bolo sedem bratov. Prvý sa oženil, zomrel, ale nenechal potomka. Vzal si ju druhý brat. I on umrel, ale ani on nezanechal potomka. A tretí podobne. A tak všetkých sedem (ju malo, a) nezanechali potomka. Po všetkých naposledy zomrela aj žena. | Pri vzkriesení keď vstanú z mŕtvych, koho bude tá žena? Lebo siedmi ju mali za ženu!“ Ježiš im povedal: „Či nie preto sa mýlite, lebo nepoznáte Písmo ani moc Božiu? Lebo keď vstanú z mŕtvych, nebudú sa ani ženíť ani vydávať, ale budú ako anjeli v nebi. Ale že mŕtvi vstanú — či ste o tom nečítali v knihe Mojžišovej (v odseku) »O kríku«, ako mu Boh vravel: »Ja som Boh Abrahámov a Boh Izákov a Boh Jakubov?« Nie je Bohom mŕtvych, ale živých. Veľmi sa teda mýlite.“

Hlavné prikázanie. — I pristúpil ktorýsi zákoník, ktorý vypočul túto hádku, a keď videl, že im dobre odpovedal, opýtal sa ho: „Ktoré prikázanie je

a Dt 25, 5. b Ex 3, 6.

13—17: Mt 22 15—22; Lk 20, 20—26.

18—27: Mt 22 23—33; Lk 20, 27—40.

23—34: Mt 22 34—40; Lk 10, 25—23; 20; 39 a n.

Porovnaj Mt 22, 24.*

29 prvé zo všetkých?“ | Ježiš mu odpovedal: „Prvé je: »Po-
 a 30 čuj, Izrael, Pán, náš Boh, je jediný Pán. Preto milovať
 budeš Pána Boha svojho z celého svojho srdca a z ce-
 lej svojej duše a zo všetkej svojej mysle a zo všetkej
 31 svojej sily.« [To je prvé prikázanie.] | Druhé je toto:
 b »Milovať budeš svojho bližného ako seba samého.« Iné-
 32 ho väčšieho prikázania nad tieto niet. Zákoník mu ho-
 voril: „Dobre, učiteľ, podľa pravdy si odpovedal, že
 33 jediný je (Boh) a že okrem neho niet iného; | a že ho
 máme milovať z celého srdca a z celého rozumu a z ce-
 lej duše a zo všetkej svojej sily a že milovať bližného
 ako seba samého je omnoho viac ako všetky zápalné
 34 a ostatné obete.“ Keď Ježiš videl, že rozumne hovoril,
 povedal mu: „Nie si ďaleko od kráľovstva Božieho.“ A
 už nikto sa ho viac neopovážil spytovať.

35 *Syn Dávidov.* — Keď potom Ježiš učil v chrá-
 me, takto sa opýtal: „Akože vravia zákoníci, že Kristus
 36 je synom Dávidovým? Veď sám Dávid hovorí v Du-
 chu Svätom:

c *Povedal Pán môjmu Pánovi:
 Sadni si po mojej pravici,
 kým nepoložím tvojich nepriateľov
 pod tvoje nohy ako podnožku.*

37 Sám Dávid ho nazýva Pánom, — akože mu môže
 byť synom?“
 A početný zástup rád ho počúval.

38 *Výstraha pred zákoníkmi.* — Pri vyučo-
 vaní im hovoril: „Varujte sa zákoníkov, ktorí radi cho-
 dievajú v dlhých oblekoch a radi sa dávajú pozdravo-
 39 vať na námestiach | a radi si sadajú na prvé stolicie
 40 v synagogách a na prvé miesta pri hostinách. Vyjedajú
 domy vdovám a naoko sa dlho modlievajú. Na týchto
 čaká prísnejší súd.“

a Dt 6, 4 a 5. b Lv 19, 18. c Ž 109, 1.
 35—37: Mt 22, 41—46; Lk 20, 41—44.
 38—40: Mt 23; Lk 20, 45—47.

Obet vdovy. — Keď potom [Ježiš] sedel na- 41
 proti pokladnici, pozoroval, ako hádzal ľud peniaze do
 pokladnice. Mnohí boháči hádzali do nej mnoho. | Ale 42*
 prišla istá chudobná vdova a vhodila dve leptá, to jest
 kvadrant. I zavolať si učeníkov a vravel im: „Veru. 43
 vravím vám, táto chudobná vdova dala viac, ako všetci.
 ktorí hádzali do pokladnice. Lebo všetci dávali z toho, 44
 čoho mali hojne. Ale táto pri svojej chudobe dala všet-
 to, čo mala celé svoje živobytie.“

*Proroctvo o konci Jeruzalema a sve- 13
 ta, príležitosť hovoriť o ňom.* — Keď vy-
 chádzal z chrámu, povedal mu ktorýsi z jeho učeníkov:
 „Učiteľ, pozri, aké kamene a aké stavby!“ | Ježiš mu 2
 povedal: „Vidíš tieto veľké stavby? Nezostane tu ka-
 meň na kameni, ktorý by nebol zborený.“

A keď sedel na Olivovom vrchu, naproti chrámu 3
 opýtali sa ho Peter a Jakub, Ján a Ondrej, keď boli
 sami: „Povedz nám, kedy sa to stane a aké bude zna- 4
 menie toho, že sa ide všetko skončiť?“

Predchádzajúce súženia. — Ježiš im za- 5
 čal hovoriť: „Dajte si pozor, aby vás nikto nezviedol,
 Lebo mnohí prídu v mojom mene a budú hovoriť: 6
 »Ja som [Mesiáš]!« — a mnohých zavedú. | Keď potom 7
 budete čuť o vojnách a vojnové zvesti, neľakajte sa,
 lebo to sa musí stať. Ale to nie je ešte koniec. | Lebo 8
 povstane národ proti národu a kráľovstvo proti krá-
 ľovstvu a miestami budú zemetrasenia i hlad. Toto je
 začiatok bolesti.

Majte sa však na pozore, lebo vás vydajú súdom. 9
 budú vás bičovať v synagogách a postavia vás pred vla-
 dárov a kráľov pre mňa, im na svedectvo. Ale najprv 10
 sa musí ohlasovať evanjelium všetkým národom. A 11
 keď vás povedú, aby vás vydali, nestarajte sa vopred,
 čo budete hovoriť, ale hovorte to, čo sa vám vnukne

41—44: Lk 21, 1—4.

1—4: Mt 24, 1—14; Lk 21, 5—19.

Dve leptá = dva najmenšie peniaze.

v tú hodinu; veď nie vy máte hovoriť, ale Duch Svätý.
 12 Brat vydá brata na smrť a otec dieťa, lebo deti povstanú
 13 oproti rodičom a usmrtia ich. A všetci vás budú nená-
 vidieť pre moje meno. Kto však vytrvá do konca, bude
 spasený.

*14 *Predznaky skazy Jeruzalema.* — Keď
 však uvidíte ohavné spustošenie na tom mieste, kde
 nemá byť — kto číta, nech rozumie! — vtedy tí, čo sú
 15 v Judsku, nech utekajú do vrchov; | a kto je na stre-
 che, nech nesostupuje ani nech nevojde vziať si niečo
 16 z domu; | a kto je na poli, nech sa nevracia vziať si
 17 plášť. Beda tehotným a tým, čo pridávajú v tie dni.
 18 Modlite sa, aby sa to nestalo v zime.

19 *Veľké súženie.* — Lebo tie dni budú súžením,
 akého nebolo od počiatku tvorstva, ktoré Boh stvoril,
 20 a nikdy viac nebude. A keby Pán nebol tie dni skrátil,
 nikto by sa nezachránil; ale pre vyvolených, ktorých
 21 si vyvolil, skrátil tie dni. Ak vám vtedy niekto povie:
 22 »Hľa, tuto je Mesiáš, hľa, tamto je!« — neverte. | Lebo
 povstanú falošní mesiáši a falošní proroci. Budú konať
 znamenia a zázraky, aby zviedli, ak možno, aj vyvo-
 23 lených. | Vy sa teda majte na pozore! Hľa, všetko som
 vám predpovedal.

24 *Druhý príchod Kristov.* — No v tých
 dňoch, po tom súžení slnko sa zatmie a mesiac nevydá
 25 svetlo. Hviezdy budú padať s neba a nebeské mocnosti
 26 sa budú triasť. Vtedy uvidia Syna človeka prichádzať
 27 na oblakoch s veľkou mocou a slávou. A vtedy vyšle
 anjelov a shromaždí svojich vyvolených od štyroch
 vetrov, od konca zeme až po kraj neba.

28 *Podobenstvo o figovníku.* — Od figov-
 nika sa naučte podobenstvu. Keď jeho ratolesť mladne
 29 a vyháňa listie, viete, že blízko je leto. Tak aj vy, keď
 uvidíte, že sa tieto veci dejú, vedzte, že je blízko — vo

14—18: Mt 24, 15—36; Lk 21, 20—33.

14 Vid' Mt 24, 15.*

dverách. Veru, vravím vám, nepominie sa toto pokole- 30*
nie, kým sa všetky tieto veci nestanú. Nebo a zem sa 31
pominú, ale moje slová sa nepominú. O tom dni však 32*
alebo hodine nikto nevie, ani anjeli v nebi, ani Syn,
iba Otec.

Napomenutie bedlit. — Majte sa na pozo- 33
re! Bedlite [a modlite sa], lebo neviete, kedy príde ten
čas. Ako človek, čo odcestoval, opúšťajúc svoj dom, 34
dal svojim sluhom moc, každému určil jeho prácu a
vrátnikovi prikázal, aby bedlil... Bedlite teda, lebo ne- 35
viete, kedy sa pán toho domu vráti, či večer a či až
o polnoci, či keď sa kohút ozve alebo nad ránom. Aby 36
vás nenašiel spať, ak príde nečakane! Čo vám hovorím, 37
všetkým hovorím: Bedlite!

Umučenie Pána nášho Ježiša Krista, 14—15.

Streda Veľkého týždňa.

Židovská veľrada sa usnáša usmrtiť
Ježiša. — O dva dni mala byť Veľká noc a slávnosť 14
nekvasených chlebov. Veľkňazi a zákoníci hľadali (spô-
sob), ako by sa ho mohli podvodom zmocniť a zabiť ho. |
Hovorili totiž: „Nie vo sviatok, aby nenastala vzbura 2
medzi ľudom.“

Ježiš v Betánii. — Keď bol (Ježiš) v Betánii, 3*
v dome Šimona Malomocného a bol za stolom, prišla

33—37: Mt 24, 42—51; Lk 12, 39—46.

1—2: Mt 26, 1—5; Lk 22, 1—2.

3—9: Mt 26, 6—13; Jn 12, 1—8.

„Toto pokolenie nepominie...“ je určením času, kedy asi 30
nastane skaza Jeruzalema. Ako by povedal: Stane sa tak one-
dloho.

Ježiš ako Bohočlovek dobre vie, kedy bude koniec sveta a 32
kedy nastane posledný súd. Nie je však vôľa Otcova, aby presný
čas súdu ľuďom vopred oznámil. Lebo spasiteľné je pre nich
vedieť len to, že raz istotne bude súd sveta. Tým viac sa majú
starať o to, aby sa pripravení dostali na súd.

Z kvetov indickej rastliny nardovej pripravovali voňavý 3
olej.

žena s alabastrovou nádobou pravej a veľmi drahej
 4 narodovej masť. Rozbila alabastrovú nádobu a vyliala
 *5 mu ju na hlavu. Ale niektorí sa medzi sebou nad tým
 mrzeli [a povedali]: „Načo zmárniť takú masť? | Veď
 táto masť sa mohla predať za viac ako tristo denárov
 6 a rozdať chudobným.“ I šomrali na ňu. | Ale Ježiš po-
 vedal: „Nechajte ju! Čo ju obfažujete? Dobrý skutok
 7 mi preukázala. Lebo chudobných vždy budete mať
 medzi sebou, a keď chcete, môžete im dobre robiť, mňa
 *8 však nebudete vždy mať. Čo mohla urobila, vopred po-
 9 mazala moje telo na pohreb. Veru, vravím vám, kde-
 kofvek na celom svete sa bude hlásať evanjelium, bude
 sa hovoriť na jej pamiatku aj o tom, čo mi urobila.

10 *Judášova dohoda o zrade.* — Judáš Iška-
 riotský, jeden z dvanástich, odišiel k veľkňazom, aby
 11 im ho zradil. Keď to počuli, zaradovali sa a sľúbili mu
 dať peniaze. Hľadal teda vhodnú príležitosť, ako ho
 zradiť.

Zelený štvrtok.

12 *Veľkonočná večera Pána.* — V prvý deň
 nekvasených chlebov, keď zabíjali veľkonočného barán-
 ka, povedali mu učeníci: „Kam máme ísť pripraviť ti
 veľkonočného baránka, aby si ho jedol?“
 13 I poslal dvoch svojich učeníkov a povedal im: „Idte
 do mesta. Tam vás stretne človek, ktorý poniesie džbán
 *14 vody. Nasledujte ho! | A kam vojde, povedzte pánovi

10—11: Mt 26, 14—16; Lk 22, 3—6.

12—21: Mt 26, 17—25; Lk 22, 7—18; Jn 13, 21—30.

5 Hodnotu vzácného oleja mohli by sme určiť približne na
 240 zlatých korún. Dnes je to azda 20-násobná peňažná hodnota.

3 Ježiš vďačne prijíma pozornosť ženy, ktorá mu v dome Ši-
 monovom pomazala hlavu. Stalo sa to v Betánii, a to niekoľko
 dní pred utrpením, jednako Ježiš už myslí na svoju smrť a vy-
 hlasuje, že toto pomazanie pokladá za predzvesť pomazania
 svojho mŕtveho tela. Zidia telo mŕtveho natreli voňavou mas-
 ťou, zavinuli do plátna a tak ho uložili v hrobe.

14 Je to istá jeruzalemská rodina, dobre známa Ježišovi, u kto-
 rej častejšie nachádzal prístrešie. Aj o blízkej veľkonočnej ve-
 čeri sa už boli spolu dohovoriť, lebo Ježišov odkaz pre hospo-
 dára domu naznačuje vec, ktorá im obom bola známa. Kto

domu: »Toto ti hovorí Učiteľ: Kdeže je pre mňa hospoda, kde by som jedol veľkonočného baránka so svojimi učeníkmi?« On vám ukáže veľkú sieň, vystlanú a pripravenú. Tam nám pripravte!“ | Učeníci odišli, prišli do mesta a našli všetko tak, ako im predpovedal. I pripravili baránka.

Keď sa zvečeriло, prišiel (Ježiš) s dvanástimi | A keď zaujali miesta za stolom a jedli, povedal Ježiš: „Veru, hovorím vám, jeden z vás, čo je so mnou, ma zradí.“ | Začali sa zarmucovať a vypytovať rad-radom: „Nie som to azda ja?“ On im odpovedal: „Jeden z dvanástich, čo omočí so mnou [ruku] v mise. Syn človeka síce ide, ako je o ňom napísané, ale beda tomu človekovi, ktorý zradza Syna človeka. Lepšie by bolo tomu človekovi, keby sa nebol narodil.“

Ustanovenie Sviatosti Oltárnej. — Keď jedli, vzal [Ježiš] chlieb, požehnal, lámal a dával im ho vraviac: „Vezmite, toto je telo moje.“ | A vzal kalich, požehnal a podal im ho, a pili z neho všetci. I povedal im: „Toto je moja krv novej smluvy, vyliata za mnohých. Veru, vravím vám, viac už nebudem piť z plodu viniča až do toho dňa, keď ho budem piť nový v kráľovstve Božom.“

bol ten človek, čo prepustil Pánovi miesto vo svojom dome, aby tam slávil veľkonočnú večeru, určite povedať nevieme. Mnohí myslia, že to bol pravdepodobne otec Jána — Marka, neskoršieho sprievodcu sv. Petra a evanjelistu. V ich dome sa schádzali neskôr jeruzalemskí veriaci na kresťanskú bohoslužbu. Akiste v tomto dome boli shromaždení apoštoli pri poslaní Ducha Sv. (Sk 2) a sem prichádza aj Peter po svojom zázračnom vyslobodení zo žalára (Sk 12, 12).

22—25: Mt 26, 20—29; Lk 22, 19—20; 1 Kor 11, 23—25.

Veľkonočná večera Starého zákona, najmä jej symbolický význam je teraz ukončený. Nastáva vyslobodenie celého ľudstva zpod jarma hriechu. Jednako nová a pravá Veľká noc nastane až v nebi, kde plný význam Veľkej noci — oslobodenie a spása ľudí — pride k svojmu velebnému uskutočneniu. Spása a víťazstvo Kristovo nad hriechom sa budú oslavovať hostinou vyššieho poriadku. Pitie z kalicha znamená konať hostinu, sláviť veľkonočnú večeru, a tak aj „nové víno“ piť v kráľovstve Božom, znamená večnú spásu. Porovnaj Mt 26, 29.*

Učenci chcú verne vytrvať s Kristom. — Keď odspievali chválospevy, vyšli na Olivový vrch. Vtedy im povedal Ježiš: „[V túto noc] sa všetci a pohoršíte. Lebo je napísané: »Udriem pastiera, a rozpráchnu sa ovce.« Ale po svojom vzkriesení predídem vás do Galiley.“ Peter mu povedal: „Keby sa aj všetci pohoršili, no nie ja!“ Ježiš mu odpovedal: „Veru, vravím ti, že dnes, tejto noci, skôr ako sa kohút dva razy ozve, tri razy ma zaprieš.“ On však tým horlivejšie uisťoval: „Keby mi bolo treba zomrieť s tebou, nezapriem ňu.“ Tak isto hovorili aj ostatní.

Mučivá úzkosť Ježišova v záhrade Getsemani. — A prišli na pozemok, ktorý sa volá Getsemani. Tu povedal svojim učeníkom: „Sadnite si tu, kým sa pomodlím.“ Vzal si Petra, Jakuba a Jána a začal cítiť hrôzu a úzkosť. I povedal im: „Smutná je moja duša až na smrť. Ostaňte tu a bedlite!“ | Poodišiel trochu od nich, padol na zem a modlil sa, aby ho — ak je možné — minula táto hodina. I povedal: „Abba — Otče! Tebe je všetko možné; vezmi tento kalich od mňa, no nie čo ja chcem, ale čo ty!“ Keď sa vrátil k nim, našiel ich spať. I povedal Petrovi: „Šimon, spíš? Ani jednu hodinu si nemohol so mnou bedliť? Bedlite a modlite sa, aby ste neprišli do pokušenia. Duch je síce ochotný, ale telo nevládne.“ Potom sa znova vzdialil a modlil sa tú istú modlitbu. | Keď sa zasa vrátil našiel ich spať. Ich oči boli ospalé. Ani nevedeli, čo mu odpovedať. Keď prišiel k nim po tretí raz, povedal im: „Spite ďalej a odpočívajte! — Dost už! Prišla hodina; hľa, Syna človeka vydávajú hriešnikom do rúk. | Vstaňte! Poďte! Hľa, môj zradca sa priblížil!“

Zajatie Ježiša. — Hneď potom, kým ešte hovoril, prišiel jeden z dvanástich, Judáš (Iškariotský), a

a Zach 13, 7.

26—31: Mt 26, 30—35; Lk 22, 31—34 a 39.

32—42: Mt 26, 36—46; Lk 22, 39—46.

43—52: Mt 26, 47—56; Lk 22, 47—53; Jn 18, 1—11.

s ním zástup s mečmi a kyjmi, vyslaný od veľkňazov, zákonikov a starších. | Zradca im dal znamenie: „Koho pobožkám, to je on. Chyťte ho a ved'te obozretne!“ | A keď došiel, hneď pristúpil k nemu a povedal: „Učiteľ, [zdrav buď]! A pobožkal ho. | Oni položili ruky na neho a zajali ho. A jeden z tých, čo tam stáli, vytasil meč, udrel veľkňazovho sluhu a odfal mu ucho.

Ozval sa Ježiš a povedal im: „Ako na zločinca ste vyšli s mečmi a kyjmi, aby ste ma zajali. Denne som bol s vami a učil som vás v chráme, a nezajali ste ma. No treba, aby sa splnily Písma.“

Vtedy ho všetci opustili a zutekali. | Akýsi mladík, odetý plachtou na holom tele, šiel za ním, ale ho chytili. On však pustil plachtu a utiekol im nahý.

Veľký piatok.

Ježiš pred najvyššou radou. — Ježiša odvedli k veľkňazovi. I shromaždili sa tam všetci veľkňazi, starší (z Iudu) a zákoníci. Peter ho nasledoval zďaleka až do veľkňazovho nádvorja. Prisadol si k sluhom a ohrieval sa pri ohni.

Veľkňazi a celá vysoká rada sháňali svedectvá proti Ježišovi, aby ho vydali na smrť, ale nič nenašli. Mnohi totiž svedčili proti nemu falošne, ale ich svedectvá sa neshodovaly. Tu vystúpili akísi falošní svedkovia a hovorili: | „Počuli sme ho povedať: »Ja zborím tento rukou budovaný chrám, ale za tri dni vystavím iný, už nie rukou budovaný.«“ Ale ani takto sa ich svedectvo neshodovalo. Tu sa (najvyšší) veľkňaz postavil do stredu a opýtal sa Ježiša: „Nič neodpovedáš? Čože to svedčia títo proti tebe?“ Ale on mlčal a nič neodpo-

53—65: Mt 26, 57—68; Lk 22, 63—71.

Prorocktvá o budúcom Mesiášovi mali dvojaký obsah: hovorily a) o jeho velebnosti a sláve, ale tiež b) o jeho pokore, uponížení a utrpení. Splniť sa majú teda aj jedny aj druhé prorocktvá. Ak prorocktvá o utrpení Ježišom boli nepochopiteľné pre apoštolov, tým viac boli také pre ostatných Židov, ktorí iba osláveného a vznešeného svetského kráľa čakali v Mesiášovi.

Mnohi vykladači vidia v tomto mladíkovi evanjelistu Jána Marka, ktorý sa takto zvečnil na obraze Kristovho utrpenia.

vedal. Znova sa ho teda opýtal (najvyšší) veľkňaz: „Si ty Mesiáš, Syn požehnaného [Boha]?“ Odpovedal Ježiš: „Áno som. A uvidíte Syna človeka sedieť na pravici Moci [Božej] a prichádzať na nebeských oblakoch.“ Tu si veľkňaz roztrhol rúcho a povedal: „Či ešte potrebujeme svedkov? | Počuli ste rúhanie. Čo sa vám zdá?“ A všetci usúdili, že je hoden smrti. | Tu niektorí začali pľuvať na neho, zakryli mu tvár a bili ho päťami a hovorili mu: „Prorokuj!“ — A sluhovia ho zauškovali.

66 *Peter zapiera Pána.* — Keď bol Peter na nádvorí, prišla k nemu veľkňazova slúžka. Uvidela Petra, ako sa zohrieval. Pozrela na neho a povedala: „Aj ty si bol s Ježišom Nazaretským!“ Ale on to poprel a povedal: „Ani neviem, ani nerozumiem, čo hovoríš.“ Keď potom vyšiel na preddvorie, ozval sa kohút. A keď ho slúžka znova zazrela, začala vraviť okolostojacim: „Tento je z nich!“ | On to však zasa poprel. Ale o krátky čas okolostojáci znova povedali: „Naozaj si z nich, veď aj Galilejčan si.“ On sa však začal preklínať a prisahať: 71 „Nepoznám toho človeka, o ktorom mi hovoríte.“ | A hneď sa kohút po druhé ozval. I rozpamätal sa Peter na slovo, ktoré mu bol povedal Ježiš: „Skôr, ako sa kohút dva razy ozve, tri razy ma zaprieš.“ Zamyslel sa nad tým a zaplakal.

15 *Ježiš pred Pilátom.* — Hneď zavčas rána radili sa veľkňazi so staršími, zákoníkmi a s celou vysokou radou. Sviazaného Ježiša odvedli k Pilátovi a vydali mu ho.

2 Pilát sa ho spýtal: „Ty si kráľ židovský?“ On mu 3 odpovedal: „Áno, som.“ | Veľkňazi však mnoho žalovali 4 na neho. | Tu sa ho Pilát znova opýtal: „Nič neodpovedáš? Pozri, čo všetko žalujú na teba!“ | Ale Ježiš ešte 5 vždy nič neodpovedal, takže sa Pilát divil.

6 Na tento sviatok prepúšťaval im jedného väzňa, ktorého si vyžiadali. S povstalcami, čo sa pri vzbure do-

63—72: Mt 26, 69—75; Lk 22, 54—62; Jn 18, 15—18 a 25—27.

1—15: Mt 27, 1—2 a 11—26; Lk 23, 1—5 a 13—25; Jn 18, 28—19, 16.

pustili vraždy, bol väznený istý Barabáš. Tu sa pri- 8
hrnul zástup hore a začal si žiadať to, čo im robieval.
Pilát im odpovedal: „Chcete, aby som vám prepustil 9
kráľa židovského?“ Vedel totižto, že mu ho veľkňazi 10
zo závesti vydali. Ale veľkňazi pobúrili zástup, aby im
radšej prepustil Barabáša. Pilát im znova povedal: „Čo 11
teda urobíš (s človekom), ktorého vy voláte kráľom ži- 12
dovským?“ Oni však znova skríkli: „Ukrižuj ho!“ | Pilát 13-14
im však povedal: „Čože zlého urobil?“ Ale oni ešte väč-
šmi kričali: „Ukrižuj ho!“ | Pilát chcel urobiť ľudu po 15
vôli, prepustil im Barabáša, Ježiša dal zbičovať a vydal
ho, aby ho ukrižovali.

Ježiša trním korunujú. — Vojaci odviedli 16
(Ježiša) na nádvorie — do prétoría — a svolali celú
kohortu (vojakov). Obliekli mu šarlátový plášť, z trnia 17
uplietli veniec, položili mu ho na hlavu | a začali ho 18
pozdravovať: „Zdrav buď, kráľ židovský!“ | Trstinou ho 19
bili po hlave, pľuvali na neho, kľakali si pred ním na
kolená a klaňali sa mu.

Ukrižovanie. — Keď sa mu naposmievali, vy- 20
zliekli ho zo šarlátu, obliekli ho do jeho šiat a viedli
ho, aby ho ukrižovali. Šimon Cyrénsky, otec Alexan- 21*
drov a Rúfov, vracal sa s poľa a šiel tade; toho donú-
tili niesť mu kríž. Tak ho viedli na miesto Golgotu, čo 22
v preklade znamená Lebečné miesto. Ponúkli mu ví- 23*
no, smiešané s myrhou, ale ho neprijal. Potom ho ukri- 24
žovali a rozdelili si jeho šaty, losujúc o tom, čo má kto
dostať. Bola tretia hodina, keď ho ukrižovali. | Jeho vi- 25*-26

16—19: Mt 27, 27—30; Jn 19, 1—3.

20—32: Mt 27, 31—44; Lk 23, 26—43; Jn 19, 16—24.

Alexander a Rúfus boli známi kresťania v Ríme. Aspoň sv. 21
Pavol v liste Rimanom pozdravuje istého Rúfa a jeho matku;
k tejto rodine viazaly aj Apoštola národov včasná spomienky
(Rim 16, 12). I toto miesto potvrdzuje mienku, že naše evanjel-
ium bolo napísané v Ríme.

Vid' Mt 27, 34.*

V udaní presného času utrpenia na kríži niet číselnej shody 25
u evanjelistov. Mk udáva tretiu hodinu (naša 9. h.), Mt (27, 45)
zasa píše, že tma nastala od šiestej do deviatej hodiny (naša
12—15. h.), Lk (23, 44) tiež na šiestu hodinu kladie začiatok tmy

27 na bola nápisom označená: „Kráľ židovský.“ Ukrižovali
s ním aj dvoch zločincov, jedného zprava a druhého
23 zľava. Tak sa splnilo Písmo, ktoré hovorí: „Medzi zlo-
čincov ho pripočítali.“

Umierajúcemu Ježišovi sa posmie-
29 *vajú.* — Tí, čo išli vedľa, rúhali sa mu potriasaním
hlavy a vraveli: „Aha, ty, čo rúcaš chrám [Boží] a vo
30 troch dňoch ho staviaš, | zachráň sa, sostúp s kri-
31 ža!“ Podobne sa mu posmievali i veľkňazi spolu so
zákoníkmi a hovorili si navzájom: „Iných zachraňoval,
32 seba nemôže zachrániť. Mesiáš, kráľ Izraela, nech teraz
sostúpi s križa, aby sme to videli a uverili mu.“ Ešte
aj tí ho hanobili, ktorých boli spolu s ním ukrižovali.

33 *Ježiš umiera na križi.* — O šiestej hodine
34 nastala tma po celej zemi až do deviatej hodiny. O de-
viatej hodine Ježiš zvolal veľkým hlasom: *Eloi, Eloi,*
lama sabachtani? — čo v preklade znamená: „Bože môj,
35 Bože môj, prečo si ma opustil?“ Keď to niektorí z okolo-
stojacích počuli, povedali: „Pozriže, Eliáša volá!“ Tu
36 ktosi odbehol, naplnil špongiu octom, nastokol ju na
trstinu, dal mu piť a vravel: „Počkajte, uvidíme, či pri-
37 de Eliáš, aby ho sňal.“ Ježiš však zvolal veľkým hla-
som a vypustil ducha.

pri smrti Ježišovej. Odchýlku číslíc rozlične vysvetľujú. Mt a Lk sa pravdepodobne držia počítania jednotlivých denných hodín, kým Mk (15, 25) asi nepočíta hodiny, ale trojkou označuje práve počínajúcu sa tretiu štvrtinu dňa, a to by bol čas od šiestej hodiny (našej 12. h.) počítaný. Lebo ako noc bola rozdelená na 4 stráže (vigiliae), tak i deň bol rozdelený na 4 štvrtiny po troch hodinách. Tretia štvrť alebo „hodina“ sa začala napoludnie. Na inom mieste súhlasí aj Mk (15, 33), keď hovorí o tme, ktorá nastala pri smrti Ježišovej a trvala do deviatej hodiny. Keby boli Ježiša už o tretej hodine ukrižovali nastala by ťažkosť: nedalo by sa myslieť, že by bol býval visel Ježiš na križi 6 hodín. Aj by sa pre nedostatok času sotva boly mohly stať všetky udalosti v deň Veľkého piatku ešte pred západom slnka (najmä súdny výsluch pred Pilátom a Herodesom, bičovanie, trním korunovanie, križová cesta).

a Z 21, 2.

33—41: Mt 27, 45—56; Lk 23, 44—49, Jn 19, 25—37.

A chrámová opona sa roztrhla na dvojce od vrchu až 38
do spodku. Keď stotník, ktorý stál naproti nemu, videl, 39
že takto (mocným hlasom volajúc) dokonal, povedal:
„Tento človek bol naozaj Syn Boží!“ | Boly tam i ženy, 40
ktoré sa zďaleka na to dívaly. Medzi nim bola Mária
Magdaléna, Mária, matka Jakuba menšieho a Jozefa, a
Salome, | ktoré ho nasledovali, keď bol v Galilei a poslu- 41
hovaly mu, a tiež mnohé iné, čo spolu s ním došli do
Jeruzalema.

Ježiša pochovávajú. — A keď sa zvečerilo 42
— bol to totiž prípravný deň, to jest deň pred sobo-
tou — | prišiel Jozef, rodák z Arimatey, vynikajúci 43
člen veľrady, ktorý i sám očakával kráľovstvo Božie.
Smelo predstúpil pred Piláta a vyžiadal si telo Ježi-
šovo. | Pilát sa zadivil, že (Ježiš) už zomrel. Dal si pred- 44
volať stotníka a opýtal sa ho, či už dávno zomrel. Keď 45
sa to od stotníka dozvedel, mŕtve telo daroval Jozefovi.
(Jozef) nakúpil plátna, sňal ho s kríža, zavinul ho do 46
plátna a položil do hrobu, vytesaného v skale. Ku vcho-
du do hrobu privalil kameň. Mária Magdaléna a Mária, 47
Jozefova matka, pozorovali, kam ho položili.

Vzkriesenie a nanebevstúpenie Pána, hl. 16.

Biela sobota.

Ženy pri hrobe Pánovom. — Keď sa po- 16*
minula sobota, Mária Magdaléna a Mária, Jakubova
matka, i Salome nakúpily voňaviek a vybraly sa, aby
ho pomazaly.

Veľkonočná nedeľa.

V prvý deň týždňa, zavčas rána, keď už slnko vyšlo, 2
išly k hrobu. I hovorily si navzájom: „kto nám odvalí 3

42—47: Mt 27, 57—61; Lk 23, 50—56; Jn 19, 38—42.

1—8: Mt 28, 1—8; Lk 24, 1—11; Jn 20, 1—18.

„Keď sa pominula sobota...“ znamená koniec slávnosti 1
v sobotu po západe slnka, keď podľa židovského počítania času
nastal nový deň (nedeľa). Príkaz o sviatočnom odpočinku ne-
viazal, a preto nábožné ženy z Ježišovho sprievodu si mohli
nakúpiť potrebnej masť na balzamovanie Ježišovho mŕtveho
tela.

- 4 kameň od vchodu do hrobu?“ Ale keď pohliadly, videly, že kameň je odvalený; bol totiž veľmi veľký.
- 5 Vošli do hrobu a uvidely sedieť zprava mládenca, oblečeného do bieleho rúcha, a naľakaly sa. On im však povedal: „Neľakajte sa! Hľadáte Ježiša Nazaretského, ktorý bol ukrižovaný? Vstal, niet ho tu. Hľa, miesto,
- 7 kde ho boli položili. Ale id'te, povedzte jeho učeníkom, najmä Petrovi: »Predchádza vás do Galiley; tam ho uvidíte, ako vám povedal.«“
- 8 I vyšly a utiekly od hrobu, lebo sa ich zmocnil strach a úžas. A nikomu nič nepovedaly, lebo sa bály.
- *9 *Ježiš sa zjavuje svojim.* — Po zmŕtvychvstaní, ráno prvého dňa v týždni ukázal sa najprv Márii Magdaléne, z ktorej bol vyhnal sedem zlých duchov.
- 10 Ona šla a oznámila to tým, čo bývali s ním a (teraz)
- 11 boli smutní a plakali. Tí, keď počuli, že žije a že ho videla, neuverili.
- *12 Potom sa v inej podobe zjavil dvom z nich na ceste,
- 13 keď odchádzali na vidiek. Tí sa vrátili a zvestovali ostatným, ale ani tým neuverili.
- *14 Konečne zjavil sa jedenástim, keď boli za stolom. Pokarhal ich pre ich neveru a tvrdosť srdca, lebo neuverili tým, čo ho videli po jeho zmŕtvychvstaní.
- 15 Potom im povedal: „Id'te do celého sveta a kážte
-
- 9-20 Odsek, ktorý sa volá „záverom“ Evanjelia podľa Marka, chýba v mnohých gréckych rukopisoch. V niektorých je nahradený kratším záverom, alebo aspoň iné vonkajšie znaky dajú tušiť, že sa po verši 8 tejto hlavy žiada zakľúčenie rozpravy. Niet pochybnosti o tom, že záver Mk 16, 9—20 je tiež čiastkou Bohom vnuknutého Pisma sv. Takto to z vážnych dôvodov rozhodol aj tridentský cirkevný snem. Biblická komisia Cirkvi rozhodla (26. VI. 1912), že treba obhajovať aj pravosť záveru, t. j. držať sa mienky, že aj záver Marek napísal.
- 12 Mk zprávu o Márii Magdaléne (Lk 8, 2) a o dvoch učeníkoch (Lk 24, 13—35) mohol čerpať aj z ústnej náuky apoštolov, a nemusí v tom — ako to niektorí tvrdia — závisieť od spisu sv. Lukáša; veď Lk istotne len po Mk písal a vo svojej rozprave v mnohom ohľade sa riadi najmä poradím evanjelia podľa Marka.
- 14 Podľa Mt (28, 16) vieme, že je tu reč o tom, ako sa Ježiš zjavil po svojom vzkriesení učeníkom, keď bol s nimi v Galilei.

evanjelium všetkému stvoreniu! Kto uverí a dá sa po-¹⁶
 krstiť, bude spasený; ale kto neuverí, bude odsúdený.
 A tých, čo uveria, budú sprevádzať tieto znamenia: ¹⁷
 V mojom mene budú vyháňať zlých duchov, novými ja-
 zykmi budú hovoriť, | hady budú brať (do rúk), ak niečo ¹⁸
 smrtonosného vypijú, neuškodí im. Na chorých budú
 klásť ruky, a tí ozdravejú.

Nanebevstúpenie Pána. — Keď im Pán ¹⁹
 Ježiš dopovedal, vzatý bol do neba a sedí na pravici
 Božej. | Oni sa rozišli a kázali všade. Pán im pomáhal ^{20*}
 a potvrdzoval ich slová zázrakmi, ktoré ich sprevádzaly.

19—20: Lk 24, 50—53; Sk 1, 4—11.

Keď sv. Marek písal o Ježišovom rozkaze hlásať evanjelium ²⁰
 celému svetu, vtedy už Peter kázal v Ríme a Pavol roznášal
 evanjelium do iných krajov Európy. Sám sv. Marek sa zúčastnil
 na jednej takej misijnej výprave (Sk 13, 5 a 13). Videl tiež divy,
 ktoré apoštoli konali pri svojom pôsobení. Nemohol teda nepo-
 dať stručnú zprávu o rozkaze hlásať evanjelium celému svetu,
 ako aj o tom, že Cirkev a jej pódivné rozšírenie je dielom sa-
 mého Krista a Ducha Svätého, ktorý s neba podporuje prácu
 svojich učeníkov.

SVÄTÉ EVANJELIUM JEŽIŠA KRISTA PODĽA LUKÁŠA.

Úvodné poznámky.

1. Cirkevné podanie jednomyseľne svedčí, že pôvodcom tretieho evanjelia a Skutkov apoštolských je sv. Lukáš. Narodil sa v Antiochii Sýrskej. Rodom nebol Žid. Sv. Pavol vo výpočte svojich spolupracovníkov neuvádza ho medzi Židmi, ale medzi svojimi pomocníkmi pohanského pôvodu (Kol 4, 10—14).

Jeho meno je skrátčenina tvaru: Lukánus (Lúcius).

Rodisko Lukášovo bolo dôležitým mestom v Rímskej ríši a malo aj svoj zvláštny význam pre nové náboženstvo kresťanské. Veď v Antiochii začali menovať prívržencov Ježišových kresťanmi (Sk 11, 26). V tomto meste pôsobil za istý čas aj sv. Peter a práve tak aj sv. Pavol, ktorý odtiaľ odchádzal na svoje misijné cesty na Západ, do Malej Ázie a Európy.

V pohanskom ovzduší tohto veľmesta sa našli mnohí, čo úprimne chceli poznať Božiu pravdu. I keď mnohí z jeho obyvateľov túžili iba po radoostiach a pôžitkoch života, jednako našli sa aj takí, čo hľadali mravné hodnoty, a jedným z týchto bol bezpochyby i sv. Lukáš. Pravdepodobne patrí medzi prvých kresťanov tohto mesta (Sk 11, 28). Kresťanom sa stal okolo roku 40 po Kristu.

Povoláním bol lekár. Takto ho spomína sv. Pavol (Kol 4, 14): „So mnou je milovaný lekár Lukáš.“ Tak si vysvetlíme, prečo Lukáš s toľkým záujmom opisuje choroby a uzdravenia z nich. Píše o nich rečou vzdelanejších ľudí. Keďže u Rimanov lekárske povolanie často vykonávali otroci, preto by chceli niektorí pokladať sv. Lukáša za prepusteného otroka. Keďže svoje spisy venuje istému vysokopostavenému mužovi, menom Teofilovi (Lk 1, 3 a Sk 1, 1), práve tohto pokladajú za niekdajšieho Lukášovho pána.

Či sv. Lukáš maľoval niektoré obrazy Bohorodičky, ničím nevieme potvrdiť. Táto povest má svoj podklad asi v tom, že nám ani jediný evanjelista nezachoval toľko správ o Matke Ježišovej ako sv. Lukáš.

Pokladali ho aj za jedného zo sedemdesiatich dvoch učeníkov Ježišových (Lk 10, 1n), o ktorých zpravu podáva jedine tre-

tie evanjelium. No Lukáš vyslovne hovorí o sebe, že nebol z počtu učeníkov Ježišových. Zprávy o Ježišovi má od tých, čo od začiatku boli očitými svedkami a pomocníkmi v diele spásy.

O verejnom pôsobení Ježišom poučili sv. Lukáša najmä apoštoli. Najprednejším prameňom bol mu bezpochyby sv. Pavol, s ktorým sa soznámil v Antiochii (Sk 1, 25; 12, 25 a 13, 2) a ktorého potom na apoštolských cestách sprevádzal ba až do konca s ním vytrval. Dôkazom toho je najmä spis Skutkov apoštolských (Sk 16, 10—17; 20, 5—21, 7; 27, 2—23; 16). Sv. Lukáš sprevádzal apoštola na jeho druhej apoštolskej ceste z Troady do Európy, do macedónskeho mesta Filippi kde zostal medzi veriacimi od roku 51/52 až do roku 58. Na zpiatočnej ceste z tretej svojej výpravy vzal ho sv. Pavol so sebou do Jeruzalema. Tak sa stal sv. Lukáš bezprostredným svedkom ďalšieho života Pavlovho. Bol pri jeho zajatí v Jeruzaleme, bol pri ňom za väznenia v Cézarei (palestínskej) a sprevádzal ho na nebezpečnej ceste do Ríma, aby s ním tam ostal až do vyriešenia jeho súdnej veci (r. 63).

Ešte raz sa stretáme so sv. Lukášom v Pavlovej spoločnosti v Ríme. Sú to posledné chvíle zemskej púte Pavlovej. Keď v Ríme krvavo prenasledovali kresťanov a uväznili najprednejších apoštolov, je pochopiteľné, že sa aj apoštolski spolupracovníci rozprchli. Každý odišiel širým svetom, iba sv. Lukáš ostal pri svojom učiteľovi. „Lukáš jediný je so mnou“, svedčí o ňom sv. Pavol (2 Tim 4, 11).

O ďalších osudoch sv. Lukáša nemáme zprávy v Pisme sv. Ale ani kresťanské podanie nevie nič spoľahlivého udať o jeho ďalšej činnosti. Pravdepodobne zomrel v Grécku, v meste Tébach, vo veku 84 rokov (Prolog i Monarch.). Podľa inej zprávy zomrel spolu so sv. Ondrejom apoštolom v meste Patrade mučeníckou smrťou (Gaudentius, Gregor Naz.).

Kresťanské umenie ho vyobrazuje so symbolom býka.

2. Pravosť tretieho kánonického evanjelia sa dosvedčuje nepretržitým, až do najstarších čias Cirkvi siahajúcim cirkevným podaním (tradiiou). O spisoch sv. Matúša a Marka svedčí už roku 150 Papias, biskup z Hierapolu. Skoro z tohto istého času máme svedectvo aj o treťom evanjeliu v tzv. zlomku Muratorioho. Zpráva tohto vzácneho spisu sa začína tvrdením, že treťie evanjelium je Lukášovo. Po svojom obrátení vzal si tohto Pavol za sprievodcu na svoje cesty. Lukáš písal podľa prijatých zpráw, lebo ani sám nevidel Pána zaživa, a preto spísal udalosti evanjelia, ako ich vedel vypátrať u očitých svedkov. — Iným svedkom najdávnejšej doby je sv. Irenej († 202). Výslovne sa zmieňujú o spise sv. Lukáša aj najprednejší predstavitelia alexandrijskej cirkvi Klement Alex. a veľký Origenes. Z latinských svedkov treba uviesť z najstaršej doby Tertulliana. Súhrn ich svedectiev možno takto shrnúť: Lukáš, vzdelaný muž, sprievodca Pavlov, povoláním lekár, zostavil spis pre veriacich, a to podľa toho, ako Pavol hlásal Ježiša.

Tieto vonkajšie svedectvá potvrdzuje aj vnútorný ráz tre-

tieho evanjelia. Pri jeho čítaní sa presvedčíme, že jeho pôvodca je a) vzdelaný Grék, b) lekár a c) sprievodca Pavlov.

Vzdelanosť Lukášova vyniká z jeho lepšej gréčtiny a štýlu rozpravy. Vedome opravuje miestami aramejské výrazy svojich predchodcov v písaní evanjelia (Mt a Mk). Zručnejšie stavia vety.

Oba spisy sv. Lukáša prezrádzajú zvláštny záujem o choroby: podrobne opisujú chorobný stav a priebeh uzdravenia. Nežičlivú mienku sv. Marka o lekároch aspoň zmiernuje (Mk 5, 26 a Lk 8, 43).

Veľmi zrejme sú spoločné vzťahy medzi učením sv. Pavla a spismi sv. Lukáša. Ich pôvodca bol teda istotne učeníkom Pavlovým.

3. Udalosti z Ježišovho života nepoznal sv. Lukáš z vlastnej a bezprostrednej skúsenosti. Opiera sa o písomné a ústne pramene.

Osnovu tretieho evanjelia čo do pôvodnosti možno rozdeliť na tri skupiny: niektoré odseky sa skoro doslovne shodujú s rozpravou sv. Matúša, iné s rozpravou sv. Marka a zasa značná časťka prináša nové zprávy, novú látku, vlastnú len tomuto tretiemu evanjeliu, o ktorej iní evanjelisti nič nehovorili.

Shodu medzi spismi sv. Matúša a Lukáša vysvetlí by azda predpoklad, že oba čerпали zo spoločného prameňa. Keďže je táto shoda veľmi zrejmalá, treba si vec predstaviť asi tak, že sv. Lukáš poznal stručnejší grécky výťah nášho prvého evanjelia. No pôvodca tretieho evanjelia sa viac klonil k Markovmu evanjeliu. Aspoň medzi nimi sa javí zvláštnejšia shoda.

Vlastná látka tretieho evanjelia nám zachovala mnoho pôvodných zprávy o živote Ježišom. Celkom odchylné zprávy nám podáva nielen opis detstva Ježišom, ale zvláštne sú najmä krásne podobenstvá (o milosrdnom Samaritánovi, o márnotratom synovi, o boháčovi a Lazárovi, o nespravodlivom správcovi, o bezbožnom sudcovi, o neúrodnom figovníku a i.). Sú teda aj dôkazom, že nám evanjeliá zachovali o Ježišom živote iba čiastku bohatej látky, známej dávny kresťanom.

Z akých prameňov mohol čerpať sv. Lukáš túto svoju vlastnú látku?

Zprávy o detstve Ježišom poukazujú najskôr na prebl. Pannu. Dva razy spomína o nej sv. Lukáš, že si Mária dobre zachovala v srdci všetky tieto veci (Lk 2, 19 a 51). Spomenutí možno aj to, že prameňom zprávy o narodení sv. Jána Krstiteľa bola tiež prebl. Panna, keďže výslovne hovorí o jej trojmesačnom pobyte v Zachariášovom dome (Lk 1, 56).

Tažšie sa dá určiť, z akého prameňa čerpal Lukáš ďalšiu látku pre svoju vlastnú rozpravu. Pravdepodobne je, že väčšinu čerpal z ústneho podania prvých kresťanov. Harnaack myslí, že mnoho zprávy mu mohli povedať galilejské ženy, čo boli v Ježišom sprievode. Cladder myslí azda správnejšie, že najspohľadlivejším prameňom mohol byť sv. Ján apoštol.

4. Sv. Lukáš oba svoje spisy venuje vysokopostavenému.

„vznesenému“ Teofilovi. „Vzneseným“ ho nazýva v evanjeliu, v Skutkoch však iba menom Teofil. Tento neznámy muž bol asi vysokopostaveným štátnym úradníkom v Ríme. Keď sv. Lukáš písal svoje evanjelium, Teofil bol azda katechúmenom; pri zostavení spisu Skutkov apoš. bol už asi kresťanom, a tak „bratom“. Teofil mal čerpať pevné presvedčenie zo spisov sv. Lukáša o kresťanskom učení (Lk 1, 4).

No tieto spisy boli venované aj širšej kresťanskej verejnosti. Obsah tretieho evanjelia a Skutkov ap. je tak upravený, aby ich s duševným úžitkom mohli čítať najmä novoobrátení z pohanstva. Sv. Pavol je apoštolom pohanov („národov“), a môže predpokladať, že to bol práve jeho sprievodca na apoštolských cestách, sv. Lukáš, ktorý napísal pre tých istých veriacich stručný životopis Ježišov.

5. Cieľom Lukášovho spisu bolo upevniť Teofila v počiatočnej viere kresťanskej. Mal nezlomne veriť v pravdivosť náuky, ktorú práve dostával. Preto podáva tretie evanjelium dobre usporiadanú a v každom ohľade spoľahlivú rozpravu o živote Ježišom, najmä posvieti na Ježišov vzťah k pohanom a mýtnikom. Stručný výťah dovtedajších evanjelií, akým boli spisy sv. Matúša a Marka, nebol by postačoval pre nový cieľ sv. Pavla, ktorý chcel získať helenistických pohanov Kristovi.

Pre poučenie a získanie pohanov bolo treba pribrať ešte niektorú dotiaľ menej povšimnutú látku zo života Ježišovho. Dalej prvé dve evanjeliá (Mt a Mk) nemajú priamy vzťah k duševným potrebám helénskeho pohanstva. Veď prvé evanjelium bolo venované obráteným Židom a už aj pre túto okolnosť pohani nemohli mať na takom spise veľký záujem. Tomuto nedostatku odpomáha spis sv. Lukáša. V osobe Ježišovej predstavuje toho muža, ktorý svojou milosrdnou láskavosťou a plným porozumením pre duševné potreby pohanstva prichádza k trpiacemu ľudstvu ako pravý milosrdný Samaritán, aby pohanom, v tolkej duševnej biele postaveným, poskytol uzdravenie a pomoc. Sv. Pavol tmavými farbami opisuje duševný stav pohanstva. Tí ľudia zblúdili nielen vo viere, ale súčasne upadli aj do najošklivejších mravných nerestí, ktoré skazou hrozily pohanskému svetu (Rim 1, 24—32).

Hriech a nemravnosť hnaly mnohých rozumnejších pohanov na pokraj zúfalstva. Tomuto utrápenému ľudstvu venuje sv. Lukáš svoj spis. V Ježišovi predstavuje svetu pravého Spasiteľa. Nie je podobný svetským panovníkom, ktorí často nemali citu ani sústrasti s potrebami svojich poddaných. Ježiš je duchovným Spasiteľom celého ľudstva. Nato ho poslal Boh na svet, aby duším, čo majú smäd po pravde, priniesol plnosť múdrosti a pravdy, najmä aby ich zbavil hriechov a nepravostí. Skrze Ježiša sa stalo vykúpenie duší radostnou skutočnosťou. Ovocím vykúpenia je odpustenie hriechov a odmenou čnostného života je večná odplata u Boha. Človek sám nebol vôbec schopný, aby si pomohol vo svojej duševnej biele. Preto mu prišla pomoc s neba. Ježiš je milosrdný Syn Boží: pravdou, sústrasťou a ľú-

tosťou vedený prišiel priniesť pomoc všetkým ľuďom, aby povstali z hriechov a obrátili sa k pravému Bohu. Preto vsúva sv. Lukáš do svojej rozpravy krásne obrazy o milosrdnej láske Božej, akým je obraz kajúcnice (Lk 7, 37—50), tri podobenstvá o stratenej ovci, o drachme a o márnoträtom synovi (hl. 15).

Biedu ľudí zvyšuje hmotárske smýšľanie a nemilosrdné počinanie boháčov. Preto sa sústrasť Kristova vzťahuje aj na tých, čo žijú v hmotnej biede. Aby sme mali čo len malú predstavu o telesnej biede ľudí, treba si uviesť len takú ustanovizeň antickeho sveta, akou bolo otroctvo. Sociálne čnosti nezdôrazňuje tak očividne ani jeden iný novozákonný spis ako naše tretie evanjelium. Hmotársky svetonáhľad pohanov všetku dôveru skladal v hromadenie časných majetkov. Starostlivosť o hmotné dobrá úplne otupila v ľuďoch myšlienku na večnosť. Evanjelium sv. Lukáša predstavuje neistotu a nestálosť hodnôt tohto sveta. Preto sa treba starať o nehynúce večné hodnoty. Ale práve tak horlivo zdôrazňuje sv. Lukáš aj spoločenské povinnosti tých ľudí, ktorým Boh dal viac bohatstva. Všetkým ukladá za povinnosť, aby bohatí podporovali núdzných. Tak si možno pripraviť pravý poklad v nebi (11, 41; 12, 33; 14, 12—14.).

6. Evanjelium sv. Lukáša bolo napísané bezpochyby ešte pred skazou Jeruzalema. Toto dokazuje predovšetkým druhý spis sv. Lukáša. V Skutkoch ap. sa sv. Lukáš odvoláva na svoj predchádzajúci spis („prvá rozprava“ o tom, čo Ježiš začal robiť a učil). Všeobecným presvedčením katolíkov je, že Skutki apoštolské vznikli pred vyriešením sporu Pavlovho v Ríme roku 63. Podľa toho súdime, že tretie naše evanjelium bolo napísané najneskôr: roku 63. Je skoro isté, že sv. Lukáš oba svoje spisy napísal alebo aspoň dokončil v Ríme za dvojročného väzenia Pavlovho (Sk 28, 30). Ale aj z iných dôvodov treba sa nám držať presvedčenia, že prvé tri evanjeliá vznikli aspoň pred rokom 70 po Kristu. — Vzťah spisov sv. Lukáša k Teofilovi, ktorému sú venované, vedie nás k presvedčeniu, že oba spisy vznikli v Ríme, kde treba hľadať bydlisko Teofilovo.

7. Poradie látky v treťom evanjeliu je veľmi blízke poradiu, aké je v spise sv. Marka. Ako prví evanjelisti, tak aj sv. Lukáš najobširnejšie opisuje činnosť Ježišovu v Galilei. Po ukončení svojho poslania v Galilei odchádza Ježiš do Jeruzalema a tam prináša svoju veľkňazskú obeť na vykúpenie ľudského pokolenia.

Zo synoptikov sv. Lukáš azda najlepšie zachováva v opisovaní časové poradie. No dlhá rozprava o Ježišovej ceste do Jeruzalema (9, 51—18, 30) podáva udalosti z Ježišovho života bez údajov časového poradia. Tu sa zamieňajú zprávy a nauky bez pevnejšieho plánu alebo bližšieho časového označenia.

Úvod 1, 1—4.

Keďže sa mnohí pokúsili po poriadku vyrozprávať 1*
 udalosti, čo sa u nás staly, | ako nám ich podali tí, čo 2
 ich od počiatku sami videli a boli sluhami slova, | preto 3
 i ja, ktorý som od prvopočiatku všetko dôkladne pre-
 skúmal, zaumienil som si ti to všetko rad-radom opísať,
 vznešený Teofil, | aby si poznal spoľahlivosť náuky, 4
 ktorej ťa boli učili.

Detstvo a mladosť Ježišova, 1, 5—2, 52.

*Zvestovanie narodenia Jána Krsti-
 tela.* — Za čias Herodesa, judského kráľa, žil kňaz 5*
 menom Zachariáš, z triedy Abiášovej. Mal ženu z dcér
 Áronových a volala sa Alžbeta. Obaja boli spravodliví 6
 pred Bohom, lebo žili bez úhony podľa všetkých priká-
 zaní a predpisov Pánových. No nemali dieťa, lebo Alž- 7
 beta bola neplodná a obaja už boli pokročilí vekom.

Raz, keď jeho trieda prišla na rad a on konal kňaz- 8
 skú službu pred Bohom, | podľa zvyku kňazského úradu 9*
 losom mu pripadlo, aby vošiel do chrámu Pánovho a
 zapálil kadidlo. A všetok zástup ľudu modlil sa vonku 10
 v čase kadidlovej obete. Tu sa mu zjavil anjel Pánov, 11
 ktorý stál s pravej strany oltára kadidlovej obete. Keď 12
 ho Zachariáš uvidel, zľakol sa a prešla ho hrôza. Ale an- 13*

V krátkom predhovore naznačuje Lk, o akom predmete, 1-4
 akými pomôckami a za akým účelom chce zostaviť svoj spis.
 Viacerí sa už pokúsili písať o Ježišovi, ale to boli zväčša iba ne-
 úplné pokusy. Medzi mnohými, čo písali o Ježišovom živote, je
 istotne aj Mt a Mk. Ich význam, pravda, sv. Lukáš týmto ne-
 chce podceňovať.

Dávid pri novom zriadení starozákonnej bohoslužby zadelil 5
 kňazov do 24. tried. Každá trieda konala týždennú službu v chrá-
 me. Losom bolo rozhodnuté, kto akú službu má vo svojej triede
 konať.

Jeden z kňazov denne vchádzal ráno i večer do svätyne a 9
 tam páliť obetné kadidlo na tzv. zlatom oltári.

Myslieť možno na vyslyšanie modlitby, ktorú pri pálení 13
 kadidla konal v mene svojom a celého národa, aby už prišiel
 Vykupiteľ. Doba bola plná túžby po ňom. Keď anjel oznamuje
 príchod Mesiašovho predchodcu, tým oznamuje aj blízky pri-
 chod Mesiašov. Zachariášovu modlitbu možno aj v tom smysle

- jel mu povedal: „Neboj sa, Zachariáš, lebo je vyslyšaná tvoja modlitba! Tvoja manželka, Alžbeta, ti porodí syna, 14 ktorého nazveš Jánom. Budeš sa radovať a plesat a jeho 15 narodenie mnohých poteší. On bude veľký pred Pánom. Ani vína, ani iného opojného nápoja nebude piť a Duchom Svätým sa naplní ešte v lone svojej matky. Mnohých 16 zo synov izraelských obráti k Pánovi, ich Bohu. On sám pôjde pred ním s duchom a mocou Eliášovou, aby 17 obrátil srdcia otcov k synom a neveriacich (priviedol) k múdrosti spravodlivých a tak pripravil Pánovi dokonalý ľud. Zachariáš povedal anjelovi: „Po čom to poznám? 18 Lebo sám som starý, a moja žena je pokročilého veku.“ Anjel mu odpovedal: „Ja som Gabriel, ktorý 19 stojím pred Bohom. Poslal ma povedať ti to a oznámiť ti radostnú zvesť. A hľa, budeš nemý a nebudeš môcť 20 hovoriť až do dňa, keď sa toto všetko stane, lebo si neuveril mojim slovám, ktoré sa na svoj čas splnia.“ 21 Ľud čakal na Zachariáša a divil sa, že sa tak dlho zdržuje vo svätyni. Keď však vyšiel, nevládal k nim 22 prehovoriť. Tu pochopili, že mal videnie vo svätyni. Dával im znaky a zostal nemý. | Len čo sa skončily dni 23 jeho obradnej služby, vrátil sa do svojho domu. Po týchto dňoch Alžbeta, jeho manželka, počala dieťa, ale 24 sa skrývala cez päť mesiacov a hovorila: | „Takto mi urobil Pán v dňoch, v ktorých ma milostive zbavil mojej hanby pred ľuďmi.“

Zvestovanie narodenia Ježišovo. —

- 26 V šiestom mesiaci poslal Boh anjela Gabriela do galilejského mesta, ktoré sa volalo Nazaret, | k Panne,

chápať, že totiž Pán splní jeho prosbu, ktorou spolu aj seba žiadal potomka od Boha.

- 17 „V duchu Eliášovom“, t. j. s tou istou rozhodnosťou vystúpi Ján proti hriechom ľudu a najmä jeho vodcov, ako to robil kedysi Eliáš, keď vystúpil proti pohanskej kráľovnej Jezabel a jej pohanským kňazom. Tým istým horlivým duchom bude Ján napomínať ľud na pokánie.
- 25 Neplodnosť manželky sa pokladala za veľký trest od Boha, a preto sa bezdetná žena cítila „zahanbenou“ od Pána a „potupenou“. Poskytnúť takej žene nádej na potomka je: odňať jej hanbu. (Porovnaj starozákonnú Annu, matku Samuelovu, 1 Kr 1.)

zasnúbenej mužovi z rodu Dávidovho, menom Jozefovi. Meno Panny bolo Mária. Keď vošiel k nej anjel, povedal: „Zdravas, milosti plná, Pán s tebou [požehnaná si medzi ženami]!“ 28

[Keď to počula,] zarazila sa nad jeho rečou a rozmýšľala, čo znamená tento pozdrav. Anjel jej povedal: „Neboj sa, Mária, lebo si našla milosť u Boha! Hľa, počneš v živote a porodiš Syna a nazveš ho menom Ježiš. On bude veľký a Synom Najvyššieho sa bude volať. Pán Boh mu odovzdá trón jeho otca Dávida. Kráľovať bude nad Jakubovým rodom naveky | a jeho kráľovstvo sa (nikdy) neskončí.“ 29* 30 31 32 33

Mária však povedala anjelovi: „Ako sa to stane, keďže ja muža neznám?“ Anjel jej odpovedal: „Duch Svätý sostúpi na teba a moc Najvyššieho ťa zatieni, a preto aj to sväté, čo sa [z teba] narodí, Synom Božím sa bude volať. Hľa, Alžbeta, tvoja príbuzná, tiež počala syna vo svojej starobe, a je už v šiestom mesiaci tá, ktorú nazývali neplodnou. Lebo Bohu nijaká vec nie je nemožná.“ 34* 35 36 37

Odpovedala Mária: „Hľa, služka Pánova som, staň sa mi podľa tvojho slova!“ — Tu odišiel od nej anjel. 38

Najstaršie grécke rukopisy nemajú slová: „Keď to počula.“ Iné majú: „Keď ho zazrela.“ 29

Mária chce svoje panenstvo neporušene zachovať. Keď jej anjel zvestuje, že sa má stať matkou, má obavu, že by tým stratila panenstvo, lebo materstvo podľa prirodzeného poriadku bude žiadať od nej, aby sa svojho panenstva vzdala. Preto kladie udivene otázku: „Ako sa to všetko stane, keďže muža neznám?“ Anjel jej vysvetľuje, že Božia sila a Boží Duch spôsobia, aby bez narušenia panenstva počala v živote. — Pozoruhodné je, že Duch Sv. je tu uvádzaný ako spolupôsobiteľ veľkého tajomstva našej viery, aby sa totiž Syn Boží človekom stal. Na úplnom dokonaní spásy celého ľudského pokolenia bude Duch Sv. i neskôr (po vykonanej obeti Kristovej) ešte zjavnejšie pôsobiť, ako to sv. Lukáš najmä vo svojom druhom spise (v Sk) ešte väčšími zdôraznil. I tretie evanjelium často uvádza činnosť Ducha Sv. (1, 15; 1, 35; 1, 41; 1, 67; 2, 25; 2, 26; 2, 27; 3, 16, 22; 4, 1; 10, 21; 12, 12; 24, 49.) To je podivná spolupráca Boha-Vykupiteľa a Boha-Posvätitela. 34-35

Návšteva Panny Márie u Alžbety. —

*39 V tých dňoch sa vybrala Mária na cestu a ponáhľala
 40 sa do istého judského mesta vo vrchoch. Vošla do Za-
 41 chariášovho domu a pozdravila Alžbetu. Keď počula
 Alžbeta Máriin pozdrav, od radosti poskočilo nemluv-
 42 niatko v jej živote a Alžbeta sa naplnila Duchom Svä-
 43 tým. | I zvolala veľkým hlasom: „Požehnaná si medzi
 ženami a požehnaný je plod tvojho života! A odkiaľ
 44 mám to (šťastie), že matka môjho Pána prišla ku mne?
 Lebo, hľa, sotva odznel hlas tvojho pozdravenia v mo-
 45 jom živote. Blahoslavená, ktorá uverila, lebo sa splní,
 čo jej oznámil Pán.“

*46 Tu hovorila Mária:
 „Velebí moja duša Pána,
 47 a zaplesal môj duch
 v Bohu, mojom Spasiteľovi,
 48 keďže sľadol na poníženosť svojej slúžky,
 lebo, hľa, odteraz blahoslaviť ma budú
 všetky pokolenia.
 49 Veľké veci mi urobil Mocný,
 a sväté je jeho meno.
 50 A jeho milosrdenstvo s pokolenia na pokolenie
 s tými, čo sa ho boja.
 51 Dokázal silu svojím ramenom,
 navnivoč obrátil pyšných
 pre smýšľanie ich srdc.

39 Miesto medzi vrchmi v blízkosti Jeruzalema, kde býval Za-
 chariáš so svojom manželkou, je podľa tradície dnešné Ain Kar-
 46-55 rím vo vzdialenosti asi 2 hodín cesty od Jeruzalema na západ.

Mária vo svojom krásnom „Magnificat“ predovšetkým a)
 46-55 ďakuje Bohu a chváli ho za jeho veľké činy, ktoré pôsobil v jej
 živote (46—50), ďalej b) vyslovuje, že si Boh veľkolepe počína
 pri riadení osudu celého ľudstva (51—53), c) že verne zachováva
 svoje prisľúbenia, ktoré dal do výhľadu izraelskému ľudu (54—
 55).

Ako mohla Mária básnicky hovoriť? Náboženské vzrušenie
 pohýňa vyvolené duše k podobným prejavom, aby básnicky
 prejavily city svojej vďačnosti. Mária má v tejto veci aj vzor,
 a to vo chválospeve nábožnej Anny, matky Samuelovej (1 Kr 2,
 1—10).

Mocnárov poshadzoval s trónov, 52
 a povýšil ponížených.
 Hladných naplnil dobrými vecami, 53
 a boháčov prepustil naprázdno.
 Ujal sa Izraela, svojho sluhu, 54
 pamätlivý milosrdenstva,
 ako hovorieval našim otcom — 55
 Abrahámovi a jeho potomstvu naveky.
 Mária zostala u nej asi tri mesiace a potom sa vrá- 56
 tila domov.

Narodenie Jána Krstiteľa. — Alžbete však 57
 prišiel čas pôrodu a porodila syna. Keď susedia a prí- 58
 buzní počuli, že jej Pán preukázal veľké milosrdenstvo,
 radovali sa s ňou. Na ôsmy deň prišli obrezať chlapčeka 59
 a nazvali ho menom jeho otca Zachariášom.

No jeho matka povedala: „Nie tak, ale Jánom sa 60
 bude volať.“ Oni jej však povedali: „Veď nikoho ne- 61
 máš v príbuzenstve, čo by mal toto meno.“ Dali teda 62
 znak otcovi, ako by ho chcel pomenovať. Tu si on 63
 pýtal tabuľku a napísal: „Ján je jeho meno!“ A divili
 sa všetci.

Hneď potom sa mu otvorily ústa a (rozviazal) jazyk. 64
 takže prehovoril a zveleboval Boha. Tu prišiel strach 65
 na všetkých jeho susedov a po všetkých vrchoch jud-
 ských sa rozprávalo o všetkých týchto udalostiach.
 Všetci, čo o tom počuli, vstúpili si to do srdca a vra- 66
 veli: „Čím len bude tento chlapček? Lebo ruka Pánova
 bola s ním.“

Zachariáša, jeho otca, naplnil Duch Svätý, a pro- 67
 rokoval:

„Požehnaný Pán, Boh Izraela, 68*
 lebo shliadol na svoj ľud a vykúpil ho

Chválospev Zachariášov pre začiatkové latinské slovo Vul- 68-79
 gáty sa volá „Benedictus“. Je ďakovnou piesňou za veľkolepé
 Božie dobrodenia. V nej sa vyslovuje a) že Boh posliela na svet
 svojho Vykupiteľa, Mesiáša (68—75), b) že sa Zachariáš veľmi
 raduje nad synom, ktorému ako predchodcovi Mesiášovmu Boh
 tak vysoké poslanie určil (76—79).

- *69 a postavil nám roh spasenia
v dome Dávida, svojho sluhu,
70 ako bol sľuboval ústami svätých
svojich starodávnych prorokov:
71 on nás vyslobodi od našich nepriateľov
a z rúk všetkých, čo nás nenávidia,
72 aby preukázal milosrdenstvo našim otcom
a pamätal na svoju svätú smluvu,
73 na prísahu, ktorú prisahal Abrahámovi, nášmu
že nám dá, [otcovi,
74 aby sme mu vyslobodení z rúk nepriateľov
bez strachu slúžili
75 vo svätosti a spravodlivosti pred tvárou jeho
po všetky naše dni.
76 A ty, chlapček, budeš sa volať prorokom. Najvyš-
lebo pôjdeš pred tvárou Pánovou [šieho,
pripravovať mu cesty,
77 a poučovať jeho ľud o spáse,
že sa im odpustia hriechy
*78 pre srdečné milosrdenstvo nášho Boha,
ktorým shliadol na nás Vychádzajúci s výsosti,
79 aby posvietil tým, čo sedia vo tme
a v tóni smrti,
a upravil nám nohy
na cestu pokoja.
80 Chlapček rástol a zosilnieval na duchu. Žil na púšti
až do dňa, v ktorom sa ukázal izraelskému (ľudu).

69 „Postavil nám roh spasenia“ znamená: Mocného Spasiteľa nám dal Boh. Písmo sv. často označuje konkrétnu vec alebo osobnosť (Spasiteľ) abstraktným pojmom (spása). Boh je odznakom sily. Boh spasenia = mocný Spasiteľ.

73-79 Boh je plný zľutovania a milosrdenstva voči ľudskému pokoleniu, ktoré sa pre hriech dostalo do tmy a tieňa smrti (t. j. do večnej záhuby). Boh posielal Spasiteľa, aby odsúdení na smrť uzreli svetlo spásy a tak mohli nastúpiť cestu, čo vedie do života. — Sv. Lukáš rád stavia protivy vedľa seba, ako sú: život a smrť, svetlo a tma. (Ešte hojnejšie sa vyskytujú podobné protiklady v evanjeliu sv. Jána.)

Narodenie Ježiša Krista. — V tých dňoch 2
vyšiel rozkaz od cisára Augusta popísať celý svet. Tento 2*
popis bol prvý za Quirinovho vladárenia v Sýrii. Každý 3
dý išiel do svojho mesta, aby sa dal zapísať.

Vybral sa teda aj Jozef z galilejského mesta Naza- 4
reta do Judska, do mesta Dávidovho, ktoré sa volá Bet-
lehem, keďže pochádzal z domu a rodu Dávidovho, | aby 5*

Zpráva tretieho evanjelia o popise ľudu za Quirinia dala 2
podnet k útokom proti historickej spoľahlivosti spisov sv. Lu-
káša. Mimobiblické zprávy o tomto popise ľudu sú neisté. Nie
je spravodlivé, keď kritika viac verí neistým mimobiblickým
zprávam ako sv. Lukášovi, ktorého dejepisná spoľahlivosť sa
v mnohom prípade skvele odsvedčila. — Okrem tohto popisu,
ktorý bol nariadený v čase narodenia Ježišovho, sv. Lukáš spo-
mína aj iný (Sk 5, 37), ale ten sa prevádzal roku 6 po Kristu.

S popisom ľudu pri narodení Ježišovom vzniklé ťažkosti
mnohí riešia predpokladom, že Quirinius bol dva razy postave-
ný na čelo provincie Sýrie, a to prvý raz azda v rokoch pred
kresťanským letopočtom ako pomocník a spoločník vladárov;
i vtedy mu priznávali v bežnej reči titul „hegemonu“ — t. j.
vladára, hoci ním v skutočnosti nebol, a druhý raz bol posta-
vený na čelo Sýrie v rokoch 6—10 po Kristu. A tak by sme boli
oprávnení hovoriť, že za Quirinia sa konaly dva popisy ľudu.
Pri narodení Ježišovom bol by sa konal „prvý“ popis za titulár-
neho „vladára“ Quirinia a druhý popis zasa neskoršie, keď už
Quirinius bol riadne ustanoveným vladárom. — Iní prekladajú:
Tento popis stal sa prv, ako by bol spravoval Quirinius Sýriu.

Rok narodenia Pána, ako ho ustálil kresťanský letopočet, vy-
žaduje malú opravu. Zakladateľ nášho letopočtu, Dionysius Exi-
guus (zomr. 556) rok narodenia Pána omylom položil o 5—9 ro-
kov dopredu. Lenže podľa jeho letopočtu Herodes Veľký by bol
zomrel ešte pred narodením Kristovým, a to sa protivi skutoč-
nosti. Náš letopočet kladie založenie Ríma na rok 754 pred Kris-
tom. Ale isté, že Herodes zomrel roku 750 od založenia Ríma,
a zasa aj to je isté, že sa Ježiš narodil asi 2 roky pred smrťou
Herodesa Veľkého. Tak prichádzame k záveru, že Spasiteľ sveta
prišiel na svet po roku 746 od založenia Ríma a istotne pred 750.
Do úvahy prichádzajú najmä roky 747, 748 a 749 od založenia
Ríma. Rok narodenia Pána nám ostáva neistý. V novšej dobe sa
začína uplatňovať náhľad, že sa Ježiš narodil asi 7 rokov pred
počiatkom nášho letopočtu, a to by bol rok 747 alebo 748 od za-
loženia Ríma. Evanjelisti nikde neoznačujú presný rok, v kto-
rom sa Pán narodil (Porovnaj Mt 2, 1.*)

Panna Mária sa menuje manželkou Jozefovou, a to celkom 5
právom. Veď zasnúbenie na Východe malo rovnocenné právne
následky, aké u nás nastávajú až sobášom Vg má: „zasnúbenou
manželkou“, z čoho niektorí vyvodzujú, že tým sa vyjadruje

sa dal zapísať s Máriou, svojou snúbenicou, ktorá bola
 6 v pozhnanom stave. Kým tam boli, nadišiel jej čas, aby
 *7 porodila. I porodila svojho prvorodeného syna, zavinula
 ho [do plienok] a uložila v jasliah; v hospode totiž ne-
 bolo pre nich miesta.

8 *Pastieri pri jasliah.* — A boli v tom kraji
 9 na poli pastieri, ktorí v noci strážili svoje stádo. Tu
 zastal pri nich anjel Pánov a sláva Pánova ich ožia-
 10 rila, takže sa veľmi zľakli. Ale anjel im povedal: „Ne-
 bojte sa! Hľa, veľkú radosť vám zvestujem, ktorá bude
 11 (patriť) všetkému ľudu, | lebo dnes sa vám v meste
 12 Dávidovom narodil Spasiteľ, Mesiáš a Pán. A toto vám
 bude znamením: Nájdete nemluvniatko, zavinuté do
 plienok a uložené v jasliah.“

13 Hneď sa pridružilo k anjelovi množstvo nebeského
 vojska; zvelebovali Boha a hovorili:

*14 „Sláva na výsostiach Bohu
 a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle!“

panenstvo Matky Božej, ktoré si Mária zachovala i v manžel-
 stve.

7 Prvorodeného Syna, t. j. jednorodeného. Prvorodenstvo za-
 hrňovalo v sebe právne výsady oproti ostatným súrodencom,
 preto označovali prvorodeného syna týmto prívlastkom bez oh-
 ľadu na to, či nasledovali po ňom ďalší potomci alebo nie. „Pr-
 vorodený“ nemá tu význam, ako by bol postavený proti prí-
 padným ďalším súrodencom. Evanjelista poznamenáva, že to-
 muto Synovi Máriinmu prislúchajú všetky výsady a práva, ako
 ich Zákon (Ex 13, 2) prvorodencom vôbec vyhradzuje. (Porov-
 naj Mt 1, 25.)

14 „Ľudia dobrej vôle“ — sa vše vysvetľuje, že ľudia majú
 mať čisté svedomie — ako by sami od seba — aby sa im dostalo
 pokoja (spásy). Hriech prvých ľudí, ako aj ostatné hriechy ľud-
 stva mali znemožniť úmysly Božie, ktoré mal s človekom. Sú-
 časne uvrhly ľudí do stavu, že Boh nemohol mať v nich svoje
 zaľúbenie. Vtelenie Syna Božieho a vykúpenie nahrádzujú a na-
 pravujú obe ujmy: Syn Boží a vykúpenie skrze neho nahradiť
 Bohu narušenú slávu a ľudí privádza zasa do stavu, že Boh mô-
 že mať v nich zaľúbenie. Pre Boha prestáva mravná prekážka,
 ktorá mu bránila ukázať ľuďom svoje plné milosrdenstvo. Je
 potrebné, aby sa ľudia vo svojom vykúpení vo všetkom pod-
 riadovali vôli Božej. Bez vykúpenia Ježišovho dobrá vôľa ľu-
 dí, t. j. ich prirodzené čnostný život nebol by dosiahol spásu.
 Preto slová „pokoj ľuďom dobrej vôle“ správnejšie by sa pre-

Keď odišli od nich anjeli do neba, povedali si pastieri: „Zájdime si až do Betlehema a pozrime tú vec, ktorá sa stala a ktorú nám oznámil Pán!“ Chytró sa vybrali a našli Máriu, Jozefa a nemluvniatko, uložené v jasliach. Uvideli a vyrozprávali, čo im bolo povedané o tomto dieťatku. A všetci, ktorí to počuli, divili sa tomu, o čom im rozprávali pastieri. Mária si však zachovala tieto zvesti a premýšľala o nich vo svojom srdci. Pastieri sa potom vrátili, chválili a vebbili Boha za všetko, čo boli počuli a videli tak, ako im to bolo oznámené.

Obrezanie Pána. — Po ôsmich dňoch, keď treba obrezať [chlapčeka], nazvali ho menom Ježiš, ktorým ho bol anjel nazval skôr, ako sa počal v živote.

Obetovanie Pána v chráme. — Keď sa minuly dni jej očisťovania podľa zákona Mojžišovho, pri-niesli ho do Jeruzlema, aby ho predstavil Pánovi, | ako predpisuje zákon Pánov: „Každý mužský plod, čo otvára život matky, má byť zasvätený Pánovi“, | a aby pri-niesli obeť, ako to káže zákon Pánov, dve hrdličky alebo dve holúbätá.

ložily takto: „Na svete nastáva spása (pokoj), lebo (pôsobením Ježišovým) ľudia stali sa Bohu milými.“ (Porovnaj Fil 2, 13; 5, 13; 50, 20.)

a) Ex 13, 2. b) Lv 12, 8; 5, 11.

„Dni očisťovania“ podľa Mojžišovho zákona (Ex 13, 13a Lv 12, 8) bol čas 40 dní po narodení chlapca a 80 dní po narodení dievčaťa, za ktorý čas matka sa neukázala vo verejnosti. Matka po narodení dieťaťa sa pokladala za leviticky nečistú, a preto sa podrobila obradu očisťovania v chráme. Aj týmto svojim ustanovením pripomínal zákon Židom všeobecnú rozšírenosť hriechu, aby vzbudil túžbu po duševnom očistení. Mária, sama bez hriechu počatá, nadprirodzeným a svätým spôsobom stala sa matkou. Podľa toho nebola hriechna a tak ani nepodliehala obradu očisťovania. Predsa z pokory a poslušnosti oproti posvätnému zákonu — a aby nikoho nepohoršila — podriaďuje sa tomuto posvätnému ustanoveniu; štyridsiaty deň po pôrode ide do chrámu, aby sa podrobila obradu a svojho Syna obetovala Bohu.

Chudoba svätej Rodiny sa prejavuje aj pri obeti očisťovania. 24 Bohatší mali obetovať baránka a holuba. Chudobnejším rodi-

25 Žil vtedy v Jeruzaleme človek, menom Simeon. Tento človek bol spravodlivý a bohabojný, ktorý očakával
 26 útechu Izraela a Duch Svätý bol v ňom. Od Ducha Svätého dostal zjavenie, že neumrie, kým neuvidí Mesiáša
 27 Pánovho. | Vedený Duchom prišiel do chrámu. A keď rodičia prinášali dieťaťko Ježiša, aby urobili s ním po-
 28 dľa obyčaje zákona, | vzal ho aj on do svojho náručia a velebil Boha slovami:

29 „Teraz prepustíš, Pane, svojho sluhu
 podľa svojho slova v pokoji,
 30 lebo moje oči uvidely tvoju Spásu,
 31 ktorú si pripravil pred tvárou všetkých národov,
 32 Svetlo na osvietenie pohanov
 a slávu Izraela, tvojho ľudu.“

*33 Jeho otec a matka sa divili tomu, čo sa o ňom po-
 34 vedalo. Simeon ich požehnal a jeho matke Márii povedal:

„Hľa, tento je ustanovený
 na pád a na povstanie mnohých v Izraeli
 a na znamenie, ktorému budú odporovať.“

*35 A tvoju vlastnú dušu prenikne meč,
 aby sa zjavilo smýšľanie mnohých srdc.“

36 Žila vtedy aj prorokyňa Anna, dcéra Fanuelova, z pokolenia Azerovho. Bola už veľmi pokročilého veku. So svojím mužom žila sedem rokov po svojom panenstve | a vdovou bola až do osemdesiatich štyroch rokov. Nevychádzala z chrámu, ale pôstami a modlit-

nám bola povolená úfava a za obeť mali dať dve hrdličky alebo dvoch holubov.

33 Sv. Jozef je označený menom „otec Ježišov“ (porovnaj aj 2, 48), lebo zákon podľa manželstva s Máriou uznával ho za otca Ježišovho, i keď v skutočnosti bol iba zákonným otcom a vychovávateľom Ježišovým.

35 Ak budú Syna prenasledovať, tým bude trpieť i jeho matka. Prenasledovanie privedie triedenie duchov v Izraeli a celom ľudstve, ľudia sa rozdelia na dve skupiny: jedni pôjdu za Ježišom, druhí zasa budú sa proti nemu stavať, pravda, na svoju škodu a večnú záhubu.

baní slúžila (Bohu) vo dne v noci. V tú istú hodinu 38
prišla aj ona, velebila Boha a rozprávala o ňom všetkým,
čo očakávali vykúpenie Jeruzalema.

A keď vykonali všetko podľa Pánovho zákona, vrá- 39
tili sa do Galiley, do svojho mesta Nazareta. Dieťaťko 40
však rástlo a mocnelo, plné múdrosti, a milosť Božia
bola na ňom.

Dvanásťročný Ježiš v chráme. — Jeho 41
rodičia chodievali každý rok do Jeruzalema na veľko-
nočnú slávnosť. Keď mal dvanásť rokov, vybrali sa [do 42*
Jeruzalema] podľa obyčaje slávnosti. Keď sa dni (sláv- 43
nosti) skončili a oni sa vracali, zostal chlapec Ježiš
v Jeruzaleme. No jeho rodičia to nezbadali. | Keďže si 44
mysleli, že je v sprievode, prešli deň cesty a hľadali ho
medzi príbuznými a známymi. A keď ho nenašli, 45
vrátili sa ho hľadať do Jeruzalema.

Po troch dňoch našli ho v chráme; sedel medzi učí- 46
teľmi, počúval ich a vypytoval sa ich. Všetci, čo ho 47
počúvali, žasli nad jeho rozumnosťou a odpoveďami. |
Keď ho (rodičia) uvideli, stúpili od údivu. Tu mu pove- 48
dala matka: „Synu, prečo si nám to urobil? Hľa, tvoj
otec a ja s úzkosťou sme ťa hľadali!“ Ale on im od- 49*
povedal: „Prečo ste ma hľadali? Či ste nevedeli, že mám
byť vo veciach svojho Otca?“ Ale oni nepochopili odpo- 50
veď, ktorú im dal.

Potom sa vrátil s nimi, prišiel do Nazareta a bol im 51
poddaný. A jeho matka si zachovávala v srdci všetky

Po dosiahnutom dvanástom roku veku každý mužský člen 42
židovskej národnej spoločnosti bol povinný putovať ročne do
Jeruzalema na tri hlavné slávnosti, na Veľkú noc, Turíce a
slávnosť Stánkov. Pútnici jednotlivých krajov išli hromadne
v sprievodoch do Jeruzalema a tak sa aj vracali. V každom
sprievode boli skupiny utvorené podľa veku a pohlavia a tak
i poriadok sprievodu oddeloval členov rodiny. V hromadnej
výprave tvorili sa osobitné skupiny mužov a žien. Preto ro-
dičia nezbadali hneď, že Ježiš chýba v sprievode.

Doslovne: „v tých veciach, čo patria môjmu Otcovi.“ Preto 49
prekladajú niektorí: „v chráme môjho Otca.“ Ježiš vyhlasuje, že
jeho počínanie má i tu hlbšiu príčinu. Vedie ho vôľa nebeského
Otca, ktorú vo všetkom bude plniť až do konca svojho života.

11 Písmo sv. Nového zákona.

- 52 tieto veci. Ježiš sa vzrámal v múdrosti, veku a milosti pred Bohom a ľuďmi.

Verejný život Pána, 3—21.

- *3 *Vystúpenie Jána Krstiteľa.* — V päťnástom roku vlády cisára Tiberia, keď Pontský Pilát spravoval Judsko a Herodes bol štvrtvladárom v Galilei, jeho brat Filip bol štvrtvladárom v krajine Iturejskej a Trachonitskej, Lyzaniáš bol štvrtvladárom v Abiléne, | za veľkňazov Annáša a Kajfáša zaznel na púšti hlas Boží nad Jánom, synom Zachariášovým. I chodil po celom okolí Jordána a hlásal krstpokánia na odpustenie hriechov, | ako je napísané v knihe reči Izaiáša proroka:

- a *Na púšti zaznieva hlas:
Pripravte cestu Pánovi,
rovnými urobte jeho chodníky!*
- 5 *Každá dolina nech sa vyplní
a každý vrch a kopec nech sa sniži;
čo je krivé, nech sa vyrovná,
a čo je hrboľaté, nech sa stane rovnou cestou.*
- 6 *A všetci ľudia uvidia spásu Božiu.*

a) Iz 40, 3 n.

1—20: Mt 3, 1—12; Mk 1, 1—8; Jn 1, 19—31.

- 1 Päťnásty rok Tiberiov podľa niektorých začínal sa roku 28. Vladárenie Tiberiovo možno totiž počítať od roku 764, keď ho cisár August prijal za spoluvládara. Samovládcom sa stal roku 767 (po smrti cisára Augusta). Ján vystúpil teda asi roku 779 (lebo 764+15). Keď berieme do úvahy, že Ježiš sa narodil asi 747/748 po založení Ríma a mal asi 30 rokov pri svojom pokrstení, prichádzame skoro k tomu istému roku (777/778). Oba časové údaje v Lk (2 1—2 a 3, 1—2) sú dôkazom, že si sv. Lukáš počína ako dejepisec a umožňuje aspoň približne určiť rok narodenia a verejného vystúpenia Pánovho.
- 2 Veľkňaz Annáš bol v tom čase už sosaďený. Jeho zať Kajfáš bol od Rimanov ustanovený za úradujúceho veľkňaza (Jn 11, 49). V očiach Židov Annáš zostal i naďalej zákonitým veľkňazom a mocný vplyv Annášov ani po jeho sosaďení nezanimkol. Azda preto spomína oboch Lk, nie azda ako kedy boli bývalí súčasne až dvaja veľkňazi rovnakého úradného postavenia.

Ján káže jednotlivým skupinám ľudí. — Hovoril zástupom, ktoré prichádzaly, aby sa mu daly pokrstiť: „Vreteničie plemeno! Kto vám ukázal, ako ujsť budúcu hnev? Prinášajte teda ovocie opravdivého pokánia a nezačínajte si hovoriť: »Otca máme Abraháma!« Lebo vravím vám, že Boh môže aj z týchto kameňov vzbudiť synov Abrahámovi. Sekera je už priložená na korene stromov. Každý strom, ktorý nerodí dobré ovocie, sa vytne a hodí do ohňa.“

Zástupy sa ho pýtali: „Čo teda robíš?“ | On im odpovedal: „Kto má dva obleky, nech dá tomu, kto nemá; a kto má potraviny, nech urobí podobne.“ Aj mýtnici sa prišli dať pokrstiť a povedali: „Učiteľ, čo robíš?“ | Odpovedal im: „Nevyberajte viac, ako vám určili.“ | Aj vojaci sa ho pýtali: „Čo máme robiť my?“ Povedal im: „Nerobte nikomu násilie, ani zlomyseľne nevydierajte, ale uspokojte sa so svojim žoldom.“

Jánovo svedectvo o Ježišovi. — Keďže ľud žil v očakávaní a všetci si mysleli v srdci o Jánovi, že azda on je Mesiášom, | odpovedal Ján všetkým: „Ja vás krstím vodou, ale po mne prichádza mocnejší, ktorému nie som hoden rozviazať remienky na obuvi. Ten vás bude krstiť Duchom Svätým a ohňom. On má v ruke vejačku, aby si vyčistil humno a pšenicu shromáždil do sýpky, kým plevy spáli v neuhasiteľnom ohni.“

Aj mnoho iných napomenutí dával ľudu a ohlasoval evanjelium.

Uväznenie Jána. — Štvrtvládár Herodes, ktorého (Ján) pokarhal pre Herodiadu, manželku jeho brata, a pre všetky zločiny, ktorých sa dopustil, | ku všetkým svojim zločinom pridal (aj to), že zavrhol Jána do žalára.

Pokrstenie Ježiša. — Keď sa všetok ľud dával krstiť a aj Ježiš bol pokrstený, kým sa modlil,

19—20: Mt 14, 1—12; Mk 6, 14—29.

21—22: Mt 3, 13—17; Mk 1, 9—11; Jn 1, 29—34.

O krste ohňom porovnaj Mt 3, 11* a Mk 1, 8.*

22 otvorilo sa nebo | a Duch Svätý v telesnej podobe ako holubica zostúpil na neho a s neba sa ozval hlas: „Ty si môj milovaný syn, v tebe sa mi zaľúbilo!“

*23 *Rodostrom Ježiša Krista.* — Keď Ježiš začínal (verejne účinkovať), mal asi tridsať rokov. Bol on — ako sa myslelo — syn Jozefov, ktorý bol Hé-
 24 liho, ten Matatov, | ten Leviho, ten Melchiho, ten Jan-
 25 nejov, ten Jozefov, | ten Matatiášov, ten Amosov, ten
 26 Nahumov, ten Hesliho, ten Nagajov, | ten Mahatov, ten
 27 Matatiášov, ten Semejov, ten Jozefov, ten Júdov, | ten
 28 Johananov, ten Rézov, ten Zorobabelov, ten Salatielov,
 29 ten Nériho, | ten Melchiho, ten Adiho, ten Kózamov,
 29 ten Elmadamov, ten Hérov, | ten Jezusov, ten Elieze-
 30 rov, ten Jórimov, ten Matatov, ten Leviho, | ten Si-
 31 meonov, ten Júdov, ten Jozefov, ten Jomnov, ten Elia-
 31 kimov, | ten Meleov, ten Menanov, ten Matatanov, ten
 32 Nátanov, ten Dávidov, | ten Jeseho, ten Obédov, ten
 33 Bózov, ten Salamonov, ten Násonov, | ten Aminadabov,
 ten Adminov, ten Arniho, ten Ezrómov, ten Fáresov,

23—38: Mt 1, 1—14.

23-38 Rodostrom Ježišov u Lk je v mnohom ohľade odchylný od rodostromu Mt 1, 1—14. Evanjelium Lk je určené pre obrátených z pohanstva, preto so zreteľom na nich i rodostrom Ježišov ide až k samému praotcovi celého ľudského pokolenia, aby aj tým vyniklo, že Ježiš je Spasiteľom všetkých ľudí. — Jozefovi predkovia sú u Lk iní ako u Mt. Vysvetlenie podávajú mnohí sv. Otcovia, odvolávajú sa na švagrovské manželstvo, a myslia, že oba rodostromy uvádzajú predkov sv. Jozefa. U Lk otcom Jozefovým je Héli, u Mt zasa Jakub. Podľa mienky sv. Augustína Jozef je prirodzeným synom Jakubovým, ktorého Héli adoptoval, a tak sa menuje aj synom Héliovým. Už Julius Africanus z 3. stor. vysvetľuje túto odchýlku predpokladom, že oba rodostromy podávajú iba predkov sv. Jozefa, lenže jeden evanjelista prináša prirodzený pôvod Jozefov (Mt), druhý zasa jeho legálny pôvod (Lk) podľa ustanovenia o švagrovskom manželstve (Dt 25, 5—6). Podľa toho Jakub (Mt) a Héli (Lk) boli by vlastní bratia od spoločnej matky. Héli zomrel bez potomka. Jeho vdovu si vzal Jakub a od nej mal syna Jozefa. Tak môže byť sv. Jozef súčasne synom Jakubovým (prirodzeným) a Héliovým (legálnym). — Iní sa držia mienky, že Mt podáva rodostrom Jozefov, Lk však Máriin. Takže Lk 3, 23 by sa mohlo preložiť: Ježiš bol pokladaný za Jozefovho syna. (v skutočnosti bol vnukom Héliovým, ktorý bol Matatov ... Lk 3, 23).

ten Júdov, | ten Jakubov, ten Izákov, ten Abrahámov, 34
 ten Táreho, ten Náchorov, | ten Sárugov, ten Ragavov, 35
 ten Falegov, ten Heberov, ten Sáleho, | ten Kainanov, ten 36
 Arfaxadov, ten Sémov, ten Noemov, ten Lámechov, | ten 37
 Matuzalemov, ten Enochov, ten Jaredov, ten Malele-
 elov, ten Kainanov, | ten Enosov, ten Sétov, ten Ada- 38
 mov a ten bol Boží.

Pokúšanie na púšti. — Ježiš, plný Ducha 4
 Svätého, vrátil sa od Jordána. Duch ho vodil štyridsať
 dní po púšti, | kde ho diabol pokúšal. Nič nejedol v tých 2
 dňoch, preto keď sa (už) končili, vyhladol. Tu ho 3
 satan oslovil: „Ak si Syn Boží, povedz tomuto kameňu,
 aby sa chlebom stal.“ Odpovedal mu Ježiš: *Nielen sa- 4 a*
mým chlebom sa živi človek [ale každým slovom Bo-
žím].

Potom ho vyviedol satan [na vysoký vrch] a v oka- 5
 mihu mu ukázal všetky kráľovstvá sveta. I povedal mu
 diabol: „Dám ti túto všetku ich moc a slávu, lebo 6
 som ju dostal a dám ju, komu chcem. Ak sa mi teda 7
 budeš klaňať, všetko to bude tvoje.“ Ježiš mu však 8
 odpovedal: „Napísané je: *Pánovi, svojmu Bohu budeš 9 b*
sa klaňať a jedine jemu budeš slúžiť.“

Potom ho zaviedol do Jeruzalema, postavil na hrad- 9
 bu chrámu a povedal mu: „Ak si Syn Boží, shoď sa
 odtiaľto, | lebo je napísané: 10

Svojim anjelom prikáže o tebe, c
aby ťa chránili.

Ponesú ťa na rukách, 11
aby si si neurazil nohu o kameň.

Ježiš mu odpovedal: *Povedané je: Nebudeš pokúšať 12 d*
Pána, svojho Boha.“

Keď diabol skončil všetko pokúšanie, odišiel na čas 13*
 od neho.

a) Dt 8, 3. b) Dt 6, 13 n. c) Ž 90, 11—12. d) Dt 6, 16,
 1—13; Mt 4, 1—11; Mk 1, 12 a 13.

Pokúšiteľ sa vzdialil na čas v tom smysle, že na začiatku Je- 13
 žišovho utrpenia v Getsemanskej záhrade znova sa dostavil
 (Lk 22, 3), aby Ježiša odklonil od predsavzatia, ktorým chcel
 za ľudí trpieť a tak ich vykúpiť.

- 14 *Kázanie po synagógách.* — Mocou Ducha (vedený) vrátil sa Ježiš do Galiley. Povešť o ňom sa
 15 rozšírila po celom kraji. Učil v ich synagógách a všetci ho oslavovali.
- 16 *Ježiš v Nazarete.* — Prišiel do Nazareta, kde ho vychovávali, a podľa svojej obyčaje v sobotňajší deň vošiel do synagogy. I vstal, aby čítal (z Pisma). |
 17 Podali mu knihu proroka Izaiáša. Keď rozvinul knihu, našiel miesto, kde bolo napísané:
- a 18 *Duch Pánov je nado mnou,
 preto ma pomazal,
 poslal ma hlásať radosť chudobným,
 [uzdravovať skrúsených srdcom]*
 19 *oznámiť zajatým oslobodenie,
 slepým (udelenie) zraku,
 utláčaných prepúšťať na slobodu,
 vyhlásiť milostivý rok Pánov
 [a deň odplaty].*
- 20 Keď potom svinul knihu, vrátil ju sluhovi a sadol si. Oči všetkých, čo boli v synagoge, sa uprely na ne-
 21 ho. | Tu im začal hovoriť: „Dnes sa splnilo to Pismo,
 22 ktoré ste vypočuli...“ Všetci mu prisviedčali a divili sa milým slovám, ktoré plynuly z jeho úst. (Podaktorí však) poznamenali: „Či tento nie je syn Jozefov?“
 23 On im odpovedal: „Podistým mi pripomeniete príslovie: »Lekár, uzdrav sám seba!« Počuli sme o veľkých udalostiach v Kafarnaume, urob to aj tu, vo svo-
 24 jej otcíne!“ A dodal: „Veru, vravím vám, ani jeden
 *25 prorok nie je vzácny vo svojej otcíne. Naozaj, vravím vám, mnoho vdov žilo v Izraeli za čias Eliášových, keď bolo zatvorené nebo cez tri roky a šesť mesiacov, takže

a) Iz 61, 1 n.

- 25-27 Ako kedysi Eliáš a Elizej nekonali zázraky vo svojej vlasti, lebo celá krajina bola ponorená do bludu a nevery, a preto Eliáš šiel za hranice svojej vlasti, aby tam svojimi zázrakmi zvestoval moc pravého Boha, tak si bude musieť počínať aj Ježiš: pre neveru svojich krajanov bude iba v cudzích krajoch konať zázraky.

veľký hlad nastal po celej zemi, | ale ani k jednej z nich 26
nebol poslaný Eliáš, iba do Sarepty Sidonskej k žene
vdove. A mnoho malomocných žilo v Izraeli za pro- 27
roka Elizeja, ale ani jeden z nich nebol očistený okrem
Námana Sýrskeho.“

A všetci v synagoge, keď to počuli, sa rozzúrili; | 28
povstali, hnali ho von z mesta a vyviedli až na kraj 29
vrchu, na ktorom bolo vybudované ich mesto, a od-
tiaľ ho chceli shodiť. On však prešiel pomedzi nich a 30
odišiel.

Uzdravenie posadlého v Kafarnaume. — Potom sostúpil do Kafarnaumu, mesta v Gali- 31•
lei. Tam ich vyučoval v sobotné dni. | I žasli nad jeho 32
učením, lebo jeho reč bola mocná. V synagoge bol člo- 33
vek, posadlý nečistým duchom. I vykrikoval silným hla-
som: | „Ha! Čo ťa do nás, Ježiš Nazaretský? Prišiel 34
si nás zahubiť? Viem, kto si: Svätý Boží!“ | Ježiš sa 35
mu pohrozil: „Mlč a vyjdi z neho!“ Tu ho zlý duch
hodil do stredu (nich), vyšiel z neho a nič mu neuško-
dilo. | I pojal všetkých strach a pýtali sa navzájom: „Aké- 36
že je to slovo! Veď mohutnou silou rozkazuje nečistým
duchom, a oni vychádzajú.“ I rozniesla sa povest' o ňom 37
po všetkých stranách okolia.

Uzdravenie Petrovej testinej. — (Je- 38
žiš) odišiel zo synagogy a vošiel do domu Šimonovho.
Testiná Petrova však bola postihnutá vysokou horúč-
kou. I prosili ho za ňu. | Naklonil sa teda nad ňu, roz- 39
kázal horúčke, a opustila ju. Hneď vstala a obslúži-
la ich.

31—37: Mk 1, 21—28.

33—41: Mt 8, 14—17; Mk 1, 29—34.

Mojžišov zákon ustanovil, že každý 50 rok má byť rokom 31
odpočinku, v ktorom otrokov (židovského pôvodu) — totiž ľudí
díhom zafažených, a preto do otroctva predaných — mali pre-
púšťať na slobodu. Ten rok sa volal jubilejným rokom a bol
časom radosti. Svojím radostným rázom naznačoval budúcu
mesiášsku dobu. Spasiteľ poukazuje práve na tento mesiášsky
náznačný význam jubilejného roku a smysel slov je: „Dnes sa
vaše očakávanie splnilo, lebo nastal pravý radostný rok, aký
doteraz všetky jubilejné roky iba naznačovali.“

40 Keď potom slnko zapadlo, všetci, čo mali chorých na rozličné neduhy, privádzali ich k nemu. On kládol
41 ruky na každého z nich a uzdravoval ich. Z mnohých teda vychádzali zlí duchovia s krikom: „Ty si Syn Boží!“ Ale on im to zabraňoval a nedovolil im hovoriť; vedeli totiž, že on je Mesiáš.

42 *Ježiš poslaný aj do iných miest.* — Potom na svitaní odišiel odtiaľ a utiahol sa do samoty. No zástupy ho začaly hľadať a prišli až k nemu. Zdržaly ho, aby neodchádzal od nich. On im však vravel:
43 „Aj iným mestám mi treba zvestovať kráľovstvo Božie,
44 lebo také mám poslanie.“ I kázaval (potom) po synagogách v Judsku.

5 *Zázračný rybolov.* — Raz, keď stál na brehu Genezaretského jazera, tlačil sa k nemu zástup, aby
2 počul slovo Božie. I zazrel pri brehu jazera dve lode
3 — rybári z nich vystúpili a prali si siete — | sadol si teda do jednej z lodí, čo bola Šimonova, a požiadal ho, aby trocha odrazil od brehu. Potom si sadol a z
4 de začal učiť zástupy. Keď prestal hovoriť, povedal Šimonovi: „Zavez na hĺbinu a spustite siete na lov!“ | No
5 Šimon mu odpovedal: „Pane, celú noc sme sa namáhali, a nič sme nechytli. No na tvoje slovo spustíme
6 siete.“ | Urobili tak. I zahrnuli veľké množstvo rýb,
7 takže sa im trhaly siete. I zakývali na svojich spoločníkov, ktorí boli na inej lodi, aby im prišli pomôcť. Tí prišli a naplnili obe lode, takže sa [bezmála] potápaly.

8 Keď to videl Šimon Peter, hodil sa Ježišovi na kolená a povedal: „Pane, odíď odo mňa, lebo som hriešny
9 ny človek!“ Hrôza ho totiž prenikla, i všetkých, čo boli s ním, nad lovom rýb, ktoré boli chytli; | podobne i Jakuba a Jána, synov Zebedejových, ktorí boli spoločníkmi Šimona. Potom povedal Ježiš Šimonovi: „Neboj

42—44: Mk 1, 35—9.

1—11: Mt 4, 18—22; Mk 1, 16—20.

44 Vg: „po synagogách v Galilei.“

za! Odteraz už ľudí budeš loviť.“ | Keď svoje lode pri- 11*
tiahli k brehu, zanechali všetko a nasledovali ho.

Uzdravenie malomocného. — Keď bol 12
Ježiš v istom meste, uvidel ho človek plný malomoc-
nenstva. Padol (pred ním) na tvár a prosil ho: „Pane,
ak chceš, môžeš ma očistiť.“ (Ježiš) vystrel svoju ruku, 13
dotkol sa ho a povedal: „Chcem; buď čistý!“ A hneď
mu prestalo malomocenstvo. Zakázal mu však o tom 14*
komukoľvek hovoriť a (povedal mu): „Choď, ukáž sa
kňazovi a obetuj za svoje očistenie, čo predpísal Mojžiš,
im na svedectvo.“ Reči o ňom sa však vždy viac šírily, 15
takže sa mnohé zástupy k nemu schádzali, aby ho po-
čúvaly a aby ich uzdravoval z ich neduhov. Sám sa však 16
uľahoval do samoty, aby sa modlil.

Uzdravenie porazeného. — Ktorýsi deň, 17
keď [sedel] a učil, sedeli (pri ňom) farizeji a zákoníci,
ktorí boli poprichádzali zo všetkých osád Galiley, Jud-
ska a Jeruzalema. A moc Pánova bola (v ňom), aby
uzdravoval.

Tu mužovia priniesli na posteli porazeného člove- 18
ka. Hľadeli ho dostať dovnútra a položiť pred neho.
Keď však pre zástup nenašli (cestu), ktorou by ho 19
vniesli, vyšli na strechu a cez povalu ho spustili i s po-
stelou doprostred pred Ježiša. On videl ich vieru a 20
povedal: „Človeče, odpúšťajú sa ti hriechy!“ | Zákoníci 21
a farizeji začali uvažovať a hovorili: „Kto je tento?
Veď sa rúha! Či môže voľakto odpúšťať hriechy okrem
samého Boha?“ Len čo Ježiš zbadal ich myšlienky, 22
povedal im: „Čože si to myslíte v srdciach? | Azda je 23

12—16: Mt 8, 1—4; Mk 1, 40—45.

17—26: Mt 9, 1—8; Mk 2, 1—12.

Hlavní apoštoli poznali Ježiša už predtým (Jn 1, 37 n.), ale 11
ešte nechodili s ním trvalo. Zázračný rybolov obrazne naznaču-
je ich budúcu úlohu v apoštolskom úrade. Súčasne im dáva do
výhľadu i zvláštnu pomoc Božiu. Preto sa rozhodnú teraz vše-
tko opustiť a pridať sa natrvalo k Ježišovi.

Keď sa od Ježiša očistený prašivý človek hlásil u židov- 14
ských kňazov so svojou obefou, ktorú na očistenie od prašivosti
zákon predpisoval, z toho mali kňasi poznať, že Ježiš si etí usta-
novenia zákona, veď neprišiel zákon zrušiť, ale nálieha na jeho
vyššie, dokonalejšie a svedomitejšie splnenie (Mt 5, 17).

Iahšie — povedať: »Odpúšťajú sa tí hriechy« — alebo
 24 povedať: »Vstaň a choď«? | Aby ste však vedeli, že Syn človeka má moc na zemi odpúšťať hriechy — povedal porazenému: — Vravím ti, vstaň, vezmi si posteľ a choď domov!“

25 On hneď vstal pred nimi, vzal si posteľ, na ktorej bol ležal, a odišiel do svojho domu, oslavujúc Boha. | Údiv strhol všetkých a oslavovali Boha. Plní boli strachu a hovorili: „Neslýchané veci sme dnes videli!“

27 *Povolanie Leviho.* — Po tomto odišiel, a keď uvidel mýtnika, menom Leviho, sedieť na mýte, povedal mu: „Poď so mnou!“ | Nechal teda všetko, vstal a išiel s ním. Tento Levi pripravil mu vo svojom dome veľkú hostinu, na ktorú prišlo veľké množstvo mýtníkov a iných, čo (tiež) s nimi stolovali. Farizeji však a ich zákoníci šomrali a hovorili jeho učeníkom: „Prečože s mýtnikmi a hriešnikmi jeté a pijete?“ No Ježiš im odpovedal: „Zdraví nepotrebujú lekára, ale chorí. Neprišiel som volať spravodlivých, ale hriešnikov, aby sa kajali.“

33 *Hádka o pôste.* — Ale oni mu vraveli: „Jánovi učeníci sa často postievajú a vykonávajú svoje modlitby. Podobne aj (učeníci) farizejov, tvoji však
 *34 jedávajú a pijú.“ Ježiš im povedal: „Či môžete žiadať od družbov ženíchových, aby sa postili, kým je
 35 ženich s nimi? Prídu dni, keď sa im ženich vezme, vtedy, v tých dňoch sa budú postiť.“

*36 Povedal im aj podobenstvo: „Nikto neprišívá na staré rúcho záplatu, odňatú z nového rúcha; ináč by roztrhal nové rúcho, a na staré sa nijako nehodí záplata z nového (rúcha). Ani nikto nevlieva nové víno do starých nádob; ináč by nové víno roztrhlo nádoby, samo
 37 by vyteklo, a zničily by sa aj nádoby. Ale nové víno
 38 by vyteklo, a zničily by sa aj nádoby. Ale nové víno sa má nalievať do nových nádob [a oboje sa zachová].

27—32: Mt 9, 9—13; Mk 2, 13—17.

33—39: Mt 9, 14—17; Mk 2, 18—22.

34—35 Porovnaj Mt 9, 15.

36—39 Porovnaj Mt 9, 16—17.

A kto pil staré víno, nebude si žiadať nové; povie si 39
totiž: »Staré je lepšie.«

Učenci trhajú klasy v sobotu. — V so- 6
botu [čo nasledovala po predošlej] prechádzal pomedzi
zbožie. Jeho učeníci trhali klasy, vymŕvali ich ruka-
mi a jedli (zrno). Ktorisi farizeji im však povedali: 2
„Prečo robíte to, čo sa v sobotu nesmie robiť?“ | Ježiš 3
im odpovedal: „Nikdy ste nečítali, čo urobil Dávid, keď
vyhladol sám a jeho sprievodcovia? Ako (totiž) vošiel 4
do domu Božieho, vzal si predkladné chleby, jedol a dal
(aj) svojim sprievodcom, hoci to okrem jediných kňaz-
zov nikto nesmel jesť?“ | A dodal: „Syn človeka je 5*
Pánom aj soboty!“

*Uzdravenie človeka s vyschnutou ru- 6
kou.* — A (zasa) v inú sobotu vošiel do synagogy,
aby vyučoval. Tam bol človek, čo mal vyschnutú pravú
ruku. Zákoníci a farizeji ho pozorovali, či bude 7
v sobotu uzdravovať, aby ho mali za čo obžalovať. No 8
on poznal ich smýšľanie. Povedal teda človekovi, ktorý
mal vyschnutú ruku: „Vstaň a postav sa do prostriedku!“
On vstal a postavil sa. | Tu Ježiš prehovoril k nim: 9
„Pýtam sa vás: Dovoľené je v sobotu dobre robiť alebo
zle, zachrániť život alebo ho zahubiť?“ Poobzeral sa po 10
všetkých a povedal mu: „Vystri ruku!“ On to urobil,
a znova bola zdravá (jeho) ruka. Ale oni, plní nerozum- 11
nosti, shovárali sa medzi sebou (o tom), čo by mali urobiť
s Ježišom.

Ježiš si volí apoštolov a uzdravuje. —
V tých dňoch sa vyšiel modliť na vrch a v modlitbe 12

1-5: Mt 12, 1-8; Mk 2, 23-28.

6-11: Mt 12, 9-14; Mk 3, 1-6.

12-19: Mt 10, 1-4; Mk 3, 13-19.

Farizeji nezazlievajú, že apoštolí trhali klásky na cudzom 5
poli, keďže to zákon chudobným dovoľoval. Siatiny na úvratí
boly vyhradené chudobným. No pohoršujú sa nad tým, že učeníci
Ježišovi robia v sobotu, čím porušujú sobotný odpočinok.
Ježiš vyhlasuje, že má moc dať úľavu a oslobodiť aj od prísnych
predpisov, ktoré žiadaly slávenie soboty. Tým si privlastňuje
vyššiu, teda božskú moc, keď si osobuje právo meniť Božie usta-
novenie o sobote.

- 13 k Bohu strávil celú noc. A keď sa rozodnilo, svolal svojich učeníkov, vyvolil si z nich dvanástich, ktorých
- 14 aj nazval apoštolmi: | Šimona, ktorého nazval Petrom, jeho brata Ondreja, Jakuba, Jána, Filipa, Bartolomeja, | Matúša, Tomáša, Jakuba Alfejevho, Šimona, zvaného Horlivcom, | Judáša (brata) Jakubovho, a Judáša Iškariotského, ktorý sa stal zradcom.
- *17 Sostúpil s nimi a zastal na rovine a (s ním) zástup jeho učeníkov a veľké množstvo ľudu z celého Judska a Jeruzalema, z prímoria pri Tyre a Sidone. Prišli ho počúvať a dať sa uzdravovať zo svojich chorôb.
- 18 Ozdraveli aj tí, ktorých sužovali nečistí duchovia. | Všetok zástup si žiadal dotknúť sa ho, lebo vychádzala z neho sila, čo všetkých uzdravovala.
- 20 *Kázeň na vrchu.* — On uprel svoje oči na učeníkov a hovoril:
„Blahoslavení chudobní, lebo vaše je kráľovstvo Božie.
- 21 Blahoslavení, ktorí hladujete teraz, lebo sa nasýtite.
Blahoslavení, ktorí plačete teraz, lebo sa budete smiať.
- 22 Blahoslavení ste, keď vás ľudia nenávidia a keď vás vylučujú a potupujú a ako zlo zavrhnú vaše meno pre Syna človeka.
- 23 Radujte sa v ten deň a plesajte, vaša odmena je totiž hojná v nebi; lebo tak robili ich otcovia (aj) prorokom.

20—26: Mt 5, 3—12.

- 17-49 Lk skratene podáva reč Kristovu, prednesenú na vrchu (u Lk na rovine). Rozličné zprávy o polohe miesta, kde reč odznela, vyrovnávame tým, že Ježiš učil na nižšie položennej čiastke svahu, kde bolo dosť rovného miesta, aby sa poslucháči mohli na ňom pohodlne umiestiť. Mt spomína všeobecne iba vrch, t. j. vyššie položené miesto nad ostatným okolím, Lk zasa uvádza istú plošinu, na svahu toto vrchu. — Ježišova programová reč je u Lk kratšia. Jeho cieľ to vyžadoval. Obrátencom z pohanstva nebolo potrebné uvádzať napr. čiastky, ktoré sa vzťahujú na pomer Ježišov k Starému zákonu. Preto Lk vynecháva čiastky, na ktorých jeho čitatelia nemali priamy záujem.

- No beda vám, boháčom, 24*
 lebo máte svoju útechu.
 Beda vám, čo ste nasýtení, 25
 lebo budete hladovať.
 Beda vám, čo sa smejete teraz,
 lebo budete smútiť a plakať.
 Beda, ak vás budú všetci ľudia chváliť, 26
 lebo tak to robili ich otcovia falošným prorokom.

Aj nepriateľov treba milovať.

- Vám však, čo ma počúvate, hovorím: 27
 Milujte svojich nepriateľov,
 dobre robte tým, čo vás nenávidia.
 Dobrorečte tým, čo vás preklínajú, 28
 modlite sa za tých, čo vás ohovárajú.
 Kto ňa uderí po líci, nadstav mu aj druhý, 29*
 a kto ti berie plášť, neodopri mu ani rúcho.
 Každému, kto ňa prosí, daj, 30
 a od toho, kto berie tvoje veci, nežiadaj späť.
 Ako chcete, aby vám robili ľudia, 31
 robte im (aj vy) podobne.

27—36: Mt 5, 39—48.

Milosrdenstvo Božie žiada, aby aj ľudia, najmä boháči, mali 24 25
 milosrdenstvo s ubiedenými. Keď neposlúchnu túto výzvu Bo-
 žiu, hrozí im záhuba. Nik nesmie hromadiť bez cieľa majetky
 tohto sveta, ako to robil nerozumný boháč (12, 16—21). A práve
 tak nesmú zneužívať svoj majetok ani na to, aby rozkošne hodo-
 vali, ako to robil iný boháč (Lk 16 19—31). Títo boháči predsta-
 vujú teda ľudí, ktorí sa v tomto živote „smejú“, t. j. ženú sa za
 radosťami a pritom nemajú ani najmenšieho smyslu pre dušu.
 Chybuje im vážnosť pre riešenie pálčivých otázok života. Preto
 príde na nich istá pohroma, ak nie v tom živote, tak istotne na
 súde Božom.

Židovský zákon a ešte viac učenie zákoníkov sa odvolá- 29-30
 valy na jednotlivé prípady zo života a z nich stanovily všeobec-
 né zásady práva a mravnosti. Podľa tohto spôsobu vyučuje aj
 Spasiteľ. Jeho príklady netreba vždy doslovne chápať, ale dať
 im smysel, aký skutočne okolnosti dovoľujú. Tak dôjdeme k pre-
 svedčeniu, že o pomste toto hovorí Pán: Nesmieš naliehať na
 bezohľadnú pomstu alebo odvetu proti svojmu bližnému, keby
 ňi krivdu robil. Ale tým nezakazuje spravodlivú obhajobu, kto-
 rú i sám Ježiš použil (Jn 18, 22 n.).

- 32 Ak milujete tých, čo vás milujú, —
akúže to máte lásku?
Veď aj hriešnici milujú tých, čo ich milujú.
- 33 Ak totiž dobre robíte (iba) tým, čo vám dobre robia,
— akúže to máte lásku?
Veď aj hriešnici to isté robia.
- 34 Ak požičiavate tým, od ktorých úfate sa to nazpät
akúže to máte lásku? [dostať, —
Veď aj hriešnici požičiavajú hriešnikom,
aby dostali to isté zpät.
- 35 Ale milujte svojich nepriateľov,
dobre robte a požičiavajte, nič za to nečakajte.
Tak bude vaša odplata hojná: stanete sa dieťkami
Najvyššieho,
lebo on je láskavý aj k nevďačným a zlým.
- 36 Buďte milosrdní, ako váš Otec je milosrdný.

Hriechy proti láske.

- 37 Nesúďte, aby ani vás neposúdili;
neodsudzujte, aby ani vás neodsúdili.
Odpúšťajte, a aj vám odpustia.
- 38 Dávajte, a aj vám dajú —
mieru dobrú, natlačenú, natrasenú, pretiekajúcu
dajú vám do lona;
akou mierou totiž budete merať,
takou (aj) vám namerajú.“
- 39 Rozpovedal im aj podobenstvo: „Či môže slepý sle-
40 pého vodiť? Či nespádnú obaja do jamy? | Učeník nie
je nad učiteľa: dokonalý však bude každý, keď bude
41 ako jeho učiteľ. Prečože vidíš smietku v oku svojho
42 brata, keď vo vlastnom oku ani brvno nebadáš? Ako-
že môžeš povedať svojmu bratovi: »Bratu, dovoľ, aby
som ti vybral smietku, ktorú máš v oku,« keď ty sám
ani brvno nevidíš vo svojom oku? Pokrytec, vyhoď naj-
prv brvno z vlastného oka, a potom hľad' vyťahnuť
smietku z oka svojho brata.

32-33 — Doplňovne: „Aká je to milosť pre vás?“ Mnohí majú: Aká je to zásluha?“

Dobrý a zlý strom. — To nie je dobrý strom, 43
čo rodí zlé ovocie, ako ani zlý strom nerodí dobré ovo-
cie. | Každý strom totiž poznať po jeho ovoci. Lebo 44
s tŕnia nesbierajú figy, ani s bodľačia neoberajú hroz-
no. Dobrý človek z dobrej zásoby svojho srdca vynáša 45
dobré, a zlý človek zo zlej [zásoby] vynáša zlé; veď
z plnosti srdca hovoria jeho ústa.

Podobenstvo o stavbe. — Načo mi hovo- 46
rite: »Pane, Pane«, keď nerobíte, čo kážem? | Ukážem 47
vám, komu je podobný (človek), čo prichádza ku mne
a počúva moje slová a zachováva ich. Podobný je člo- 48
vekovi, čo stavia dom; hlboko kopal a položil základ
na skalú. Keď (potom) prišla povodeň a narazila na ten
dom riava, nemohla ním otriasť, lebo bol dobre vysta-
vaný [na skale]. Kto (ich) však počúva, ale nezachováva 49
podobný je človekovi, čo si vystaval dom na zemi bez
základu; len čo naň narazila riava, hneď sa zrútil a
skaza toho domu bola veľká.“

Stotníkov sluha v Kafarnaume. — Keď 7
(Ježiš) skončil všetky svoje slová k počúvajúcemu ľu-
du, vošiel do Kafarnaumu. Sluha istého stotníka, ktoré- 2
ho si (tento) veľmi cenil, bol chorý a dokonával. Keď 3
teda počul o Ježišovi, poslal k nemu starších zpomedi
Židov s prosbou, aby prišiel a zachránil mu sluhu. |
Prišli k Ježišovi, naliehavo ho prosili a hovorili: „Za- 4
sluhuje si, aby si mu to urobil; | miluje totiž náš národ 5
a aj synagogu nám sám vystaval.“ Ježiš teda išiel 6
s nimi. A keď už nebol ďaleko od domu, poslal k nemu
stotník priateľov s odkazom: „Pane, neustávaj sa! Nie 7
som totiž hoden, aby si vošiel pod moju strechu. Preto 7
ani seba som nepokladal za hodného ísť k tebe. Povedz
teda slovo, aby ozdravel môj sluha. Veď aj ja som 8
človek vrchnosti podriadený a mám pod sebou vojakov;
poviem tomuto: »Chod'!« a ide, inému však: »Poď sem!«
a príde, a svojmu sluhovi: »Urob to!« a urobí. | Keď to 9

43—45: Mt 7, 16—20; 12, 33—35.

46—49: Mt 7, 24—27.

1—10: Mt 8, 5—13.

Ježiš počul, začudoval sa. Obrátil sa k zástupu, čo ho nasledoval, a povedal: „[Veru], vravím vám, ani v Izraeli som nenašiel toľkú vieru.“ Keď sa poslovia vrátili domov, našli sluhu zdravého.

***11** *Naimský mládenec.* — Nasledujúceho dňa šiel do mesta, ktoré sa volá Naim. Išli s ním jeho učeníci a veľký zástup. Ako sa priblížili k mestskej bráne, práve vynášali mŕtveho jediného syna matky, a tá bola vdova. Veľký zástup z mesta bol s ňou. | Keď ju Pán zazrel, uľútilo sa mu jej a povedal jej: „Neplač!“ Tu pristúpil, dotkol sa máť — nosiči hneď zastali — a povedal: „Mládenec, hovorím ti, vstaň!“ | Mŕtvy sa posadil a začal hovoriť. Dal ho teda jeho matke. [Všetkých zachvátil strach. Chválili Boha a hovorili: „Veľký pro-
13 rok povstal medzi nami, a Boh navštívil svoj ľud.“ Táto zvesť o ňom sa rozšírila po celom Judsku a po celom okolí.

18 *Posolstvo Jána Krstiteľa.* — O tomto všetkom upovedomili Jána jeho učeníci. Ján si zavolał dvoch svojich učeníkov a vyslal ich k Pánu [Ježišovi] s odkazom: „Si to ty ten, čo má prísť, a či iného čakať?“ | Keď tí mužovia prišli k nemu, povedali: „Ján Krstiteľ nás poslal k tebe s odkazom: »Si to ty ten, čo má prísť, a či iného čakať?« — V tú hodinu uzdravil mnohých z chorôb, trápení a od zlých duchov a mnohým slepým daroval zrak. — Odpovedal im teda: „Idte a oznámte Jánovi, čo ste videli a počuli, [lebo] slepí vidia, kulhaví chodia, malomocní sa očisťujú, hluchí čujú, mŕtvi vstávajú, chudobným sa zvestuje evanjelium; | no blahoslavený, kto sa nepohorší na mne.“

24 *Ježišovo svedectvo o Jánovi.* — Keď Jánovi poslovia odišli, začal hovoriť zástupom o Jánovi

18—23: Mt 11, 2—19.

11 Mestečko Naim (Nain) ležalo juhovýchodne od Nazareta.

12 Mŕtvych položiť do otvorenej rakvy a tak ich niesť do podzemnej komory.

19 Porovnaj Mt 11, 2—5.

vi: „Čo ste vyšli vidieť na púšť? (Azda) trstinu vetrom klátenú? | Alebo čo ste vyšli vidieť? (Azda) človeka 25
oblečeného do mäkkého rúcha? Hľa, tí, čo sa skvostne obliekajú a v rozkošiach žijú, bývajú v kráľovských domoch. | Nuž čože ste vyšli vidieť? (Vari) proroka? Hej, 26
vravím vám, ešte viac ako proroka? To je ten, o ktorom je napísané: 27

*Hľa, posielať svojho posla pred tvojou tvárou; a
on pripraví cestu pred tebou!*

Lebo vravím vám, medzi narodenými zo žien nikto 28*
nie je väčší ako Ján Krstiteľ; no kto je v kráľovstve nebeskom najmenší, je väčší ako on.“

A všetok ľud, čo (ho) počúval, a mýtnici, pokrstení 29
Jánovým krstom, uznali spravodlivosť Božiu. Farizeji 30
však a zákoníci, čo sa mu nedali pokrstiť, zmarili úmysly Božie na svoju (škodu).

Zidia — ako svojhlavé deti. — [Pán po- 31*
tom hovoril:] „Ku komuže prirovnám ľudí tohto pokolenia? Komuže sú podobní? | Podobajú sa deťom, čo vy- 32
sedávajú na námestí a vykrikujú sú:

Pískali sme vám, a netancovali ste;
nariekali sme a neplakali ste.

Prišiel totiž Ján Krstiteľ, ktorý ani chleba neje, ani 33
vína nepije, a vravíte: »Diabla má.« | Prišiel Syn člo- 34
veka, ktorý je a pije, a hovoríte: »Hľa, človek žráč a pijan vína, priateľ mýtnikov a hriešnikov.« No uznaly 35
spravodlivosť (Božiu) všetky jej deti.“

Kajúcnica. — Ktorýsi farizej ho pozval, aby 36
jedol s ním. Vošiel do farizejovho domu a zaujal mie-

a) Mal 3, 1.

31—35: Mt 11, 16—19.

Vznešenosť Nového zákona je vyššieho významu, ako je 28
svätosť niektorých osôb Starého zákona. Ján Krstiteľ je veľkým svätcom, ba najväčším medzi „synmi žien“, ale svojou príslušnosťou k Starému zákonu bol v nižšom, menej dokonalom poriadku spásy, a preto ho prevyšuje aj najmenší člen novozákonnej spoločnosti; lebo členovia Cirkvi sú príslušníkmi Nového a vyššieho poriadku spásy.

Porovnaj Mt 11, 16—19.*

- 37 sto. A tu, žena, (známa) v meste ako hriešnica, keď sa dozvedela, že stoluje v dome farizejovom, priniesla alabastrovú nádobu masti, | stala si vzadu pri jeho nohách, slzami mu začala máčať nohy a utierala ich vlasmi svojej hlavy, bozkávala mu nohy a natierala ich masťou.
- 38 Keď to videl farizej, ktorý ho bol pozval, povedal si: „Keby tento bol prorok, istotne by vedel, kto a aká je to žena, čo sa ho dotýka. Lebo je hriešnica.“
- 40 Ježiš mu odpovedal: „Šimon, mám ti niečo povedať.“ On [povedal]: „Učiteľ hovor.“ | „Ktorýsi veriteľ mal dvoch dlžníkov: jeden mu dlhoval päťsto denárov, druhý päťdesiat. Keďže nemali z čoho zaplatiť dlžobu, odpustil ju obom. Ktorý z nich ho teda bude viac milovať?“ Šimon odpovedal: „Myslím, že ten, ktorému viac odpustil.“ Ale on mu povedal: „Správne súdiš.“ | Tu sa obrátil k žene a vravel Šimonovi: „Vidíš túto ženu? Vošiel som do tvojho domu, ale nechal som ti vody na nohy; no táto tu mi svojimi slzami zmáčala nohy a svojimi vlasmi poutierala. Nepobozkal si ma; no táto, odkedy som vošiel, neprestala mi bozkávať nohy. Hlavu si mi olejom nenatrel; no táto drahou masťou nohy mi natrela. Preto ti vravím: »Odpúšťajú sa jej mnohé hriechy, lebo (mi) veľkú lásku prejavila. Komu sa však menej odpúšťa, menšiu lásku prejavuje.« Jej však po-

37 Nemenovanú hriešnu ženu mnohí pokladajú za Máriu Magdalénu. I cirkevná liturgia je toho náhľadu (evanjelium pri sv. omši na deň Márie Magd. dňa 22. júla). Podľa menky iných kajúcnica u Lk 7, 37 n. nie je totožná s Máriou Magdalénou. O nej totiž sv. Lukáš podáva iba jedinú zprávu v 8, 2. Nie je však táto kajúcnica totožná ani s Máriou z Betánie, ktorá bola Lazárovou sestrou.

38 Okolo stola s troch strán boli pohovky, na ktoré sa hostia uložili, takže sa hlava priklonila ku stolu a nohy vyčnievaly von. Preto mohla žena k bosým nohám ľahko pristúpiť, ich pomývať a pomastiť.

47 Kto úprimne miluje Boha, ten sa vzdá hriechu, oľutuje ho a tak dáva aj so svojej strany možnosť k tomu, aby mu Boh odpustil hriechy. No Boh nám nielen hriechy odpúšťa, ale pri pokání nás naplňuje svojou zvláštnou láskou (milosťou posväcujúcou), aby sme sa stali skutočne jeho dieťkami. Preto je láska k Bohu podmienkou odpustenia hriechov, lebo vedie k náprave života.

vedal: „Odpúšťajú sa ti hriechy!“ | Vtedy tí, čo spolu 49
stolovali, začali si hovoriť: „Ktože je tento, že aj hrie-
chy odpúšťa?“ Ale on povedal žene: „Tvoja viera ťa 50
zachránila; choď v pokoji!“

Ženy v Ježišovom sprievode. — Potom 8
precestúval mestá a dediny, hlásal a zvestoval evan-
gelium o kráľovstve Božom. (Boli) s ním dvanásť 2
(apoštolí) a niektoré ženy, čo ich bol uzdravil od zlých
duchov a z neduhov: Mária, zvaná Magdaléna, z ktorej
bolo vyšlo sedem diablov, | a Jana, žena Chúzu, Hero- 3
desovho správcu, a Zuzana a mnohé iné, ktoré mu po-
sluhovaly zo svojich majetkov.

Podobenstvo o rozsievачovi. — Keď sa 4
sišiel k nemu veľký zástup a ponáhľali sa k nemu Iu-
dia z miest, prehovoril k nim v podobenstve:

„Vyšiel rozsievач siať semeno. Ako rozsieval, jedno 5
(zrno) padlo kraj cesty, kde ho pošliapali a vtáci ne-
beskí pozobali. Iné padlo na skalnatú pôdu; vzišlo síce, 6
ale uschlo, lebo nemalo vlhky. Iné padlo medzi tŕnie, ale 7
tŕnie vyrástlo a udusilo ho. Iné padlo do dobrej zeme. 8
vyrástlo a prinieslo stonásobnú úrodu.“ Keď to dopove-
dal, zvolal: „Kto má uši na počúvanie, nech počúva!“

Učenci sa ho opýtali: „Čo znamená toto podoben- 9
stvo?“ On im odpovedal: „Vám je dané poznať tajom- 10*
stvá kráľovstva Božieho, iným len v podobenstvách

4—10: Mt 13, 1—23; Mk 10—20.

Viera nie je výsledkom iba rozumového chápania, lebo podľa 10
tejto zásady učenejší by mali väčšiu vieru a zasa neučený člo-
vek by azda nedošiel ani k potrebnému stupňu viery. Ale viera
je darom Božím. Vyššieho osvietenia sa dostane tomu, kto ochot-
ne ide za pravdou Božou, koho vedie úprimná túžba poznať ju
a podľa nej si život zariadiť. Boh mu poskytne vždy väčšiu po-
moc. Učenci Ježišovi vo svojej pokore túžili poznať plnú náuku
Ježišovu a on im umožnil preniknúť až k tajomstvám Božím.
Učeni farizeji vo svojej pýche odmietli prijať náuku Ježišovu,
a preto ich vinou sa stalo, že sa nemohli bližšie dostať k zá-
kladným náukám Ježišovým. Nepochopili ich a vo svojom po-
čínaní správali sa vlastnými pomýlenými zásadami. I toto mies-
to učí, že dobré skutky sú k spásu nevyhnutne potrebné.

(hovorím), aby (síce) hľadeli, ale neuvideli, počúvali, ale neporozumeli.

- Vysvetlenie podobenstva o rozsievajúci.* — Podobenstvo znamená toto: Semeno je slovo Božie. Tí, čo sú kraj cesty, vypočujú slovo, ale potom prichádza diabol a vyníma im slovo zo srdca, takže — hoci uverili — nebudú spasení. Do skalnatej pôdy (zasiate) je u tých, ktorí keď počúvajú, s radosťou prijímajú slovo, nemajú však korene, lebo veria len na čas a v čase skúšky odpadávajú. Do trnia padlo u tých, ktorí síce vypočuli (slovo), no rastúc bývajú udúšaní starosťami, bohatstvom a rozkošami života, a nedozrejú.
- 15 Do dobrej zeme je zasiate u tých, ktorí dobrým a dokonalým srdcom vypočujú slovo, zachovávajú ho a prinášajú úrodu v trpezlivosti.

- 16 *Úloha učeníkov.* — Kto zapáli sviecu, neukryje ju pod nádobu, ani ju nepostaví pod posteľ, ale ju postaví na svietnik, aby všetci, čo vchádzajú, videli svetlo. Nič totiž nie je (natoľko) ukryté, aby nevyšlo najavo, ani (natoľko) utajené, aby sa neprezvedelo a nepreniklo do verejnosti. Hľadte teda, ako vy počúvate; kto totiž už má, tomu sa pridá, ale kto nemá, tomu sa vezme aj to (málo), čo má.“

- 19 *Opravdivá rodina Ježišova.* — Prišli k nemu jeho matka a bratia, ale pre zástup nemohli sa k nemu dostať. | Oznámili mu teda: „Tvoja matka a

16-18: Mt 5, 15 a 10, 23; Mk 4, 21-25.

19-21: Mt 12, 46-50; Mk 3, 31-35.

- 17-18 Ježiš doteraz hovoril obširnejšie o dôležitých pravdách spásy iba v úzkom kruhu svojich učeníkov. Ich úlohou bude, aby plný obsah náuky verejne predniesli celému svetu. Prijat Ježišovu náuku je podmienkou spásy. Preto učenici majú všetko úsilie vynaložiť, aby sa oboznámili s pravdou Božou. Ináč sa im môže stať, že pre svoju prípadnú nedbalosť alebo ľahostajnosť stratia aj počiatočnú milosť, ktorú dostali. Od spolupráce s milosťou závisí, či im Boh poskytne aj svoju ďalšiu pomoc, kde sa nájde žiadaná ochota; odoprie ju tomu, kto ochoty nemá pre spoluprácu s milosťou Božou.

tvoji bratia stoja vonku a chcú ťa vidieť.“ On im od- 21*
povedal: „Matkou a bratmi sú mi ti, čo počúvajú slovo
Božie a zachovávajú ho.“

Búrka na mori. — Istého dňa vstúpil so svo- 22
jimi učeníkmi na loď a povedal im: „Preplavme sa
na druhú stranu jazera.“ I plavili sa. | Kým sa plavili, 23
on zaspal. Tu sa sniesla na jazero búrlivá víchrica,
takže ich zalievalo a boli v nebezpečenstve. Pristú- 24
pili k nemu, budili ho a vraveli: „Pane, Pane, hynie-
me!“ Tu on vstal, pohrozil vetru a rozbúreným vo- 25
dám. I prestaly a nastalo ticho. | Im však povedal: „Kde
vám je viera?“ Oni preľaknutí sa divili a navzájom si
hovorili: „Ktože je teda tento, že aj vetrom, aj vodám
rozkazuje, a poslúchajú ho?“

Posadlý v Geraze. — Plavili sa do kraja Ge- 26
razanov, ktorý je naproti Galilei. Len čo vystúpili na 27*
zem, stretol sa s ním akýsi človek z mesta, posadlý
diablom. Už od dlhšieho času sa neobliekal, ani doma
nebýval, ale v hroboch. Len čo zazrel Ježiša, s kri- 28
kom padol pred ním a mocným hlasom zvolal: „Čo ťa
do mňa, Ježišu, Synu Boha najvyššieho?“ Prosim ťa,
nemuč ma!“ (Ježiš) totiž kázal nečistému duchu, aby 29
vyšiel z toho človeka. Už oddávna ho mal v srdci. A ho-
ci (ho) strážili sviazaného reťazami a putami, on roztr-
hal povrazy, poháňaný diablom na púšť.

Ježiš sa ho opýtal: „Ako sa voláš?“ Odpovedal: „Lé- 30

22—25: Mt 8, 18 a 23—27; Mk 4, 35—41.

26—39: Mt 8, 28—34; Mk 5, 1—20.

Nad pokrvenstvo podľa tela vysoko vyniká pokrvenstvo po- 21
dľa ducha; teda v kráľovstve Božom prirodzené pokrvenstvo
bude menšieho významu. Kto slovo Božie prijíma a stará sa,
aby prinieslo čakané plody, ten sa stáva Ježišovi tak blízkym,
ako mu je blízkou matka a iní pokrvní. Mária, jeho matka, je
v tejto veci stojí k Ježišovi čo najbližšie, veď slovo Božie — to,
čo od nej Boh žiadal — prijala pokorne a poslušne. (Mt 12,
49—50 a Mk 3, 33—35.)

Porovnaj Mt 8, 28* a Mk 5, 2 n.* Mt hovorí o dvoch posad- 27
lých, Lk a Mk iba o jednom. Robia tak azda preto, lebo iba
jeden z uzdravených sa hlásil u Ježiša, aby sa mohol stať jeho
učeníkom, a tak evanjelisti Mk a Lk iba jeho si všimajú.

31 gia!“ — lebo mnoho diablov bolo vošlo do neho. I pro-
 32 silili ho, aby im nekázal odísť do priepasti. Bola však
 tam črieda sviň, čo sa pásly na vrehu. I prosili ho
 33 (diabli), aby im dovolil vojsť do nich. Dovolil im. | Vyšli
 teda diabli z človeka a vošli do sviň. Črieda sa rútila
 34 dolu svahom do mora a potopila sa. Keď pastieri vi-
 deli, čo sa prihodilo, rozutekali sa a oznámili to v meste
 35 a po osadách. (Ludia) teda vyšli pozrieť si, čo sa pri-
 hodilo. Prišli k Ježišovi, a človeka, z ktorého vyšli zlí
 duchovia, našli sedieť pri nohách Ježišových oblečeného
 36 a pri zdravom rozume. Pojal ich strach. | Tí, čo to vi-
 deli, im vyrozprávali, ako bol posadlý oslobodený [od
 37 légie]. I prosilo ho celé množstvo kraja Gerazanov, aby
 odišiel od nich, lebo ich ovládol veľký strach. On vstú-
 38 pil na loď a vrátil sa. Muž, z ktorého vyšli diabli, ho
 prosil, aby (smel) byť s ním. Ale [Ježiš] ho prepustil
 39 a povedal mu: | „Vráť sa domov a vyrozprávaj, aké
 veľké veci ti urobil Boh.“ On odišiel a po celom meste
 rozhlasoval, aké veľké veci mu urobil Ježiš.

40 *Jairova dcéra a chorá žena.* — Keď sa Je-
 žiš navrátil, prijal ho zástup, lebo ho všetci očakávali.
 41 Tú pristúpil muž, menom Jair, ktorý bol predstaveným
 synagogy. Padol Ježišovi k nohám a prosil ho, aby pri-
 42 šiel do jeho domu. Mal totiž jedínú, asi dvanásťročnú
 dcéru, a tá mu umierala.

Keď odchádzal, [prihodilo sa,] že ho tlačily zástu-
 43 py. Tu akási žena, ktorá už dvanásť rokov trpela na

40—56: Mt 9, 18—26; Mk 5, 21—43.

32-33 Ježiš súhlasí s ich žiadosťou, aby sa ukázalo, aké škodlivé
 a zlostné mocnosti trápily biedneho človeka. Súčasne ukáže, že
 má neobmedzenú moc aj nad zlými duchmi, ktorí len s jeho po-
 volením môžu prechádzať z jednej bytosti do inej.

37 Pohancké obyvateľstvo viac ľutovalo stratu svojho stáda,
 ako si cenilo spásu duše a večný život. Ukázali, že chcú žiť ďalej
 tomuto svetu. Preto ich Ježiš opúšťa, no predsa vysielal k nim
 uzdraveného človeka, aby obyvateľstvu hlásal, aké veľké veci
 urobil mu Boh. Kázaniu sv. Pavla — ktorého sv. otcovia pokla-
 dajú za ústneho pôvodcu Lk evanjelia — najlepšie zodpovedalo
 takéto zakľúčenie tejto udalosti, lebo pripomína starostlivosť
 Božiu o spásu pohanov, keďže Boh aj im prejavoval svoje milo-
 srdenstvo (Sk 14, 16).

krvotok a hoci všetko svoje imanie vydala na lekárov, jednako nikto ju nemohol vyliečiť, | pristúpila odzadu 44 a dotkla sa obruby jeho rúcha, a hneď jej prestala tiecť krv. | Ježiš povedal: „Kto sa ma to dotkol?“ Keď to 45 všetci popierali, prehovoril Peter [a tí, čo boli s ním]: „Pane, zástupy ňa tlačia a sáču [a hovoríš: »Kto sa ma dotkol?«].“ | Ale Ježiš povedal: „Dotkol sa ma ktosi. Veď 46 som zbadal, že sila vyšla zo mňa.“ Keď žena videla, 47 že sa neutajila, trasúc sa predstúpila, padla pred ním a pred všetkým ľudom sa priznala, prečo sa ho bola dotkla a ako hneď ozdravela. On jej však povedal: „Dcéra, 48 tvoja viera ňa uzdravila. Choď v pokojil“

Kým ešte hovoril, prišiel ktosi od predstaveného 49 synagogy a vravel mu: „Dcéra ti zomrela. Neunúvaj už učiteľa!“ Keď to Ježiš počul, povedal [otcovi toho diev- 50 čaťa]: „Neboj sa! Len ver, a bude zachránená.“ | Keď pri- 51 šiel do domu, nikomu nedovolil vojsť s ním okrem Petra, Jakuba, Jána a otca i matky dievčaťa. Všetci plakali 52 a nariekali nad ňou. On však povedal: „Neplačte! Veď [deva] nezomrela, ale spí.“ Vysmiali ho, lebo vedeli, že 53 je mŕtva. | No on ju chytil za ruku a zvolal: „Deva, 54 vstaň!“ | Tu sa jej vrátil duch, a hneď vstala. Rozkázal, 55 aby jej dali jesť. | Jej rodičia ustrnuli. Ale on im za- 56 kázal komukoľvek hovoriť o tom, čo sa stalo.

Vyslanie apoštolov. — Keď si bol svolať 9 dvanástich [apoštolov], dal im vládu a moc nad všetkými 2 diabliami a aby uzdravovali z chorôb. Potom ich poslal hlásať kráľovstvo Božie a uzdravovať chorých. | 3 I vravel im: „Nič si neberte na cestu, ani palicu, ani kapsu, ani chleba, ani peňazí, ani dva obleky nemajte. 4 Do ktoréhokoľvek domu vojdete, ostaňte tam a odtiaľ 4 [ne]jodídte. A ktorikoľvek vás neprijmú, pri odchode 5*

1—6: Mt 10, 1 n.; 7—14: Mk 6, 7—16.

Otriasť prach s nôh proti zatvrdlivému mestu bolo náznač- 5 ným (symbolickým) úkonom, ako by tým apoštoli chceli zdôrazniť: Nič spoločného nechceme s vami mať, ani nepadá na nás zodpovednosť za vašu duševnú skazu. Lebo také mesto vlastnou neverou sa zbavilo spásy. Na tejto duševnej samovražde nik z apoštolov nemá viny. Porovnaj Mt 10, 14.*

z toho mesta otraste si aj prach so svojich nôh na svedectvo proti nim.“

6 Odišli teda, chodili po dedinách, hlásali evanjelium a všade uzdravovali.

7 *Nepokoj Herodesov.* — Štvrťvládár Herodes sa dopyčul o všetkom, čo sa dialo. Bol v rozpakoch, lebo 8 hovorili podaktorí: „Ján vstal z mŕtvych!“ — iní však: „Eliáš sa zjavil!“ — iní zasa: „Jeden z dávnych prorokov vstal (z mŕtvych).“ Ale Herodes vravel: „Jána som dal sťať. Kto je však tento, o ktorom také veci počúvam?“ I žiadal si ho vidieť.

Návrat apoštolov a nasýtenie päťtiasíc mužov. — Keď sa apoštoli navrátili, vyrozprávali mu všetko, čo vykonali. On si ich vzal so sebou a utiahol sa [na opustené miesto] do mesta Betsaidy. Keď sa o tom zástupy dozvedely, pohly sa za ním. Prijal ich, rozprával im o kráľovstve Božom a uzdravoval tých, čo potrebovali liečenie. | Deň sa začal schyľovať, Vtedy pristúpili k nemu dvanásť učeníci a povedali mu: „Rozpusť zástup, aby sa rozišli do okolitých dediniek a osád pohľadať si nocľah a potravu, lebo tu sme na pustom mieste.“ | On im však povedal: „Vy im dajte jesť.“ Ale oni odpovedali: „Nemáme viac ako päť chlebov a dve ryby; iba že by sme sami šli nakúpiť pokrmov pre všetok tento ľud.“ Bolo ich totiž asi päťtisíc mužov.

Povedal teda svojim učeníkom: „Rozsadte ich v skupinách asi po päťdesiatich!“ Urobili tak a rozsadili ich všetkých. Tu vzal päť chlebov a dve ryby, pohliadol k nebu, požeňal ich a rozlámal, potom ich odovzdal učeníkom, aby ich predkladali zástupu. Jedli teda a nasýtili sa všetci. Zo zvyšných odrobiniek nasbieralo sa dvanásť košov.

18 *Vyznanie Petrovo.* — Keď sa raz osamote modlil, boli s ním aj jeho učeníci. I opýtal sa ich: „Za

7-8: Mt 14, 1-2; Mk 6, 14-15.

10-17: Mt 14, 13-21; Mk 6, 30-44; Jn 6, 1-13.

18-21: Mt 16, 13-20; Mk 8, 27-30.

koho ma pokladajú zástupy?“ Oni mu odpovedali: „Za Jána Krstiteľa, iní za Eliáša, iní zasa za jedného z dávnych prorokov, čo vstal z mŕtvych.“ Povedal im: „Za koho ma však pokladáte vy?“ [Šimon] Peter mu odpovedal: „Za Mesiáša Božieho!“ No on im zabraňoval a prikázal, aby o tom nikomu nehovorili.

Ježiš po prvé predpovedá svoje utrpenie. — A povedal (Ježiš): „Treba, aby Syn človeka mnoho trpel, aby ho starší z ľudu, veľkňazi a zákoníci zavrhlí a zabili a aby tretieho dňa vstal (z mŕtvych).“

Nasledovanie Krista. — Ku všetkým však prehovoril: „Kto chce za mnou ísť, nech zaprie sám seba, vezme každodenne svoj kríž a nasleduje ma. Lebo kto sa usiluje zachrániť si dušu, stratí ju, ale kto stratí svoju dušu pre mňa, zachráni si ju. Veď čože osoží človekovi, keby získal aj celý svet, ale seba by zahubil alebo poškodil? Lebo kto sa bude hanbiť za mňa a za moje slová, za toho sa aj Syn človeka bude hanbiť, keď príde vo sláve svojej, Otcovej i svätých anjelov. Naozaj, vravím vám, sú niektorí medzi tými, čo tu stoja, ktorí neokúsia smrť, kým neuvidia kráľovstvo Božie.“

Premenenie Pána. — Asi na ôsmy deň po týchto rečiach vzal si Petra, Jána a Jakuba a vystúpil na vrch modlil sa. Kým sa modlil, vzhľad jeho tváre sa

22-27: Mt 16, 21-23; Mk 8, 31-33.

23-27: Mt 10, 39; Lk 17, 33; Jn 12, 25.

28-36: Mt 17, 1-9; Mk 9, 2-9.

Ježiš aj apoštolom zakazuje, ako zakazoval aj zázračne uzdraveným ľuďom verejne a predčasne hovoriť o jeho mesiášskej hodnosti. Lebo ľud nebol dostatočne vyličený zo svojich falošných predstáv o Mesiášovi. Mohlo dôjsť k povstaniu proti Rimanom, tým by však boli znemožnili vlastné dielo Božie, ktoré potrebovalo cestu pokojného prirodzeného vývoja a nesledovalo násilný politický prevrat, aký čakali Židia od Mesiáša. Porovnaj Mk 1, 44.*

Svojím poslucháčom, ale najmä svojim učeníkom predpovedá Ježiš, že budú svedkami toho, ako sa založí kráľovstvo Božie na zemi a ako sa bude po svete šíriť. Porovnaj Mk 8, 39.*

30 zmenil a jeho rúcho mu zbelelo a zaskvelo sa. A hľa, dvaja mužovia sa s ním shovárali; bol to Mojžiš a Eliáš.
 31 Zjavili sa vo sláve a shovárali sa o jeho odchode, ktorý
 32 mal završiť v Jeruzaleme. Petra a tých, čo boli s ním, premochol spánok. Keď sa však prebudili, uvideli jeho
 33 slávu a tých dvoch mužov, čo stáli pri ňom. Keď už mali odísť od neho, povedal Peter Ježišovi: „Pane, dobre je nám tu. Postavme si tri stánky, tebe jeden, Mojžišovi
 34 jeden a Eliášovi jeden.“ Nevedel (totiž), čo hovorí. Keď toto dopovedal, utvoril sa oblak a zahalil ich. Zľakli sa,
 35 keď ich (videli) vchádzať do oblaku. Tu z oblaku zaznel hlas: „Toto je môj syn, ktorého som si vyvolil. Jeho
 36 počúvajte!“ A ako hlas doznieval, ostal Ježiš sám. — Odmlčali sa a v tých dňoch nikomu nič nehovorili o tom, čo boli videli.

37 *Námesačný chlapec.* — Keď druhého dňa zostupovali s vrchu, prišiel mu v ústrety veľký zástup. |
 38 A hľa, muž zo zástupu zvolal: „Učiteľ, prosím ťa, po-
 39 dívaj sa na môjho syna, lebo ho mám chorého. Zlý duch sa ho zmocňuje, takže nečakane (začína) kričať, [hádže ho,] lomcuje ním, až mu peny (tečú); ťažko ho popúšťa
 40 a vyčerpáva ho. Poprosil som tvojich učeníkov, aby ho vyhnali, ale nemohli.“

41 Ježiš odpovedal: „Ó neveriace a prevrátené pokolenie! Dokedy budem s vami a budem vás trpieť? Prí-
 42 veď sem svojho syna!“ Ako prichádzal, hodil ho zlý
 43 duch a lomcoval ním, | Ježiš sa pohrozil nečistému duchu, uzdravil chlapca a odovzdal ho otcovi. Všetci užasli nad touto veľkou mocou Božou.

*Ježiš po druhej predpovedá svoje utr-
 44 penie.* — A keď sa všetci divili tomu všetkému, čo urobil (Ježiš), povedal svojim učeníkom: „Dobre si zaš-
 45 vydať ľudom do rúk.“ No oni nesrozumeli jeho reč,

37—43: Mt 17, 14—21; Mk 9, 14—29.

43—45: Mt 17, 22—23; Mk 9, 30—32.

45 Predpovede prorokov o Mesiášovi si Židia vykladali hmotársky a podľa politických nádejí: nazdávali sa, že Mesiáš prinesie so sebou bohatstvo a hojnosť hmotných vecí; že zvíťazi

bola pred nimi skrytá, aby ju nepochopili. Báli sa ho však spýtať na túto vec.

Dieťa — vzor Ježišových učeníkov. — Prišla im na um myšlienka, kto by bol medzi nimi najväčší. Keďže Ježiš poznal smýšľanie ich srdca, vzal dieťa, postavil ho vedľa seba | a povedal im: „Kto prijme toto dieťa v mojom mene, mňa prijme. A kto mňa prijme, prijme toho, čo ma poslal. Lebo kto je najmenší medzi vami všetkými, ten je najväčší.“

Aj cudzi smie vyháňať diablov. — Vtedy mu povedal Ján: „Pane, videli sme kohosi v tvom mene vyháňať diablov; zakázali sme mu to, lebo nechodieval s nami.“ | Ježiš mu však povedal: „Nebráňte mu! Lebo kto nie je proti vám, je za vás.“

Nepohostinní Samaritáni. — Keď sa dni jeho vzatia (do neba) chýlily ku koncu, pevne si zamienil ísť do Jeruzalema. Vyslal pred sebou poslov, ktorí sa vydali na cestu a vošli do samaritánskej dediny, aby mu (tam hospodu) pripravili. Ale tí ho neprijali, lebo zamýšľal ísť do Jeruzalema. Keď to jeho

naď nepriateľmi Židov a so Židmi sa podeli o moc, ktorou bude vládnuť nad všetkými ľuďmi. Preto nepripustili, žeby utrpenie mohlo postihnúť pravého Mesiáša. Trpiaci Mesiáš podľa ich úsudku nemôže byť pravým poslom Božím. V myšliach učeníkov pôsobili veľký zmätok predpovede o trpiacom Mesiášovi; bolo im to neprijateľné. Mesiáš podľa ich predstáv nemal ani trpieť, ani zomrieť (porovnaj Jn 12, 34: „My sme počuli zo Zákona, že Mesiáš ostáva naveky.“)

46—50: Mt 18, 1—5; Mk 9, 33—40.

49—50: Mk 9, 38—41.

Azda je to cesta Ježišova do Jeruzalema na sviatky Stánkov, o ktorej slávnosti obširnejšie píše sv. Ján (7, 10 n.). Lukášovská zpráva o ceste Ježišovej sa neviaže presne k časovému poradiu. Ide tu najskôr o viaceré cesty Ježišove do Jeruzalema.

Samaritáni sa nábožensky už dávno (od čias babylonského zajatia) odtrhli od náboženskej jednoty so Židmi a pokladali svoj posvätný vrch Garizim za miesto, kde má byť Boh uctievaný (Jn 4, 20). Preto sa nepriateľsky zachovali aj voči židovským pútnikom, ktorí šli cez ich územie z Galiley do Jeruzalema. A tak Galilejčania obvykle ani nechodili cez Samariu ale ju obchádzali a volili si radšej okľuku jordánskou dolinou na Jericho, aby sa dostali do Jeruzalema.

učenici Jakub a Ján videli, povedali: „Pane, chceš, aby sme povedali: »Nech sostúpi oheň s neba a zničí ich«?“ |
 55 On sa obrátil k nim, pokarhal ich [a povedal: „Neviete,
 56 čieho ducha ste. Syn človeka neprišiel duše zahubiť, ale zachrániť.] Potom odišli do inej dediny.

57 *Nedokonalí učenici.* — Keď išli cestou, oslovil ho ktosi: „Budem ťa nasledovať, kamkoľvek pôjdeš!“ Ježiš mu povedal: „Lišky majú svoje skrýše a vtáctvo nebeské má svoje hniezda, no Syn človeka nemá kde hlavu skloniť.“ Iného on vyzval: „Nasleduj ma!“ Ten však odpovedal: „Pane, dovoľ mi najprv odísť“
 60 a pochovať si otca.“ Ale (Ježiš) mu povedal: „Nechaj, aby si mŕtvi pochovávali mŕtvych, ty však choď a hlásaj kráľovstvo Božie!“ Aj iný ho oslovil: „Budem ťa nasledovať, ale najprv mi dovoľ odobrať sa od (svojej)
 61 rodiny!“ Ježiš mu povedal: „Nehodí sa pre kráľovstvo Božie ten, čo položil ruku na pluh a späť sa obzerá.“

10 *Rozoslanie učeníkov.* — Potom ustanovil Pán ešte iných sedemdesiatichdvoch (učeníkov) a po dvoch ich poslal pred sebou do každého mesta a na
 2 miesto, kam sa sám chystal ísť. Hovoril im:

„Žatva je síce veľká, ale robotníkov je málo. Proste teda Pána žatvy, aby poslal robotníkov na svoju žatvu. | Chodte! Hľa, posielam vás ako baránkov medzi
 3 vlkov. Nenoste (so sebou) ani mešec, ani kapsu, ani
 4 obuv, ani cestou nikoho nepozdravujte. | Do ktorého-

1—12: Mt 10, 7—15;

60 Tí, čo neveria, sú duševne mŕtvi. Starajú sa iba o svetské záujmy, a preto sa postarajú aj o pohreb svojich telesne mŕtvych ľudí.

62 Kto sa úplne a dokonale neoddá Ježišovi a nevenuje sa mu celý, nie je súci a ani hoden toho, aby sa stal Ježišovým učeníkom.

4 Pravý apoštol Ježišov má jedinu úlohu: vždy a všade sledovať záujmy duší. Preto na svoje osobné potreby takmer zabúda; nič mu nesmie prekážať v posvätnom diele, na ktoré sa podujal alebo ku ktorému ho Boh povolal. Nenáročnosť apoštolov má byť dôkazom, že ich vedie iba čistý úmysel Bohu a dušiam slúžiť. Ak ich učiteľ priniesol najväčšie obete a sebazapierania, tak ich má prinášať aj jeho pravý učeník.

koľvek domu vojdete, najprv povedzte: »Pokoľ tomuto domu!« Ak tam bude syn pokoja, váš pokoj spočnie 6 na ňom; ale ak nie, vráti sa k vám. A v tom dome potom ostaňte, jedzte a pite, čo majú; lebo hoden je robotník svojej mzdy. Neprechádzajte z domu do domu. Keď vojdete do ktoréhokoľvek mesta, kde vás prijmú, 8 jedzte, čo vám predložia. Uzdravujte tam chorých a hovorte im: »Priblížilo sa k vám kráľovstvo Božie.« Keď však vojdete do mesta, kde vás neprijmú, vyjdite 10 na jeho ulice a hovorte: »Otriasame si na vás i prach, 11 čo sa nám bol prilepil na nohy z vášho mesta; ale to vedzte, že sa priblížilo kráľovstvo Božie!« Vravím vám, 12 že ľahšie bude v deň (súdu) Sodomčanom ako tomuto mestu.“

Nekajúce mestá. — „Beda ti, Korozain, beda 13 ti, Betsaida! Lebo keby sa v Tyre a Sidone boly staly divy, čo sa u vás staly, dávno by sa boli kajali (oblečení) do vrecoviny a sediaci na popole. No Tyru a Sidonu 14 ľahšie bude na súde ako vám. A ty, Kafarnaum, či sa budeš až do neba vyvyšovať? Až do pekla sostúpiš! 15

Kto vás počúva, mňa počúva; a kto vami pohŕda 16 mnou pohŕda; kto však mnou pohŕda, pohŕda tým, čo ma poslal.“

Návrat učeníkov. — Tí sedemdesiatidvaja sa 17 natešení vrátili a hovorili: „Pane, aj zlí duchovia sa nám poddávajú v tvojom mene.“ Ale on im povedal: 18 „Videl som satana padať s neba ako blesk. | Hľa, udelil 19

13—16: Mt 11, 20—23.

Smysel symbolického úkonu je: Nič spoločného nemáme už 11 medzi sebou, ani nijakej viny alebo zodpovednosti nemáme na vašej duševnej záhube. — Porovnaj 9, 5; Mt 10, 14.

Svojou vševedomosťou Ježiš videl, ako stratil satan svoju 18 dotiaľ skoro ničím neobmedzenú moc a panstvo nad ľuďmi. Jeho vláda sa zakladala na hriešnom páde ľudí. Vykúpenie odstráni hriech a zlomí aj moc diablov. Čím viac sa bude šíriť kráľovstvo Božie, tým väčší bude ustupovať i hriech a tým bude upadať i moc diabla. Preto ho učeníci Ježišovi, ako spolupracovníci na spáse ľudí mali svrhnúť alebo pomáhať svrhnúť ho práve vtedy, keď bol zdanlivo na vrchole svojej moci.

20 som vám moc šlapať po hadoch a škorpiónoch, i po všetkej moci zlého, a nič vám neuškodí. No z toho sa neradujte, že sa vám zlí duchovia poddávajú. ale sa radujte, že vaše mená sú zapísané v nebesiach.“

*21 *Radosť Ježišova.* — V tú hodinu sa rozradoval v Duchu Svätom a hovoril:

„Zvelebujem Ťa, Otče, Pán neba a zeme, lebo si ukryl tieto veci pred múdrymi a obozretnými, a maličkým si ich vyjavil.

Áno, Otče, lebo tak sa ti to páčilo.

*22 Všetko mi odovzdal môj Otec, a (nikto nevie,) kto je Otec, iba Syn a komu to Syn chce zjaviť.“

23 *Šťastie učeníkov Ježišových.* — Potom sa obrátil osobitne k učeníkom a vravel: „Blahoslavené 24 oči, ktoré vidia, čo vy vidíte. Lebo hovorím vám: Mnohí proroci a králi si žiadali vidieť, čo vy vidíte, ale nevideli, a počuť, čo vy čujete, ale nepočuli.“

25 *Hlavné prikázanie.* — Tu vstal istý zákoník, a aby ho pokúšal, povedal: „Učiteľ, čo mám robiť, 26 aby som obsiahol večný život?“ On mu povedal: „Čo 27 je napísané v Zákone? Ako (tam) čítaš?“ On odpove-
a dal: „Milovať budeš Pána Boha svojho celým svojím

a) Dt 6, 5; Lv 19, 18.

21—22: Mt 11, 25—27.

23—24: Mt 13, 16—17.

25—28: Mt 22, 34—40; Mk 12, 28—33.

21 Učeníci svojou ochotou a pokorou, ktorou prijímali náuku Ježišovu, stali sa hodnými poznať a pochopiť tajomstvá kráľovstva Božieho. Pred pyšnými ľuďmi Boh skryl svoje tajomstvá, a to v tom smysle, že svojich odporcov nechcel násilne zlomiť; urobil všetko, aby im zjavil krásu pravdy Božej, ale nesiahol na slobodu ľudskej vôle. Bol by poskytol väčšiu milosť tam, kde by bolo bývalo trochu dobrej vôle. Kde tá chybuje, tam aj Boh „ukryje“ svoje tajomstvá.

22 Boh vo svojej podstate je pre ľudský rozum nepochopiteľný, a preto človek úplne a čisto svojím prirodzeným rozumom Boha nikdy nebude môcť úplne poznať. Naša reč o Bohu a jeho vlastnostiach iba zľahka naznačuje veľkosť a krásu dokonalosti Božej.

srdcom, celou svojou dušou, celou svojou silou, celou svojou myslou, a bližného svojho ako seba samého.“ | (Ježiš) mu povedal: „Správne si odpovedal. To rob a budeš žiť!“ 28

Milosrdný Samaritán. — Ale on sa chcel 29* ospravedlniť a povedal Ježišovi: „A ktože mi je bližný?“ Ježiš sa ujal (slova) a hovoril: 30

„Istý človek zostupoval s Jeruzalema do Jericha. Padol lotrom (do rúk), a tí ho ozbijali, zranili, (potom) odišli a zanechali ho polomŕtveho. Náhodou zostupoval 31 tou cestou istý kňaz, ktorý ho zazrel, ale ho obišiel. Podobne aj levita prechádzal popri tom mieste, a keď 32 ho uvidel obišiel ho. No prišiel k nemu akýsi cestujúci 33 Samaritán, a keď ho zazrel, uľútilo sa mu ho. Pristúpil (k nemu), obviazal mu rany a nalial na ne oleja a vína. Potom ho vyložil na svoje hoviadko, doviedol ho do hostinca a postaral sa oň. Nasledujúceho dňa vyňal 35 dva denáre, odovzdal ich hostinskému a povedal: »Staraj sa oň, a ak vynaložíš na neho viac, zaplatím ti to, keď sa vrátim.«

„Ktorý z týchto troch zdá sa ti byť bližným tomu, 36 čo upadol medzi lotrov?“ On odpovedal: „Ten, čo mu 37 preukázal milosrdenstvo.“ Odpovedal mu Ježiš: „Choď a rob podobne!“

Mária a Marta. — Raz, keď cestovali, vošiel 38 (Ježiš) do ktorejsi dediny. Istá žena, menom Marta, ho prijala do svojho domu. | Mala sestru, menom Máriu. Táto si sadla Pánovi k nohám a počúvala jeho náuku. | Marta však bola zaujatá priveľkou obsluhou. (Zrazu) si 39 zastala a povedala: „Pane, nedbáš o to, že ma sestra nechala samotnú posluhovať? Povedz jej, aby mi pomohla!“ Ale Pán jej odpovedal: „Marta, Marta, sta- 41

„Ospravedlniť“ = chcel odôvodniť, prečo sa pýta na vec. 29 ktorú ako znalec zákona mohol dobre vedieť, keďže zákon o tom jasne hovorí.

Olej a víno sa v dávnej dobe užívaly ako liečivé prostriedky. 34 Porovnaj Mk 6, 13.*

42 ráš sa a znepokojuješ pre mnohé veci, | a predsa je iba jedno potrebné! Mária si zvolila najlepší podiel, ktorý sa jej nevezme.“

*11 *Modlitba Pána.* — Raz sa na ktoromsi mieste modlil. A keď sa prestal (modliť), povedal mu jeden z jeho učeníkov: „Páne, nauč aj nás modliť sa, ako i Ján naučil svojich učeníkov!“ On im teda hovoril: „Keď sa modlíte, vravte:

»Otče, posväť sa meno tvoje.

Príď kráľovstvo tvoje.

3 Chlieb náš každodenný daj nám dnes.

4 A odpusť nám naše hriechy, lebo aj my odpúšťame každému svojmu vinníkovi.

A neuvoď nás do pokušenia.«

Podobenstvo o neodbytnom priateľovi.

5 vi. — Potom im hovoril: „Ak niekto z vás bude mať priateľa a pôjde k nemu o polnoci a povie mu: »Priateľu,

6 požičaj mi tri chleby, | lebo mi priateľ prišiel

7 s cesty, a nemám mu čo dať.« A keby mu ten znútra odpovedal: »Neobťažuj ma! Dvere sú už zamknuté, a

8 moje deti sú so mnou v posteli. Nemôžem teda vstať

9 a dať ti.« No [ak ten neprestane klopať,] vravím vám, ak aj nevstane a nedá mu preto, že mu je priateľom,

jednako pre jeho neodbytnosť vstane a dá mu, koľko potrebuje.

9 *Vytrvalá modlitba.* — Ale aj ja vám hovorím:

Pýtajte si a dajú vám;

hľadajte a nájdete;

klopte, a otvoria vám.

10 Lebo každý, kto si pýta, dostane,

a kto hľadá, nájde,

a kto klope, tomu otvoria.

1—4: Mt 6, 9—13.

9—13: Mt 7, 7—11.

1—4 Porovnaj Mt 6, 9—13. — Ako celá reč, povedaná na vrchu, sa uvádza v Lk v skrátenej forme tak aj modlitba Pánova je tu o voľačo kratšia ako v Mt. Lk má iba 5 prosieb, Mt však 7.

Ak voľakoho z vás (ako otca) syn poprosí o chlieb, 11
 či mu podá kameň? alebo o rybu, či mu miesto ryby
 podá hada? | alebo ak poprosí o vajce, či mu podá škor- 12
 pióna? Keď teda vy, hoci ste zlí, viete dávať dobré dary 13
 svojim deťom, o koľko skôr váš Otec nebeský dá Du-
 cha Svätého tým, čo ho prosia.“

*Ježiša obviňujú zo spojenia s Belze-
 bubom.* — Raz vyhánal diabla, ktorý bol nemý. Keď 14
 diabol vyšiel, prehovoril nemý. I divily sa zástupy. | Po- 15
 niektorí z nich však hovorili: „S pomocou Belzebuba,
 kniežata diablov, vyháňa diablov.“ — Iní však, aby ho 16
 pokúšali, žiadali si od neho znamenie s neba.

(Ježiš) poznal ich smýšľanie a povedal im: „Každé 17
 kráľovstvo rozdvojené sa rozpadne a dom na dom sa
 zrúti. Ak je teda aj satan rozdvojený, ako obstoí jeho 18
 kráľovstvo? Vy vravíte, že ja s pomocou Belzebuba
 vyhánam diablov. No ak ja s pomocou Belzebuba vyhá- 19*
 ňam diablov, potom s pomocou kohože (ich) vy-
 háňajú vaši synovia? Preto oni budú vašimi sudcami.
 Ale ak ja prstom Božím vyhánam diablov, tak teda pri- 20
 šlo k vám kráľovstvo Božie. Ak silný človek v plnej
 výzbroji stráži svoj dvor, jeho majetok je bezpečný; |
 ale ak príde ešte silnejší muž a premôže ho, vtedy ho 22
 oberie o výzbroj, v ktorú dúfal, a čo ukoristil, poroz-
 dáva.

Kto nie je so mnou,

je proti mne,

a kto neshromažďuje so mnou,
 rozhadzuje.

14—23: Mt 12, 22—30; Mk 3, 22—27.

Za čias Ježišových niektorí Židia sa zapodievali vyhánaním 19
 diablov. V Efeze prevádzali to priamo remeselne synovia istého
 Skevu, keď ta došiel sv. Pavol (Sk 19, 13—16). Vládu nad zlými
 duchmi nemali ani židovski zaklínači sami od seba, ale jedine
 od Boha si ju vyprosovali. V slovách farizejov sa skrýva zvláštna
 zlomyseľnosť, keď upodozrievali Ježiša, ako keby bol vo spojení
 so zlým duchom. Preto budú židovski zaklínači prisnými sud-
 camí farizejov, t. j. tým prisnejšie odsúdenie stihne farizejov,
 že proti svojmu lepšiemu presvedčeniu náročky osočujú Ježiša.

13 Písmo sv. Nového zákona.

24 *Návrat ku hriechu.* — Keď nečistý duch vyjde z človeka, blúdi po miestach bez vlahy a hľadá odpočinok, ale ho nenájde. Vtedy si povie: »Navrátim sa do
25 svojho domu, odkiaľ som vyšiel.« A keď sa vráti, nájde
*26 ho vymetený a vyzdobený. Potom odíde a priberie si sedem iných duchov, podlejších ako on sám, vojdú a ostanú tam bývať. Posledný stav takého človeka býva horší, ako bol predošlý.“

27 *Žena o Matke Ježišovej.* — Keď to hovoril, ktorási žena zo zástupu mocným hlasom zvolala:

„Blahoslavený život, ktorý ťa nosil,
a blahoslavené prsia, ktoré si sal.“

*28 On však povedal: „Zaiste, ale blahoslavenejší sú tí, čo počúvajú slovo Božie a zachovávajú ho.“

29 *Znamenie Jonáša proroka.* — Keď sa hrnulý zástupy, začal hovoriť: „Toto pokolenie je skazené pokolenie. Žiada si znamenie, ale iného znamenia sa mu
30 nedostane okrem znamenia proroka Jonáša. Ako sa totiž Jonáš Ninivčanom stal znamením, tak bude i Syn
31 človeka (znamením) tomuto pokoleniu. Kráľovná Juhu povstane proti mužom tohto pokolenia pri súde a odsúdi ich; lebo ona od končín sveta prišla vypočuť Šalamúnovu múdrosť, a hľa, tu je (niečo) väčšie ako Šalamún!
32 Mužovia z Ninive povstanú proti tomuto poko-

24—26: Mt 12, 43—45.

29—32: Mt 12, 38—42.

26 Podobenstvo o návrate diabla do človeka, z ktorého už raz vyšiel, je namierené proti farizejom. Farizeji sú v nebezpečenstve, že sa pre svoju zatvrdilosť dostanú úplne do moci diavlovej. Pravde Božej sa protivia, preto si ich úplne podmani zlý duch, keďže sa mu dobrovoľne oddávajú. Je to odpoveď na ich upodozrievanie Ježiša zo spolku s diablom. Naším spôsobom by sme to povedali: Vy, zákoníci, obviňujete ma z diabolských polkov, hoci ste celkom v jeho moci.

28 Blahoslavená je Mária, lebo je Matkou Pánovou podľa tela. No ešte blahoslavenejšia je preto, lebo ho aj duchovným spôsobom prijala do svojho srdca, keďže poslušne prijala a zachovala slovo Božie, t. j. čo Boh od nej žiadal, to svojím životom verne a ustavične pínala.

leniu pri súde a odsúdia ho; lebo sa kajali na Jonášovo kázanie, a hľa, tu je (predsa niečo) väčšie ako Jonáš!

Podobenstvo o svetle. — Nikto nezapaľu-³³
je svetlo (na to), aby ho postavil do skrýše alebo pod
mericu, ale (kladie) ho na svietnik, aby mali svetlo tí,
čo vchádzajú. | Svetlom tela je tvoje oko. Ak je tvoje^{34*}
oko zdravé, celé tvoje telo bude vo svetle. Ak je však
tvoje oko choré, celé tvoje telo bude vo tme. Hľaď teda,³⁵
aby svetlo, čo je v tebe, nebolo tmou! Ak ti je telo celé³⁶
vo svetle, a niet na ňom nič tmavého, celé sa bude
skvieť, ako keby ťa svetlo blesku ožiarilo.“

Ježiš karhá farizejov a zákoníkov. —
Keď ešte hovoril, pozval ho istý farizej, aby obedoval³⁷
u neho. Vošiel teda a zaujal miesto. | Farizej na svoje³⁸
podivenie zbadal, že si pred obedom neumyl ruky.

Pán mu však hovoril: „Vy farizeji teraz očisťujete³⁹
vonkajšok čaše a misy, no vaše vnútro plné je lúpeže
a zloby. | Nerozumní! Či ten, čo stvoril vonkajšok, ne-⁴⁰
stvoril aj vnútrajšok? No čo je vnútri, rozdajte ako al-^{41*}
mužnu, a hľa, všetko budete mať čisté. Ale beda vám,⁴²
farizeji, ktorí dávate desiatky z mäty, ruty a z každej
zeliny — a obchádzate súd a lásku Božiu! Toto sa malo
robiť, a tamto nezanedbávať. Beda vám, farizeji, lebo⁴³
radi máte prvé sedadlá v synagogách a pozdravy na ná-
mestiach! Beda vám, lebo ste ako nespozorovateľné hro-⁴⁴
by, po ktorých ľudia chodia a ani nevedia o tom!“

33—36: Mt 5, 15; 6, 22 n.

37—44: Mt 23, 13—36.

Zdravé oko dáva svetlo celému telu t. j. umožňuje, aby sa³⁴⁻³⁶
celé telo mohlo voľne pohybovať, ako je nám to možné za den-
ného svetla. Za nočnej tmy oko nič nevidí. A tak ani telo nemá
svetla a nemôže sa voľne pohybovať. Práve tak aj v duševnom
živote potrebujeme zdravé duchovné oko, aby nám poskytovalo
nadprirodzené svetlo k čnostnému životu.

Protí hrabivosti farizejov Pán odporúča, aby ľudia dávali⁴¹
zo svojich majetkov almužnu a podporu ubiedeným ľuďom. Fa-
rizěji vtedy môžu dosiahnuť úplné odpustenie svojich hriechov,
aby mali čisté svedomie, ak navrátia nahranané veci bývalým
majiteľom alebo ak ich venujú na podporu, ktorou by zmiernili
biedu ľudí. Porovnaj slová Zachejove: Lk 19, 8.

- 45 *Ježiš karhá zákoníkov.* — Odpovedal ktorýsi zo zákoníkov: „Učiteľ, keď takto hovoríš, aj nás
 46 potupuješ.“ On však povedal: „Aj vám zákoníkom beda! Lebo zafažujete ľudí až neznesiteľnými bremenami, no sami sa ani len prstom nedotknete (tých) bre-
 *47 mien. Beda vám, lebo staviate náhrobníky prorokom,
 48 kým vaši otcovia ich zabíjali! Teda svedkami ste a schvaľujete činy svojich otcov, oni ich totiž zabíjali, a
 49 vy im zasa staviate [hroby]. Preto aj vravela Múdrost Božia: »Pošlem k nim prorokov a poslov, z nich (nie-
 50 ktorých) zabijú a budú prenasledovať, | aby sa od tohto pokolenia vyžadovala krv všetkých prorokov, čo bola
 51 vyliata od stvorenia sveta, | (počnúc) od krvi Ábelovej až po krv Zachariášovu, ktorý zahynul medzi oltárom a chrámom«. Áno, vravím vám, bude sa to vyžadovať od
 *52 tohto pokolenia. Beda vám, zákoníkom, lebo ste vzali kľúč poznania; sami ste nevošli a zabraňovali ste tým, čo vchádzajú!«
- 53 A keď odchádzal ztadiaľ, začali naň zákoníci a farizeji prudko dorážať a zahrňovať otázkami o premnohých
 54 veciach. Strojili mu úklady [a hľadeli] voľačo podchytyť z jeho úst, [aby ho obžalovali].

- 47-48 Farizeji v časoch Kristových si počínali ako ctitelia niekdajších prorokov. Zdanlivo lutujú, že ich predkovia kedysi odmietli slovo Božie, ktoré proroci hlásali. No ani farizeji nie sú lepší od svojich predkov. Lebo keď uprostred nich vystúpil najväčší prorok a najväčší posol Boží, Ježiš, celkom tak sa správajú oproti nemu, ako sa správali ich otcovia oproti prorokom. Celkom rovnako sa stavajú proti jeho náuke, ako to robievali kedysi ich predkovia s prorokmi. Tí vraždili poslov Božích a farizeji sa tiež zapodieľajú myšlienkou, že sa zbavia Ježiša hoci aj vraždou.
- 52 „Kľúč poznania“ je schopnosť veci Božie správne poznať. Ježiš farizejom vyčíta, že si vyhradili právo rozhodovať o náuke Božej, ale ako vodcovia a učitelia ľudu nepomáhajú ľudu k pravej čnosti. Lebo to je podmienka pre všetkých, aby správne poznali Mesiáša; oni však skôr odvádzajú ľud od Ježiša a prekážajú mu ísť za ním. Sami by ho mali poznať, veď sú učení. Svojimi falošnými predstavami o národnopolitickom Mesiášovi uzavierajú ľudu cestu k spáse a odnímajú mu možnosť, aby správne poznal potrebu duchovného obnovenia a oslobodenia od hriechu. Duševnú obnovu poskytnúť je hlavnou úlohou Mesiášovou.

Výstraha pred kvasom farizejov. — Keď sa medzitým shromaždilo ľudu na desaťtisíce, tak-^{12*} že si navzájom stúpali (na nohy), začal hovoriť najprv svojim učeníkom: „Chrňte sa kvasu farizejov, to jest pokrytecta! Lebo nič nie je skryté, aby nevyšlo naja-² vo, a nič utajené, aby sa neprezradilo. Lebo čo ste po-³ vedali za tmy, bude sa počúvať za svetla; a čo ste šepkali do ucha v komorách, bude sa rozhlasovať so striech.“

Odvaha pri vyznaní Krista. — „Vám,⁴ svojim priateľom, hovorím:

„Nebojte sa tých, ktorí zabijajú telo, ale potom už nemajú nič viac, čo by urobili. Ukážem vám, koho sa⁵ máte báť: bojte sa toho, ktorý keď už vás zabil, má moc uvrhnúť do pekla. Áno, vravím vám, tohto sa bojte! | Či nepredávajú päť vrabcov za dva peniažteky? A Boh⁶ ani na jedného z nich nezabúda! No vám sú spočí-⁷ tané ešte aj vlasy na hlave. Nebojte sa [teda], vy ste cennejší ako mnoho vrabcov! Ale hovorím vám: Kto-⁸ koľvek ma vyzná pred ľuďmi, aj Syn človeka ho vyzná pred anjelmi Božími. Kto ma však zaprie⁹ pred ľuďmi, bude zaprený pred anjelmi Božími. A kto povie slovo proti Synovi človeka, odpustí sa mu, ale kto sa rúhal Duchu Svätému, to sa (mu) neodpustí! Keď vás zavedú do synagogy, pred úrady a vrchnosti,¹¹ nestarajte sa, ako alebo čím sa budete brániť a čo poviete. Lebo Duch Svätý vás poučí v tú hodinu, čo [vám]¹² treba hovoriť.“

Výstraha pred lakomstvom. — Zo zá-¹³ stupu mu ktosi povedal: „Učiteľ, povedz môjmu bratovi, aby si podelil so mnou dedičstvo!“ On mu odpove-^{14*} dal: „Človeče, kto ma ustanovil za sudcu a deliča medzi

1—3: Mt 16, 6; 10, 26 n.

4—12: Mt 10, 28—33; Mt 12, 31 n.

Časť 12, 1—17, 10 opisuje druhú cestu Ježišovu do Jeruzalema. Niektorí myslia, že by tu bola naznačená jeho cesta na sviatok posvätenia chrámu (chanuka, zimný sviatok, Jn 10, 22).

Nie je Ježišovým poslaním na tomto svete, aby sa miešal¹⁴ do čisto občianskych vecí ľudu. To sú všetko dočasné a málo významné okolnosti, ktoré sa prirodzeným vývojom samy vyriešia alebo aj úpine odpadnú (porovnaj 1 Kor 6, 1—8).

- 15 vami?“ A vravel im: „Dajte si pozor a chráňte sa všetkého lakomstva. Lebo i keď voľakto oplýva, jeho život nezávisí od jeho majetku.“
- 16 Povedal im (o tom) podobenstvo:
- 17 „Istému boháčovi prinieslo pole hojnú úrodu. | Premýšľal teda, a povedal si: »Čo urobím? Lebo nemám kde
- 18 shromaždiť svoju úrodu.« | A vravel: »Toto urobím: Zrúcam svoje sýpky a väčšie si vystavím a tam si shromažďím všetko obilie a svoj majetok. Potom poviem svojej duši: »Duša, máš veľa bohatstva, uloženého na
- 19 mnohé roky. Odpočíň si, jedz, pi a vesel sa!« | Boh mu však povedal: »Blázon, ešte túto noc požiadajú dušu od
- 20 teba. A čo si si prihotovil, čie bude?« | Tak (bude s tým,) čo si sháňa poklady, a pred Bohom nie je bohatý.“
- 22 *Úzkostlivé starosti.* — I vravel svojim učeníkom: „Preto vám hovorím: Nebuďte ustarostení o svoj život, čo budete jesť a čo budete piť, ani o svoje telo,
- 23 čím sa budete odievať. Či život nie je viac ako jedlo?
- 24 A či telo (nie je viac) ako rúcho? | Pozorujte havrany! Ani nesejú, ani nežnú, ani nemajú komory, ani sýpky,
- 25 a Boh ich kŕmi. O koľko viac ste vy ako vtáci! | Kto z vás by si vedel svojimi starostami predĺžiť život čo len o lakeľ? Keď teda ani najmenšiu vec nevládzete, prečo sa
- 26 staráte o ostatné? | Pozorujte poľné lalie, ako rastú! Nepracujú, ani nepradú, no hovorím vám, že ani Šalamún vo všetkej svojej sláve nebol tak zaodetý ako jediná
- 27 z nich. Keď teda Boh tak šatí poľnú trávu, ktorá dnes je a zajtra ju hodia do pece, o koľko skôr vás, maloverní!
- 28 Ani vy nehľadajte, čo budete jesť alebo čo piť, ani sa nesužujte. Veď toto všetko svetácki pohani vyhľadávajú. Váš Otec vie, že toto potrebujete. | No hľadajte najprv
- 29 kráľovstvo [Božie a jeho spravodlivosť,] a toto [všetko] sa vám pridá.
- 32 *Nebeské poklady.* — Nebojže sa, ty maličké stádo, lebo sa zapáčilo vášmu Otcovi dať vám kráľovstvo!
- 33 Predajte, čo máte, a rozdajte ako almužnu. Robte

22—31: Mt 6, 25—33.

32—34: Mt 6, 19—21.

si mešce, čo sa nezoderú, nepominuteľný poklad v nebi, kam sa zlodej nepriblíži a (kde) ani moť nezožiera. Lebo 34
kde je tvoj poklad, tam bude i tvoje srdce.

Bedlivý sluha. — Majte bedrá opášané a ho- 35*
riace sviece [v rukách]! (Buďte) podobní ľudom, čo 36
očakávajú svojho pána, kedy sa vráti zo svadby, aby
mu hneď otvorili, ako príde a zaklope. Blahoslavení sú 37
tí sluhovia, ktorých pán pri svojom príchode nájde bed-
dliť. Veru, vravím vám, sám sa opáše, posadí ich (za
stól), príde a bude ich obsluhovať. A keby došiel o dru- 38
hej alebo o tretej stráži a tak by ich našiel, — blaho-
slavení sú tí [sluhovia]. | To si uvedomte: Keby hospo- 39
dár vedel, v ktorú hodinu príde zlodej, [veru by bedlil a]
nenechal by si podkopať dom. Aj vy buďte priprave- 40
ní, lebo Syn človeka príde v hodinu, o ktorej sa ani
nenazdáte!“

Tu mu Peter povedal: „Pane, hovoríš toto podoben- 41
stvo (iba) nám, a či aj všetkým?“ Pán mu odpovedal: 42
„Kto je teda (taký) verný a starostlivý správca domu,
že ho ustanoví nad svojou čeladou, aby im na čas dá-
val určený pokrm? Blahoslavený ten sluha, ktorého pán 43
pri svojom príchode nájde takto si počínať. Veru, vra-
vim vám, ustanoví ho nad celým svojím majetkom. Ale 44
keby si ten sluha v srdci povedal: »Môj pán neskoro
príde« — a biť by začal sluhov a slúžky, jesť a piť a
opíjať sa, | príde pán toho sluhu v deň, o ktorom sa ne- 46
nazdá, a v hodinu, ktorú nevie; i odstráni ho a dá mu
podiel s nevernými. Teda toho sluhu, čo poznal vôľu 47
svojho pána, ale nič nepripravil, ani nerobil podľa jeho
vôle, veľmi zbijú; | toho však, čo nevedel, že spáchal 48
trestuhodné veci, menej zbijú. Od toho, čo mnoho dostal,
mnoho sa bude žiadať, a od toho, komu mnoho sverili,
bude sa viac žiadať.

35—48: Mt 24, 42—51; Mk 13, 33—37.

Židia nosili dlhší oblek. Preto pri práci alebo pri cestovaní 33
šaty im bolo treba podpásať, aby im v pohybe neprekážaly. Pod-
pášané rúcho je znakom pracovitosti a neúnavnosti. Horiace
svetlo naznačuje bedlenie. Verný sluha aj za noci čaká svojho
pána; stará sa, aby ho pán našiel pripraveného, keby sa kedy-
koľvek domov vrátil.

- *49 *Triedenie duchov.* — Oheň som prišiel hodit
 50 na zem, a čo iného chcem, ako aby vzbĺkol? Ale krstom
 mám byť pokrstený, a ako ma (úzkosť) sviera, kým sa
 51 to nevykoná! Nazdávate sa, že som prišiel pokoj pri-
 niesť na zem? Vôbec nie — vravím vám — ale rozde-
 52 lenie. Odteraz totiž piati sa v jednom dome rozdelia:
 53 traja proti dvom a dvaja proti trom. Rozdelia sa otec
 proti synovi a syn proti otcovi, matka proti dcére a dcé-
 ra proti matke, svokra proti svojej neveste a nevesta
 proti svokre.
- 54 *Znaky počasia.* — Potom vravel zástupom:
 „Keď vidíte vychádzať oblak od západu, hneď hovoríte:
 55 »Prival ide.« A tak sa stáva. | A keď veje južný vietor,
 *56 hovoríte: »Horúčava bude.« A býva. | Pokrytci, vzhľad
 neba a zeme viete skúmať, ako (je to, že) terajší čas
 57 neviete vyskúmať? Prečo sami od seba nerozsúdite to,
 čo je spravodlivé?

49—53: Mt 10, 34—36.

54—57: Mt 16, 2—3.

- 49-50 Už Simeon bol povedal o Ježišovi, že jedni povstanú skrze neho, kým iní zasa padnú, a tiež to, že Ježiš bude znamením, ktorému budú protirečiť, aby sa zjavilo smýšľanie mnohých sŕdc (2, 34—35). Nastane teda triedenie duchov: jedni pôjdu s Ježišom, iní sa mu postavia na odpor. Sám Spasiteľ priniesol tento oddeľujúci oheň s neba na svet. Jeho náuka zachytí niektorých ľudí a úplne si ich podmani, kým iní sa postaví proti nej. Ježiš si želá, aby nastalo úplné triedenie duší, aby tým jasnejšie vynikol rozdiel medzi rozličnými členmi ľudskej spoločnosti. — No oheň je aj prostriedkom, ktorý očisťuje. Tak očisťuje i kov, lebo oddeľuje od rýdzeho kovu všetko, čo je cudzie (Mal 3, 1—4). Aj vykupiteľské dielo Ježišovo očistí od škvrny a tak oddelí čnostných od nečistých ľudí. Ježiš túži po svojom utrpení, keď spomína svoj vytúžený krst, t. j. aby čím skôr mohol vykonať dielo vykúpenia, pri ktorom duše dosiahnu očistenie. Nie Ježiša budú krstiť, ale on bude krstiť.
- 56 Vystúpenie Jánovo bolo predzvesťou blížiacej sa Mesiášovej doby. Preto Židia už z kázania Jánovho, ako neskoršie aj zo samej činnosti Ježišovej dostatočne sa mohli presvedčiť, že nastal Mesiášov čas. No neporozumeli znakom, ktoré sa zjavily na ich obzore, a šli až po otvorené nepriateľstvo proti Ježišovi a tak aj proti svojej spáse. Nepoznali znaky času, a preto si počinajú nerozumno.

Smieriť sa s protivníkom! — Lebo keď 58
ideš so svojím protivníkom pred vrchnosť, hľad' sa ho
cestou zbaviť, aby ťa nezavliekol pred sudcu, lebo sud-
ca by ťa vydal drábovi a dráb by ťa vrhol do väzenia.
Vravím ti, nevyjdeš odtiaľ, kým nezaplatíš do posledné- 59
ho haliera.“

Potreba pokánia. — Prišli však v tom čase 13
akísi (Judia), čo mu oznámili o Galilejčanoch, ktorých
krv Pilát pomiešal s ich obeťami. On im povedal: „Mys- 2*
lite si, že títo Galilejčania, keďže toto utrpeli, boli hrieš-
nejší ako ostatní Galilejčania? Vôbec nie, — hovorím 3
vám, ale keď sa nebudete kajať, všetci podobne zahy-
niete. Alebo tí osemnásti, na ktorých padla veža v Siloe 4
a zabila ich — myslíte, že títo boli väčšími vinníkmi ako
ostatní obyvatelia Jeruzalema? Vôbec nie, — hovorím 5
vám; ale ak sa nebudete kajať, všetci podobne zahy-
niete.“

Neúrodný figovník. — Rozprával toto podo- 6*
benstvo: „Istý človek si bol vo svojej vinici zasadil fi-
govník. Prichádzal hľadať na ňom ovocie, ale nenašiel. |
Preto povedal svojmu vinohradníkovi: »Hľa, už tri roky 7
prichádzam hľadať ovocie na tomto figovníku, ale ho
nenachádzam. Vykop ho! Načo darmo využíva zem?« |
Ale ten mu odpovedal: »Pane, ponechaj ho i tento rok. 8

58—59: Mt 5, 25—26.

Na pohromy alebo choroby hľadeli Židia ako na zjavné 2
tresty Božie za nejaké previnenia (Jn 9, 2). Ježiš nesúhlasí
s takým náhľadom, ale upozorňuje, že Boh hneď netresce kaž-
dý zločin. Ak sa v živote stretáme so zjavným nešťastím, nech
nás to upomína na potrebu a povinnosť konať pokánie, aby sme
pod údermi Božieho hnevu podobne nezahynuli. Ale každé
utrpenie nie je trestom a pomstou Božou za hriech; Boh z roz-
ličných pohnútok a príčin dopúšťa i na spravodlivých ľudí utr-
penia, aby ich napr. skúšal a ich k väčšej dokonalosti priviedol.
Teda ani blahobyť ani bieda nie sú neomylným dôkazom toho,
že nás Boh miluje alebo tresce.

Nepločný figovník je obrazom izraelského ľudu. Podoben- 6-9
stvo pripomína trpezlivosť Božiu, ktorú má s každým člove-
kom. Ale aj ona má svoje hranice; keď sa pomínie čas trpez-
livosti a zhovievavosti Božej, potom nastúpi čas prísnej spr-
vodlivosti, podľa ktorej bude ziaďať úcty z činov ľudských.

9 Okopem ho, pohnojím, | azda predsa prinesie ovocie. Ak nie, potom ho daj vykopať.“

10 *Shrbená žena.* — V sobotné dni vyučoval
11 v ktorej si z ich synagóg. Bola tam žena, čo už osemnásť rokov trpela od ducha nečinnosti. Bola shrbená
12 a nemohla sa nijako narovnať. Keď ju Ježiš uvidel, zavolať si ju a povedal jej: „Žena, zbavená si svojej ne-
13 duživosti!“ Keď položil na ňu ruky, hneď sa narovnala a začala oslavovať Boha.

14 Predstavený synagogy zazlieval, že Ježiš v sobotu uzdravoval a prehovoril k zástupu: „Šesť dní je (na to), aby sa pracovalo; v tie dni teda prichádzajte a dávajte
15 sa uzdravovať, ale nie v sobotný deň!“ Pán mu odpovedal: „Pokrytci, či neodvzújete každý z vás v sobotu svojho vola alebo osla od jasiel a nevodí ho napájať?
16 A či túto dcéru Abrahámovu, ktorú diabol už osemnásť rokov mal poviazanú, nebolo treba oslobodiť od pút
17 v sobotný deň?“ Keď to povedal, zahanbili sa všetci jeho protivníci. Ale všetok ľud sa radoval zo všetkých tých slávnych činov, ktoré konal.

Podobenstvo o horčičnom semienku a kvase. — Potom vravel: „Čomu sa podobá kráľovstvo
18 Božie a k čomu by som ho prirovnal? Podobné je horčičnému zrnku, ktoré vzal človek a zasial vo svojej záhrade. Vzrástlo a stalo sa veľkým stromom, takže vtáci nebeski hniezdili na jeho ratolestiach.“

20 A znova vravel: „K čomu prirovnám kráľovstvo Bo-
21 žie? Podobá sa kvasu, ktorý vzala žena a zapravila do troch mier múky, až všetko nakyslo.“

22 *Tesná brána.* — Prechádzal cez mestá a de-
*23 diny a vyučoval. Cestoval do Jeruzalema. | Ktosi sa ho

18—21: Mt 13, 31—33; Mk 4, 30—32.

22—30: Mt 7, 13—14 a 22—23; 25, 11—12; 8, 11—12; 19, 30.

23-24 Ježiš vie, koľko bude spasených. Ale neodpovedá na otázky, ktoré mu predkladá zbytočná ľudská zvedavosť. Lepšie bude pre ľudí, keď o posledných veciach nebudú mať istoty a jasnej vedomosti. Keď má usilovne užívať svoj čas aby sa „úzku bránu“, t. j. skromným a sebazapieravým životom

opýtal: „Pane, či málo bude spasených?“ On im však povedal: „Usilujte sa vojsť tesnou bránou, lebo vravím vám, mnohí budú hľadiť vojsť, ale nebudú môcť. Keď už hospodár vstane a zamkne dvere, ostanete stáť vonku, budete klopať na dvere a hovoriť: »Pane, otvor nám!« On vám odpovie: »Nepoznám vás, neviem, odkiaľ ste!« | Vtedy začnete hovoriť: »Pred tebou sme jedávali a pili a na našich uliciach si vyučoval.« A povie im: »Vravím vám, neviem, odkiaľ ste! Odstúpte odo mňa vy, čo páchate nepravosť!« Tam bude plač a škripanie zubmi, keď uvidíte, že Abrahám, Izák a Jakub i všetci proroci sú v kráľovstve Božom, a vás z neho vyhodili. Prídu od východu a západu, od severu a juhu a stolovať budú v kráľovstve Božom. A hľa, sú poslední, čo sa stanú prvými, a sú prví, čo sa stanú poslednými.“

Odkaz Herodesovi. — V tú hodinu pristúpili niektorí farizeji a hovorili mu: „Vyjdi a pober sa odtiaľto, lebo Herodes ňa chce zabiť.“ Povedal im: „Idte a povedzte tej líške: »Hľa, vyhánam diabla, uzdravujem dnes a zajtra, a pozajtre dokonám. No dnes, zajtra a pozajtre mi treba chodiť, lebo to sa nemôže stať, aby prorok zomrel mimo Jeruzalema.«

dostal do Mesiášovho kráľovstva. Čas milosti a zhovievavosti Božej treba zo všetkých síl využiť.

Miesto gréckeho: „Keď už hospodár vstane (t. j. od hostiny)“ — latinská Vg má: „Ak pán domu raz vstúpil (t. j. do siene hostiny) ...“

Pohanov pokladali Židia za posledných ľudí na svete, ale ani pohaní nesúdili lepšie o Židoch. No „poslednými“ sú to pohaní. V kráľovstve Božom oni nastúpia na miesto, ktoré Božím určením bolo pripravené predovšetkým Židom. No títo svojou vinou sa dostali von z Mesiášovho kráľovstva. Tak sa dostali pôvodne za prvých predurčení hostia von z „Mesiášovej hostiny“, alebo sostúpili na posledné miesto, kým za posledných pokladaní pohaní zaujali popredné miesta v Cirkvi Kristovej, keďže ochotnejšie prijali vieru Kristovu.

„Dnes, zajtra... pozajtre“ je toľko, ako vymedziť a určite stanoví čas. Ježiš má svoju úlohu, ktorú vykonáva v určenom čase. Poriadok, ktorý Boh vopred určil, zloba ľudí nezruší, ani nepremení. Len potom, keď už Ježiš splní svoje mesiášske poslanie, nastane i pre neho koniec, a to v Jeruzaleme, kde podstúpi svoju bolestnú smrť, aby smyl všetky ľudské hriechy.

- 34 *Beda Jeruzalemu.* — Jeruzalem, Jeruzalem, ktorý vraždíš prorokov a kameňuješ tých, čo ti boli posielaní, koľko rás som chcel shromaždiť tvoje deti, ako si sliepka shromažďuje kuriatka pod krídla, a ne-
 35 chceli ste! | Uvidíte, váš dom vám spustne. Lebo hovorím vám, už ma viac nevidíte, kým nebudete volať: a »Požehnaný, ktorý prichádza v mene Pánovom!«

Uzdravenie chorého na vodnatieľku.

- 14 — Keď raz v sobotu vošiel do domu ktoréhosi popred-
 2 ného farizeja, aby jedol chlieb, oni ho pozorovali. A hľa,
 3 bol pred ním akýsi človek, čo mal vodnatieľku. Tu pre-
 4 hovoril Ježiš a povedal zákonikom a farizejom: „Či slo-
 5 bodno v sobotu uzdraviť, a či nie?“ | Oni mlčali. On ho
 6 chytil, uzdravil a prepustil. A povedal im: „Ak voľ-
 7 komu z vás syn alebo vól padne do studne, či ho hneď
 8 nevytiahnete v sobotný deň?“ A nemohli mu na to od-
 9 povedať.

- 7 *Posledné miesto na hostine.* — Keď spozoroval, ako si pozvaní vyberali predné miesta, povedal
 8 im toto podobenstvo: „Keď ťa niekto pozve na svadbu,
 9 nesadaj si na prvé miesto, aby nebol medzi tými, čo
 10 boli pozvaní, úctyhodnejší ako ty, | a prišiel by ten,
 11 čo pozval teba i jeho a povedal by ti: »Daj tomuto
 12 miesto!« — vtedy by si s hanbou musel zaujať posled-
 13 né miesto. Ale keď ťa kto pozve, choď a sadni si na
 14 posledné miesto, aby keď príde ten, čo ťa pozval,
 15 povedal ti: »Priateľu, posuň sa vyššie.« Vtedy sa ti
 16 dostane cti pred všetkými, čo s tebou stolujú. Lebo kaž-
 17 dý, kto sa povyšuje, bude ponížený, a kto sa ponízuje,
 18 bude povýšený.“

- 12 *Chudobní hostia.* — A tomu, čo ho pozval, hovoril: „Keď dávaš obed alebo večeru, nevolaj svojich
 13 priateľov, ani svojich bratov, ani svojich príbuzných,
 14 ani bohatých susedov, aby azda nepozvali aj oni teba

a) Ž 117, 26.

34—35: Mt 23, 37—39.

a nevrátili ti to. Ale keď chystáš hostinu, zavolaj si 13
 cudobných, mrzákov, chromých, slepých. A budeš bla- 14
 hoslašený, lebo sa ti nemôžu odplatiť. Dostaneš odplatu
 pri vzkriesení spravodlivých.“

Podobenstvo o veľkej večeri. — Keď to 15*
 počul ktorýsi zo spolustolujúcich, povedal mu: „Blaho-
 slavený každý, kto bude jesť chlieb v kráľovstve Bo-
 žom!“ On mu povedal: „Ktorýsi človek prichystal veľ- 16
 kú večeru a pozval mnohých. V hodinu večere poslal 17
 svojho sluhu, aby povedal pozvaným: »Poďte, lebo je 17
 už (všetko) pripravené.« I začali sa jednomyselne vy- 18
 hovárať. Prvý mu povedal: »Pole som kúpil a treba mi 18
 ísť pozrieť si ho; prosím ťa, maj ma za ospravedlnené-
 ho.« A druhý povedal: »Päť párov volov som kúpil a 19
 idem ich vyskúšať. Prosím ťa, maj ma za ospravedlne-
 ného.« Iný povedal: »Oženil som sa, a preto nemô- 20
 žem prísť.«

Sluha sa vrátil a oznámil toto svojmu pánovi. Vtedy 21
 sa hospodár rozhneval a povedal svojmu sluhovi: »Vyjdi 21
 chytro na námestia a ulice mesta a priveď sem chudob-
 ných mrzákov, slepých a chromých!« A sluha pove- 22
 dal: »Stalo sa, ako si rozkázal, a ešte je miesta.« | Tu 23
 povedal Pán sluhovi: »Vyjdi na cesty a k plotom. Tých 23
 (čo tam nájdeš,) donúť prísť, aby sa mi naplnil dom
 Lebo vravím vám, ani jeden z tých mužov, čo som ich 24
 bol pozval, neokúsi mojej večere!«

Nasledovanie Krista. — Keď išly s ním 25
 mnohé zástupy, obrátil sa a povedal im: | „Ak niekto 26*

15—24. Mt 22, 1—10.

26—27: Mt 10, 37—38.

Boháči a Tudia vznešeného rodu — za takého pokladal seba 15-21
 Izrael pre svoje zvláštne výsady, ktorých sa mu od Boha dostalo
 — odmietnu pozvanie, aby sa pridali k Mesiášovi; ale práve
 opovrhnuté biedne vrstvy ľudu, teda duchovne biedni pohani,
 ochotne vstúpia do Cirkvi Kristovej, ktorej duchovné poklady,
 a najmä jej sviatosti, najkrajšie znázorňujeme obrazom radost-
 nej hostiny.

„Milovať“ a „nenávidieť“ nemáme tu brať doslovne, t. j. vo 23
 vyostrenom smysle. Lepšie vystihneme smysel miesta, keď „mi-
 lovať“ a „nenávidieť“ berieme v smysle „prednosť dať“ a „me-

prichádza ku mne a nemá v nenávisti svojho otca, matku, ženu, deti, bratov, sestry, ba aj vlastný svoj život,
 27 nemôže byť mojim učeníkom. Kto nenesie svoj kríž a nenasleduje ma, nemôže byť mojim učeníkom.

*28 Lebo ak si daktó z vás chce vystavať vežu, či si prv nesadne a nespočíta náklad, či mu vystačí na dokončenie? Aby potom, keď položí základ a nebude môcť dokončiť, nezačali sa mu všetci, čo to vidia, posmievať a hovoriť: »Tento človek začal stavať, ale nevládal dokončiť.«

31 Alebo kráľ, čo sa chce pustiť do boja s iným kráľom, či si najprv nesadne a neporadí sa, či môže s desiatimi tisícami ísť oproti tomu, ktorý ide na neho
 32 s dvadsiatimi tisícami? Ak ne(môže), vyšle posolstvo, kým je tamten ešte ďaleko, s prosbou o podmienky mieru.

33 Takto teda ani jeden z vás, ak sa nezriekne všetkého, čo má, nemôže byť mojim učeníkom.

*34 Dobrá je soľ. Ak soľ stratí chuť, čím sa jej dodá chuti? Nehodí sa ani do zeme, ani do hnoja; vyhodia ju von.

Kto má uši na počúvanie, nech počúva.

15 *Podobenstvo o stratenej ovci.* — Prišližovali sa k nemu všetci mýtnici a hriešnici, aby ho
 2 počúvali. | Farizeji a zákoníci šomrali a hovorili: „Ten-

nej milovať“. Kto by teda prednosť dával nie Ježišovi, ale iným prirodzeným sväzkom, ktorými je človek viazaný k svojim rodičom a ostatným členom rodiny, ten nemôže byť jeho pravým učeníkom. Ale naše miesto zasa neznamená ani to, aby niekto pre Ježiša mal úplne zanedbať svoje povinnosti oproti rodičom. Nemáme sa jednostranne oddať prirodzeným povinnostiam, aby sme pritom ešte i povinnosti oproti Bohu zanedbali; treba nám roztrhnúť i prirodzené sväzky s rodinou, ak by nám prekážaly na ceste spásy.

1—7: Mt 18, 12—14.

28-33 Obe podobenstvá (o stavbe veže a vojne) zdôrazňujú povinnosť pre každého: kto sa raz odhodlal na veľkú vec — ako je nasledovanie Kristovo — nech všetko svoje úsilie vynaloží, ako by dosiahol úspech. Takých učeníkov chce mať Ježiš, ktorí sa mu vo všetkom odovzdajú.

34 Viď Mk 9, 50.*

to prijíma hriešnikov a jedáva s nimi.“ Vtedy im po-
vedal toto podobenstvo:

„Keď má volakto z vás sto oviec a jedna z nich sa
mu stratí, či nezanechá tých deväťdesiatdeväť na púšti
a nepôjde za stratenou, kým ju nenájde? Keď ju nájde,
vezme si ju na ramená a raduje sa. Keď príde domov,
svolá priateľov a susedov a povie im: »Radujte sa so
mnou, lebo som si našiel stratenú ovcu.« — Vravím
vám tak bude aj v nebi väčšia radosť nad jedným
hriešnikom, čo robí pokánie, ako nad deväťdesiatimi-
deviatimi spravodlivými, čo nepotrebujú pokánia.

Podobenstvo o stratenej drachme. —
Alebo žena, čo má desať drachiem, ak stratí jednu drach-
mu, či nezapáli svetlo, nevymetie dom a nebude sta-
rostlivo hľadať, kým ju nenájde? A keď ju nájde, svolá
priateľky a susedy a povie: »Radujte sa so mnou, lebo
som našla stratenú drachmu!« Vravím vám, takto sa bu-
dú tešiť anjeli Boží z jedného hriešnika, čo robí po-
kánie.“

*Podobenstvo o márnoträtom syno-
vi.* — Potom vravel:
„Istý človek mal dvoch synov. | Mladší z nich pove-
dal otcovi: »Otče, daj mi čiastku z majetku, čo mi patrí!«
I rozdelil im majetok. | O niekoľko dní mladší syn po-
sbieral všetko svoje, odišiel do ďalekého kraja a tam
premárnil svoj majetok hýrivým životom. Keď všetko
premáhal, nastal v tom kraji veľký hlad, a on začal
núdzu trpieť. Tu odišiel a dal sa do služby u istého oby-
vateľa toho kraja. Ten ho poslal na svoje hospodárstvo
svine pásť. I žiadal si naplniť žalúdok strukmi, čo
(ich dostávaly) svine žrať, ale nikto mu ich neďával. |
Vstúpil teda do seba a povedal (si): »Koľko nádenní-
11
12*
13
14
15
16*
17

Desať drachiem svojou hodnotou vyrovná sa asi 10 zlatým 8
korunám

Podiel mladšieho syna z otcovského majetku bol stanovený 12
na jednu tretinu zo všetkého.

„Struky“ sú podobné plodom stromu svätojánskeho cbleba; 18
bola to asi najbiednejšia strava.

kov môjho otca má hojne chleba, a ja tu hladom hy-
 *18 niem! Vstanem, pôjdem k svojmu otcovi a poviem mu:
 19 Otče, zhrešil som proti nebu i tebe! | Už viac nie som
 hoden volať sa tvojím synom; urob ma jedným zo svo-
 20 jich nádenníkov.« — Vstal a odišiel k svojmu otcovi.

Kým bol ešte ďaleko, uvidel ho jeho otec a ulútilo
 sa mu ho. Pribehol, hodil sa mu okolo krku a vyboz-
 21 kával ho. Vtedy mu syn povedal: »Otče, zhrešil som
 proti nebu a proti tebe! Už viac nie som hoden volať
 22 sa tvojím synom.« Tu otec povedal svojim sluhom:
 »Chytré prineste sviatočné rúcho a oblečte ho, dajte mu
 23 prsteň na ruku a obuv na nohy. Potom privedte vykř-
 24 mené teľa, zarezte ho, aby sme jedli a veselili sa. Lebo
 tento môj syn bol mŕtvy a ožil, bol stratený a našiel
 sa.« — I začali sa veseliť.

Jeho starší syn bol na poli. Ako prichádzal a pribli-
 25 žoval sa k domu, počul hrať a tancovať. Privolal si jed-
 26 ného zo sluhov a vyzvedal sa, čo to je. On mu pove-
 dal: »Tvoj brat prišiel, a tvoj otec (dal) zarezat vykř-
 23 mené teľa, lebo sa mu vrátil zdravý.« On sa nahne-
 val a nechcel vojsť. Vtedy vyšiel jeho otec a začal ho
 29 prosiť. Ale on odpovedal svojmu otcovi: »Hľa, toľko rok-
 ov ti slúžim, nikdy som neprestúpil tvoj príkaz, a ni-
 kdy si mi nedal ani kozľa, aby som sa zabavil so svo-
 30 jimi priateľmi. Keď však došiel tento tvoj syn, čo ti
 prehýril majetok s neviestkami, (dal) si mu zarezat vy-
 31 křmené teľa.« On mu odpovedal: »Synu, ty si stále so
 32 mnou a všetko moje je tvoje. No treba bolo sa veseliť
 a radovať, lebo tento tvoj brat bol mŕtvy a ožil, bol
 stratený a našiel sa.«

*Podobenstvo o nespravodlivom správ-
 16 covi* — Svojim učeníkom však povedal:

„Ešte istý bohatý človek, čo mal správcu. Tohto ob-
 2 žalovali u neho, že márne jeho majetok. Zavolať si ho

18 „Protí nebu“, t. j. proti Bohu. Židia často užívali symbo-
 lické názvy pre označenie Boha, napr. skala. Tak sme aj my
 zvykli užívať výraz: „Večná pravda“ hovorí. Tým ukazovali
 svoju hŕdň voči Bohu a počínali si tak z opatrnosti, aby sa
 nedopuslili zneuctenia mena Božieho.

a povedal mu: „Čo to počúvam o tebe? Vydaj počet zo svojho správcovstva, lebo už viac nemôžeš byť správcom!“ Vtedy si správca povedal: »Čo urobím, lebo mi môj pán berie správcovstvo? Kopať nevládzem, žobrať sa hanbím. Viem, čo urobím, aby ma prijali do svojich domov, keď ma zbavia správcovstva.« Povolal dlžníkov svojho pána po jednom a prvému povedal: »Koľko dlhuješ môjmu pánovi?« On odpovedal: »Sto kadí oleja.« Povedal mu: »Ber svoj úpis, sadni si a napíš päťdesiat!« Potom druhému povedal: »A ty koľko dlhuješ?« On odpovedal: »Sto meríc pšenice.« Povedal mu: »Ber svoj úpis a napíš osemdesiat!« | I pochválil Pán nesp spravodlivého správcu, lebo si opatrne počínal: »Synovia tohto sveta sú veru opatrnejší oproti seberovným ako synovia svetla. I ja vám hovorím, robte si priateľov z márnej mamony, aby vás, keď sa pominiete, prijali do večných stánkov. Kto je verný v najmenšom,

Aby si správca cudzieho majetku získal priateľov, dovoľuje im, ba sám im káže uviesť nesprávne sumy pri požiadavkách svojho pána. Niektorí pokladajú „dlžníkov“ tu uvedených za nájomníkov, ktorí v plodinách platili ročné nájomné. Tak by bola škoda ešte značnejšia, ktorú utrpel pán vincu svojho neverného správcu.

„Pochválil Pán svojho správcu“. Pán ho chváli nie pre jeho nevernosť a nespravodlivosť, ktorej sa ešte aj v poslednej chvíli dopúšťal, ale chváli jedine múdru opatrnosť, ktorou sa chcel postarať o svoju budúcnosť. Vo svojom podobenstve o nevernom správcovi Ježiš len túto starostlivosť chce odporúčať, a preto počínanie správcovo si zasluhuje nie celú, ale iba čiastočnú chválu. Nie všeobecná, bezvýhradná chvála mu prislúcha za nepekny čin. Jeho príklad nás učí: Ako vedľa vynaložiť svetskí ľudia na ochranu a obhajobu svojich hmotných záujmov všetku múdrosť a opatrnosť, práve tak si majú počínať aj dievky božského svetla, t. j. kresťania, pri zaistovaní svojej duševnej spásy, svojho najvyššieho záujmu. — „Klamná je mamona“, lebo odvracia myseľ od pravých hodnôt; trvá iba dočasne a osoží iba v tomto časnom živote; pre večnosť sa stáva bezcennou a klamnou.

Boh každému človekovi sveril nielen čiastku hmotných majetkov a prirodzených darov v tomto živote, ale mu určil aj večnú spásu. A toto posledné je ďaleko dôležitejšie od všetkých iných darov. I hmotné veci, ako aj sily a schopnosti tohto života tak máme využívať, aby sme si zaistili večnú spásu. Vtedy užívame správne časný život a všetky jeho dobrá, ak na spásu nezapúdame.

i vo veľkom je verný; a kto je neverný v najmenšom,
 11 i vo veľkom je neverný. Keď ste teda neboli verní
 v márnej mamone, kto vám (potom) sverí naozajstné
 12 (poklady)? A keď ste neboli verní v cudzom, to, čo je
 13 vaše, ktože vám dá? Nijaký služobník nemôže slúžiť
 dvom pánom, keďže alebo jedného bude nenávidieť a
 druhého milovať, alebo jedného sa bude pridŕžať a dru-
 hým pohrdne. Nemôžete slúžiť i Bohu i mamone!“

14 *Falošná dokonalosť farizejov.* — Vše-
 tkto toto počuli farizeji, ktorí radi mali peniaze, a po-
 15 smievali sa mu. Preto im hovoril: „Vy sa spravodli-
 vými robíte pred ľuďmi, ale Boh pozná vaše srdcia;
 čo je pred ľuďmi vznešené, pred Bohom je ohavnosťou.

16 Zákon a proroci sú až po Jána; odvtedy sa hlása
 kráľovstvo Božie, a každý si počína násilne oproti nemu.

*17 Skôr sa stane, že sa nebo i zem pominú, než aby padla
 čo len jediná čiarka zo zákona.

18 Každý, kto prepustí svoju ženu a ožení sa s inou,
 cudzoloží, a kto sa ožení s takou, čo ju muž prepustil,
 cudzoloží.

19 *Boháč a Lazár.* — Bol istý bohatý človek. Ob-
 liekal sa do purpuru a jemného plátna a každodenne
 20 hodoval skvostne. Pred jeho bránou ležal žobrák, me-
 21 nom Lazár, plný vredov. Žiadal si nasýtiť sa [odrobin-
 kami,] čo padly s boháčovho stola, [no nikto mu ich ne-
 podal]. Iba že psi prišli a lízali jeho vredy.

22 Umrel ten žobrák a anjeli ho zanesli do lona Abra-
 23 hámovho. No umrel i boháč, a pochovali ho. | V pekle,
 keď bol v mukách, pozdvihol si oči a zďaleka zazrel

24 Abraháma a Lazára v jeho lone. I zvolal: »Otec Abra-

17 Umysly Božie sa prv alebo neskôr neomylné splnia, i keby
 sa im prekážky stavaly do cesty. Najmä zákon Boží je večný.
 Od každého požaduje, aby vôľu a rozkazy Božie podľa svojich
 schopností plnil v živote. V tejto veci Boh ani jediné písmeno
 nezmení, od neho neustúpi. Tak má zákon Boží večnú platnosť.
 (Porovnaj Mt 5, 18.)

23 „Aj boháč zomrel a pochovali ho“... Vg má „a pochovali
 ho v pekle“. Lepšie je čítať podľa gréckych textov: „V pekle,
 keď bol v mukách, pozdvihol si...“

hám, zmiluj sa nado mnou a pošli Lazára, aby si omočil koniec prsta vo vode a osviežil mi jazyk, lebo sa hrozne trápim v tomto plameni!« Abrahám mu odpovedal: »Synu, spomeň si, že si zaživa dostal dobré veci, Lazár však zlé; teraz sa on tu raduje, a ty sa zas hrozne trápiš. A k tomu ešte je medzi nami a vami pevne postavená veľká priepasť, aby tí, čo by chceli odtiaľto prejsť k vám, nemohli, a neprešli ani odtiaľ k nám.« On však povedal: »Otče, prosím ťa teda, aby si ho poslal do domu môjho otca! Mám totiž päť bratov; nech im dosvedčí, aby sa aj oni nedostali na toto miesto múk.« Odpovedal mu Abrahám: »Majú Mojžiša a prorokov; tých nech počúvajú.« Ale on odpovedal: »Nie, otec Abrahám, — lebo keď niekto z mŕtvych príde k nim, budú sa kajať.« Vtedy mu povedal: »Ak nepočúvajú Mojžiša a prorokov, neuveria, ani keď voľakto z mŕtvych vstane.«

Pohoršenie. Bratské napomenutie. — Potom vravel svojim učeníkom:

„Nie je možné, aby sa nevyskytly pohoršenia; no beda tomu, koho vinou pohoršenie prichádza. Lepšie by mu bolo, keby mu mlynský kameň zavesili na šiju a tak ho hodili do mora, ako by mal pohoršiť jedného z týchto maličkých. | Dajte si pozor! Ak zhreší tvoj brat poharhaj ho, a keď to oľutuje, odpusť mu! Keď sa aj sedem ráz za deň prehreší proti tebe a sedem ráz sa vráti k tebe a povie: »Lutujem« — odpusť mu!“

I povedali apoštoli Pánovi: „Dodaj nám viery!“ | Pán povedal: „Ak máte (čo len) toľko viery, ako je horčičné semienko, a poviete tomuto figovníku: »Vytrhni sa aj s koreňom a presad' sa do mora!« — počúvne vás.

Neužitoční sluhovia. — Ak voľakto z vás má sluhu, čo orie alebo pasie (stádo), či mu povie, keď

1—4: Mt 18, 6—7; 15, 21—22; Mk 9, 42.

5—6: Mt 17, 20; Mk 9, 23.

Čo by aj presne vykonal otrok svoju povinnosť, nemôže sa za to domáhať zvláštnej uznanlivosti alebo odmeny od svojho pána. — Starý vek sa totiž tak díval na otroka. Dnes hovoríme, že každá svedomitá a poctivá práca si zasluhuje nielen mzdu,

8 sa vráti s poľa: »Poď chytro a sadni si za stôl? | Či mu skôr nepovie: »Priprav mi niečo na večeru, opáš sa a posluhuj mi, kým sa nenajem a nenapijem, a ty až potom jedz a pi? Vari vďakou bude zaviazaný oproti sluhovi, že urobil, čo sa mu rozkázalo? | [Nemyslím.]
 9 Tak aj vy, keď všetko urobíte, čo sa vám rozkázalo, povedzte: »Neužitoční sluhovia sme. Urobili sme, čo sme boli povinní urobiť.«

*11 *Desať malomocných.* — Keď putoval do Jeruzalema, kráčal pomedzi Samariu a Galileu. Keď vošiel do ktorejsi dediny, stretlo ho desať malomocných. Tí si zďaleka zastali a | silným hlasom volali: „Ježišu, Pane, zmiluj sa nad nami!“ Keď ich uzrel, povedal: „Choďte, ukážte sa kňazom!“ Ako išli, stali sa čistými. Jeden z nich, keď videl, že je uzdravený, vrátil sa a veľkým hlasom oslavoval Boha. Padol na tvár k jeho nohám; a to bol Samaritán. Tu prehovoril Ježiš a povedal: „Či sa nestali čistými desiaty? A deväť ich je kde? Či sa nenašiel ani jeden, čo by sa bol vrátil a oslávil Boha, okrem tohto cudzinca?“ I povedal mu: „Vstaň a choď; tvoja viera ťa uzdravila!“

*20 *Príchod kráľovstva Božieho.* — Keď sa ho potom farizeji pýtali: „Kedy príde kráľovstvo Božie?“ — odpovedal im: „Kráľovstvo Božie nepríde pozorovateľne. Ani nepovedia: »Hľa, tu je!« — alebo:

ale aj láskavú uznanlivosť. Mzda mu patrí podľa práva a uznanlivosť podľa lásky. Výrok Ježišov má na zreteli jedine postavenie otrokov v starej dobe. Svoje stanovisko o hodnote dobrých skutkov objasnil pri inej príležitosti (Mt 5, 16).

20—37: Mt 24, 23—28 a 24, 37—41; Mk 13, 15 n.

11 Od 17, 11 začína sa opis novej cesty do Jeruzalema. Možno ju stotožňovať s tou o ktorej píše sv. Ján (11, 54 n.).
 20-21 Židia sa domnievali, že mesiášske kráľovstvo bude znamenať vonkajší politický prevrat. Presvedčení boli o tom, že sa pri Mesiášovom príchode a vystúpení na svet všetko zmení. Ježiš ich upozorňuje, že jeho kráľovstvo je nadprirodzeného, teda nie svetského, ale duchovného rázu, a preto neprivedie vonkajšiu násilnú zmenu v poriadku tohto sveta, ale zmena má nastať prv v dušiach, a potom sa zmenia i vonkajšie pomery ľudí, ako to bude nový duch vyžadovať.

»Tamto je!« — lebo kráľovstvo Božie je vo vás.“ | I po- 22*
vedal svojim učeníkom: „Prídu dni, keď si budete žia-
dať vidieť jeden z dní Syna človeka, a neuzriete ho. |
Povedia vám: »Hľa, tamto je!« — alebo »Hľa, tu je!« 23
Neidte, ani sa nerozbiehajte! | Lebo ako blesk, keď sa 24
zablyсне, žiari od jedného kraja neba až po druhý, taký
bude aj Syn človeka vo svoj deň. Prv mu bude treba 25
mnoho pretrpieť a zavrnutým byť od tohto pokole-
nia. A ako bolo za dní Noemových, tak to bude aj za 26
dní Syna človeka. Jedli, pili, ženili sa a vydávali až do 27
dňa, keď vošiel Noe do korábu, i prišla potopa a vše-
tkých zničila. Podobne, ako to bolo za dní Lótových: 28
jedli a pili, kupovali a predávali, sadili a stavali. No 29
toho dňa, keď Lót odišiel zo Sodomy, spustil sa oheň
a síra s neba a všetkých zničily. Tak to bude v ten 30
deň, keď sa zjaví Syn človeka. V ten deň, kto bude na 31
streche, a jeho riad v dome, nech nesostupuje vziať si
ho; a kto bude na poli, nech sa podobne nevracia. Spo- 32
meňte si na Lótovu ženu.

Kto si bude hľadiť zachovať dušu, stratí ju; a kto 33*
ju stratí, si ju získa pre život. Vravím vám, v tú noc 34
budú dvaja na jednej posteli, jeden sa vezme a druhý
sa ponechá. Dve budú spolu mlieť, jedna sa vezme a 35
druhý sa ponechá. [Dvaja budú na poli, jeden sa vezme
a druhý sa ponechá.]“ Oni mu povedali: „Kde, Pa- 36
ne?“ Odpovedal im: „Kde je telo, tam sa shromaždia 37*
aj supy.“

Na apoštolov a ostatných učeníkov prídu útrapy a bolesti. 22
že si budú žiadať, aby Ježiš okamžite prišiel a vytrhol ich zo
všetkého utrpenia.

Kto by si chcel zachrániť svoj časný život zrieknutím sa 33
Ježiša, odpadom od neho a vzdal by sa svojej spásy, ten skúsi na
sebe, že časný život sa čoskoro pomíne, a večný život taký člo-
vek nedosiahne, lebo sa ho za výhody časného života vzdal; ale
kto z lásky k Pánovi a pre svoje duševné záujmy vie obetovať
aj svoje časné pohodlie, ba v obeť vie priniesť aj svoj časný ži-
vot, ten nájde vo večnosti bohatú odmenu.

Ako sa draví vtáci — najmä na púšti žijúce supy — rýchlym 37
letom dostavia všade ta, kde objaví nejakú mŕtvolu, tak príde
neomylné a nečakane i Syn človeka, keď nadíde jeho chvíľa,
aby rozsúdil ľudí podľa ich skutkov. Porovnaj Mt 24.

18 *Bezbožný sudca.* — Rozpovedal im podobenstvo o tom, že sa treba vždy modliť a nechať sa nikdy
 2 znechutiť: „V ktoromsi meste bol sudca, čo sa ani Boha
 3 nebál, ani ľudí nehanbil. | V tom meste bola vdova. I prišla k nemu a povedala: »Obráň ma pred mojím protivníkom!« | Ale on dlho nechcel. Potom si však povedal:
 4 »Hoci sa aj nebojím Boha, ani ľudí nehanbím, | jednako len obránim tú vdovu, keď ma tak obťažuje, aby napokon neprišla a neudrela ma po tvári.«“

6 Tu Pán povedal: „Čujte, čo hovorí nespravodlivý
 7 sudca! A Boh vari neobráni svojich vyvolených, čo volajú k nemu dňom i nocou, a vari bude neochotný oproti
 *8 nim? | Hovorím vám, čo najskôr ich obráni. Ale či Syn človeka nájde vieru na zemi, keď príde?“

9 *Farizej a mýtnik.* — Tým, čo sa nazdávali, že sú spravodliví, a pohrdali inými, povedal toto podobenstvo: „Dvaja ľudia sa išli modliť do chrámu, jeden
 10 farizej a druhý mýtnik. Farizej si zastal a takto sa modlil v sebe: »Ďakujem ti, Bože, že nie som ako ostatní ľudia: zbojníci, nespravodliví, cudzoložníci, alebo ako aj
 12 tento mýtnik. Postievam sa dva razy do týždňa, dávam
 13 desiatky zo všetkého, čo mám.« Mýtnik však stál zdaleka a nechcel ani oči pozdvihnúť k nebu, iba sa v prsia bil a hovoril: »Bože, milostivý buď mne hriešnemu!« |
 14 Vravím vám, tento odišiel do svojho domu ospravedlnený, a nie tamten. Lebo každý, kto sa povyšuje, bude ponížený, a kto sa ponízuje, bude povýšený.“

15 *Ježiš — priateľ dietok.* — Priniesli k nemu aj nemluvnatá, aby sa ich dotkol. Keď to videli
 16 učeníci, zabraňovali im to. Ježiš si ich však zavolať a vravel: „Dovoľte dietkam prísť ku mne a neprekážajte
 17 im, lebo takýchto je kráľovstvo Božie! Veru, hovorím vám, kto neprijme kráľovstvo Božie ako dieťa, nevojde doň.“

15—17: Mt 19, 13—15; Mk 10, 13—16.

8 Viera je tu toľko ako pevná dôvera, očakávanie spásy a úsilie i práca za spásu.

Bohatý mládenec. — Opýtal sa ho istý po- 18
predný človek: „Dobrý učiteľ, čo mi treba robiť, aby
som dosiahol večný život?“ Ježiš mu povedal: „Čo ma 19
voláš dobrým? Nikto nie je dobrý okrem samého Bo-
ha. | Poznáš prikázania: *Nezomilniš, nezabiješ, nepo- 20 a*
kradneš, nebudeš falošne svedčiť, cti otca i matku.“ |
On odpovedal: „Všetko to som zachovával od svojej 21
mladosti.“ Keď to Ježiš počul, povedal mu: „Ostáva ti 22
už len jedno: predaj všetko, čo máš, rozďaj chudobným,
a budeš mať poklad v nebi. Potom príď a nasleduj ma!“
On však, keď to počul, zosmutnel, lebo bol veľmi ^{bo-} 23
hatý. | Tu pozrel naň Ježiš a povedal: „Ako ťažko vojdú 24
majetní do kráľovstva Božieho! Lahšie je totiž ťave 25*
prejsť uchom ihly, ako boháčovi vojsť do kráľovstva
Božieho.“ — | Ti, čo to počuli, povedali: „Ktože teda 26
dosiahne spásu?“ Odpovedal im: „Čo je nemožné ľu- 27
ďom, možné je Bohu.“

Odmena dobrovoľnej chudoby. — Tu 28
povedal Peter: „Hľa, my sme všetko svoje opustili a
nasledovali sme ťa!“ On im odpovedal: „Veru, vra- 29
vím vám, niet nikoho, kto opustil dom, alebo ženu, ale-
bo bratov, alebo rodičov, alebo deti pre kráľovstvo Bo-
žie, | a nedostal by mnoho ráz viac v tomto čase a v bu- 30
dúcom veku večný život.“

Ježiš po tretie predpovedá svoje u-
trpenie. — Potom si vzal dvanástich a vpravil im: 31

a) Ex 20, 12 n.

18—27: Mt 19, 16—23; Mk 10, 17—27.

23—30: Mt 19, 27—30; Mk 10, 28—31.

31—34: Mt 20, 17—19; Mk 10, 32—34.

Príslovie o ihle a ťave naznačuje u rabínov nemožnosť nie- 25
ktorej veci. Ježiš tým nechce povedať, že by boháč vôbec ne-
mohol dosiahnuť spásu. Ale zaiste mnoho ťažkosti a prekážok
bude mať v ceste, keď si bude chcieť počiť, ako mu to do-
voľuje jeho bohatstvo a súčasne bude chcieť pracovať na spase
duše. Tie veci sa nedajú uspokojivo spojiť. Starosť o hmotné
záujmy upúta myseľ tak mocne že človek cíti, ako by sa dostal
do zajatia. Veď duša žiada proti telu a telo zasa proti duchu
(Gal 5, 17), a preto nemožno súčasne slúžiť dvojakým, vzájomne
si odporujúcim záujmom (Mt 6, 24; Lk 16, 13).

„Hľa, vystupujeme do Jeruzalema, a všetko sa splní,
 32 čo napísali proroci o Synovi človeka. Lebo ho vydajú
 pohanom, posmievať sa mu budú, potupovať ho a plvať
 33 na neho; | a keď ho ubíčajú, zabijú ho, ale tretieho
 34 dňa vstane (z mŕtvych).“ Oni však z toho nič nerozume-
 li, lebo táto reč im bola skrytá, a nič nerozumeli, čo
 im hovoril.

*35 *Slepec Jericha.* — Keď sa približoval k Je-
 36 richu, akýsi slepec sedel kraj cesty a žobral. A keď
 37 počul prechádzať zástup, pýtal sa, čo to je. I oznámili
 38 mu, že Ježiš Nazaretský tade prechádza. Vtedy zvolal:
 39 „Ježišu, synu Dávidov, zmiluj sa nado mnou!“ | Tí, čo
 išli popredku, dohovárali mu, aby čušal. On však ešte
 hlasnejšie kričal: „Synu Dávidov, zmiluj sa nado
 40 mnou!“ | Tu Ježiš zastal a kázal si ho priviesť. Keď sa
 41 priblížil, opýtal sa ho: | „Čo chceš, aby som ti urobil?“
 42 On odpovedal: „Pane, aby som videl!“ | Ježiš mu pove-
 43 dal: „Vid! Tvoja viera ťa uzdravila.“ | A hneď videl,
 nasledoval ho a oslavoval Boha. Všetok ľud, keď to vi-
 del, vzdával chválu Bohu.

19 *Zachej.* — Vošiel do Jericha a prechádzal cezeň.
 2 Bol tam človek, menom Zachej, ktorý bol hlavným
 3 mýtnikom a bol bohatý. Žiadal si vidieť Ježiša, kto je
 to, ale nemohol pre zástup, lebo bol malej postavy.
 4 Bežal teda napred a vyšiel na planý figovník, aby ho
 5 videl, keďže mal tade ísť. Keď Ježiš prišiel na to mie-
 sto, pozrel hore a povedal mu: „Zachej, chytro sostúp,
 6 lebo dnes v tvojom dome mám zostať!“ Chytro sostú-
 pil a prijal ho s radosťou.
 7 Všetci, čo to videli, šomrali a hovorili: „Prijal pe-

35—43: Mt 20 29—34; Mk 10, 40—52.

35 Podľa Lk uzdravuje Ježiš slepca (a či dvoch slepcov Mt 20,
 29—34, porovnaj Mk 10, 46—52*) pri svojom vstupe do Jericha.
 Mk a Mt kladú túto udalosť pri odchode Ježišom z Jericha.
 Zdanlivý nesúhlas sa vysvetlí tým, že v Jerichu máme rozozná-
 vať dve časti: staré mesto a jeho herodiánsku, novšiu časť.
 Takže Lk správne uvádza uzdravenie slepcov pri vstupe Ježi-
 šom do herodiánskeho Jericha, čo bolo vlastne vystúpením
 alebo odchodom zo starého Jericha (ako to udávajú Mt a Mk).

hostinstvo u hriešneho človeka!“ Zachej vstal a povedal ⁸
 Pánovi: „Pane, polovičku svojho majetku dávam chu-
 dobným, a ak som voľakoho oklamal, vraciam štvor-
 násobne!“ Ježiš mu povedal: „Dnes sa dostalo spásy ^{9*}
 tomuto domu, lebo aj on je Abrahámovým synom. Syn ¹⁰
 človeka totiž prišiel hľadať a spasíť, čo bolo zahynulo.“

Podobenstvo o minách striebra. — Keď ^{11*}
 to počúvali, pridali ešte podobenstvo, lebo bol blíz-
 ko Jeruzalema, a oni si mysleli, že sa hneď zjaví krá-
 ľovstvo Božie. | Vravil teda: ¹²

„Istý vznešený človek odchádzal do ďalekého kraja,
 aby prevzal kráľovskú hodnosť a vrátil sa. Zavolať si ¹³

11—27: Mt 25, 14—30.

Židia všetky svoje duchovné výsady a nároky na mesiášske ⁹
 kráľovstvo odvádzali od svojho telesného pôvodu z Abrahá-
 movho rodu. Ježiš ich poučil o tom, že k spásu nestačí iba tes-
 lesný pôvod od Abraháma. Nie tí sú praví synovia Abrahámovi,
 ktorí podľa tela pochádzajú z jeho národa, ale každému musí
 o to ísť, aby sa svojím zbožným a pokorným smýšľaním, svo-
 jím kajúcny životom stal duchovným synom Abrahámovým.
 Len také duchovné synovstvo robí človeka hodným spásy. Mô-
 žu ju dosiahnuť nielen Židia, ale aj pohani. U Zacheja nie to
 rozhoduje, či je alebo nie je rodeným Židom, lebo spásu mu
 prináša iba jeho úprimná kajúenosť, ktorou chce všetky ne-
 dostatky svojho minulého života napraviť. (Porovnaj Gal 3, 7;
 Rm 4, 16; Mt 3, 9; 3, 11).

Človekom vznešeného pôvodu je sám Ježiš, ktorý ako človek ¹¹⁻²⁷
 pochádza z rodu kráľa Dávida. Keď dokonal svoje vyk-
 piteľské dielo na svete, vystúpil na nebo, aby zaujal svoju krá-
 ľovskú moc a slávu „po pravici svojho Otca“. Služovia sú apoš-
 toli a ich pomocníci. Míny sú milostí jednotlivcom od Boha da-
 né. Návratom vznešeného muža je príchod Ježišov na súd sveta.
 — Podobenstvo o minách naznačuje pomalý prirodzený rozvoj
 Cirkvi na svete. Ježiš používa pritom prácu svojich apoštolov a
 všetkých spolupracovníkov. Tak sa nám často pozdáva, ako
 keby Cirkev a jej osudy boli sverené iba ľudskej starostlivosti.
 Jej ženich a pán je zdanlivo vzdialený od nej. Za jeho nepritom-
 nosti povinní sú všetci, ktorým sa dostalo čo len po jedinej mi-
 ne, vynaložiť všetko úsilie za úspešný rozvoj záujmov Bóžích
 na svete, aby sa pri Božom súde mohli vykázať primeraným
 ziskom, t. j. prácou, ktorú venovali na upevnenie kráľovstva
 Božieho v srdciach ľudských. — Mina (menej správne: hrivna)
 je šesťdesiatinou talentu (hrivny). Zlatá mina mala hodnotu
 tak asi 2700 zl. korún; ak by sme tu mali myslieť na striebornú
 minú, to by znamenalo asi 160 zl. korún.

desať svojich sluhov a dal im desať mín (striebra) a povedal im: »Kupčite, kým sa nevrátim!« | Jeho spoluobčania ho nenávideli, vyslali za nim posolstvo a hovorili: »Nechceme, aby on kráľoval nad nami.« — | Len čo sa vrátil po prevzatí kráľovskej hodnosti, dal si zavolať tých sluhov, čo im bol dal peniaze, aby poznal, koľko kto zarobil. Prišiel prvý a povedal: »Pane, tvoja mina iných desať mín priniesla.« A povedal mu: »Dobre, sluha dobrý, keďže si bol nad málom verný, maj moc nad desiatimi mestami.« Tu prišiel druhý a hovoril: »Pane, tvoja mina získala päť mín.« | I tomuto povedal: »Aj ty buď nad piatimi mestami.« | Prišiel iný a povedal: »Pane, hľa, tvoja mina, ktorú som mal odloženú v šatke. Bál som sa ňa, keďže si prisny človek; berieš, čo si si neodložil a žneš, čo si nesial.« Povedal mu: »Z tvojich úst ňa súdim, zlý sluha. Veďel si, že som prisny človek, beriem, čo som si neodložil, a žnem, čo som nesial. A tak prečo si nepoložil môj peniaz na stôl peňazomencov, aby som si ho po návrate prevzal aj s úrokmi?« Vtedy povedal tým, čo tam stáli: »Vezmite mu minu a dajte tomu, čo má desať mín.« Oni mu však povedali: »Pane, desať mín má!« | »Hovorím vám: Každému, kto má, dá sa; a tomu, čo nemá, vezme sa i to (málo), čo má. A tých mojich nepriateľov, čo nechceli, aby som nad nimi kráľoval, dovedte sem a pozabíjajte ich predo mnou!«.

28 *Ježiš vchádza do Jeruzalema.* — Keď to povedal, poodišiel napred a vystupoval do Jeruzalema. Keď sa priblížil ku Betfage a Betánii, smerom k vrchu, ktorý sa volá Olivový, poslal svojich dvoch učeníkov | a povedal: „Idte do dediny, čo je naproti, a len čo vojdete do nej, nájdete priviazané osliatko, na ktorom ešte nikto z ľudí nesedel; odviažte ho a priveďte! | A keď sa vás voľakto opýta: »Čo ho odväzujete?« — takto mu povedzte: »Pán ho potrebuje!«“ | Tí, čo ich poslal, odišli a našli ako im bol povedal. Keď odväzovali osliatko, povedali im jeho majitelia: »Čo odväzu-

jete osliatko?» Oni odpovedali: »Pán ho potrebuje.« 34
I priviedli ho k Ježišovi; potom hodili svoje rúcha na 35
osliatko a posadili (naň) Ježiša.

Ako išiel, prestierali svoje rúcha po ceste. | Keď sa 36-37
približoval ku svahu Olivového vrchu, začal sa všetok
zástup učeníkov radovať a mocným hlasom chváliť Bo-
ha za všetky divy, ktoré bol videl, | a volal: 38

Požehnaný kráľ, čo prichádza v mene Pánovom. a
Pokoj na nebi a sláva na výsostiach!

Ktorísi farizeji zo zástupu mu povedali: „Učiteľ, za- 39
káž to svojím učeníkom!“ On im odpovedal: „Hovo- 40
rím vám, ak títo budú mlčať, kamene budú kričať!“

Bolestný výkrik nad Jeruzalemom. —
Keď sa priblížil a zazrel mesto, zaplakal nad ním | a 41-42
hovoril: „Keby si aj ty poznalo, a to v tento tvoj deň,
čo ti pokoj prináša! Teraz je to však skryté pred tvo-
jimi očami. Lebo prídu na teba dni, keď ťa tvoji ne- 43
priatelia oboženú valom, obkľúčia ťa a sovrú odvša-
diaľ, | i teba i deti tvoje, čo sú v tebe, povalia na zem 44
a nenechajú v tebe kameň na kameni, keďže si nepozna-
lo čas svojho navštívenia.“

Ježiš vyháňa kupcov z chrámu. — Po- 45
tom vošiel do chrámu, začal z neho vyháňať predava-
čov | a hovoril im: „Napísané je: *Dom môj má byť do- 46 b*
dom modlitby! Vy ste však z neho urobili lotrovskú
peleš.“

Deň po deň vyučoval v chráme. Veľkňazi, zákoníci 47
a poprední z ľudu hľadeli ho zabiť; | no nevedeli, čo si 48
počal, lebo všetok národ s oduševnením ho počúval.

Ježišova právomoc. — Keď raz v tých 20
dňoch vyučoval národ v chráme a hlásal evanjelium,
sišli sa veľkňazi, zákoníci so staršími z ľudu | a spýtali 2
sa ho: „Povedz nám, akou mocou si takto počínaš, alebo

a) Z 117, 26.

b) Iz 56, 7.

45—48: Mt 21, 12—13; Mk 11, 15—17; Jn 2, 13—16.

1—8: Mt 21, 23—27; Mk 11, 27—33.

3 kto je to, čo ti dal túto moc?“ On im odpovedal: „I ja
4 sa vás opýtam na voľačo. Odpovedzte mi: | Bol Jánov
5 krst s neba, alebo od ľudí?“ — Oni premýšľali a takto
si povedali: „Ak povieme: »S neba«, — povie nám:
6 »Prečože ste mu neuverili?« — | Ale ak povieme: »Od
7 ľudí«, — všetok národ nás ukameňuje; je totiž pre-
8 svedčený, že Ján je prorok.“ I odpovedali, že nevedia,
9 odkiaľ (je). Ježiš im povedal: „Ani ja vám nepoviem,
akou mocou si takto počínam.“

Podobenstvo o nájomníkoch vinice.

9 — Potom začal národu hovoriť toto podobenstvo:

„Istý človek si vysadil vinicu, dal ju do prenájmu
10 roľníkom a odcestoval na dlhý čas. Keď prišiel čas, poslal
sluhu k roľníkom, aby mu dali z úrody vinice. Ale roľ-
11 níci ho zbili a prepustili naprázdno. Vtedy znova poslal
druhého sluhu; ale aj toho zbili, potupili a prepustili
12 naprázdno. Ešte aj tretieho poslal; ale oni aj tohto do-
13 bili a vyhodili. Tu povedal pán vinice: »Čo robiť?
14 Pošlem svojho milovaného syna; azda si ho uctia. | Ale
keď ho roľníci zazreli, začali sa medzi sebou radiť a
hovoriť: »To je dedič; zabime ho, aby naše bolo dedič-
15 stvo!« | Vyhodili ho z vinice a zabili. — Čo im teda
16 urobí pán vinice? Príde a zničí tých roľníkov a vinicu
prenájme iným.“ — Keď to počuli, povedali: „Boh
uchovej!“

17 On však pohliadol na nich a povedal: „Čo teda zna-
mená to slovo v Písme:

a *Kameň, ktorým opovrhli stavitelia,
stal sa uholným kameňom?*

a) Ž 117, 22.

9—19: Mt 21, 33—46; Mk 12, 1—12.

9-19 Podobenstvo o bezbožných nájomníkoch vinice objasňuje vi-
nu izraelského ľudu, ktorý sa svojou zatvrdilosťou sám zbavil
spásy a zaslúžil si hnev Boží; svojou neverou si zaviniť, že ho
Boh musel zavrhnúť. Už aj v minulosti sa protivil každému vyš-
šiemu napomenutiu, keď mu ho oznamovali mužovia od Boha
poslaní, t. j. proroci. Teraz sa chystá zavraždením Syna Bo-
žieho dovŕšiť svoje zločiny páchané na prorokoch. Keď teda
Izrael takto odmietne od seba spásu a ponúknuté kráľovstvo
Božie, už nič neviaže Boha, aby svoje vzácne poklady milosti
a spásy neponúkol pohanom.

Každý, kto padne na ten kameň, doláme sa; na koho 18*
však on padne, toho rozdrví.“ — V tú hodinu zákonici 19
a veľkňazi, keďže zbadali, že o nich povedal to podob-
benstvo, hľadeli položiť ruky na neho. No báli sa národa.

Daňový peniaz. — Sliedili za ním, aby ho 20
mohli podchytiť v reči a vydať vrchnosti a moci vla-
dárovej. Vyslali zvedov, ktorí sa tvárili, ako by boli
spravodliví. I opýtali sa ho: „Učiteľ, vieme, že správ- 21
ne hovoríš a učíš a nehľadiš, čím je kto, a podľa prav-
dy učíš ceste Božej. Slobodno nám daň platiť cisárovi, 22
a či nie?“ On spoznal ich úlisnosť a povedal im: [„Čo 23
ma pokúšate?“] Ukážte mi denár! Či obraz a nápis je na 24
ňom?“ Odpovedali mu: „Cisárov“. | On im povedal: 25
„Dávajte teda, čo je cisárovo, cisárovi, a čo je Božie,
Bohu!“

Nemohli ho teda podchytiť v reči pred národom, di- 26
vili sa jeho odpovedi a zamĺkli.

O vzkriesení z mŕtvych. — Potom pristú- 27
pili k nemu niektorí saduceji, čo popierajú, že je vzkrie-
senie. Pýtali sa ho teda | a vraveli: „Učiteľ, Mojžiš nám 28*
napísal, ak voľakomu zomrie brat, čo bol ženatý a ne- a
mal detí, nech ju jeho brat vezme za ženu a vzbudí po-
tomstvo svojmu bratovi. | Bolo teda sedem bratov. Prvý 29
si vzal ženu a zomrel bezdetný. I druhý [si ju vzal 30
a tiež zomrel bezdetný]. | Aj tretí si ju vzal. Podobne 31
ani ostatní nezanechali dieťa a pomreli. Napokon zo- 32
mrela aj žena. Pri vzkriesení koho manželkou bude 33
táto žena? Lebo siedmi ju mali za ženu.“ — | Povedal 34*

a) Dt 25, 5.

20—26: Mt 22, 15—22; Mk 12, 13—17.

27—40: Mt 22, 23—43; Mk 12, 18—27.

Keď Izrael zavrhnú svojho Mesiáša, neujde hroznému tres- 13
tu za svoj zločin: príde na neho časná i večná skaza. Hrozné je
upadnúť do rúk Božích! (Zid 10, 31.)

Porovnaj Mt 22 24.*

„Druhý vek“ je večná blaženosť, ktorá nie je viazaná na 23
podmienky hmotného sveta, a tak aj život v ňom nadobudne 34-35
vyšší a dokonalejší ráz. Tak bude aj so vzkriesenými na druhom
svete. Ich život nebude viazaný k podmienkam zemskeho života.
Po vzkriesení nebude vládnuť smrť, a tak nebude potrebné, aby

35 im Ježiš: „Deti tohto sveta sa ženía a vydávajú. | Tí
 36 však, čo budú uznaní za hodných tamtoho sveta a vzkrie-
 37 senia z mŕtvych, ani ženíť sa nebudú ani vydávať. Viac
 už ani umrieť nemôžu, lebo sú ako anjeli a sú synmi
 38 Božími, keďže sú synmi vzkriesenia. A že mŕtvi povsta-
 nú, to aj Mojžiš naznačil (v odseku) o kriku, kde Pána
 a nazýva *Bohom Abrahámovým, Bohom Izákovým a Bo-*
 *38 *hom Jakubovým.* Boh totiž nie je (Bohom) mŕtvych, ale
 39 živých, lebo jemu všetci žijú.“ Tu niektorí zo záko-
 40 níkov odpovedali: „Učiteľ, dobre si povedal.“ — Viac
 sa ho už nikto na nič neopovážil pýtať.

41 *Syn Dávidov.* — Vtedy im povedal: „Akože
 42 hovoria, že Mesiáš je Synom Dávidovým? Ved' sám Dá-
 vid hovorí v knihe žalmov:

b *Povedal Pán môjmu Pánovi:*

Posaď sa na moju pravicu,

*43 *dokiaľ ti nepoložím tvojich nepriateľov*
pod nohy ako podnožku.

44 Keď ho teda Dávid volá Pánom, akože mu je spolu
 Synom?“

45 *Výstraha pred zákoníkmi.* — Keď ho vš-
 46 tok ľud počúval, povedal svojim učeníkom: „Chráňte
 sa zákoníkov, ktorí radi chodievajú v dlhých oblekoch
 a radi sa dávajú pozdravovať na námestiach a radi si

sa počet vyvolených i ďalej rozmnožoval, keďže ukončením
 sveta tento počet ľudí je dovŕšený a zakľúčený. Ani manžel-
 stvo nebude potrebné, lebo by už nemalo svoj pôvodný cieľ.
 Vzkriesení budú podobní anjelom Božím. Tým je naznačené, že
 budú účastní blaženosti a dostane sa im novej prirodzenosti.

a) Ex 3, 2—6. b) Ž 109, 1.

41—44: Mt 22, 41—46; Mk 12, 35—37.

45—47: Mt 23, 1. 5. 7. 14; Mk 12 38—40.

38 Ak Boh seba menuje Bohom Abraháma, Izáka, Jakuba, z to-
 ho nasleduje, že praotcovia nie sú mŕtvi, ale žijú. Bolo by ne-
 mysliteľné, aby sa Boh menoval Bohom a Kráľom dávnych
 ľudí, keby títo neboli živí. Kto tak prináleží Bohu, že sa Boh
 menuje jeho Bohom, z toho nasleduje, že takí ľudia majú účasť
 na božskom živote. (Porovnaj Mt 22, 32.)*

43 Porovnaj Mt 22, 45.*

sadajú na prvé stolice v synagogách a na prvé miesta pri hostinách. Vyjedajú domy vdovám a naoko sa mnoho modlievajú. Na týchto čaká prísnejší súd.“

Obet vdovy. — Keď pohliadol, zazrel boháčov 21 hádzať dary do (chrámovej) pokladnice. Videl aj akúsi 2* chudobnú vdovu, čo hodila dve leptá. I povedal: „Veru, 3 vpravím vám, táto chudobná vdova dala viac ako tí všetci, | lebo všetci dali ako dar Bohu z toho, čoho mali hoj- 4 ne, ale táto pri svojej chudobe dala všetko, čo mala, celé svoje živobytie.“

Proroctvo o konci Jeruzalema a sveta: príležitosť hovoriť o ňom. — Keď kto- 5 rísi hovorili o chráme, že je okrášlený peknými kameňmi a (venovanými) darmi, povedal: „Prídu dni, v kto- 6 rých zo všetkého, čo vidíte, neostane ani kameň na kameni, čo by nebol zborený.“ Tu sa ho spýtali: „Uči- 7 teľ, kedy sa to stane a aké bude znamenie toho, že sa to bude diať?“ On odpovedal: „Dajte si pozor, aby vás 8 nezviedli! Lebo mnohí prídu v mojom mene a budú hovoriť: »Ja som to! Čas sa priblížil!« Neidte za nimi! Keď potom budete čuť o vojnách a vzburách, ne- 9 ľakajte sa, lebo to sa musí stať predtým. Ale ešte nie je hneď koniec.“

Vtedy im hovoril: „Povstane národ proti národu a 10 kráľovstvo proti kráľovstvu; | budú veľké zemetrasenia a miestami hlad i mor, aj strašné zjavy, a veľké zjavenia na nebi. Ale pred všetkým týmto položia na vás 12 svoje ruky, budú vás prenasledovať, vydajú vás synagogám a uväznia vás; odvedú vás pred kráľov a vládarov pre moje meno. To sa vám stane, aby ste vydávali 13 svedectvo. Zaumieňte si to v srdci, že sa nebudete vo- 14 pred starať, ako sa brániť. Lebo ja vám dám výrečnosť 15 a múdrosť, ktorej vaši protivníci nebudú môcť odolať, ani protirečiť. Zrádzať vás budú rodičia, bratia, príbuz- 16

1—4: Mk 12, 41—44.

5—7: Mt 24, 1—3; Mk 13, 1—4.

„Leptom“ je malý peniažtek. Jeho hodnota sotva prevyšuje 2 halier.

17 ní a priatelia a niektorých z vás usmrťia; všetci vás budú
18 nenávidieť pre moje meno. Ale ani vlas vám na hlave
19 nezahynie. Vytrvalosťou si zachováte život.

20 *Predznaky skazy Jeruzalema.* — Keď
uvidíte, že vojsko obkolesilo Jeruzalem, vtedy vedzte,
21 že sa priblížilo jeho spustošenie. Vtedy tí, čo budú v Jud-
sku, nech utekajú do vrchov, a čo budú v (meste), nech
odídu, a tí, čo budú na okolí, nech nevchádzajú doň,
22 lebo to sú dni pomsty, aby sa splnilo všetko, čo bolo
napísané.

23 Beda však ženám, čo nosia v živote a čo pridávajú
v tých dňoch! Lebo bude veľké súženie na zemi a hnev
24 nad týmto ľudom. A budú padať pod ostrím meča a
odvádzajú ich budú ako zajatých medzi všetky náro-
dy. A po Jeruzaleme budú šliapať pohani, kým sa ne-
skončia časy pohanov.

25 *Druhý príchod Kristov.* — A budú zna-
menia na slnku, na mesiaci a na hviezdach, a na zemi
bude úzkosť medzi národmi, ktoré budú bezradné pre
26 hukot mora a vlnobitia. Ľudia budú zmierať od stra-
chu a od očakávania toho, čo príde na celý svet, lebo
27 mocnosti nebeské sa otrasú. A vtedy uvidia Syna člo-
veka prichádzať na oblaku s mocou a veľkou slávou.
28 Ale keď sa toto začne diať, pohliadnite a zdvihnite si
hlavy, lebo sa vám približuje vykúpenie.“

29 *Podobenstvo o figovníku.* — Povedal im
podobenstvo: „Pozrite na figovník a na všetky stromy:
keď ich vidíte pučať, sami od seba viete, že je leto už

20—24: Mt 24, 15—20; Mk 13, 14—18.

25—28: Mt 24, 29—31; Mk 13, 24—27.

29—33: Mt 24, 32—36; Mk 13, 28—32.

21-24 Podľa židovského historika Jozefa Flavia (Žid voj. 6, 9, 3) pri obliehaní a dobytí Jeruzalema roku 70 zahynulo do milióna Židov a ďalších 97 tisíc sa ich dostalo do zajatia. Stalo sa tak z dopustenia Božieho, a v tomto smysle hovorí Lk, že Boh určil istý čas pohanom, aby vykonali jeho rozsudky, ktorými dal potrestať hriešnikov. — Myšlienka je vzatá zo Starého zákona, kde v náuke prorokov najmä Babylon a Asýrsko vystupujú ako vykonávatelia trestných rozhodnutí Božích.

blízko. Tak aj vy, keď uvidíte, že sa toto deje, vedzte, 31
že blízko je kráľovstvo Božie. Veru, vravím vám, nepo- 32*
minie toto pokolenie, kým sa toto všetko nestane. Nebo 33
a zem sa pomínú, ale moje slová sa nepomínú.

Výzva bedliť. — No dajte si pozor, aby vám 34
srdcia neboly azda obťažené obžerstvom, opilstvom a star-
rosťami o život, žeby ten deň neprišiel na vás nečaka-
kane | ako osídlo; lebo príde na všetkých, ktorí obývajú 35
povrch celej zeme. Bedlite teda a modlite sa v každom 36
čase, aby ste vládali ujsť tomu všetkému, čo sa má stať,
a mohli stáť pred tvárou Syna človeka.“

*Završenie verejného účinkovania Je- 37
žišovho.* — Cez deň vyučoval v chráme, ale na noc
vychádzal a nocoval na vrchu, ktorý sa volá Olivový.
A všetok ľud prichádzal zavčas rána k nemu počúvať ho 38
v chráme.

Usnesenie židovskej veľrady. — Pribli- 22
žoval sa sviatok nekvasených chlebov, ktorý sa volá
Veľká noc. Veľkňazi a zákoníci hľadali (spôsob), ako 2
zahubiť Ježiša. No báli sa ľudu.

Judášova dohoda o zrade. — Tu vošiel 3
satan do Judáša, ktorý sa volal Iškariotský a bol jed-
ným z dvanástich.

Odišiel a shováral sa s veľkňazmi a veliteľmi, ako 4
im ho vydať. Zaradovali sa a dohodli sa, že mu dajú 5
peniaze. | Prislúbil. I hľadal príležitosť, vydať im ho 6
bez zástupu.

Posledná večera. — Prišiel deň nekvasených 7
chlebov, v ktorý sa mal zabíť veľkonočný ba-
ránok. | Poslal teda Petra a Jána a povedal: „Idte a pri- 8
pravte nám baránka, aby sme (ho) jedli. Oni sa ho pý- 9

34—36: Mt 24, 42—51; Mk 13, 33—37.

1—2: Mt 26, 1—5; Mk 14, 1—2.

3—6: Mt 26, 14—16; Mk 14, 10—11.

7—18: Mt 26, 17—19; Mk 14, 12—16.

Porovnaj Mt 24, 34 a 36.*

- 10 tali: „Kde chceš, aby sme pripravili?“ | Odpovedal im:
 „Hľa, keď budete vchádzať do mesta, stretnete sa s vami
 11 do ktorého vojde, | a povedzte hospodárovi toho domu:
 »Učiteľ ti odkazuje: Kde je hospoda, v ktorej budem so
 12 svojimi učeníkmi jesť baránka?« On vám ukáže veľkú
 13 sieň na poschodí, zariadenú. Tam pripravte.“ | Odišli teda
 a našli tak, ako im bol povedal, a pripravili baránka.
 14 Keď prišla hodina, zaujal miesto a dvanásť apošto-
 15 lov s ním. Tu im povedal: „Túžobne som si žiadal jesť
 s vami tohto (veľkonočného) baránka skôr, ako by som
 16 trpel. Lebo vám hovorím, že ho už nebudem jesť, kým
 17 sa nesplní v kráľovstve Božom.“ Potom vzal kalich
 vďaka vzdával a povedal: „Vezmite si ho a rozdeľte
 18 medzi sebou. Lebo vám hovorím, že odteraz nebudem
 piť z viničného plodu, kým nepríde kráľovstvo Božie.“

- Ustanovenie Sviatosti Oltárnej. Ozna-*
 19 *čenie zradcu.* — Tu vzal chlieb, vďaka vzdával,
 lámal a dával im ho a povedal: „Toto je moje telo, kto-
 20 ré sa za vás dáva. Toto robte na moju pamiatku!“ | Po-
 dobné, keď sa bol navečeral, (vzal) aj kalich a pove-
 dal: „Tento kalich je nová smluva v mojej krvi, ktorá
 sa za vás vyleje.“
 21 Ale, hľa, ruka toho, ktorý ma zradí, je s mojou na
 22 stole. Syn človeka síce ide, ako je určené, no beda tomu
 23 človekovi, čo ho zrádza!“ Oni sa však začali medzi se-
 bou vypytovať, kto by to z nich mal urobiť.

19—20: Mt 26, 21—25; Mk 14, 18—21; Jn 13, 21—30.

- 15-18 Posledná veľkonočná večera Pánova na zemi je prípravou
 na nebeskú hostinu, kde význam veľkonočnej hostiny, t. j. oslo-
 bodenie ľudu od hriechov, stane sa radostnou skutočnosťou. Pre-
 to je nebeská sláva podobná radostnej hostine.

- 19-21 Porovnaj Mt 26, 26—28; Mk 14, 22—24; 1 Kor 11, 23—25.
 Slová, ktorými Ježiš ustanovuje Sviatosť Oltárnu, sú u Lk (sú-
 hlasne so sv. Pavlom) odchylné od slov, ktoré sú u Mt a Mk.
 Odchýlka v slovách ustanovenia Eucharistie sa vysvetlí tým, že
 Ježiš tak pri verejnom pôsobení, ako aj pri poslednej večeri ho-
 voril aramejsky. Ústne podanie mohlo slová Ježišove užívať
 v rozličnom preklade alebo i sami evanjelisti si ich odchylné
 preložili.

Spor učeníkov o prvenstvo. — Aj hád- 24
ka sa strhla medzi nimi, kto z nich zdá sa byť najväč-
ší. On im povedal: „Králi národov panujú nad nimi, 25°
a tí, čo majú moc nad nimi, volajú sa dobrodincami. |
Ale vy nie tak. Lebo najväčší medzi vami nech je ako 26
najmenší, a predstavený (bude) ako sluha. Veď ktože 27
je väčší? Ten, čo stoluje, a či ten, čo obsluhuje? Či nie
ten, čo stoluje? Ja som však medzi vami taký, ako čo
obsluhuje. No vy ste vytrvali so mnou v mojích skúš- 28
kach, | a ja vám zanechám kráľovstvo, ako ho mne 29
Otec zanechal, | aby ste jedli a pili za stolom v mojom 30
kráľovstve a sedeli na trónoch a súdili dvanásť kmeňov
izraelských.“

Pán sa modlí za Petra. — [I povedal Pán:] 31°
„Šimon, Šimon, hľa vyžiadal si vás satan, aby vás pres-
osial ako pšenicu. No ja som prosil za teba, aby nepre- 32
stala tvoja viera. A ty, keď sa raz obrátiš, utvrdzuj svo-
jich bratov.“ On mu povedal: „Pane, hotový som ísť 33
s tebou i do väzenia, i na smrť!“ On však povedal: „Ho- 34
vorím ti, Peter, nezovze sa dnes kohút, kým ma tri
razy nezaprieš, že ma poznáš!“

Niektorí panovníci, napr. egyptský Ptolomeus, boli počení 25
prívlastkom „Euergetes“, t. j. dobrodinca vlasti a štátu. Na ten-
to zvyk svetských panovníkov ináč krutých tyranov, sa vzfa-
hujú slová Ježišove, ako by napomínal apoštolov: Počínanie
svetských vládarov nech nie je pre vás vzorom, lebo oni často
prevracajú pravý smysel vecí. Uctu si vynucujú, i keď im podľa
skutkov nepatrí. V spoločnosti Ježišovej láskou si ju treba získať.

„Osievať“ znamená: protivenstvami, utrpeniami a prenasle- 31-32
dovaniami skúšať. Nepriateľ vecí Božej sa bude nazdávať, že
takto otrásie učeníkov v ich viere alebo ich privedie až k úpl-
nému odpadnutiu od Ježiša. Boh dopúšťa takú skúšku na svo-
jich verných. Veď to je podstatnou známkou pravdy Božej, že
sa jej budú ľudia protivíť a jej prívržencov budú prenasledovať
a trápiti. Modlitba Pánova upevňuje predovšetkým Petra, ako
popredného apoštola, ktorý podľa svojho náčelného úradu má
posilňovať ostatných spoluapoštolov vo viere. Slová Kristove
o modlitbe za Petra sú svedectvom, že Peter bude ustanovený
za prvého v kruhu apoštolov a tak aj v celej Cirkvi. (Porov-
naj Mt 16, 16 n.)

- *35 *Reč o mečoch.* — A opýtal sa ich: „Keď som vás poslal bez mešca, bez kapsy a bez obuvi, či vám
 36 dačo chýbalo?“ | Oni odpovedali: „Nič!“ On im teda povedal: „Ale teraz, kto má mešec, nech vezme podobne aj kapsu, a kto nemá, nech si predá šaty a kúpi
 37 si meč! Lebo vravím vám, že sa musí splniť na mne, čo
 a je napísané: »A počítali ho medzi bezbožníkov.« Lebo
 *38 to, čo sa mňa týka, sa splňa.“ Oni mu povedali: „Pane, hľa, dva meče!“ Odpovedal im: „Dost už!“

Úzkosť Ježišova na Olivovom vrchu.

- 39 — Potom vyšiel a podľa obyčaje odišiel na Olivový
 40 vrch. Išli za ním aj učeníci. | Keď prišiel na miesto, povedal im: „Modlite sa, aby ste neprišli do pokušenia!“ Sám sa od nich vzdialil, asi ako by človek ka-
 41 meň dohodil, kľakol si, modlil sa, | a hovoril: „Otče, ak chceš, vezmi tento kalich odo mňa. No nie moja
 42 vôľa, ale tvoja nech sa stane!“ Tu sa mu zjavil anjel s neba a posilňoval ho. A on v smrteľnom zápase ešte
 43 vrúcnejšie sa modlil. Jeho pot bol ako kvapky krvi, čo stekajú na zem. Keď vstal od modlitby a prišiel
 44 k svojim učeníkom, našiel ich spať od zármutku. I po-

a) Iz 53, 12.

39—46: Mt 26, 36—46; Mk 14, 32—42; Jn 18, 1.

- 35-37 Kým Ježiš ostáva medzi svojimi apoštolmi, v pokoji a bezpečne môžu žiť. Ale keď odíde od svojich, nastanú pre nich také chvíle prenasledovania, že podľa ľudského súdu bolo by dobré, keby sa zaopatрили zbraňou, hoci by na jej zadováženie mali vynaložiť aj najpotrebnejšiu vec, ako je šatstvo. Slová o zbrani nemáme chápať v doslovnom, ale v prenesenom smysle: apoštolom sa bude treba ozbrojiť duchovnými zbraňami, aby proti všetkej malomyseľnosti a pochybovačnosti úspešne mohli bojovať. Je to spolu narážka aj na smysel neskoršie priamo prednesenej výzvy: „Modlite sa, aby ste neprišli do pokušenia“ (22, 46).
- 38 Apoštoli berú Ježišove slová o mečoch v doslovnom smysle, a preto ho upozorňujú, že majú pri sebe dva meče. Ježiš vidí, že nechápu správne upozornenie o potrebe posily, a preto ďalší rozhovor o tom krátko ukončí; nevysvetľuje pravý smysel svojich slov. Najbližšie udalosti beztak ich presvedčia o tom, že nemyslel na meče zo železa, ale na duchovnú výzbroj mysle (22, 49—51)

vedal im: „Čo spíte? Vstaňte, modlite sa, aby ste neprišli do pukušenia!“

Zajatie Ježiša. — Keď ešte hovoril, prichádzal zástup, a ten, čo sa volal Judáš, jeden z dvanástich, išiel pred nimi a priblížil sa k Ježišovi, aby ho bozkal. Ježiš mu povedal: „Judáš, bozkom zrádzaš Syna človeka?“ Keď tí, čo boli okolo neho, videli, čo bude, povedali mu: „Pane, či udrieš mečom?“ | Tu jeden z nich udrel sluhu veľkňaza a odťal mu pravé ucho. Ale Ježiš odpovedal: „Nechajte to už!“ Dotkol sa mu ucha a uzdravil ho. I povedal Ježiš tým, čo prišli na neho, veľkňazom, veliteľom chrámu a starším: „Ako na lotra ste vyšli s mečmi a kyjmi! Keď som každodenne býval s vami v chráme, nevystreli ste ruky na mňa; ale toto je vaša hodina a moc temnosti.“

Peter zapiera Ježiša. — Zajali ho a odviedli do veľkňazovho domu. No Peter nasledoval ho zďaleka. Keď nakládli ohňa stred dvora a posadali si, sedel medzi nimi aj Peter. Keď ho akási slúžka uzrela sedieť pri svetle a zahľadela sa na neho, povedala: „Aj tento bol s ním.“ | Ale on zaprel a povedal: „Žena, nepoznám ho.“ O chvíľku ho iný zazrel a povedal: „Aj ty si z nich.“ Ale Peter povedal: „Človeče, nie som.“ A keď prešla asi jedna hodina, iný ktosi tvrdil a povedal: „Naozaj, i tento bol s ním. Veď je aj Galilejčan.“ Tu povedal Peter: „Človeče, neviem, čo pravíš.“ A hneď, kým ešte hovoril, ozval sa kohút. | Obrátil sa Pán a pozrel na Petra. I rozpamätal sa Peter na slovo Pánovo, ktoré mu bol povedal: „Skôr, ako sa dnes kohút ozve, tri razy ma zaprieš.“ Tu [Peter] vyšiel a horko zaplakal.

Ježiš pred židovskou veľradou. — Mužovia, čo ho držali; sa mu posmievali a bili ho. Zahallili mu (hlavu) a bili ho po tvári a spytovali sa ho:

47—53: Mt 26, 47—56; Mk 14, 43—52; Jn 18, 2—11.

54—62: Mt 26, 69—75; Mk 14, 66—72; Jn 18, 15—18 a 25—27.

63—71: Mt 26, 57—68; Mk 14, 53—65; Jn 18, 19—24.

65 „Hádaj, kto fa to udrel?“ Aj mnoho iného rúhania hovorili proti nemu.

66 Keď sa rozodnilo, sišli sa starší z ľudu, veľkňazi a zákonici, odviekli ho do svojej rady a hovorili: „Ak si ty Mesiáš, povedz nám to!“ On im povedal: „Keď vám to poviem, neuveríte mi; | a keď sa vás opýtam, 67 (tiež) mi neodpoviete, ani ma neprepustíte. No odteraz 68 bude Syn človeka sedieť na pravici moci Božej.“ Tu 69 odpovedali všetci: „Teda ty si Syn Boží?“ Odpovedal 70 im: „Áno, som!“ | Oni však hovorili: „Načo ešte potrebujeme svedectvo? Veď sami sme to počuli z jeho úst.“

23 *Ježiš pred Pilátom.* — Tu sa pohlo celé množstvo a viedli ho k Pilátovi. Začali naň žalovať a hovorili: „Tohto sme pristihli, ako poburoval náš národ a zakazoval dane platiť cisárovi a tvrdí o sebe, že 2 je Mesiáš, kráľ.“ | Pilát sa ho spýtal a povedal: „Si ty 3 kráľ židovský?“ On odpovedal: „Áno.“ | Pilát potom 4 povedal veľkňazom a zástupom: „Nijakej viny nenachádzam na tomto človekovi.“ Ale oni naliehali a hovorili: „Poburuje ľud a učí po celom Judsku, počnúc 5 od Galiley až sem.“

6 Len čo Pilát počul [o Galilei], opýtal sa, či je ten 7* človek Galilejčan. Keď sa dozvedel, že je zpod právomoci Herodesovej, poslal ho k Herodesovi, ktorý v tie dni aj sám bol v Jeruzaleme.

8 *Ježiš pred Herodesom.* — Keď Herodes uzrel Ježiša, veľmi sa zaradoval, lebo už oddávna si ho žiadal vidieť, keďže bol o ňom [mnoho] počul a úfal 9 sa, že ho uvidí urobiť nejaký zázrak. Vypytoval sa ho 10 mnohými otázkami, ale on nič mu neodpovedal. Stáli tam veľkňazi a zákonici a dotieravo žalovali na neho. 11 No Herodes so svojimi vojakmi opovrhol ním a na posmech dal ho obliecť do skvejúceho sa (bieleho) rú-

1—7: Mt 27, 2 a 11—14; Mk 15, 2—5; Jn 18, 28—39.

7 Je to Herodes Antipas, vládár Galiley a Zajordánska, syn Herodesa Veľkého. Veľkonočná slávnosť i jeho priviedla do Jeruzalema. Zvedavého vraha sv. Jána Krstiteľa Ježiš nepokladal za hodného, aby k nemu čo len slovom prehovoril.

cha a poslal ho späť k Pilátovi. V ten deň sa Herodes a Pilát stali navzájom priateľmi, lebo predtým žili v nepriateľstve.

Pilát chce prepustiť Ježiša. — Tu Pilát svolal veľkňazov, popredných mužov a ľud a povedal im: „Priviedli ste mi tohto človeka, ako by poburoval ľud, a hľa, pred vami som ho vyšetroval, no nenašiel som na tomto človekovi nijakej viny, pre ktorú ho žalujete. | Ale ani Herodes, lebo ho poslal k nám. Hľa, nič sa mu nedokázalo, prečo by si zaslúžil smrť. Dám ho teda zbičovať a prepustím.“

Ježiš alebo Barabáš. — Mal totiž povinnosť prepustiť im v deň sviatku jedného (z väzňov). Tu skríkol celý zástup: „Ber si tohto, a prepust' nám Barabáša!“ Tento bol hodený do väzenia pre akúsi vzburu v meste a pre vraždu. Vtedy Pilát, keďže chcel prepustiť Ježiša, zasa prehovoril k nim. Oni však kričali: „Ukrižuj ho, ukrižuj!“ | Ale on ešte po tretie prehovoril k nim: „Čože zlého urobil tento? Nič som nezistil, prečo by si zaslúžil smrť. Dám ho teda zbičovať a prepustím.“ Oni však veľkým krikom dorážali na neho a žiadali, aby ho dal ukrižovať. Ich výkriky vždy viac zosilnievaly. Preto Pilát rozhodol, aby sa vyhovel ich žiadosti. Prepustil im toho, čo bol pre vraždu a vzburu hodený do väzenia, ako si ho žiadali, kým Ježiša vydal ich vôli.

Križová cesta. Simon Cyrénsky. Plačúce ženy. — Keď ho viedli, pristavili istého Simona Cyrénskeho, čo prichádzal s poľa, a položili naň križ, aby ho niesol za Ježišom. Nasledoval ho veľký zástup ľudu a žien, čo žalostily nad ním a oplakávaly ho. | Tu sa Ježiš obrátil k nim a povedal: „Dcéry jeruzalemské, neplačte nado mnou, ale plačte nad sebou

17—25: Mt 27, 15—26; Mk 15, 6—15; Jn 18, 39 n.

26—32: Mt 27, 31—33; Mk 15, 20—22; Jn 19, 16 n.

Znenie „on ho poslal k nám späť“ je podľa gréckeho. Vg má 15 „odkázal som vás na neho (Herodesa)...“

29 a nad svojimi deťmi; | lebo, hľa, prídu dni, v ktorých
 povedia: »Blahoslavené neplodné a životy, čo nerodily,
 30 a prsia, čo nepridávaly!« Vtedy začnú privolať vr-
 chom: »Padnite na nás!« — a kopcom: »Prikryte nás!«
 *31 Lebo keď toto robia so zeleným stromom, čo sa stane
 32 so suchým?« A viedli aj iných dvoch zločincov, aby ich
 s ním popravili.

33 *Ukrižovanie Ježiša.* — Prišli na miesto, kto-
 ré sa volá Lebka, a tam ukrižovali jeho i zločincov,
 34 jedného zprava a druhého zľava. Tu Ježiš povedal:
 „Otcе, odpusť im, lebo nevedia, čo robia!“ Oni však de-
 35 lili si jeho šaty a losovali o ne. Stál tam ľud a díval sa.
 Poprední mužovia sa mu [s nimi] posmievali a vraveli:
 „Iných zachraňoval, nech (aj) seba zachráni, ak je Me-
 36 siáš, vyvolený Boží.“ Potupovali ho aj vojaci, čo pri-
 37 chádzali a podávali mu ocot. Hovorili: „Keď si kráľ
 židovský, zachráň sa!“

38 Nad ním bol nápis, napísaný gréckymi, latinskými
 a hebrejskými písmenami: „Tento je kráľ židovský.“

39 *Kajúci lotor.* — Jeden z tých lotrov, čo s ním
 viseli, rúhal sa mu a vravel: „Či nie si ty Mesiáš? Za-
 40 chráň seba i nás!“ Ozval sa druhý, karhal ho a ho-
 voril: „Ani ty sa nebojíš Boha, hoci si tak isto odsú-
 41 dený? My síce spravodlivo, lebo dostávame, čo sme si
 skutkami zaslúžili; tento však nič zlého neurobil.“
 42 I povedal [Ježišovi]: „Ježišu, spomeň si na mňa, keď
 *43 prídeš do svojho kráľovstva!“ Odpovedal mu [Ježiš]:
 „Veru, hovorím ti, dnes budeš so mnou v raji!“

33—39: Mt 27, 34—44; Mk 15, 23—32; Jn 19, 18—24.

31 Zelený strom — plný životnej sily — je obrazom spravodli-
 vého muža podľa žalmu (1, 3). Smysel Ježišových slov je: Keď
 tak kruto a neúprosne zaobchádzajú s nevinným, o čo prísnejšie
 a neúprosnejšie bude treba potrestať ťažkými hriechami zafa-
 žených Židov a vôbec hriešnikov, ak nebudú pokánie konať.

43 Raj naznačuje tu vlastne predpeklie, ktoré po vykúpení
 ľudstva vydalo svojich obyvateľov, aby prišli do nebeskej ra-
 dosti a blaženosti. Ježišovo zostúpenie do predpeklia je prvým
 triumfom spásy (Ef 4, 9; Z 62, 10).

Ježiš umiera na križi. — Bolo už asi šesť 44
hodín, keď nastala tma po celej zemi až do deviatej 45
hodiny. Slnko sa zatmelilo, opona v chráme sa roztrhla 45
napoly. | Tu Ježiš zvolal silným hlasom: „Otče, do 46
tvojich rúk porúčam svojho ducha!“ Keď to povedal,
skonol.

Keď stotník videl, čo sa stalo, oslavoval Boha a ho- 47*
voril: „Naozaj, tento človek bol spravodlivý!“ | A vše- 48
tky zástupy, ktoré sa boly sišly na toto divadlo, videly,
čo sa stalo, bily sa v prsia a vracaly sa (domov). Všetci 49
jeho známi stáli zďaleka, i ženy, čo boly prišly za ním
z Galiley, a dívaly sa na tieto veci.

Pohreb Ježišov. — A hľa, muž, menom Jozef, 50
čo bol členom veľrady, muž dobrý a spravodlivý, z Ari-
matey, juďského mesta, — | on neschvaľoval ich roz- 51
hodnutie a postup a aj sám očakával kráľovstvo Božie |
— prišiel k Pilátovi a vypýtal si telo Ježišovo. | Složil 52-53
(ho s križa), zavinul do plachty a položil do vytesaného
hrobu, kde dotiaľ ešte nikto neležal. Bol prípravny deň 54
a nastávala sobota. Ženy, čo boly prišly s ním z Galiley, 55
odprevadily ho (do hrobu) a pozrely si, ako uložili jeho
telo. Keď sa vrátily, pripravily si voňavky a masti; 56
v sobotu však podľa prikázania zachovaly odpočinok.

Ženy pri hrobe. — Prvého dňa v týždni, včas- 24
ráno (ženy) prišly k hrobu a priniesly voňavky, ktoré
si boly pripravily. Tu našly kameň odvalený od hro- 2
bu. Keď vošly, nenašly telo Pána Ježiša. | Kým boly 3-4
nad tým v rozpakoch, hľa, dvaja mužovia si zastali vedľa
nich v lesklom rúchu. Zľakly sa a sklonily tváre k ze- 5
mi. Vtedy im povedali: „Čo hľadáte živého medzi mŕt-
vymi? | Niet ho tu, vstal! Rozpomeňte sa, ako vám ho- 6

50—56: Mt 27, 57—61; Mk 15, 42—47; Jn 19, 38—42.

1—12: Mt 28, 1—8; Mk 16, 1—8; Jn 20, 1—18.

Keď uzrel, čo sa stalo. Pri ukrižovaní sa totiž odohrávaly 47
viaceré pozoruhodné udalosti: nastala tma, Ježiš sa hlasite mod-
lil plný dôvery, svojím duchom spojený s Otcom a okrem toho
nastaly aj iné zjavy v prírode, o ktorých hovorí Mt 27, 51—54;
Mk 15, 39.

7 voril, kým bol ešte v Galilei: »Syna človeka musia vy-
 8 dať hriechom ľuďom do rúk, ukrižovať, ale tretieho dňa
 9 mu treba vstať z mŕtvych.« Tu sa rozpamätaly na
 10 jeho slová. Vrátily sa od hrobu a oznámily to všetko
 11 jedenástim a všetkým ostatným. Boly to Mária Magda-
 12 léná, Jana, Mária (matka) Jakubova a iné s nimi, čo to
 povedaly apoštolom. Týmto sa videly tie slová ako
 blúznenie a neverili im. Peter však vstal a bežal ku
 hrobu. Keď sa nahol, videl iba povoje [odložené]. Odi-
 šiel a divil sa tomu, čo sa stalo.

*13 *Učenci na ceste do Emaus.* — A hľa, toho istého dňa dvaja z nich išli do osady, čo bola na
 14 šesťdesiat stadií vzdialená od Jeruzalema a volala sa
 Emaus. Shovárali sa o tom všetkom, čo sa bolo priho-
 15 dilo. Ako sa tak shovárali a vypytovali, aj sám Ježiš
 16 sa priblížil a šiel s nimi. Oči im byly zastreté, aby ho
 17 nepoznali. Povedal im: „Aké sú to reči, ktoré idúcky
 18 medzi sebou vediete?“ Zastavili sa zronení. | Jeden z nich,
 menom Kleofáš, mu odpovedal: „Ty si vari jediný cud-
 19 dzinec v Jeruzaleme, ktorý nevieš, čo sa tam stalo
 v týchto dňoch?“ On im povedal: „Čo?“ odpovedali
 mu: „(Čo sa stalo) s Ježišom Nazaretským, ktorý bol
 20 skutkom i rečou mocný prorok pred Bohom i pred vše-
 21 tkým ľudom; | ako ho veľkňazi a naši poprední mužo-
 via dali odsúdiť na smrť a ukrižovať. No my sme dú-
 22 fali, že on vykúpi Izraela. Teraz je však už tretí deň
 od toho všetkého, čo sa to stalo. Ale i niektoré ženy
 z našich nás nastrašily: ešte pred svitaním byly pri
 23 hrobe, | a keď nenašly jeho telo, prišly a vravely, že
 *24 videly anjelov, čo sa im zjavili a hovorili, že žije. Po-
 tom odišli niektorí z našich ku hrobu a našli tak, ako

13 Šesťdesiat stadií je asi 12 km, teda asi na 2—3 hodiny cesty
 pešo

17 Miesto „a ste smutní“ (Vg) — grécky text má „zastavili sa
 zronení.“

24-35 „Lámanie chleba“ pokladajú niektorí za eucharistickú obeť,
 ktorú Ježiš pred očami svojich učeníkov zopakoval. Ale iní mys-
 lia, že tu ide o obvyklé jedenie chleba, pri ktorom sa dal Pán
 poznať svojim učeníkom.

boly ženy povedaly, ale jeho nenašli.“ On im odpove- 25
dal: »Ó vy, nechápavi a farbaví srdcom uveriť všetko, 26
čo hovorili proroci! Či Mesiášovi nebolo treba toto tr-
pieť a tak vojsť do svojej slávy?« A počnúc od Moj- 27
žiša a všetkých prorokov, vykladal im všetky Písma,
čo sa na neho samého vzťahovali.

Priblížili sa k mestečku, kam išli. On sa tváril, ako 28
by mal ďalej ísť. Ale oni naliehali na neho a vraveli: 29
„Ostaň s nami, lebo sa zvečerieva a deň sa už schýlil.“
Vošiel teda s nimi. | Keď stoloval s nimi, vzal chlieb, po- 30
žehnal ho, lámal a podával im. Tu sa im otvorily oči 31
a poznali ho. On im však zmizol s očú. | I povedali si: 32
„Či nám nehorelo srdce, keď nám hovoril cestou a otvá-
ral Písma?“ Ešte v tú hodinu vstali a vrátili sa do Jeru- 33
zalema a našli shromaždených jedenástich a tých, čo
boli s nimi. Títo hovorili: „Pán naozaj vstal z mŕtvych 34
a zjavil sa Šimonovi!“ Aj oni vyrozprávali, čo sa stalo 35
cestou a ako ho poznali pri lámání chleba.

Ježiš sa zjavuje apoštolom. — Keď si 36
toto rozprávali, zastal Ježiš uprostred nich a povedal
im: „Pokoj vám! Ja som to; nebojte sa!“ | Ale oni sa 37
naľakali a prestrašení si mysleli, že vidia ducha. Po- 38
vedal im teda: „Čo sa plašíte a prečo vám vznikajú
v srdciach pochybnosti? Pozrite mi ruky a nohy, že 39
som to ja! Ohmatajte ma a presvedčte sa, lebo duch
nemá tela a kosti, ako vidíte, že ja mám.“ Keď to po- 40
vedal, ukázal im ruky a nohy. A keď ešte vždy neve- 41
rili a divili sa plní radosti, opýtal sa ich: „Máte tu nie-
čo zajesť?“ Podali mu kus pečenej ryby (a plást me- 42
du). Vzal, jedol pred nimi [a zvyšok im rozdal]. 43

Poslanie apoštolov. — Povedal im: „Toto 44*
sú moje slová, ktoré som vám hovoril, kým som bol

36—43: Jn 20, 19—23.

V týchto slovách je shrnutá verejná činnosť Ježišova. Spolu 44-49
rozkazuje svojim apoštolom, ako majú rozhlasovať blahozvesť
všade, počnúc od Jeruzalema a po celom svete. Táto rozlúčka
Ježišova je v podstate zopakovaná v úvode Skutkov apoštol-
ských. Aj táto okolnosť veľmi dobre svedčí o vzájomnom sú-
visle týchto dvoch spisov, a tak aj o totožnosti ich pôvodcu.

ešte s vami, že sa musí všetko splniť, čo je napísané v Zákone Mojžišovom, u prorokov a v žalmoch o mne.“
 45-46 Vtedy im otvoril myseľ, aby rozumeli Písmam, | a po-
 vedal im: „Tak je napísané a tak bolo treba Mesiášovi
 47 trpieť a tretieho dňa vstať z mŕtvych | a v jeho mene
 ohlasovať pokánie a odpustenie hriechov medzi všetký-
 48 mi národmi, počnúc od Jeruzalema. A vy ste sved-
 *49 kami tých vecí. Hľa, ja vám pošlem toho, ktorého vám
 môj Otec prisľúbil. Vy však zostaňte v meste, kým ne-
 budete vystrojení mocou s výsosti!“

*50 *Nanebevstúpenie Pána.* — Potom ich vy-
 viedol až k Betánii. Pozdvihol svoje ruky a požehnal
 51 ich. Keď ich žehnal, vzdaloval sa od nich a vznášal sa
 52 do neba. Oni sa mu poklonili a s veľkou radosťou sa
 53 vrátili do Jeruzalema. Stále bývali v chráme, chválili a
 zvelebovali Boha. [Amen.]

50—53: Mt 28, 18—20; Mk 16, 19—20; Sk 1, 4 n.

49 „Prisľúbenie Otcovo“ naznačuje toho, ktorého Otec prisľúbil. Je to Duch Svätý. „Moc s výsosti“ je nebeská, nadprirodzená sila, ktorá zapôsobí na apoštolov. Príchodom Ducha Sv. sa zmenilo ich smýšľanie: upevnili sa vo viere a hneď sa aj ujali diela, ktorým ich Ježiš poveril, a neohrozene začali vydávať svedectvo o božskom poslaní Ježišovom.

50 Betánia ležala východne od Jeruzalema a cesta do tohto mestečka viedla po svahu vrchu Olivového. Apoštoli ju mnoho ráz konali, lebo zvyčajne touto cestou odchádzali do Galiley alebo prichádzali do Jeruzalema. — Na tom istom mieste vystúpil Ježiš do slávy Otcovej, kde podstúpil svoj smrteľný zápas a úzkosť.

SVĚTĚ EVANJELIUM JEŽIŠA KRISTA

PODĽA JĀNA.

Úvodné poznámky.

O osobe sv. Jána apoštola sa nám zachovali pomerne dosť bohaté zvesti ako v Písme sv., tak aj v zaručenom cirkevnom podaní. Predsa si však môžeme z nich utvoriť iba neúplný obraz jeho života, apoštolskej a literárnej činnosti.

1. Ján (hebr. Johanan = Jahve bol milostivý) bol rodom Galilejčan, z mestečka Betsaidy, ktoré ležalo na severozápadnom brehu Genezaretského jazera. Jeho rodičia, otec Zebedej a matka Salome (porovnaj Mt 4, 21; 27, 56; Mk 15, 40), žili tam skromným a tvrdým životom jednoduchej rybárskej rodiny. Zo súrodencov Jánových, ktorých bolo iste viac, poznáme iba sv. Jakuba Staršieho, tiež apoštola.

Obaja mladí bratia boli nábožní a dostali sa do kruhu učeníkov sv. Jána Krstiteľa. Tam poznali božského Učiteľa, ktorý ich o nedlhý čas povolal navždy za svojich apoštolov (Mk 1, 20). V jeho službách boli horliví, až prudkí, preto im Ježiš dal meno Boanerges — synovia hromu (Mk 3, 17; porovnaj aj Lk 9, 54).

Peter, Jakub a Ján boli Kristovými dôverníkmi. Spreádzali ho aj v najslávnejších a najbolestnejších chvíľach. Jána Spasiteľ vôbec vyznačoval osobitným priateľstvom, takže ozaj bol učeníkom, „ktorého miloval Ježiš“ (porovnaj 13, 23; 19, 26; 20, 2; 21, 7. 20). Pri nasledovnej večeri spočíval na hrudi Pánovej (porovnaj 13, 23*). Samojediný zo všetkých apoštolov vytrval neohrozene pri Ježišovi aj pod krížom, spolu s blahoslavenou Pannou a s inými zbožnými ženami. Pán mu sveril do opateru svoju Matku (19, 25—28).

Po smrti a zmŕtvychvstání Ježišom je Ján skoro vždy po Petrovom boku. S ním ide k prázdnemu hrobu Spasiteľovmu (20, 3), je pri ňom, keď tomuto Pán udeľuje najvyššiu moc vo svojom stáde (21, 15—23) a spolupracuje s ním aj v prvých rokoch vzrastajúcej Cirkvi (Sk 3, 1—11; 3, 11—4, 23; 8, 14—25). V prvej Cirkvi mal Ján rozhodne vedúcu úlohu. Vidieť to i z toho, že v sozname apoštolov Sk 1, 13 je uvedený hneď po Petrovi. Zúčastnil sa aj na jeruzalemskom sneme apoštolov a starších Cirkvi (okolo r. 50), ako to vysvitá z listu sv. Pavla Ga-

lafanom 2, 9 Apoštol národov ho pri tejto príležitosti menuje „silpom“ Cirkvi, podobne ako Petra a Jakuba.

Nevedno, dokiaľ ostal v Jeruzaleme. Pravdepodobne asi do r. 57. Pavol sa totiž vrátil z tretej misijnej cesty a zpomedi apoštolov, ktorí boli v Jeruzaleme menuje iba Jakuba Mladšieho (Sk 21, 18). Podľa svedectiev sv. Ireneja, Polykarpa Efezského a Klementa Alexandrijského sv. Ján odišiel do Efezu v Malej Ázii. Ztadiaľ riadil okolité cirkevné sbory. Za Domiciánovho prenasledovania bol vypovedaný na neďaleký ostrov Patmos, kde napísal slávnu knihu Zjavenia (Zjv 1, 9). Za cisára Nervu sa vrátil do Efezu. Tu už na sklonku života, napísal evanjelium a tri listy. Zomrel okolo r. 100, za panovania cisára Trajána, vo vysokom veku, vraj deväťdesiatštyriročný.

Zprávy o tom, ako pôsobil v Mezopotámii, v Médii, o jeho pomere k bludárovi Korintovi, o tom, ako bol za Domiciána v Ríme ponorený do kade vreleho oleja (Tertulián), ako ho nepriatelia chceli otráviť (apokryfy), povest', že nezomrel, ale spi v jaskyni na ostrove Patmos (sv. Augustín) nie sú zaručené. Môže byť v nich čosi pravdy, ale mnohí ich nie neprávom pokladajú za zbožné legendy.

2. Podľa zaručených prastarých správ sv. Ján apoštol napísal naše štvrté evanjelium. Dosvedčujú nám to sv. Ignác Antiochejský († 107 alebo 115), Papiáš Hierapolský († okolo 125), sv. Polykarp Smyrnianský († 155), sv. Justin († 165), teda mužovia, ktorí žili ešte v časoch sv. Jána. Toto potvrdzujú aj cenné výpovede sv. Ireneja († okolo 202), sv. Hipolyta Rímskeho († pred 217), Klementa Alexandrijského († 215) a premnohých iných.

A predsa sa našli v radoch nekatolíckych bádateľov pochybovači, ktorí evanjelium pripisujú akémusi Jánovi Staršiemu. Tento mal vraj úzke vzťahy k Jánovi apoštolovi a složil štvrté evanjelium voľakedy okolo polovice druhého storočia. Proti tomu sú však nielen jednoznačné výroky uvedených už spisovateľov, ale aj najnovšie rukopisné objavy. Spomenieme aspoň jeden: Roku 1935 anglikánsky vedec C. H. Roberts uverejnil papyrusový zlomok štvrtého evanjelia, ktorý našiel v zbierkach anglického magnáta Johna Rylandsa. Tento zlomok obsahuje len niekoľko veršov (18, 31—38), ale je čiastkou veľkého kódexu. Bol napísaný okolo roku 130, podľa mienky najlepších odborníkov, a to nekatolíckych. Ide o odpis, takže pôvodný rukopis mohol byť napísaný dve-tri desaťročia predtým. A tak prichádzame k roku 100, keď podľa podania sv. Ján napísal evanjelium.

3. Štvrté evanjelium v porovnaní s prvými tromi ukazuje odlišný ráz, a to nielen v reči a slohu, ale aj v obsahu a náuke o osobe Ježiša Krista. Už v prvých kresťanských storočiach si toho cirkevní Otcovia a spisovatelia povšimli a evanjelium Jánovo nazývajú „duchovným“, na rozdiel od prvých troch, ktoré menovali „telesnými“. A naozaj, Matúš, Marek a Lukáš zachycujú viac ľudskú tvár Spasiteľa, kým Ján

opisuje skôr jeho božskú, večnú prirodzenosť. Pravda, to nepatí výlučne, lebo ani synoptici nezabúdajú na božstvo Krista Pána, ani Ján nezanedbáva jeho ľudskú bytnosť.

Tento zvláštny ráz štvrtého evanjelia je podmienený jednak osobnosťou samého pôvodcu, jednak časovým prostredím, v ktorom žil, a jednak aj vzťahom jeho diela k prvým trom evanjeliám.

Keď sv. Ján napísal dielo blahozvesti, tri synoptické evanjeliá boli už známe a rozšírené. Svojím spisom ich nechcel opakovať, ale doplniť a v istom smysle aj objasniť. Preto úmyselne nehovorí o veciach, o ktorých píše Matúš, Marek a Lukáš. Tí sa viac venovali Ježišovmu pôsobeniu v Galileji medzi prostým ľudom, Ján zasa rozpráva o jeho činnosti v Judsku a v Jeruzaleme, medzi vzdelanými zákoníkmi, kňazmi a mešťanmi, práve tak učeními ako zlomyseľnými. Preto je aj obraz Pánovej osobnosti a tón jeho reči iný u Jána a iný u prvých troch evanjelistov. Všetci štyria však píše o tom istom Synovi Božom, o tom istom Synovi človeka.

4. Sv. Ján bol miláčikom Krista Pána. Sv. Hieronym háda aj dôvod tohto privilegovaného vzťahu: Ján bol v čase svojho apoštolského povolania čistým mládencom a ostal takým až do smrti. Preto pri poslednej večeri mohol byť najbližšie božskému Učiteľovi a z jeho prs vsal do seba nielen jeho lásku, ale aj hĺbku jeho nauky.

A skutočne, Jánovo evanjelium nám predstavuje vrchol kresťanského zjavenia, a to nielen časovo, keďže Ján bol posledný apoštol a posledný svätopisec, ale aj neobyčajnou hĺbkou a výškou tajomstiev, ktoré nám zvestuje o osobe Ježiša Krista, o vnútornom živote Božom, o nesmiernej láske Božej k nám. Jánovým dielom sa dôstojne a veľkolepe zaključujú dejiny verejného zjavenia Božieho, ktorého ochrana a výklad boli sverené učiteľskému úradu Cirkvi.

Sv. Ján už od prvých kresťanských čias označujú symbolom orla: Orlom vzlietol do najvyššej oblasti toho, čo náš um môže poznať a naše slovo vypovedať o tajomstvách trojjediného Boha a o našej účasti na jeho živote.

Predhovor o vtelení Slova, 1, 1—18.

Večný život Slova v Bohu.

- *1 Na počiatku bolo slovo
a Slovo bolo u Boha
a Boh bolo Slovo.
- 2 Ono bolo na počiatku u Boha.

Slovo je stvoriteľom a svetlom sveta.

- *3 Ním povstalo všetko,
a bez neho nepovstalo vôbec nič,
čo povstalo.
- 4 V ňom bol život,
a ten život bol svetlom ľudí.

- 1 Svätopisec začína svoju blahozvešť o zemskom živote Ježiša Krista veľkolepým úvodom, v ktorom hovorí o jeho večnom bytí v lone Boha Otca, o jeho božskej bytnosti — prirodzenosti a o jeho vtelení. Táto náuka o osobe a diele Syna Božieho je zaiste to najkrajšie, čo kedy ľudský um mohol o Bohu myslieť a ľudská reč slovom vyjadriť (sv. Augustín).

Ježiša Krista nazýva sv. Ján Slovom, grécky Logos. V tých časoch to bol v gréckej filozofii a teológii zaužívaný pojem, ktorý vtedajší spisovatelia používali v mnohorakom význame, okrem iných aj v tzv. teogonickom — bohorodnom. Označovali tak zrodenie sa nejakej božskej osoby z druhej, a to úkonom umu, myslením. Ako ľudská myšlienka je „slovom“ umu, ako by jeho výplodom, tak druhá božská bytosť je „slovom“, teda plodom prvej božskej bytnosti. — Tento pochop nachádza sa aj v Starom zákone, aspoň vo svojich hlavných črtách. Je to náuka o „Božej Múdrosti“ (Múd 7, 22—8, 1; Prís 8, 22—31; Sir 24, 1—25 a 1.). Židovskí učenci ju svojím spôsobom spracovali (napr. Filón Alexandrijský a niektorí rabíni), ale neprišli k pojmu Božieho Slova ako samobytnej osoby. — Evanjeista použil túto smelú myšlienku, aby ňou vyjadril tajomstvo vnútorného života najsvätejšej Trojice. Pravda, nevzal výraz a pojem „slovo — logos“ v tom istom význame, aký mal vo vtedajšej gréckej filozofii a teológii, ale dal mu nový vieroučný obsah.

- 3-5 Všetko, čo na svete jestvuje, povstalo skrze Slovo Božie, jeho všemohúcou stvoriteľskou činnosťou. (Porovnaj Kol 1, 16 n.) Ono bolo životom — pôvodcom všetkého života a svetlom — darcom pravdy všetkým ľuďom, ale mnohí z nich, pohrúžení do temravy náboženskej nevedomosti a hriechu, ho neprijali.

A toto svetlo sviati vo tme,
no tma ho neprijala. 8

Svedectvo Jána Krstiteľa.

Narodil sa istý človek,
ktorého poslal Boh. 6*
Menoval sa Ján.

On prišiel svedčiť,
a to svedčil o svetle,
aby skrze neho všetci uverili. 7

On sám nebol svetlom,
ale mal (iba) svedčiť o svetle. 8

*Večné Slovo stáva sa človekom a pri-
chádza na svet ako pravé svetlo.*

Bolo však aj pravé svetlo,
ktoré osvecuje každého človeka,
prichádzajúceho na tento svet. 9

Vo svete bolo
a svet nim povstal,
ale svet ho nepoznal. 10

Do svojho vlastného prišlo,
a jeho vlastní ho neprijali. 11

Tým však, čo ho prijali,
dal schopnosť stať sa dieťkami Božími.
tým totiž, čo veria v jeho meno, 12*

čo sa narodili nie z krvi,
ani zo žiadosti tela,
ani zo žiadosti muža,
ale z Boha. 13

Boh poslal Jána Krstiteľa, aby pripravil ľudstvo, predovšetkým Židov, na príchod Syna Božieho — Mesiáša. A Krstiteľ aj vydal toto svedectvo. — Evanjelista zdôrazňuje, že on bol iba svedkom o svetle, nie svetlom samým, lebo mnohí Krstiteľovi žiaci svojho učiteľa mylne pokladali za Mesiáša. 6-8

Syn Boží nás milosťou posväcujúcou urobil schopnými ako by znova sa narodil z Boha, z Ducha skrze vodu, nie z tela (8, 8-9), a stať sa dieťkami Božími, bratmi Ježiša Krista. 12*

- *14 A toto Slovo sa stalo telom
a prebývalo medzi nami.
A my sme uzreli jeho slávu,
a to slávu ako jednorodného (Syna) Otcovho,
plného milosti a pravdy.

Znova o svedectve Jána Krstiteľa.

- 15 Ján svedčil o ňom a volal:
„Toto je ten, o ktorom som povedal:
Ten, čo prišiel síce po mne,
je už predom mnou,
pretože bol prv ako ja.“

*Jednorodný syn Boží priniesol ľudom
nové zjavenie a nový zákon.*

- 16 Z jeho plnosti
sme my všetci obsiahli,
a to milosť za milosťou.
17 Lebo skrze Mojžiša bol daný zákon,
ale skrze Ježiša Krista staly sa milosť a pravda.
18 Boha nikto nikdy neuzrel,
len jednorodný Syn,
ktorý je v lone Otcovom,
sám to zvestoval.

**Verejná činnosť vteleného Slova — Syna Božieho,
1, 19—12, 50.**

Svedectvo Jána Krstiteľa o Mesiášo-

- *19 *vi.* — A toto je Jánovo svedectvo, keď poslali Židia
- 14 Syn Boží vzal na seba „telo“, totiž ľudské telo, ľudskou dušou stvárnené a oživené, slabú ľudskú prirodzenosť, a stal sa nám vo všetkom, okrem hriechu, podobným (Porovnaj Filip 2, 5—7.) Žil ako my, len chvíľami (pri zázrakoch ap.) sa zableskla jeho bož. prirodzenosť a sláva.
- 19-34 Porovnaj Mt 3, 1—17; Mk 1, 1—11; Lk 3, 1—22. Ján nerozpráva o ľudskej mladosti vteleného Slova, ale prechádza hneď na jeho verejnú činnosť. — Tieto prvé udalosti sa staly asi v marci r. 27 pri Betánii (na východnom brehu Jordána, neďaleko od vtoku do Mŕtveho mora), kde Krstiteľ blásl pokánie

k nemu jeruzalemských kňazov a levitov, aby sa ho spýtali: „Kto si ty?“ | A on vyznal a nezaprel. Vyznal: 20
 „Ja nie som Mesiáš!“ | I spýtali sa ho: „Čo (si) teda? 21
 Si Eliáš?“ A on povedal: „Nie som!“ — „Si vari prorok?“ Odpovedal: „Nie!“ | Nástojili teda: „Tak kto si, 22
 aby sme mohli dať odpoveď tým, čo nás poslali? Čo tvrdíš sám o sebe?“ On odpovedal: „Som hlas, volajúci na 23^a
 púšti: Pripravte cestu Pánovi! ako povedal prorok Izaiaš.“

A poslovia, ktorí boli z (triedy) farizejov, | sa ho 24-25
 ďalej pýtali: „Prečo teda krstiš, keď nie si Mesiáš, ani Eliáš, ani prorok?“ Ján im odpovedal: „Ja krstím (len) 26
 vodou, ale medzi vami je ten, ktorého vy nepoznáte. On prichádza síce po mne, [ale je už predo mnou,] a ja 27
 nie som hoden rozviazať mu remienky na obuvi!“

To sa stalo v Betánii za Jordánom, kde Ján krstil. 28

Na druhý deň zazrel [Ján] prichádzať k sebe Ježiša a povedal: „Hľa, Baránok Boží, ktorý sníma hriechy sveta! | To je ten, o ktorom som povedal: Po mne prichádza muž, ktorý ma predstihol, pretože bol prv než ja! Ani ja som ho najsamprv nepoznal, ale preto 31
 som prišiel, krstiac vodou, aby sa on stal známy Izraelovi!“ | Ján svedčil ďalej a hovoril: „Uzrel som Ducha 32
 zostupovať s neba ako holubicu a spočinúť na ňom. A 33
 ja som ho predtým nepoznal, ale Ten, čo ma poslal krstiť vodou, mi oznámil: »Na koho uzrieš zostupovať Ducha a spočinúť na ňom, to je ten, ktorý bude krstiť Duchom Svätým.« A ja som videl a dosvedčujem, že 34
 on je Syn Boží!“

a krstil. Jeho činnosť vzrušila židovský ľud, takže mnohí si mysleli, že to prišiel veľký prorok, Mesiáš, o ktorom už Mojžiš hovoril (Dt 18, 15—19). Preto veľrada vyslala poslov, aby sa priamo prezvedeli, či Ján je Mesiáš alebo nie. On to otvorene poprel, ale upozornil, že pravý Mesiáš už prišiel.

a Iz 40, 3.

„Volajúci na púšti“ je kráľovský hlásateľ, nie lev. 23

Obraz „Baránka Božieho“ je vzatý z Izaiášovho proroctva 29 (52, 3—7) o „Služovi Božom“.

- *35 *Prví Kristovi učeníci.* — Na druhý deň bol
 36 (tam) Ján a dvaja z jeho učeníkov. Uzrel Ježiša, ktorý
 37 práve išiel tadiaľ, a povedal: „Hľa, Baránok Boží!“ | Po-
 38 čuli tie slová oni dvaja učeníci a odišli za Ježišom. Tu
 sa Ježiš obrátil, a keď videl, že idú za ním, spýtal sa
 ich: „Čo hľadáte?“ Povedali mu: „Rabbi“, — čo v pre-
 *39 klade znamená Učiteľ, „kde bývaš?“ Odpovedal im:
 „Poďte a uvidíte!“ Išli teda (s ním), videli, kde býva,
 a zostali ten deň u neho. Toto sa (totiž) stalo okolo de-
 siatej.
- 40 Jeden z týchto dvoch, čo to počuli od Jána a odišli
 41 za Ježišom, bol Ondrej, brat Šimona Petra. Zaraz vy-
 hľadal brata Šimona a povedal mu: „Našli sme Mesiáša“,
 42 — čo v preklade znamená Pomazaný. I priviedol ho
 k Ježišovi. Ježiš pozrel na neho a povedal mu: „Ty si
 Šimon, syn Jánov. Budeš sa však volať Kefas“, — to
 znamená Peter (Skala).
- 43 Druhého dňa sa Ježiš rozhodol ísť do Galiley. Stre-
 *44 tol Filipa a Ježiš ho vyzval: „Poď so mnou!“ | Filip bol
 *45 tiež z Betsaidy, z mesta Ondrejovho a Petrovho. Filip sa
 zasa stretol s Natanaelom a povedal mu: „Našli sme
 toho, o ktorom písal Mojžiš v zákone a proroci, Ježiša
 *46 z Nazareta, syna Jozefovho!“ Na to mu Natanael vrav-
 el: „Či môže z Nazaret pochádzať niečo dobrého?“ Fi-
 47 lip mu odpovedal: „Poď a presvedč sa!“ | Keď Ježiš za-
 zrel prichádzať Natanaela, povedal o ňom: „Hľa, pravý
 48 Izraelita, v ktorom niet lestí!“ Natanael sa ho opýtal:
 „Odkiaľ ma poznáš?“ Ježiš mu odpovedal: „Prv, ako
-
- 35-51 Je reč o tom, ako sa Ježiš soznámil s prvými apoštolmi. O
 vlastnom povolani, ktoré sa stalo neskoršie, píše Mt 4, 18—22;
 Mk 1, 16—20; Lk 5, 1—11.
- Dvaja učeníci = Ondrej a Ján. Svätopisec píše podrobne,
 ako očitý svedok udalostí, ktoré sa mu hlboko vpísaly do pa-
 mäti.
- 39 Desiata hodina je naša štvrtá popoludní. Starí počítali ho-
 diny od východu slnka (prakticky od šiestej hodiny rannej).
- 44 Betsaida na západnom brehu Genezaretského jazera. Iná je
 B. Julias v severovýchodnom rohu jazera.
- 45 Natanael (= dar Boží) je podľa všetkého apoštol Bartolomej
 (= syn Tolomejov).
- 46 Židia z Judska si neveľmi vážili galilejských súkmeňovcov.

fa Filip zavolať, videl som fa, keď si bol pod figovníkom!“ | Natanael mu povedal: „Učiteľ, ty si (naozaj) Syn Boží! Ty si kráľ Izraela!“ | Ježiš mu odpovedal: „Pretože som ti povedal, že som fa videl pod figovníkom, veríš? Uvidíš ešte väčšie veci!“ | Potom dodal: „Veru, veru, hovorím vám, uvidíte nebesá otvorené a anjelov Božích zostupovať a vystupovať nad Synom človeka!“

Svadba v Káne Galilejskej. — Na tretí deň bola svadba v Káne Galilejskej. Bola tam aj Matka Ježišova. Na svadbu pozvali aj Ježiša a jeho učeníkov. Keď im pochybelo vína, povedala Ježišova Matka: „Nemajú vína!“ Ježiš jej odpovedal: „Žena, načo mi s tebou (o tom hovoriť)? Ešte neprišla moja hodina!“ | Tu jeho Matka povedala posluhovačom: „Čokoľvek vám povie, urobte!“ A bolo tam šesť kamenných nádob, každá na dve až tri miery, ako si to vyžadovaly židovské očisťovacie obrady. I prikázal Ježiš (posluhovačom): „Naplnite tie nádoby vodou!“ A naplnili ich až do vrchu. Potom im Ježiš povedal: „Teraz načrite a zaneste | staršiemu!“ A oni zanesli. Keď starší ochutnal vodu, premenenú na vína, zavolať si ženícha — ten totiž nevedel, kde sa vzalo (víno), ale posluhovači, ktorí načierali vodu, to vedeli — | a vravel mu: „Každý podáva

Narážka na vídenie Jakubovo Gn 28, 12. — Názov „Syn človeka“ má význam mesiášsky a zaužíval sa vplyvom Danielovho prorocstva (7, 13 n.). Zdôrazňuje ľudskú prirodzenosť Mesiáša. Naproti tomu názov „Syn Boží“ vyzdvihuje predovšetkým jeho božský pôvod a jeho božskú bytnosť — prirodzenosť. „Syn Boží“ v Písme sv. znamená niekedy jednoducho „priateľ Boží“, ale už Židia (vplyv Ž 2, 7!) chápali tento titul mesiášsky a boli si pritom vedomí, že Mesiáš nie je len obyčajný človek, ale má k Bohu celkom mimoriadny, najužší vzťah.

Kána, dnešné Kefr Kenna, je neďaleko Nazareta. — Je možné, že mladoženích bol v rodine s Pánom Ježišom.

Ježiš nateraz jemne, ale rozhodne odmieta zákrok Matky. Oslovuje ju „žena“, asi ako naše „pani“; teda veľmi čestne. — Z nasledujúceho vidieť, že prímluva Panny Márie dosiahla plného výsledku. Je to dôkaz veľkej sily orodovania Matky Božej aj v nebesách.

Židia dbali na obradnú čistotu a častejšie sa umývali, najmä ruky. — Jedna židovská „miera“ mala asi 40 litrov.

najprv dobré víno, a horšie len potom, keď si (hostia) upili. Ty si však zachoval dobré víno až dosiaľ!“

- *11 Tento div v Káne Galilejskej bol prvý, ktorý učinil Ježiš, a tak zjavil svoju slávnu moc. A jeho učeníci uverili v neho.

Ježiš v Kafarnaume. Jeho rodina. —

- *12 Potom on, jeho Matka i jeho bratia a učeníci sišli do Kafarnauma a ostali tam niekoľko dní.

Ježiš na veľkonočnej slávnosti vyhá-

- *13 *ňa z chrámu kupcov. —* A keďže sa blížila židovská Veľká noc, odišiel Ježiš do Jeruzalema. V chráme našiel sedieť kupcov s volmi, ovcami, holubmi a peňazomencov. Spravil si z povrázok bič a vyhnal z chrámu všetkých, aj ich ovce a voly, peňazomencom rozhádzal peniaze a poprevracal stoly, | tým však, čo predávali holuby, povedal: „Odneste si to odtiaľto a nerobte z domu môjho Otca tržnicu!“ Tu sa rozpamätali jeho učeníci, že je napísané: *Horlivosť za Tvoj dom ma strávi!*
- 18 Na to mu Židia povedali: „Aké znamenie nám ukážeš, že (máš právo) toto robiť?“ I odpovedal im Ježiš: „Zborte tento chrám, a do troch dní ho znova postavím!“ Židia mu teda povedali: „Štyridsaťšesť rokov budovali tento chrám, a ty ho chceš postaviť za tri dni?“

a Z 68, 2.

- 11 „Prvý“ div, totiž pred učeníkmi a pred širšou verejnosťou.
- 12 Tzv. „bratia“ Krista Pána sú celkom iste jeho bratanci, synovia „druhej“ Márie a Kleofáša, sestry to a brata sv. Jozefa. Viď Mt 12, 46*. — Kafarnaum je na západnom brehu Genezaretského jazera, práve v končinách, kde je najväčšie množstvo rýb. Tam býval Pán aj s rodinou, ako sa zdá. Porovnaj Mt 9, 1; 13, 54.
- 13-25 Nevedno, či Mt 21, 12—13; Mk 11, 15—17; Lk 19, 45—46 hovoria o tej istej udalosti. Niečo podobného sa mohlo stať aj viac ráz.
- 17 Len neskoršie si učeníci uvedomili, že sa to vlastne splnilo prorocstvo Písma.
- 20 Veľkolepú prestavbu chrámu začal Herodes I. r. 20—19 pred Kristom. Dokončil ju vlastne len Herodes Agrippa II. roku 64.

Ale on to hovoril o chráme svojho tela. | Keď potom vstal 21-22*
z mŕtvych, jeho učeníci sa rozpamätali, že toto bol ho-
voril, a uverili Písmu i slovám, ktoré povedal Ježiš.

A mnohí uverili v jeho meno, kým bol v Jeruzaleme 23
na týchto veľkonočných sviatkoch, lebo videli divy,
ktoré robil. Ježiš sa však na nich nespoľahol, lebo 24*
poznal všetkých ľudí | a nepotreboval, aby mu niekto 25
o nejakom človekovi niečo dosvedčil, keďže sám vedel,
čo v ktorom človekovi je.

*Ježišov rozhovor s Nikodémom: Zno-
vuzrodenie sa z Ducha — krst; súd nad
svetom. —* Vtedy žil istý farizej, menom Nikodém, 3*
popredný muž medzi Židmi. Ten prišiel (raz) v noci 2
k Ježišovi a povedal mu: „Učiteľ, vieme, že si prišiel
od Boha ako učiteľ, lebo nikto nemôže robiť také divy,
aké ty robíš, ak nie je Boh s ním.“ Ježiš mu odpovedal: 3*
„Veru, veru, hovorím ti, ak sa niekto znova nenarodí,
nemôže uzrieť kráľovstvo Božie!“ Tu sa ho opýtal Ni- 4
kodém: „Ako sa môže narodiť človek, ktorý je už starý?
Či môže po druhé vojsť do života svojej matky a
narodiť sa?“ Odpovedal Ježiš: „Veru, veru, hovorím ti, 5
ak sa niekto nenarodí z vody a z Ducha [Svätého], ne-
môže sa dostať do kráľovstva Božieho! Čo sa narodilo 6
z tela, je telo, čo sa však narodilo z Ducha, je duch. |
Nečuduj sa, že som ti povedal: Treba sa vám znova na- 7
rodíť! Aj vietor veje, kam chce; čuješ jeho zvuk, ale ne- 8
vieš, odkiaľ prichádza a kam ide. Tak je to s každým,
kto sa narodil z Ducha.“

V Písme je viac takýchto predpovedí. Porovnaj Z 15, 10; 22
Iz 53 a i.

Ježiš vedel, že horlivosť týchto Židov je prázdna a nestála 24 n
a zakladá sa len na ich národných a politických snoch a túž-
bach.

Zákoník Nikodém bol členom veřrady a príslušníkom stra- 1
ny farizejov. Dobrý človek, ale ešte bojazlivý a dbajúci na svet-
ské ohľady.

Kto chce vojsť do kráľovstva Božieho (= Cirkev!), musí sa 3-8
nadprirodzene, duchovne obnoviť, takrečeno znova narodiť,
pravda, nie telesne, ale z vody a z Ducha Svätého. — Pán zrej-
me naráža na obrady krstu sv. Tak tieto slová rozumie aj Tri-
dentský snem, x. VI. kánon 2. o krsta.

- ^b Nikodém sa ho ďalej spýtal: „Ako sa to môže stať?“ |
¹⁰ Ježiš mu odpovedal: „Ty si učiteľ v Izraeli, a toto ne-
¹¹ vieš? Veru, veru, hovorím ti, hlásame, čo (dobre) vieme,
 a svedčíme o tom, čo sme videli, ale neprijímate naše
¹² svedectvo! Ak ste mi neuverili, keď som vám rozprával
 o veciach zemských, vari uveríte, keď vám budem roz-
¹³ právať o veciach nebeských? Veď nikto (nemôže) vstú-
 piť na nebesá, okrem toho, ktorý aj zostúpil s nebies (a to
¹⁴ je) Syn človeka, [ktorý je na nebesiach]. A ako Moj-
 žiš vyzdvihol hada na púšti, tak musí byť vyzdvihnutý
¹⁵ aj Syn človeka, | aby nikto, kto v neho uverí, [neza-
 hynul,] ale mal život večný!“
¹⁶ „Veď Boh tak miloval svet, že dal svojho jednorod-
 eného Syna, aby nik, kto v neho uverí, nezahynul, ale
¹⁷ mal večný život. Lebo Boh neposlal svojho Syna na
¹⁸ svet preto, aby odsúdil svet, ale aby svet spasil. Kto
 uverí v neho, nebude odsúdený, ale kto neverí, už je
 odsúdený, pretože neuveril v meno jednorodného Syna
¹⁹ Božieho. A práve v tom je tento súd, že svetlo prišlo na
 svet, ale ľudia väčšmi milovali tmu ako svetlo, bo ich
²⁰ skutky boli zlé. Každý totiž, kto zle robí, nenávidí
 svetlo a nejde na svetlo, aby ho neusvedčili z jeho
²¹ (zlých) skutkov. Kto však koná podľa pravdy, ide na
 svetlo, aby bolo zjavné, že jeho skutky sú vykonané
 a Bohom.“

*I Ježiš i Ján súčasne krstia. Nové Já-
²² novo svedectvo o Ježišovi.* — Potom prišiel
 Ježiš aj s učeníkmi do judskej krajiny, pobudol tam

- ¹⁰ O znovuzrodení z Ducha je reč aj v Starom zákone: Iz 43, 3;
 59, 21; Ez 11, 19; 26, 26; Zach 13, 1; Joel 2, 28 a i.
^{14 n} Nm 21, 8 n. — Mojžišov medený had bol predobrazom ukri-
 žovaného Krista.
¹⁶⁻²¹ Túto stať niektorí vykladači pokladajú už nie za pokračo-
 vanie priamej reči Spasiteľovej, ale za svätopiscovú úvahu,
 ktorý poukazuje na nevyskúmateľnú hĺbku Božej lásky k nám.
¹⁸⁻²¹ Svetlo je obrazom viery — teda pravdy, života, čistoty a
 radosti. Tma však predstavuje neveru — teda lož, smrť, hriech
 a bolesť.
^{22 n} Ježiš (vlastne jeho učeníci: 4, 2) krstil pri dolnom toku Jor-
 dána, Ján pri strednom, neďaleko dnešného Belsanu (asi 20 km
 južne od Genezaretského jazera).

s nimi a krstil. Ale i Ján krstil v Ajnóne, blízko Salimu. 23
lebo tam bolo hojne vody. A (Judia) prichádzali a dá-
vali sa krstiť. Ján totiž nebol ešte vo väzení. 24

Tu medzi Jánovými učeníkmi a istým Židom vznikla 25*
hádko o (krstnom) očisťovaní. I prišli k Jánovi a hovo- 26
rili mu: „Učiteľ, ten, ktorý bol u teba na druhom brehu
Jordána a ktorému si ty vydal svedectvo, hľa, ten tiež
krstí, a všetci idú k nemu!“

Ján im na to odpovedal: „Nikto si nič nemôže vziať. 27
ak sa mu to nedalo s neba. Vy sami ste svedkami, že 28
som povedal: Nie som Kristus, len som bol pred ním
poslaný! Kto má nevestu, je ženích, a ženíchov priateľ, 29*
čo (pri ňom) stojí a čuje ho, veľmi sa raduje jeho hla-
su. A táto radosť sa mi splnila. On sa musí zveľaďovať, 30
mňa však musí ubúdať.“

Kto prišiel shora, je nado všetkých; kto je zo zeme, 31*
je len pozemský a hovorí pozemsky. Kto prišiel s neba,
je nado všetkých | a svedčí o tom, čo videl a počul, len- 32
že nikto neprijíma jeho svedectvo. Kto však prijíma jeho 33
svedectvo, spečatuje tým, že Boh je pravdivý. Lebo ten, 34*
ktorého Boh poslal, hovorí slová Božie, pretože Boh mu
nedáva svojho Ducha podľa (nejakej) miery. Otec milu- 35
je Syna a všetko mu dal do rúk. Kto verí v Syna, má 36
večný život, kto však v Syna neverí, neužrie život, ale
hnev Boží spočinie na ňom!

Ježišova cesta Samariou. Rozhovor
so Samaritánkou. — Ako sa teda Pán dozvedel, 4*

Hádka o tom, či krst — Ježišov alebo Jánov — je lepší a 25
účinnjší.

Písmo sv. častejšie opisuje spojenie viery a lásky medzi Bo- 29 n
hom a ľudmi ako lásku snúbencov — manželov: Iz 54, 4—6; 62,
5; Jer 2, 2; 3, 1—5; Ez 16; Oz 2, 2—20; celá Veľpieseň a i. — Je-
žiš je snúbenec — ženích, ktorý sa zasnubuje — žení s Cirkvou.
Ján Krstiteľ je len jeho družbom a teší sa z jeho šťastia a lás-
ky. Tak skromne označil svoju úlohu ako predchodcu Mesiáša.

Evanjelista uvažuje o vznešenej osobe a úlohe Syna Bo- 31-35
žieho, ktorý nám priniesol Božie zjavenie, dal nám poznať ta-
jomstvá Božieho života a naučil nás, ako sa môžeme stať pria-
teľmi — dieťkami trojjediného Boha.

Ježiš ako Syn Boží má plnosť Ducha, pretože s Otcom je 34
vlastne jeho pôvodcom — zjedlom.

Pánova činnosť vyvolala nenávisťnú pozornosť farizejov. 1

- že farizeji počuli, že získava ešte viac učeníkov a (viac)
- 2 krstí ako Ján — | hoci Ježiš sám nekrstil, ale iba jeho
- 3 učeníci — | opustil Judsko a odišiel znova do Galiley.
- *4-5 Musel však ísť cez Samariu. | A tu prišiel do mesteč-
- ka Samarie, menom Sychar, blízko pozemku, ktorý bol
- *6 dal Jakub synovi Jozefovi. Tam bola Jakubova studňa. Ježiš bol ustatý od cesty, nuž si sadol ku studni. Mohlo byť okolo šiestej.
- 7 Tu prišla samaritánska žena načerpať vody. Ježiš
- 8 ju oslovil: „Daj sa mi napiť!“ | Učeníci boli (predtým)
- 9 odišli do mestečka nakúpiť potraviny. Žena Samaritánka mu povedala: „Akože ty, Žid, žiadaš si vody odo mňa, ženy Samaritánky?“ Židia sa totiž nestýkajú so Samaritánmi.
- *10 Ježiš jej odpovedal: „Keby si poznala (pravý) dar Boží a kto je ten, čo ti vraví: Daj sa mi napiť! ty by si
- 11 jeho poprosila, a on by ti dal živej vody!“ | I opýtala sa ho žena: „Pane! Veď nemáš načieradlo, a studňa je hlboká, odkiaľ teda vezmeš živú vodu? Si vari väčší ako náš otec Jakub, ktorý nám dal túto studňu a pil z nej
- 12 on sám, jeho synovia a aj jeho statok?“ Ježiš jej odpovedal: „Každý, kto pije z tejto vody, bude zasa smäd-
- 13 ný. Ak sa však niekto napije z vody, ktorú mu ja dám, nebude nikdy žízniť, lebo (táto) sa v ňom stane prameňom vody, prúdiacej do večného života!“ Žena ho požiadala: „Pane, daj mi tej vody, aby som už viac nebola
- 4 Samaria, stredná provincia Palestíny, sa tak nazýva podľa pôvodného hlavného mesta Samarie. Obývali ho Samaritáni, ľud vzniklý z rozličných plemien a národov, ktoré tam osadil po r. 722 pred Kristom asýrsky kráľ Sargon II. a jeho nástupcovia. Samaritáni prijali čiastočne židovské náboženstvo, ale zachovali si aj veľa pohanských povier a zvykov. Okolo r. 400 pr. Kr. si na vrchu Garizim (neďaleko Sichému — dnešného Nablusu) vystavili vlastnú svätyňu. Pre svoj miešaný, „nečistý“ pôvod a polopohanské náboženstvo boli trňom v očiach Židov.
- 5n Sychar, dnešný Askar, neďaleko Sichému. Jakubova studňa sa dodnes zachovala a má žriedlo „živej“ vody, teda nie dáždovica.
- 6 „Okolo šiestej“ = na poľudnie, v čase veľkej horúčavy.
- 10-15 Pán má na mysli vodu života večného, totiž svoju náuku a milosti, ktoré nás vedú do nebeskej blaženosti, kým Samaritánka to rozumie o vode pramennej.

smädná a nemusela sem chodiť čerpať!“ Ježiš ju vyzval: 16
 „Chod', zavolaj (aj) muža a príď sem!“ | Žena mu odpo- 17
 vedala: „Nemám muža!“ Ježiš jej povedal: „Pravdu si
 povedala, že nemáš muža! Mala si piatich mužov, a ten, 18
 ktorého máš teraz, nie je tvojím mužom. Toto si prav-
 divo povedala.“

Vravela mu žena: „Vidím, že si prorok! | Naši otcovia 19* 20
 sa na tomto mieste klaňali (Bohu), vy však tvrdíte,
 že v Jeruzaleme je to miesto, kde sa treba klaňať.“ Je- 21
 žiš jej odvetil: „Ver mi, žena, že sa blíži hodina, keď
 sa ani na tomto vrchu, ani v Jeruzaleme nebudete kla- 22
 ňať Otcovi! Vy sa klaniate tomu, čo nepoznáte, ale my
 sa klaníme tomu, čo poznáme. Spasenie príde totiž zo 23
 židovského (národa). No blíži sa hodina, ba je už tu, keď
 sa praví ctiteľia budú klaňať Otcovi v duchu a pravde. 24
 A sám Otec chce mať takýchto ctiteľov. | Boh je duch,
 a tí, čo sa mu klaňajú, musia sa mu klaňať v duchu a 25
 pravde.“ Žena mu vravela: „Viem, že príde Mesiáš,
 ktorý sa volá Pomazaný. Keď príde, zjaví nám všetko!“
 Ježiš jej povedal: „Ja som to, ktorý sa s tebou roz- 26
 právam!“

Vtom prišli jeho učeníci a divili sa, že sa shovára 27
 so ženou. Ale ani jeden sa nedozvedal: „Čo sa jej spy-
 tuješ?“ alebo: „O čom sa s ňou rozprávaš?“

Žena zatiaľ nechala tam nádobu, odišla do mesteč- 28
 ka a hovorila ľuďom: „Poďte pozrieť človeka, ktorý 29
 mi povedal všetko, čo som porobila! Hádám je to Me-
 siáš!“ Vyšli teda z mestečka a prišli k nemu. 30

Medzitým ho učeníci prosili a hovorili mu: „Uči- 31
 teľ, jedz!“ On im však povedal: „Ja mám pokrm, o kto- 32
 rom vy neviete.“ Tu si učeníci vraveli navzájom: „Vari 33

Žena potuteľne odvádza rozhovor od predmetu sebe nepri- 19-25
 jemného a začína hovoriť o náboženských hádkach medzi Žid-
 mi a Samaritánmi. Spasiteľ slávnostne prehlasuje, že tieto spo-
 ry sú zbytočné, pretože prichádza obdobie pravého náboženstva,
 keď sa ľudia budú Bohu klaňať „v duchu a pravde“, nie iba
 vonkajšími úkonmi, ale z celej duše a z celého srdca, celým ži-
 votom a všetkými skutkami. — Tým Spasiteľ nijako nezrušuje
 vonkajšie prejavy náboženského života, len zdôrazňuje, že majú
 mať pravú a živú náplň.

- 34 mu niekto doniesol jest? Ježiš im povedal: „Mojím pokrmom je činiť vôľu toho, ktorý ma poslal, a tak
 *35 vykonať jeho dielo. | Či vy sami nevravíte: »Ešte štyri mesiace, a príde žatva?« Hľa, hovorím vám: Len pozdvihnite oči a hľadte, ako polia zožltly na žatvu! Žnec
 36 už dostáva svoju mzdu a zbiera úrodu pre večný život, takže sa rozsievач a žnec naraz radujú. Lebo je prav-
 37 takže sa rozsievач a žnec naraz radujú. Lebo je prav-
 38 divé príslovie, že iný rozsieva a iný žne. Poslal som vás žať tam, kde ste nepracovali. Iní tu pracovali, a vy (len) pokračujete v ich práci.“
- *39 A mnohí Samaritáni z toho mestečka uverili v neho pohnutí slovami ženy, ktorá svedčila: „Povedal mi
 40 všetko, čo som porobila!“ A keď Samaritáni prišli k nemu, prosili ho, aby ostal u nich. Ostal tam teda dva
 41 dni. A ešte viac ich uverilo, pohnutých Ježišovou re-
 42 čou, | a povedali žene: „Už veríme nielen pre tvoje slová, ale sami sme počuli a vieme, že tento je naozaj Spasiteľ sveta!“

- 43 *Ježiš sa vracia do Galiley.* — O dva dni
 *44 odišiel ztadiaľ do Galiley. Sám Ježiš sa však osvedčil,
 45 že prorok nemá cti vo svojej otcine. A keď prišiel do Galiley, Galilejci ho (vlúdne) prijali, lebo videli všetko, čo robil v Jeruzaleme na slávnostiach. Aj oni totiž boli na slávnosti.

- Ježiš uzdravuje syna kráľovského úradníka z Kafarnauma.* — Prišiel teda znova do Kány Galilejskej, kde bol z vody urobil víno.

- 35-38 Svoju prácu Ježiš prirovnáva práci rozsievачa. Úrodu duší budú však žať učenici.
- 39-42 Svätopisec vyzdvihuje, že Pán ostal medzi Samaritánmi. Títo polopohani dobrou vôľou a oddanosťou prevýšili zatvrdlivý vyvolený národ židovský.
- 44 Aj Bohočlovek zažil trpkú skúsenosť, že geniálny muž nenachádza pochopenia práve u svojich súčasníkov a u tých, čo ho zblízka poznajú.
- 46-54 Mt 8, 5—13; Lk 7, 1—10 rozprávajú o inej udalosti! — „Kráľovský“ úradník, totiž v službách Herodesa Antípasa, tetrarchu (ľudovo „kráľa“), pravdepodobne Žid, nie pohan ako kafarnaumský stotník u Matúša a Lukáša.

Tam žil istý kráľovský úradník, ktorý mal v Kafarnaume chorého syna. Ako počul, že Ježiš prišiel z Judska do Galiley, pobral sa k nemu a prosil ho, aby prišiel uzdraviť jeho syna, ktorý už umieral. I povedal mu Ježiš: „Ak len nevidíte divy a zázraky, neveríte!“ | Kráľovský úradník mu hovoril: „Poď, Pane, kým mi dieťa neumrie!“ | Ježiš mu povedal: „Chod, syn ti žije!“ A ten človek uveril Ježišovým slovám a šiel.

Ešte bol na ceste, keď mu prišli naproti sluhovia a zvestovali, že mu syn žije. Pýtal sa ich teda na hodinu, v ktorej sa mu poľavilo. Povedali mu: „Včera okolo siedmej prestala mu horúčka.“ Tu poznal otec, že to bolo práve v tú hodinu, keď mu Ježiš povedal: „Syn ti žije!“ I uveril on aj celá jeho rodina. | Toto bol už druhý div, ktorý urobil Ježiš, keď sa vrátil z Judska do Galiley.

Ježiš uzdravuje chorého pri betesdskom rybníku. — Potom bol židovský sviatok, a preto Ježiš išiel do Jeruzalema. V Jeruzaleme, pri Ovčej bráne bol rybník, židovským menom Betesda, s piatimi sieňami. V tých ležalo veľa chorých, slepých, chromých, schradnutých, ktorí čakali, kým sa voda pohne. Anjel Pána sostupoval totiž s času na čas do rybníka a rozvíril vodu. A ten, čo prvý vošiel do zvirenej vody, ozdrazil, čo by ho aká choroba bola trápila.

Bol tam aj istý človek, chorý už tridsaťosem rokov. Keď ho Ježiš zazrel (tam) ležať a zvedel, že je už dlhý čas chorý, spýtal sa ho: „Chceš ozdraviť?“ | Chorý odpovedal: „Pane, nemám nikoho, čo by ma zaniesol do rybníka, keď sa voda zvíří. A dokiaľ tam prídem

Židovský sviatok, o ktorom je reč, bola pravdepodobne Veľká noc, podľa iných Turíce alebo sviatok Stánkov.

Betesda = Dom milosrdenstva (Vulgáta číta nesprávne Betsaida) pri Ovčej bráne, cez ktorú hnávali obeť zvieratá, najmä ovce, do chrámu. Boly to akési verejné kúpele, asi tam, kde je dnes kostol sv. Anny, ako sa zistilo pri posledných vykopávkach. Údaje sv. Jána sú naozaj veľmi presné!

Liečivá sila kúpeľov nebola prirodzeného pôvodu. Teda niečo ako dnešný Lurd. — V. 4. chýba v niektorých významných gréckych rukopisoch.

⁸ sám, iný sostúpi (do vody) predo mnou.“ Povedal mu
⁹ Ježiš: „Vstaň, vezmi si posteľ a kráčaj!“ | A ten človek
 hneď ozdravel, vzal si posteľ a kráčal.

¹⁰ Bola však práve sobota, preto Židia hovorili uzdra-
¹¹ venému: „Je sobota, nemôžeš teda nosiť posteľ!“ | On im
 odpovedal: „Ten, čo ma uzdravil, povedal mi: »Vezmi si
¹² posteľ a kráčaj!« Spýtali sa ho: „A kto je ten človek,
¹³ čo ti povedal: »Vezmi si posteľ a kráčaj?«“ Ale uzdra-
 vený nevedel, kto to bol. Ježiš sa totiž nepozorovane
¹⁴ vzdialil z pomedzi zástupu, ktorý sa tam síšiel. Potom
 ho však Ježiš našiel v chráme a povedal mu: „Hľa,
 ozdravel si, nehreš teda, aby sa nestihlo niečo horšie-
¹⁵ ho!“ A vtedy ten človek odišiel k Židom a povedal im,
 že ho to Ježiš uzdravil.

Ježiša prenasledujú pre uzdravenie

¹⁶ v sobotu; jeho obrana. — A tak Židia prenasle-
¹⁷ dovali Ježiša, lebo to urobil v sobotu. Ježiš im však
 vrazil: „Môj Otec pracuje ešte aj teraz, aj ja teda

⁹ Podľa židovských predpisov, ktoré farizeji malicherne zo-
 strili, nebolo slobodno v sobotu konať nijaké práce, ak neboly
 nevyhnutné.

¹⁷⁻⁴⁷ V dnešnej reči Pán vysvetľuje Židom svoj vzťah k Bohu
 Otcu. Zdôrazňuje, že Boh neprestal byť činný ani po diele stvo-
 renia, ako sa Židia prostodušne nazdávali, ale neustále udržuje
 a spravuje svet. Syn mu je rovný prirodzenosťou, mocou i prá-
 vom. Má aj právomoc súdiť život a skutky všetkých ľudí. Ich
 život a smrť, ich časný a večný osud takrečeno v rukách drží.
 — „Život“ už v Starom zákone znamenal to, čo obsahuje v sebe
 všetko dobré, všetko, čo si človek žiadať môže. Myslelo sa tým
 najmä na spoločenstvo so živým Bohom, život v báni Božej a
 v plnení jeho prikázaní. (Porovnaj Ž 33; Prís 8, 35; 14, 27; 15,
 24.) V evanjeliu dostáva táto náuka ešte plnší význam. Spasi-
 tel tým vyzdvihuje ten vzťah ľudského života, ktorý je obrá-
 tený k Bohu a uskutočňuje i rozvíja sa v živom spojení viery a
 lásky s Bohom. — Naproti tomu „smrť“ je najväčšie zlo, ktoré
 môže človeka postihnúť. Znamená koniec života, koniec všetké-
 ho dobrého a krásneho, ktoré človek má, alebo môže mať. A
 zemský život môže byť často iba maskovanou smrťou, keď sa
 niekto hriechom odorve od zriedla všetkého bytia a pravého
 života, od Boha. — Človek už tu na zemi nosí v sebe „súd“, ži-
 vot alebo smrť, podľa toho, či žije v milosti Božej alebo v hrie-
 chu. Život na druhom svete je len umocnením, zintenzivnením
 tohto zemského stavu.

pracujem!“ Preto sa Židia ešte väčšmi usilovali zabíť 18
ho, lebo nielen že porušil sobotu, ale aj Boha menoval
svojim vlastným Otcom, a tým sa robil rovným Bohu.

Ale Ježiš im odpovedal: „Veru, veru, hovorím vám: 19
Syn nemôže sám od seba nič robiť, čo nevidí robiť Otca.
Čo tento robí, to rovnako robí aj Syn. | Veď Otec milu 20
je Syna a ukazuje mu všetko, čo sám robí; a ukáže mu
skutky ešte väčšie ako tieto, aby ste sa čudovali. Lebo 21
ako Otec krištie mŕtvych a oživuje, tak aj Syn oživuje,
koho chce.“

„Ba Otec (sám) nikoho ani nesúdi, ale všetok súd 22
odovzdal Synovi, aby si všetci ctili Syna tak, ako si
ctia Otca. Kto si nectí Syna, nectí si ani Otca, ktorý 23
ho poslal. Veru, veru, hovorím vám, kto počúva moje 24
slovo a verí tomu, ktorý ma poslal, má večný život a
nebude súdený, lebo už prešiel zo smrti do života. Ve- 25
ru, veru, hovorím vám, blíži sa hodina, a už je tu, keď
mŕtvi počujú hlas Syna Božieho, a tí čo ho počujú,
budú žiť. Lebo ako Otec má v sebe život, tak dal aj 26
Synovi, aby mal v sebe život. A pretože je Syn člo- 27
veka, dal mu aj moc súdiť. Neďivte sa teda, že sa bli- 28
ži hodina, keď všetci v hrobách počujú jeho hlas, | a tí, 29
čo dobre robili, budú vzkriesení k životu, tí však, čo
zlo páchali, budú vzkriesení k odsúdeniu. Ja nič ne- 30
môžem robiť sám od seba. Súdim tak, ako počujem.
A môj súd je spravodlivý, lebo nechcem plniť vôľu
svoju, ale toho, ktorý ma poslal.

Ak sám svedčím o sebe, moje svedectvo nie je prav- 31*
divé. Iný je, čo svedčí o mne, a viem, že je pravdivé 32
jeho svedectvo, ktoré dáva o mne. Vyslali ste (poslov) 33
k Jánovi, a ten vydal svedectvo pravde. Ja síce nepri- 34
jímam svedectvo od (nijakého) človeka, ale toto hovo-
rim preto, aby ste boli zachránení. On bol sviecou, kto- 35
rá horela a svietila, a vy ste sa chceli na chvíľu veselíť
v jej svetle. Ja však mám svedectvo väčšie ako Jánovo. 36

■ Pán ukazuje, že jeho svedectvo o sebe samom je pravdivé, 31-33
lebo je podporené výpoveďou Jána Krstiteľa a najmä „svedec-
tvo“ samého Boha. Sú to divy a zázraky, ktorými Ježiš v mene
Božom dokázal svoje božské poslanie a pravdu blahozvesti.

- veď skutky, ktoré mi Otec dal vykonať — a také sú skutky, ktoré konám — tie svedčia o mne, že ma poslal
- 37 Otec. A aj Otec, ktorý ma poslal, vydal svedectvo o mne. Vy však ste nikdy nepočuli ani jeho hlas, ani nevideli jeho tvár. A jeho slovo neostáva vo vás, lebo neveríte tomu, ktorého poslal.
- 38
- 39 Skúmate Písma, lebo si myslíte, že v nich máte večný život. Práve ony svedčia o mne, lenže nechcete
- 40 prísť ku mne, aby ste mali život. Od Iudí neprijímam
- 41 slávu. No poznal som vás, že nemáte v sebe lásky Božej. Prišiel som v mene Otca svojho, a nechcete ma
- 42 prijať. Keby prišiel niekto iný vo vlastnom mene, toho by ste prijali. Akože môžete veriť vy, ktorí sa navzájom
- 43 oslavujete, a nehľadáte slávu od samého Boha? Nemyslíte si, že ja budem žalovať na vás u Otca! Iný žaluje
- 44 na vás, sám Mojžiš, v ktorého dúfate. Lenže keby ste Mojžišovi verili, aj mne by ste verili, lebo on o mne
- 45 písal. Ale keď neveríte jeho Písmu, akože by ste verili mojim slovám?“

- 46 *Zázračné nasýtenie zástupov.* — Potom Ježiš odišiel na druhú stranu Galilejského čiže Tibe-riadského mora. A nasledoval ho veľký zástup (Iudí), lebo videli divy, ktoré činil na chorých. Ježiš vystúpil na vrch a posadil sa tam aj s učeníkmi. Blízko bola židovská slávnosť Veľkej noci.
- 5 Keď Ježiš pozdvihol oči a videl, že veľký zástup prichádza k nemu, povedal Filipovi: „Kdeže nakúpime chleba, aby sa títo (všetci) najedli?“ Ale to povedal len preto, aby ho skúšal, lebo sám vedel, čo urobí. Filip

1—15: Mt 14, 13—21; Mk 6, 32—44; Lk 9, 10—17.

- 39-47 Ozajstným dôvodom nevery nie sú nijaké vecné a podložené dôvody (dnes sa hovorí o „vedeckých“ námietkach!), ale pýcha, sebeckosť a otrocká hriechosť.

46 Porovnaj najmä Dt 18, 15—19.

- 1-15 Zázračné nasýtenie zástupov je jediný div, o ktorom píše všetci evanjelisti. — Genezaretské jazero sa volalo aj Tiberiadské, podľa mesta Tiberiady (Tiberias, na západnom brehu jazera), ktoré vystaval Herodes Antipas a nazval podľa rímskeho cisára Tiberia. — Ježiš sa preplavil k Betsaide (= Dom rybolovu), ako hovorí Lk 9, 10.

mu odpovedal: „Nestačí chleba za dvesto desiatnikov, 7
aby sa ušlo každému čo len trocha!“ Jeden z učeníkov, 8
Ondrej, brat Šimona Petra, povedal (Ježišovi): | „Tu je 9
akýsi chlapec, ktorý má päť jačmenných chlebov a dve
ryby. Ale čo je to pre toľkých?“ | I rozkázal Ježiš: 10
„Usaďte ľudí!“ A bolo na tom mieste mnoho trávy.
(Len) mužoy si tam posadalo okolo päťtisíc. | Tu Ježiš 11
vzal chlieb, vzdal Bohu vďaka a potom rozdával sedia-
cim. Podobne aj z rýb, koľko kto chcel.

Keď sa nasýtili, povedal učeníkom: „Posbierajte 12
zvyšné odrobinky, aby nič nevyšlo nazmar!“ Posbie- 13
rali ich teda a odrobinkami z piatich jačmenných chle-
bov, ktoré zvýšily po tých, čo boli jedli, naplnili dva-
násť košov. Tí ľudia, keď videli, aký div učinil Ježiš. 14*
hovorili: „Toto je naozaj ten prorok, ktorý má prísť na
svet!“ Ale Ježiš, keď zvedel, že chcú prísť za ním a 15
zmocniť sa ho, aby ho urobili kráľom, utiahol sa zasa
samotný na vrch.

Ježiš chodí po mori. — Keď sa zvečerilo, u- 16
čeníci išli k moru, | vystúpili na loď a plavili sa na 17*
druhú stranu jazera, do Kafarnaumu. Už sa bolo sotme-
lo, a Ježiš ešte neprišiel k nim. More sa však búrilo od 18
veľkého vetra. Veslovali tak so dvadsaťpäť alebo tridsať 19
honov, keď zazreli Ježiša kráčať po jazere a blížiť sa
k lodi. I poľakali sa. | On im však povedal: „Ja som to. 20
nebojte sa!“ Natešení teda vzali ho na loď, a loď hneď 21
pristála pri brehu, ku ktorému sa plavili.

Reč o sviatostnom chlebe a nápoji. —
Druhého dňa zástup, stojaci na druhej strane jazera. 22*

16—21: Mt 14 22—33; Mk 6, 45—52.

Zidovský ľud, pobalamútený národnými a politickými sna- 14 n
mi, vidí v Mesiášovi len veľkého a mocného zemského kráľa,
ktorý konečne povznesie vyvolený národ a vyslobodí ho zpod
jarma nenávidených Rimanov. Pre niečo vyššieho, duchovnej-
šieho nemajú pochopu!

Vzdialenosť medzi Betsaidou a Kafarnaumom je cez jazero 17
asi 10 km na člku s pol druhej hodiny cesty. Stadium — hon =
asi 185 m.

Túto reč povedal Pán v kafarnaumskej synagoge (v. 59) pred 22-71
veľkým zástupom. Prisľubuje zázračný pokrm svojho tela a

17 Písmo sv. Nového zákona.

videl, že tam ostala iba jedna loďka. (A dozvedeli sa), že Ježiš nevstúpil na loď s učeníkmi, ale učenci sa
 23 odplavili sami. Tu prišli druhé loďky z Tiberiady k tomu miestu, kde jedli chlieb, keď Pán bol dobrorečím
 24 Bohu. A keď zástup videl, že Ježiš nie je tam, ani jeho učeníci, vstúpili na loďky a prišli do Kafarnaumu, hľadajúc Ježiša.

25 Keď ho našli na druhom brehu jazera, pýtali sa ho:
 *26 „Učiteľ, ako si sa sem dostal?“ | Ježiš im odpovedal: „Veru, veru, hovorím vám, nehľadáte ma preto, že ste videli divy, ale že ste jedli z (rozmnožených) chlebov
 27 a nasýtli ste sa. Nehľadajte si pokrm pomimuteľný, ale pokrm, čo bude pre večný život, ktorý vám dá Syn človeka! Jeho totiž Otec označil svojou pečatou.“

28 I vraveli mu: „Čo máme robiť, aby sme konali skutky Božie?“ Ježiš im na to odpovedal: „Veriť v toho,
 *30 ktorého On poslal, je skutok Boží.“ Spýtali sa ho teda: „Aké znamenie urobíš, aby sme videli a verili ti? Čo
 31 urobíš? Naši otcovia jedli na púšti mannu, ako je napísané: *Chlieb s neba dal im jest.*“ | Ježiš im odvetil:
 a 32 „Veru, veru, hovorím vám, nie Mojžiš dal vám chlieb s neba, ale môj Otec dáva vám pravý chlieb s neba, |
 33 lebo to je chlieb Boží, ktorý sostupuje s neba a dáva

svojej krvi. Je to zrejme sviatostný chlieb a nápoj, eucharistia, ktorú ustanovil pri poslednej večeri (Mt 26, 26—28; Mk 14, 22—24; Lk 22, 19—20; 1 Kor 10, 23—30). Z jeho výrokov je jasné, že svoj prísľub myslel vážne a doslovne, nie iba obrazne a duchovne. — Pre náš zvyk prijímať telo a krv Kristovu pod spôsobom chleba je závažné to, že Ježiš zdôrazňuje predovšetkým „chlieb života“ (v. 32. 33. 35. 48. 50—52. 59.). A podľa zdravého úsudku v chlebe, ktorý je živým telom Kristovým, je aj jeho živá krv. Preto je usnesenie Tridentského snemu s. 14. hl. 3. o prijímaní pod jedným spôsobom plne opodstatnené a aj prakticky oprávnené.

a Ex 16, 13; Z 77, 24.

n 26 Pán kára zástup, zaslepený márnymi túžbami a dychtiaci vidieť len vonkajšie zázraky. — Boh Otec označil Ježiša „pečatou“ divov a zázrakov, ktoré sú ako by jeho poverovacími listinami.

30 n Neuvážili a neuznali, že Ježiš už dostatočne dokázal svoje božské poslanie a pravdivosť svojich tvrdení, a žiadajú nový div. Niečo takého, ako bola Mojžišova manna na púšti.

život svetu.“ I žiadali ho: „Pane vždy nám dávaj tento 34
chlieb!“ | Ježiš im odpovedal: „Ja som chlieb života! Kto 35*
prichádza ku mne, nebude lačniť, a kto verí vo mňa,
nikdy nebude smädný. | Ale ako som vám povedal: Aj 36
ste ma videli, a neveríte! Všetko, čo mi Otec dáva, 37
pride ku mne. A toho, čo príde ku mne, neodožením.
Veď som nesostúpil preto s neba, aby som konal svoju 38
vôľu. ale vôľu toho, ktorý ma poslal. A vôľa toho, kto- 39
rý ma poslal, je, aby som nič nestratil z toho, čo mi dal,
ale aby som všetko vzkriesil v posledný deň. Lebo to je 40
vôľu, ale vôľu toho, ktorý ma poslal. A vôľa toho, kto-
ho, mal život večný. A ja ho vzkriesim v posledný deň!“

I začali Židia reptáť proti nemu, lebo povedal: „Ja 41
som chlieb, ktorý sostúpil s neba!“ A vraveli: „Vari 42
to nie je Ježiš, Jozefov syn, ktorého otca a matku po-
známe? Akože teda hovorí: S nebies som sostúpil?“
Ježiš im na to odpovedal: „Nerepcite medzi sebou! | Len 43-44
ten môže prísť ku mne, koho pritiahne Otec, ktorý ma
poslal. A ja ho vzkriesim v posledný deň! | V (knihách) 45*
prorokov je napísané: *Všetkých bude učil Boh sám!* a
A každý, kto počul Boha a učil sa (od neho), prichádza
ku mne. Veď nikto nevidel Otca, iba ten, čo pochádza od 46
Boha, videl Otca. Veru, veru, hovorím vám, kto verí vo 47
mňa, má život večný. Ja som chlieb života! | Vaši otcovia 48-49
jedli na púšti mannu, a pomreli. Ale je chlieb, ktorý so-
stupuje s neba, a kto bude z neho jesť, neumrie. Ja som 50
ten živý chlieb, ktorý som sostúpil s neba! Ak niekto je 51
z tohto chleba, bude žiť naveky. A chlieb, ktorý ja dám,
je moje telo, ktoré (obetujem) za život sveta.“ 52

Tu sa Židia začali hádať medzi sebou a hovorili: 53
„Akože nám tento môže dať jesť svoje telo?“ | Ježiš 54
im odpovedal: „Veru, veru, hovorím vám, ak nebudete

a Iz 54, 13; Jer 31, 33—34.

Viera je prvou podmienkou, kľúčom večného života. Bez 35-51
nej nemožno s pravým duchovným osobom požívať sviatosťné
telo a krv Pána Ježiša.

Veľmi silné a obsažné výroky! Ježiš — jeho telo a krv — 45-59
sviatosťným chlebom a nápojom večného života. Nimi sa ve-
riaci životne spájajú so Synom Božím a zúčastňujú sa tak na
jeho božskom bytí.

jest telo Syna človeka a piť jeho krv, nebudete mať
 55 v sebe život (večný). (Len) kto je moje telo a pije moju
 krv, má (v sebe) život večný, a ja ho vzkriesim v po-
 sledný deň. Moje telo je opravdivý pokrm a moja krv
 56 je opravdivý nápoj. Kto je moje telo a pije moju krv,
 57 ostáva vo mne a ja v ňom. Ako mňa poslal živý Otec
 a ja žijem skrze Otca, aj ten, čo mňa je, bude žiť skrze
 58 mňa. To je ten chlieb, čo zostúpil s neba, a nie aký
 59 jedli vaši otcovia, a pomreli. Kto je ten chlieb, bude
 žiť naveky!“

Toto hovoril, keď učil v Kafarnaume v synagoge.
 60 Mnohí z jeho učeníkov, keď to počuli, povedali:
 61 „Tvrdá je to reč! Kto ju môže počúvať?“ | A Ježiš, ve-
 diač sám od seba, že učeníci preto repcú, vravel im:
 *62 „Nad týmto sa pohoršujete? | A čo, keď uvidíte vystu-
 *63 poväť Syna človeka ta, kde bol predtým? Duch oži-
 vuje, telo nič neosoží. Slová, ktoré som vám hovoril,
 64 sú duch a život. Medzi vami sú však poniektorí, čo
 neveria!“ Ježiš totiž od počiatku vedel, ktorí neveria
 65 a kto ho zradí. I povedal: „Preto som vám hovoril, že
 nikto nemôže prísť ku mne, ak mu to nedal Otec!“
 66 A vtedy mnohí z jeho učeníkov odpadli a nechodili
 67 viac s ním. Ježiš teda oslovil dvanástich: „Aj vy vari
 *68 chcete odísť?“ Šimon Peter mu odpovedal: „Pane, a
 69 ku komuže pôjdeme? Ty máš slová večného života, | a
 70 my sme uverili a poznali, že ty si Svätý Boží!“ Ježiš
 im hovoril: „Či som si vás ja sám nevyvolil dvaná-
 71 stich? A predsa jeden z vás je čert!“ | Povedal to o Ju-
 dášovi, synovi Šimona Iškariotského, lebo ten, jeden
 z dvanástich, ho mal zradiť.

62 Aj niektorým učeníkom sa to zdá prisilné a pohoršujúce.
 Uveria, až raz uzrú slávu Pánovho vzkriesenia a nanebevstú-
 penia, ale bude už neskoro. Teraz treba veriť!

63 Slová Kristove sú duch a život, a tak ich treba chápať. Ne-
 lipnúť len na ich zvuku, ale usilovať sa pochopiť a precítiť ich
 právy smysel. — V. 63—71. Vg čísluje 63—72.

n 68 Krásne vyznanie Petrovo, ktorý hovorí aj menom ostatných
 verných učeníkov! Uverili, že Kristus je „Svätý Boží“ (Vg:
 „Kristus, Syn Boží“), prisľúbený Mesiáš, ktorý nám prináša slo-
 vá večného života. Pokorne prijímajú jeho nauku. hoci sa im
 mnohé pravdy a výroky zdajú ešte tajomné a nejasné.

Ježiš ide do Jeruzalema na sviatok Stánkov. — Potom chodil Ježiš po Galilei. Nechcel 7 už chodiť po Judsku, lebo ho Židia chceli zabiť. Bol 2* však blízko židovský sviatok Stánkov. Tu mu povedali 3* bratia: „Odiď odtiaľto a poď do Judska, aby aj tvoji učeníci videli skutky, ktoré konáš! Veď nik nerobí nič 4 v skrytosti, ak sa chce stať známym vo verejnosti. Keď činiš takéto veci, ukáž sa aj svetu!“ | Totižto ani 5 jeho bratia neverili v neho.

Ježiš im však povedal: „Môj čas ešte neprišiel, ale 6* váš čas je vždy tu. Vás nemôže svet nenávidieť, ale 7 mňa nenávidí, lebo svedčím o ňom, že jeho skutky sú zlé. Vy len idte na tie slávnosti; ja ešte nejdem, keďže 8 môj čas ešte neprišiel!“ — Toto im povedal a ostal 9 v Galilei. Keď však jeho bratia odišli na slávnosti, išiel 10 aj on, no nie verejne, ale len potajomky.

Židia ho však hľadali na slávnostiach a hovorili: 11 „Kdeže je ten?“ | Aj medzi ľudom sa veľa o ňom hovo- 12 rilo. Jedni tvrdili, že je dobrý, iní zasa hovorili: „Nie je, ale iba ľudí zavádza!“ Nikto však nerozprával o ňom 13* verejne, zo strachu pred Židmi.

Sviatok Stánkov býval začiatkom októbra. Veľkolepé obrady 2 trvaly týždeň. Židia mali celý čas bývať v stánkoch, na pamiatku putovania po púšti. Inak boly tieto slávnosti sviatkom poďakovania za úrodu. — Z bohatých obradov treba pripomenúť aspoň tieto: Každého rána šiel losovaním určený kňaz k prameňu Siloe, načrel vody do zlatej čaše a vo veľkom sprievode ju priniesol do chrámu. Tam ju smiešal s vínom a za hlaholu trúb vylial k oltáru zápalných obetí. Okrem toho prvého dňa slávností podvečer sa v chráme na nádvorí žien konal za nádherného osvetlenia posvätný tanec. — Na tieto dva obrady naráža Spasiteľ vo v. 7, 37—39 a 8, 32.

Rodina Ježišova (bratia = bratanci) chcela mať z osoby a 3n činnosti veľkého príbuzného len márnú slávu a hmotný zisk. Podľa nich Galilea nebola vhodným prostredím pre takého veľkého muža. Nech ide radšej do Judska, do Jeruzalema, streďiska to náboženského a verejného života, a ukáže sa vodcom národa a učným zákonníkom!

Ježiš nechce ísť do Jeruzalema verejne, so sprievodom pútnikov, aby zbytočne nevzrušoval ľud a nezbudzoval v ňom 6-10 prázdne národné a politické nádeje.

„Zo strachu pred Židmi“, to je pred predákmi a kňazmi, 13 ktorí žiarlili na Ježiša a začínali ho už verejne zavrňovať a prenasledovať.

- *14 Spasiteľova reč v chráme. — Uprostred slávnosti vystúpil Ježiš do chrámu a vyučoval (Iud). |
- 15 Židia sa divili a hovorili: „Ako môže tento poznať Pís-
16 ma, keď sa neučil?“ Odpovedal im Ježiš a hovoril: „Mo-
17 ja náuka nie je moja, ale toho, ktorý ma poslal. Ak
niekto chce plniť jeho vôľu, rozozná, či táto náuka je
18 od Boha, alebo či hovorím len sám od seba. Kto sám
od seba hovorí, hľadá svoju slávu, ale kto hľadá slávu
toho, ktorý ho poslal, hovorí pravdu, a niet v ňom ne-
19 pravosti. | Či vám Mojžiš nedal zákon? Ale nikto z vás
*20 neplní zákon! | Veď prečože ma chcete zabiť?“ Lud od-
povedal: „Vari si čertom posadlý? Kto ťa chce zabiť?“
- *21 Odpovedal im Ježiš a hovoril: „Jeden skutok som
22 vykonal, a všetci sa čudujete! Vy obrezujete človeka
a i v sobotu, lebo vám Mojžiš dal obriezku, hoci vlastne
23 nie je od Mojžiša, ale od otcov. Keď teda slobodno ob-
rezať človeka v sobotu, a nie je tým porušený Mojži-
šov zákon, prečo sa hneváte na mňa, že som v sobotu
34 uzdravil celého človeka? Nesúďte podľa vonkajška, ale
súďte spravodlivo!“
- 25 Tu povedali niektorí Jeruzalemčania: „Či je to nie
26 ten, ktorého chcú zabiť? A hľa, verejne káže, a nič mu
nehovorí! Či sa poprední mužovia (aj sami) presved-
27 čili, že on je Kristus? Lenže o tom (človekovi) vieme,
odkiaľ je, ale keď príde Kristus, nikto nebude vedieť,
*28 odkiaľ je!“ | A Ježiš pri vyučovaní v chráme zvolal: „Aj
mňa poznáte, aj odkiaľ som viete! Ja som neprišiel sám

a Gn 17, 10 n.; Lv 12, 3 n.

- 14 Prvé dni slávností sa Spasiteľ skromne skrýval, ale tretí —
štvrtý deň prišiel do chrámu a vyučoval Iud, vysvetľoval mu
totiž state z Písma.
- 20 Medzi Iudom boli aj poniektorí predáci a ich nadháňači,
ktori sa v bezmocnom hneve neštítali demagogicky urážať Je-
žiša. Mysleli si zaiste, že silné, urážlivé reči nahradia pravdu a
zapôsobia na masy.
- n 21 Pán sa nedal urážkou vyviešť z rovnováhy a pevne im po-
tvrdil, že vie, ako sa ho chystajú zabiť, pretože v sobotu uzdra-
vil chorého (5, 1—47).
- n 28 Židia poznajú Iudský pôvod Ježišov, alebo si to aspoň naho-
vorili, ale jeho božský charakter a božské poslanie nie, lebo
nepoznajú Boha.

od seba, ale je pravdivý ten, ktorý ma poslal a ktorého vy nepoznáte. Ja ho však poznám, pretože som od neho a on ma poslal!“

Preto ho chceli chytiť, ale nikto (sa neopovážal) položiť ruku na neho, lebo ešte neprišla jeho hodina. A mnohí z ľudu uverili v neho a hovorili: „Keď príde Kristus, bude vari viac divov robiť, ako urobil tento?“

Veľrada chce Ježiša chytiť a zahubiť.
— I dopyčuli sa farizeji, že si ľud takto o ňom povráva. Preto poslali veľkňazi a farizeji sluhov, aby chytili Ježiša. Ježiš im teda povedal: „Ešte krátky čas som s vami, a potom odidem k tomu, ktorý ma poslal. Budete ma hľadať, a nenájdete ma; a kde som ja, ta vy nemôžete prísť.“ I hovorili si Židia medzi sebou: „Kam chce tento ísť, že ho nebudeme môcť nájsť? Chce vari odísť k Židom, roztrúseným medzi Grékmi, a učiť Grékov? | Čo a aká je to reč, čo povedal: »Budete ma hľadať, a nenájdete ma; a kde som ja, ta vy nemôžete prísť«?“

Posledný veľký deň slávností stál Ježiš (v chráme) a volal: „Ak niekoho smädí, nech príde ku mne a nech sa napíše! A z vnútra toho, kto verí vo mňa, potečú rieky živej vody, ako hovorí Písmo.“ To povedal o Duchu, ktorého mali prijať tí, čo uverili v neho. Duch totiž dovtedy ešte nesostúpil, lebo Ježiš nebol oslávený.

A niektorí zo zástupu, keď počuli tieto slová, hovorili: „To je naozaj prorok!“ | Iní tvrdili: „To je Kristus!“ A iní zasa vraveli: „Vari z Galiley má prísť Kristus? Či nehovorí Písmo, že Kristus príde z potomstva Dávidovho, z mestečka Betlehema, kde býval Dávid?“ I povstala v ľude pre neho roztržka. | Niektorí ho chceli zlapať, ale nikto nepoložil ruky na neho.

a Iz 44, 3 (58, 11); Ez 47, 1 a 12 a i. b 2 Sm 7, 12; Mích 5, 2.

O nesmiernych daroch Ducha Sv. v mesiášskych časoch hovoria viacerí proroci: Iz 54, 3; 58, 11; Ez 36, 25; Joel 2, 28 a i. — Evanjellista pripomína, že tieto milosti sa mali zjavne ukázať iba po Ježišovom oslávení.

Veľký prorok = Mesláš, k. orého Mojžiš predpovedal Dt 18, 40 15—19.

45 Sluhovia sa potom vrátili k veľkňazom a farizejom.
 46 Tí sa ich opýtali: „Prečo ste ho neprivedli?“ | Sluhovia
 odpovedali: „Nikdy človek tak nehovoril, ako hovorí
 47 tento!“ Farizeji im vraveli: „Vari ste sa nedali aj vy
 48 zviest? Či uveril v neho niektorý z popredných mužov
 49 alebo z farizejov? Tento ľud však, čo nepozná zákon,
 je prekliaty!“

50 Tu Nikodém, ktorý bol predtým prišiel k Ježišovi
 51 [v noci], hoci bol jedným z nich, povedal im: | „Vari
 náš zákon odsudzuje niekoho prv, ako by ho počul a
 52 presvedčil sa, čo robí?“ Odvrávali mu: „Nie si aj ty
 z Galiley? Skúmaj [Písma] a uvidíš, že z Galiley niet
 53 proroka!“ I pobrali sa všetci domov.

*8 *Príhoda s cudzoložnicou.* — Ježiš (po-
 2 tom) odišiel na Olivovú horu. Ráno sa však vrátil do
 chrámu a všetok ľud prišiel k nemu. Sadol si teda a
 3 vyučoval ich. Tu zákoníci a farizeji priviedli ženu, pri-
 4 stihnutú pri cudzoložstve, postavili ju doprostred | a
 povedali mu: „Učiteľ, túto ženu pristihli pri cudzo-
 a*5 ložstve! Mojžiš nám v zákone prikázal takéto kame-
 *6 ňovať. Čo povieš ty?“ | To vraveli, aby ho pokúšali a
 mohli obžalovať.

Ježiš sa však zohol a prstom (čosi) písal na zemi.
 7 Keď sa ho neprestávali opytovať, vzpriamril sa a pove-
 dal im: „Kto z vás je bez hriechu, nech prvý hodí do
 8-9 nej kameň!“ A zasa sa zohol a písal na zemi. | Ako to
 počuli, po jednom sa stratili, počnúc od starších až do
 posledných, takže zostal sám a žena, stojaca vprostried-
 10 ku. Ježiš sa vzpriamril a hovoril jej: „Žena, kde sú tí,
 11 [čo na teba žalovali]? Nikto ňu neodsúdil?“ | Odpove-

a Lv 20, 10; Dt 22, 22 n.

1-11 Táto stať sa nenachádza v mnohých významných gréckych
 rukopisoch. Zdá sa, že ju v niektorých cirkvách, najmä východ-
 ných, vynechávali zo strachu, aby si niektorí veriaci nevysvet-
 lovali Ježišovo milosrdenstvo k cudzoložnici ako podnet k mrav-
 nej voľnosti a samopašnosti.

a 5 Lv 20, 10; Dt 22, 21—24.

6-8 Písal na zemi asi na znak, že si farizejov vôbec nevšíma.
 Ale je možné, že to robil, aby žalujúcim pokrytcom priviedol na
 um Jeremiášovo proroctvo 17, 13: (Mená) tých, čo ňu opustili, na
 zemi budú napísané!

dala: „Nikto, Pane!“ Tu jej povedal Ježiš: „Ani ja ta neodsudzujem. Choď a odteraz nehreš!“

Ježiš znova hovorí Židom o svojom poslaní, chcú ho však ukameňovať. —
 Ježiš znova prehovoril k nim a vravel: „Ja som svetlo sveta! Kto mňa nasleduje, nebude kráčať vo tme, ale bude mať svetlo života.“ I povedali mu farizeji: „Sám svedčíš o sebe, tvoje svedectvo nie je teda pravdivé!“
 Ježiš im odpovedal: „Čo aj sám svedčím o sebe, moje svedectvo je pravdivé, pretože viem odkiaľ som prišiel a kam idem. Vy však neviete, odkiaľ prichádzam, ani kam idem. Vy súdite podľa tela, ja nikoho nesúdim. A ak niekoho súdim, môj súd je pravdivý, keďže nie som sám, ale so mnou je Otec, ktorý ma poslal. Aj vo vašom zákone je napísané, že svedectvo dvoch ľudí je pravdivé. Svedčím o sebe ja, a svedčí o mne aj Otec, ktorý ma poslal.“ Opýtali sa ho: „A kdeže je tvoj Otec?“ Ježiš odpovedal: „Nepoznáte ani mňa, ani môjho Otca. Keby ste mňa poznali, aj môjho Otca by ste poznali!“

Tieto slová hovoril v pokladničnej sieni, keď vyučoval v chráme. A nikto (sa neopovážal) chytiť ho, lebo ešte neprišla jeho hodina.

A znova im vravel: „(Už) odchádzam. Budete ma hľadať, a zomriete vo svojom hriechu. Kam ja odchádzam, ta vy nemôžete prísť!“

Židia si teda hovorili: „Vani len nezabije sám seba, keď hovorí: »Kam ja odchádzam, ta vy nemôžete prísť?«“

On im však odpovedal: „Vy ste zdola, ja som shora. Vy ste s tohto sveta, ja nie som s tohto sveta! Preto som vám vravel, že zomriete vo svojich hriechoch; lebo ak neuveríte, kto som, zomriete vo svojich hriechoch.“

a Dt 17, 6; 19, 15.

Vid' 7, 2.*

Podľa Dt 17, 6; 19, 15 svedectvo bolo právoplatné, len ak ho dosvedčili dvaja alebo traja svedkovia. Ježiša ako Syna Božieho tento zákon nezaväzoval, ale predseda mu urobil zádosť, lebo svedčil za seba nie sám, ale aj Boh, ktorý mu dal moc divov a zázrakov.

- *25 Pýtali sa ho teda: „Ktože si ty?“ Ježiš im odpove-
 *26 dal: „Načo s vami o tom hovoriť? | O vás mám veľa
 hovoriť a súdiť vás! A ten, ktorý ma poslal, je pravdivý
 27 a ja svetu hovorím to, čo som od neho počul.“ A ne-
 *28 rozumeli, že Boha nazýva svojim Otcom. Ježiš im te-
 da vravel: „Keď vyzdvihnete Syna človeka, až potom
 budete vedieť, kto som a že nič nerobím sám od seba,
 29 ale hovorím, ako ma Otec naučil. Ten, ktorý ma poslal,
 je so mnou. Nenechal ma samého, lebo robím vždy to,
 čo je jemu milé.“
- 30-31 Mnohí uverili v neho, keď takto hovoril. | A tým
 Židom, ktorí mu uverili, Ježiš povedal: „Ak vytrváte
 32 v mojej náuke, budete naozaj moji učeníci. Poznáte
 *33 pravdu a pravda vás vyslobodí.“ Odpovedali mu: „Veď
 sme potomstvo Abrahámove, a nikdy sme nikomu ne-
 boli otrokmi! Akože to vravíš: »Budete vyslobodení?« |
 34 Ježiš im hovoril: „Veru, veru, vrávím vám: Každý, kto
 35 pácha hriech, je otrokom hriechu. A otrok neostáva na-
 36 veky v dome. No Syn ostáva naveky v dome. | Keď vás
 37 teda Syn vyslobodí, budete skutočne slobodní. Viem, že
 ste potomstvo Abrahámove, ale chcete ma zabiť, lebo
 38 moje slovo sa vo vás neujíma. Hlásam to, čo som videl a
 vidím u Otca, a vy robíte, čo ste počuli od svojho otca.“
- 39 Na to mu odpovedali: „Abrahám je náš otec!“ Ježiš
 im hovoril: „Ak ste Abrahámove dietky, čiňte Abra-
 40 hámove skutky! Vy ma však chcete zabiť, mňa, ktorý
 som vám pravdu hlásal, ako som ju počul od Boha.
 *41 To Abrahám neurobil! | Vy robíte skutky svojho otca.“
 Odvrávali mu: „My sme sa nenarodili z (modloslužob-
 25 Grécku osnovu, ktorú prekladáme „načo s vami o tom ho-
 voriť“, niektorí sv. Otcovia a aj Vg chápú inak: „Ja, ktorý s va-
 mi hovorím, som Počiatok...“
- 26 Nie o sebe bude Ježiš hovoriť svojim protivníkom, ale o nich,
 o ich hriechoch, o ich nevere a tvrdošijnosti, a bude ich súdiť!
- 28 Spasiteľ hovorí o svojej smrti na kríži a o svojom oslávení.
- 33-36 Nehovoria Židia, ktorí uverili v Ježiša, ale nepriatelia, ktorí
 sa zamiešali do zástupu. Úmyselne vyvolávajú hádku a chcú ju
 vyostriť, aby sa Spasiteľ nejako preriekol.
- 41 Proti zle chápanej a prázdnej národnej pýche Židov Spa-
 siteľ stavia pravú slobodu dietok Božích, totiž slobodu od hrie-
 chov a od večnej smrti.

ného) smilstva, lež máme jedného Otca, a to Boha!“
 Ježiš im odpovedal: „Keby Boh bol vašim otcom, mi- 42*
 lovali by ste ma, lebo ja som z Boha vyšiel a prišiel (na
 svet). Neprišiel som sám od seba, lež on ma poslal. | Pre- 43
 čo teda nechápete moju reč? Pretože nemôžete počuť
 moje slová! Pochádzate od otca čerta a chcete usku- 44
 točniť žiadosti tohto svojho otca. On bol vrahom ľudí
 od počiatku a nedržal sa pravdy, lebo pravdy v ňom
 niet. Zo svojho hovorí, keď luhá, lebo je luhár a otec
 lži. A mne neveríte, hoci vám hovorím pravdu! | Kto 45-46
 z vás usvedčí ma z hriechu? Prečo mi (teda) neveríte,
 keď vám pravdu hovorím? Kto je z Boha, počúva Bo- 47
 žie slová; vy ich nepočúvate, lebo nie ste z Boha.“

Židia mu odpovedali „Či nevravíme dobre, že si Sa- 48*
 maritán a čertom posadlý?“ Ježiš (im) hovoril: „Nie 49
 som čertom posadlý, ale ctím si Otca, vy ma však zne-
 uctujete. Nehľadám svoju slávu, ale je, kto ju hľadá 50
 a kto súdi. Veru, veru, hovorím vám, kto zachováva
 moje slová, neuvidí smrti naveky!“ Židia mu vraveli: 51
 „Teraz vieme, že si čertom posadlý! Abrahám umrel
 i proroci, a ty tvrdíš: »Kto zachováva moje slová, ne-
 okúsi smrti naveky!« Vari si ty väčší ako náš otec 53
 Abrahám, ktorý umrel? I proroci umreli! Kýmže sa
 robíš?“ Ježiš odpovedal: „Ak sa sám oslavujem, moja 54
 sláva nestojí za nič! Ale oslavuje ma môj Otec, o kto-
 rom vy tvrdíte, že je vašim Bohom. Vy ste ho nepo- 55
 znali, ale ja ho poznám! A keby som povedal, že ho
 nepoznám, bol by som luhárom ako vy. Ale ja ho po-
 znám a zachovávam jeho slová. Váš otec Abrahám ple- 56*
 sal (v nádeji), že uzrie môj deň; uzrel a zaradoval sa!“

Židia boli vyvolený národ Boží a nie neprávom pokladali Bo- 42-47
 ha za svojho Otca. Chvália sa tým, že sa narodili ako pravé dieťa-
 ky Božie, nie v nevere (= modloslužobné smilstvo).

Spasiteľ im otvorene objasňuje, že ich život a skutky odpo-
 rujú týmto nárokom. Pochádzajú z otca čerta, pôvodcu lži a ne-
 návisti, lebo majú jeho nérešti.

Rozzúrení protivníci sa zmohli len na urážky, ktoré v ich 49
 ústach znamenajú najväčšie opovrhnutie. Por. 4, 4.*

Abrahám sa zaradoval, keď mu Boh prisľúbil, že z jeho po- 56
 kolenia sa narodí Mesias. Porovnaj Gn 12, 2 n.; 18, 18; 22, 18

57 Židia sa ho teda pýtali: „Ani päťdesiat rokov nemáš,
*58 a Abraháma by si bol videl?“ Ježiš im povedal: „Veru,
veru, hovorím vám, ja som skôr, ako sa narodil Abra-
hám!“

59 I zdvihli kamene, aby hádzali na neho, no Ježiš sa
skryl (medzi ľuďmi) a vyšiel z chrámu.

Ježiš uzdravuje slepého od narode-
*9 *nia.* — [Ježiš] idúcky zazrel človeka slepého od naro-
*2 *denia.* | Jeho učeníci sa ho spýtali: „Učiteľ, kto zhrešil,
3 tento a či jeho rodičia, že sa slepý narodil?“ Ježiš od-
povedal: „Ani tento nezahrešil, ani jeho rodičia, ale ma-
*4 jú sa na ňom zjaviť skutky Božie. Musím konať skutky
toho, ktorý ma poslal, dokiaľ je deň, lebo príde noc,
*5 keď nikto nebude môcť pracovať. Dokiaľ som na svete,
som svetlom sveta!“

*6 Ako to povedal, napľul na zem, spravil zo sliny bla-
*7 to, potrel (slepému) tým blatom oči | a rozkázal mu:

58 Slová „Ja som!“ sú v hebrejčine vlastným menom Božím
(Jahveh = Ja som, ktorý som), ktoré Boh v horiacom kri vy-
javil Mojžišovi. Označujú neustále jestvovanie, ktoré nepodlieha
času a jeho zmenám (sv. Ján Zlatoušty).

1-41 Ján pripisuje uzdraveniu slepého od narodenia mimoriadnu
dôležitosť. Presne a podrobne, skoro zápisnične zaznamenáva
priebeh zázraku a nasledujúceho výsluchu pred cirkevnou vrch-
nosťou, takže skutočnosť divu je svedecky dokázaná. Chce jed-
nak ukázať, ako sa Ježiš dostal do rozhodného rozporu s pre-
dákmi, jednak zdôrazniť, že ich nevera a tvrdošijnosť bola zlo-
myseľná. — Zázrak sa stal asi v sobotu slávností Stánkov (viď
v. 14).

n 2 Podľa vtedajšej rozšírenej mienky každé nešťastie bolo Bo-
žím trestom za hriechy. Na to, že Boh aj dobrého človeka môže
súžením skúšať a zdokonaľovať (kníha Jób!), sa zabúdalo.

4 Smrťou (= noc) sa pre každého človeka, končí možnosť ko-
nať záslužne (= pracovať) pred Bohom.

5 Nasledujúcim zázrakom Pán ukázal, že má moc dávať ľuďom
prirodzené svetlo očí. Takto spolu dokázal, že má aj moc dávať
im svetlo Božej pravdy.

6 Spasiteľ mohol chorého uzdraviť jednoduchým úkonom vô-
le, ale urobil to s istými vonkajšími obradmi (porovnaj uzdra-
venie hluchonemého u Mk 7, 31—37), lebo ľudská prirodzenosť
si žiada vecí zozorné, viditeľné.

7 Rybník Siloe (hebr. Siloah = Poslaný; znamená aj „stok“
vody, vodovod) bola hať na južnom svahu sionského kopca.
Voda doň prichádzala z prameňa Gihon dlhým podzemným ka-

„Choď, umy sa v rybníku Siloe!“ — čo znamená Poslaný. — Odišiel teda, umyl sa a vrátil sa vidiaci.

Tu susedia a tí, čo ho predtým vídali žobrať, hovorili: „Či to nie je ten, čo (prv) sedával a žobral?“ | Jedni tvrdili: „Je to on!“ Iní zasa: „Nie, ale podobá sa tomu!“ On však povedal: „Hej, ja som to!“ | Hovorili mu teda: „Akože sa ti otvorily oči?“ | Odpovedal: „Akýsi človek, menom Ježiš, spravil blato, potrel mi oči a prikázal mi: »Choď k rybníku Siloe a umy sa!« Išiel som teda a keď som sa umyl, videl som.“ — I opýtali sa ho: „Kde je ten človek?“ Povedal: „Neviem.“

Farizeji vyslúchajú uzdraveného. — Zaviedli teda tohto predtým slepého pred farizejov. A bola práve sobota, keď Ježiš spravil blato a otvoril mu oči. Farizeji sa ho znova spytovali, ako sa mu otvorily oči, a on im povedal: „Priložil mi na oči blato, umyl som sa a vidím!“ Hovorili teda niektorí z farizejov: „Nie je ten človek z Boha, lebo nezachováva sobotu!“ Iní zasa vraveli: „Akože môže hriechy človek robiť takúto divy?“ I povstala medzi nimi roztržka.

A znova povedali tomu slepému: „Čo hovoríš o ňom ty, veď ti otvoril oči?“ On však prehlásil: „Je prorok!“ — Židia však neverili, že bol slepý a že sa mu otvorily oči, kým nezavolali rodičov toho, ktorý obsiahol zrak, | a nespýtali sa ich: „Je to (naozaj) váš syn, o ktorom hovoríte, že sa slepý narodil? Akým činom teraz vidí?“ Rodičia odpovedali: „Vieme, že on je náš syn a že sa slepý narodil. Nevieme však, akým činom teraz vidí, ani nevieme, kto mu otvoril oči. Jeho sa spýtajte, má svoje roky, nech sám hovorí o sebe!“ To povedal jeho rodičia, lebo sa báli Židov. Tí sa totiž už boli usnie-

nálom, ktorý dal vykopať ešte kráľ Ezechiáš (okolo r. 700 pred Kristom).

Židovskí zákoníci vysvetľovali Mojžišovo nariadenie o sobotnom odpočinku veľmi prísne. Nedovoľovali ani najmenšie práce, ba ani liečiť, ak priamo nehrozilo nebezpečenstvo smrti. Sami si však povymýšľali všelijaké pokrytecké a smiešne vyťahky, len aby sa mohli vyhnúť neznesiteľným predpisom.

Vylúčenie zo synagogy malo tri stupne. Židia sa úbožlivo varovali tohto trestu, lebo si potrpeli na vonkajšiu česť a uctu,

sli, že vylúčia zo synagogy toho, kto by (Ježiša) uzná-
23 val za Krista. Preto povedali jeho rodičia: „Má svoje
roky, jeho sa spýtajte!“

24 Zavolali teda znova toho človeka, ktorý bol slepý,
a vraveli mu: „Vzdaj česť Bohu! My vieme, že ten člo-
25 vek je hriešny. On odpovedal: „Či je hriešny ne-
viem; jedno však viem, že hoci som bol slepý, teraz
26 vidím!“ | Spytovali sa ho teda: „Čo ti urobil? Ako ti to
27 otvoril oči?“ Odvrával im: „Už som vám to povedal
a počuli ste. Prečo to chcete znova počuť? Vari sa chce-
te stať jeho učeníkmi?“

28 Tu mu začali nadávať a hovorili: „Ty si buď jeho
29 učeníkom, my sme Mojžišovi učeníci! A vieme, že Moj-
žišovi hovoril Boh, ale o tomto nevieme, odkiaľ pri-
*30 šiel.“ Ten človek im odpovedal: „Práve to je pri tom
čudné, že neviete, odkiaľ je, a predsa mne otvoril oči!
31 A vieme, že Boh hriešnikov nevyslyší, ale vyslyší (len)
32 toho, kto je bohobojný a koná jeho vôľu. Jakživ nebolo
počuť, že by slepému od narodenia niekto bol otvoril
33 oči! Keby tento nebol od Boha, nemohol by nič takého
34 urobiť!“ Na to mu povedali: „Celý si sa v hriechoch
narodil, a nás chceš poučovať?“ — I vyhodili ho.

Ježišova reč pri stretnutí s uzdrave-
*35 *ným.* — Ježiš sa však dopytal, že ho vyhodili, a keď
36 ho našiel, oslovil ho: „Veríš v Syna človeka?“ | On sa
spýtal: „Kto je to, Pane, aby som mohol v neho ve-
37 riť?“ | Ježiš mu povedal: „Už si ho videl! To je ten, čo
38 hovorí s tebou!“ On na to odpovedal: „Verím, Pane!“
a klaňal sa mu.

39 I hovoril Ježiš: „Súdiť som prišiel na tento svet, aby
40 nevidiaci videli a vidiaci oslepli.“ Počuli to farizeji,
ktorí boli pri ňom a spýtali sa ho: „Vari sme aj my
41 slepí?“ Ježiš im odpovedal: „Keby ste boli slepí, ne-

30-35 Jednoduchý človek z Iudu musí poučovať zaslepených „vod-
cov“ vyvoleného národa! Jeho výroky sú veľmi rozumné a pád-
ne, takže sa dotkli predákov na citlivom mieste ich svedomia,
pravda, ranily aj ich pýchu a samofúbosť.

35 Viď 1, 51.*

malí by ste hriechu. Vy však teraz tvrdíte: »Vidíme!«
Váš hriech teda ostáva.

Podobenstvo o dobrom pastierovi. —
Veru, veru, hovorím vám, kto nevchádza do ovčince 10*
dverami, ale inokade vstupuje, je zlodej a zbojník. Kto 2
však vchádza dverami, je pastier oviec. Tomu strážca 3
otvára a ovce počúvajú na jeho hlas. On volá svoje
ovce po mene a vyvádza ich (na pašu). A keď vyženie 4
ovce, kráča pred nimi, a ovce idú za ním, lebo poznajú
jeho hlas. Za cudzím nejdú, ale utekajú od neho, lebo 5
nepoznajú hlas cudzích (Tudí).“

Toto podobenstvo im rozprával Ježiš, ale oni ne- 6
rozumeli, čo im povedal. A znovu im hovoril Ježiš: 7
„Veru, veru, vravím vám, ja som dvere k ovciam! | Tí, 8
čo prišli predomnou, boli sami zlodeji a zbojníci, a ovce
ich nepočúvaly. | Ja som dvere! Ak niekto vojde cezo 9
mňa, bude spasený. Bude môcť (bezpečne) vchádzať
i vychádzať a nájde pastvu. Zlodej prichádza, len aby 10
kradol, zabíjal a hubil (ovce); ja som však prišiel, aby
maly život, a prehojne ho maly!

Ja som dobrý pastier! Dobrý pastier aj život dá za 11*
svoje ovce. Ale najatý (strážca) a taký, čo nie je pastie- 12
rom a ktorému ovce nepatria, opúšťa ovce a uteká, keď
vidí vlka prichádzajú, a vlk ich chmatá a rozháňa. [Na- 13
jatý (strážca) uteká,] pretože je najatý a nezáleží mu
na ovciach. | Ja som dobrý pastier! Poznám svoje, a moje 14
poznajú mňa, | ako mňa pozná Otec a ja poznám Otca. 15
A ja život dám za svoje ovce! | Mám však aj iné ovce, 16*

Farizejskí predáci sa hrdó vystatovali, že sú pastiermi Tu- 1-21
du. V krásnom podobenstve im Ježiš ukázal, že sú veru len ná-
jomníkmi, ktorým nič nezáleží na sverenom stáde. — Podoben-
stvo samo (sú to vlastne tri obrazy) je vzaté zo života východ-
ných pastierov a je také výstižné, že sa nám všetko odohráva
ako by pred očami.

Už proroci častejšie opisovali Mesiáša ako dobrého Pastie- 11
ra: Iz 50, 10 n.; Jer 23, 3 n. a i.

„Iné ovce“ sú Nežidia, pohani. Boli vylúčení zo spoločen- 16
stva vyvoleného národa, ale božský Pastier zruší tieto prekážky
rasy a národnosti a uvedie ich do svojho košiaru, t. j. do Cir-
kvi.

ktoré nepatria (sem), a budú počúvať na môj hlas. A
 17 bude jeden ovčinec a jeden pastier. Preto ma miluje
 18 Otec, že kladiem život, aby som ho znova dostal. Nikto
 mi ho nemôže vziať, ja ho kladiem dobrovoľne. Mám
 moc dať ho, a mám moc vziať si ho späť. Toto právo
 som dostal od svojho Otca.“

19 Pre tieto reči zasa vznikla medzi Židmi roztržka. |
 20 Mnohí z nich vraveli: „Čertom je posadlý a šalie! Čo
 21 ho počúvate?“ | Iní však hovorili: „To sú nie reči čer-
 tom posadlého! Či čert môže otvárať slepým oči?“

Sviatok Posvätenia chrámu. Ježiš

- *22 v Jeruzaleme. — Potom bola v Jeruzaleme sláv-
 *23 nosť Posvätenia chrámu. Bolo to v zime. | Ježiš sa pre-
 24 chádzal v chráme po Salamúnovej sieni. Tu ho obstali
 Židia a hovorili mu: „Dokedy nám budeš držať duše
 v neistote? Ak si ty Kristus, povedz nám to otvorene!“
 25 Odpovedal im Ježiš: „Povedal som vám to, a ne-
 veríte. Skutky, ktoré konám v mene svojho Otca, sved-
 26 čia o mne, | ale vy neveríte, pretože nie ste z mojich
 27 oviec. Moje ovce počúvajú na môj hlas, i ja ich poznám,
 28 a idú za mnou. Ja im dávam večný život, a nezahynú
 *29 naveky, a nikto mi ich z rúk nevytrhne. Otec, ktorý
 mi ich dal, je väčší než všetci a nikto ich nemôže vyrvať
 *30 z rúk môjho Otca. Ja a Otec sme jedno!“
 31-32 Tu Židia zdvihli kamene, aby ho ukameňovali. | Je-
 žiš sa ich však opýtal: „Veľa dobrých skutkov od Otca
 som vám ukázal, pre ktorý z nich ma chcete kameňo-“

22 Tieto slávnosti sa konali v polovici decembra na pamiatku
 očistenia chrámu za Judáša Makabejského r. 165 pred Kristom.
 Neskoršie sa volaly „sviatkami svetla“, pretože si Židia pri
 nich slávnostne osvetľovali domy.

23 Salamúnova sieň bola veľké, kryté stĺporadie na východnej
 strane chrámu. Pán sa tu uchýlil, lebo bolo sychravo, ako vôbec
 cez zimu v Palestíne.

29 Prvá časť verša v niektorých gréckych rukopisoch a vo Vg
 zneje: „Čo mi dal Otec, je väčšie než všetko...“.

30 Veľmi závažné tvrdenie! Znamená, že Boh Otec a Syn Boží
 sú bytostne a číselne jedno, majú tú istú prirodzenosť, hoci sa
 od seba odlišujú ako osoba od osoby.

Hebrejské slovo „*elohim*“ označuje jednak Boha, ale má aj
 širší význam, asi ako naše „vznešený — mocný pán“.

vať?“ Židia mu odpovedali: „Nechceme ťa kameňovať 33
pre dobrý skutok, ale pre rúhanie, že ty, človek, sa
robiš Bohom!“ Ježiš im hovoril: „Či nie je napísané vo 34*
vašom zákone: »Ja som povedal: Bohovia ste«? | A keď 35 a
tých, ktorým bolo dané slovo Božie, pomenoval bohmi,
— a nemožno zrušiť, čo je v Písme! — | (akože vy) tomu, 36
ktorého Otec posvätil a poslal na svet, môžete hovoriť:
»Rúhaš sa!« pretože som povedal: »Syn Boží som«?
Ak nekonám skutky svojho Otca, neverte mi, | ale ak 37-38
ich konám, tým skutkom verte, aj keby ste mne neve-
rili, že Otec je vo mne a ja v Otcovi!“

Znova ho teda chceli chytiť, ale on sa im vymkol 39
z rúk.

Ježiš káže v Perei. — (Potom odišiel na dru- 40*
hý breh Jordána, na miesto, kde Ján zprvoti krstil, a
ostal tam. Mnohí prišli za ním a hovorili si: „Ján síce 41
neurobil nijaké znamenie, ale čo o tomto povedal, je
pravda!“ A mnohí tam uverili v neho. 42

*Vzkriesenie Lazára. Predchádzajú-
ce udalosti.* — Vtedy ochorel istý Lazár z Betá- 11*

a Z 81, 6.

Keď v Starom zákone Boh sám takto oslovuje sudcov, svo- 34-36
jich zástupcov, tým väčším právom sa Ježiš, Boží posvätený
(= Mesias; porovnaj 6, 69; Mk 1, 24; Lk 4, 34), môže nazývať
Synom Božím.

Spasiteľ odchádza do perejského kraja za Jordánom, aby 40-42
sa vyhol prenasledovaniu so strany židovských vrchností.

Vzkriesenie Lazárovo je z najvzrušujúcejších zázrakov Je- 1-53
žišových. Ukazuje sa tu ako svrchovaný Pán života a smrti.
A práve tento div zavdal bezprostrednú príčinu, že sa veľrada
rozhodla zbaviť sa Ježiša akýmkoľvek spôsobom. — Vzkriesenie
Lazára je takým veľkým zázrakom, že nepriatelia ziavenej
pravdy sa všemožne namáhajú, aby ho poprelí. Starší ho jed-
noducho vysvetľovali ako klam, novší rozumkári ho zasa chápú
obrazne, symbolicky. Ale tieto mienky sú nútené a očividne
odporujú dejepisnému rázu Jánovho evanjelia. Svätopisec ho-
vorí totiž o zázraku ako o skutočnej udalosti, ktorej bol očitým
svedkom. — Táto Betánia bolo mestečko na východnom svahu
Olivového vrchu, teda nie Betánia pri Jordáne! — S rodinou
Lazárovou (skrátené z Elazar = Boh pomohol) bol Pán v de-
skom priateľstve.

11 Písma sv. Starého zákona.

*2 nie, z mestečka Márie a jej sestry Marty. Bola to tá Mária, ktorá pomazala Pána masťou a svojimi vlasmi mu poutierala nohy. Jej brat Lazár ochorel.

3 Poslaly teda tie sestry odkaz Ježišovi: „Pane, hľa,
4 ten, ktorého miluješ, je chorý!“ Keď to Ježiš počul, povedal: „Tá choroba nie je na smrť, ale na slávu Božiu, aby ňou bol oslávený Syn Boží!“ Ježiš totiž miloval Martu i jej sestru [Máriu] a Lazára.

6 Ako sa teda dopyčul, že je chorý, ostal ešte dva dni
7 tam, kde bol. Až potom vyzval učeníkov: „Poďme zasa
8 do Judska!“ Učeníci mu odvrávali: „Učiteľ, Židia ťa
*9 práve chceli ukameňovať, a zasa ťa ideš?“ Ježiš odpovedal: „Vari nemá deň dvanásť hodín? Kto chodí vo
10 dne, nepotkne sa, lebo vidí svetlo tohto sveta; | ale kto
*11 chodí v noci, potkne sa, lebo nemá svetla!“ Toto povedal a potom im vrazil: „Lazár, náš priateľ usnul, ale idem ho zobudiť!“ I povedali jeho učeníci: „Pane, ak usnul, ozdravie!“ Lenže Ježiš hovoril o jeho smrti, a oni mysleli, že hovorí (iba) o spánku. Tu im Ježiš vyhlásil otvorene: „Lazár zomrel, a kvôli vám, | aby ste uverili, sa radujem, že som tam nebol. Ale poďme k nemu!“ A Tomáš, nazývaný Dvojčaťom, povedal spolu učeníkom: „Poďme aj my a zomrime s ním!“

17 *Ježiš u sestier mŕtveho Lazára.* — Keď prišiel Ježiš (do Betánie), zvedel, že (Lazár) je už štyri dni v hrobe. Betánia bola blízko Jeruzalema, asi na päťnásť honov, | a tak mnohí Židia prišli k Marte a Márii potešovať ich (v zármutku) nad bratom.

20 Ako teda Marta počula, že Ježiš prichádza, šla mu
*21 naproti; Mária však doma ostala. I povedala Marta Ježišovi: „Pane, keby si bol tuná býval, nebol by mi brat

2 Porovnaj 12, 1—11.

9 Kým neuplynú čas, predurčený od Otca, Ježišovi nič neškodí úklady nepriateľov. Netreba sa ešte báť o jeho život!

11 „Usnúť“ skoro vo všetkých rečiach označuje nielen spánok, ale aj smrť. Naše slovo „cintorín“, z gréckeho koimetérion, tiež znamená „miesto spánku — odýchu“.

21-27 Túto staň dáva Cirkev čítať vo sv. Omši za mŕtvych na deň pohrebu, aby sa veriaci potešili myšlienkou, že Spasiteľ je našim vzkresením a životom.

zomrel! Ale aj teraz viem, že čokoľvek budeš prosiť od 22
Boha, dá ti Boh.“ Ježiš ju uistil: „Tvoj brat vstane!“ 23
Marta mu odpovedala: „Viem, že vstane pri vzkriesení 24
v posledný deň.“ Ježiš jej povedal: „Ja som vzkriesenie 25*
a život! Kto verí vo mňa, bude žiť, aj keď zomrel, |
a nik nezomrie naveky, kto žije a verí vo mňa. Veríš 26
tomu?“ Odpovedala mu: „Hej, Pane, ja som uverila. 27
že si ty Kristus, Syn Boží, ktorý prišiel na tento svet!“

Ako to povedala, odišla, zavolala potajomky sestru 28
Máriu a zvestovala jej: „Učiteľ je tu a volá ňu!“ | Keď 29
to (Mária) počula, vstala a išla za nim. Ježiš totiž ešte 30
nedošiel do mestačka, ale bol na tom mieste, kam mu
Marta vyšla naproti. Keď Židia, ktorí boli v dome a 31
potešovali ju, videli, že Mária rýchle vstala a vyšla,
pobrali sa za ňou, lebo si mysleli, že ide ku hrobu
plakať.

Zázrak vzkriesenia Lazára. — Keď te- 32
da Mária prišla ta, kde bol Ježiš, a zazrela ho, padla
mu k nohám a povedala: „Pane, keby si bol tuná býval,
nebol by mi brat zomrel!“ Tu Ježiš, keď uvidel ako 33*
plače a ako plačú aj Židia, čo prišli s ňou, zachvel sa
v duchu | a vzrušený sa spýtal: „Kam ste ho položili?“ 34
Povedali mu: „Pane, poď a viď!“ | A Ježiš zaplakal. 35
Vtedy povedali (niektorí) Židia: „Hľa, ako ho milo- 36
val!“ Iní zasa hovorili: „Či tento, ktorý slepému otvo- 37
ril oči, nemohol urobiť, aby (Lazár) nebol zomrel?“

Ježiš sa znova zachvel a pristúpil k hrobu. Bola to 38
jaskyňa a (jej otvor) bol privalený kameňom. I roz- 39
kázal Ježiš: „Odvalte kameň!“ Tu Marta, sestra mŕt-
veho mu povedala: „Pane, už páchne, lebo je štyri dni

Syn Boží je Pán večného života. Vlastnou mocou môže 25
vzkriesiť z mŕtvych. A kto v neho verí, dostane sa mu jeho bož-
ského, večného života.

Pán „sa zachvel“ zo súcitu s Lazarovými sestrami a jeho 33-35
priateľmi, najmä však z ľútosťou nad úbohosťou človeka. „Zapla-
kal“, lebo bol človekom nám vo všetkom, okrem hriechu, po-
dobným, rovným a nenútené prejavoval svoje šľachetné city,
či to už bol hnev, bolesť alebo radosť.

*40 mŕtvy!“ Ježiš jej odpovedal: „Nevravel som ti, že uvidíš slávnú moc Božiu, ak budeš veriť?“

41 Odvalili teda kameň. Ježiš pozdvihol oči k nebu a
42 hovoril: „Otče, ďakujem ti, že si ma vyslyšal! Ja (sám)
som vedel, že ma vždy vyslyšíš, ale pre tento zástup,
ktorý tu stojí, som to povedal, aby uverili, že si ma ty
43 poslal.“ A keď to dopovedal, zavolał mocným hlasom:
*44 „Lazár, pod' von!“ | A mŕtvy [hneď] vyšiel, ovinutý
plachtami na nohách i na rukách a tvár mal oviazanú
šatkou. Ježiš im rozkázal: „Porozväzujte ho, aby mo-
hol odísť!“

45 . *Následky vzkriesenia Lazára.* — Vtedy
mnohí zo Židov, ktorí prišli k Márii a videli, čo uro-
46 bil, uverili v neho. Nektorí z nich však odišli k fari-
47 zejom a rozpovedali im, čo urobil Ježiš. Tu veľkňazi a
farizeji svolali radu a hovorili: „Čo máme robiť, veď
*48 ten človek robí mnohé divy! Ak ho necháme, tak všetci
uveria v neho, a prídu Rimania a zajmú nám i Mesto
i národ!“

*49 No jeden z nich menom Kajfáš, ktorý bol toho roku
50 veľkňazom, im povedal: „Nechápete | a neuvažujete, že
bude lepšie pre vás, keď jeden človek zomrie za ľud,
*51 a nezahynie celý národ!“ To však nehovoril sám od
seba, ale ako veľkňaz toho roku predpovedal, že Ježiš
52 má zomrieť za (židovský) národ, | a nielen za (židovský)

40 „Slávna moc Božia“ = Ježišova divotvorná všemohúcnosť,
ktorá premáha aj smrť.

44 Židia mŕtvych nebalzamovali, ale poumývali, namazali vo-
ňavými masťami a poovinovali užšími stuhami z ľanového plátna.
Hlavu zabaľovali do zvláštnej šatky (tzv. sudárium).

48 Veľrada sa díva na Ježišovu vec čisto politicky a sebecky.
Vôbec im nezáleží na tom, aby nepredpojate a vážne preskúma-
li, či Ježiš naozaj je prisľúbený Mesiáš alebo nie.

49 Kajfáš, vlastným menom Jozef, bol veľkňazom v rokoch
16—36 po Kristu. Svätopisec jednoducho zisťuje, že Kajfáš toho
roku zastával veľkňazský úrad, ale netvrdí, že sa veľkňazi me-
nili každý rok.

n 51 Kajfáš ani netušil, akú prorockú pravdu povedal. Bol veľ-
kňazom, hoci nehodným, a Boh ho použil ako tlmočníka svojich
úmyslov.

narod. ale aj aby shromaždil všetky roztratené dieťky Božie. A od toho dňa boli rozhodnutí, že ho zabijú. 53

Ježiš odchádza do Efraimu. — Preto Ježiš už nechodil verejne medzi Židmi, ale odišiel do kraja blízko púšte, do mesta, zvaného Efraim, a ostal tam aj s učeníkmi. 54*

Bola blízko židovská Veľká noc, a tak mnohí z okolitej krajiny šli pred sviatkami do Jeruzalema očistiť sa. | Hľadali Ježiša v chráme a shovárali sa: „Čo myslíte? Žeby ozaj neprišiel na sviatky?“ | Veľkňazi a farizeji však vydali rozkaz, aby každý, kto vie, kde je (Ježiš), oznámil to, žeby ho mohli chytiť. 55* 56 57

Pomazanie Ježišových nôh v Betánii. — Šesť dní pred Veľkou nocou prišiel Ježiš do Betánie, kde býval Lazár, ktorého bol vzkriesil z mŕtvych. Pripravili mu tam hostinu a Marta posluhovala. Lazár bol medzi tými, čo s ním stolovali. | I vzala Mária funt pravej, vzácnej nardovej masti, pomazala ňou Ježišovi nohy a poutierala mu ich vlastnými vlasmi. A dom sa naplnil vôňou masti. 12*

Tu jeden z jeho učeníkov, Judáš Iškariotský, ktorý ho chcel zradiť, povedal: „Prečože nepredali túto masť za tristo desiatnikov a nedali ich chudobným?“ Pravda, 4 5* 6

1—10: Mt 26, 6—13; Mk 14, 3—9.

Efraim, dnešné Et Taijibe, asi 20 km na sever od Jeruzalema. V okolí boly husté lesy a divé údolia. 54

Kto prestúpil rôzne predpisy Mojžišovho zákona, znečistí sa na dlhší alebo kratší čas a na očistenie musel sa podrobiť predpísaným obradom a priniesť prikázané obety. Židia veľmi dbali, aby boli obradne čisti, najmä pred veľkonočnými sviatkami, lebo inak by neboli mohli sláviť obradnú večeru (porovnej Nm 9, 10; 2 Krn 30, 17 n.). 55

Lk 7, 36—50 hovorí, ako sa zdá, o inej udalosti a o inej Mării. 1-10

Nardová masť bola vzácny voňavý balzam z istej indickej rastliny. Najčestnejším hosťom niekoľkými kvapkami tohto oleja pomazali vlasy a bradu, podľa východných zvykov. A Mária celý funt (asi 1/2 kg) tohto balzamu vyliala Pánovi na nohy! 3

Denár — desiatnik bola vtedy denná mzda robotníka. V našich peniazoch platil asi 2—3 koruny, ale jeho kúpna hodnota bola oveľa vyššia. 5

nepovedal to preto, že by mu bolo šlo o chudobných, ale že bol zlodej, a keďže mal (spoločnú) pokladničku, brával si z toho, čo do nej vkladali.

- 7 Povedal teda Ježiš: „Nechajte ju! Veď to urobila
8 pre deň môjho pohrebu! Chudobných vždy budete mať
medzi sebou, ale mňa nebudete vždy mať.“
9 Tu veľký zástup židovského ľudu sa dozvedel, že
Ježiš je tam, a prišli nielen kvôli nemu, ale aj aby
10 videli Lazára, ktorého bol vzkriesil z mŕtvych. Veľ-
11 knázi sa však rozhodli, že zabijú aj Lazára, | pretože
mnohí Židia sa pre neho odlučovali a uverili v Ježiša.

*Ježišov slávnostný príchod do Jeru-
12 zalema. — Nasledujúceho dňa veľké zástupy, ktoré
prišli na slávnosti, keď sa dopočuly, že Ježiš prichádza
13 do Jeruzalema, | nabraly palmových ratolestí, vyšly mu
naproti a volaly:

- a „*Hosana!*
Požehnaný, ktorý prichádza v mene Pánovom,
Kráľ Izraela!“

14 Ježiš si našiel osliatko a posadil sa naň, ako je na-
písané:

- *15 *Neboj sa, dcéra sionská!*
b *Hľa, tvoj kráľ prichádza,*
sediac na osliatku!

16 Jeho učeníci tomu zprvoti nerozumeli, ale keď bol
už Ježiš oslávený, rozpomenuli sa, že to bolo napísané
17 o ňom a že mu to (preto) tak urobili. A Ľudia, ktorí
boli s ním, keď Lazára vyvolal z hrobu, a vzkriesil ho
18 z mŕtvych, vydávali o ňom svedectvo. Preto mu aj vy-

a Z 117, 25 n. b Zach 9, 9.

12—19: Mt 21, 1—11; Mk 11, 1—11; Lk 19, 29—45.

n 12 Zástupy vítajú Ježiša ako Kráľa-Mesiáša. — „Hosana“
(z hebrejského hoší' ah-nna — prosíme ťa, zachráň nás!) malo
asi smysel nášho „sláva“.

15 Ježiš neprichádza ako mocný, bojovný panovník na koni
alebo na bojovom voze, ale skromne a pokojne.

šly zástupy naproti, lebo sa dapočuly, že urobil ten div. Farizeji si však vraveli: „Vidíte, že si nič nepomôžeme? 19 Hľa, (celý) svet ide za ním!“

Gréci prichádzajú k Ježišovi. — A me- 20*
dzi tými, čo prišli na slávnosti, aby vykonali poklonu, bolo niekoľko Grékov. Tí prišli k Filipovi, ktorý po- 21
chádzal z Galilejskej Betsaidy, a prosili ho: „Pane, chceli by sme vidieť Ježiša!“ Filip teda išiel a povedal 22
to Ondrejovi, Ondrej a Filip to potom povedali Ježišovi.

Ježiš im takto odpovedal: „Prišla hodina, aby bol 23*
oslávnený Syn človeka. Veru, veru, vravím vám, ak pše- 24
ničné zrno, čo padlo do zeme, neumrie, ostane samo, ale ak umrie, prinesie veľkú úrodu. Kto miluje svoj život, 25
stratí ho; kto však na tomto svete nenávidí svoj život, zachová si ho pre večný život. Ak mi niekto chce slú- 26
žiť, nech ma nasleduje; a kde budem ja, tam bude aj môj služobník! Ak mi niekto slúži, uctí ho (sám) Otec. Teraz je moja duša vzrušená, čo mám teda povedať? 27*
»Otče, zachráň ma pred tou hodinou«? — Ale nie, lebo práve na to som prišiel, pre tú hodinu. — Otče, osláv 28
svoje meno!“ I zaznel hlas s neba: „Už som oslávil a ešte oslávim!“

Tu zástup, ktorý tam stál a počul to, hovoril, že 29
zahrmelo. Iní vraveli: „Anjel prehovoril k nemu!“ | Je- 30
žiš však povedal: „Nie pre mňa zaznel tento hlas, ale

Títo Gréci boli pohani, tzv. „bohobojní“. Prijali vieru v jed- 20
ného Boha a niektoré židovské zvyky, ale nie obriezku. Nepla-
tili teda za plnoprávných členov vyvoleného národa.

Prošba Grékov veľmi pohlá Pána Ježiša. Židia, jeho vlastný 23-28
národ, ho neprijali, a hľa, tu sú pohani, ktorí sa takrečeno tlačia do jeho ovčince!... Ale to je spolu aj znak, že udrela hodina, keď má byť oslávnený Syn človeka. Spasiteľ tým mienil svoju smrť a nasledujúce zmŕtvychvstanie a nanebevstúpenie.

Spasiteľove slová sú preniknuté myšlienkou na blízke umu- 27
čenie a smrť. Mal ľudskú dušu ako my, s celým obsahom šťastných citov, preto ho táto myšlienka hlboká a bolestná rozochvela. Ale poslušne sa chce podrobiť Otcovej vôli (porovnaj Mt 26, 38—46; Mk 14, 32—42; Lk 22, 40—46), lebo práve na to prišiel na svet, aby utrpením a smrťou ľudstvo vykúpil. Len nech je to na česť a slávu Božiu!

31 pre vás. Teraz sa koná súd nad týmto svetom; teraz
 *32 bude vyhodené knieža tohto sveta. A ja, keď budem
 33 pozdvihnutý od zeme, všetkých pritiahnem k sebe!“ To
 povedal, aby označil, akou smrťou zomrie.

*34 Zástup mu odvrával: „Zo zákona sme sa dopočuli,
 že Kristus ostane naveky (medzi nami), prečo teda ho-
 voríš, že Syn človeka musí byť pozdvihnutý? Kto je
 35 to ten Syn človeka? Ježiš im na to hovoril: „Ešte
 krátky čas je svetlo medzi vami. Kráčajte, dokiaľ je
 svetlo, aby vás tma nezastihla! Kto potme kráča, ne-
 36 vie, kam ide. Kým máte svetlo, verte v toto svetlo,
 aby ste boli synmi svetla!“ To povedal Ježiš, potom
 odišiel a skryl sa pred nimi.

37 *Nevera Židov a súd nad nimi.* — Neuve-
 rili však v neho, hoci toľko veľkých divov bol urobil
 *38 pred nimi. Takto sa malo splniť slovo proroka Izaiáša,
 ktorý povedal:

a *Pane, kto uveril našej zvesti?
 A komu sa zjavila mocná ruka Pánova?*

39 Preto oni nemohli uveriť, lebo ako zasa hovorí
 Izaiáš:

*40 *Zatemnil im oči
 b a zatvrdil im srdcia,
 aby očami nevideli
 a srdcom nepoznali,
 aby sa neobrátili,
 a ja aby som ich neuzdravil!*

a Iz 53, 1 b Iz 6, 9 n.

32 Ukrižovaný Kristus neodolateľne tiahne k sebe, do náručia
 svojej lásky všetkých, ktorí hľadajú pravdu a dobro.

34 Bol rozšírený náhľad, že zemské kráľovstvo Mesiášovo bude
 naveky trvať (porovnaj Z 109, 4; Iz 9, 6; Jer 40, 17; Dan 2, 14
 a i.). Lenže Židia pritom zabúdali na duchovný ráz Mesiášovej
 ríše.

38 Židia si takrečeno zaphávajú uši pred zjavnou pravdou
 Božou a ani očividný zázrak, zásah moci Božej neotrasie ich
 svedomím.

*40 Svätopisec nechápavosť Židov pripisuje priamo vplyvu Bo-
 žiemu, lebo skutočne to bol spravodlivý trest za ich zlomyseľnú
 zatvrdilosť. Nemie sa to však rozumieť v zmysle predurčenia

To povedal Izaiáš, pretože uzrel jeho slávu a hovo- 41
ril o ňom. — Predsa však i z poprednejších mnohí uve- 42
rili v neho, ale nepriznali sa k tomu, a to pre farize-
jov, aby ich nevylúčili zo synagogy. Ludskú slávu totiž 43
väčšmi milovali ako Božiu slávu.

Ježiš potom zvolal a hovoril: „Kto verí vo mňa, nie 44
vo mňa verí, ale v toho, ktorý ma poslal. A kto mňa 45
vidí, vidí toho, ktorý ma poslal. Prišiel som na tento 46
svet ako svetlo, aby nikto neostal vo tme, kto vo mňa
verí. Ale ak aj niekto počúva moje slová, a nezachováva 47
ich, nesúdím ho, keďže som neprišiel súdiť svet, ale
spasiť svet. Kto pohŕda mnou a neprijíma moje slová, 48
už má svojho sudcu: Slová, ktoré som hlásal, budú ho
súdiť v posledný deň. Veď ja som nehovoril sám od 49
seba, ale Otec, ktorý ma poslal, mi prikázal, čo mám roz-
právať a čo zvestovať. A viem, že jeho príkaz znamená 50
život večný. Čo teda zvestujem, tak to zvestujem, ako
mi hovoril Otec.“

Posledné chvíle Ježišove medzi svojimi, 13, 1—17, 26.

Posledná večera. Ježiš umýva nohy apoštolom. — Bolo pred veľkonočnými sviatkami 13
Ježiš vedel, že mu prišla hodina odísť s tohto sveta
k Otcovi, a keďže miloval svojich, ktorí boli na tomto
svete, až do konca im preukazoval svoju lásku.

na zatratenie! Boh neomylné vie, kto bude zatratený, ale ho ne-
zavrhnú preto, že ho samovoľne chce zavrhnúť ale preto, že
si to taký človek zaslúži za svoje dobrovoľné odvrátenie sa od
Boha.

Syn Boží nielen že ľuďom prináša zjavenie Božie, ale aj 45
sám sebou, svojou osobou je podstatným obrazom, zjavením
Boha Otca. Porovnaj 14, 9.

Porovnaj Mt 26, 17—20; Mk 14, 12—17; Lk 22, 7—14. — Ke- 1
dy slávil Ježiš poslednú večeru? V tomto bode je zdanlivý roz-
por medzi zprávami sv. Jána a synoptikmi, ale dá sa ľahko
odstrániť, keď pripustíme, že Ježiš veľkonočnú večeru konal vo
štvrtok 14. nisanu (prvý mesiac v židovskom kalendári, náš ma-
rec — apríl), podľa počítania a spôsobu jeruzalemského. V tejto
veci boli totiž isté odchýlky jednak medzi saducejmi a fari-
zejmi, jednak medzi Židmi z Judska a z Galiley.

- *2 Večerali a čert už bol vnukol do srdca Judášovi,
 *3 synovi Šimona Iškariotského, aby ho zradil. Tu Ježiš,
 vedomý toho, že mu Otec všetko dal do rúk a že od
 4 Boha vyšiel a k Bohu ide, | vstal od večere, sobliekol
 5 si vrchné rúcho, vzal si zásteru a opásal sa ňou. Potom
 nalial vody do umyváka a začal umývať nohy učeni-
 kom a utierať zásterou, ktorou bol opásaný.
 6 Prišiel až k Simonovi Petrovi. Ale Peter sa ozval:
 7 „Pane, ty mi chceš umývať nohy?“ | Ježiš mu odpo-
 vedal: „Teraz ešte nechápeš, čo robím, ale potom po-
 8 chopíš!“ Peter mu odporoval: „Pane, ty mi nikdy ne-
 budeš nohy umývať!“ Ježiš mu však pohrozil: „Ak ťa
 9 neumyjem, nebudeš mať so mnou podielu!“ Tu mu
 povedal Šimon Peter: „Pane, teda nielen nohy, ale aj
 10 ruky a hlavu!“ Ježiš mu hovoril: „Kto sa okúpil, po-
 trebuje si iba nohy umyť, lebo je (inak) celý čistý. Aj
 11 vy ste čistí, ale nie všetci!“ Vedel totiž, kto ho zradí,
 preto vravel: „Nie všetci ste čistí!“
 12 Keď im umyl nohy a obliekol si vrchné rúcho, zno-
 va si sadol a hovoril im: „Chápete, čo som vám urobil?
 13 Vy ma voláte Učiteľom a Pánom, a dobre hovoríte, le-
 14 bo tým som. Keď teda ja, Pán a Učiteľ, umyl som vám
 15 nohy, aj vy ste povinní navzájom si umývať nohy! Dal
 som vám príklad, aby ste aj vy robili tak, ako som vám
 16 ja urobil. Veru, veru, hovorím vám, nie je sluha väčší
 ako jeho pán, ani posol nie je väčší ako ten, čo ho poslal.
 17 Viete to a budete blažení, ak budete podľa toho konať.
 *18 Nevravím to o vás všetkých, lebo viem, koho som si

2 „Večerali“ — Vg má „keď sa navečerali“.

3 Takéto umývanie nôh bolo u vtedajších Židov zvyčajné, len sa robilo na počiatku hostiny. Vykonal ho často sám hosťiteľ, najmä keď išlo o vzácných hostí. Ježiš to robí cez hostinu, so zvláštnym úmyslom, aby dal učeníkom príklad pokory a bratskej lásky (v. 12—17).

10 Keď sa niekto mal zúčastniť na hostine, najmä na veľkonočnej večeri, vopred sa okúpil, prípadne aj namazal voňavým olejom, takže mu potom stačilo umyť si nohy, prachom znečistené.

18 Kráľ Dávid, predobraz Krista, sa v žalme 40, 10 ponosuje na zradného Achitofela.

vyvolil, ale splní sa Písmo: *Ten, čo jedol z môjho chleba, pozdvihol proti mne päť!* Už teraz vám to hovorím. 19 skôr ako sa to stalo, aby ste verili aj potom, keď sa to stane, že ja som to. Veru, veru, hovorím vám, kto 20 prijme toho, koho ja pošlem, mňa prijme, a kto mňa prijme, prijme toho, ktorý mňa poslal!“

Zradca Judáš odchádza z večeradla.
 — Keď to bol Ježiš povedal, vzrušil sa v duchu a (cel- 21 kom) otvorene sa vyslovil: „Veru, veru, hovorím vám. jeden z vás ma zradí!“ — Učeníci pozerali jeden na 22 druhého a boli v rozpakoch, o kom to hovorí. Učeník 23* však, ktorého Ježiš miloval, spočíval pri Ježišových prsiach. Tomu dal Šimon Peter znamenie a povedal mu: 24 „Spýtal sa, kto je to, o kom hovorí!“ | On sa teda na- 25 chýlil k hrudi Ježišovej a spýtal sa: „Pane, kto je to?“ Ježiš mu dopovedal: „Ten je to, komu namoším a po- 26* dám skyvu chleba!“ A vzal skyvu, namočil ju a podal Judášovi, synovi Šimona Iškariotského.

A hneď po tejto skyve vošiel do neho zlý duch. Tu 27 mu Ježiš povedal: „Len urob chytro, čo chceš urobiť!“ Ale nik zo stolujúcich neporozumel, prečo mu to pove- 28 dal. Judáš totiž opatroval (spoločnú) pokladničku, a tak 29 si niektorí mysleli, že mu Ježiš prikázal, aby nakúpil. čo sa potrebuje na slávnosť, alebo aby dal niečo chu- 30 dobným. Ten teda prijal skyvu a hneď odišiel. Bola už noc.

a Z 40, 10.

21—30: Mt 26, 21—25; Mk 14, 18—21; Lk 22, 21—23.

„Učeník, ktorého Ježiš miloval“, je sv. Ján. — Podľa vte- 23 dajších mravov sa stolovalo pololežiačky, takže sa hostia opiera- ráli o ľavý laket a pravou rukou si brali jedlo. Ján bol pred Pánom, musel sa teda k nemu nachýliť, keď sa chcel s ním rozprávať, a hlava mu pritom takrečeno spočívala na Ježišovej hrudi.

Pán vzal skyvu chleba, namočil ju do tzv. charosetu (slad 26 ká ovocná a zeleninová kaša) a podal Judášovi. Bolo to vlastne prejavom pozornosti a priazne, keď hlava stolu osobne niekomu poslúžila jedlom.

Ježišov rozhovor s učeníkmi.

Nové prikázanie.

- *31 Keď (Judáš) odišiel, hovoril Ježiš: „Teraz je oslá-
 32 vený Syn človeka a Boh je oslávený v ňom. A keď je
 Boh oslávený v ňom, aj Boh ho v sebe oslávi, a (už)
 33 ho čoskoro oslávi. Dietky, ešte krátky čas som s vami!
 Budete ma hľadať, ale ako som vravel Židom, aj vám
 *34 teraz hovorím: Kam ja idem, ta vy nemôžete prísť. | No-
 vé prikázanie vám dávam, aby ste sa navzájom milo-
 vali, ako som vás ja miloval, aj vy aby ste sa tak milo-
 35 vali. Po tom poznajú všetci, že ste moji učeníci, keď
 sa budete navzájom milovať.“
- *36 Tu sa ho spýtal Šimon Peter: „Pane, kam ideš?“
 Ježiš mu odpovedal: „Kam ja idem, ta nateraz nemô-
 37 žeš ísť za mnou, ale pôjdeš za mnou neskôr!“ Peter
 mu odvrával: „Pane, prečože nemôžem teraz ísť za te-
 38 bou? Aj život položím za teba!“ | Ježiš mu povedal:
 „Aj život položíš za mňa? Veru, veru, hovorím ti, ko-
 hút sa ešte ani neozve, a tri razy ma zaprieš!“

Ježiš odchádza k Otcovi.

- 14 „Nech sa vám srdce nestrachuje! Verte v Boha a
 *2 verte aj vo mňa! V dome môjho Otca je veľa príbyt-

36—38: Mt 26, 33—35; Mk 14, 29—31; Lk 22, 33—34.

- 31 Od 13, 31—16 33 svätopisec podáva dôverný rozhovor Je-
 žišov s apoštolmi. Pán im vysvetľuje rozličné pravdy a zjavuje
 nové tajomstvá. Dojímavá je vrúcnosť a bezprostrednosť tých-
 to statí, ktoré evanjelista zachycuje v krásnej, ozaj vynikajú-
 cej literárnej forme.
- n 34 Pán dáva učeníkom ako by svoj závet: prikázanie lásky
 k bližnému, najmä k bratom. Novým ho nazýva nie preto, ako
 by bolo bývalo celkom neznáme (porovnaj Lv 19, 18; Pán ho
 už aj predtým zdôrazňoval: Mt 19, 19; 22, 37—40), ale nové je
 jeho odôvodnenie a obsah: Ježišova láska k nám je základom
 a mierou, vzorom a silou našej bratskej lásky. Má byť znakom
 pravých učeníkov Kristových, po ktorom ich poznajú ostatní
 ľudia.
- 36-38 Výstup charakteristický pre prudkú a úprimnú, ale nestálu
 povahu Petrovu.
- 2 Dom Otca nebeského je aj ich otcovským domom. Ježiš im
 tam ide pripraviť miesto.

kov. Keby to nebolo tak, bol by som vám to povedal. Idem vám pripraviť miesto. | A keď odidem a pripravim vám miesto, vrátim sa a vezmem vás k sebe, aby ste aj vy boli tam, kde som ja. A cestu ta, kam idem, poznáte.“

Tomáš mu na to povedal: „Pane, nevieme, kam ideš, akože môžeme poznať cestu ta?“ Ježiš mu odpovedal: „Ja som cesta i pravda i život! Nik neprichádza k Otcovi, ak len nie skrze mňa. Ak ste mňa poznali, aj môjho Otca ste poznali. A odteraz ho už poznáte a videli ste ho!“

Tu sa ozval Filip: „Pane, ukáž nám Otca, a postačí nám to!“ Ježiš mu povedal: „Taký dlhý čas som s vami, a nepoznali ste ma? Filip, kto mňa vidí, vidí aj Otca! Akože môžeš hovoriť: »Ukáž nám Otca«? | Vari neveríš, že ja som v Otcovi a Otec je vo mne? Slová, ktoré vám hovorím, neverím sám od seba. Aj tieto skutky koná sám Otec, ktorý je vo mne. Neveríte, že ja som v Otcovi a Otec vo mne? Ak (už) pre iné nie, aspoň pre tieto skutky verte! Veru, veru, hovorím vám, kto verí vo mňa, tiež bude konať skutky, ktoré ja konám, ba bude konať ešte väčšie, pretože idem k Otcovi. A čokoľvek budete prosiť v mojom mene, urobím, aby bol Otec oslávený v Synovi. Keď budete teda prosiť niečo v mojom mene, urobím to.“

Syn Boží, viera v neho, je cestou k Bohu. On jediný je pravda sama a život sám, pôvodca všetkej pravdy a všetkého života. Všetky „iné“ cesty k Bohu sú len falošnými chodníkmi, všetci „iní“ vodcovia sú len klamármí.

Syn Boží je jedno s Bohom Otcom, je tej istej podstaty s ním je v Otcovi a Otec v ňom, takže poznať jedného znamená poznať aj druhého.

Učeníci neprenikli k jadrú Ježišovej náuky a mali pred oči iba jednu možnosť: Uzrieť už tu za živa samého Boha, ako ho napr. Mojžiš uzrel na hore Sinaj (Ex 24, 9—18) alebo Izaiáš v chráme (Iz 6, 1—13).

Skutky učeníkov prevýšia skutky Učiteľove len čo do vonkajších výsledkov; Božia Prozreteľnosť nedovolila, aby sa kráľovstvo Božie rozšírilo po celom svete už za zemskeho života Ježišovho, ale predurčila, že sa to stane účinkovaním jeho apoštolov. Tito skutočne žali, čo on zasial (porovnaj 4, 36 n.).

Ježiš sľubuje druhého Obrancu — Ducha Svätého.

- *15 Ak ma milujete, zachovávajúte moje prikázania!
- *16 A ja budem prosiť Otca, a dá vám iného Obrancu, aby
 17 bol naveky s vami. — | Ducha pravdy, ktorého svet ne-
 18 môže prijať, pretože ho nevidí, ani nepozná. Vy ho
 19 poznáte, pretože bude pri vás a bude vo vás. Neopu-
 20 stím vás ako siroty, vrátim sa k vám. Ešte trochu, a
 21 svet ma už neuvidí, ale vy ma uvidíte, lebo žijem, a aj
 22 vy budete žiť. V ten deň poznáte, že ja som vo svojom
 23 Otcovi, vy vo mne a ja vo vás. Kto pozná moje priká-
 24 zania a zachováva ich, ten ma miluje. A kto mňa mi-
 25 luje, toho bude milovať aj môj Otec, aj ja ho budem
 26 milovať a zjavím mu seba samého.“
- 22 Tu Judáš, nie ten Iškariotský, sa ho spýtal: „Pane,
 23 a prečo sa chceš zjaviť nám, a nie svetu?“ Ježiš mu
 24 na to odpovedal: „Ak ma niekto miluje, zachová moje
 25 slovo, a môj Otec ho bude tiež milovať. Prideme k nemu
 26 a budeme u neho prebývať. Kto ma však nemiluje, ne-
 zachováva moje slová. A slovo, ktoré (odo mňa) počul,
 27 nie je moje, ale Otcovo, ktorý ma poslal. Toto vám
 28 hovorím, kým som ešte s vami. No Obranca, Duch Svä-
 29 tý, ktorého Otec pošle v mojom mene, ten vás naučí
 30 všetkému a pripomenie vám všetko, čo som hovoril.“
- *27 Pokoj vám zanechávam, svoj pokoj vám dávam; nie
- 15 Spasiteľ znova zdôrazňuje, že pravá láska k nemu (a k Bohu
 vôbec) musí byť činorodá, musí sa prejavovať aj skutkami ver-
 ným zachovávaním jeho prikázaní.
- n 16 „Obranca“ — grécky Paraklétos. Názov sa v Novom zákone
 vyskytuje iba u sv. Jána a znamená tolko ako „obranca“. Pre-
 klad „utešiteľ“ je veľmi rozšírený a obsahove bohatý, ale ne-
 vyjadruje ozajstnú myšlienku svätopiscovu, ktorý chce povedať,
 že Duch Sv. sa za nás prihovára a nás zastáva u Boha Otca (po-
 rovnaj Rim 8, 14—16. 26 n.; Gal 4, 6). — Pán tu zjavuje tajom-
 stvo tretej božskej Osoby. Je to bytosť duchovná a božská, sú-
 podstatná s Bohom Otcom a so Synom Božím, ale odlišuje sa
 od nich ako osoba od osoby. Je to Duch pravdy, t. j. pravda sa-
 ma a pôvodca všetkej pravdy.
- 27 Pokoj Ježišov nie je klamný pokoj sveta, ktorý spočíva v po-
 hodlí smyslov a vo vonkajšej jalovej bezstarostnosti. Je to po-
 koj božský, kotviaci v samom Bohu a dávajúci duši neochvejnú
 istotu, zábezpeku a pevnosť vo všetkých životných počinoch a
 okolnostiach.

ako svet dáva, dávam vám (ho). Nech sa nermúti a nestrahuje vaše srdce! Však ste počuli, že som vám hovoril: »Odchádzam, ale vrátim sa k vám!« Keby ste ma milovali, radovali by ste sa, že odchádzam k Otcovi, lebo Otec je väčší ako ja. Povedal som vám to už teraz, skôr ako sa stalo, aby ste uverili, keď sa to stane. Už nebudem veľa hovoriť s vami, lebo prichádza knieža tohto sveta. Nič vo mne nemá svojho, | ale svet má poznať, že milujem Otca a robím tak, ako mi Otec prikázal. — (A teraz) vstaňte, poďme odtiaľto!

Podobenstvo o viniči,

Ja som pravý vinič a môj Otec je vinohradník. Každú ratolesť na mne, ktorá neprináša ovocie, odrezáva, a každú, ktorá prináša ovocie, čistí, aby prinášala ešte viac ovocia.

Vy ste už očistení slovom, ktoré som vám zvestoval. | Ostávajúce teda vo mne a ja vo vás! Ako ratolesť

Syn Boží je tej istej podstaty s Bohom Otcom, jemu vo všetkom rovný, ale vtelením prijal na seba prirodzenosť človeka a na čas svojho zemského života sa ako by zriekol prednosti, ktoré mu právom božského pôvodu prináležali (porovnaj Filip 2, 6 n.). So zreteľom na to je teda Otec „väčší“ ako vtelenný Syn.

Veľkonočná večera sa skončila. Pán sa aj s učeníkmi poberá na Olivový vrch. Ale nasledujúce reči (hl. 15—17) pravdepodobne neodznely cestou ta, ako by sa podľa poradia zdalo. Ježiš ich povedal ešte vo večeradle (por. 18, 1).

Je možné, že podnetom podobenstva o viniči bol obradný kalich vína, ktorý sa pil na konci veľkonočnej večere (nie kalich krvi Ježišovej!). Podobenstvo úzko súvisí aj s ustanovením eucharistie, o ktorom sa sv. Ján úmyselne nezmieňuje. — Inak obraz viniča bol učeníkom a Židom vôbec veľmi blízky a známy, lebo Palestína bola od pradávna krajom hrozna a vína. Podobenstvo malo však aj ráz mesiášsky (porovnaj Iz 5, 1—7; Ez 15, 2—6; Sir 24, 25). Spasiteľ nám chce objasniť úzke spojenie medzi sebou, duchovným viničom, ktorý je zdrojom všetkých milostí, a veriacimi, ktorí sa vierou a láskou do neho zapojujú a z neho ako ratolesti vyrastajú a čerpajú šťavu večného života. — Treba zdôrazniť, že v podobenstve sú všetky hlavné body krásnej nauky o tajomnom tele Kristovom, ktorú podrobnejšie rozvádza sv. Pavol (viď Rim 12, 4 n.; 1 Kor 12, 12—14, 27; Ef 5, 30 a poznámky).

- nemôže prinášať ovocie od seba, ak neostane na viniči,
 5 tak ani vy, ak len neostanete vo mne. Ja som vinič, vy
 ste ratolesti! (Len) kto ostáva vo mne a ja v ňom, prináša
 hojne ovocia, lebo bezo mňa nič nemôžete urobiť.
 6 Kto neostáva vo mne, toho odhodia ako (neploďnú) ratolesť,
 a uschne. A tie posbierajú, hodia na oheň, a zhoria.
- *7 Ak ostanete vo mne a moje slová ostanú vo vás,
 8 proste, čo len chcete, a splní sa vám to! Môj Otec je
 práve tým oslávený, že prinášate hojne ovocia a že ste
 sa stali mojimi učeníkmi.
- 9 Ako mňa miloval Otec, tak aj ja som vás miloval.
 10 Ostaňte v tejto mojej láske! Ak budete zachovávať moje
 prikázania, ostanete v mojej láske, ako aj ja som zachovával
 prikázania svojho Otca a ostávam v jeho láske. Toto som vám
 11 povedal, aby moja radosť bola aj vaša a vaša radosť aby bola úplná.

Ježišova láska k učeníkom.

- *12 Moje prikázanie je, aby ste sa navzájom milovali,
 13 ako som vás ja miloval! Nikto nemôže väčšmi milovať,
 ako keď dušu položí za priateľov!
- 14 Ak robíte, čo vám prikazujem, ste moji priatelia!
 15 Už vás nenazývam sluhami, lebo sluha nevie, čo robí jeho pán,
 ale nazval som vás priateľmi, keďže som vám zvestoval všetko,
 čo som počul od Otca.
- 16 Nie vy ste si mňa vyvolili, ale ja som si vás vyvolil a ustanovil
 som vás, aby ste šli a prinášali ovocie a vaše ovocie aby ostalo,
 žeby vám Otec dal všetko, čo budete od neho prosiť v
 17 mojom mene. Toto vám (zvlášť) prikazujem, aby ste sa navzájom milovali!
-
- 7 Modlitba veriaceho, ktorý je spojený s Kristom, je v istom
 smysle všemohúca. Vždy dosiahne svoj cieľ, lebo taký človek
 si nikdy nežiada, čo by nebolo podľa vôle Božej.
- n 12 Ježiš zdôrazňuje povinnosť bratskej lásky, ktorá sa nezastáva
 ani pred sebažertvou (porovnaj 1 Jn 3, 16; Rím 5, 7; 1 Pt 2,
 21 a i.).

Udel Ježišových učeníkov na svete.

Ak vás svet nenávidí, vedzte, že mňa nenávidel 18^a
 skôr ako vás! Keby ste boli s tohto sveta, svet by mi- 19
 loval, čo je jeho, ale že nie ste s tohto sveta, lež ja
 som si vás vyvolil zo sveta, preto vás svet nenávidí.
 Rozpomeňte sa na slová, ktoré som vám bol vrazil: 20
 »Nie je sluha väčší ako jeho pán!« Keď mňa prena-
 sledovali, budú aj vás prenasledovať; keď zachovávali
 moje slová, aj vaše budú zachovávať. A to všetko vám 21
 budú robiť pre moje meno, lebo nepoznajú toho, ktorý
 ma poslal.

Keby som nebol prišiel a nebol im hovoril, nemali 22
 by hriechu, ale teraz nemajú výhovorky pre svoj
 hriech. Kto mňa nenávidí, nenávidí aj môjho Otca! 23
 Keby som nebol medzi nimi konal skutky, aké nikto 24
 iný nekonal, nemali by hriechu, ale teraz aj videli, a
 nenávidia mňa aj môjho Otca. Ale (to všetko preto,) 25
 aby sa splnili slová, napísané v ich zákone: *Bez prí- a*
činy ma nenávideli! Keď však príde Obranca, ktorého 26
 vám pošlem od Otca, — Duch pravdy, ktorý vychádza
 z Otca, — ten bude svedčiť o mne, | a aj vy budete 27
 svedčiť, keďže ste od počiatku so mnou!

To som vám hovoril, aby ste sa nepohoršovali. 16
 Vylúčia vás (totiž) zo synagóg, ba príde čas, keď každý, 2^a
 kto vás zabije, bude sa nazdávať, že tým slúži Bohu.
 To budú robiť preto, lebo nepoznali Otca, ani mňa. 3
 A povedal som vám to, aby ste si pripomenuli, keď prí- 4
 de čas tohto všetkého, že som vám (o tom) hovoril.

a Z 34, 19; 68, 5.

Keby boli Kristovi učeníci „zo sveta“, priateľmi a otrokmi 18-20
 sveta a žili ako ostatní, svet by ich mal rád. Ale nepatria už
 svetu, vymanili sa z moci kniežata Satanáša a prešli do slu-
 žieb Krista Kráľa, ktorý si ich zvlášť vyvolil. Preto ich svet
 bude nenávidieť a prenasledovať.

V knihe Skutkov nájdeme dosť príkladov takejto protikres- 2
 tianskej horlivosti (sám Šavol pred obrátením), a ešte viac v
 dejinách Cirkvi. — Pre Židov platila zásada, ktorú čítame v ra-
 binskom midraši E Nm 25, 3: „Kto preleje krv bezbožníka (to
 boli pre nich najmä kresťania!), ako by priniesol obeť Bohu.“
 A podľa zprávy rímskeho dejepisca Tacita ešte len aj pohani
 prenasledovali kresťanov ako neznabožov!

18 Písmo sv. Nového zákona.

Duch Svätý a jeho dielo.

- Zpočiatku som vám o tom nehovoril, lebo som bol
 5 s vami, | teraz však idem k tomu, ktorý ma poslal, a nik
 6 z vás sa má (viac) nespytuje; »Kam ideš?« | No žiaľ vám
 *7 naplnil srdcia, že som vám to povedal. Hovorím vám
 však pravdu: Bude vám to osožiť, keď odidem, lebo ak
 neodidem, nepríde k vám Obranca; keď však odidem,
 8 pošlem ho k vám. A keď príde, ukáže svetu, čo je
 9 hriech, čo spravodlivosť a čo súd. Hriech je, že neve-
 10 rili vo mňa; | spravodlivosť, že idem k Otcovi a že ma
 11 už nevidíte; | súd, že knieža tohto sveta je už odsúdené.
 *12 Ešte vám mám veľa rozprávať, ale teraz by ste to
 13 nezniesli. Keď však príde On, Duch pravdy, vyučí vás
 všetkej pravde, lebo nebude hovoriť sám od seba, ale
 bude hovoriť to, čo počuje, a zvestuje vám aj budúce
 14 veci. On ma oslávi, lebo (všetko) prijme z môjho a to
 15 vám zvestuje. Všetko, čo má Otec, je moje, preto som
 vám povedal, že z môjho prijme a to vám zvestuje.

Ježiš odchádza k Otcovi, ale zasa navštívi svojich verných.

- 16 Ešte chvíľku, a nevidíte ma; a zasa chvíľku, a uvi-
 díte ma! [Odchádzam totiž k Otcovi.]
- 17 Tu si hovorili niektorí z jeho učeníkov: „Čo nám
 to vraví: »Ešte chvíľku, a nevidíte ma; a zasa chvíľ-
 ku, a uvidíte ma?« A tiež: »Odchádzam k Otcovi?« |
- 18 A hovorili si: „Čo to vlastne vraví: »Ešte chvíľku?« Ne-
 vieme, čo nám chce povedať!“
- 7-11 Duch Svätý koná dielo Ježiša Krista. Bude Obrancom apo-
 štolov a Cirkvi. A postupne, ako sa bude šíriť kresťanstvo, bude
 zjavné, akého hrozného činu sa dopustili Židia, keď zavrhlí
 a zavraždili svojho Mesiáša Syna Božieho. Potom bude známa
 aj nebeská, božská sláva Ježiša Krista, ktorý sedí na pravici
 Božej. Zároveň bude zrejmé, že Satan bol odsúdený a premo-
 žený práve Pánovým umučením a jeho smrťou.
- 12-15 Z týchto výrokov je zjavné, že Duch Svätý bytostne závisí
 nielen od Otca, ale aj od Syna. To teologicky znamená toľko,
 že tretia božská Osoba pochádza od Otca i od Syna. — O veci
 je dávny spor medzi Cirkvou katolíckou a nesjednotenou vý-
 chodnou, najmä gréckoruskou. Táto nechce pripustiť vo vyzna-
 ni vieri slová „aj zo Syna“ (známe „Filioque“), pravda; celkom
 nepravom.

Ježiš, keďže zbadal, že sa ho to chcú opýtať, povedal im: „Dopytujete sa medzi sebou na to, čo som povedal: »Ešte chvíľku, a nevidíte ma; a zasa chvíľku, a uvidíte ma«. Veru, veru, hovorím vám, budete plakať a žialiť, a svet sa bude radovať! Budete smútiť, ale váš smútok sa premení na radosť! Aj žena, keď rodí, má bolesti, lebo prišla jej hodina, ale keď porodila dieťa, už nemysli na tie úzkosti pre radosť, že prišiel človek na svet. Tak aj vy ste teraz smutní, ale zasa vás navštívim, a srdce sa vám zaraduje. A tú radosť vám nikto nevezme!

V ten deň sa ma už na nič nebudete pýtať. Veru, veru, hovorím vám, keď budete v mojom mene prosiť Otca o niečo, dá vám to! Dosiaľ ste o nič neprosili v mojom mene. Proste, a dostanete, aby vaša radosť bola úplná!

V Ježišovi je nádej a pokoj.

Dosiaľ som vám hovoril v podobenstvách, no prichádza čas, že už nebudem hovoriť v podobenstvách, ale (vám) budem otvorene rozprávať o Otcovi. Vtedy budete prosiť v mojom mene, a nehovorím vám už, že ja budem prosiť Otca za vás. | lebo sám Otec vás miluje, keďže vy ste milovali mňa a uverili ste, že som od Boha vyšiel. Vyšiel som od Otca a prišiel som na svet, a zasa opúšťam svet a idem k Otcovi.“

Jeho učeníci mu povedali: „Hľa, teraz otvorene hovoríš, a nie v podobenstvách! Teraz vieme, že všetko vieš, a netreba, aby sa ťa dako opytoval. Preto veríme, že si od Boha vyšiel.“

Ježiš im odpovedal: „Teraz veríte? | Hľa, prichádza hodina, a už prišla, že sa rozpáchne každý svojou stra-

Pod „návštevu“ Ježišovou netreba rozumieť iba jeho zjavenia sa po zmŕtvychvstaní, ale aj poslanie Ducha Svätého. S ním a v ňom aj on príde k nim.

Spasiteľ hovoril učeníkom „v podobenstvách“, jednak aby priveľmi neskúšal ich vieru vysokými pravdami, jednak aby aj sami boli nútení premýšľať o jeho slovách. Po poslaní Ducha Svätého im už otvorene bude „hovoriť“ o Otcovi. zjaví im totiž najvyššie tajomstvá života Božieho, svojej osoby a svojej náuky.

nou a mňa necháte samého. Ale nie som sám. lebo
 23 Otec je so mnou! Toto som vám povedal, aby ste vo
 mne mali pokoj. Vo svete máte len súženie, ale dúfajte,
 lebo ja som premohol svet!“

Ježišova veľkňazská modlitba.

Ježiš sa modlí za svoje oslávenie.

- 17 Toto povedal Ježiš, potom pozdvihol oči k nebu a
 hovoril: „Otče, už prišla hodina, osláv teda svojho Sy-
 2 na, aby Syn oslávil teba! Lebo si mu dal moc nad
 všetkými ľuďmi, aby dal život večný tým, ktorých si
 3 mu sveril. A večný život je v tom, že poznali teba, je-
 diného pravého Boha, a toho, ktorého si poslal — Je-
 4 žiša Krista. Ja som ňa oslávil na zemi, keď som dokončil
 5 dielo, ktoré si mi dal vykonať. Teraz, Otče, osláv ma
 ty pri sebe samom slávou, ktorú som mal pri tebe skôr,
 ako svet vznikol.“

Ježiš sa modlí za učeníkov.

- 6 „Zjavil som tvoje meno ľuďom, ktorých si mi dal,
 (keď som si ich vyvolil) zo sveta. Tvoji boli, a dal si
 7 ich mne, a oni zachovali tvoje slovo. Teraz poznali, že
 8 všetko, čo si mi dal, je od teba, | lebo som im dal tú
 istú náuku, ktorú si ty mne dal, a oni ju prijali a naozaj
 poznali, že som od teba vyšiel, a uverili, že si ma ty
 poslal.“
- 1-26 Pánove reči pri poslednej večeri vyvrchoľujú v prekrásnej
 modlitbe, ktorá sa právom nazýva veľkňazskou. V nej sa náš
 najvyšší Veľkňaz nahlas, s očami pozdvihnutými k nebesám
 a s rozopätými rukami modlí za svoje oslávenie (v. 1—5), za
 učeníkov (v. 6—19) a napokon za celú Cirkev (v. 20—26). Spa-
 siteľove slová sú priamo výronom jeho božského srdca a pre-
 javom jeho nesmiernej lásky k ľuďom.
 Ježiš sa cez svoje nastávajúce umučenie a smrť pozerá na
 večnú slávu, ktorú ako Syn Boží mal a má u Boha Otca a kto-
 rej sa i ako človek čoskoro svojim vzkriesením a nanebevstú-
 pením stane plne účastným.
 „Tvoje meno“ = tvoju ozajstnú podstatu (tajomstvo naj-
 svätejšej Trojice) a tvoj otcovský vzťah k ľuďom.

Prosím teda za nich! Nie za tento svet prosím, ale ⁹
za tých, ktorých si mi dal, lebo sú tvoji. Veď všetko, ¹⁰
čo je moje, je tvoje, a čo je tvoje, je moje. A v nich
som oslávený.

Ja nie som už na tomto svete, ale oni sú ešte na tom- ^{11*}
to svete, a ja (od nich) odchádzam k tebe. Otče Svätý,
tých, čo si mi dal, zachovaj vo svojom mene, aby boli
jedno ako my! Dokiaľ som bol s nimi, ja som ich za- ¹²
chovával v tvojom mene, ktoré si mi dal, ochránil som
ich, a nik sa z nich nestratil, iba syn zatratenia, a to,
aby sa splnilo Písmo. Ale teraz odchádzam k tebe a toto ¹³
hovorím na svete, aby aj oni mali v sebe plnosť mojej
radosti.

Dal som im svoje slovo, a svet ich znenávidel, keď- ¹⁴
že nie sú s tohto sveta, ako ani ja nie som s tohto sve-
ta. Neprosím, aby si ich vzal s tohto sveta, ale aby si ¹⁵
ich zachoval pred Zlým. Nie sú z tohto sveta, ako ani ja ¹⁶
nie som s tohto sveta. | Posväť ich pravdou! A tvoje slovo ^{17*}
je pravda. Ako si mňa poslal na svet, tak som ich ja ¹⁸
poslal do sveta. Pre nich sa aj ja posväčujem, aby aj oni ¹⁹
boli posvätení pravdou.

Ježiš sa modlí za celú Cirkev.

A prosím nielen za nich, ale aj za tých, ktorí pre ^{20*}
ich slovo uveria vo mňa, | aby všetci jedno boli, ako ²¹
ty, Otče, si vo mne a ja som v tebe, aby aj oni v nás
jedno boli, aby svet uveril, že si ma ty poslal. A slávu. ^{22*}

Niektoré grécke rukopisy miesto „tých, čo si mi dal“ čítajú 11
„to, čo si mi dal“.

Ježiš prosí, aby Otec učeníkov posvätil pravdou, urobil ich ¹⁷⁻¹⁹
schopnými splniť úlohu hlásateľov pravdy. Celá ich bytosť musí
ňou byť preniknutá a posilnená. Preto sa aj on posväčuje, t. j.
dáva posvätnú obeť, a to za učeníkov, aby sa im dostalo tejto
svätosti pravdy.

Pre veriacich Cirkvi Pán prosí od Otca milosť jednoty, aby ²⁰⁻²²
boli medzi sebou a s trojjediným Bohom spojení putami lásky,
aby boli jedno medzi sebou a jedno v Bohu, ako sú jedno Boh
Otec a Boh Syn, aby boli v trojjedinom Bohu a trojjediný
Boh v nich.

Pod „slávou“ treba rozumieť samu prirodzenosť Božiu, na ²²⁻²⁴
ktorej máme účasť (porovnaj 2 Pt 1, 4) milosťou posväčujúcou
(porovnaj 1. 12). Toto božské spoločenstvo sa tu na zemi oby-

- ktorú si ty dal mne, dal som aj im, aby boli jedno, ako
 23 sme my jedno. Ja som v nich a ty si vo mne, aby boli
 dokonale (slúčení v) jedno, aby svet poznal, že si ma ty
 poslal, a že si aj ich tak miloval, ako si mňa miloval.
 24 Otče, chcem, aby aj tí, ktorých si mi dal, boli so
 mnou tam, kde som ja, a aby uzreli moju slávu, ktorú
 si mi dal, lebo si ma miloval ešte pred stvorením sveta.
 25 Spravodlivý Otče, svet ťa nepoznal, ale ja som ťa poznal,
 26 a títo poznali, že si ma ty poslal. Zjavil som im tvoje
 meno a ešte (úplnejšie) zjavím, aby bola v nich láska,
 ktorou si ma miloval, a ja aby som bol v nich.“

Umučenie Syna Božieho, 18, 1—19, 42.

- Ježiš v záhrade Getsemani. Judášova*
 *18 *zrada.* — Keď to Ježiš dopovedal, pobral sa s učeníkmi za potok Cedron, kde bola záhrada. Vošiel do nej
 2 aj s učeníkmi. O tom mieste však vedel aj Judáš, ktorý
 *3 ho zradil, lebo Ježiš ta často chodieval s učeníkmi. Vzal
 teda Judáš so sebou prápor (vojakov) a aj strážnikov,
 (ktorých mu dali) veľkňazi a farizeji, a šli ta s fakľami,
 lampášmi a so zbraňami.
 4 Ježiš, keďže všetko vedel, čo malo prísť na neho,
 5 vyšiel (im naproti) a opýtal sa: „Koho hľadáte?“ | Od-
 povedali mu: „Ježiša Nazaretského!“ Povedal im Ježiš:

čajne neprejavuje viditeľne navonok. Ostáva skryté v duši. Je ako by semenom, ktoré až na druhom svete vypučí krásnym kvetom nebeskej slávy a blaženosti (porovnaj 1 Jn 3, 2).

1—14: Mt 26, 36 a 47—56; Mk 14, 32 a 43—52; Lk 22, 39 a 47—53.

- 1 V hl. 18 a 19 je reč o umučení Syna Božieho. Svätopisec jednoduchým slohom opisuje, ako zaslepení Židia, zavedení predákmi, zavraždili svojho Mesiáša. Jednotlivé obrazy sa nám tak živo odohrávajú pred očami, ako by sme sa na ne pozerali vlastným zrakom. Vysvetliť si to možno len tak, že pôvodca bol skutočne očitým svedkom opísaných udalostí a verne zaznačil, čo videl a prežil v tých niekoľkých hodinách. — Kedron (= Mútny) je potok v údolí medzi mestom a Olivovým vrchom. Vodu máva len v období dažďov.
 3 Nevyšlo, pravda, všetko mužstvo kohorty — prápóra — (asi 600 s pomocnými čatami až 1000 chlapov), ktorá bola jeruzalemskou posádkou, ale iba čata — dva.

„Ja som to!“ A bol s nimi aj Judáš, ktorý ho zradil. Ako im teda povedal [Ježiš]: „Ja som to!“ cúvli a po- 6
padali na zem. A tak sa ich znova spýtal: „Koho hľa- 7
dáte?“ Oni odpovedali: „Ježiša Nazaretského!“ | Ježiš 8
potvrdil: „Povedal som vám, že ja som to! Keď teda
mňa hľadáte, nechajte týchto odísť!“ Tak sa mali spl- 9
niť slová, ktoré bol hovoril: „Z tých, ktorých si mi dal,
nestratil som ani jedného!“

Tu Šimon Peter, ktorý mal meč, vytasil ho, udrel 10
[istého] veľkňazovho sluhu a odťal mu pravé ucho. Ten
sluha sa menoval Malchus. No Ježiš rozkázal Petrovi: 11
„Schovaj meč do pošvy! Vari by som nemal vypiť ka-
lich, ktorý mi dal Otec?“

Peter zapiera Ježiša. — Potom prápor (vo- 12*
jakov) s veliteľom a so židovskými strážnikmi chytili
Ježiša, poviažali ho | a viedli najprv k Annášovi; bol 13
totiž tesťom Kajfášovi, ktorý bol toho roku veľkňazom.
A Kajfáš to bol, ktorý poradil Židom, že je lepšie, keď 14
jeden človek zomrie za ľud.

Šimon Peter však išiel za Ježišom a (s ním) aj iný 15*
učeník. Tento učeník bol známy veľkňazovi a vošiel
za Ježišom do nádvorja veľkňazovho (domu). Peter 16
ostal vonku pri dverách. Potom vyšiel ten druhý uče-
ník, ktorý bol známy veľkňazovi, prehovoril s vrátnič-
kou a doviedol aj Petra. Tu vrátnička povedala Petro- 17
vi: „Nie si azda aj ty z učeníkov toho človeka?“ On

15—18: Mt 26, 69—70; Mk 14, 66—68; Lk 22, 54—57.

Annáš (hebr. Hannan = Milosrdný) bol tesť veľkňaza Kaj- 12
fáša (porovnaj 11, 49). Bol veľkňazom od r. 6—7 až do r. 15 po
Kristu, ale aj potom si zachoval veľký vplyv. Ježiša priviedli
pred neho, lebo chceli polichotiť starému lišiakovi, ktorý sa rád
miešal do politických a náboženských vecí. Sám veľkňaz Kajfáš
ho musel v týchto veciach počúvať. — Býval v tom istom paláci
ako zať Kajfáš. Tak si vysvetlíme tvrdenie synoptikov, že vojaci
priviedli Ježiša do domu veľkňaza Kajfáša. Tiež zprávu, že
Peter zaprel Majstra v nádvorí Kajfášovho paláca, treba takto
rozumieť.

Zdanlivé rozpory, ktoré sú v tomto bode medzi synoptíkmi 15-13
a sv. Jánom, sú pochopiteľné, lebo všetci štyria evanjelisti roz-
právajú sice o tej istej udalosti, ale nepodávajú tie isté podrob-
nosti.

- 18 odpovedal: „Nie som!“ | Boli tam aj sluhovia a strážnici, ktorí si nakládli ohňa a zohrievali sa, lebo bolo chladno. Aj Peter si stal medzi nich a zohrieval sa.
- 19 Veľkňaz sa však vypytoval Ježiša na jeho učeníkov
- 20 a na jeho náuku. Ježiš mu odpovedal: „Ja som verejne hovoril svetu! Vždy som učil v synagogách alebo v chráme, kde sa schádzajú všetci Židia, a nič som
- 21 nehovoril tajne. | Prečo sa teda spytuješ mňa? Opýtaj sa tých, ktorí počuli, čo som im hovoril. Tí (iste) vedia,
- 22 čo som [im] hovoril.“ Ako to povedal, jeden zo strážnikov, čo tam stál, dal Ježišovi zaucho a povedal: „Či
- 23 tak odpovedáš veľkňazovi?“ Ježiš mu odvetil: „Ak som zle hovoril, vydaj svedectvo o zlom! Ale ak nie, prečo ma biješ?“
- *24 Potom ho Annáš poviazaného poslal ku veľkňazovi Kajfášovi.
- 25 Medzitým Šimon Peter stál (na nádvorí) a zohrieval sa. Spýtali sa ho teda: „Či nie si aj ty z jeho učeníkov?“ On zaprel a povedal: „Nie som!“ | Ale jeden
- 26 z veľkňazových sluhov, príbuzný toho, ktorému Peter odfal ucho, mu hovoril: „Vari som ťa nevidel s ním
- 27 v záhrade?“ Peter znova zaprel, a hneď sa ozval kohút.
- *28 *Ježiša privádzajú pred Piláta.* — Od Kajfáša viedli Ježiša zasa do vládnej budovy. Bolo už ráno. Židia však nevošli do budovy, aby sa nepoškvrnili a mohli jesť veľkonočného baránka. Pilát teda vyšiel k nim a spýtal sa: „Akú žalobu máte proti tomuto

25—27: Mt 26, 71—75; Mk 14, 69—72; Lk 22, 58—62.

28—19, 15: Mt 27, 2 a 11—30; Mk 15, 1—19; Lk 23, 1—25.

- 24 Evanjelista úmyselne nepíše o tom, ako prebiehal výsluch pred Kajfášom. Veď Mt 26, 59—27, 1; Mk 14, 55—15, 1; Lk 22, 63—71. — Zprávy evanjelistov sa často navzájom preplietajú a dopĺňujú.

- 28 Veľrada odsúdila Ježiša v piatok včasráno na smrť pre bohorúhačstvo. Ale rímska vláda si vyhradila potvrdenie a výkonné právo rozsudkov smrti. Preto museli Židia ísť pred prokurátora Piláta, do vládnej budovy („praetorium“) na hrade Antónia (v severozápadnom rohu chrámovej plošiny). Nevošli však do paláca, aby sa nepoškvrnili práve v deň veľkonočnej večere (ba podľa počítania farizejov už bol sviatočný deň Veľkej noej!). Dali si Piláta vyvolať von.

človekovi?“ Odpovedali mu: „Keby tento (človek) ne- 30
bol zločinec, neboli by sme ti ho vydali!“ Pilát im te- 31
da povedal: „Vezmite si ho a súdte si ho sami podľa
svojho zákona!“ Židia mu odpovedali: „Nám nie je do-
volené smrťou trestať!“ (To sa stalo), aby sa splnilo 32*
slovo Ježišovo o tom, akou smrťou zomrie.

Prvý výsluch pred Pilátom. — Pilát vo- 33*
šiel teda znova do vládnej budovy, predvolal si Ježiša
a spýtal sa ho: „Si ty (naozaj) kráľ židovský?“ | Ježiš 34*
odpovedal: „Hovoriš to sám od seba, alebo ti to iní
o mne povedali?“ Pilát hovoril: „Som ja vari Žid? 35
Tvoj národ a veľkňazi mi ťa vydali! Čo si vykonal?“
Ježiš odpovedal: „Moje kráľovstvo nie je s tohto sveta! 36*
Keby moje kráľovstvo bolo s tohto sveta, moji služob-
níci by sa bili, aby som sa nedostal do rúk Židov. Ale
moje kráľovstvo nie je ztadiaľto!“ Spýtal sa ho teda 37
Pilát: „Tak predsa si kráľ?“ Ježiš potvrdil: „Áno, som
kráľ! A nato som sa narodil a nato som prišiel na svet,
aby som vydal svedectvo pravde. Každý, kto je (pria-
teľom) pravdy, počúva môj hlas!“ Pilát mu povedal: 38
„Čo je pravda?“

Keď to povedal, vyšiel znova k Židom a hovoril im:
„Ja na ňom nijakej viny nenachádzam! | No je u vás 39
obyčaj, že vám na Veľkú noc prepúšťam jedného (väz-
ňa). Chcete teda, aby som vám prepustil tohto kráľa
židovského?“ Ale oni vykrikovali: „Nie toho, ale (rad- 40*
šej) Barabáša!“ Barabáš však bol zločinec.

Židia by boli mali podľa zákona Ježiša ukameňovať (porov- 32
naj Lv 25, 14), ale takto sa splnily predpovede Písma a samého
Pána, že bude ukrižovaný.

Pilát dobre vedel o udalostiach posledných dní, ale zpravo- 33
dajcovia mu oznámili aj to, že Ježiš nie je nejaký politický bu-
rič. Preto chce vec sám vyšetriť.

Ak sa Pilát pýta Ježiša sám od seba, má na mysli kráľov- 34
stvo zemské; ak sa prezvedá na udanie Židov, ide o kráľovstvo
mesiášske.

Spasiteľ nijako nevyhlúčil možnosť, že je kráľom, totiž me- 35
siášskym, ale upozornil Piláta na to, že jeho kráľovstvo nie je
s tohto sveta, ale duchovné, nebeské.

Tak ďaleko zaviedli a nahuckali zlomyseľní vodcovia ľud, 42
že obyčajnému lotrovi dáva prednosť pred Mesiášom, ktorého
im Boh prisľúbil a poslal!

- *19 „*Hľa, ten človek!*“ — Pilát dal odvieŤ Ježiša a zbičovať ho. (Potom) vojaci uplietli veniec z trnia, položili mu ho na hlavu, obliekli ho do purpurového pláŤa | a chodili k nemu, hovoriac: „Sláva ti, kráľ židovský!“ A dávali mu zauchá.
- 4 Tu Pilát znova vyšiel (k Židom) a hovoril im: „Hľa, privádzam vám ho, aby ste vedeli, že nenachádzam na ňom viny!“ Vyšiel teda Ježiš, s trňovou korunou a v purpurovom pláŤi. — I povedal im Pilát: „Hľa, ten človek!“
- 6 Ako ho zazreli veľkňazi a (ich) služobníci, krikom volali: „Ukrižuj ho, ukrižuj!“ Pilát im prehlásil: „Vezmite si ho vy a ukrižujte, lebo ja nenachádzam na ňom viny!“ Židia mu odpovedali: „My máme zákon a podľa toho zákona musí zomrieť, lebo sa vydával za Syna Božieho!“

Druhý výsluch pred Pilátom. Rozsudok. — Keď to Pilát počul, bál sa ešte väčšmi. | Znova vošiel do vládnej budovy a spýtal sa Ježiša: „Zkadiaľ si?“ Ale Ježiš mu neodpovedal. | Pilát mu teda hovoril: „(Nechceš) sa so mnou rozprávať? Nevieš, že mám moc prepustiť Ťa, a moc dať Ťa ukrižovať?“ | Je-

- 1-3 Pilátovi záležalo na popularite. Dal Ježiša zbičovať, aby uspokojil rozváŤnený ľud. — Bičovanie bolo hrozným trestom. A suroví vojaci pripojili k nemu novú, ukrutnú pohanu: Obliekli Ježiša do starého purpurového pláŤa, aký nosievali rímski dôstojníci, na hlavu mu dali korunu z trnia, ktoré používali na palivo, a nemilosrdne ho zauškovali. — O iných podrobnostiach viď súbežnú osnovu synoptikov a príslušné poznámky.
- 7 Porovnaj Lv 24, 15 n.; Dt 18, 20.
- 8 Nebol to strach pred neústupnými Židmi. Ako mnohí „vzdelaní“ Rimania tých čias ani Pilát si veľa nerobil z náboženstva, zato bol tým poverčivejší. Počul už veľa o bohoch, ktorí sa vraj ukázali na zemi v podobe ľudskej, nuž sa naľakal, že aj Ježiš, ktorý sa robí Synom Božím, by mohol byť niečím takým.
- 9 Pilátova otázka je krátka, ale úžasného dosahu! Mohla mať iba jeden zmysel: Je Ježiš naozaj božského pôvodu? Lenže Pilát nemal úprimnú ochetu veriť. Viedla ho len poverčivá zvedavosť a strach, preto mu Pán ani slovom neodpovedal.
- 11 Každý, poverený zodpovedným úradom, musí Bohu účtovať, či verne a svedomite vykonával svoje povinnosti a či nezneužil svoje práva. — Židia, predovšetkým predáci a kňazi, majú väčšiu vinu než Pilát, lebo mohli a mali vedieť, kto je Ježiš.

žiš mu odpovedal: „Nemal by si nijakú moc nado mnou, keby ti nebola daná shora! A preto ten, čo ma vydal tebe, má väčšiu vinu.“

Od tej chvíle sa Pilát usiloval prepustiť (Ježiša), ale Židia krikom volali: „Ak ho prepustiš, nie si priateľom cisárovým, lebo každý, kto sa vydáva za kráľa, protiví sa cisárovi!“ Keď Pilát počul tieto slová, dal vyvieť Ježiša, sadol si na súdnu stolicu na nádvorí, ktoré sa volalo Kamenné, po židovsky Gabbata. Bol práve pripravný deň pred Veľkou nocou, okolo šiestej. I povedal Židom: „Hľa, váš kráľ!“ | Tí však kričali: „Preč s ním, preč! Ukrižuj ho!“ Pilát sa ich spýtal: „Vášho kráľa mám (dať) ukrižovať?“ Ale veľkňazi (mu) odpovedali: „Nemáme kráľa, iba cisára!“

Tu im ho vydal, aby ho ukrižovali.

Ukrižovanie Pána. — Prevzali teda Ježiša [a odviedli ho]. Sám si niesol kríž a šiel na miesto, ktoré sa volá Lebečné (miesto), po židovsky Golgota. Tam ho ukrižovali a s ním aj iných dvoch, s jednej i s druhej strany, a Ježiša uprostred (nich).

16—30: Mt 27, 31—50; Mk 15, 20—37; Lk 23, 26—46.

Svätopisec rozpráva, ako Pilát vyniesol rozsudok smrti. Bolo 14. niasana, v piatok pred Veľkou nocou (podľa počítania saducejského), okolo šiestej po východe slnka. Pilát sa posadil na súdnu stolicu na tzv. Kamennom nádvorí (bolo dláždené kamením — nové vykopávky to potvrdily!) a keď sa ešte raz márne dovoľával útrpnosti Židov, vyniesol rozsudok smrti, vlastne potvrdil usnesenie veľrady. Podľa rímskeho práva musel byť rozsudok najsamprv napísaný a potom verejne prečítaný, inak by bol býval neplatný. Tieto formality boli zachované aj v Ježišovom prípade, ako vidno z nápisu na kríži.

Jánova zpráva o ukrižovaní je kratšia ako zvešť synoptíkov. Vynecháva najmä cestu od vládnej budovy na Golgotu (vlastnú „križovú cestu“); zato zaznamenáva veci celkom nové, pripadne podrobnejšie opisuje už známe.

Pánovi priblíli ruky na oddelené priečne brvno už na zemi. 18 potom ho vytiahli na dlhšie brvno vislé, zasadené do zeme, obe založili do seba a priblíli mu aj nohy, každú osobitne. Telo Ukrižovaného však neviselo iba na rukách a nohách, ale spočívalo a) na drevenom koľíku, ktorý bol zasadený na mieste roznožia. Okrem toho priviazali ho aj povrazmi najmä cez prsia.

- ¹⁹ Pilát vyhotovil a vyvesil na kríž aj nápis. A bolo (na ňom) napísané. „Ježiš Nazaretský, kráľ židovský.“
- ²⁰ Tento nápis čítalo veľa Židov, lebo miesto, kde ukrižovali Ježiša, bolo blízko mesta, a nápis bol židovský,
- ²¹ latinský a grécky. I hovorili židovskí veľkňazi Pilátovi: „Nepíš: »Kráľ židovský«, ale že on povedal: »Som
- ²² kráľ židovský!« Pilát však odpovedal: „Čo som napísal, napísal som!“
- ²³ Vojaci, keď ukrižovali Ježiša, vzali si jeho rúcho, rozdelili ho na štyri časti, každému vojakovi po jednej a (vzali si aj jeho) spodný odev. Keďže ten spodný
- ²⁴ odev bol nesošiváný, ale v celosti od vrchu utkaný, | povedali si: „Netrhajme ho, ale hodme kocku, či bude!“ (Stalo sa to), aby sa splnili (slová) Písma:
- a *Rozdelili si moje rúcho
a o môj odev losovali.*
Vojaci to tak urobili.
- ²⁵ A pri kríži Ježišom stály jeho Matka a sestra jeho Matky, Mária Kleofášova, a Mária Magdaléna.
- ²⁶ Keď Ježiš uzrel Matku a vedľa nej učeníka, ktorého
- ²⁷ miloval, povedal Matke: „Žena, hľa syn tvoj!“ | Potom povedal učeníkovi: „Hľa, Matka tvoja!“ A od tej chvíle vzal si ju ten učeník k sebe.
- b ²⁸ A Ježiš, keď videl, že je všetko dokonané, povedal,
- a Ž 21, 19. b Ž 21, 16; 68, 22.
- ¹⁹ Sv. Ján hovorí zovrubne o nápisí, ktorý dal Pilát zhotoviť hneď po vynesení rozsudku (porovnaj 18, 13—16*). Ostatní evanjelisti podávajú skrátený obsah nápisu.
- ²⁴ Pán Ježiš asi odriekaval čiastočne v duchu, čiastočne nahlas celý tento mesiášsky žalm (21, 19).
- ²⁵ Mária (sestra) Kleofášova bola vlastne sestra sv. Jozefa, teda švagriná Panny Márie, ako nám to dosvedčuje cirkevný spisovateľ Hegesippos z II. storočia po Kristu. To je „iná — druhá Mária“, matka tzv. bratov Krista Pána, Jákuba Mladšieho a Jozefa (porovnaj Mt 27, 52; Mk 15, 40).
- ²⁸⁻³⁰ Ž 68, 22. — Ocot (vlastne kyslé víno), smiešaný s myrhou, sa dával piť odsúdeným na ťažký trest smrti, aby sa omámili a zmiernili sa im bolesti. Nebolo to teda samo osebe zlomyseľne zamierené na väčšie týranie obetí, ako sa to často vysvetľuje. Ježiš odoprel piť tento nápoj, lebo chcel trpieť pri plnom vedomí.

aby sa splnily (slová) Písma: „Zizním!“ | Bola tam ná- 29*
doba, plná octu. Nasadili teda na yzopovú tyč špongiu
plnú octu a podali mu (ju) k ústam. A keď Ježiš okúsil 30
ocot, povedal: „Dokonané je!“ Potom naklonil hlavu a
vypustil ducha.

Prebodnutie boka Ježišovho. — Keďže 31*
bol prípravný deň (pred Veľkou nocou), Židia požia-
dali Piláta, aby dal ukrižovaným polámať hnáty a sňať
ich telá, aby neostaly na križi aj v sobotu, lebo to bola
Veľká sobota. Prišli teda vojaci a polámaly hnáty prvé- 32
mu a tak aj druhému, čo bol s ním ukrižovaný. Keď 33
však prišli k Ježišovi a videli, že je už mŕtvy, nepolá-
mali mu hnáty, | ale jeden z vojakov prebodol mu ko- 34*
pajú bok. A hneď vyšla (z neho) krv a voda.

A ten, čo to videl, vydal o tom svedectvo, a jeho 35
svedectvo je pravdivé; vie, že hovorí pravdu, aby ste aj
vy verili. Stalo sa to preto, aby sa splnilo Písmo: *Nepo- 36* a*
lámate mu kosti! | a čo na inom (mieste) hovorí Písmo: 37
Uvidia, koho prebodli! b

a Ex 12, 46; Nm 9, 12; Z 33, 21.

b Zach 12, 10.

Špongiu, namočenú do octu, vojak napichol na krátku ko- 29
pajú — nie na „yzopovú tyč“ Táto chyba vznikla už do gréckej
osnovy, preto sme ju ponechali aj v preklade.

Podľa zákona (Dt 21, 22 n.) mŕtvolu odsúdencov musely byť 31
pochované ešte toho istého dňa pred západom slnka.

Prebodnutie bolo znalecky prevedené: úder šiel asi od pravej 34
strany hrude cez pľúca do srdca, takže sám musel každého u-
smrtiť. — Svätopisec tvrdí, že z prebodnutého boku vyšla krv
a voda. Dôkladnejšie lekárske výskumy dokázaly nielen mož-
nosť, ale priamo potvrdily pravdivosť tohto úkazu: u ľudí, ktorí
sa dlho trápia v prudkých smrteľných mukách, sa v osrdečníku
vylučuje súkrvicový — serózný výpot, vode naoko podobný. Vo-
jak prebodol kopajú osrdečník i srdce Z onoho širokým otvo-
rom vytiekla súkrvica, z tohto krv, samozrejme, smiešané jed-
na s druhou. — Svätopisec zrejme pripisuje mimoriadny vý-
znam tejto udalosti. Podvracia tak blud dokétov, ktorí učili, že
Ježiš mal iba zdanlivé telo. Okrem toho krv Spasiteľova je ná-
strojom nášho vykúpenia, kým voda je obrazom krstu svätého.
Porovnaj 1 Ján 5, 6. — Sv. Otcovia (sv. Augustín, sv. Ján Zla-
toústý a i.) radi hovoria v tejto súvislosti, že sa Cirkev zrodila
na križi, z Kristovho boku, ako kedysi Eva z Adama.

Ex 12, 46; Nm 9, 12 je reč o veľkonočnom baránkovi, ktorý 36
bol predobrazom Krista.

- 38 *Pohreb Ježišov.* — Potom Jozef z Arimatie, ktorý bol Ježišovým učeníkom, ale tajným, lebo sa bál Židov, požiadal Piláta, aby mohol sňať (s križa) Ježišovo telo. Pilát dovolil. Šiel teda a sňal jeho telo. | A prišiel aj Nikodém, ktorý bol predtým v noci u Ježiša,
- 39 a priniesol so sto funtov myrhy, smiešanej s aloe. Vzali Ježišovo telo a zavinuli ho do plachiet aj s voňavými masťami, ako je u Židov v obyčaji pochovávať.
- 40 Blízo miesta, kde ho ukrižovali, bola záhrada a v nej nový hrob, v ktorom ešte nikto nebol pochovaný. A keďže ten hrob bol blízo, ta pochovali Ježiša, lebo Židia mali prípravný deň (pred Veľkou nocou).

Oslávenie Pána Ježiša, 20, 1—21, 23.

- *20 *Prázdny hrob Ježišov.* — Prvého dňa v týždni Mária Magdaléna prišla ráno, ešte za šera,
- *2 k hrobke a videla, že kameň je odvalený od hrobu. Ponáhľala sa teda a prišla k Šimonovi Petrovi a k tomu inému učeníkovi, ktorého Ježiš miloval, a hovorila mu: „Odniesli Pána z hrobu, a nevieme, kam ho položili!“

38—42: Mt 27, 57—61; Mk 15, 42—47; Lk 23, 50—56.

1—10: Mt 23, 1—10; Mk 16, 1—8; Lk 24, 1—12.

- 40 Keď sňali Ježišovo telo s križa, obmyli ho a potom opatrne a pevne zavinuli do úzkych pruhov plátna, na ktoré natreli vrstvu voňavých masťi a natrúsili aromatických látok. Hlavu zakrútili do zvláštnej šatky (porovnaj 20, 7 a 11, 44*). Takto obalené telo dali ešte do veľkej plachty.
- 42 Museli sa ponáhľať, aby ešte pred začiatkom veľkonočného sviatku (podľa Židov sa deň začínal večer!) boli s prácou hotoví.
- 1-10 Osnova 20, 1—21, 23 tvorí štvrtú časť evanjelia sv. Jána. Hovori sa v nej o oslávení Pána Ježiša. Je to ako by druhá strana kalvárskej tragédie: tam vidieť zdanlivé víťazstvo Ježišových nepriateľov, jeho pokorenie a smrť, tu sa však v plnom svetle ukazuje jeho božská sláva, jeho triumf nad mocnosťou temnôt a otvárajú sa obzory plodnej práce, v ktorej budú pokračovať jeho učeníci. — Zprávy štyroch evanjelistov o tom, ako našly ženy Ježišov hrob prázdny, sú v podstate tie isté, ale v podrobnostiach sa prepletajú a rozchádzajú, lebo nie všetci svätopisci zachytili tie iste jednotlivosti. — Magdaléna, sprevádzaná aj inými ženami, šla k hrobu, aby lepšie upravila mŕtve telo Spasiteľovo.
- 2 „Druhý učeník“ je sv. Ján.

Peter a ten iný učeník sa pobrali a šli k hrobu. ⁹
 Obaja sa ponáhľali spolu, ale ten iný učeník čoskoro ⁴
 predbehol Petra a prvý prišiel k hrobu. Nahol sa (do- ⁵
 vnútra) a videl tam plachty ležať, ale nevošiel dnu. Za ⁶
 ním prišiel aj Šimon Peter, vošiel do hrobu a videl tam
 plachty ležať, | ale šatka, ktorú mal (Ježiš) na hlave. ^{7*}
 nebola pri plachtách, lež osobitne svinutá na inom mie-
 ste. Vošiel teda aj ten iný učeník, ktorý prišiel prvý ⁸
 k hrobu, a videl to i uveril. Nepoznali totiž ešte Písmo. ^{9*}
 že (Ježiš) má vstať zmŕtvych.

Potom sa títo učeníci vrátili domov. ¹⁰

Ježiš sa zjavuje Márii Magdaléne. —

Mária však stála vonka pri hrobe a plakala. Ako tak ^{11*}
 plakala, nahla sa do hrobu a pozerala. Uzrela dvoch ¹²
 anjelov, odetých v bielom, sedieť na mieste, kde bolo
 ležalo telo Ježišovo, jedného pri hlave, druhého pri
 nohách. | Spýtali sa jej: „Žena, prečo plačeš?“ Odpo- ¹³
 vedala im: „Odniesli mi Pána, a neviem, kam ho po-
 ložili!“

Keď to dohovorila, obrátila sa a uzrela Ježiša stáť ¹⁴
 pred sebou, ale nevedela, že je to Ježiš. I opýtal sa ¹⁵
 jej Ježiš: „Žena, prečo plačeš? Koho hľadáš?“ Ona si
 myslela, že je to záhradník, nuž mu vrela: „Pane,
 ak si ho ty odniesol, povedz mi, kam si ho položil, a ja
 si ho odnesiem!“ | Ježiš jej povedal: „Mária!“ Obrátila sa ^{16*}
 a zvolala: „Rabbuni!“ — to znamená Učiteľ. | Ježiš jej ^{17*}
 hovoril: „Ndrž ma tak, veď som ešte nevystúpil k Ot-
 covi, ale choď k mojim bratom a povedz im: »Vystu-

14—18: Mk 16, 9—11.

Ježišova hlava bola teda zavinutá, podľa židovského zvyku. 7
 do zvláštnej šatky, nie do stúh z plátna, do ktorých bolo zakrú-
 tené ostatné telo.

Napríklad Ž 15, 10; Iz 53, 10—12 a i. 9

Porovnaj Mt 28, 9 n.; Mk 16, 9—11. 11-18

„Rabbuni“ = Učiteľ náš! je čestnejšie oslovenie ako obyčaj- ¹⁶
 né „Rabbi“ = Učiteľ môj!

Mária sa v návale radosti hodila Ježišovi k nohám a prudko ¹⁷
 mu ich objala (podobne ako ostatné ženy u Mt 28, 9). On ju lás-
 kavo napomenul, aby ho tak tuho nadržala. „Asketicky“ pre-
 klad: „Nedotýkaj sa ma!“ nevystihuje presne grécku pôvodinu.

pujem k Otcovi svojmu a vášmu, k Bohu svojmu a Bohu vášmu!“

- 18 Mária Magdaléna šla a zvestovala učeníkom: „Videla som Pána, a toto mi povedal!“

Ježiš sa po prvé zjavuje učeníkom a dáva im moc odpúšťať hriechy. — Večer prvého dňa v týždni prišiel Ježiš ta, kde sa učeníci shromaždili a zatvorili dvere zo strachu pred Židmi, postavil sa doprostred izby a pozdravil ich: „Pokoj vám!“ | Keď to povedal, ukázal im ruky i bok. Učeníci sa však zaradovali, keď videli Pána.

- 21 Tu im Ježiš znova povedal: „Pokoj vám! Ako mňa
22 poslal Otec, tak vás aj ja posielam.“ Keď to dopovedal, dýchol na nich a hovoril: „Prijmite Ducha Svätého; | ktorým odpustíte hriechy, odpúšťajú sa im, ktorým zadržíte, zadržujú sa im!“

Neveriaci Tomáš. — Tomáš však, jeden z dvanástich, nazývaný Dvojčaťom, nebol s nimi, keď prišiel Ježiš. I povedali mu ostatní učeníci: „Videli sme Pána!“ On im odvrával: „Ak len neuvidím na jeho rukách jazvy po klincoch a nevložím prst do rán po klincoch a nevložím mu ruku do boku, neuverím!“

- 26 O osem dní jeho učeníci boli zasa v tej (sieni) a aj Tomáš bol medzi nimi. Tu vošiel Ježiš, hoci dvere boli

19—23: Mk 16, 14; Lk 24, 36—43.

- 19 Ježišovo oslávené telo nepodliehalo už zákonom hmoty, a tak mu zatvorené dvere neboly na prekážku. — „Pokoj vám!“ bol zvyčajný židovský pozdrav, ale v ústach Pánových má plnší význam. Porovnaj 14, 27; * 16, 33.

- 20 Znaky umučenia ostaly Ježišovi aj na oslávenom tele, ako znaky najväčšej slávy a lásky.

- 22 Ježišovo dýchnutie znázorňovalo nadprirodzený dar Ducha Svätého. Pravda, plnosť Ducha dostali apoštoli len na Turíce, ale už v tejto chvíľke sa stali v istom smysle účastnými jeho životodarnej moci: môžu kriesiť duševne mŕtvych, t. j. odpúšťať hriechy ako sám Ježiš. — Hriešnemu ľudstvu, ktoré sa chce smieriť s Bohom, preukázal Pán ustanovením sviatosti pokánia tú najväčšiu milosť.

- 24-29 Porovnaj Mk 16, 14. — Tomáš Dvojča bol muž šľachetný a obetavý (porovnaj 11, 16), ale chladný a tvrdý. No práve toto jeho nevera je posilou a podnetom našej tým pevnejšej viery.

zatvorené, stal si doprostred a pozdravil ich: „Pokoj vám!“ Potom hovoril Tomášovi: „Daj sem prst a pozri moje ruky! Daj sem ruku a vlož ju do môjho boku! A nebuď neveriaci, ale veriaci!“ Odpovedal mu Tomáš: „Pán môj a Boh môj!“ | Ježiš ho napomenul: „Uveril si, pretože si videl, ale blahoslavení sú tí, čo nevideli, a uverili!“

Prvý záver evanjelia. — Ešte veľa iných divov urobil Ježiš pred svojimi učeníkmi, ktoré nie sú zaznačené v tejto knihe. Ale toto je napísané, aby ste verili, že Ježiš je Kristus, Syn Boží, a vierou aby ste mali život skrze jeho meno.

Ježiš sa zjavuje učeníkom pri Tiberiadskom jazere. — Potom sa Ježiš znova zjavil učeníkom pri Tiberiadskom jazere. A zjavil sa takto: Boli (tam) pospolu Šimon Peter a Tomáš, nazývaný Dvojčatom, Natanael z Kány Galilejskej, synovia Zebedeovi a dvaja iní z jeho učeníkov. Šimon Peter im oznámil: „Idem ryby loviť!“ Povedali mu: „Pôjdeme aj my s tebou!“ Vybrali sa teda a vstúpili na loď, ale tú noc nič nechytili.

Keď už svitalo, Ježiš (zrazu) bol na brehu, ale učení

Slová „Pán môj a Boh môj“ nie sú len bežným výkrikom prekvapenia (napr. „Pane, Bože môj!“), ako by to chceli vysvetliť niektorí nevereckí vykladači, ale vyznaním živej viery v Ježiša, pravého Boha a Pána všetkého stvorenia.

Opravdivejšia a záslužnejšia je viera tých, čo len počujú o Synovi Božom, a predsa uveria v neho a budú ho milovať (porovnaj 1 Pt 1, 8).

Tieto dva verše sú vlastne záverom Jánovho evanjelia. Neskoršie pridal hl. 21., aby doplnil tzv. „evanjelium štyridsiatic dní“ (čo Ježiš učeníkom hovoril od zmŕtvychvstania do nanebevstúpenia) a tiež aby vyvrátil falošné povesti o svojej údajnej nesmrteľnosti (porovnaj 21, 23).

„Skrze jeho meno“, to je pevnou vierou v jeho božskú osobu.

Po spomenutých udalostiach v Jeruzaleme apoštoli odišli do Galiley (porovnaj Mt 28, 7. 10; Mk 16, 7), aj s malou skupinou veriacich. V domovine sa znova venovali svojim povolaniam, najmä rybárstvu, ale udržiavali medzi sebou stály styk a častejšie sa schádzali. Pri týchto schôdzkach sa im niekoľko rás zjavil Pán.

⁵ nici nevedeli, že je to Ježiš. A Ježiš zavolať na nich: „Dietky, máte dačo zajesť?“ Odpovedali mu: „Nemáme!“ On im rozkázal: „Spusťte sieť napravo od lode a nájdete!“ Spustili teda (sieť), a ani ju vytiahnuť nevládali pre množstvo rýb.

⁷ Tu povedal Petrovi ten učeník, ktorého Ježiš miloval: „To je Pán!“ Keď Šimon Peter počul, že je to Pán, prehodil na seba plášť, lebo nebol oblečený, a skočil do jazera. Ostatní učeníci však prišli na lodi (za ním), lebo neboli ďaleko od brehu, len asi dvesto lakťov, a ťahali sieť s rybami.

⁹ Keď vystúpili na zem, videli tam rozloženú pahrebu a na nej ryby a chlieb. Ježiš im povedal: „Doneste z tých rýb, čo ste teraz chytili!“ Šimon Peter sa pobral a vytiahol na breh sieť, plnú veľkých rýb. Bolo ich sto päťdesiattri; a hoc ich aj toľko bolo, sieť sa nepretrhla.

¹² Ježiš ich (potom) zavolať: „Poďte a zajedzte si!“ A ani jeden z učeníkov sa ho neopovážil spýtať: „Kto si ty?“ lebo vedeli, že je to Pán. Ježiš teda pristúpil (k ním), vzal chlieb a dal im, podobne aj ryby.

¹⁴ To sa už tretí raz po svojom zmŕtvychvstani zjavil Ježiš učeníkom.

Ježiš udeľuje Petrovi najvyššiu moc
¹⁵ v Cirkvi. — Keď si zajedli, opýtal sa Ježiš Šimona

⁵ Ježišova otázka znamená asi toľko: „Priatelia, chytili ste niečo?“

⁶ Sv. Otcovia vidia v prehojnom ryboľove predobraz plodnej práce apoštolov, ktorí sa stali v pravom slova smysle „rybármi duší“ (porovnaj podobnú udalosť pri povolani: Mt 4, 18—22; 13, 47—50; Mk 4, 18—22; Lk 5, 1—11).

¹⁵⁻¹⁹ U sv. Matúša 16, 13—20 (porovnaj Mk 8, 27—30; Lk 9, 18—21) Ježiš prisľúbil sv. Petrovi prvú moc v Cirkvi, teraz ho ako dobrý Pastier ustanovuje za svojho zástupcu. Z Pánových slov je jasné, že Petrovi osobitne sveruje zvláštnu starosť o duchovné stádo svojej Cirkvi. Peter ho má pást, on je jeho najvyšším pastierom tu na zemi, priamym zástupcom Kristovým. Tak rozumel Pánove slová sv. Ján, očítý svedok, ostatní apoštolí a kresťania prvých storočí. A je len prirodzeným dôsledkom časového rozpätia Cirkvi, jej dejinného jestvovania, že vždy musí v nej niekto byť, kto predstavuje túto najvyššiu autoritu. To sú

Petra: „Simon, (syn) Jánov, miluješ ma väčšmi ako títo?“ Odpovedal mu: „Hej, Pane, ty vieš, že ťa milujem!“ (Ježiš) mu povedal: „Pas mojich baránkov!“ A spýtal sa ho druhý raz: „Simon, (syn) Jánov, miluješ ma?“ On mu odpovedal: „Hej, Pane, ty vieš, že ťa milujem!“ Povedal mu: „Pas moje ovečky!“

Aj tretí raz sa ho spýtal: „Simon, (syn) Jánov, miluješ ma?“ Simon Peter sa zarmútil, že sa ho (ešte aj) tretí raz spýtal: „Miluješ ma?“ a odpovedal mu: „Pane, ty vieš všetko: ty vieš, že ťa milujem!“ Ježiš mu povedal: „Pas moje ovečky! — | Veru, veru, hovorím ti, kým si bol mladší, sám si sa opasoval a šiel si, kam si chcel, ale keď zostarneš, vystrieš ruky, a iný ťa opáše a povedie ťa, kam nechceš!“ To povedal, aby označil, akou smrťou (Peter) oslávi Boha.

Jánova budúcnosť. — Keď to dopovedal, vyzval (Petra): „Poď za mnou!“ | Peter sa obrátil a videl že ide za nimi aj ten učeník, ktorého Ježiš miloval a ktorý mu pri (poslednej) večeri ležal pri hrudi a spýtal sa: „Pane, kto ťa to zradí?“ | Keď ho Peter zazrel povedal Ježišovi: „Pane, a čo bude s týmto?“ | Ježiš mu odpovedal: „Keby som ho takto ponechal, kým sa nevrátim, čo ťa do toho? Ty poď za mnou!“

I rozšírila sa zvesť medzi bratmi, že ten učeník nezomrie. No Ježiš mu nepovedal, že nezomrie, ale len: „Keby som ho takto ponechal, kým sa nevrátim, čo ťa do toho?“

nástupcovia sv. Petra v jeho pastierskom úrade — rímski biskupi.

Pán predpovedá Petrovi mučenícku smrť. Kristov zástupca sa musí vo všetkom podobáť svojmu Učiteľovi, nielen v právomoci, ale aj v utrpení.

Pán zavracia zbytočnú, hoci priateľsky mienenú zvedavosť Petrovu: Netýka sa ho to! Každý má v plánoch Božej Prozreteľnosti určenú úlohu, a tú má svedomite plniť. O ostatných nech sa v tejto veci všeobecne nestará.

Ježišov výrok o Jánovi bol nejasný. Keď sa ho dozvedeli „bratia“, t. j. ostatní kresťania, začali si ho po svojom vysvetľovať o Jánovej nesmrteľnosti.

Záver diela.

- Svedectvo o svätopiscovi. Druhý zá-*
 24 *ver evanjelia.* — A to je ten učeník, čo svedčí
 o týchto veciach a toto napísal; a vieme, že jeho sve-
 ductvo je pravdivé.
- 25 Je však ešte veľa iného, čo Ježiš učinil. Keby sa to
 všetko malo dopodrobna opísať, myslím, že celý svet
 by nestačil pojať knihy, čo by ich treba bolo napísať.
-
- 24 Posledné dva verše podľa mienky viacerých vedcov, pridal
 Jánovi žiaci, tzv. „starejší“ z Efezu, ktorí po smrti svojho učite-
 ľa predložili evanjelium širšej verejnosti a vlastnou vážnosťou
 sa zaručili, že je naozaj dielom sv. Jána. Ale aj v tomto prípade
 sú oba tieto verše pravou časťou Písma sv. a sú napísané
 s vnuknutia Ducha Svätého.

